
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Східноподільський лінгвокраєзнавчий центр

ГАННА БЕРЕЗОВСЬКА

**СЛОВНИК
НАЗВ ОДЯГУ ТА ВЗУТТЯ
У СХІДНОПОДІЛЬСЬКИХ
ГОВІРКАХ**

Умань
2010

УДК 811.161.2'373.4
ББК 81.411.1-314
Б 48

Рекомендовано до друку вченою радою Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 6 від 25 січня 2010 року)

Відповідальний редактор:
кандидат філологічних наук, доцент Т. М. Тищенко

Рецензенти:
доктор філологічних наук, професор Г. І. Мартинова
доктор філологічних наук, професор Л. М. Полюга
кандидат філологічних наук, доцент О. Ю. Зелінська

Березовська Г. Г.

Б 48 Словник назв одягу та взуття у східноподільських говірках. – Умань: Уманське комунальне видавничо-поліграфічне підприємство, 2010. – 348 с.

ISBN 978-966-477-045-0

Пропонований словник уміщує понад 2500 говіркових слів (не враховуючи фонетичних варіантів) на позначення одягу та взуття, записаних у 207 населених пунктах Східного Поділля.

Для мовознавців, етнографів, викладачів, студентів філологічних факультетів, а також усіх, хто цікавиться народною мовою.

УДК 811.161.2'373.4
ББК 81.411.1-314

ISBN 978-966-477-045-0

© Березовська Г. Г., 2010

Передмова

Лексика на позначення одягу та взуття є однією з найбільш давніх і водночас динамічних у мові. Вона виразно демонструє зміни у традиціях і побуті мовців, унаслідок чого лексеми розширюють чи звужують семантику, зникають, замінюються іншими. Тому закономірно, що ця тематична група є об'єктом постійного зацікавлення лінгвістів. Найбільш повно описана тематична група лексики на позначення одягу і взуття у поліських говірках, зокрема у працях Ф. Бабія, Г. Гримашевич, О. Неділько, в закарпатських – Н. Пашкової, М. Дерке, в середньонаддніпрянсько-степових – Т. Щербини, у східностепових – Н. Клименко. Досі крізь призму лексики на позначення одягу і взуття не було представлено Поділля, зокрема і його східні говірки.

Джерелом дослідження є власні польові записи, виконані за спеціально розробленою програмою в 207 говірках Східного Поділля, зокрема у н. п. південно-західних районів Київської (6), східних – Вінницької (52), західних – Черкаської (83) і Кіровоградської (31), північно-західних – Миколаївської (9), північних – Одеської (26) областей.

Пропонований Словник є тематичним і становить спробу репрезентації лексики таких лексико-семантичних груп: загальні назви одягу, назви верхнього одягу, назви спіднього одягу, назви одягу новонароджених, назви головних уборів, назви тканини, назви прикрас, назви взуття.

Реєстр Словника налічує понад 2500 словникових статей. Усі фонетичні варіанти подано в одній статті. Тлумачення багатозначних у говірках лексем обмежено тематичною групою. У переважній більшості реєстрові слова проілюстровано вживанням у реченні чи словосполученні.

Структура словникової статті

Словникові статті розташовані в алфавітному порядку з урахуванням не тільки літер першого слова, а й літер інших слів словосполучень. Реєстрове слово є літературною назвою або літературизованою формою.

Словникова стаття складається із реєстрового слова (подано великими літерами: **ОДЯГ**); фонетичних варіантів із вказівкою на їх локалізацію (подано курсивом: *'од'аг*); граматичних ремарок: для іменників – рід (*ч. р., ж. р., с. р.*), число (*одн., мн.*), для дієслів – вказівка на вид (*док., недок.*); тлумачення реєстрового слова, після якого вказано найбільш уживаний синонім, що є також реєстровим словом і біля якого подано синонімічний ряд.

У словникових статтях використано традиційні ремарки: *невідм.* – для невідмінюваних іменників; *зменш.* – для назв, що передають семантику зменшеності; *заст.* – для застарілих слів; знак ~ позначає у словосполученнях повторюваний компонент (*'од'аг широкі́й, ~ ш'ірокі́й*).

У структурі багатозначних лексем семи подано в порядку звуження їх ареалу поширення. З огляду на те, що в окремих говірках уживають лише плюральні форми, в реєстрі подано окремими статтями лексеми у формі однини і лексеми у формі множини.

Дієслова доконаного і недоконаного виду представлено різними словниковими статтями.

Омоніми теж подано окремими словниковими статтями і позначено надрядковими арабськими цифрами. Порядок їх розташування відповідає нумерації:

НОГАВИЦЯ¹ *нога'виц'а* (Криж., ВС, Уд.), *ного'виц'а* (Х., Сем., Шар.), *ж. р.*

1. Частина штанів, яка надягається на одну ногу; **штанина** (Сем., Шар., Х., Уд.).

2. Верхня частина чобота, що закриває гомілку; **халява** (ВС, Криж.).

НОГАВИЦЯ² *нога'виц'а, ж. р.* Виріб з будь-якого матеріалу з відділенням для великого пальця, який надівають на кисть руки в холод або для роботи; **рукавиця 1** (Юр.).

НОГАВИЦЯ³ *нога'виц'а, ж. р.* Копил, на якому шили або ремонтували взуття; **лапка** (Степ.).

Синоніми в алфавітному порядку наведено після знака || :

ОДЯГ *'од'аг, ч. р.* Сукупність речей, якими покриває своє тіло людина (Соф., Роз., . . . Мик., Ват.) || **вбрання 1, вдівайло, вдіванка, вдівання, вдівачка, вдягайло, вдяганка, вдягання, одяга 1, одіж, одяга, убори.**

Список умовних скорочень

<i>внп</i>	-	явище характерне для всіх обстежених населених пунктів або для всіх населених пунктів, наявних у словниковій статті
<i>док.</i>	-	доконаний вид дієслова
<i>ж. р.</i>	-	жіночий рід
<i>заст.</i>	-	застаріле
<i>зменш.</i>	-	зменшена форма слова
<i>мн.</i>	-	множина
<i>невідм.</i>	-	невідмінюване
<i>недок.</i>	-	недоконаний вид дієслова
<i>одн.</i>	-	однина
<i>перев.</i>	-	переважно
<i>прикм.</i>	-	прикметник
<i>дієприкм.</i>	-	дієприкметник
<i>присл.</i>	-	прислівник
<i>с. р.</i>	-	середній рід
<i>ч. р.</i>	-	чоловічий рід

Список обстежених населених пунктів та їх скорочень

1. Ант. – Антонівка Тальнівський р-н Черкаська обл.
2. Ап. – Аполянка Уманський р-н Черкаська обл.
3. Баб. – Бабанка Уманський р-н Черкаська обл.
4. ББ – Березова Балка Вільшанський р-н Кіровоградська обл.
5. ББер. – Берізки Бершадські Бершадський р-н Вінницька обл.
6. Бен. – Бендзарі Балтський р-н Одеська обл.
7. Бер. – Берізки Кривоозерський р-н Миколаївська обл.
8. Бес. – Бесідка Ставищенський р-н Київська обл.
9. Боб. – Бобрик Любашівський р-н Одеська обл.
10. Бок. – Бокове Любашівський р-н Одеська обл.
11. Бор. – Борисівка Іллінецький р-н Вінницька обл.
12. Буз. – Бузівка Жашківський р-н Черкаська обл.
13. В. – Веселівка Христинівський р-н Черкаська обл.
14. Важ. – Важне Теплицький р-н Вінницька обл.
15. Ват. – Ватутіне Звенигородський р-н Черкаська обл.
16. Вес. – Веселівка Теплицький р-н Вінницька обл.
17. Вишн. – Вишнопіль Тальнівський р-н Черкаська обл.
18. Вікн. – Вікнина Гайворонський р-н Кіровоградська обл.
19. Вікт. – Вікторівка Маньківський р-н Черкаська обл.
20. Віл. – Вільшанка Уманський р-н Черкаська обл.
21. Вільш. – Вільшанка Савранський р-н Одеська обл.
22. ВК – Веселий Кут Таращанський р-н Київська обл.
23. ВМеч. – Велика Мечетня Кривоозерський р-н Миколаївська обл.
24. ВС – Велика Севастьянівна Христинівський р-н Черкаська обл.
25. ВТ – Великі Трояни Ульяновський р-н Кіровоградська обл.
26. Г. – Гайворон Гайворонський р-н Кіровоградська обл.
27. Гайс. – Гайсин Гайсинський р-н Вінницька обл.
28. Гер. – Гербіно Балтський р-н Одеська обл.
29. Гл. – Глибочок Котовський р-н Одеська обл.
30. Гол. – Гольма Балтський р-н Одеська обл.
31. Гор. – Городецьке Уманський р-н Черкаська обл.
32. Горд. – Гордашівка Тальнівський р-н Черкаська обл.
33. Горш. – Горошків Тетіївський р-н Київська обл.
34. Гр. – Грушка Ульяновський р-н Кіровоградська обл.

-
35. Гран. – Гранів Гайсинський р-н Вінницька обл.
  36. Греб. – Гребля Христинівський р-н Черкаська обл.
  37. Гром. – Громи Уманський р-н Черкаська обл.
  38. Губ. – Губник Гайсинський р-н Вінницька обл.
  39. Гун. – Гунча Гайсинський р-н Вінницька обл.
  40. Гус. – Гусакове Звенигородський р-н Черкаська обл.
  41. Дах. – Дахталія Крижопільський р-н Вінницька обл.
  42. Дж. – Джулинка Бершадський р-н Вінницька обл.
  43. Дз. – Дзензелівка Маньківський р-н Черкаська обл.
  44. Доб. – Добра Маньківський р-н Черкаська обл.
  45. Дол. – Долинівка Гайворонський р-н Кіровоградська обл.
  46. ДП – Довга Пристань Первомайський р-н Миколаївська обл.
  47. Дуб. – Дубиново Савранський р-н Одеська обл.
  48. Ж. – Журавка Новоархангельський р-н Кіровоградська обл.
  49. З. – Завалля Гайворонський р-н Кіровоградська обл.
  50. Зал. – Заліське Тальнівський р-н Черкаська обл.
  51. Зап. – Заплази Любашівський р-н Одеська обл.
  52. Зат. – Затишок Уманський р-н Черкаська обл.
  53. Зв. – Звенигородка Звенигородський р-н Черкаська обл.
  54. Зел. – Зеленьків Тальнівський р-н Черкаська обл.
  55. ЗР – Зелений Ріг Жашківський р-н Черкаська обл.
  56. Ів. – Іванівка Уманський р-н Черкаська обл.
  57. Іван. – Іваньки Маньківський р-н Черкаська обл.
  58. Й. – Йосипівка Ульяновський р-н Кіровоградська обл.
  59. К. – Кочубіївка Уманський р-н Черкаська обл.
  60. Кал. – Калинка Томашпільський р-н Вінницька обл.
  61. Кам. – Кам'янки Теплицький р-н Вінницька обл.
  62. Кам'ян. – Кам'яна Савранський р-н Одеська обл.
  63. Кап. – Капітанка Голованівський р-н Кіровоградська обл.
  64. Карб. – Карбівка Гайсинський р-н Вінницька обл.
  65. Кат. – Катеринопіль Катеринопільський р-н Черкаська обл.
  66. КГ – Кузьмина Гребля Христинівський р-н Черкаська обл.
  67. Кис. – Кисляк Гайсинський р-н Вінницька обл.
  68. Кіб. – Кіблич Гайсинський р-н Вінницька обл.
  69. КК – Кам'яна Криниця Ульяновський р-н Кіровоградська обл.
  70. Кн. – Княжики Монастирищенський р-н Черкаська обл.
  71. Коб. – Кобрине Тальнівський р-н Черкаська обл.
  72. Кол. – Колодисте Уманський р-н Черкаська обл.
  73. Кон. – Конела Жашківський р-н Черкаська обл.
  74. Кор. – Коритня Монастирищенський р-н Черкаська обл.

-
75. Коч. – Кочержинці Уманський р-н Черкаська обл.
  76. Кош. – Кошаринці Бершадський р-н Вінницька обл.
  77. Кр. – Красногірка Голованівський р-н Кіровоградська обл.
  78. Крас. – Красилівка Ставищенський р-н Київська обл.
  79. Красн. – Красноставка Маньківський р-н Черкаська обл.
  80. Крив. – Кривець Маньківський р-н Черкаська обл.
  81. Кривч. – Кривчунка Жашківський р-н Черкаська обл.
  82. Криж. – Крижопіль Крижопільський р-н Вінницька обл.
  83. Крим. – Кримка Первомайський р-н Миколаївська обл.
  84. Крин. – Кринички Балтський р-н Одеська обл.
  85. Крс. – Краснопілка Уманський р-н Черкаська обл.
  86. Крут. – Крутогорб Гайсинський р-н Вінницька обл.
  87. Кут. – Кути Маньківський р-н Черкаська обл.
  88. Куял. – Куяльник Котовський р-н Одеська обл.
  89. Л. – Лукашівка Тростянецький р-н Вінницька обл.
  90. Лад. – Ладижин Тростянецький р-н Вінницька обл.
  91. Лег. – Легедзино Тальнівський р-н Черкаська обл.
  92. Лен. – Леніно Кривоозерський р-н Миколаївська обл.
  93. Леух. – Леухи Іллінецький р-н Вінницька обл.
  94. Лип. – Липовеньке Голованівський р-н Кіровоградська обл.
  95. Лоз. – Лозувата Ульяновський р-н Кіровоградська обл.
  96. Лук. – Луківка Катеринопільський р-н Черкаська обл.
  97. Люш. – Люшенювате Голованівський р-н Кіровоградська обл.
  98. Мак. – Максимівка Уманський р-н Черкаська обл.
  99. Ман. – Маньківка Бершадський р-н Вінницька обл.
  100. Мар. – Мар'янівка Гайсинський р-н Вінницька обл.
  101. Мел. – Мелешків Гайсинський р-н Вінницька обл.
  102. Меч. – Мечиславка Ульяновський р-н Кіровоградська обл.
  103. Мик. – Миколаївка Котовський р-н Одеська обл.
  104. Мит. – Митків Гайсинський р-н Вінницька обл.
  105. Мих. – Михайлівка Гайсинський р-н Вінницька обл.
  106. Міт. – Мітлинці Гайсинський р-н Вінницька обл.
  107. ММ – Мала Мочулка Теплицький р-н Вінницька обл.
  108. ММеч. – Мала Мечетня Кривоозерський р-н Миколаївська обл.
  109. Мог. – Могильна Гайворонський р-н Кіровоградська обл.
  110. Мол. – Молодецьке Маньківський р-н Черкаська обл.
  111. МФ – Малий Фонтан Котовський р-н Одеська обл.
  112. Н. – Нововасилівка Врадіївський р-н Миколаївська обл.
  113. Наг. – Нагірна Жашківський р-н Черкаська обл.
  114. Нес. – Нестерівка Маньківський р-н Черкаська обл.

-
115. НО – Нова Ободівка Тростянецький р-н Вінницька обл.
  116. Нов. – Новоселиця Катеринопільський р-н Черкаська обл.
  117. Новос. – Новоселівка Котовський р-н Одеська обл.
  118. Нос. – Носівці Гайсинський р-н Вінницька обл.
  119. Об. – Обжиле Балтський р-н Одеська обл.
  120. Од. – Одая Голованівський р-н Кіровоградська обл.
  121. Одай – Одай Жашківський р-н Черкаська обл.
  122. Оз. – Озірна Звенигородський р-н Черкаська обл.
  123. Ок. – Оксанина Уманський р-н Черкаська обл.
  124. Ол. – Ольгопіль Чечельницький р-н Вінницька обл.
  125. Олек. – Олександрівка Жашківський р-н Черкаська обл.
  126. Ор. – Орлове Новоархангельський р-н Кіровоградська обл.
  127. Ос. – Осички Савранський р-н Одеська обл.
  128. Осіт. – Осітна Христинівський р-н Черкаська обл.
  129. Ост. – Острожани Жашківський р-н Черкаська обл.
  130. П. – Паланка Уманський р-н Черкаська обл.
  131. Пав. – Павлівка Жашківський р-н Черкаська обл.
  132. Пал. – Пальчик Катеринопільський р-н Черкаська обл.
  133. Пер. – Перельоти Балтський р-н Одеська обл.
  134. Пік. – Піківець Уманський р-н Черкаська обл.
  135. Піщ. – Піщана Балтський р-н Одеська обл.
  136. Пл. – Плоске Балтський р-н Одеська обл.
  137. Пог. – Погоріла Теплицький р-н Вінницька обл.
  138. Под. – Подібна Маньківський р-н Черкаська обл.
  139. Пол. – Полянецьке Савранський р-н Одеська обл.
  140. Поп. – Попудня Монастирищенський р-н Черкаська обл.
  141. Прм. – Перейма Балтський р-н Одеська обл.
  142. Пуг. – Пугачівка Жашківський р-н Черкаська обл.
  143. Пуж. – Пужайково Балтський р-н Одеська обл.
  144. П'ят. – П'ятківка Бершадський р-н Вінницька обл.
  145. Р. – Розділ Голованівський р-н Кіровоградська обл.
  146. Рах. – Рахнівка Гайсинський р-н Вінницька обл.
  147. Род. – Родниківка Уманський р-н Черкаська обл.
  148. Роз. – Розношенське Ульянівський р-н Кіровоградська обл.
  149. Розс. – Розсішки Христинівський р-н Черкаська обл.
  150. Ром. – Романівка Тальнівський р-н Черкаська обл.
  151. Рос. – Росоша Теплицький р-н Вінницька обл.
  152. Рус. – Русалівка Маньківський р-н Черкаська обл.
  153. С. – Сальково Гайворонський р-н Кіровоградська обл.
  154. Сав. – Саврань Савранський р-н Одеська обл.

-
155. Сат. – Сатанівка Монастирищенський р-н Черкаська обл.
  156. СБ – Старі Бабани Уманський р-н Черкаська обл.
  157. Св. – Свірневе Голованівський р-н Кіровоградська обл.
  158. Сем. – Семенки Немирівський р-н Вінницька обл.
  159. Семир. – Семирічка Гайсинський р-н Вінницька обл.
  160. Син. – Синиця Христинівський р-н Черкаська обл.
  161. Ск. – Скибин Жашківський р-н Черкаська обл.
  162. Соб. – Соболівка Теплицький р-н Вінницька обл.
  163. Сок. – Соколівка Жашківський р-н Черкаська обл.
  164. Соф. – Софіполь Тетіївський р-н Київська обл.
  165. СТ – Сухий Ташлик Вільшанський р-н Кіровоградська обл.
  166. Став. – Ставки Бершадський р-н Вінницька обл.
  167. Степ. – Степашки Гайсинський р-н Вінницька обл.
  168. Сум. – Сумівка Бершадський р-н Вінницька обл.
  169. Суш. – Сушківка Уманський р-н Черкаська обл.
  170. Т. – Тополі Гайворонський р-н Кіровоградська обл.
  171. Тал. – Тальянки Тальнівський р-н Черкаська обл.
  172. Тан. – Танське Уманський р-н Черкаська обл.
  173. Тар. – Тартак Чечельницький р-н Вінницька обл.
  174. Тарн. – Тарнава Монастирищенський р-н Черкаська обл.
  175. Тауж. – Таужне Гайворонський р-н Кіровоградська обл.
  176. Тек. – Текуча Уманський р-н Черкаська обл.
  177. Тер. – Тернівка Бершадський р-н Вінницька обл.
  178. Тет. – Тетіїв Тетіївський р-н Київська обл.
  179. Тин. – Тинівка Жашківський р-н Черкаська обл.
  180. Тиш. – Тишківка Добровеличківський р-н Кіровоградська обл.
  181. Том. – Томашівка Уманський р-н Черкаська обл.
  182. Тр. – Тростянець Тростянецький р-н Вінницька обл.
  183. Трид. – Тридуби Кривоозерський р-н Миколаївська обл.
  184. Ул. – Ульянівка Ульянівський р-н Кіровоградська обл.
  185. Уд. – Удич Теплицький р-н Вінницька обл.
  186. Ус. – Устя Бершадський р-н Вінницька обл.
  187. Ух. – Ухожани Балтський р-н Одеська обл.
  188. Ф. – Флорино Бершадський р-н Вінницька обл.
  189. Х. – Хащувате Гайворонський р-н Кіровоградська обл.
  190. Хар. – Харківка Маньківський р-н Черкаська обл.
  191. Харп. – Харпачка Гайсинський р-н Вінницька обл.
  192. Хиж. – Хижня Жашківський р-н Черкаська обл.
  193. Хр. – Христинівка Христинівський р-н Черкаська обл.
  194. Ц. – Цибулів Монастирищенський р-н Черкаська обл.

-
195. Ч. – Чечелівка Гайсинський р-н Вінницька обл.
  196. Чап. – Чапасво Котовський р-н Одеська обл.
  197. Черп. – Черповоди Уманський р-н Черкаська обл.
  198. Чеч. – Чечельник Чечельницький р-н Вінницька обл.
  199. ЧО – Червоний Орач Кривоозерський р-н Миколаївська обл.
  200. Чп. – Чапаська Монастирищенський р-н Черкаська обл.
  201. Ш. – Шамраївка Ульянівський р-н Кіровоградська обл.
  202. Шар. – Шарапанівка Крижопільський р-н Вінницька обл.
  203. Юр. – Юрківці Немирівський р-н Вінницька обл.
  204. Юрк. – Юрківка Уманський р-н Черкаська обл.
  205. Яг. – Ягубець Христинівський р-н Черкаська обл.
  206. Яр. – Яроватка Уманський р-н Черкаська обл.
  207. Ят. – Ятрань Новоархангельський р-н Кіровоградська обл.

А

АВТОМАТИК *аўто'мат'ік*, ч. р. Приколка із механічною застібкою (Гор., Род.).

АЛЯСКА *ал'аска*, ж. р. Зимова куртка з капюшоном, оздобленим хутром (Нов., Ят., Тиш., Од., Гер., Ол., Чеч., Кам., Тр., Дуб., Ос., Рос., Губ., Гун., Осіт., Яг., Ск., П., Дол., Ап., Род., Яр., Гл.): *ал'аска / це бал'онова / куртка с / капойу / йа'ка опк'лад'ана іс'куствиним / м'ехом / ў н'і ходили моло'д'і / л'уди* (Ос.).

АНГОРА *ан'гора*, ж. р.

1. Кофта з шерсті овець ангорської породи (Нов., Меч., Крут., Тарн.): *ан'гора / / кофта з м'а'ким ве^уликим / ворсом* (Нов.) || **ангорка 1.**

2. Шерсть із овець ангорської породи (Трид.): *з ан'гори пли^етут' коф'ти* (Трид.).

АНГОРКА *ан'горка*, ж. р.

1. Кофта з шерсті овець ангорської породи; **ангора 1** (Ят., Крас., Ул., Й., Т., Чеч., Тр., Сав., Кам., Тар., Семир., ВС, Осіт., Сем., Яр., Гран., Ц., Лад., Вікт., Іван., Ап., П., Лук., Ват., Зв., Дуб., Гер., Ол., Поп., ВС, Став., Дол.): *ан'горка / / тепла ж'іноча пу'шиста / кофта / з ширс'ц'аних пух'ких / ниток* (Ят.).

2. Дитяча або жіноча шапочка з шерсті овець ангорської породи (Гайс.).

3. Хустка з шерсті овець ангорської породи (Род.).

АНДРІАН *андр'і'ан*, ч. р. Напівшовкова тканина (Одай): *андр'і'ан полушоу'ковий / т'калас'а і / р'імно і попе^урек / ше_ї наўх'рест / т'рошки м'ах'ке ї блис'куче* (Одай).

АНЖЕЛКА *анже^ул'іка*, ж. р. Бюстгальтер, верхня частина чашечки якого глибоко вирізана (Гор., Род.).

АТЛАС *атлас* (внп), *ат'лас* (Лен., Пер.), ч. р. Шовкова або напівшовкова тканина, блискуча і гладенька з лиця.

Б

БАБЕШКА *ба'бешка*, ж. р.

1. Жіночий піджак з домотканого сукна (Л.).

2. Довге жіноче плаття (Ус.): *ба'бешка / це / доўге п'лат'а* (Ус.).

БАБКИ

БАБКИ *'бaб^нки, мн.*

1. Спосіб зав'язування хустки кінцями на потилиці (Соф., ВК, Ост., Хиж., Кут.).

2. Спосіб зав'язування хустки кінцями ззаду на шиї (Пуг., Кон., Ів.).

БАБОЧКА *'бaбaчка, ж. р.* Краватка у вигляді метелика (внп).

БАВЕЛКА *бa'вeлка, ж. р.* Нитка, зсукана з бавовни (Ос., Ап.): *у с'в'ічку ф'іт'іл' с'тавили із бa'вeлки (Ос.).*

БАВОВНА *бa'вoўнa, ж. р.* Тканина з бавовни (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Лип., Р., Люш., Кап., Св., Од., ВК, Лоз., Гл., Меч., Ш., Ул., Й., Тауж., ДП, Бер., Лен., Боб., Ух., Піщ., Пуж., Бен., Чап., Пол., Вільш., Леух., Сем., Ман., ММ, Важ., Уд., Гайс., Мел., Мар., Крут., Оз., Тр., VMеч., Прм., Кам'ян., Ос., Л., Рос., Ус., ББер., Міт., Ч., Рах., Семир., Степ., Кіб., Гран., Чп., Поп., Греб., В., Розс., Осіт., Кон., Одай, Рус., Дз., Доб., Іван., Гус., Тек., Кол., Суш., Черп., Род., Горд.).

БАЗЕЙКА *бa'зeйкa, ж. р.* Бавовняна тканина (Ор., Ят., Меч., Вільш., С., Нов., Дах., ММ, Дуб., Дж., ББер., Семир., Степ., Кіб., Поп., Тан., Кол., Род.) || **бумазейка**.

БАЙКА *'бaйкa, ж. р.* М'яка бавовняна тканина з ворсом (внп): *з 'бaйки пилін'ки бу'ли / і ноч'ні сороч'ки 'шили (Віл.) || бая.*

БАКЛАЖКА *бaк'лaж^мкa, ж. р.* Металева застібка, яка скріплює кінці пояса; **пряжка** (Рус.).

БАЛАМУТИ *бaлa'мyти (Кош., Л., Дж., К., П'ят.), бола'мути (Сум.), мн.* Намисто з великих камінців, переважно білого кольору: *бaлa'мyти / ви^елике на'мисто / аж до 'самого 'пoйacа (Дж.); ко'лис' бaлa'мyти бу'ли 'б'іл'і / так йак к'іст'а'н'і / йак др'іб'нен'к'і слиў'ки (Кош.).*

БАЛАХОН *бaлa'xон, ч. р.*

1. Одяг, який не прилягає до тіла; **одяг просторий** (Нов., Пал., Ят., Тиш., Р., Люш., Лип., Од., ВК, Леух., КК, Лен., ДП, Бер., Тер., Гайс., Мар., Тр., Трид., MMеч., VMеч., Дуб., Ус., Семир., Мит., Гран., В., Кон., Хиж., Одай, Хар., Став., Род., Лук., Соф., Кап., Бес., Крас., Лоз., Гр., Меч., Ш., Ул., Піщ., ВТ, Й., Сем., Г., Пол., С., Бок., Зап., Пуж., Гер., Вільш., Ол., Сум., ММ, Важ., Уд., Мел., Карб., Крут., Прм., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Міт., Ч., Степ., Кіб.,

Мих., Гун., Ц., Тарн., Греб., Розс., Осіт., Сок., Ост., Кут., Нес., Вікт., Красн., Мол., Вишн., Гус., Тек., Коч., Юрк., Ів., Черп., Яр.): *бала^хон / ши^роке / йак м^ішок* (Вишн.).

2. Плаття для вагітної жінки, вузьке в плечах і розширене донизу; **плаття розкльошонне** (Тер., Ор., С., Сем., Ол., Чеч., Дуб., П'ят., Тарн., Кут., Яр., Зв.): *ў бала^хон'і хо^дили би^еремин'і ж^ін^ки* (Чеч.).

3. Верхній довгополий чоловічий широкий одяг із домотканого грубого сукна з відлогою (Лад., Криж.).

4. Широкий халат (Тер.).

БАЛЕТКИ *ба^летки* (Кам., Рах., Вікт., Іван., Гл.), *ба^л'етки* (Люш., ББ, Гайс., ВК, Дуб., Й., КК, Лен., Боб., Куял., Тер., Кам'ян., Рос., Тар., Ус., Степ., Мих., Гран., Ц., Поп., Тин., Ск., Кривч., Пуг., Кон., Зел., Став., Тан., Ап., Баб., Суш., Ман., Мел., Лук., П.), перев. *мн.*, в одн. *ж. р.* *ба^л(л')етка*. Легкі туфлі без підборів || **балєтики, таполєтки**.

БАЛЄТИКИ *ба^л'єтики* (Ят., Лип., Г., Степ., Тр., Кіб., КГ, Мик.), *ба^л'ет'іки* (Лоз., Чеч.), перев. *мн.*, в одн. *ч. р.* *ба^л(л')ет(т')и(і)к*. Легкі туфлі без підборів; **балєтки**.

БАЛОНІЯ *балон'ія*, *ж. р.* Куртка з тонкої непромокальної синтетичної тканини; **куртка балонієва** (Нов.).

БАЛОНКА *балонка*, *ж. р.*

1. Куртка з тонкої непромокальної синтетичної тканини; **куртка балонієва** (Бес., Меч., Й., Т., Гайс., Дуб., Осіт., П., Дол., Ск., Мак.).

2. Плащ із тонкої непромокальної синтетичної тканини; **плащ балонієвий** (Меч., Тр., Гун., Тарн., Дол., Род.).

3. Тонка синтетична непромокальна тканина (Р.).

БАМБАК *бам'бак*, *ч. р.* Полотно, виготовлене з бавовни (МФ).

БАНАНИ *ба^нани*, *мн.* Штани особливого крою, завужені в бедрах і прямі донизу (Род., Гор., Ос., Сав., Дуб., Вільш., Нес., Доб., Чеч.).

БАНДАЖ *бан'даж* (Тр., Нес., Доб., Тер.), *би^ен'даж* (Ос.), *ч. р.* Хірургічний пояс для підтримання в нормальному положенні яких-небудь частин тіла: *би^ен'даж но^сили 'п^ісл'а оти^рац'ійі* (Ос.).

БАНТ

БАНТ *бант*, ч. р.

1. Вузька прозора стрічка, що використовується як прикраса (внп): *хлопчика з'язували голу^бим бантом / а д'іучинку / чир^воним а^бо ро^зовим* (Вільш.) || **бантик, бинда**¹ 4.

2. Вузька прозора стрічка, зав'язана вузлом з вільними петлями й кінцями, що використовується як прикраса (внп): *у б^ілих бантах д'іучатка у ш^колу ход[']ат* (Ос.).

БАНТИК *бан[']т[']ік*, ч. р., змениш. до **бант**. Вузька прозора стрічка, що використовується як прикраса; **бант 1** (Меч., Бок.).

БАНТОВКА *бан[']тоўка*, ж. р.

1. Складки, розміщені одна до одної; **складки зустрічні** (Тиш., Мел., Тарн., Доб., VMеч., Тар., Гран., ВС, Кон., Крив., Черп., Мит., С., Сав.): *бан[']тоўка / це складочки / йа[']к[']і йдут['] дру[']г на дру[']га / на[']зустр[']іч йа[']г[']би йдут[']* (Тиш.).

2. Спідниця, внизу зі складками (Вільш., Ол.): *бан[']тоўка / сп[']ід[']ни[']ца склад[']ками ўни[']зу* (Вільш.).

3. Спідниця, внизу оздоблена стрічками, бантами (Ят.): *бан[']тоўка / це сп[']ід[']ни[']ца оп[']клад[']ана ўни[']зу л[']ентами / бан[']тами* (Ят.).

4. Спідниця з широким поясом, який ззаду зав'язується бантом (Гл.): *бан[']тоўка / йупка с ши[']роким по[']яс[']ком / йа[']к[']і за[']йязу[']йи[']ца бан[']тиком з[']аду* (Гл.).

5. Рюші з банта (Ул.).

БАРАХЛО *барахло*, с. р.

1. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Соф., Горш., Нов., Пал., Ят., Тиш., ББ, Бес., Крас., Меч., Ш., ВТ, Й., Г., Т., Бок., Пуж., Бен., Ол., Сум., Гайс., Мел., Горд., Кат., Тр., MMеч., Сав., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., П'ят., Мит., Ц., Поп., ВС, Осіт., КГ, Вікт., Гус., Дол., Ів., П., Лук.).

2. Багато непотрібного одягу (Сем., Чеч., Тер., Крут., Дуб., Мих., Іван., Тан., Гор., Ман., Дах., Ант., Одай, Став., Ап., Тек., Зат., Род., Новос.): *барахло / це шо нипот[']р[']ібне / може й но[']ве / а[']ли ни гарне* (Дах.); *назби[']ралос[']а барахла / шо ни[']ма ў н[']ому ко[']му хо[']дити / те ко[']ротке / те ма[']ле* (Мих.).

3. Будь-який одяг; **лахи 2** (Гр., Ор., Гран., Тарн.).

БАРСЕТКА *бар[']сетка* (Гус.), *бар[']с[']етка* (Дж., Чеч., Ос., Тал.), ж. р. Невелика чоловіча сумочка з багатьма відділеннями.

БАРХАТ *'бархат* (внп), *'бархот* (Лен., Пер., Бен., Куял.), ч. р. Тканина з густим коротким ворсом із натурального шовку або штучного волокна.

БАСКА *'баска*, ж. р. Широкий пояс у спідниці (ВМеч.): *'пойас 'баска ш'ірокий / а ву'зен'кий / то 'пойас* (ВМеч.).

БАСМАЧ *басмач*, ч. р. Майстер, який ремонтує взуття; **чоботар 2** (Зв.).

БАТИК *'батик*, ч. р. Жіноча блузка з коміром (Сем.).

БАТНИК *'батн'ік*, ч. р. Планка з гудзиками на грудях кофти з коміром (Род.): *'кофта з 'батн'іком 'може 'бути і ж'іноча і чоло'в'іча* (Род.).

БАТОК *ба'ток*, ч. р. Широка смужка по краях однотонної хустки (Кам'ян.): *на 'бежов'і хустин'і бат'ки 'с'ір'і а'бо 'б'іл'і* (Кам'ян.).

БАТИСТ *ба'тист* (Нов., Лип., Кап., Бес., Ш., Г., Бер., Бок., Піщ., Пол., Сем., Яг., Дах., Чеч., Важ., Мел., КГ, С., Тр., Дуб., Рос., Тар., Дж., Семир., ВС, Іван., Тан., СБ, Ух., Кол., Род.), *ба'т'іст* (Соф., Горш., Пал., Ор., Тиш., Св., ББ, Меч., Ул., Й., Т., Пуж., Пер., Гер., Вільш., Леух., Ол., Ман., ММ, Карб., Крут., Кат., Трид., ММеч., ВМеч., Сав., Ос., Л., ББер., П'ят., Нос., Рах., Мих., Мит., Гран., Ц., Чп., Поп., Яг., Одай, КГ, Кривч., Хиж., Дз., Нес., Доб., Тал., Вишн., Гус., Став., Зат., Коч., Черп., Лук.), ч. р. Тонка бавовняна тканина.

БАТИСТОЧКА *'бат'істочка*, ж. р. Невелика батистова хустка; хустка батистова (Юр.).

БАХРОМА *бахро'ма* (Тет., Р., Лоз., Гр., Меч., КК, Г., Н., ДП, Бер., Бок., Боб., Чап., Куял., Сем., Криж., Тер., Уд., Гайс., Крут., ВМеч., Прм., Кам'ян., Ф., Дж., ББер., Степ., Чп., Син., Хр., Нес., Кол., Крс., Пік.), *бахра'ма* (Св., Роз., Ш., Крим., Пер., Кат., Ос., Олек., Юрк.), *бохро'ма* (Гус.), ж. р. Суцільний ряд ниток, шнурків, що вільно звисають по краях хустини, скатерки || **бриндзі, китички, китиці, пацерки¹ 1, тасьма 4, тороки, торочки, френзлі.**

БАШЛИК *баш'лик*, ч. р.

1. Чоловічий головний убір з гострим верхом, довгими кінцями, якими обмотували шию і ззаду зав'язували (Соф., Ят., Тиш., ББ, Крас., Ул., Г., С., Пер., Гер., Куял., Пол., Ол., Важ.,

БАШМАКИ

Гайс., Мел., Карб., КГ, Ант., Тр., Дуб., Ос., Вікн., Л., Міт., Семир., Степ., Кіб., Гран., Чп., Тарн., ВС, Одай, Мол., Тек., Коч.): *башлик* буў із сукна ши'нел'ного / оп'шитий по'доўж / ко'жойу / доўг'і пово'роз'ки / за'кот'уваўс'а / ком'ір / накла'даўс'а баш'лик по / ком'іру / а то'д'і ўд'і'вали жу'пан (Семир.).

2. Частина верхнього одягу для захисту голови в негоду, коли немає потреби, її відкидають на спину; **капюшон** (Юр., Міт.).

3. Капюшон, який пристібають до верхнього одягу (Сем.): *баш'лик* / теплий / од'а'гайиц'а коли / холодно / та'кий йак кап'ішон / прис'ц'агуйиц'а до го'деж'і (Сем.).

БАШМАКИ *башма'ки*, перев. мн., в одн. ч. р. *баш'мак*.

1. Взуття вище кісточок на шнурках; **черевики 1** (Ж., Ор.).

2. М'яке селянське взуття, виплетене з лика; **личаки** (Трид.).

БАЯ / *байа*, ж. р. М'яка бавовняна тканина з ворсом; **байка** (Пуг.).

БЕДРОВКИ *бе"дроўки*, мн. Колготки із синтетичного еластичного волокна із заниженою лінією талії (Гор.).

БЕЗБОЛКА *би^ез'болка*, ж. р.

1. Легкий картуз з довгим козирком (Ос., Бок.).

2. Спортивна кофта з капюшоном (Бок.): *би^ез'болка* / спор'т'іўна / боб'на с кап'ушоном / на / пугов'іцах / / лехка (Бок.).

БЕЗКОЗИРКА *бе"ско'зирка* (Нов., Пал., Ят., Тиш., Р., Люш., Лип., Тер., Од., ББ, ВК, Куял., ДП, Бер., Лен., Леух., Гайс., Мар., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Дуб., Ус., Семир., Мит., Гран., В., Кон., Хиж., Одай, Хар., Став., Род., Лук.), *биско'зирка* (Соф., Кап., Бес., Крас., Лоз., Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Т., С., Бок., Зап., Піщ., Пуж., Гер., Пол., Вільш., Сем., Ол., Сум., ММ, Важ., Уд., Мел., Карб., Крут., Прм., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Дж., ББер., П'ят., Міт., Ч., Степ., Кіб., Мих., Гун., Ц., Тарн., Греб., Розс., ВС, Осіт., Сок., Кривч., Ост., Кут., Нес., Вікт., Красн., Мол., Вишн., Гус., Тек., Коч., Юрк., Ів., Черп., Яр.), ж. р. Кашкет без козирка, який носять моряки || **кашкет моряцький, матроска², морячка²**.

БЕЗРОЗМЄРКИ *бизроз'м'єрки*, мн. Колготки з синтетичного еластичного волокна; **колготки безрозмерні** (Сем.).

БЕЗРУКАВКА *бе"зру'каўка* (Тиш., Р., Люш., Од., СТ, ББ, Крас., ДП, Бер., Лен., Боб.), *бизру'каўка* (Соф., Ор., Ят., Лип., Кап., Бес., Лоз., Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Т., С., Бок., Піщ., Бен., Куял.,

Пол., Вільш., Сем., Чеч., Тер., ММ, Важ., Гайс., Мел., КГ, Тр., Ант., Кат., Трид., ММеч., Сав., Кам'ян., Вікн., Л., Рос., Кам., Дж., ББер., П'ят., Рах., Семир., Степ., Кіб., Поп., Осіт., КГ, Іван., Ап., Гор., КК, МФ, Чап., Уд., Мар., Мик., Черп.), *ж. р.*

1. Вид одягу без рукавів (Тиш., Р., Люш., Од., ББ, Крас., ДП, Бер., Лен., Боб., Соф., Ор., Ят., Лип., СТ, Кап., Бес., Лоз., Гр., Ш., Ул., ВТ, Т., Меч., Бок., Піщ., Бен., С., Куял., Пол., Вільш., Сем., Чеч., Тер., ММ, Важ., Гайс., Мел., КГ, Тр., Ант., Кат., Трид., Семир., Степ., Кіб., Поп., Осіт., КГ, Чап., Уд., Мар., Мик., Черп.).

2. Чоловіча сорочка з короткими рукавами (Кап., Меч., ВМеч., Леух., Кат., Кам., П'ят., Мит., Род., Бок., Ул., Лип., ММеч.) || **коротишка, соколка, теніска 1.**

БЕЗРУКАВКА ЗИМНЯ *бе^узру^кау^ка* ¹з'імна, *ж. р.*
Безрукавка, утеплена ватою; жилетка (Соф.).

БЕЙЛИК ¹бейлик, *ч. р.* Короткий верхній жіночий одяг із підкладкою (Пог.).

БЕКЕША *би^екеша* (Гран.), *б·і^к·еша* (З.), *ж. р.*

1. Частина верхнього одягу для захисту голови в негоду, коли немає потреби, її відкидають на спину; **капюшон** (Гран.).

2. Короткий верхній жіночий одяг (З.): *б·і^к·еша* / на по^доб·і ¹курток / *ж·ін^ки но^сили* (З.).

БЕРЕГ ¹бере^г, *ч. р.* Квітчасте обрамлення хустки (Нов., Ят., Бес., Меч., Й., Г., Гайс., Дуб., Іван., Став., Тек., Зат., ВТ, Ап., Черп., Пал., Леух., Тар., Дол., Ул., ББер., Чеч.): на бе^ре^угах з^робл'ані^й х^мелик (Тек.) || **бережок.**

БЕРЕЖОК *бе^ре^жок* (Ц., Поп., ВС, КГ, Пуг., Вікт., Тал., Род., Горш., Сем., Мел., Рос.), *бе^р·і^жок* (Т.), *ч. р.*, змениш. до **берег.** Квітчасте обрамлення хустки; **берег.**

БЕРЕТ *бе^рет* (Пал., Р., Бес., ДП, Бок., Леух., Мел., Гл., Вікн., ББер., Степ., Ц., Поп., КГ, Рус., Нес., Вікт., Іван., Ром., СБ, Черп., Род., Лук., Крас., Дуб., Одай, Мол., Тек., Мик.), *б·е^р·ет* (Тиш., ВК, Ш., Боб., Чап., Тер., Уд., Мар., Сок., Хар., Юрк.), *би^ерет* (Соф., ББ, Гр., С., Ух., Піщ., Гер., Ол., Л., Кам., Кіб., Ц., Осіт., Ск., Кон., Зел., Став.), *би^ер·ет* (Кат., П.), *б·і^рет* (Нов., Карб., Ор., Ят., Пер., Пол., ММ, ВМеч., Мих., Тарн., Ап.), *б·і^р·ет* (Лип., Меч., Од., Лоз., ВТ, Й., КК, Г., Бер., Лен., Бен., Куял., Вільш., Ос., Чеч., Рос., Тар., Ус., Мит., Ч., Мит., Гран., Ост., Кут.,

БЕРЕТКА

Гус., Дол., Ів., Яр., Гл., Ват.), *ба^рет* (Люш., Ул., Т., Гайс., Кривч.), *ба^р'ет* (Трид.), *бу^р'ет* (Ман.), *ч. р.*

1. Головний убір із м'якої тканини без окола і козирка (внп) || **беретка 1.**

2. Головний убір із м'якої тканини без окола і козирка, який носять військовослужбовці (Ос.).

БЕРЕТКА *бе^р'етка* (Бок., Сем., Семир., Вишн.), *б'є^р'етка* (Гайс.), *би^е'ретка* (Зел.), *ба^ретка* (Мел., Ул., Зат.), *б'і^ретка* (Ц., Коч.), *ж. р.*

1. Головний убір із м'якої тканини без окола і козирка; **берет 1** (Бок., Мел., Сем., Семир., Ц., Ул., Гайс., Зат.).

2. Плетений головний убір без окола і козирка (Зел., Ц., Вишн.).

БИНДА¹ *'бинда, ж. р.*

1. Вузька смужка кольорової тканини, що використовується для оздоблення як прикраса; **стрічка 1** (Горш., Ул., Г., Леух., Юр., Сем., Дах., Мит., Ол., Чеч., Гайс., Мел., Л., Дж., ББер., Семир., Степ., Кіб., Мих., Рах., Гран., Тарн., ВС, Кон., Ром., Вишн., Зел., Став., Харп., СБ, Пог., Гор., Крин., Віл.): *'бинди у с'вато заўйязували* (Дах.); *йак в'ід.а'валас'а н'і'веста / то ч'іп'л'али 'дуже ба'гато 'бинд'іў / ка'зали / чим 'б'іл'ше ў н'і'вести 'бинд'іў / тим 'б'іл'ше ба'гатства* (Харп.).

2. Вузька смужка тканини (Гр., ВТ, Крут., Мел., Сав., Рос., Кам., Тар., Семир., Ц., Поп., Яг., Одай, Нес., Вікт., Дол., Ап., Ор., Пер., Мак.): *'бинда / це вус'кий ку'сок л'убойі т'кан'і / ўс'таўл'анойі ў го'дежу* (Ор.).

3. Стрічка для вплітання в косу; **кісник** (Дах., Мел., Рах., Кон., Красн., Кіб., Л., Сем.).

4. Вузька прозора стрічка, що використовується як прикраса; **бант 1** (Сем., Тер., Ман.).

5. Стрічка з візерунками (Тан., Тек., Черп., Зат.): *'бинда ш'ірока / було йаг'би 'вишита / 'вибита / 'вир'іб в'ізи'рунчастий / а 'л'єнта 'чиста* (Черп.).

БИНДА² *'бинда, ж. р.* Дошка з одного боку з великими металевими гаками, на які вішали одяг (Ят.) || **вішалка 1.**

БИНДОЧКА *'биндочка, ж. р., змениш. до бинда.*

1. Стрічка для вплітання в косу; **кісник** (Кон., Красн.): *йак покривали молодуху / то казали / приступи матінко до дочки / та зн'їми ўс'ї биндочки* (Кон.).

2. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту вниз штанини; **стрічка 3** (Ч.).

БИРКА *бирка*, ж. р.

1. Чоловіча шапка з овчини (МФ, Мел., Ух., Одай, Юр.).

2. Висока хутряна чоловіча шапка з суконним верхом; **папах 1** (Кіб., Род.): *бирка / глибока / без вух'ї / із овечой шк'їри / верх із сукна* (Род.).

3. Невеликий капелюх від сонця (Тан.): *бирка в'їт сонц'а / ма'лен'ка шл'анка / бирка казали* (Тан.).

БИРЛЄНТ *бирл'ент*, ч. р. Весільний головний убір нареченої; **вінок 1** (ВК).

БІК ХУСТКИ *бік хустки*, ч. р. Край хустки (Кам.).

БІЛИЗНА *білизна* (Роз., Тет., Х., Н., Об., Гол., Піщ., НО, Коб., Трид., Кам'ян., Нос., Рах., Степ., Поп., Хиж., Нес., Дол., П., Том.), *білизна* (Нов., Мар., Ж., Меч., Пл., Сем., Гл.), ж. р. Натільний одяг || **білизна спідня 1**, **більйо 1**, **більйо натільне**, **більйо нижнє**, **більйо спіднє 1**, **більйо тільне**, **вбрання 2**, **одежа нижня**, **одежа спідня**, **одяг натільний**, **одяг нижний**, **одяг спідній**, **спіднє**, **шмаття 2**, **шмаття спіднє**.

БІЛИЗНА СПІДНЯ *білизна спідн'а* (Ух., Криж., ББер., Кат., Тан., Род.), *спідна* (Прм., Лук.), ж. р.

1. Натільний одяг; **білизна** (Ух., Криж., Кат., Тан., Род., Прм., Лук.).

2. Спідні чоловічі штани; **кальсони** (ББер.).

БІЛИТИ *білити*, *недок.* Піддаючи дії сонця, повітря і води, робити полотно білим (Ш.): *їшли на луг / простили полотно / де хороша трава / мочили його і білили на сонц'ї / і це на ден' раз'їу дес'ат' його мочили* (Ш).

БІЛЬЙО *більйо* (Ор., Яг., СТ, Тиш., Р., Люш., Лип., Кап., ВК, Тет., Лоз., Гр., Ул., Бер., Бок., Боб., Куял., Пол., Вільш., Дах., Тер., Ман., ММ, Важ., Крут., Лад., VMеч., Кам'ян., Тар., Ус., Ф., Мит., Гран., Кор., Син., Осіт., Яг., Олек., Сок., Кут., Под., Ап., Баб., СБ, Зат., Юрк., Ів., Віл., Яр., Мик.), *більо* (Соф., Трид., Уд.,

БІЛЬЙО НАТІЛЬНЕ

Гайс., Зал., Пав., Ск., Ост., ЗР, Вікт., Гус.), *б·ел'йо* (З., Чап., Лад.), *с. р.*

1. Натільний одяг; **білизна** (внп).
2. Спідні чоловічі штани; **кальсони** (Кам., Тин., Ост.).
3. Чоловіча спідня сорочка і кальсони (Соф.).

БІЛЬЙО НАТІЛЬНЕ *б·ел'йо на'т'ел'не, с. р.* Натільний одяг; **білизна** (ЧО).

БІЛЬЙО НИЖНЄ *б·іл'йо 'нижн'е* (Сат., Кон.), *б·іл'о ~* (Рус.), *б·іл'йо 'н'ижн'е* (Од.), *с. р.* Натільний одяг; **білизна**.

БІЛЬЙО СПІДНЄ *б·іл'йо с'п'ідн'е* (Греб., Св., Т., Бор., Чеч., Ц., Хр., Зал., Одай, Мол., Тан., Зат.), *~ с'п'ід'н'е* (ДП), *~ с'п'ідне* (Бен., Дуб.), *б·іл'о с'п'ідн'е* (Люш., Красн.), *с. р.*

1. Натільний одяг, **білизна** (Люш., Св., Т., Бор., Чеч., Зал., Греб., Хр., Одай, Мол., Ц., Бен., ДП, Дуб.).

2. Спідні чоловічі штани; **кальсони** (Красн., Тан., Зат.).

БІЛЬЙО ТІЛЬНЕ *б·іл'йо 'т'іл'не, с. р.* Натільний одяг; **білизна** (Бор.).

БІСЕР *'б·ісер* (Черп., Дз., Род., Гайс., Ос., Сав., Гор.), *'б·іс'ер* (З., Сок.), *ч. р.* Дрібні різноколіорові скляні намистинки, які використовують для оздоблення: *'б·іс'ером 'вишитий 'обруч* (З).

БЛИСКАВКА *б'лискаўка, ж. р.* Довга механічна застібка на одязі (Оз.) || **замок, замочок, змійка, молнія.**

БЛУЗА *б'луза, ж. р.*

1. Легкий жіночий одяг до пояса; **блузка** (Чап., Р., Тет., Ш., Син.).

2. Блузка з довгими рукавами (Меч.).

БЛУЗКА *б'луз'ка* (Соф., Нов., Пал., СТ, Р., Роз., КК, Н., Бен., Криж., Ман., Крут., Прм., Степ., Олек., Наг., Тал., ЧО, Дол., Крс., Ів., Тиш., Люш., Кап., Крас., ВК, Роз., Гр., Меч., Ш., Крим., ДП, Бер., Лен., Бок., Ух., Піщ., Куял., Леух., Ол., Тер., Св., ММ, Уд., Гайс., Лад., Тр., Коб., Зал., Л., Вікн., Кам., Ус., Ф., Дж., ББер., Семир., Мих., Сат., Поп., Хр., Роз., КГ, Пуг., ЗР, Хиж., Рус., Кут., Крив., Красн., Доб., Лег., Гус., Став., Тек., Кол., Коч., Юрк., Пік., П., Яр.), *б'л'уз'ка* (Горш., Бес., Т., Сем., Бор., Юр., Сум., Важ., Мар., Карб., Соб., Рос., Нос., Ч., Рах., Кіб., Мит., Гун., Ц., Чп., Кор., Тарн., Греб., Наг., Сок., Тин., Ск., Кривч., Кон., Ост., Одай, Ром., Тан., Черп.), *ж. р.* Легкий жіночий одяг до пояса || **блуза 1,**

козачка, козачок¹ 1, кофта 2, кофточка 1, курточка 1, матроска¹ 2, переброска, сорочка 4.

БЛЯХА *бл'аха, ж. р.* Металева застібка, яка скріплює кінці пояса; **пряжка** (Ц., ВС, Сок., Пік., Ват.).

БЛЯШКА *бл'ашка, ж. р., змени.* до бляха. Металева застібка, яка скріплює кінці пояса; **пряжка** (Сок., Ос., Ф., Ост.).

БОБКА *'боб'ка, ж. р.*

1. Легка чоловіча куртка на замку і широкою планкою внизу (Нов., Тер., Ор., Тиш., Кап., Бес., ММ, Мел., Крут., Тр., Кам'ян., Дж., П'ят., Степ., Мих., Мит., ВС, Кривч., ЗР, Тан., Черп., Ос., Сав., Мак.).

2. Легка коротка куртка, внизу на резинці (Ш., Ул., ВТ, Т., Леух., Ол., Поп., Віл., Хар.): *'боб'ка / ў'род'і / кофта / чорне сук'но / на з'руд'ах / т'естку робили / на два / ту'вики ком'і'рець / буў / з / доўгими рука'вами / на ман'жет'і / а ўни'зу на р'ізинці' (Віл.).*

3. Тепла кофта (Бер., Пер., Дз., Сем., Рос., Г., Кам., Осіт., Став., Кол.).

4. Легка коротка куртка (Піщ., Вільш., Карб., Вікн., Гер., Тарн., Ром.): *'боб'ка / йак с'ведра / т'іко во'но до / по'яса / шите (Тарн.).*

5. Легка коротка куртка на застібці-блискавці (Й., С., Чеч., Тар., Св., Гун., Доб.).

6. Легка коротка куртка зі вставками на спині і грудях (Горд., ББер., Дах., Розс., Одай, Мол., Крас., Гран.).

7. Коротка вельветова чоловіча куртка на застібці-блискавці (Ят., Семир., В., Сок., Ман., Ап.): *'боб'ка / коро'тен'ка / чоло'в'іча / при'з'ібрана ў / по'яс'і / з / в'іл'вету / шилас'а / на / з'м'ейці' / на / плечах / вир'ізаний / кусок / д'ругого / ц'вету / та'ка / була / мода (Ят.).*

8. Тепла кофта з високим коміром, який застібається на шії (Нес., Вікт., Вишн., Гус., Гор.).

9. Легка чоловіча куртка з ворсистої тканини (Шар., Губ.): *'бобка з на'чосом (Шар.).*

10. Чоловічий теплий светр (Гр., Л.).

11. Футболка (Соф., Кат.).

БОБОМЧИК

БОБОМЧИК *бо'бончик*, ч. р. Виготовлена з ниток прикраса зазвичай круглої форми; **бомчик** (Вікт.): *бо'бончики* *'можут'* *'бути* *ўни'зу порт'йер* (Вікн.).

БОБРИК *'бобрик*, ч. р.

1. Грубе сукно з коротким ворсом (Тиш., Ор., Ш., Ул., С., ВТ, Т., Мол., Ух., Пуж., Пер., Дах., Чеч., Тер., ММ, Гайс., Мел., Горд., Тр., Л., Тар., П'ят., Губ., Ч., Семир., Степ., Мих., Гун., В., Розс., ВС, Хар., Дз., П., Іван., Вишн., Зел., Тан., СБ, Тек., Кол., Коч., Род., Крин., Мог., Віл.): *'бобрик це сук'но / 'наче ў ра'дочки* *'робл'ане / 'наче рисоч'ками / набиў'не / 'тепле* (Тан.) || **сукно бобрикове**.

2. Чоловіча зимова сукняна куртка (Соф., Кап., Бес., Сем., Гайс., Кат., Вікн., Кам., ББер., Чп., Греб., Осіт., КГ, Сок., Ск., Кривч., Пуг., ЗР, Хиж., Доб., Дол., Зат.).

3. Чоловіче зимове півпальто з хутровим коміром (Крас., ВК, Ул., Нес., Тар., Г., Ост., Лук.).

4. Коротка зимова сукняна чоловіча куртка з каракулевим коміром (Тер., Важ., Карб., КГ, Рос.).

5. Комір зі шкури ягняти (Ят., Бок., Ол., Черп., Красн.): *'бобрик / це 'ком'ір з моло'ден'койі о'вечки* (Черп.).

6. Сукняний піджак (Дж., Нос., Рах., Тин., Одай).

7. Чоловіча зимова куртка з хлястиком, скісними кишнями і гудзиками в два ряди (Тарн., Мак., Гл., Хиж., Мик.).

8. Чоловіча сукняна куртка з цигейковим коміром, хлястиком і розрізом ззаду (Кон., Пог.).

9. Піджак з хутровим коміром (Ц., Поп.).

10. Чоловіча зимова куртка з хлястиком і складкою ззаду (Нов.).

11. Чоловічий кожушок (Став.).

12. Шкура з ягняти (Мит.).

БОГОРОДИЦЯ *бого'родиц'я*, ж. р. Частина верхнього одягу для захисту голови в негоду, коли немає потреби, її відкидають на спину; **капюшон** (Хар.).

БОДІ *'бод'і*, *мн.* Жіноча кофта у вигляді суцільного купальника із рукавами або без рукавів і застібкою на матні; **комбідрез** (Гор., Род.).

БОМЧИК *б'омчик*, ч. р. Виготовлена з ниток прикраса зазвичай круглої форми (Красн., Бен., Доб., Ос., Сав., Тал.): *на кінці шарфа б'омчики пришиті* (Доб.) || **бобомчик**.

БОРТ *борт*, ч. р. Відвернутий і випрасуваний край на грудях одягу (Гр., Св., Ш., Бер., Леух., Ман., ММ, Важ., Мел., Карб., Крут., Кат., Вікн., Дж., Розс., Л., Сок., Хиж., Гус., Кол., Крас., Нов., Меч., Ул., Й., Г., Т., ДП, Гайс., Тр., Чеч., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Кам'ян., Тар., Мих., ВС, Крив., Іван., Вишн., Сем., Дол., П., Ап.): *борт коло ком'ра / йак холодно / п'ідн'ау б'орт'іка / і у шийіу ни холодно / і у з'руди хара'шо* (Хиж.); *бор'ти бувайут' гостр'і / ок'ругл'і* (П.) || **виложка, відлога**.

БОРТИ *бор'ти*, *мн.* Відігнуті краї капелюха; **криси** (Сок., Хар., Юрк.).

БОРТОВКА *бор'тоўка*, ж. р. Щільна, жорстка тканина, що підкладається під борти одягу (Дуб., Ул., Ос., Гус., ВС, Сав.): *у бор'ти устаўл'айиц'а бор'тоўка* (ВС); *бор'тоўка п'ід^мхожа до м'ішко'вини* (Сав.).

БОСО *босо*, присл. до **босий**. Невзутий, без взуття; **босоніж** (Соф., Горш., Пал., СТ, Лип., Кр., Од., ВК, Меч., С., Крим., Пер., Пол., Сум., ББер., ММ, Горд., Оз., Кат., Вікн., Л., Соб., Рос., Ус., Дж., Олек., Кривч., Кут., Нес., Доб., Гус., Зат.).

БОСОНІЖ *б'осон'іж*, присл. Невзутий, без взуття (ЗР, Од.) || **босо, босяка, босяком, голоніж**.

БОСОНІЖКИ *босо'н'ішки* (Нов., Одай, МФ, Вільш., Леух., Важ., Рос., Кам., Тин., Іван.), *босо'нож^мки* (Соф., Ят., СТ, ДП, Мар., Ус., Буз., ЗР, Кут., Мол., Тан.), *босо'ношки* (Горш., Пал., Ор., Тиш., Р., Люш., Лип., Кап., ББ, ВК, Лоз., Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., КК, Г., Т., С., Тауж., Лен., Бок., Зап., Боб., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., Чап., Куял., Пол., Сем., Дах., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Уд., Гайс., Мел., Карб., Крут., Горд., Кат., Трид., ММеч., ВМеч., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Тар., Дж., ББер., П'ят., Нос., Ч., Рах., Кіб., Мих., Мит., Гран., Ц., Поп., Тарн., Греб., В., Осіт., Яг., КГ, Ск., Кривч., Хиж., Рус., Хар., Доб., Тал., Ром., Лег., Зел., Гус., Став., Ап., Коч., Юрк., Яр., Гл., Мик.), *перев. мн.*, в одн. ч. р. *босо'ножок*. Літне відкрите жіноче взуття.

БОСТОН *бос'тон* (Бес., Лоз., Бок., Гер., Леух., Мел., Оз., Рос., Ус., Чп., Хиж., Іван., Тек., Ц., Род.), *б'остон* (Мар., Мик.),

БОСЯКА

бас'тон (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., СТ, Тиш., Люш., Лип., Кап., Св., ББ, Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., КК, Г., Т., С., Ух., Піщ., Пуж., Бен., Куял., Чап., Пол., Вільш., Ол., Чеч., ММ, Гайс., Карб., Крут., Ант., Кат., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., ББер., Міт., Нос., Семир., Степ., Мих., Мит., Гран., В., ВС, Осіт., Кон., Одай, Рус., Дз., Доб., Гус., Дол., Ап., Коч., Суш., Юрк., П., Черп.), *ч. р.* Вищий сорт дорогого сукна.

БОСЯКА *бос'а'ка*, *присл.* Невзутий, без взуття; **босоніж** (Люш., Лоз., ВТ, Об., Бор., Тер., Трид., Ос., Ус., Міт., Пав., Кон., Лег., Крс., Юрк., Ят., Ж., Вікт.).

БОСЯКОМ *бос'а'ком* (Нов., Ор., Роз., З., Х., Н., Бер., Лен., Пл., Гол., Пуж., МФ, Куял., Криж., Ол., Гайс., Мар., Карб., НО, Лад., Тр., Зал., Трид., ММеч., ВМеч., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Ф., П'ят., Рах., Семир., Мих., Чп., Сат., Наг., Сок., Тин., Ск., Ост., Став., Дол., Ап., Ів., Том., Мак., Гл., Мик.), *бос'і'ком* (КГ, Ул.), *присл.* Невзутий, без взуття; **босоніж**.

БОТИ *'боти*, *перев. мн.*, в одн. *ч. р.* *бот*.

1. Гумове жіноче взуття з короткими халявами (Соф., Нов., Пал., Ор., Ят., СТ, Тиш., Люш., Св., Од., Крас., Лоз., Гр., Меч., Ш., Й., Куял., С., ДП, Бер., Бок., Зап., Пл., Ух., Піщ., Вільш., Бор., Леух., Юр., Ман., Вес., Важ., Уд., Гайс., Мар., Л., Рах., Буз., Ск., Кол., Юрк., Мик.).

2. Коротке гумове взуття, яке взувають поверх туфель (Лип., Кап., Ул., Г., Бен., Гер., Сем., Крут., ВМеч., Кам'ян., Поп., Кон., Ост., Красн., Ап., Баб., Род., Лук., Гл.): *у 'ботах каблук 'вилитий із р'ізину / а там була пусто'та / у ц'і 'боти ўзу'вали 'туфл'і на каблук'ах / на 'туфл'і 'наче чи'хол* (ВМеч.).

3. Коротке гумове жіноче взуття, в каблук якого вставляли корки (Т., Ол., Сав., Ос., Степ., Сок., ЗР, Доб., Дах., Ц., Черп., Тер.): *у 'боти ўстаў'л'айут' 'корок / ка'чан куку'ру'ви* (Сок.); *у 'ботах п'ід'м п'ид'тойу та'кий буў каблук з'робл'аний / а ту'ди ўстаў'л'али ко'лодочку* (Доб.).

4. Гумове взуття до кісточок (Пол., Карб., Оз., Кат., Коб., Рос., Кам., Ч., В., ВС, Яг., Тек.).

5. Коротке жіноче взуття з каблуками (Пуж., Мел., Дуб., Соб., Греб., СБ, Осіт.).

6. Коротке гумове жіноче взуття, яке збоку застібається на кнопку (Бес., Тр., Трид., Нос., Семир., Гран., Тарн.).

7. Жіночі чоботи з короткими халявами (ВТ, Зал., ББер., Тар., Зел.).

8. Високе гумове взуття, яке взувають поверх черевиків (Ж., Кр., Н., НО, Об.): *боти / це ви́соке гумове ўзу́т'а / йа́ке над'ага́йт' на че́реви́ки ў не́году / а́бо ўзимку* (Ж.).

9. Жіноче взуття вище кісточок з каблуками, обшите зверху хутром, на шнурках; **румунки** (Й., Ос., Мит.).

10. Короткі черевики (ВК, Мак.).

11. Коротке жіноче взуття на змійці (Пер., Коч.).

12. Коротке дитяче гумове взуття (Род.): *бу́ли боти ди́т'ач'і / р'і́зин'ан'і / на пра́жичках та́ких / іно́д'і ўму́дралис'а вал'аночки кла́сти* (Род.).

БОТИКИ *ботики*, перев. *мн.*, в одн. ч. *р. ботик*.

1. Жіноче взуття вище кісточок з каблуками, обшите зверху хутром, на шнурках; **румунки** (Ж., Дж.).

2. Жіночі чоботи з короткими халявами (Лип.).

БОТИНКИ *бо́т'інки*, перев. *мн.*, в одн. ч. *р. бо́т'інок*.

1. Взуття вище кісточок на шнурках; **черевики 1** (Соф., Ят., СТ, Лип., Кап., Кр., Бес., Меч., ВТ, Г., З., Бер., Зап., Боб., Пер., Бен., Вільш., Сем., Ол., Чеч., Гайс., Крут., Лад., Ант., ВМеч., Дуб., Кам'ян., Тар., Ф., Степ., Ц., КГ, Сок., Буз., Кон., Крив., Нес., Вишн., Став., Зат., Гром., Род., Віл., Гл., Мик., Кал., Т., Бок., Дах., Ром., Ул., Дол.).

2. Жіноче взуття вище кісточок з каблуками, обшите зверху хутром, на шнурках; **румунки** (Бок., Дах., Т., Ром., Дол.).

3. Жіноче гумове взуття до кісточок (Лип.).

БОТИНКИ УТЕПЛЕНІ *бо́т'інки утип'л'он'і*, *мн.* Коротке суконне взуття на гумовій підошві (Г.).

БОТФОРТИ *бот'форди*, перев. *мн.*, в одн. ч. *р. бот'форд*.

1. Жіночі чоботи з довгими халявами, які закривають коліна (Віл., Тек., Черп.).

2. Гумові чоботи вище колін (Новос.).

БОЧОРД *бо́чорд*, ч. *р.* Чобіт, у якому халява без замка і щільно облягає ногу; **чобіт-чулок** (Нес.).

БОЯРКА

БОЯРКА *бойарка*, ж. р. Зимова жіноча шапка особливого крою, схожа на ту, яку носили бояри (Зв.).

БРАСЛЕТ *браслет* (Крас., Гайс., Крут., Горд., Трид., Степ., ВС, Тан.), *брасл'ет* (внп), *брусл'ет* (Од., ББ, Ул., Т., Бен., Чеч., Вікн., Тар., Кіб., Мих., Мит., Ром., Ц., Тарн., Тин., Юрк., Лук.), ч. р. Предмет у вигляді кільця, який носять на зап'ясті руки як прикрасу чи з лікувальною метою.

БРЕЗЕНТ *брезент* (Нов., Од., КК, Г., ДП, Лен., Боб., МФ, Мар., Оз., Дуб., Ус., В., Рус., Хар., П., Гл., Мик., Ват.), *бризент* (Соф., Горш., Пал., Ор., Ят., СТ, Тиш., Р., Люш., Лип., Кап., Св., ББ, Бес., Крас., ВК, Лоз., Гр., Меч., Ш., Ул., Й., Т., С., Тауж., Бер., Бок., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Ол., Чеч., Ман., Сум., ММ, Важ., Гайс., Мел., Карб., Крут., Горд., Ант., Кат., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Прм., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., П'ят., Мит., Рах., Семир., Степ., Кіб., Мих., Мит., Гран., Чп., Поп., Греб., Розс., ВС, Осіт., КГ, Хиж., Вікт., Красн., Доб., Тал., Зел., ЧО, Тек., Кол., Суш., Уд.), *бр'ізент* (Чап.), ч. р. Груба лляна водонепроникна тканина.

БРЕЗЕНТОВИК *бризентовик*, ч. р. Плащ із брезенту; плащ брезентовий (Нов.).

БРЕЗЕНТОВКА *бризентоўка*, ж. р. Плащ із брезенту; плащ брезентовий (Тр.).

БРЕЗЕНТУХА *бризентуха*, ж. р. Плащ із брезенту; плащ брезентовий (Меч.).

БРЕТЕЛЬКА *бретел'ка* (Пал., Кат., Одай, Нес., Гус., Суш., Гор.), *бри'тел'ка* (Бок., Шар., Ман., Сем., ММ, ВМеч., Прм., Поп., Осіт., Кривч., Вікт., Гус., Тек., Гл., Мик., Ор., Ш., Пер., С., Бен., Сем., Мел., Дж., ББер., Зат., Горш., Нов., Хиж., Тарн., Яр., Черп.), *бе"р'дел'ка* (Тиш.), ж. р.

1. Стрічка тканини, що утримує на плечах жіночу сорочку (Бок., Шар., Ман., Сем., ММ, ВМеч., Прм., Поп., Осіт., Кривч., Вікт., Гус., Тек., Гл., Мик., Тиш., Ор., Ш., Пер., Черп., С., Бен., Сем., Мел., Дж., ББер., Одай, Зат., Гус., Гор., Нес., Хиж., Тарн., Тиш., Черп.) || лямка, поворозка 1, шлейка, шлея.

2. Обшитий чи обкиданий нитками проріз на одязі для застібання гудзиків; петелька 1 (Пал., Кат., Суш.).

БРЕТЕЛЬКИ *бри^лтел'ки*, *мн.* Вузькі смужки тканини на поясі штанів, у які затягують ремінь; **планочки** (Тар., Тарн.): *бри^те^л'ки / шоб^н ^лнасок три^лмаўс'а* (Тарн.).

БРИДЖІ *бридж'і* (Горш., Нов., Пал., Ор., Тиш., Бес., Крас., Меч., Й., Г., Яг., Т., С., Бок., Леух., Дах., Чеч., Тер., Ман., Св., Мел., Кат., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Ос., Тар., Дж., ББер., Семир., Степ., Кіб., Поп., Тарн., ВС, Осіт., Яг., Одай, Вікт., Красн., Іван., Гус., Ап., Гор., Віл.), *бр'ідж'і* (Сем., Сав., Ос., Л., Рос., Кам., Мит., Гран., П., Лук.), *бриУж'і* (Гайс.), *мн.* Жіночі штани довжиною до колін.

БРИЛЬ *брил'*, *ч. р.* Чоловічий солом'яний капелюх із широкими крисами; **капелюх солом'яний** (Соф., Горш., Нов., Пал., Тиш., Р., Люш., Лип., Кап., Кр., ББ, Бес., Крас., ВК, Тет., Гр., Лоз., Меч., Ш., Ул., С., ДП, Боб., Об., Пл., Ух., Піщ., Гер., Куял., Пол., Вільш., Бор., Юр., Криж., Ол., Чеч., Карб., Крут., НО, Лад., Коб., Горд., Зал., Оз., Кат., Тр., Трид., Прм., Дуб., Кам'ян., Л., Соб., Дж., Ч., Семир., Степ., Гран., Ц., Чп., Сат., Поп., Бер., Син., Хр., В., Розс., ВС, Осіт., Пав., Буз., Ск., ЗР, Хиж., Кут., Хар., Дз., Красн., Вишн., Дол., Ап., Баб., Кол., Суш., Крс., Іван., Том., Гор., Черп., Род., П., Яр., Лук.).

БРИНДЗІ *бринV'і*, *мн.* Суцільний ряд ниток, шнурків, що вільно звисають по краях хустини, скатерки; **бахрома** (Вишн., Зел.).

БРОШ *брош*, *ж. р.* Прикраса із застібкою, яку приколують на жіночий одяг біля шиї або на грудях; **брошка** (Люш., Карб.).

БРОШКА *брошка*, *ж. р.* Прикраса із застібкою, яку приколують на жіночий одяг біля шиї або на грудях (внп) || **брош**.

БРЮКИ *бр'уки* (Люш., Лоз., Меч., ДП, Лен., Куял., Лад., Кат., ММеч., ВМеч., Нес., Красн., З., Гус., Дол., Чап., П., Гл., Мик., Зв.), *бруки* (Соф., Пал., Тиш., ББ, Ул., ВТ, Й., Т., Сем., Криж., Уд., Гайс., Мар., Гун., Ц., Кор., Осіт., Кон., Ром., Вишн., Новос.), *мн.* Нижня частина верхнього вбрання з довгими холошами; **штани**.

БУДЬОНІВКА *буд'он'іука* (Пал., Г., Вільш., Губ., Семир., В., Гл.), *буд'оноука* (Бес., Ул., Й., Важ., Семир., Одай, Хар., Красн., Доб., СБ, Черп., Віл.), *ж. р.* Чоловіча сукняна шапка з гострим верхом || **корчагінка, шапка гостроверха**.

БУЗЯ

БУЗЯ *буз'а, ж. р.*

1. Чоловіча чи жіноча куртка (Ят.): *куртка чолов'їча і ж'їноча / на л'убу курточку казали буз'а* (Ят.).

2. Брезентовий плащ із капюшоном (Ор.): *буз'а / це бре^узентовий плащ іс кап'ушоном* (Ор.).

БУКЕТ *букет, ч. р.*

1. Квітка з воску чи паперу, яку чіпляють на груди нареченому на весіллі (впн) || **букетик**.

2. Квітка, яку чіпляють на груди неодруженим учасникам весілля (Сав., Ос., Вільш.): *букети ч'їп'л'айут друж'бам* (Ос.).

БУКЕТИК *букетик, ч. р., змениш. до букет*. Квітка з воску чи паперу, яку чіпляють на груди нареченому на весіллі; **букет 1** (Ул.).

БУЛАВКА *булаўка, ж. р.* Металева голка з голівкою на тупому кінці, яку використовують для приколювання одягу; **шпилька¹ 1** (Тал., Зв., Гус., Лег.).

БУМАЖНИК *бумажник* (Нов., Ят., Бес., Крас., Меч., ВТ, Поп., ВС, Осіт., Яг., Іван., Тал., Дол., Ап., Красн.), *бумажн'їк* (Т., Сав., Ос., Ост.), *бумажник* (Ц.), *ч. р.* Кишенькова чоловіча сумочка для паперових грошей і документів: *ў бумажнику чолов'їки но'сили документи і з'рош'ї* (Красн.).

БУМАЗЕЙКА *бумаз'ейка* (Крас., Крут., Гайс.), *помаз'ейка* (Ят., Горд., Трид., ММеч., Ос., Тар., Степ.), *помаз'ейка* (Пер., Пуг., СБ, Семир.), *ж. р.* Бавовняна тканина; **базейка**: *с помаз'ейки пилин'ки робили* (Тар.).

БУНДА *бунда* (Ул., Тр., ББер., Губ., Рах., КГ, Кривч., Рус., Кут., Дз., Нес., Зат., VMеч., Сок., Соф., ББ, Піщ., Леух., Юр., Тер., Ц., Чп., Тарн., Греб., В., Розс., Гран., Ост., Розс., ВС, Кон., ЗР, Красн., Доб., Іван., Род., Ор., Кап., Св., Й., Вишн., Г., Кіб., Дол., Міт., Ол., Ч., Яг., Сем., Важ., Вікн., Гайс., Гр., Чеч., Карб., Семир., Кол., ВТ, Віл., Дах., Кам., Рос., Зел., Одай, Коч., Мел., Степ., Ят., Тар., Ух., Т., ВС, Кис., Гун.), *бун'д'а* (Ус., Хиж.), *ж. р.*

1. Будь-який довгий одяг, вільного покрою, розширений донизу (Ул., Тр., ББер., Губ., Рах., КГ, Кривч., Рус., Кут., Дз., Нес., Зат., VMеч., Сок.).

2. Довге жіноче плаття (Соф., ББ, Піщ., Леух., Юр., Тер., Ц., Хиж., Чп., Тарн., Греб., В., Розс., Ус., Гран., Ост.): *бун'д'а / це доўге п'лат'а / спочатку називалося ба'бешка* (Ус.).

3. Широка жіноча спідниця (Розс., ВС, Кон., ЗР, Красн., Доб., Иван., Род.).

4. Короткий верхній одяг із домотканого грубого сукна; **свитка 1** (Ор., Кап., Св., Й., Вишн., Г., Кіб., Дол.).

5. Довге жіноче пальто (Міт., Ол., Ч., Яг.).

6. Широке зимове жіноче пальто (Сем., Важ., Вікн.).

7. Зимова куртка без гудзиків (Гайс., Гр., Чеч.).

8. Довге дитяче плаття вільного покрою (Карб., Семир., Кол.).

9. Старий верхній одяг, у якому виконували роботу по господарству (ВТ, Віл.).

10. Довгий верхній одяг із домотканого грубого сукна; **свита 1** (Дах., Кам.).

11. Тепле чоловіче півпальто (Рос., Зел.).

12. Негарний одяг (Одай, Коч.): *см'і'ялис'а / йак хтос' по'гане ў'д'іне шос' / ка'зали / на'д'іла йа'кус' 'бунду* (Одай).

12. Довгий верхній жіночий стьобаний одяг, розширений внизу (Мел., Степ.).

13. Широкий плащ із капюшоном (Ят.): *'бунда плаш'чом ви'ликим / во'но ваш'ке / в'ід 'в'ітру / в'ід дош'чу / с 'капоу / зашч'і'байщ'а* (Ят.).

14. Широкий одяг із домотканого грубого сукна, який підперезують у стані (Тар.).

15. Безрукавка, утеплена ватою; **жилетка** (Ух.).

16. Широкий одяг без рукавів із зав'язкою на шії (Т.).

17. Довга жіноча сорочка (ВС).

18 Довга дитяча сорочка (Кис.) || **льоля 1.**

19. Широкий халат (Гун.).

БУРКА *'бурка, ж. р., заст.*

1. Довгий верхній чоловічий одяг із домотканого грубого сукна з відлогою (Нов., Соф., Ят., Р., СТ, Св., ББ, Бес., Роз., Лоз., Тет., Гр., Меч., Ш., Ул., С., Н., Крим., Бер., Зап., Боб., Ух., Піщ., Чап., Куял., Пол., Леух., Тер., Ман., Св., ММ, Гайс., Мар., Карб., Крут., Оз., ММеч., Тр., Дуб., Кам'ян., Вікн., Л., Соб., Рос., Ус., Нос., Кіб., Мих., Мит., Ц., Чп., Поп., Син., Хр., В., Розс., Осіт., КГ, Олек., Наг., Сок., Буз., Ск., Кривч., Пуг., Кон., Хиж., Ост., ЗР, Хиж., Дз., Нес., Под., Доб., Мол., Иван., Вишн., ЧО, Дол., Тек., Кол., Юрк., Ів., Ок., Гром., Том., Гор., Ф., Черп., Род., П., Мик.) ||

БУРКИ

бушлак 2, гуня 3, гунька 5, каптан 11, кирея 2, манта, накидка² 1, опанча, свита 4, свитка 2, чугаїна 2.

2. Довгий верхній одяг із домотканого грубого сукна; **свита 1** (Соф., Пал., Юр., Рах., Бор., Тин.).

3. Довгий верхній чоловічий одяг із домотканого грубого сукна без рукавів (Крас., Суш., Ап., Зат.).

4. Короткий верхній одяг із домотканого грубого сукна; **свитка 1** (Пуж., Пер.).

5. Довгий верхній чоловічий одяг із плащової тканини з капюшоном (К.): *бурка с плащовойі тка'нини / доўга с каптуром / з рука'вами / аж до п'ят' може бути / вона в'ід дош'чу / так ни но'сили* (К.).

6. Тепле чоловіче півпальто (Вільш.).

БУРКИ *бурки*, перев. *мн.*, в одн. ч. р. *бурок*.

1. Чоботи із сукна з гумовою підошвою (Горш., Соф., Нов., Ор., Ят., СТ, Тиш., Р., Лип., Кап., Од., Крас., Меч., КК, Бер., Лен., Бок., Чап., Сем., Шар., Тер., Гайс., Мел., КГ, Трид., ММеч., VMеч., Прм., Сав., Рос., ВС, Бес., ВТ, Й., Т., С., ДП, Ух., Пуж., Пер., Гер., МФ, Леух., Ол., Чеч., Ман., ММ, Сум., Важ., Горд., Ант., Ос., Дуб., Вікн., Кам., Тар., Ус., Дж., ББер., Степ., Кіб., Мит., Гран., Ц., Поп., Греб., Тин., Ск., Кон., ЗР, Хиж., Одай, Хар., Нес., Красн., Мол., Зел., Гус., Кол., Гор., Віл., Яр., Гл., Піщ., Бен., Пол., Карб., Кат., Л., Тарн.): *бурки / тепл'і йак вал'анки / з'робл'ан'і з воїлока / т'іки прил'а'гали до литки* (Бок.) || **валянки 2.**

2. Чоботи із сукна, внизу обшиті шкірою (Тан., Ул., Семир., Дуб., Черп.): *у бурках / до хол'ави сукно / уши'вайут тепле п'ід низ / а з'верха гон'шит'і кожойу йак галош'і / і п'ідошва ў них йе* (Тан.).

3. Валянки, пошиті з тканини і вати; **валянки шиті** (П'ят.).

БУРНУС *бурнус* (Ус.), *бурнус* (Гл., Мик., Тан.), ч. р.

1. Брезентовий піджак із накладними кишенями і капюшоном (Гл., Мик.).

2. Довгий, широкий жіночий кожух (Тан.): *бурнус / це ж'іночий ко'жух / рас'ний / ши'рокий / доўгий / б'ілий із овечой ш'кури* (Тан.).

3. Короткий легкий верхній одяг (Ус.): *бурнус с'хожий на жи'кет / і рука'ва і бо'ки прост'рочан'і* (Ус.).

БУСИ *буси*, *мн.* Прикраса з перлів, коралів, різнокольорових камінців, яку жінки носять на шії; **намисто** (Ж., СТ, Тиш., Р., Люш., Кап., Од., Крас., Роз., Лоз., Лоз., Меч., З., Х., Н., ДП, Лен., Боб., Об., Бен., МФ, Чап., Куял., Криж., Чеч., Уд., Мар., Крут., НО, Лад., Трид., Прм., Дуб., Ос., Вікн., Тар., Ус., Ф., ББер., Губ., Семир., Степ., Сат., Розс., Сок., Буз., Тин., Ост., Рус., Ап., Юрк., Гл., Кал.).

БУТИЛКА *бутилка*, *ж. р.* Чобіт, у якому халява без замка і щільно облягає ногу; **чобіт-чулок** (Л.).

БУХТ *бухт*, *ч. р.* Пишний короткий рукав, унизу на резинці (Пуг.).

БУХТА¹ *бухта*, *ж. р.*

1. Складки на верхній частині рукава (Горш., Соф., Пал., Ул., Г., Пер., Вільш., Ол., Тер., Мел., Дуб., Ант., Ц., Поп., Тарн., В., Зел., Став., Тан., СБ, ВС, Род.): *ро'били бухти / шоб'гарно рукаў сто'яаў* (Терн.); *'шийиц'а рукаў / ши'рокий / ўго'р'і в'ін зби'райиц'а / і там'бухти / та'к'і йак на'дут'і* (Вільш.).

2. Підкладка на плечі одягу біля рукава у вигляді маленької подушечки; **наплічник 1** (Бес., Ор., Семир., Степ., Доб., Ром., Черп.): *'бухти п'ітши'вали / шоб'п'лат'а' гарно сто'яало* (Доб.).

3. Зборки на грудях плаття (ББер., Дол.).

БУХТА² *бухта*, *ж. р.* Велика катушка, на яку намотані нитки (Кон., Хар.).

БУЦ *буц*, *ч. р.* Чоловічий черевик з шипами (внп).

БУШЛАК *бушлак*, *ч. р., заст.*

1. Верхній чоловічий одяг із домотканого грубого сукна (Тарн., Соф., Ант., Вишн., Гл., Гайс., Т., Пер.) || **жупан 4, кирейка, сюртук 1.**

2. Довгий верхній чоловічий одяг із домотканого грубого сукна з відлогою; **бурка 1** (Ів.).

3. Чоловічий військовий піджак (Кн.): *буш'лак / та'к'і п'іжа'ки / сол'дати хо'дили* (Кн.).

БУШЛАТ *бушлат*, *ч. р.*

1. Чоловіча куртка з ватною підкладкою, покрита тканиною синього кольору (Сав.): *ў буш'латах'ходить м'і'л'іц'іа* (Сав.).

БЮЖЕТЕРІЯ

2. Чоловіча куртка з ватною підкладкою, покрита тканиною захисного кольору (Пог., Крин.): *бушлати* ¹шили заш¹ч¹ітного ц¹в¹ета / *йак* зилінку¹ватий / *бол'шинст¹во* во¹йен'і хо¹дили (Крин.).

БЮЖЕТЕРІЯ *б'уже¹тер'іа* (Мик.), *б'ужутер'іа* (С., Ос.), *ж. р.* Дешеві жіночі прикраси.

БЮСТГАЛЬТЕР *б'ус¹галтер*, *ч. р.* Предмет жіночої білизни, який облягає груди (Боб.) || **ліфчик, ліфчики, ліфік, ліфіки, нацицьник.**

БЯЗЬ *б'аз'* (Тиш., Соф., Ор., Бес., Меч., Бер., Сем., Дах., ММ, Гайс., Мел., Прм., Дуб., Дж., Осіт., П.), *б'яз'* (Горш., Пал., Ят., Св., Гр., Горд., Трид., ММеч., VMеч., Л., ББер., Семир., Степ., Гран., Тарн., ВС, Одай, Рус., Тек., Род.), *ж. р.* Густа бавовняна тканина: *б'яз'* була на на¹п'ірники / на ¹наволочки (Тарн.).

В

ВАЛІК ¹вал'ік, *ч. р.* Короткий комір, всередину якого щонебудь укладають, щоб він набув круглої форми (Меч.): ¹вал'ік / ком'ірець / кру¹лен'киї / коро¹тен'киї / укла¹дають шос' ¹ус¹редину / і в'ін кру¹лен'киї полу¹чайиц'а (Меч.).

ВАЛОВИНА *вало¹вина*, *ж. р.* Домоткане полотно з грубих ниток клоччя (Дах.).

ВАЛЯНКИ ¹вал'анки (внп), ¹вал'інки (Пал., Вікн., Став.), ¹вал'енки (Тауж., Л., ВС, ББер.), *перев. мн., в одн. ч. р.* ¹вал'а(е,і)нок.

1. Зимове взуття з валяної вовни з довгими халявами (внп) || **валянки биті, валянки теплі, катанки, повстяки 1.**

2. Сукняне взуття з гумовою підошвою, **бурки** (Люш.).

ВАЛЯНКИ БИТІ ¹вал'анки ¹бит'і (Лип., Св., Кр., Од., ВТ, Г., Т., Бер., Лен., Зап., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Пол., Вільш., Бор., Дах., Чеч., Карб., Крут., Оз., Кат., VMеч., Дуб., Сав., Ос., Семир., Поп., Розс., Осіт., Кол., Яр.), ~ ¹биті (Соф., ББ, Крас., Ол., Мел., Горд., Ч., Кіб., Мит., Ц., Чп., Греб., Тин., Кривч., Ост., Хиж., Одай, Рус., Крив., Хар., Красн., Доб., Тал., Зел., Гус., Баб., СБ, Мак., Віл., Лук.), ¹вал'інки ¹биті (У, Й., Вікн., Тан., Черп.), ¹вал'енки ¹биті (Леух., Мих., Гран., Юрк.), ~ ¹бит'і (Мик.), *мн.* Зимове взуття з валяної вовни з довгими халявами; **валянки 1.**

ВАЛЯНКИ ТЕПЛІ ¹вал'анки ¹тепл'і, *мн.* Зимове взуття з валяної вовни з довгими халявами; **валянки 1** (Бен.).

ВАЛЯНКИ ШИТІ ¹вал'анки ¹шит'і (Лип., Кап., Св., Меч., Вільш., Кр., Од., Гр., ВТ, Г., Т., Бер., Зап., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Куял., Пол., Бор., Шар., Чеч., Важ., Карб., Крут., Тр., Оз., Кат., Трид., ММеч., VMеч., Прм., Ос., Рос., Тар., Дж., Степ., Поп., Розс., Дол., Яр.), ~ ¹шиті (Соф., Горш., Нов., Ор., Ят., ББ, Піщ., Сем., Ол., Горд., Кам., Нос., Рах., Ц., Чп., В., ВС, Яг., Сок., Тин., Ск., Кон., Ост., ЗР, Хиж., Рус., Кут., Крив., Красн., Доб., Тал., Лег., Вишн., Зел., Гус., СБ, Черп., Мак., Віл., Лук.), ¹вал'інки ¹шиті (Пал., Ул., Мих., Греб.), ~ ¹шит'і (Й., Вікн.), ¹вал'енки ¹шит'і (Тауж., ББер., Мик.), ~ ¹шиті (Леух., Л., Гран., Ап., Юрк.), *мн.* Валянки, пошиті з тканини і вати: ¹вал'анки ¹шили іс старих пал'т (Тин.) || **бурки 3, ватники 2, ватянки 2, ногавиці 1, повстяки 2, чувеки, чулені, чуні 3, чуреки.**

ВАРЕШКА ¹варе^шшка (ВК, Об., Карб., Мит.), ¹вар'ешка (Крут., Гайс., Чеч.), ¹вар'ішка (МФ, Дах.), ¹варушка (Крут., Гран.), *ж. р.*

1. Виріб з будь-якого матеріалу з відділенням для великого пальця, який надівають на кисть руки в холод або для роботи; **рукавиця 1** (Дах., Крут, Мит., Гран.).

2. Виріб з будь-якого тонкого матеріалу з відділеннями для всіх пальців, який надівають на кисть руки; **рукавичка** (ВК, Об., МФ, Карб., Гайс., Чеч.).

ВАТИН ¹ват'ін, *ч. р.* Рідка тканина з товстим густим начосом, яку використовують замість вати для утеплення верхнього одягу (Ос.).

ВАТНИК ¹ватник (Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., ББ, Бес., Крас., Ш., Й., Т., Бок., Зап., Ух., Пуж., Пер., Бен., Гер., Вільш., Леух., Сем., Шар., Ол., Мел., Крут., Кат., Тр., VMеч., Дол., Дуб., Л., Тар., Дж., ББер., П'ят., Степ., Кіб., Мих., Мит., Гун., Гран., Поп., Тарн., В., ВС, Ск., Кривч., Пуг., Ост., ЗР, Хиж., Дз., Нес., Мол., Іван., Лег., Зел., Став., Дол., Тан., СБ, Кол., Мак., П., Мик.), ¹ват'ник (Тек.), ¹ватн'ік (Соф., Кап., Прм., Кон., Вікт., Красн., Доб.), ¹ват'н'ік (Меч., Ул., ВТ, Г., Чеч., Гайс., Вікн., Семир., Гус., Гл.), *ч. р.*

ВАТНИКИ

---

1. Стьобана куртка на ваті; **фуфайка** (Соф., Нов., Тиш., Меч., Ш., Р., Піщ., Бен., Вільш., Ол., Чеч., Гайс., Тр., Губ., Кон., Ост., Зел., Дол.).

2. Короткий верхній одяг на ваті (Бес., Ор., ББ, ВТ, Бок., Й., Т., Зап., Кат., Ух., КГ, VMеч., Г., Вікн., Л., Семир., Степ., Гун., Гран., В., Дз., Вікт., Іван., П., Гус., СБ, Кол.) || **ватовка, душегрійка 3, кокнетка, коротушка, лапсердак, осінка 6.**

3. Будь-який одяг із ватною підкладкою (Пал., Кап., Пуж., Гер., Леух., Мел., Прм., Сем., Дуб., Сав., Тар., Дж., Мит., Тарн., ВС, Ск., Кривч., Пуг., ЗР, Доб., Мол., Лег., Став., Тек., Мак., Гл., Мик.).

4. Безрукавка, утеплена ватою; **жилетка** (Соф., Вікн., Красн., Горш., Нес., Хиж., Ап.).

5. Зимові чоловічі штани з ватною підкладкою; **штани ватні** (Пер., Шар., Кіб., Мих.).

6. Пальто з ватною підкладкою (Ул., ББер.).

7. Куртка з ватною підкладкою і капюшоном (Ят.).

8. Одіяло на ваті (Дол.).

9. Матрац на ваті (Крас.).

ВАТНИКИ ¹*ватники* (Ц.), ¹*ват'н'іки* (Гл., Черп.), *мн.*

1. Зимові чоловічі штани з ватною підкладкою; **штани ватні** (Ц., Черп.).

2. Валянки, пошиті з тканини і вати; **валянки шиті** (Гл.).

ВАТНЯКИ *ватн'а'ки* (Сем., Карб., Сав.), *ват'н'а'ки* (Лип., Й., Семир.), *мн.* Зимові чоловічі штани з ватною підкладкою; **штани ватні.**

ВАТНЯНИКИ *ват'н'аники*, *мн.* Зимові чоловічі штани з ватною підкладкою; **штани ватні** (Ор.).

ВАТОВКА *ва'тоўка*, *ж. р.* Короткий верхній одяг на ваті; **ватник 2** (Лег.).

ВАТЯНКА ¹*ват'анка* (Іван., Ж., Нес., Вікт.), *ва'т'інка* (Тан.), *ж. р.*

1. Стьобана куртка на ваті; **фуфайка** (Ж., Тан.).

2. Безрукавка, утеплена ватою; **жилетка** (Нес., Вікт.).

3. Чоловіча зимова шапка, утеплена ватою (Іван.).

ВАТЯНКИ ¹*ват'анки*, *мн.*

1. Зимові чоловічі штани з ватною підкладкою; **штани ватні** (Поп., Нес.).

2. Валянки, пошиті з тканини і вати; **валянки шиті** (Дол.).

ВБИРАТИСЯ СВЯТКОВО *ўбiратис'а с'ват'ково, недок.*

Одягати святковий одяг; **одягатися святково** (Ч.).

ВБРАННЯ *ўбра'н'а* (МФ, Бор., Пав., СБ, Буз.), *ўбра'н'а* (Св., Крас., Ш., Г., Піщ., Гер., Пол., Ол., Тер., Мел., Тр., ММеч., Рос., Кам., П'ят., Кіб., Мит., Ц., Розс., Яг., Пуг., Кут., Хар., Нес., Доб., Лег., Ів.), *ўби'ран'а* (Хар.), *с. р.*

1. Сукупність речей, якими покриває своє тіло людина; **одяг** (внп).

2. Натільний одяг; **білизна** (Пол.).

ВБРАННЯ БОГАТИРСЬКЕ *ўбра'н'а бога'тирс'ке, с. р.*

Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (Тер.).

ВБРАННЯ ДОРОГЕ *ўбра'н'а доро'ге* (Горш., Нов., Лип., Кап., ББ, Бес., Крас., Гус.), *ўбра'н'а* ~ (Й., Пер., Гер., Шар., Ол., Важ., Ул., Гайс., Тр., Прм., Сав., ББер., П'ят., Рах., Семир., Степ., Ц., Поп., Тарн., Розс., КГ, Осіт.), *с. р.* Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий**.

ВБРАННЯ ДОРОГОЦІННЕ *ўбра'н'а доро'го'цен'е, с. р.*

Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (Ор.).

ВБРАННЯ КРАМНЕ *ўбра'н'а к'рамне, с. р.* Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (Мел.).

ВБРАННЯ НАРЯДНЕ *ўбра'н'а на'р'адне* (Оз.), *ўбра'н'а на'радне* (Т., Розс.), *с. р.*

1. Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (Т.).

2. Одяг, який одягають у свято; **одяг святковий** (Оз., Розс.).

ВБРАННЯ НОВЕ *ўбра'н'а но'ве, с. р.* Одяг, який одягають у свято; **одяг святковий** (Іван.).

ВБРАННЯ ПАНСЬКЕ *ўбра'н'а 'панс'ке, с. р.* Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (П.).

ВБРАННЯ СВЯТКОВЕ *ўбра'н'а с'ват'кове, с. р.* Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (Гр., Дж., Гер., Л., Тар., Поп., Ап.).

ВБРАННЯ СВЯТОШНЕ *ўбра'н'а с'ва'тошне, с. р.*

1. Одяг, який одягають у свято; **одяг святковий** (Чеч., Ів.).

2. Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (Рос.).

ВБРАННЯ СТАРЕ

ВБРАННЯ СТАРЕ *ўбра'н'а старе* (Дуб.), *ўбра'н'а* ~ (Рос., Тарн.), *с. р.*

1. Одяг, який носять щодня; **одяг повсякденний** (Рос., Тарн.).

2. Одяг, що був у вжитку; **одяг ношений** (Дуб.).

ВБРАННЯ ЦІННЕ *ўбра'н'а 'ц'ін.е*, *с. р.* Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (Мит., Тарн., Вишн.).

ВБРАННЯ ШИКАРНЕ *ўбра'н'а ши'карне*, *с. р.* Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (Сем., ММ, Кат., Кон.).

ВБРАННЯ ШИКОВНЕ *ўбра'н'а ши'коўне*, *с. р.* Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (Ц.).

ВБРАТИСЯ *ўбра'тис'а*, *док.* Одягти на себе одяг; **вдітися** (ВТ, Оз., Ос., Яг.).

ВБРАТИСЯ ГАРНО *ўбра'тис'а 'гарно*, *док.* Одягти святковий одяг; **одягтися святково** (Мел., Сав., Ос.).

ВБРАТИСЯ СВЯТКОВО *ўбра'тис'а с'ват'ково*, *док.* Одягти святковий одяг; **одягтися святково** (Мел., Мит., Гун.).

ВДІВАЙЛО *ўд'івайло*, *с. р.* Сукупність речей, якими покриває своє тіло людина; **одяг** (Коч.): *'футро / колшин'е ўд'івайло* (Коч.).

ВДІВАНКА *ўд'іванка*, *ж. р.* Сукупність речей, якими покриває своє тіло людина; **одяг** (Нов.).

ВДІВАННЯ *ўд'іван'а* (Ят., Ор., Лип., Св.), *ўд'іван'а* (Хар., Вишн., Гун.), *с. р.* Сукупність речей, якими покриває своє тіло людина; **одяг**.

ВДІВАННЯ БУДОШНЕ *ўд'іван'а будошне*, *с. р.* Одяг, який носять щодня; **одяг повсякденний** (Ят.).

ВДІВАННЯ ДОРОГЕ *ўд'іван'а доро'ге*, *с. р.* Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (Ят., Леух.).

ВДІВАННЯ ПРАЗНИЧНЕ *ўд'іван'а п'разн'ішне*, *с. р.* Одяг, який одягають у свято; **одяг святковий** (Лип.).

ВДІВАТИСЯ *ўд'іватис'а* (Соф., Нов., Пал., Ор., Ят., Р., Лип., Кап., Од., Лоз., Меч., Ш., Ул., КК, З., Х., ДП, Бок., Зап., Боб., Пл., Піщ., Гер., Вільш., Криж., Чеч., ММ, Гайс., Мар., Коб., Ант., Зал., ММеч., VMеч., Прм., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Красн., Рос., Кам., Ус., Ф., Ч., Степ., Мит., Кор., Греб., Осіт., КГ, Кривч., Пуг., Кон., Ост., ЗР, Рус., Крив., Вікт., Под., Красн., Ром., Лег., ЧО, Став., Дол., Тан., Зат., Юрк., Ів., Гор., Мак., Яр., Гл., Мик.,

Новос.), *ўд'іватис'* (Бер., Лен., Ск., Хиж., Вишн., Тек., Лук.), *ўд'івац'.а* (Тиш., Крас., Куял.), *уд'іватис'а* (Дз., Иван.), *уд'івац'.а* (ВК), *од'іватис'а* (Ух., Бен., Чап., Куял., Кат., Гус.), *год'іватис'а* (Трид.), *недок.* Одягати на себе одяг; **вдягатися.**

ВДІВАТИСЯ ПО-ПРАЗНИЧНОМУ *ўд'іватис'а* *по п'разн'ічному*, *недок.* Одягати святковий одяг; **одягатися святково** (Вишн., Куял.).

ВДІВАТИСЯ ПРАЗНИЧНО *ўд'іватис'а* *п'разнично* (Бок.), *~ п'разн'ічно* (Ор., Кап., Бер., Пуж., Рах., Красн.), *~ п'разн'ішно* (Лип.), *~ п'разнично* (Ром.), *ўд'івац'.а* *п'разн'ічно* (Тиш.), *недок.* Одягати святковий одяг; **одягатися святково.**

ВДІВАЧКА *ўд'івачка*, *ж. р.* Сукупність речей, якими покриває своє тіло людина; **одяг** (Горш., Кривч.).

ВДІТИСЯ *ўд'ітис'а* (Оз., Сок., Ос.), *од'ітис'а* (Т.), *уд'ітис'* (Уд.), *док.* Одягти на себе одяг || **вбратися, вдягнутиися, вдягтися.**

ВДЯГАЙЛО *ўд'а'гайло*, *с. р.* Сукупність речей, якими покриває своє тіло людина; **одяг** (Коч.): *'футро / обикно'вен.е* *ўд'а'гайло* (Коч.).

ВДЯГАНКА *ўд'а'ганка*, *ж. р.* Сукупність речей, якими покриває своє тіло людина; **одяг** (Тет., Юр., Семир., Син.).

ВДЯГАННЯ *ўд'а'ган'.а*, *с. р.* Сукупність речей, якими покриває своє тіло людина; **одяг** (Ор.).

ВДЯГАННЯ ДОРОГЕ *ўд'а'ган'.а* *доро'ге*, *с. р.* Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (Ман.).

ВДЯГАТИСЯ *ўд'а'гатис'а* (Гор., Розс., Св., Кр., Тет., Роз., Тауж., Н., Об., Пуж., Пер., Гер., МФ, Пол., Леух., Сем., Ман., Сум., ММ, Вес., Важ., Мел., Крут., Лад., Кам'ян., Л., Ус., Міт., Нос., Рах., Кіб., Гун., Гран., Ц., Син., Хр., В., ВС, КГ, Олек., Пав., Наг., Ск., Рус., Крив., СБ, Кол., Коч., Пік., Род., П., Кал.), *од'а'гатис'а* (ББ, Роз., Крим., Оз., Тр., ББер., Хр., Зел., Ок., Ват., Зв.), *уд'а'гатис'а* (Юр.), *ўд'а'гатис'* (СТ, Чп., Пав., Суш.), *год'а'гатис'а* (Бор.), *ўд'а'гац'.а* (Бес., Тин.), *зод'а'гатис'а* (Крсн.), *недок.* Одягати на себе одяг || **вдіватися, збратися, убиратися 1.**

ВДЯГНУТИСЯ *ўд'а'гнутис'а* (Дах., Карб., Ос., Вільш., Соб., Семир.), *од'а'гнутис'а* (Оз.), *док.* Одягти на себе одяг; **вдітися.**

ВДЯГНУТИСЯ ПРАЗНІЧНО

ВДЯГНУТИСЯ ПРАЗНІЧНО *ўд'агнутис'а празнічно*, док. Одягти святковий одяг; **одягтися святково** (Сем., Мит.).

ВДЯГТИСЯ *ўд'агтис'а*, док. Одягти на себе одяг; **вдітися** (Сок.).

ВЕЛІН *'вел'ін* (Соф., СТ, Р., Люш., Лип., ББ, Крас., Лоз., Й., Тауж., ДП, Боб., Пол., Вільш., Дах., Ол., Тер., Гайс., Карб., Дуб., Семир., Ц., Поп., ВС, ЧО, Став., Дол., Зат., Юрк., Черп., Мак.), *'вел'он* (Кам., Тар.), ч. р.

1. Весільний головний убір нареченої у формі довгого полотнища з тюлю; **фата** (Соф., СТ, Р., Люш., Лип., ББ, Крас., Лоз., Й., Тауж., Пол., Вільш., Дах., Ол., Тер., Гайс., Карб., Дуб., Семир., Ц., Поп., ВС, ЧО, Став., Дол., Зат., Юрк., Черп., Мак., Кам., Тар.).

2. Весільний головний убір нареченої; **вінок 1** (ДП, Боб.).

ВЕЛЮР *вел'ур* (Нов., Р., С., ДП, Піщ., Гер., Оз., Кам'ян., Л., Чп., Хиж., СБ, Кол.), *вил'ур* (Соф., Ят., СТ, Кап., ББ, Ул., ВТ, Т., Дах., Чеч., Ман., Сум., Мел., Горд., Дуб., Сав., Рос., Тар., Дж., Рах., Семир., Мит., Поп., ВС, Осіт., Яг., КГ, Кривч., Рус., Хар., Нес., Зел., ЧО, Суш., Род., Мик.), *вил'йур* (Ск.), *вел'ур* (Боб., Чап.), *вил'ур* (Пал., Ор., Тиш., Люш., Од., Бес., Крас., Лоз., Гр., Меч., КК, Г., Бер., Лен., Бок., Ух., Пуж., Пер., Куял., Вільш., Леух., Сем., Ол., ММ, Важ., Уд., Гайс., Крут., Кат., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Ос., Кам., Ус., ББер., Міт., Степ., Кіб., Гран., Ц., Греб., Доб., Гус., Зат., Коч.), *вил'йур* (Лип., Тауж., Пол., Мар., Карб., Вікн., Вікт., Черп., П.), ч. р. Тканина з низьким, дуже густим і м'яким ворсом на лицьовій поверхні.

ВЕЛЬВЕТ *вел'вет* (Крас., Мел., Оз., ВМеч., Вікн., Хиж., Кол.), *вил'вет* (Соф., Нов., Пал., Ор., СТ, Лип., Св., Од., Бес., ВК, Ул., ВТ, Г., Т., С., Бер., Тауж., ДП, Ух., Піщ., Пуж., Пер., Гер., Куял., Пол., Вільш., Леух., Ол., ММ, Важ., Мар., Карб., Крут., Дуб., Сав., Ос., Л., Рос., Ус., ББер., Міт., Рах., Степ., Кіб., Мих., Мит., Гран., Ц., Поп., Осіт., КГ, Ск., Доб., Зел., ЧО, Ап., СБ, Тек., Черп., Кал.), *вил'вет* (Тиш., Кап., Лоз., Меч., Лен., Боб., Чап., Дах., Ман., Уд., Гайс., Трид., ММеч., Кам'ян., Тар., Сок., Гус., Мик., Новос.), *вил'вет* (Ят., Люш., ББ, КК, Сем., Чеч., Кат., Дж., П'ят., Чп., В., ВС, Кривч.), *вил'вет* (Семир., П.), *вал'вет* (Бок.), ч. р. Бавовняна тканина у дрібний рубчик із густим коротким

ворсом на лицьовому боці: *вил'вет* / *плотна тка'нина* / *смужич'ками* (ВС).

ВЕЛЬВЕТИ *в'іл'вети* (Мих.), *в'іл'в'ети* (Меч.), *мн.* Штани з вельвету; **штани вельветові**.

ВЕЛЬВЕТКИ *в'іл'ветки* (Нов., Лип., Бок., Сем., Чеч., Дуб., Поп., ВС, Род., Ват.), *в'іл'в'етки* (Ш., Гайс., ВМеч.), *мн.* Штани з вельвету; **штани вельветові**.

ВЕНГЕРКА *ве"н'герка*, *ж. р.*

1. Тепла шерстяна жіноча кофта (Ул., Меч., П., Гер., Сав., Тарн.).

2. Безрукавка з тонкої тканини, оздоблена вишивкою (Тр.): *ве"н'герка* *'вишита* *або розма'л'ована жи'л'етка* / *й'йі* *ўд'і'вали* *на с'ва'та* (Тр.).

3. Вишита хрестиком блузка (Семир.).

4. Зимова шапка (Став.).

ВЕРВЕЧКА *ве"р'вечка*, *ж. р.* Дужечка з ниток для застібання гудзиків; **петелька 3** (Криж.).

ВЕРЛЄТА *ве"р'л'ета*, *ж. р.* Весільний головний убір нареченої; **вінок 1** (Бес., Крас.).

ВЕРЛОГ *ве"р'лог* (Нов., Ор., Ят., Гр., Меч., Ул., Дах., Гайс., Кат., Поп., Ш., Дол.), *вир'лог* (Г., Сем.), *ч. р.* Оброблення тканини густим машинним швом.

ВЕРХ *верх*, *ч. р.* Верхня частина капелюха чи шапки (Бес., Т., Ос., Меч.).

ВЕРШОК *ве"р'шок*, *ч. р.*, *змени.* до **верх**. Верхня частина капелюха чи шапки (Рос.).

ВЕЩ *вешч*, *ж. р.* Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (ВМеч.): *вешч* *ку'пила* (ВМеч.).

ВЕЩІ *'в'ешч'і*, *мн.* Багато будь-якого одягу; **манаття** (Крас., Вишн.).

ВЕЩІ ДОРОГІ *'в'ешч'і доро'г'і*, *мн.* Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (Бен., Віл.).

ВСЯР *'в'ейар*, *ч. р.* Складки, розміщені одна до одної; **складки зустрічні** (Соф.).

В'ЄТНАМКИ *ўйет'намки* (Соф., Нов., Ор., Ят., Бес., Крас., Гр., Меч., Бер., Ш., Ул., ВТ, Бок., Леух., Сем., Ол., Сум., Мел., Кат., Дуб., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Семир., Степ., Кіб.,

ВЗУВАНКА

Мих., Мит., Ц., ВС, Осіт., Кон., Одай, Вікт., Іван., Ром., Дол., Ап., Черп., Віл., Лук.), *ўйіт'намкі* (Г., Гайс., Горд., Яр.), *ўйат'намкі* (Поп.), перев. *мн.*, в одн. ч. р. *ўйе(і,а)т'намок*. Повністю відкрите літне взуття з гумовими підошвами і перетинкою між великим і другим пальцем ноги.

ВЗУВАНКА *ўзу'ванка*, ж. р. Виготовлені зі шкіри та інших матеріалів виробу для носіння на ногах; **взуття** (Ск.).

ВЗУВАННЯ *ўзу'ван'а*, с. р. Виготовлені зі шкіри та інших матеріалів виробу для носіння на ногах; **взуття** (Ят., Ор., Лук.).

ВЗУВАННЯ ДЄЦКЕ *ўзу'ван'а 'д'ец'ке*, с. р. Дитяче взуття (загальна назва); **взуття дитяче** (Ят.).

ВЗУВАТИСЯ *ўзу'ватис'а* (Нов., Ят., ББ, Крас., Гр., Ул., Й., Ух., Піщ., Чеч., Тер., Ман., Ол., ММ, Кат., Тр., Прм., Сав., Ос., Рос., Кам., Тар., Рах., Кіб., Мих., Гран., Ц., Поп., Тарн., Ск., Кривч., Хар., Красн., Доб., Ром., Дол., Род.), *ўзу'вац'а* (Тиш.), *недок.* Надівати на ноги взуття || **обуватися**.

ВЗУВАЧКА *ўзу'вачка*, ж. р. Виготовлені зі шкіри та інших матеріалів виробу для носіння на ногах; **взуття** (Юр., Коб., Кривч., Род.).

ВЗУТИ ВЗУТТЯ *ўзути ўзу'т'а* (Карб.), *ўзут' ўзу'т'а* (Бес.), *на'зут' ўзу'т'а* (Бес.), *док.* Надіти на ноги взуття; **взутися**.

ВЗУТИ ОБУВ *ўзути 'обуў*, *док.* Надіти на ноги взуття; **взутися** (Куял.).

ВЗУТИСЯ *ўзутис'а* (Соф., Пал., Ор., Лип., Меч., Ш., ВТ, Г., Т., С., Тауж., Бер., Бок., Пуж., Пер., Бен., Гер., Пол., Вільш., Сем., Дах., Шар., Сум., Важ., Мел., Крут., Горд., Трид., ММеч., ВМеч., Прм., Дуб., Ос., Вікн., Л., Кам., Дж., ББер., П'ят., Міт., Нос., Семир., Степ., Мит., Чп., Греб., В., Розс., ВС, Яг., Кривч., Кон., ЗР, Одай, Крив., Нес., Іван., Зел., Кол.), *ўзуц'а* (Тиш.), *док.* Надіти на ноги взуття || **взути взуття, взути обув, надіти взуття, натягнути взуття**.

ВЗУТТЯ *ўзу'т'а* (ВК, Бес., Крас., Тет., МФ, Бор., Оз., Олек., Наг., Тиш., Гус., Кол., Пік., Ок., Гром., Лук., Новос.), *ўзу'т'а* (внп), с. р. Виготовлені зі шкіри та інших матеріалів виробу для

носіння на ногах || **взуванка, взування, взувачка, обув, обува, обуття.**

ВЗУТТЯ ДЄЦКЕ *ўзу/т'а /д'ецке* (Горш., Ор., Р., Меч., КК, Пер., Крут., Кам., Красн., Зел.), ~ *'д'ец'ке* (Ш., Бер., Гер., Ос., Ч., Рах.), *с. р.* Дитяче взуття (загальна назва); **взуття дитяче.**

ВЗУТТЯ ДИТЯЧЕ *ўзу/т'а ди/т'аче*, *с. р.* Дитяче взуття (загальна назва) (Соф., Нов., Пал., Кап., ББ, Бес., Крас., ВТ, Й., Г., Т., Пуж., Леух., Сем., Ол., Чеч., Ман., Сум., ММ, Важ., Гайс., Мел., Кат., Тр., Трид., Вікн., ММеч., Л., Рос., Тар., Ус., ББер., Степ., Кол., Черп.) || **взування дєцке, взуття дєцке, обув дєцка, обув дитяча, обувка дєцка.**

ВЗУТТЯ ДРАНЕ *ўзу/т'а д'ране*, *с. р.* Старе рване взуття; **взуття рване** (Бен.).

ВЗУТТЯ ДРАНТИВЕ *ўзу/т'а дран/тыве*, *с. р.* Старе рване взуття; **взуття рване** (Лоз., Ос., Семир.).

ВЗУТТЯ ЗНОШЕНЕ *ўзу/т'а з'ношене* (ММ, Гран.), ~ *з'ношане* (Чеч., Гус.), ~ *з'нос'ане* (Ант., Ос., Кіб.), *с. р.* Взуття непридатне для носіння || **взуття непригодне, дрантя 2, лахи 4, лахміття 2, мотлох 2, непотріб 2, утиль 2, хлам 2.**

ВЗУТТЯ НЕПРИГОДНЕ *ўзу/т'а непри/годне*, *с. р.* Взуття, непридатне для носіння; **взуття зношене** (Пал.).

ВЗУТТЯ ПОДЕРТЕ *ўзу/т'а по/дерте*, *с. р.* Старе рване взуття; **взуття рване** (Зат.).

ВЗУТТЯ ПОДРАНЕ *ўзу/т'а под/ране*, *с. р.* Старе рване взуття; **взуття рване** (Крас.).

ВЗУТТЯ ПОНОШЕНЕ *ўзу/т'а по/ношане* (Гайс.), *ўзу/т'а по/нос'ане* (Ят.), *с. р.* Старе стоптане взуття || **взуття розбите, взуття старе, взуття стоптане, grenжолы, корсаки, недохідки 1, стоптанки, шкарбани.**

ВЗУТТЯ ПОРВАНЕ *ўзу/т'а пор/ване* (Соф., ББ, Й., Важ., Кам., Рах., Семир.), ~ *'порване* (Т., Ман., Ант., П'ят., Ц.), ~ *пор'ване* (Пер., Ос., Рос., Мик.), ~ *'порване* (Юр., Род.), *с. р.* Старе рване взуття; **взуття рване.**

ВЗУТТЯ РВАНЕ *ўзу/т'а р'ване* (Уж., Пол., Вільш.), ~ *р'ване* (Ос.), *с. р.* Старе рване взуття || **взуття драње, взуття дрантыве, взуття подерте, взуття подране, взуття порване, рваньйо.**

ВЗУТТЯ РОЗБИТЕ

ВЗУТТЯ РОЗБИТЕ *взу^т'а роз'бите*, *с. р.* Старе стоптане взуття; **взуття поношене** (Лук.).

ВЗУТТЯ СТАРЕ *ўзу^т'а старе*, *с. р.* Старе стоптане взуття; **взуття поношене** (Горш., Пал., ББ, Бес., Гр., Тауж., Бер., Зап., Піщ., Куял., Леух., Сем., Шар., Ол., Тер., Сум., Дуб., Сав., Ос., ББер., Ск., Гус., Юрк.).

ВЗУТТЯ СТОПТАНЕ *ўзу^т'а стоптане* (Нов., Ос., Крут., Кат., Новос.), *~ по^топтане* (Ор.), *~ ро^топтане* (Чеч., Гл., Зв.), *с. р.* Старе стоптане взуття; **взуття поношене**.

ВИБІЛИТИ *'виб'ілити*, *док.* Піддаючи дії сонця, повітря і води, зробити полотно білим (Ос., Юрк.): *йак полот'но 'виб'іл'ане / т'рохи во'но м'н'акше 'робиц'а* (Юрк.).

ВИБРИНДИТИСЯ *'вибриндитис'а* (Зел., Кал., Черп.), *'виприндитис'а* (Ос.), *'вимбриндитис'а* (Рос.), *док.* Одягти святковий одяг; **одягтися святково**.

ВИБРИНДЮВАТИСЯ *виб'ринд'уватис'а* (Сав., Дуб., Кам.), *виб'рин'д'уватис'а* (Дж., Ос.), *вибрин'товуватис'а* (Гран.), *недок.* Одягати святковий одяг; **одягатися святково**.

ВИВИРНИЧКИ *'вивирнички*, *перев. мн., в одн. ч. р.* *'вивирничок*. Дитяче взуття з тонкої штучної шкіри; **чопики 2** (Тауж.).

ВИЖИМАТИ *виж'имати*, *недок.* Перучи, стискати та викручувати одяг; **віджимати** (Меч., Бен., Чеч., Мит., Ром.).

ВИЖМАКУВАТИ *виж'макувати*, *недок.* Перучи, стискати та викручувати одяг; **віджимати** (Тар.).

ВИЖМАТИ *'вижмати*, *док.* Перучи, стиснути та викрутити одяг; **віджати** (ВТ).

ВИЙМАЧКА *'виймачка*, *ж. р.* Розпірка спереду чоловічих штанів; **ширінка 1** (Кол.).

ВИКАНТУВАТИ *'викантувати*, *док.* Обшити край чого-небудь кантом (Дах.).

ВИКІТ *'вик'іт* (Нов.), *'викот* (Нес.), *ч. р.* Круглий виріз на одязі для шиї.

ВИКРОЙКА *'викройка*, *ж. р.* Зразок, вирізаний із паперу, за яким викроюють одяг (Сав., Ос., Дуб., Кам'ян.).

ВИКРУТИТИ *'викрутити*, *док.* Скручуючи мокрий одяг, видавити воду (ВТ, Т., Гер., Семир., Род.).

ВИКРУЧУВАТИ *викручувати* (ББ, Крас., Меч., Г., Чеч., Гайс., Тр., Тар., Зел., Гус.), *викрут'увати* (Ят., Ул., Дах., Ол., Тер., КГ, ММеч., Сав., Ос., Рос., Кам., Степ., Мих., Мит., Гун., Гран., Тарн., КГ, Мол., Вишн., Тан., Ап., Черп., Яр., Новос.), *викрут'уват'* (Бес., Лук.), *недок.* Скручуючи мокрий одяг, видавлювати воду.

ВИЛОЖКА *'виложка*, *ж. р.* Відвернутий і випрасуваний край на грудях одягу; **борт** (Тин.).

ВИПЛІТОК *випл'іток*, *ч. р.* Стрічка для вплітання в косу; **кісник** (ВС).

ВИПРАТИ *'випрати*, *док.* Змити бруд із одягу (Ос., Чеч., Вільш., Дж., ББер., Сав., Вільш., Тек., Тан., Тарн., Роз., Ол., Меч., Кіб., Зат.) || **попрати, постірати.**

ВИРІЗ *'вир'із*, *ч. р.* Вирізаний на одязі отвір для голови, шиї (внп).

ВИРІЗ ВІДКРИТИЙ *'вир'із в'іткритий*, *ч. р.* Прямокутний виріз на грудях плаття; **виріз прямокутний** (Нов.).

ВИРІЗ ГЛИБОКИЙ *'вир'із гли'бокий*, *ч. р.* Великий виріз на грудях плаття; **декольте** (Дз., Меч., Ш., С., Куял., Гран., В., ВС, Дз., Вікт., Красн., Ап., Кол., Род., Яр.).

ВИРІЗ ГОСТРИЙ *'вир'із 'гострий*, *ч. р.* Гострокутний виріз на грудях плаття (Меч., Ш., Ос., ББер.) || **виріз косинцьом, виріз трикутний, виріз трикутний, виріз трикутний, виріз трикутний, виріз ширмочкою, декольте трикутне, клинок.**

ВИРІЗ КВАДРАТНИЙ *'вир'із квадратний*, *ч. р.* Прямокутний виріз на грудях плаття; **виріз прямокутний** (Дах., ВМеч., Прм., Ос., Вишн., Дол., Баб., Род.).

ВИРІЗ КОСИНЦЬОМ *'вир'із косин'ц'ом*, *ч. р.* Гострокутний виріз на грудях плаття; **виріз гострий** (Род.).

ВИРІЗ КРИНИЧКОЮ *'вир'із кр'иничкою*, *ч. р.* Прямокутний виріз на грудях плаття; **виріз прямокутний** (Гер.).

ВИРІЗ КРУГЛИЙ *'вир'із к'руглий* (Соф., Пал., Кап., ББ, Крас., Гр., Меч., Ш., Г., Т., Тауж., Бер., Бок., Зап., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Чеч., Тер., Ман., ММ, Важ., Гайс., Мел., Карб., Кат., Тр., ММеч., Прм., Дуб., Сав., Ос., Рос., Тар., Дж., ББер., Губ., Степ., Ц., Поп., В., Дз., Іван.,

ВИРІЗ ЛИСТКОВИЙ

Вишн., Гус., Род.), *ч. р.* Круглий виріз на грудях плаття || декольте кругле, виріз сонечком.

ВИРІЗ ЛИСТКОВИЙ *'вир'із лист'ковий*, *ч. р.* Виріз на грудях плаття у вигляді серця; виріз сердечком (Пуг.).

ВИРІЗ ОВАЛЬНИЙ *'вир'із о'вал'ний* (Пал., Кап., Бес., Меч., Т., Бер., Бок., Ух., Піщ., Куял., Пол., Вільш., Леух., Тер., Ман., ММ, Важ., Мел., Крут., Кат., Тр., ММеч., Дуб., Дж., Степ., Ц., Поп., Розс., Гус.), ~ *го'вал'ний* (Карб.), *ч. р.* Продовгуватий виріз на грудях плаття || виріз полукруглий, виріз продовгуватий, виріз яєчком, декольте овальне.

ВИРІЗ ПОЛУКРУГЛИЙ *'вир'із полук'руглий*, *ч. р.* Продовгуватий виріз на грудях плаття; виріз овальний (Бок., Гер., СБ, Пуг.).

ВИРІЗ ПРОДОВГУВАТИЙ *'вир'із продоўгу'ватий*, *ч. р.* Продовгуватий виріз на грудях плаття; виріз овальний (Ш.).

ВИРІЗ ПРЯМОКУТНИЙ *'вир'із пр'амо'кутний* (Кап., Куял., Кат., ММеч., Гус.), ~ *п'рамо'кутний* (Соф., Горш., Пал., ББ, Бес., Крас., Ш., Г., Т., Тауж., Бок., Ух., Піщ., Пер., Бен., Пол., Вільш., Леух., Тер., Ман., Важ., Гайс., Мел., Крут., Тр., Дуб., Сав., Дж., Губ., Степ., Ц., Розс., ВС, Дз., Карб., Іван.), ~ *п'рамо'кутн'ий* (Меч.), *ч. р.* Прямокутний виріз на грудях плаття || виріз відкритий, виріз квадратний, виріз криничкою, виріз прямокутником, виріз прямоугольний, декольте прямокутне, криничка.

ВИРІЗ ПРЯМОКУТНИКОМ *'вир'із пр'амо'кутником*, *ч. р.* Прямокутний виріз на грудях плаття; виріз прямокутний (Бер.).

ВИРІЗ ПРЯМОУГОЛЬНИЙ *'вир'із пр'амоу'гол'ний*, *ч. р.* Прямокутний виріз на грудях плаття; виріз прямокутний (С., Пуг.).

ВИРІЗ РОМБИКОМ *'вир'із 'ромб'іком*, *ч. р.* Виріз на грудях плаття у формі ромба (Гер.).

ВИРІЗ СЕРДЕЧКОМ *'вир'із се"р'дечком* (Соф., Нов., Горд., ММеч., ББер., Бер., Тарн., СБ, Тарн.), ~ *сир'д'ечком* (Кап., Ш., Тер., Тар., Зел.), ~ *с'ерд'ечком* (Меч., Й., Прм., Сав., В., Ап., Бен., Кат., Ос., Ц., Сок., Мак.), ~ *сир'дечком* (Ул., Т., С., Тауж., Крут.), ~ *се"р'д'ечком* (Баб., Бер., Тарн.), ~ *с'ір'д'ечком* (Г., Пол., Вільш.,

Карб., Дуб.), *ч. р.* Виріз на грудях плаття у вигляді серця || **виріз листковий, виріз серцем, виріз фігурний, виріз чирвінний, декольте сердечком.**

ВИРІЗ СЕРЦЕМ ¹*вир'із* ¹*серц'ом*, *ч. р.* Виріз на грудях плаття у вигляді серця; **виріз сердечком** (Ол., Ман., ММ, Важ.).

ВИРІЗ СОНЕЧКОМ ¹*вир'із* ¹*соничком*, *ч. р.* Круглий виріз на грудях плаття; **виріз круглий** (Лук.).

ВИРІЗ ТРИКУТНИЙ ¹*вир'із три'кутний* (Пал., Кап., Крас., Г., Т., Піщ., Куял., Пол., Вільш., Леух., Тер., ММ, Важ., Карб., Горд., Кат., Тр., ММеч., Дуб., Сав., Дж., Кіб., В., Розс., ВС, Иван.), ~ *три'кутн'ий* (Бес., Прм., Тар.), ~ *тро'кутний* (Ман., Гайс.), ~ *трох'кутний* (Ц.), *ч. р.* Гострокутний виріз на грудях плаття; **виріз гострий.**

ВИРІЗ ТРИГОЛЬНИЙ ¹*вир'із триу'гол'ний*, *ч. р.* Гострокутний виріз на грудях плаття; **виріз гострий** (Бок., Пуг.).

ВИРІЗ ТРИГОЛЬНИЧКОМ ¹*вир'із троху'гол'н'ичком*, *ч. р.* Гострокутний виріз на грудях плаття; **виріз гострий** (Бен.).

ВИРІЗ ФІГУРНИЙ ¹*вир'із ф'ігурний*, *ч. р.* Виріз на грудях плаття у вигляді серця; **виріз сердечком** (Гайс., VMеч., Ос., Степ., Кіб., Дол.).

ВИРІЗ ЧИРВІННИЙ ¹*вир'із чир'в'ін.ий*, *ч. р.* Виріз на грудях плаття у вигляді серця; **виріз сердечком** (Ц.).

ВИРІЗ ШИРМОЧКОЮ ¹*вир'із ширмочкоюу*, *ч. р.* Гострокутний виріз на грудях плаття; **виріз гострий** (Соф.).

ВИРІЗ ЯЄЧКОМ ¹*вир'із йа'йечком*, *ч. р.* Продовгуватий виріз на грудях плаття; **виріз овальний** (VMеч.).

ВИТКА ¹*витка*, *ж. р.* Зашита з вивороту невелика складочка на платті від грудей до пахви (Леух.) || **виточка 1, виточка бокова, виточка грудна, виточка нагрудна, виточка пахова, вшивка 1.**

ВИТОЧКА ¹*виточка* (Соф., Пал., Ор., Тиш., Св., ББ, Крас., Гр., Меч., Ш., Ул., Й., Г., Т., С., Бер., Бок., Ух., Піщ., Пер., Бен., Куял., Пол., Сем., Дах., Ол., Чеч., Тер., Ман., ММ, Важ., Гайс., Мел., Карб., Крут., Кат., ММеч., Тар., Дж., ББер., Степ., Мит., Ц., В., ВС, Иван., Вишн., Тан., Ап., СБ, Зат., Черп., Род., Віл., Яр., Лук.), ¹*в'еточка* (Ят., Лип., Кап., Бес., Пуж., Шар., Рос., Кам., П'ят., Дз., Мак., Новос., Ват.), *ж. р.*

ВИТОЧКА БОКОВА

---

1. Зашита з вивороту невелика складочка на одязі від грудей до пахви; **витка** (Соф., Пал., Ор., Тиш., Св., ББ, Крас., Гр., Меч., Ш., Ул., Й., Г., Т., С., Бер., Бок., Ух., Піщ., Пер., Бен., Куял., Пол., Сем., Дах., Ол., Чеч., Тер., Ман., ММ, Важ., Гайс., Мел., Карб., Крут., Кат., ММеч., Тар., Дж., ББер., Степ., Мит., Ц., В., ВС, Іван., Вишн., Тан., Ап., СБ, Зат., Черп., Род., Віл., Яр., Лук., Ят., Лип., Кап., Бес., Пуж., Шар., Рос., Кам., П'ят., Дз., Мак., Новос., Ват.).

2. Зашита з вивороту невелика складочка на одязі від грудей до пояса (Пуж., Сав., Рос.).

ВИТОЧКА БОКОВА *'виточка боко'ва, ж. р.* Зашита з вивороту невелика складочка на одязі від грудей до пахви; **витка** (Г., Став.).

ВИТОЧКА ГРУДНА *'виточка груд'на, ж. р.* Зашита з вивороту невелика складочка на одязі від грудей до пахви; **витка** (Леух., Гайс., Прм., Розс., ЗР, Степ.).

ВИТОЧКА НАГРУДНА *'виточка нагрудна* (Нов., ББер.), *'в'еточка ~* (Ул., VMеч., Мит.), *ж. р.* Зашита з вивороту невелика складочка на одязі від грудей до пахви; **витка**.

ВИТОЧКА ПАХОВА *'виточка пахо'ва, ж. р.* Зашита з вивороту невелика складочка на одязі від грудей до пахви; **витка** (Тр.).

ВИТОЧКА ПЛЕЧОВА *'виточка пле"че"ва* (Ул.), *~ пличо'ва* (VMеч.), *ж. р.* Зашита з вивороту невелика складочка на одязі від плечей до пояса; **вшивка 2**.

ВИТОЧКА ПО ТАЛІІ *'виточка по'тал'ійі, ж. р.* Зашита з вивороту невелика складочка на талії одягу; **вшивка 3** (Тр.).

ВИТОЧКА ПРИТАЛЬОННА *'виточка при'тал'она, ж. р.* Зашита з вивороту невелика складочка на талії одягу; **вшивка 3** (Нов.).

ВИТОЧКА ПРОДОЛЬНА *'виточка про'дол'на, ж. р.* Зашита з вивороту невелика складочка на одязі від плечей до пояса; **вшивка 2** (Ш.).

ВИТОЧКА РЕЛЬСФНА *'виточка ри'л'ефна, ж. р.* Зашита з вивороту невелика складочка спереду на одязі від плечей до пояса; **рельсф** (Гайс., ББер.).

ВИТОЧКА ФІГУРНА *'виточка ф'ігурна, ж. р.* Зашита з вивороту невелика складочка на талії одягу; **вшивка 3** (Тр.).

ВИЧИНИТИ *вичинити*, док. Піддаючи сиру шкуру спеціальній обробці, робити її придатною для використання (Ос.): з *вичин'аних ш'курок шили чолов'їкам шап'ки* (Ос.).

ВИЧИНКА *вичинка*, ж. р. Процес спеціального оброблення сирової шкури (Поп.).

ВИШИВАНКА *вишиванка*, ж. р. Вишита сорочка (Соф., Нов., Ор., Ят., СТ, Р., Люш., Лип., Св., Од., Бес., Крас., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., ДП, Бер., Бок., Боб., Ух., Бен., МФ, Куял., Вільш., Леух., Сем., Чеч., Гайс., Мел., Крут., Горд., Тр., ММеч., Прм., Дуб., Кам'ян., Рос., Ус., Дж., ББер., Степ., Кіб., Мит., Гран., Ц., Поп., Ск., Кон., Жиж., Одай, Кут., Дз., Нес., Вікт., Красн., Іван., Вишн., Гус., Став., Дол., Тек., Ів., Род., П., Віл., Яр.) || **гуцулка, малороска, сорочка вишита, сорочка гуцульська, сорочка святна, сорочка українська.**

ВИШИВАТИ *вишивати*, недок. Нашивати на тканину візерунок різнокольоровими нитками (внп).

ВИШИВКА *вишиўка*, ж. р. Вишитий на тканині візерунок (внп).

ВІДВОРОТ *відворот*, ч. р. Відвернутий край на рукавах одягу (Криж.).

ВІДДЕРТИ *віддєрти*, док. Відірвати шматок тканини (Св.): *кусок матер'її віддєрла* (Св.).

ВІДЖАТИ *віджати* (Лук.), *віджат'* (Гус.), док. Перучи, стиснути та викрутити одяг || **вижмати, відіжмати.**

ВІДЖИМАТИ *віджимати* (Бес., Крас., Г., Гер., Тер., Гайс., Крут., Дуб., Сав., Рос., Кам., Семир., Мих., Мит., Гун., Гун., Поп., Тарн., Осіт., КГ, Мол., Став., Ап.), *віджимати* (Ос., Тан., Черп.), *віджимати* (ББ, Ят.), недок. Перучи, стискати та викручувати одяг || **вижимати, вижмакувати, жмати.**

ВІДІЖМАТИ *відіжмати*, док. Перучи, стиснути та викрутити одяг; **віджати** (ВТ, Поп.).

ВІДЛОГА *відлога*, ж. р. Відвернутий і випрасуваний край на грудях одягу; **борт** (Вес., Бес.).

ВІДЛОГИ *відлоги*, мн. Відігнуті краї капелюха; **криси** (Ят.).

ВІДРІЗ *відр'їз* (Нов., Гер., Чеч., Гайс., Горд., Тр., Дуб., Ол., Сав., Рос., Поп., Осіт., Дол., Ап., П.), *відр'їз* (Лук.), *відр'їз* (Ят., Ос., Ул., Гайс., ММеч., Кам., Тар., Красн., Новос.), *відр'їз* (Меч.),

ВІДСТІРАТИ

от/рез (Г.), ч. р. Кілька метрів тканини на костюм, тощо: *от/р'ези* *наби/рали на кос'ц'ум чи сп'ідниці/у* (Тар.).

ВІДСТІРАТИ *в'ід^мс'ц'і/рати*, док. Змити бруд з одягу (Ул., Сав., Ос.).

ВІНЕТКА *в'ін'етка*, ж. р. Невисока жіноча шапочка, спереду якої чіпляли сіточку (Ул.): *в'ін'етка нис'ка ж'іноча* */шапочка до йа/кої ч'ін/л'алас'а ву/ал'* (Ул.).

ВІНОК *в'інок*, ч. р.

1. Весільний головний убір нареченої (внп): *в'інок ро/били з* */лойу/ д'бо з бо/маги* (Ч.) || **бирлент, велін 2, верлета**.

2. Живі квіти, сплетені в коло, яким прикрашають голову (Рос., Кам'ян., Ос., Сав., Дуб., Вільш., Кам.): *в'інок на Ку/пайло* *пли/тут* (Рос.); *в'інок іс цв'іт'іу п'лели* (Дуб) || **віночок 4**.

3. Паперові квіти, сплетені в коло, яким прикрашають голову (Хиж., Горд.): *у в'інку з стр'іч/ками /моло/духа хо/дила* *про/сила на ве^лс'іл'а* (Хиж.) || **віночок 2**.

ВІНОЧОК *в'іночок*, ч. р., змени. до **вінок**.

1. Круглий головний убір нареченої, який носять на маківці голови (Соф., Гор., Пал., Ор., Ят., Тиш., Лип., Кап., Св., Од., ББ, Бес., Крас., Гр., Меч., Ш., Ул., Й., Г., Тауж., Б., Бок., Зап., Ух., Пуж., Пер., Гер., Куял., Пол., Леух., Сем., Ол., Чеч., Тер., Ман., ММ, Важ., Гайс., Мел., Карб., Крут., Кат., Тр., VMеч., Прм., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., Семир., Степ., Кіб., Гун., Поп., ВС, КГ, Хиж., Юрк., Черп., Род., Мик.).

2. Паперові квіти, сплетені в коло, яким прикрашають голову; **вінок 3** (Дуб., Ос., Ол., Рос., Кам'ян., Вільш., Кам., Леух., Род.): *у в'іночку з л'ентами /н'і/в'еста* */ходе п'росе на ви^лс'іл'а* (Ол.); *у ху/дожн'і самод'і/ял'нос'ц'і / д'іу/чатка у в'іночках* (Леух.).

3. Маленький дугоподібний паперовий віночок, який наречена чіпляє дівчаткам (Тар., Ос., Гун.): *моло/да ч'ін/л'айе в'іночки і* *друж/кам / і с'в'ітил/кам* (Ос.).

4. Живі квіти, сплетені в коло, яким прикрашають голову; **вінок 2** (Ул., Й., Ух., Гер.): *на Ку/пайла д'іу/чата п'лели в'іночки* *і ки/дали на /воду* (Ух.).

ВІРЬОВКА *в'ір'оўка* (Бер., ББ, Гл., Гор.), *в'іроўка* (Меч., Ул., Ух., Тер., Красн., Вишн., Черп.), ж. р.

1. Мотузка, на яку вішають одяг; **мотузка 3** (Бер., Меч., Ул., Ух., Красн., Вишн., Тер., Гор., Черп.): *на в'іроўку ч'іп'л'айут ш'мат'а* (Черп.).

2. Ремінець, яким зав'язують постолі та обв'язують онучі на нозі; **волока** (ББ, Гл.).

ВІРЬОВОЧКА *в'ір'овочка* (ББ, МФ), *в'іровочка* (Бен.), *ж. р., зменш. до вір'овка*. Мотузка, якою стягують штани в поясі для їх підтримування; **очкур**.

ВІСКОЗА *в'іскоза*, *ж. р.* Штучний шовк (Соф., Нов., Ор., Люш., Лип., Кап., ББ, ВК, Лоз., Гр., Меч., Ул., КК, Г., Т., Бер., Лен., Пуж., Гер., Дах., Ман., Тр., Оз., Ос., Рос., Кам., Тар.).

ВІТРОВКА *в'іт'роўка*, *ж. р.* Легка куртка з плащової тканини (Нов., Пал., Ят., Бес., Красн., Меч., Ш., Ул., Й., Т., ДП, Бок., Гер., Пол., Сем., Ол., Чеч., Тер., Гайс., Мел., К., Крут., Горд., Тр., ММеч., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Рос., Кам., Тар., Міт., Степ., Мих., Мит., Гун., Гран., Ц., Тарн., ВС, Осіт., КГ, Ск., Кон., Ост., Одай, Рус., Нес., Вікт., Красн., Мол., Іван., Ром., Зел., Гус., Став., Дол., Тан., Ап., СБ, Черп., Мак., П., Яр., Лук., Мик.): *ў гос'єни ї на п'ровесн'і хо'дили ў в'іт'роўц'і* (Тарн.).

ВІШАЛКА *в'ішалка* (Ос.), *в'єшалка* (Мит.), *ж. р.*

1. Дошка з одного боку з великими металевими гаками, на які вішали одяг (Ос.): *в'ішалку приби'вали на с'ц'ін'і* (Ос.) || **бинда**².

2. Вішалка для одягу у вигляді вигнутої палиці, виготовленої з різних матеріалів, із гачком посередині; **плечка**¹ (Мит.): *в'єшалка / це п'лечики / на н'у кос'ц'уми ч'іп'л'айут* (Мит.).

ВКЛАДКА *ўклад'ка*, *ж. р.* Клин під рукавом чоловічої сорочки народного крою або верхнього жіночого одягу; **ластка** (ВТ).

ВКОРОТИТИ *ўкоро'тити*, *док.* Зробити коротшим (Род., Ос., Сав.).

ВКУТАТИСЯ *ўкутатис'а*, *док.* Одягти на себе багато одягу; **надітися** (Меч.).

ВОВНА *воўна*, *ж. р.*

1. Густиий волосяний покрив овець (Соф., Горш., Пал., Ор., СТ, Люш., Лип., Кап., Од., ББ, Лоз., Гр., Ш., Ул., ВТ, Й., КК, Піщ., Пуж., Пер., Бен., Сем., Ман., Важ., Мар., Карб., Кат., Тр., Прм.,

ВОДОЛАЗКА

Вікн., Л., Тар., Г., ДП, Бер., Лен., Бок., Ух., Вільш., Леух., Св., ММ, Гайс., Мел., Оз., Трид., ВМеч., Кам., ББер., П'ят., Семир., Поп., Розс., Рус., Ус., Хиж., ЧО, Гус.).

2. Волосяний покрив, зістрижений з овець (Нов., ББ, Бес., Ул., ВТ, Й., Т., Пол., Дах., Ол., Чеч., Сав., Ос., Степ., Кіб., Мих., Мит., Гран., В., ВС, Яг., Вікт., Красн., Вишн., Зел., Дол., Ап., Юрк., Род., П., Мик.).

3. Волосяний покрив, зістрижений із кіз (Крас., ВК, Горд., Вікт.).

ВОДОЛАЗКА *водолаз'ка*, ж. р. Без застібок з високим коміром плетена кофта, яка щільно облягає тіло (Чеч.).

ВОЙЛОК *войлок*, ч. р. Повсть (Кон.).

ВОЛАН *волан* (Род.), *валан* (ДП, Р.), ч. р. Вузька смужка тканини, зібрана у зборки і пришита для оздоблення; **рюшики**.

ВОЛАНЧИК *волан'чик* (Род., Тиш.), *валан'чик* (Пер.), ч. р., зменш. до **волан**. Вузька смужка тканини, зібрана у зборки і пришита для оздоблення; **рюшики**: *волан'чики* / *др'ібнен'кі шл'арочки* (Род.).

ВОЛОК *волок* (Леух., Ус.), *волок* (Крс.), ч. р., заст. Ремінець, яким зав'язують постолі та обв'язують онучі на нозі; **волока**.

ВОЛОКА *волока* (ДП, Бер., Зап., Ол., Оз., Поп., Суш.), *во'лока* (Р., Ш., Пуж., Чап., Куял., Мел., КГ, Прм., Дуб., Вікн., Л., Соб., ББер., П'ят., Степ., Зат., Кол.), *воло'ка* (Люш., Лип., Кап., Тет., Лоз., Гр., Н., Боб., Кам'ян.), ж. р., заст. Ремінець, яким зав'язують постолі та обв'язують онучі на нозі || **вір'ювка 2**, **волок**, **зав'язка 3**, **зашворок**, **мотузка 2**, **мотузок 2**, **обмотка 1**, **очкур 2**, **поворозка 2**, **ремінець**, **ремінь 2**, **ремішок 1**, **стьожка 1**, **шворка 6**, **шнурок 2**.

ВОЛОКНО *волокно*, с. р. Тонка непрядена нитка рослинного або штучного походження (Пал., Ор., СТ, Тиш., Люш., Кап., Крас., ВК, Лоз., Гр., Меч., Ш., КК, С., Бер., Бок., Пуж., Пер., Бен., Чап., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Ман., Важ., Уд., Гайс., Мел., Мар., Крут., Оз., Кат., Прм., Дуб., Кам'ян., Вікн., Л., Кам., Ус., Кіб., Мит., Осіт., Яг., Хиж., Рус., Вікт., Вишн.): *л'о'н.е волокно* (Яг.).

ВОЛЬТЕ *вол'те*, с. р. невідм. Тонка прозора тканина (Хар.): *вол'тов'і хустин'ки бу'ли* (Х.).

ВОРОК *ворок*, ч. р.

1. Частина верхнього одягу для захисту голови в негоду, коли немає потреби, її відкидають на спину; **капюшон** (Соф., Горш., Юр., Ол., Кривч.).

2. Мішечок із гострокутним дном для відціджування та віддушування сиру (Дуб., Ос., Кам'ян., Сав.).

ВОРОТ *ворот*, ч. р. Смужка тканини, пришита в одязі коло шиї; **комір** (Род.).

ВОРОТНІК *ворот'н'ік* (Ят., СТ, Кр., Од., Лоз., Меч., Ш., Ул., КК, Т., Бок., З., Х., Лен., Боб., Пл., Пер., Бен., Чап., Куял., Криж., Ол., Тер., Мар., НО, Лад., Горд., Трид., ММеч., Сав., Кам'ян., Рос., Ф., Син., Сок., Крив., Гус., ЧО, Тан., Ап., Баб., Суш., Іван., Мак., П., Мик., Новос.), *ворот'ник* (Ж., Н., Бер.), ч. р. Смужка тканини, пришита в одязі коло шиї; **комір**.

ВОРОТНІК ВІДКИДНИЙ *ворот'н'ік откидний*, ч. р. Виложистий комір; **комір відлогий** (Бок.).

ВОРОТНІК СТАЛІНСЬКИЙ *ворот'н'ік стал'інс'кий*, ч. р. Виложистий комір (Ул., Г., Бен., Куял.): *стал'інс'кий ком'ір кру'гом пал'та приши'вайц'а / і на пири'д'і в'ін вил'д'гає / шоб було видно / шо це пал'то з воротн'іком / кра'с'іве / в'ін бу'ває з в'іу'ц'і / і іс'кустве'н.ий* (Г.).

ВОРОТНІК СТОЯЧИЙ *ворот'н'ік сто'йачий*, ч. р. Комір, що облягає шию; **комір стоячий** (Ш., Куял., Ап.).

ВОРОТНІК ШАЛКОВИЙ *ворот'н'ік шал'іковий*, ч. р. Виложистий комір із довгими прямокутними кінцями (Ол.).

ВОРОТНІК ШАЛЬОВИЙ *ворот'н'ік шал'овий*, ч. р. Виложистий комір шалеподібної форми (Ап.).

ВОРС *ворс* (Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., Кап., Св., Бес., ВК, Меч., Ул., КК, Г., С., Бер., Бок., Ух., Пер., Бен., Гер., Чап., Куял., Пол., Вільш., Леух., Ол., Чеч., Ман., Сум., ММ, Важ., Мел., Мар., Карб., Крут., Оз., Кат., Трид., ММеч., Дуб., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., Ус., Дж., ББер., П'ят., Рах., Степ., Кіб., Мит., Гран., Ц., Чп., Поп., Осіт., Кон., Хиж., Рус., Хар., Дз., Вікт., Тал., Став., Ап., Тек., Кол., Суш., Род., Мик.), *ворст* (В., Кут.), ч. р.

ВОРСА

Густий пушок із коротких волокон на поверхні тканини || **ворса 1, ворсинки, мех 2, пух 1,**

ВОРСА ¹*ворса* (Люш., ЧО, СБ, Черп.), *ворса* (Лип., ДП, Лен., Иван., Гус.), *ж. р.*

1. Густий пушок із коротких волокон на поверхні тканини; **ворс** (Люш., Лип., ДП, Лен., ЧО, Гус.).

2. Волосяний покрив, зістрижений або вичесаний із шерсті тварин (Іван.).

ВОРСИНКИ *ворсинки*, *мн.* Густий пушок із коротких волокон на поверхні тканини; **ворс** (Гайс.).

ВОСЬМИКЛИНКА *восмиклинка* (Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., Крас., Гр., Меч., Ш., Й., Г., С., Бер., Бок., Зап., Ух., Піщ., Пуж., Бен., Леух., Сем., Дах., Шар., Мел., Ант., Кат., ММеч., Прм., Сав., Ос., Тар., Дж., ББер., Степ., Кіб., Мих., Гран., Чп., Тарн., ВС, Яг., Ост., ЗР, Хиж., Крив., Дз., Иван., Вишн., Став., Гор., Черп., Зв.), *в'ісмиклинка* (Соф., Кап., Св., Ул., ВТ, Пер., Пол., Вільш., Ол., Тер., Ман., Сум., ММ, Важ., Гайс., Горд., ВМеч., Дуб., Л., Рос., Кам., Мит., Ц., Поп., Греб., В., Розс., Осіт., КГ, Кон., Одай, Красн., Лег., Гус., СБ, Юрк., Ів., Род., Мак.), *в'ісмикл'інка* (Т., Дол., Коч.), *восмикл'інка* (Куял., Тр., П'ят., Гун.), *ж. р.* Спідниця, пошита з восьми клинів || **спідниця восьмиклинна.**

ВОСЬМИРИК *восмирик*, *ч. р.* Хустка розміром 80 на 80 сантиметрів; **восьмьорка**² (Леух., Міт., Нос., Семир.).

ВОСЬМИРІЧКА *восмирічка*, *ж. р.* Хустка розміром 80 на 80 сантиметрів; **восьмьорка**² (Важ.).

ВОСЬМЬОРКА¹ *восм'орка*, *ж. р.* Домоткане полотно у вісім пасом (Под.).

ВОСЬМЬОРКА² *восм'орка*, *ж. р.* Хустка розміром 80 на 80 сантиметрів (Кис., Харп.): *восм'орка* / *в'іс'імд'іс'ат* на *в'іс'імд'іс'ат* сан¹тиметр'іу (Харп.) || **восьмирик, восьмирічка, хустка восьмий номер.**

ВПРЯТАТИ СОРОЧКУ *ўпратати сорочку*, *док.* Заправити сорочку в штани; **запряталися** (Бен.).

ВПУГАТИСЯ *ўпугатис'а*, *док.* Одягти на себе багато одягу; **надітися** (Мак., Віл.).

ВПУГУВАТИСЯ *ўпугуватис'а*, *недок.* Одягати на себе багато одягу; **надіватися** (ББер., П'ят., Поп., Черп.).

ВСТАВКА *ўстаўка* (ВК, Меч., Ш., ВТ, Бер., Юр., Криж., Степ., Хиж., Став., Баб., Лип., Гр., Ул., Бер., Боб., НО, Л., Семир., Степ., Яг., Вікт., Іван., Ап., Мик.), *ўустаўка* (Мел.), *ж. р.*

1. Підкладка або вставка від плечей до половини грудей і спини в чоловічій сорочці народного крою; **підплічка** (ВК, Меч., Ш., ВТ, Бер., Юр., Криж., Степ., Хиж., Став., Баб., Мел.).

2. Клин під рукавом чоловічої сорочки народного крою або верхнього жіночого одягу; **ластка** (Лип., Гр., Ул., Бер., Боб., НО, Л., Семир., Степ., Яг., Вікт., Іван., Мел., Ап., Гран., Ман., Мик.).

ВУАЛЬ *вуал'*, *ж. р.* Сітчаста тканина, закріплена на жіночому капелюшку, щоб закривати обличчя (Ул.): *на в'їн'етку ч'їп'лас'а вуал' / йак 'с'еточка / опус'калас'а на 'оч'ї* (Ул.).

ВУХАНКА *вуханка*, *ж. р.* Чоловіча хутряна шапка з вухами; **шапка-вушанка** (Нов., СТ, Лад.).

ВУХО *вухо*, *с. р.*

1. Відкидна деталь шапки, яка прикриває вухо (внп).

2. Нашитий шматок тканини певної форми, що закриває отвір кишені; **клапан** (Л.).

ВУШАНКА *вушанка* (Р., ВТ, Й., Г., Т., Тауж., Гол., Гер., Пол., Вільш., Юр., Криж., Ол., Чеч., Ман., Гайс., Лад., Горд., Сав., Вишн., Суш., Крс., Гром., Лук.), *ушанка* (Кап., ББ, Роз., ДП, Чап., Куял., Уд., Кіб., Буз., Вікт., Ром.), *ж. р.* Чоловіча хутряна шапка з вухами; **шапка-вушанка**.

ВУШКО *вушко*, *с. р.* Металева дужечка для застібання гаплика; **петелька 2** (Дол., Род.).

ВШИВКА *ўшиўка*, *ж. р.*

1. Зашита з вивороту невелика складочка на одязі від грудей до пахви; **витка** (Горш., Вільш., Дуб., Вишн., Тек., Кол., Мак.).

2. Зашита з вивороту невелика складочка на одязі від плечей до пояса (Пуж., Дуб.) || **виточка плечова, виточка продольна**.

3. Зашита з вивороту невелика складочка на талії одягу (Сав., Тек.) || **виточка по талії, виточка притальонна, виточка фігурна**.

В'ЯЗАНКА *ўйазанка*, *ж. р.*

1. Плетена кофта з гудзиками; **кофта 1** (Меч., Пер.).

2. Плетена шапочка; **шапочка в'язана** (Ш., Сав.).

Г

ГАБАРДИН *габар'д'ін*, ч. р. Шерстяна тканина для пальт, костюмів (П., Крив.).

ГАЗ *газ*, ч. р. Дуже тонка прозора шовкова тканина (Одай, КГ, Мел.) || **газик 4, тканина газова.**

ГАЗИК *'газик* (Ор., Св., ББ, Бес., Крас., Нов., Ят., Ш., Бок., Лоз., Сем., Мел., Нес., Л., Степ., Осіт., С., Доб.), *'газ'ік* (Меч., Й., Пуж., Пер., Бен., Гер., Леух., Ол., Г., Чеч., Тер., Тр., Дуб., Сав., Одай, Ос., Тар., Дж., ББер., Семир., Поп., ВС, Тал., Род., Кам'ян., Гл.), ч. р.

1. Хустка з дуже тонкої прозорої тканини; **хустка газова** (Ор., Св., ББ, Бес., Крас., Ш., Й., Г., Пуж., Бен., Гер., Ол., Чеч., Тер., Мел., Ос., Дж., ББер., Семир., Поп., ВС, Нес., Доб., Тал., Род., Гл., Кам'ян., Лоз., Дуб., Леух.).

2. Шарф із дуже тонкої прозорої тканини (Пер., Сав., Тар., Осіт., Род.) || **шарф газовий.**

3. Тонка прозора хустинка з блискучою ниткою (Бок., Сем.).

4. Дуже тонка прозора шовкова тканина; **газ** (Нов., Ят., Тр., Степ., Л., Одай).

ГАЛІФЕ *гал'іфе* (Нов., Ор., Ят., СТ, Тиш., Люш., Св., Од., Лоз., Гр., Меч., Ул., Г., Тауж., ДП, Бер., Лен., Бок., Р., Боб., Ух., Ух., Гер., МФ, Чап., Куял., Пол., Вільш., Сем., Дах., Шар., Ол., ММеч., ВМеч., Прм., Кам'ян., Тр., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., Ус., ББер., Дж., Міт., Нос., Рах., Степ., Кіб., Мит., Гун., Гран., Поп., В., ВС, Осіт., Яг., Сок., Кон., ЗР, Рус., Крив., Нес., Лег., Гус., Став., Дол., Ап., СБ, Кол., Коч., Юрк., Ів., Том., Гор., Черп., Род., П., Яр., Мик.), *гол'іфе* (Гл.), *гал'іх'ве* (Соф., Крас., ВК, Горд., Ант., Ч., Ц., Чп., Тарн., Греб., Розс., КГ, Буз., Тин., Ск., Кривч., Пуг., Ост., Хиж., Одай, Кут., Хар., Вікт., Доб., Мол., Іван., Вишн., Тан., Баб., Суш., Віл., Лук., Ват.), *ал'іх'ве* (Горш., Пал., ББ, Бес.), *ал'іфе* (Пуж., Губ., КГ, Красн., Тал., Ром.), *гал'іфе* (Лип., Кап., Ш., ВТ, Важ., Й., Зап., ММ, Дуб., Сав., Ос., Мих., Ів., Зат.), *ал'іфе* (Т., П'ят., Мак.), с. р., невідм. Чоловічі штани, обтягнуті на литках та колінах і розширені на стегнах: *гал'іфе носили во'йен'і і м'іл'іц'іа* (Дж.) || **штани воєнні, штани кавалерійські.**

ГАЛІСТУК *ˈгалстук, ч. р.*

1. Смужка тканини, яку пов'язують під коміром сорочки; **краватка** (внп): *ˈгалстук ʊd'ivajut muʃ'čini / ja'k'i ˈrobl'at na vil'likih ro'botaх* (Бок.).

2. Трикутна червона хустина, яку носили піонери на шиї, зав'язуючи довгі її кінці вузлом (внп) || **галстук піонерський**.

ГАЛІСТУК ПІОНЕРСЬКИЙ *ˈгалстук п'іо'нерс'кий, ч. р.*
Трикутна червона хустина, яку носили піонери на шиї, зав'язуючи довгі її кінці вузлом; **галстук 2** (Піщ., Ух., Вікн., Ос., Кам'ян., Чеч.).

ГАМАНЕЦЬ *гаманець', ч. р.* Шкіряна сумочка для грошей (Кап., Св., Од., Бес., Крас., Ж., ВК, Роз., ВТ, Г., Тауж., Н., Крим., Гер., МФ, Пол., Вільш., Бор., Леух., Юр., Сем., Шар., Ол., Тер., Ман., Ух., Піщ., ММ, Вес., Уд., Гайс., Мел., КГ, НО, Кат., Тр., Прм., Ос., Соб., Рос., Кам., Тар., Ус., Ф., Дж., ББер., Ч., Степ., Кіб., Мих., Мит., Ц., Чп., Поп., Хр., В., Яг., Олек., Пав., Наг., Тин., Ск., Кон., Ост., ЗР, Рус., Кут., Крив., Хак., Нес., Красн., Тал., Ром., Зел., Тек., Зат., Кол., Коч., Крс., Юрк., Ів., Пік., Том., Черп., Мак., Віл., Яр., Гл., Зв.) || **гаманчик, кошельок, пулярес**.

ГАМАНЧИК *гаман'чик, ч. р., зменш.* до **гаманець**. Шкіряна сумочка для грошей; **гаманець** (Карб., Св., Суш.).

ГАМАШІ *гамаш'і* (Бок., Боб., Ух., Пуж., Пер., Бен., Гер., Чап., Пол., Ор., Ят., Тиш., Лип., Кап., Бес., Гр., Меч., Ш., Й., Т., ДП, Бер., Пер., Вільш., Горд., Кат., ММеч., Дуб., Сав., Кам., Семир., Кіб., Яг., Тал., Мик., Піщ., МФ, Сем., П., Карб., Вікн., Гун., ВС, Осіт., Тар., Одай, Хар., Кривч., Вишн.), *гамаші* (МФ), *мн.*

1. Трикотажні жіночі штани, які щільно облягають ноги (Бок., Боб., Ух., Пуж., Пер., Бен., Гер., Чап., Пол., Ор., Ят., Тиш., Лип., Кап., Бес., Гр., Меч., Ш., Й., Т., ДП, Бер., Пер., Вільш., Горд., Кат., ММеч., Дуб., Сав., Кам., Семир., Кіб., Яг., Тал., Мик., Піщ., МФ, Сем., П., Гус.).

2. Трикотажні з бретельками на ступнях жіночі штани, які щільно облягають ноги (Кривч., Осіт., Тар., Одай, Хар., Вишн.): *гамаш'і / штани / ʊ on't'ashku / p'io^m p'iatoyu pov'rozochka* (Кривч.).

3. Широкі шерстяні штани (Карб., Вікн., ВС, Гун.).

ГАНЧІРКА

ГАНЧІРКА *ган'ч'ірка*, ж. р. Шматок тканини, яким обмотують ногу перед взуванням чобота; **онуча** (Соф., Горш., Бор.).

ГАНЧІРКИ *ганч'ір'ки* (Соф., СТ, Люш., Нов., Од., Лоз., Г., Гер., Важ., Тр., Сав., Горд., Ф., Дж., ББер., В., КГ, Кривч., Пуг., Рус., Красн.), *ган'ч'ір'ки* (Чп.), *мн.* Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений**.

ГАНЧІР'Я *ган'ч'ір'я* (Горш., ВК, Ул., Горд., Оз., Степ., Мит., ВС, Яг., Доб., Буз., Кут., Нес., Й., Іван., Дол.), *ган'ч'ір'я* (Юр., Ц.), *с. р.* Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений**.

ГАПКА *гапка*, ж. р. Металева дужечка для застібання гаплика; **петелька 2** (Н.).

ГАПЛИК *гап'лик*, ч. р.

1. Металева застібка у вигляді гачка, що пришивається проти петлі на одязі (Горш., Нов., Ор., Ят., Кр., Бес., ВК, КК, Г., Кат., Сав., С., Кам'ян., Ос., Рос., Кам., Тар., ББер., Т., Х., Об., Гол., Пуж., Пер., Гер., МФ, Чап., Куял., Вільш., Бор., Леух., Сем., Дах., Шар., Криж., ВТ, Тер., ММ, Вес., Уд., Мел., Мар., КГ, НО, Коб., Горд., Трид., Л., Рах., Кіб., Тарн., Греб., Розс., Наг., Ап., Кол., Коч., Черп., Лук., Мик.) || **гапличок, гачок 1, козачок³, коник, крючок, шпонка 2**.

2. Металева дужечка для застібання гаплика; **петелька 2** (Кр., Гер., Бор., Вес., Мар.).

ГАПЛИЧКА *гап'личка*, ж. р. Металева дужечка для застібання гаплика; **петелька 2** (Нов., Г., Об., Гол., Криж., Коб., Трид., Коч., Кал.).

ГАПЛИЧКИ *аплич'ки*, *мн.* Вузькі смужки тканини на поясі штанів, в які затягують ремінь; **планочки** (Т.).

ГАПЛИЧОК *гап'личок*, ч. р., *змениш.* до **гап'лик**. Металева застібка у вигляді гачка, що пришивається проти петлі на одязі; **гап'лик 1** (ВТ, Оз., Осіт., Дол., Пік.).

ГАПТУВАТИ *гафтувати*, *недок.* Робити ажурну вишивку (Св., Важ.).

ГАРДИНА *гар'д'іна*, ж. р. Шматок щільної тканини, яким завішують вікно; **штора** (Род., Лег., Вікт.): *гар'д'іни / це штори / що на / в'ікнах / вис'ат'* (Вікт.).

ГАРНІТУР *гарн'ітур*, ч. р.

1. Набір жіночої білизни з декількох предметів; **комплект 1** (Бес., Гр., Меч., Ул., Дах., Чеч., Ш., Сем., Ол., Тер., Ман., Мел., Г., Трид., ММеч., Тар., Дж., ББер., Семир., Степ., Кіб., Гран., Поп., ВС, Яг., Одай, Вікт., Красн., Гус., Ап., Зат., Гл., Гайс., Горд., Дуб., Дол.): *гарн'ітур* *дл'а* *'ж'інки* / *со'рочка* / *тру'си* / *'л'іу'чик* (Степ.).

2. Нічна сорочка разом із халатом (Дж.).

ГАТІ *'гат'і*, *мн.* Спідні чоловічі штани; **кальсьони** (Род.).

ГАЧІ *'гач'і*, *мн.* Гачки, що застібаються один за одного на поясі (Гайс.).

ГАЧОК *га'чок* (Соф., Пал., Лип., Кап., ББ, Тет., Роз., Лоз., Меч., Ул., Г., З., Х., Н., Бок., Піщ., Юр., Чеч., Важ., Тр., ММеч., Ос., Ус., Ф., Дж., Нос., Поп., Хр., Яг., КГ, Олек., Ск., Красн., Тал., Суш., Юрк., Ів., Гром.), *га'ч'ок* (Зал.), ч. р. Металева застібка у вигляді гачка, що пришивається проти петлі на одязі; **гаплик 1**.

ГЕРДАН *гер'дан*, ч. р. Жіноча прикраса з бісеру у вигляді вузької смужки, яку носять на шії; **герданка** (Сок.).

ГЕРДАНКА *гер'данка*, ж. р. Жіноча прикраса з бісеру у вигляді вузької смужки, яку носять на шії (Коч., Род., Сок.) || **гердан**.

ГЕТРИ *'гетри*, *перев. мн.*, в одн. ж. р. *'гетра*. Короткі панчохи з бретельками на ступнях (Нов., Ят., Лип., Ул., Г., Гер., Чап., Ол., Чеч., Тер., Гайс., Горд., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Рос., Кам., Тар., Степ., Кіб., Ц., Поп., ВС, Осіт., Яг., Вишн., Дол., Ап., Мик.): у *фуд'бол* *з'райут* у *'гетрах* (Ос.).

ГІМНАСТЕРКА *г'імна'стерка* (Дах., Одай, Поп.), *г'імна'ст'орка* (Кат., Гор.), *г'імна'ц'орка* (Соф., Нов., Пал., Ор., Ят., ББ, Бес., Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Т., С., Бок., Пер., Бен., Гер., Леух., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., Гайс., Мел., Крут., Горд., Трид., ММеч., Дуб., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Семир., Степ., Кіб., Мих., Мит., Гран., Ц., Тарн., ВС, Осіт., КГ, Кон., Вікт., Красн., Ром., Вишн., Зел., Ап., Зат., Черп., Гл.), *г'імна'ц'орка* (Сем., Іван.), ж. р. Військова сорочка з цупкої тканини || **сорочка солдатська**.

ГІМНЯКИ *г'іmn'а'ки*, *мн.* Гумові чоботи; **чоботи резинові** (Ол.).

ГПШОР

ГПШОР *г'пшур* (Ор., Тиш., Р., Люш., Бес., Крас., ВК, Меч., КК, ДП, Бер., Бок., Боб., Ух., Чап., Куял., Сем., ММ, Крут., Оз., Л., Ус., Дж., Рах., Вікт., Зел., Гус., Черп., Мик.), *г'пшур* (Нов., Пал., Ят., Лип., Кап., Св., Од., ББ, Лоз., Гр., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Тауж., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Пол., Т., С., Вільш., Леух., Дах., Ол., Ман., Сум., Гайс., Мел., Мар., Карб., Горд., Кат., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Рос., Кам., Тар., ББер., Міт., Степ., Кіб., Мит., Гран., Ц., Чп., Поп., Греб., В., ВС, Осіт., Яг., КГ, Віл., Ск., Хиж., Рус., Доб., Ап., СБ, Тек., Кол., Суш.), *гпшур* (П'ят., СТ), *ге^ншур* (ЧО, Лен.), *ч. р.* Сорт мережива з опуклим узором.

ГЛАДИТИ *гладити*, *недок.* Вирівнювати, вигладжувати праскою одяг (внп).

ГОДЕ *гаде*, *с. р.* *невідм.* Спідниця з розширеними клинами внизу (Рос., Род.).

ГОЛЕНИЦЯ *гол'іниц'а*, *ж. р.* Частина штанів, яка надягається на одну ногу; **штанина** (Кр.).

ГОЛЕНИЩЕ *голе^ннище* (Об., ВМеч., Дол.), *голе^нище* (Ок.), *гол'єнище* (Трид., Осіт.), *гол'ан'ище* (СТ, Черп.), *гол'єн'ище* (Меч., Степ., Кал.), *гол'д'нище* (Тиш., Рус., Ап., Гл.), *с. р.* Верхня частина чобота, що закриває гомілку; **халява**.

ГОЛЕНО *гол'єно*, *с. р.* Верхня частина чобота, що закриває гомілку; **халява** (Криж.).

ГОЛОБІСЬКИ *го'лоб'іс'ки* (Тек.), *го'лоб'іс'к'і* (Ор., Лип., Пер., Пол., Ят., Вільш., Дах., Тер., ВМеч., Ос., Л., Тар., ББер., Степ., Син., Дол., Юрк., Черп., Кал.), *го'лобис'к'і* (Прм.), *го'лоб'іжки* (МФ), *присл.* На босу ногу; **на босоніж**.

ГОЛОНІЖ *го'лон'іж* (Р.), *го'лон'іж* (Роз.), *присл.* Невзутий, без взуття; **босоніж**.

ГОЛОШІЙКА *го'лошійка*, *ж. р.*

1. Сорочка чи плаття з великим круглим вирізом на шії (Гран., Ц., Яг., Дуб., Семир., Поп., Осіт., Ят., Род.): *го'лошійка / це од'єжа бис'я'акого'ком'іра / кру'лен'ко кру'гом'шійі* (Ят.).

2. Круглий виріз на одязі для шії (Бес., ВТ, Тарн., Й., Ант., ВС, Лук.): *го'лошійка / 'вир'із гл'ібен'кій / шо 'видно'шійу / бе^з'ком'іра* (Тарн.).

ГОЛЬФ¹ *гол'ф* (внп), *ол'ф* (Ул., Й., Тауж., Тер., Т., Гайс., П'ят., Ц., Кривч., КГ, Зат.), *ч. р.* Кофта без застібок із високим коміром, яка щільно облягає тіло: *гол'ф* ¹*чириз* ¹*голову* *ўд'івайц'а і приста'іе до т'іла* (Вільш.).

ГОЛЬФ² *гол'ф*, *ч. р.* Чобіт, у якому халява без замка і щільно облягає ногу; **чобіт-чулок** (ЗР).

ГОЛЬФИ ¹*гол'фи* (внп), ¹*ол'фи* (Ул., ВТ, Й., Т., Тауж., Зап., Леух., Тер., Сум., Важ., Дж., П'ят., Рах., Ос., Чп., КГ, Ром., Коч.), *перев. мн.*, в *одн. ж. р.* ¹*(г)ол'фа*. Панчохи, які не сягають коліна.

ГОРЛОВИНА *горло'вина*, *ж. р.* Виріз у сорочці чи платті навколо шиї (Тер., Ул., Лад.).

ГОСТРОНОСИК *гостро'нос'ік*, *ч. р.* Гострий носок чобота (Бес.).

ГОТЧУГИ ¹*готчуги*, *перев. мн.*, в *одн. ч. р.* ¹*готчуг*. Самоклеєне взуття у вигляді калош (Юрк., Род.): ¹*готчуги з р'ізини вили'вали / к'репка р'ізина була / і 'вал'енки ўд'івали* (Юрк.).

ГОФРЕ *гоф'ре* (Тарн., Яг., Віл.), *гаф'ре* (Бок., Куял., Дах., ВМеч.), *с. р.*, *невідм.* Спідниця з паралельними хвилястими складками; **графіровка**.

ГРАФІРОВКА *граф'іроўка* (Ор., Ят., Тиш., Од., Гр., Ш., Г., Бер., Лен., Зап., Ух., Піщ., С., Пуж., Пер., Бен., Гер., Пол., Вільш., Сем., Ол., Тер., Сум., ММ, Важ., Гайс., Мел., Карб., Горд., ВМеч., Прм., Тр., Дуб., Кам'ян., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., ББер., П'ят., Губ., Ч., Семир., Мит., Гран., Ц., КГ, ЗР, Рус., Став., Зат., Кол., Коч., Яр., Гл., Мик.), *грахв'іроўка* (Крас., Ант., Ч., Род.), *ж. р.*

1. Спідниця з паралельними хвилястими складками (Сем., Тер., Гайс., Мел., Горд., ВМеч., Вільш., Сум., П'ят., Ц., КГ, Розс., Доб., Іван., Кам'ян., Ос., Л., Рос., Тар., ББер., Семир., Мит., Гран., Став., Коч., Яр., Гл., Род.): *граф'іроўка / це сп'ідниц'а у гус'тен'ку скла^дку / й'й' у пан'чос'і три'мали* (Л.) || **гофре**, **плісе 1**, **плісерівка 1**, **спідниця гафрірована 1**, **спідниця гафрована**, **спідниця графірована 1**, **юбка графірована**.

2. Спідниця з заглаженими паралельними складками; **плісерівка 2** (Ор., Ят., Тиш., Од., Гр., Ш., Г., С., Бер., Лен., Зап., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., Пол., Крас., Ол., Св., ММ, Важ., Карб., Ант., Прм., Тр., Дуб., Кам., Губ., Ц., ЗР, Зат., Кол., Мик.).

ГРАЦІЯ

ГРАЦІЯ *з'рац'і́я*, ж. р. Жіноча білизна, яка утворює єдине ціле з трусів і бюстгальтера (Гл., Гайс.).

ГРЕБІНЕЦЬ *гриб'інець*', ч. р. Довгаста пластинка з зубцями для розчісування волосся (Бор., Ос.): *гриб'ін'ц'ами* ¹*вош'і ви'ч'ісували* / *ў* ¹*н'ому йід'на сторо'на* ¹*була гус'та* (Ос.).

ГРЕБІШОК *гриб'ішок* (Ос., Сав.), *гри'бушок* (Бор., ДП, Ап.), ч. р. Довгаста пластинка з зубцями для розчісування або скріплення волосся: *гри'бушок* з *л'дм'ін'ових бакла'жанок робили* (ДП).

ГРЕНЖОЛИ *гре"н'жол'і*, мн. Старе стоптане взуття; взуття поношене (Лен.).

ГРІНДЕРСИ *з'р'інде"рси*, перев. мн., в одн. ч. р. *з'р'інде"рс*. Жіночі чоботи на низьких підборах, з заокругленими носками і високими халявами, які зашнуровуються спереду (Гор.): *з'р'інде"рси с'хож'і на во'йен'і* ¹*чоботи* / *з'руб'і та'к'і* (Гор.).

ГРУДНИЧОК *грудн'ічок*, ч. р. Фартушок, який чіпляють на груди дитині, коли вона їсть; **фартушок 1** (Мик.).

ГУЛЬФИК ¹*гул'фик* (Св., Бен.), ¹*гул'ф'ік* (ММ, ВМеч., Поп., Кривч., Крив., Бен.), ч. р. Розпірка спереду чоловічих штанів; **ширінка 1**.

ГУМАКИ *гума'ки*, перев. мн., в одн. ч. р. *гу'мак*. Жіночі гумові чоботи (Тек.).

ГУМАНІТАРКА *гумун'і'тарка*, ж. р. Одяг, зазвичай ношений, який роздають безкоштовно малозабезпеченим людям (Кош., Гор.): *гумун'і'тарка* / *це за'вез'аний* ¹*од'аг* / *ў* ¹*н'ому хтос' хо'диў* / *та ше* ¹*ї ми до'ход'уйимо* (Кош.).

ГУНДЗУЛІ *гун'Вул'і*, мн. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (ВМеч.).

ГУНЯ ¹*гун'а*, ж. р., заст.

1. Довгий верхній одяг із домотканого грубого сукна; **свита 1** (Вес., Мел., Греб., В., Розс., Міт., Нос., Мит., Поп., Ост., Хар., Мол.).

2. Довгий верхній одяг із домотканого грубого сукна, розширений внизу (ВС, Тек., Черп.).

3. Довгий верхній одяг із домотканого грубого сукна з відлогою; **бурка 1** (Тан.): ¹*гун'а здо'рова* / *йак плашч із ка'пулоу* (Тан.).

4. Довгий верхній одяг із домотканого грубого сукна, з великими бухтами та капюшоном (Ц.).

5. Короткий верхній одяг із домотканого грубого сукна; **свитка 1** (Кіб.).

7. Будь-яка стара куртка (Яг., Ор.).

8. Короткий верхній жіночий одяг (Ят.).

9. Жіноче осіннє пальто (Ман.).

10. Довга спідниця або плаття (Соф.).

ГУНЬКА *гун'ка, ж. р., заст.*

1. Довгий верхній одяг із домотканого грубого сукна; **свита 1** (Горш., Юр., Важ., Карб., Рах., ЗР, Гайс., Соб., Род.).

2. Короткий верхній одяг із домотканого грубого сукна; **свитка 1** (Горш., Мел., Тр., Гран., Хар., Нес., Тек., Сем., Рос., Коч., Зат.).

3. Довгий верхній одяг із домотканого грубого сукна, розширений донизу; **свита 2** (Крут., Л., ВС, Семир.): з *в'іуц'і шилас'а гун'ка / ўд'агалис'а / і ди'тину за'кутували по'лоу* (Л.).

4. Довгий, широкий одяг із домотканого грубого сукна, підперезаний у стані (Губ., Степ.).

5. Довгий верхній одяг із домотканого грубого сукна з відлогою; **бурка 1** (Тарн.).

6. Стьобана куртка на ваті; **фуфайка** (Вишн.).

7. Плахта (Соб.).

8. Чоловічий рясний піджак (Гун.).

9. Недбало пошитий одяг (Семир.).

ГУСАРИКИ *гусарики, перев. мн., в одн. ч. р. гусарик.* Дитяче взуття з тонкої штучної шкіри; **чопики 2** (Гор.).

ГУЦУЛКА *гуцулка, ж. р.* Вишита сорочка; **вишиванка** (Т., Мит., Гун.).

Г

ГАЛАГОДЗИ *гала'гоџи, мн.* Намисто в кілька низок (П'ят.).

ГАЛАГОНЧИКИ *гала'гон'чики, мн.* Китички біля скатерки (Сем.).

ГВОЗДИКИ *г'возд'іки, перев. мн., в одн. ч. р. г'возд'ік.* Серезки у формі цвяха (Род., П., Тал., Кол.): *г'возд'іки / це*

ГВОЗДЬ ДЕРЕВ'ЯНИЙ

с'і'р'ошки ў ос'нов'і йа'ких іде шти'р'ок / йа'киї просу'вайут' у
вуха / а з і'ншого бо'ку од'а'гайут' зас'ц'іб'ку / йа'ка три'має
с'і'р'ошку (Тал.).

ГВОЗДЬ ДЕРЕВ'ЯНИЙ гвоз'V' дириу'л'аний, ч. р.
Дерев'яний цвях (Ф.): каб'лук ро'били с'кож'і / накла'дали
ба'гац'ко тойі кож'і / били дириу'л'аними гвоз'V'ами // ни били
зал'ізними / бо зал'ізні гир'жав'іли / та_ї доўго ни по'ходиш /
бо_ж мокре / а били дириу'л'аними / у два / три / а'бо_ї ў
ш'тири ра'ди / і хо'дили / ї хо'дили / ї хо'дили (Ф.).

ГЕРИК герик, ч. р.

1. Чоловічий жакет із грубої тканини (Ух., Піщ., Гр., Прм.):
герик / це жу'кет з ма'тер'ійі з'рубойі / но'сили чо'лов'іки
(Піщ.).

2. Легкий короткий жіночий одяг типу жакета (Гер., Ос.,
П'ят.): герик / та'ке йак кофта накід'на / з ма'тер'ійі шили
(Гер.); герик / кофта із з'рушого полот'на / та'ке йак жу'кет
(П'ят).

3. Жилетка (Пер., Вільш.): герик / о'це жи'л'етка /
нат'агнула цей герик / та_ї п'ішла (Пер.).

4. Легка курточка з капюшоном (Т.): герик та'ке йак
ш'нел' / т'іки ко'ротка / а з'аду буў с' кап'ушоном // кажут /
п'ішоў солдат у геріку (Т.).

5. Легка куртка (С.): герик / це курточка (С.).

ГЕСТКА гестка, ж. р.

1. Вставка в чоловічій сорочці народного крою від плечей до
половини грудей і спини; підплічка (Соф., Лип., ББ, Лоз., Гр., Г.,
Гер., МФ, Бор., Дах., Ман., ММ, Мар., Тр., ММеч., Л., Ус., Ц.,
Греб., В., Розс., Яг., Буз., Ск., Кон., Одай, Ром., Вишн., Тан., Коч.,
Черп., Віл.).

2. Вставка у чоловічій сорочці від плечей до грудей;
кокетка 2 (Пал., Бес., Ул., Т., Піщ., Пуж., Бен., Пол., Карб., КГ,
Кат., Дуб., Сав., Тар., П'ят., Мих., Юрк., Род., Лук.): гестка /
не^шредн'а час'тина сорочки / виготоу'л'алас'а з под'в'ійного
полот'на (Род.).

3. Вишитий розріз на грудях сорочки; маніжка (Кап., Ят.,
Крас., Рус., Куял., Ш., Тарн., ЗР, Красн., Ів., Гл., Вільш.).

4. Вставка на грудях плаття; **кокетка 1** (Горд., ВМеч., Нес.).
5. Планка в чоловічій сорочці, на якій роблять різні петельки (Чеч., Степ., Сок.).
6. Вставка на плечах чоловічої сорочки; **кокетка 5** (Гун., Доб.).
7. Зборки на грудях плаття чи кофти (Сем., Тер.).
8. Вишивка на сорочці біля горловини (Чап.).
9. Дитячий фартушок (Гайс.).

ГУДЗИК ¹гуVик (Соф., Пал., Ор., Ят., Р., Кап., Св., Бес., Крас., Гр., Ш., ВТ, Й., Г., Т., Тауж., Крим., Зап., Ух., Піщ., Пуж., Пер., МФ, Вільш., Бор., Юр., Дах., Шар., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Вес., Важ., Уд., Мел., Мар., НО, Горд., Ант., Кат., Трид., ММеч., ВМеч., Л., Рос., Кам., Тар., Ф., Дж., ББер., П'ят., Міт., Нос., Семир., Кіб., Мих., Мит., Гун., Чп., Кор., Сат., Тарн., В., Розс., ВС, Осіт., КГ, Олек., Сок., Ск., Хиж., Тал., Гайс., Став., Баб., СБ, Кол., Коч., Суш., Крс., Юрк., Ів., Пік., Гром., Черп., Род., Віл., Яр.), ¹гуV'ик (Пол., Гол., Пол., Сем., Крут., Дуб., Сав., Вікн., Соб., Рах., Ц., Яг., Ост.), ¹гудз'ик (СТ, Лип., Кр., ББ, Роз., Лоз., КК, Л., Тек.), ¹гудзик (Т., Н., Об., Куял., Леух., Гайс., Тр., Коб., Зал., Ус., Поп., Іван., Ок.), ¹гузик (Тет., Прм.), *ч. р.* Застібка, переважно круглої форми, для одягу: *ої ти ¹гуVик / а йа п¹тел'ка / ти ви¹ликий / а йа ма¹лен'ка / йа на ¹тебе засц'іб¹нус'а і н'ікого ни бо¹йус'а* (ББер.) || **гудзь, пуговиця, пуговичка, пуговка.**

ГУДЗ гуV, *ч. р.* Вузол, що утворився на заплутаній нитці під час ручного шиття (Кам'ян., Ос., Сав.).

ГУДЗЬ гуV', *ч. р.* Застібка, переважно круглої форми, для одягу; **гудзик** (Бес., Криж.).

Д

ДАБИЛ КРЕП ¹дабил крeп, *ч. р.* Тонка синтетична тканина (Род.): ¹дабил крeп / ¹тонийий за крeп (Род.).

ДАШОК да¹шок, *ч. р.* Щиток головного убору, який виступає півколом над чолом; **козирок 1** (Мел.).

ДВАНАДЦЯТИКЛИНКА дванац'атик¹линка (Нов., Ят., Соф., Кат.), **дванац'атик¹линка** (Дах., Чеч., Тер., Гайс., Горд., Тар., Рос., Кам., Степ., Кіб., Мих., Гран., Поп., Тарн., ВС, Осіт.,

ДВАНADЦЯТИРИК

Яг., КГ, Хиж., Одай, Вікт., Ол., Вишн., Ц., Став., Ос., Ів., Род.), *дванац'ітик'лінка* (Гл.), *дв'інац'атик'лінка* (Св., Ул., ММеч., Дуб., Вільш., Г., Кам'ян., Й., Семир., Мит., Кон., Красн., Мак.), *дванац'ат'ікл'інка* (Тр.), *дванац'атик'л'інка* (Губ., Дол.), *ж. р.* Спідниця з дванадцяти клинів.

ДВАНADЦЯТИРИК *дванац'ати'рик*, *ч. р.* Хустка розміром 120 на 120 сантиметрів; **дванадцят**² (Леух., Міт., Нос., Род.): *дванац'ати'рик / сама ве'лика те'р'нова хустка / р'ізнокол'о'рова / із бе'ре'гами кв'іт'частими / і сири'дина бу'вайє чиста / ў'б'іл'шос'ц'і др'іб'нен'кими кв'іточ'ками* (Род.).

ДВАНADЦЯТКА¹ *два'нац'атка*, *ж. р.*

1. Домоткане полотно в дванадцять пасом (Соф., Ц., Род., Под.).

2. Спідниця із домотканого полотна в дванадцять пасом (Соф.).

ДВАНADЦЯТКА² *два'нац'атка* (Кис., Харп.), *дв'інац'атка* (Гайс.), *ж. р.* Хустка розміром 120 на 120 сантиметрів: *два'нац'атка / метир д'вацит' на метир д'вацит'* (Харп.) || **дванадцятирик**, хустка дванадцятий номер.

ДЕКОЛЬТЕ *де'кол'те* (Горд., ММеч., VMеч., Тек., Тиш., Гор.), *дикол'те* (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Кап., Св., Крас., Меч., Ш., ВТ, Г., Т., С., Бер., Бок., Піщ., Бен., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Чеч., Тер., Ман., Важ., Гайс., Мел., Карб., Крут., Тр., Дуб., Рос., Тар., Дж., ББер., Степ., Поп., Тарн., В., Розс., ВС, КГ, Дз., Красн., Вишн., СБ, Черп.), *докол'те* (Ц.), *с. р., невідм.*

1. Великий виріз на грудях плаття (Горд., ММеч., VMеч., Тек., Гор., Соф., Горш., Нов., Пал., Кап., Св., Крас., Меч., Ш., ВТ, Г., Т., С., Бер., Бок., Піщ., Бен., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Чеч., Тер., Ман., Важ., Гайс., Мел., Карб., Крут., Тр., Дуб., Рос., Тар., Дж., ББер., Степ., Поп., Тарн., В., Розс., ВС, КГ, Дз., Красн., Вишн., СБ, Черп., Ц.) || **виріз глибокий**.

2. Будь-який виріз на грудях плаття чи кофти (Ор., Ят., Тиш., Дах.).

ДЕКОЛЬТЕ КРУГЛЕ *дикол'те к'ругле*, *с. р.* Круглий виріз на грудях плаття; **виріз круглий** (Ят.).

ДЕКОЛЬТЕ ОВАЛЬНЕ *дикол'те овал'не*, с. р. Продовгуватий виріз на грудях плаття; **виріз овальний** (Ят.).

ДЕКОЛЬТЕ ПРЯМОКУТНЕ *дикол'те прямо'кутне*, с. р. Прямокутний виріз на грудях плаття; **виріз прямокутний** (Ят.).

ДЕКОЛЬТЕ СЕРДЕЧКОМ *дикол'те сир'дечком*, с. р. Виріз у вигляді серця на грудях плаття (Ят.).

ДЕКОЛЬТЕ ТРИКУТНЕ *дикол'те три'кутне*, с. р. Гострокутний виріз на грудях плаття; **виріз гострий** (Ят.).

ДЕНЦЕ *де"н'це*, с. р., зменш. до **дно**. Верхня частина капелюха чи шапки; **дно** (Кіб., Род.).

ДЕРЕВ'ЯШКИ *дириу'йашки*, перев. *мн.*, в одн. *ж. р.* **дириу'йашка**.

1. Легке жіноче взуття з дерев'яною підошвою і дерев'яними каблуками (Сум.).

2. Черевики з дерев'яною підошвою (Крин.).

ДЕРМАТИН *де"рма'тин* (Вікт., В., Став.), *дирма'т'ін* (Л., Нос., Гран., СБ, Мик., Ор., Ят., СТ, ВТ, Пуж., Ол., ЧО, Віл.), *де"рман'тин* (Нов., Тиш., Од., ББ, Бес., Ух., ММ, Дуб., Дж., ВС, Кон.), *дирман'тин* (Лип., Вільш., Леух., Степ.), *де"рман'т'ін* (Соф., Р., Св., Крас., ВК, Ш., КК, ДП, Бер., Лен., Сем., Мел., Горд., VMеч., Кам'ян., Вікн., Ус., ББер., Мит., Тал., Баб.), *д'ерман'т'ін* (Чап., Карб., Рос., Чап., Осіт.), *д'ерман'т'ін* (Боб.), *дирман'т'ін* (Кап., Лоз., Гр., Меч., Ул., С., Бок., Пер., Куял., Ск., Гайс., КГ, Кат., Тр., Трид., MMеч., Ос., Міт., Рах., Ск., Нес., Доб., Тек.), *драма'т'ін* (Люш., Кривч., Гл.), *драман'т'ін* (Т., Пол., П'ят., Вишн., Зат.), *дирмон'т'ін* (Й., Г., Гус.), *д'ірман'т'ін* (Мар., Ч., П.), ч. р. Просочена нітроцелюлозою тканина, схожа на шкіру; **кожозамінітіль**.

ДЕСЯТИКЛИНКА *дис'атик'лінка*, ж. р. Спідниця з десяти клинів (Св., Г., Сав., Вільш., Чеч., ББер., Ол., Тан., Черп., Терн., Коч., Зел., Нес., Доб., Гун.).

ДЕСЯТИНА *дис'а'тина*, ж. р., заст.

1. Домоткане полотно в десять пасом; **полотно десятчане** (Рус., VMеч., Зел.).

2. Спідниця із домотканого полотна в десять пасом; **спідниця десятчана** (Тр.).

ДЕСЯТИНКА

---

3. Чоловічі штани з домотканого полотна в десять пасом; **штани десятчані** (Тр., Ч.).

ДЕСЯТИНКА *дис'а'тинка*, ж. р., *заст.* Чоловіча чи жіноча сорочка з домотканого полотна в десять пасом; **сорочка десятчана** (Тр.).

ДЕСЯТИПАСИМКИ *ди'с'ати'пасимки*, мн., *заст.* Чоловічі штани з домотканого полотна в десять пасом; **штани десятчані** (Кам.).

ДЕСЯТИРИК *дис'ати'рик*, ч. р. Хустка розміром 100 на 100 сантиметрів; **десятка**² (Семир., Род.).

ДЕСЯТИРІЧКА *дис'ати'р'ічка*, ж. р. Хустка розміром 100 на 100 сантиметрів; **десятка**² (Важ.).

ДЕСЯТКА¹ *ди'с'атка*, ж. р., *заст.*

1. Домоткане полотно в десять пасом; **полотно десятчане** (Соф., ВТ, Ф., Под., Харп., Кн., Тан.).

2. Спідниця із домотканого полотна в десять пасом; **спідниця десятчана** (Нов., Лип., Меч., Гайс., Мит., Тарн., Кон., Став.).

3. Чоловіча чи жіноча сорочка з домотканого полотна в десять пасом; **сорочка десятчана** (Меч., Й., Бер., Бок., Мит., Гор., ММ, Важ., Гайс., Ант., Ч., Тарн., Кон., ЗР, Нес., Вікт., Тал., Лег., Вишн., Став., Зат., Коч., Ів.).

4. Чоловічі штани з домотканого полотна в десять пасом; **штани десятчані** (Гайс., Вікт.).

ДЕСЯТКА² *ди'с'атка*, ж. р. Хустка розміром 100 на 100 сантиметрів (Кн., Кис., Гайс.): *ди'с'атка / це 'розм'ір 'хустки* (Кн.) || **десятирик, десятирічка, хустка десятий номер.**

ДЕСЯТКИ *де'''с'атки* (Бер.), *ди'с'атки* (Тарн.). мн., *заст.* Чоловічі штани з домотканого полотна в десять пасом; **штани десятчані.**

ДЕСЯЧАНКА *ди'с'а'чанка*, ж. р., *заст.*

1. Чоловіча чи жіноча сорочка з домотканого полотна в десять пасом; **сорочка десятчана** (Сем., Гран.).

2. Спідниця із домотканого полотна в десять пасом; **спідниця десятчана** (Сем., Гран.).

ДЕСЯЧАНКИ *ди'с'а'чанки*, мн., *заст.* Чоловічі штани з домотканого полотна в десять пасом; **штани десятчані** (Ят., Сем., Кат.).

ДЖЕМПЕР *джемпе"р* (Лен., Боб., Чап., Куял., Род.), *Ўжемпир* (Нов., Тиш., Гр., Тр., Дуб., Иван., Горд., Кол.), *Ўжемпир* (Ор., Ят., Кап., Св., ВК, Меч., Ш., ВТ, Й., КК, Г., Т., Тауж., Бер., Бок., Ух., Піщ., Пер., Бен., Гер., Пол., Вільш., Леух., Сем., Шар., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Важ., Гайс., Мел., Карб., Крут., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., П'ят., Міт., Нос., Ч., Рах., Степ., Кіб., Мих., Мит., Гран., Ц., Поп., Розс., Осіт., КГ, Кон., Зел., Дол., Ап., СБ, Коч., Юрк., ДП, Лоз.), *Ўжемп'ір* (Вишн.), *ч. р.*

1. Плетена кофта без коміра і застібок, яку одягають через голову (Лен., Боб., Чап., Куял., Род., Нов., Тиш., Гр., Тр., Дуб., Иван., Горд., Кол., Ор., Ят., Кап., Св., ВК, Меч., Ш., ВТ, Й., КК, Г., Тауж., Бер., Бок., Ух., Піщ., Пер., Бен., Гер., Пол., Вільш., Сем., Шар., Ол., Чеч., Тер., Сум., Важ., Гайс., Мел., Карб., Крут., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., П'ят., Міт., Нос., Ч., Рах., Степ., Кіб., Мих., Мит., Гран., Ц., Поп., Розс., Осіт., КГ, Кон., Зел., Дол., Ап., СБ, Коч., Юрк., ДП, Лоз., Вишн.) || **кофта 3.**

2. Плетена кофта з гудзиками; **кофта 1** (Т., Леух., ММ, Ман.).

ДЖИНС *Уинс* (Соф., Нов., Пал., Ят., СТ, ББ, Меч., Ш., Ул., ВТ, Г., Т., Бер., Боб., Вільш., Сем., Дах., Гайс., Оз., Кат., Сав., Л., Ус., Степ., Кіб., Мих., Гран., Чп., Греб., ВС, Кривч., Кон., Хиж., Вишн., Зел., Род.), *У'інс* (Ор., Тиш., Р., Люш., Лип., Кап., Крас., Й., ДП, Лен., Бок., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Куял., Пол., Ол., Чеч., ММ, Уд., Мел., Карб., КГ, Трид., ММеч., Кам'ян., Вікн., Рос., Кам., Тар., П'ят., Міт., Нос., В., Осіт., ЧО, Ром.), *дж'інс* (ВК, Поп., КК, Ман.), *джинс* (Бес., Чап., ВМеч., Дуб., Яг.), *жинс* (Люш., Од., Лоз., Ч., Мар.), *ж'інс* (Вікн., Красн., Рах.), *ч. р.* Міцна бавовняна тканина, з якої шують брюки.

ДЖИНСИ *джинси* (Чап., Куял., Св., Ус., Сок., Одай), *дж'інси* (Лоз., ВТ, КК, Мел., Дж., Яг., Сок.), *Ўинси* (Нов., Тиш., Св., Бес., Ш., Бен., Дуб., Гун., Поп., Ром., Гл., Тарн., Кол., Род.), *Ў'інси* (Соф., Ор., Р., Лип., Меч., Й., Т., ДП, Бер., Лен., Гер., Сем., Ол., Чеч., Тер., Уд., Кат., ММеч., ВМеч., Кам'ян., Ос., Л., Кам., ББер., Губ., Семир., Мит., Гран., Ц., Греб., Ск., Кривч., Мол., Зел., Дол., Тан., Черп., Яр.), *Ўжинси* (СТ, Гайс., Лег.), *Ўж'інси* (Ул., Пер., ММ, Крут.), *мн.* Штани з джинсової тканини || **штани джинсові.**

ДЖІМИ

ДЖІМИ *д'ж·іми* (Ул., Мел., Степ.), *'U·іми* (Тар., Дж., Кіб., ВС, Род.), перев. *мн.*, в одн. ч. р. *дж(U)·ім*.

1. Чоботи з низькими каблуками і гострими носками (Ул., Мел., Тар., Кіб.): *д'ж·іми / сапо'ги на нис'кому каблуч'ку з 'гострими но'сочками* (Ул.).

2. Чоботи з низькими каблуками і зморщеною халявою (Дж., Род.): *'U·іми з ви'сокими хол'авами / йа'к·і зби'ралис'а ў гар'мошку / ї тупим м'іском* (Род.).

3. Жіночі чоботи з вузькими халявами і каблуками (Степ.): *д'ж·іми / при'тале"н'і 'чоботи / се"редн'ій каб'лук / вих'ід'н'і* (Степ.).

4. Чоботи з прямокутними носками (ВС): *'U·іми / ж·іночі чи чоло'в·іч·і 'чоботи з у'рубаними нос'ками* (ВС).

ДИМКА *'димка*, ж. р.

1. Тонка прозора тканина (Ор., Ят., Мел., Горд., Красн., Доб., Ват.): *'димка / ле"ген'ка ткан' / йак фа'та ў моло'духи / 'дуже то'нен'ка* (Ор.).

2. Жіночий одяг, що покриває фігуру від талії донизу; **спідниця** (Дах., Ол.).

3. Тонка прозора спідниця (Бок., VMеч.).

4. Широка спідниця (Рус., Кал.): *'димка ш·ірока / на з'борочку ў 'пойас'і / з 'гарной ма'тер'ійі* (Кал.).

5. Спідниця без підкладки (Чеч.).

6. Хустка з дуже тонкої прозорої тканини; **хустка газова** (Нов.).

7. Короткий жакет (Ул.): *'димка / жи'кет ни д'л'ін.ій* (Ул.).

8. Легкий одяг (Дж.).

9. Світло-сірий колір (Семир.): *'димка / це 'кол'ір 'димчастій* (Семир.).

ДИМКА В ТЕТЯНКУ *'димка ў ти"т'анку*, ж. р. Спідниця, густо зібрана в поясі; **тетянка 1** (Дах.).

ДІАГОНАЛЬ *д'іаго'нал'* (Пал., Ор., ББ, Меч., Ух., Дах., Ол., Чеч., Мел., VMеч., Тар., Семир., Кон., Одай, Красн., Тан., Кол., Віл.), *д'іаго'нал* (Соф., Тиш., Св., Бес., Крас., Ш., Й., Г., С., Піщ., Пер., Вільш., Ман., Гайс., Крут., Дуб., Сав., Ос., Л., Дж., ББер., Нос., Мит., Ц., Чп., Поп., В., ВС, Вишн., Зел., Коч., Черп., Род.,

П.), *д'іа'нал* (Пол.), *д'іо'нал* (Кривч.), ч. р. Груба тканина з рубчиками по скісній лінії: *ш'тани* *'шили* *д'іаго'нал'ов'і* (Тан.).

ДНО *дно*, с. р. Верхня частина капелюха чи шапки (Нов., Ул., Дуб., Зв.) || **денце**, **макушка**.

ДОВБАНКИ *доўбан'ки*, перев. мн., в одн. ж. р. *'доўбанка*. Взуття, видовбане з дерева (Хар., Тан., Пог., Харп.): *доўбан'ки* *ви'добували* *хаз'а'їі* (Хар.); *доўбан'ки* *бу'ли* *ваш'к'і* / *і* *'л'ітом* *ў* *них* *бу'ло* *'вашко* *хо'дити* (Тан.); *доўбан'ки* / *це* *'ви'доўбане* з *'липового* *'дери'ва* / *бо* *мн'ах'ке* *'дери'во* / *і* *во'но* *ви'доўбуйе'ц'а* / *шоб* *но'га* *ў'л'і'зла* *ў* *ту* *'доўбанку* (Пог.).

ДОРІЖКА *до'рож'ка*, ж. р. Домоткана доріжка (Ос.): *до'рож'ка'ми* *засті'л'али* *пол* (Ос.).

ДОТОЧИТИ *дото'чити*, док. Пришити до одягу смужку тканини (Сав., Ос., Дуб.).

ДОХА *до'ха* (Соф., Тиш., Гр., Меч., Ул., Г., Сем., Ол., Чеч., Тер., Важ., Гайс., Мел., Горд., Тр., Кат., Вікн., Семир., Степ., Гран., Поп., Тарн., ВС, Кривч., Кон., Хиж., Одай, Рус., Вікт., Доб., Мол., К., Зел., Став., СБ, Кол., Юрк., Кн., Род.), *'доха* (Бес., Ят., Й., Ман., КГ, Пог., Ц.), ж. р.

1. Довгий зимовий жіночий одяг із хутра; **шуба** (Соф., Ц., Чеч., Гайс., Мел., Крут., Горд., Семир., Хиж., Одай, Вікт., Зел., Став., СБ, Род.).

2. Жіноча плюшева куртка з ватною підкладкою; **плюшка 1** (Ят., Й., Сем., Ол., Тер., Важ., Кат., Тр., Рос., Нос., Поп., Тарн., ВС, Кривч., Кон., Мол., К., Юрк., Гран., Кн., Пог.).

3. Довга тепла куртка (Тиш., Меч., Вікн., Кол.).

4. Довге тепле пальто (Бес., Ул.).

5. Жіноча шуба з капюшоном, розширена донизу (Гр.).

6. Довга жіноча шуба з капюшоном (Г.).

7. Коротка шуба з норки (Степ.).

8. Міжсезонне пальто під пояс (Рус.).

9. Сукняна куртка з підкладкою (Дол.).

ДОШКА *'дошка*, ж. р.

1. Жіноча плюшева куртка з ватною підкладкою; **плюшка 1** (Ор., ВТ, Тер., ММ, Тар., ББер., Дж., Семир., Мих., КГ, Гайс., Пуг., Зат., Черп.).

2. Широка тепла кофта (Коч.).

ДОЩАНИК

ДОЩАНИК *дошчаник*, ч. р. Закріплений на палиці, обтягнутий матерією складаний каркас у формі півкулі для захисту від дощу і сонця; **парасолька** (Н.).

ДОЩОВИК *дошчовик*, ч. р.

1. Плащ з непромокальної тканини, призначений для захисту від дощу (Тиш., Бес., Г., С., Бок., Гер., Вільш., Сем., Ол., Тер., ММ, Мел., Кат., Тр., ВМеч., Дуб., Тар., Дж., Ц., Поп., Тарн., Хр., Сок., Ск., Пуг., Рус., Крив., Дз., Іван., Зел., Гус., Став., СБ, Ів., Черп., Род., Новос.).

2. Закріплений на палиці, обтягнутий матерією складаний каркас у формі півкулі для захисту від дощу і сонця; **парасолька** (Бор.).

ДРАНКА *дранка*, ж. р. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Кол.).

ДРАНТЯ *дрант'а* (Ят., СТ, Р., Од., ВК, Тет., Роз., Лоз., Меч., Й., ДП, Лен., Боб., Гол., Ух., Пуж., МФ, Чап., Бор., Г., Х., Леух., Юр., Дах., Криж., Ол., Чеч., НО, Кат., Прм., Дуб., Кам'ян., Вікн., Кам., Семир., Мих., Сум., Поп., Хр., В., Буз., Ск., Ост., Доб., Зел., Дол., Баб., Суш., Крс., Юрк., Род., Мак., Од., Л.), *дрант'а* (Люш., Лип., Кап., Св., Лоз., Піщ., Пер., Бен., Гер., Вільш., Сем., Вес., Гайс., Мар., Карб., Крут., Лад., Тр., Ос., Міт., Нос., Степ., Син., Розс., Сок., Тин., Кривч., Хар., Вікт., Мол., Тан., Ап., Коч., Дах.), с. р.

1. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Ят., СТ, Р., ВК, Тет., Роз., Лоз., Меч., Й., Г., Х., ДП, Лен., Боб., Гол., Ух., Пуж., МФ, Чап., Бор., Леух., Юр., Дах., Криж., Ол., Чеч., НО, Кат., Прм., Дуб., Кам'ян., Вікн., Кам., Семир., Мих., Сум., Поп., Хр., В., Буз., Ск., Ост., Доб., Зел., Дол., Баб., Суш., Крс., Юрк., Род., Мак., Од., Люш., Лип., Кап., Св., Лоз., Піщ., Пер., Бен., Гер., Вільш., Сем., Вес., Гайс., Мар., Карб., Крут., Лад., Тр., Ос., Міт., Нос., Степ., Син., Розс., Сок., Тин., Кривч., Хар., Вікт., Мол., Тан., Ап., Коч.).

2. Взуття, непридатне для носіння; **взуття зношене** (Од., Л., Дах.).

ДРАП *драп*, ч. р. Густа, шерстяна або напівшерстяна тканина, призначена для пошиття верхнього одягу (внп).

ДРАПРОВКА *драп'іроўка*, ж. р. Дрібні незапрасовані складки на легкому жіночому одязі для оздоблення його (Гор., Род.): *б'луз'ка з драп'іроўкойу* (Гор.).

ДРАПСУКНО *драпсу́кно*, с. р. Груба тканина, призначена для пошиття верхнього одягу (Уд., Кривч.).

ДРОЧИЛО *дро'чило*, с. р. Смужка тканини або мережива, яку пришивають внизу жіночої сорочки чи спідньої спідниці (Тарн., Вес.): *дро'чило приши'вали с к'раму / а'бо плели з ни'ток / шоб вигл'а'дало с н'іт сп'ідниц'і / кра'са шоб була* (Тарн.).

ДУБЛЯНКА *дуб'л'анка* (Соф., Пал., Шар., Важ., Степ., Зв.), *дуб'л'онка* (Горш., Нов., Ор., Ят., Тиш., Лип., Кап., Св., Од., ББ, Бес., Крас., ВК, Лоз., Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Т., С., Тауж., ДП, Бер., Бок., Боб., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., Гайс., Мел., Карб., Крут., Кат., Тр., ММеч., ВМеч., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., Ус., Дж., ББер., П'ят., Губ., Рах., Кіб., Мих., Мит., Гун., Гран., Ц., Чп., Тарн., Греб., В., Осіт., Яг., КГ, Одай, Гус., Мик.), ж. р.

1. Пальто з дубленої шкіри (Соф., Пал., ББ, Ул., Бен., Й., С., Тауж., ДП, Бер., Боб., Пуж., Пер., Гер., Куял., Пол., Леух., Шар., Ол., Чеч., Ман., Гайс., Мел., Карб., Горд., Сав., Ос., Рос., Кам., Дж., Семир., Мит., Ц., Чп., Осіт., Одай, Род., Мик., Важ., Степ., Зв., Тиш., Лип., Од., Крас., Лоз., Гр., Ш., ВТ, Ух., Піщ., Вільш., Сем., Сум., Кат., ВМеч., Дуб., Вікн., Л., ББер., Губ., Рах., Тарн., Гран., КГ, Мих.).

2. Будь-який верхній одяг із дубленої шкіри (Горш., Нов., Ор., Ят., СТ, Кап., Св., Меч., Г., Т., Тер., Крут., Тр., Тар., Дж., Кіб., Греб., В.): *дуб'л'онка / дубом пок'рас'ана / чир'вона була* (Греб.).

3. Куртка з дубленої шкіри (Соф., Бес., ВК, Бок., ММеч., Гун., Яг., Гус.).

ДУДИ *'дуди*, мн. Вишиті манжети на рукавах сорочки (Кал.): *'дуди виши'валис'а* (Кал.).

ДУДКА *'дуд'ка*, ж. р. Вузькі чоловічі штани; **дудки** (Тан.).

ДУДКИ *'дуд'ки*, мн. Вузькі чоловічі штани (Шар.) || **дудка**, **дудочка 1**, **дудочки**, **стиляги**, **штани вузькі**, **штани дудочкою**, **штани завужені**, **штани стильні**, **штани трубочкою**.

ДУДОЧКА

ДУДОЧКА *дудочка*, ж. р., змени. до **дудка**.

1. Вузькі чоловічі штани; **дудки** (Лип., Гайс., Кат., Тр., Доб., Пер., Став., Віл.): *дудочка вус'ка / шо см'їялис'а / казали / намили милом / бо ни знімиш тод'ї* (Лип.).

2. Вузька спідниця (Пер.).

ДУДОЧКИ *дудочки* (Нов., Ор., Ят., Меч., Ш., Бер., Бок., Прм., Ос., Ц., Осіт., Кон., Красн., Ап., Баб., Гор., Тиш., Гр., С., Сем., Тер., Ман., Сум., Мел., Кат., Л., Дж., ББер., Одай., Гус., Зат.), *дудоч·ки* (Зв.), *мн.*, змени. до **дудки**. Вузькі чоловічі штани; **дудки**: *дудочки / сц'їл'ас'к'ї шта'ни / ў гоп'т'аж'ку / аж до низу* (Одай).

ДУКАТИ *дукати*, *мн.* Прикраса у вигляді монет, нанизаних на нитку, яку жінки носять на шії; **дукачі** (Кош.).

ДУКАЧ *дукач* (Соф., Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., ББ, Гр., Ш., Ул., ВТ, Й., Т., С., Леух., Тер., Ман., Мел., Тр., Ант., Оз., Кат., Сум., Дуб., Рос., Кам., Семир., Степ., Мих., Мит., Ц., Осіт., Кон., Одай, Мол., Іван., Тал., Ром., Гус., Тан., Тек., Зат., Черп., П., Віл., Гл.), *дукач* (Г., Став.), *ч. р.* Жіноча нагрудна прикраса у вигляді монети: *у дукач ўстаўл'алас'а ікона / чи фотограф'їя кавал'ера* (Черп.).

ДУКАЧИКИ *дукачики*, *перев. мн.*, в одн. *ч. р.* **дукачик**, змени. до **дукачі**. Прикраса у вигляді монет, нанизаних на нитку, яку жінки носять на шії; **дукачі** (Св.).

ДУКАЧІ *дукач'ї*, *перев. мн.*, в одн. *ч. р.* **дукач**. Прикраса у вигляді монет, нанизаних на нитку, яку жінки носять на шії (Дах., Л., Гран., КГ, Тин., Нес., СБ, Тан., Лук., Новос.): *дукач'ї б'їл'ї були / йак ти'пер пїат' ко'п'їюк* (Тан.) || **дукати, дукачики**.

ДУТИКИ *дутики* (Меч., ЗР, Ром.), *дут'їки* (Нов., Ят., Бес., Крас., Ул., Й., Т., Ол., Чеч., Тер., Гайс., КГ, Тр., Трид., ММеч., Сав., Рос., Кам., Тар., Ч., Степ., Кіб., Мих., Гран., Ц., Поп., Тарн., ВС, Осіт., Кон., Вікт., Красн., Тал., Гус., Тан., Черп., Род., Мак., Лук., Гл., Крут., Мик.), *перев. мн.*, в одн. *ч. р.* **дут(т')и(ї)к**.

1. Чоботи зі штучного матеріалу, з короткими халявами і на низьких підборах (Бес., Й., Т., Гайс., Крут., Трид., ММеч., Сав., Ч., Кіб., Мих., Гран., Поп., Тарн., Осіт., Кон., ЗР, Тал., Ром., Тан., Черп., Род.): *дутики пошиті с кожозам'єн'їт'ел'а / а ўсе^uре^uдин'ї йа'кис' с'їнд'ї'пон* (ЗР).

2. Чоловічі чи жіночі поролонові чоботи на липучках, зверху покриті тонкою непромокальною синтетичною тканиною (Ят., Нов., Крас., Ул., Ол., Чеч., Тер., Степ., Мак., Лук., Гл., Тарн., Мик.).

3. Чоботи зі штучної шкіри, всередині з хутром (Ц., ВС, Кам., Вікт., Красн., Рос., Тар.): ¹д¹ут'іки / са¹пошки ти^еп'лен'к'і / з де^ерман'т'іну з¹робл'ан'і / ўси^ери^един'і іс¹кустви^ений м'ех (ВС).

4. Прорезинові короткі чоботи (Тр.).

ДУШЕГРІЙКА *душе^ез¹рейка* (Ол., Крут.), *душо^зрейка* (Ят., Лип., Кап., Й., Г., Т., Ул., Бен., Дуб., Сем., Сав., КГ, Степ., Ц., Ром., Черп.), *душе^ез¹р'ейка* (Трид., VMеч., Бер., MMеч., Став.), *душ-і^зрейка* (Тар.), *ж. р.*

1. Безрукавка, утеплена ватою; **жилетка** (Ят., Лип., Кап., Крут., Й., Г., Т., Ол., КГ, Трид., MMеч., Дуб., Сав., Тар., VMеч., Степ., Ц., Ром., Черп.).

2. Безрукавка з хутряною підкладкою; **тілогрійка 3** (Ул., Тар.).

3. Короткий верхній одяг на ваті; **ватник 2** (Бен., Сем.).

ДУШИКИ ¹душики, перев. *мн.*, в одн. ч. р. ¹душик, *зменш.* до **душі**. Відвернуті і випрасувані краї на грудях одягу; **душі** (Ол., Чеч.).

ДУШІ ¹душ-і, *мн.* Відвернуті і випрасувані краї на грудях одягу (Кам'ян., Вільш., Ул., Вишн., Став., Ос., Лег., Зел.) || **душики**.

Є

ЄВРЕЙКА *йеу^зрейка*, *ж. р.* Невисока кругла жіноча шапочка (Гайс.).

Ж

ЖАБО *жа¹бо*, *с. р.*, *невідм.* Оздоба до жіночого плаття чи блузки з тонкої тканини (Кам'ян., Сав., Ос., Бен., Ап.): *жа¹бо* / з'іbrane на / ниточку (Ап.).

ЖАКЕТ *жа¹кет* (Нов., Од., Лоз., Меч., С., Бер., Гайс., Горд., VMеч., Л., Ск., Одай), *жи¹кет* (Соф., Нов., Ор., Ят., Тиш., Лип., Св., Ул., Г., Т., Лен., Піщ., Пер., Пол., Леух., Сем., Ол., Ман., Сум., Важ., Гайс., Мел., Кат., Тр., Трид., MMеч., Дуб., Сав., Кам'ян.,

ЖАКЕТКА

Ос., Тар., ББер., Мит., Гун., Поп., В., Осіт., Кон., Став., Дол., Черп.), *ж'ікет* (ДП, Тер., Карб.), *жи'кет* (Чап.), *жу'кет* (ВТ, Й., Дах.), *ч. р.*

1. Жіночий піджак (Ор., Тиш., Св., Меч., Ул., ВТ, Й., Г., Т., С., Бер., Лен., Піщ., Чап., Пол., Леух., Дах., Ол., Ман., Св., Важ., Гайс., Мел., Карб., Кат., Тр., Трид., ММеч., VMеч., Сав., Тар., Мит., Гун., Поп., Осіт., Ск., Кон., Одай, Став., Дол., Кол., Коч., Коч.): *жи'кет до кос'ц'ума / до сп'ідниц'і* (Тар.) || **жакетка 1, жупан 9, короташ 6, літник 1, осінка 2, полька 11, сачок 1, твінчик 2.**

2. Чоловічий піджак (Нов., Тиш., Лип., Од., Лоз., Меч., ДП, Бер., Піщ., Пер., Леух., Сем., Дах., Ол., Тер., Ман., Карб., Кат., Трид., ММеч., Дуб., Кам'ян., Ят., Горд., Ос., Л., Губ., Став.) || **жакетка 3, жупан 2, каптан 4, літник 3, твінка, твінчик 1.**

3. Піджак із ватною підкладкою і хутровим коміром (Соф., Черп.): *жи'кет / 'ватн'а о'дежа / до 'н'ого ч'іп'л'айут ка'ракул'овий ко'м'ірчик* (Черп.).

4. Чоловічий одяг на гудзиках, без коміра та рукавів, який одягають під піджак (ББер.) || **жакетка 4.**

ЖАКЕТКА *жа'кетка* (Дуб., Кам'ян., Дж., Губ., Поп., Ром.), *жи'кетка* (Соф., Лип., Бес., Ул., Г., Бер., Лен., Вільш., Леух., Ол., Чеч., Тр., Сав., Ос., Дж., Мих., Яг., Став., Тек., Черп.), *ж'ікетка* (ММ, Пол., Гор., КК, Коч., Сем., Лоз., Ух., Нов.), *ж. р.*

1. Жіночий піджак; **жакет 1** (Нов., Лип., Лоз., КК, Бер., Ух., Дж., Ос., Чеч., Дуб., Кам'ян., Губ., Гор., Черп., Сем.): *жи'кетка / це ж'іноча го'дежа / ка'зали на п'іжа'чок / биз 'вати / су'кон.ий / чи ширс'ц'аній* (Черп.).

2. Жіночий піджак без підкладки (Ул., Г., Леух., ММ, Дж., Мих., Поп., Яг., Ром., Став.).

3. Чоловічий піджак; **жакет 2** (Лен., Пол., Вільш., Ол., Сав.).

4. Чоловічий одяг на гудзиках, без коміра та рукавів, який одягають під піджак; **жакет 4** (Бес., Тр.).

5. Утеплений піджак (Тек., Коч.).

6. Літній жакет без коміра (Соф.).

ЖЕБРАКИ *жибра'ки*, перев. *мн.*, в одн. *ч. р.* *жибрак*. Взуття у вигляді тапок, пошите із халяв чобіт (Кн.): *жибра'ки с хол'аў ро'били / це та'к'і во'ни йак 'зараз'е 'комнатн'і // о'це*

дес' т'і ¹кирзов'і хол'ави в'із'меш / та _ї по'шійши / а п'ідошву йа'кус' при'цепиши / та _ї так хо'дили (Кн.).

ЖЕРСІ ¹жерс'і, с. р., невідм. Легка куртка з поролоновою підкладкою (Сок.): ¹жерс'і / чут' воло'хатин'ке / з'низу пара'лон і ¹наче на'дутій (Сок.).

ЖЕЧІ ¹жеч'і, мн. Старий одяг, непридатний для носіння; одяг зношений (Зал.).

ЖИЛЕТ жи'л'ет, ч. р. Плетена безрукавка з гудзиками (ВК).

ЖИЛЕТКА же"л'етка (ММеч., Коч.), жи'л'етка (Гор., Ор., Ят., Тиш., ББ, Бес., Крас., Лоз., Гр., Ул., ВТ, КК, Г., ДП, Лен., Пер., Бен., Чап., Леух., Ол., Чеч., Тер., Важ., Мар., Карб., Крут., Горд., Ант., Кат., Прм., Сав., Кам'ян., Л., Рос., Ус., Дж., Нос., Ч., Семир., Кіб., Мих., Мит., Гун., Гран., Ц., Чп., Поп., Греб., В., Розс., ВС, Осіт., Яг., КГ, Ск., Кривч., Кон., Доб., Іван., Ром., Зел., Гус., Став., Зат., Кол., Юрк., П., Яр.), ж'і'л'етка (Нов., Пал., СТ, ВК, Лип., Кап., Од., ВК, Меч., Ш., Й., Т., С., Бер., Бок., Піщ., Пуж., Гер., Пол., Вільш., Сем., Дах., Ман., ММ, Мел., Дуб., Ос., Кам., Тар., ББер., Міт., Рах., Вишн., Дол., Баб., СБ, Род., Мик.), ж. р. Безрукавка, утеплена ватою || безрукавка зимня, бунда 15, ватник 4, ватянка 2, душегрійка 1, камізелька, кацавейка 2, тілогрійка 1, тужурка 7, тулуб 5.

ЖМАТИ ж'мати, недок. Перуци, стискати та викручувати одяг; віджимати (Т., Крут., Степ., Вишн., Мак.).

ЖУПАН жу'пан, ч. р.

1. Верхній чоловічий одяг із ватною підкладкою (Пал., Кап., Меч., Тр., Семир., Тарн., Греб., СБ, Зел., Гус., Ух.).

2. Чоловічий піджак; **жакет 2** (Тауж., Сем., Рах., Яг., Ост., Вишн.).

3. Довгий кожух (Соф., Куял., Вільш., Прм., Лук.).

4. Верхній чоловічий одяг із домотканого грубого сукна; **бушлак 1** (Бес., Ц., ММеч., Ап.).

5. Легкий верхній жіночий одяг (Крас., ВС, Віл.).

6. Короткий верхній чоловічий одяг (Й., Гран., Дол.).

7. Верхній одяг із відрізною талією, розширений внизу (Гайс., Степ., Мих.).

8. Короткий кожух (Бок., Ром.).

ЖУПАНЧИК

---

9. Жіночий піджак; **жакет 1** (Піщ., Чеч.).
  10. Сукняний верхній одяг (Мел.).
  11. Довгий чоловічий одяг без рукавів (Карб.).
  12. Короткий верхній одяг із домотканого грубого сукна; **свитка 1** (Дуб.).
  13. Чоловічий сукняний піджак (Рос.).
  14. Довгий чоловічий одяг із хутра (Тар.).
  15. Широкий одяг без гудзиків, особливість якого в тому, що одна пола заходила за другу, а підтримувалася під пахвою (ББер.): *жупан ни зашч'ібаўс'а / одна пола заходила за другу / під пахойу трималас'а* (ББер.).
  16. Широкий плащ (Ул.).
  17. Кожух з широким коміром (Кіб.).
  18. Теплий чоловічий піджак (Род.).
  19. Куртка, обшита оксамитом, з бобріковим коміром (Горд.).
- ЖУПАНЧИК** *жупанчик*, ч. р., змениш. до **жупан**. Короткий верхній одяг із домотканого грубого сукна; **свитка 1** (ВС).

З

ЗАВЕРНУТИ *завирнути*, док. Накласти одну полу одягу на іншу (Пог.): *поли заход'ат одна за другу / шо можна ше ко'гос' коло себе завирнути* (Пог.) || **закутатися 3**.

ЗАВИВАТИСЯ *завиватис'а*, недок. Покривати голову хусткою, обмотуючи кінці навколо шиї, зав'язувати їх ззаду; **зав'язуватися на шию** (МФ, Чеч., ММ, Тар.): *йак вийшла замуж / повин.а завиватис'а хусткойу* (Тар.).

ЗАВУШНИЦЯ *завушниц'а*, ж. р.

1. Вушна прикраса, дужка якої просмикується в мочку вуха; **сережка** (Х., Іван.).

2. Застібка на сережці (Дол.): *завушниц'а коло с'ір'ож^мки / отут де зашч'ібайц'а* (Дол.).

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ *зайізатис'а*, док. Покрити голову хусткою, зв'язавши кінці вузлом (Ос., Сав., Вільш.).

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ БАБОЧКОЮ *зайізатис'а бабочкойу*, док. Покрити голову хусткою, закривши лоб, обмотати кінці навколо шиї і зав'язати їх ззаду (Кат.).

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ МЕНШИМ КІНЦЕМ

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ БАГАТСЬКИМ КІНЦЕМ *заўйа'затис'а ба'гац'ким к'ін'ц'ом*, док. Зав'язати хустку так, щоб менший ріжок був зверху, а більший знизу; **зав'язатися меншим кінцем** (Ол.): *бу'де ба'гачка / на ба'гац'киї к'і'нец' заўйа'залас'а* (Ол.).

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ БРЕХЛИВИМ КІНЦЕМ *заўйа'затис'а брих'ливим к'ін'ц'ом*, док. Зав'язати хустку так, щоб менший ріжок був зверху, а більший знизу; **зав'язатися меншим кінцем** (Степ.): *йак'шо 'хустку заўйазували 'меншим к'ін'ц'ом на'верх / то ка'зали / шо / ти брих'ливим к'ін'ц'ом поўйа'зала 'хустку / повир'ни йо'го п'равил'но / бо 'будут ка'зати / шо ти нип'раўду 'кажши* (Степ.).

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ ДУРНИМ КІНЦЕМ *заўйа'затис'а дур'ним к'ін'ц'ом*, док. Зав'язати хустку так, щоб менший ріжок був зверху, а більший знизу; **зав'язатися меншим кінцем** (Дуб., Рос., Кам.): *йак'шо заўйажши 'хустку дур'ним к'ін'ц'ом / то бу'де нипри'ятнос'ц' / сп'л'ет'н'і* (Рос.).

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ ЗА ШИЮ *заўйа'затис'а за 'шию*, док. Покрити голову хусткою, обмотавши кінці навколо шії, зав'язати їх ззаду; **зав'язатися на шию** (Соф., СТ, Бес., Дуб.).

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ КУРЯЧИМ КІНЦЕМ *заўйа'затис'а 'курачим к'ін'ц'ом* (Гун., Гер., Ап.), ~ *'кур'ачим к'ін'ц'ом* (Осіт., Вишн., Род.), док. Зав'язати хустку так, щоб менший ріжок був зверху, а більший знизу; **зав'язатися меншим кінцем**: *йак заўйазана 'кур'ачим к'ін'ц'ом / т'реба пир'кутатис' / бо 'буде ниў'дача* (Осіт.); *йак заўйажис'а 'курачим к'ін'ц'ом / т'реба з'разу пир'йа'затис'а / бо 'бити 'будут* (Гер.).

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ КУРЯЧИМ ХВОСТОМ *заўйа'затис'а 'курачим фос'том*, док. Зав'язати хустку так, щоб менший ріжок був зверху, а більший знизу; **зав'язатися меншим кінцем** (Бес., Й., Мак.): *ка'зали / йак заўйажис'а кура'чим фос'том / то 'буде в'ідве'ртатис'а жи'н'іх / а йак 'замужом / то чоло'в'ік* (Мак.).

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ МЕНШИМ КІНЦЕМ *заўйа'затис'а мен'шим к'ін'ц'ом* (Тар.), ~ *'мен'чим к'ін'ц'ом* (Ос., Мих.), док. Зав'язати хустку так, щоб менший ріжок був зверху, а більший знизу || **зав'язатися багатським кінцем, зав'язатися брехливим кінцем, зав'язатися дурним кінцем, зав'язатися**

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ МОЛОДИЧКОЮ

курячим кінцем, зав'язатися курячим хвостом, закутатися брехункою, підв'язатися молодшим кінцем.

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ МОЛОДИЧКОЮ *заўйа'затис'а*
моло'дичкою, док. Покрити голову хусткою, зав'язати кінці на шії ззаду; зав'язатися по-молодицьки (Кам.).

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ НА ШИЮ *заўйа'затис'а на 'шійу*, док. Покрити голову хусткою, обмотавши кінці навколо шії, зав'язати їх ззаду (Дах., ВТ, Г., Бер., Пуж., Гер., Мел., Карб., ВС) || зав'язатися за шию, зав'язатися холодочком, закутатися 2.

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ ОГІРОЧКОМ *заўйа'затис'а ог'ірочком*, док. Покрити голову хусткою, зав'язавши кінці під підборіддям; зав'язатися під бороду (Осіт.).

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ ПІД БОРОДУ *заўйа'затис'а п'ід 'бороду*, док. Покрити голову хусткою, зав'язавши кінці під підборіддям (Нов., Ор., Ят., СТ, Лип., Св., Бес., Лоз., ВТ, Й., Г., Т., С., Тауж., Бер., Бок., Пуж., Бен., Гер., Пол., Вільш., Сем., Дах., Тер., Важ., Трид., ММеч., Дуб., Сав., ВМеч., Ос., Гус., Черп., Лук.) || зав'язатися огірочком, зав'язатися під шию, закутатися 1.

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ ПІД МОЛОДИЧКУ *заўйа'затис'а п'ід*
моло'дичку, док. Покрити голову хусткою, зав'язати кінці на шії ззаду; зав'язатися по-молодицьки (Рос., Осіт.).

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ ПІД ШИЮ *заўйа'затис'а п'ім 'шійу*, док. Покрити голову хусткою, зав'язавши кінці під підборіддям; зав'язатися під бороду (Соф., Кап., Степ., Став.).

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ ПО-БАБСЬКОМУ *заўйа'затис'а*
по 'баб'с'кому (КК), ~ *по 'баб'с'ки* (Рус.), док. Зав'язати хустку кінцями спереду, закривши лоб.

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ ПО-МОЛОДИЦЬКИ *заўйа'затис'а*
по 'моло'диц'ки (Ш., ВТ, Й., С., Тауж., Піщ., Пуж., Вільш., Ос., Пол., Л., Дж., Міт., Степ., Ух., Дол.), ~ *по 'моло'диц'кому* (КК, Ор.), ~ *по 'моло'диц'к'і* (Сав.), док. Покрити голову хусткою, зав'язати кінці на шії ззаду || **закаптуритися, замолодичитися, підв'язати хустку, зав'язатися молодичкою, зав'язатися під молодичку.**

ЗАВ'ЯЗАТИСЯ ХОЛОДОЧКОМ *заўйа'затис'а*
холо'дочком, док. Покрити голову хусткою, обмотавши кінці

навколо шиї, зав'язати їх ззаду; **зав'язатися на шию** (Горш., Бес., Крас.).

ЗАВ'ЯЗКА ¹*зав'яз'ка* (Ж., Кр., Х., Ф., Трид.), ¹*заўйяз'ка* (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Бес., Гр., Меч., Ул., Й., Т., С., Бок., Пер., Леух., Дах., Тер., Св., Кат., Рос., Сум., Горд., Рос., ББер., Тарн., Пуг., Віл., Нес.), *заўйяз'ка* (Г., Ос., Тар., Оз., Криж., НО, Меч.), *ж. р.*

1. Пришиті до виробу дві вузькі стрічки тканини, які зв'язують (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Бес., Гр., Меч., Ул., Й., Т., Бок., Пер., Леух., Дах., Тер., Сум., Горд., ББер., Пуг., Віл., Нес.): ¹*заўйяз'ка* ¹*зам'іс'ц'* ¹*гуґика* (Нес.).

2. Невелика мотузка (Г., С., Св., Кат., Ос., Рос., Тар., Тарн.).

3. Ремінець, яким зав'язують постолі та обв'язують онучі на нозі; **волока** (Ж., Кр., Х., Ф., Трид., Криж., НО, Меч.).

4. Мотузка, якою стягують штани в поясі для їх підтримання; **очкур** (Оз.).

ЗАВ'ЯЗУВАТИСЯ *заўйязуватис'а*, *недок.* Покривати голову хусткою, зв'язувати кінці вузлом (Чеч., Віл., П., Ос., Дуб.).

ЗАВ'ЯЗУВАТИСЯ НА ШИЮ *заўйязуватис'а на ¹шию*, *недок.* Покривати голову хусткою, обмотуючи кінці навколо шиї, зав'язувати їх ззаду || **завиватися, запинатися, підвиватися, підв'язуватися 1.**

ЗАВ'ЯЗУВАТИСЯ ПІД БОРОДУ *заўйязуватис'а під ¹бороду*, *недок.* Покривати голову хусткою, зав'язуючи кінці під підборіддям (Ос., Дуб., Вільш., Сав., Ух.) || **напинати хустку, підв'язуватися 2.**

ЗАГРЯЗНИТИ ОДЯГ *заграз'нити ¹од'аг*, *док.* Забруднити одяг; **обмаститися** (Соф., Ух., Бен.).

ЗАГРЯЗНИТИСЯ *заграз'нитис'а*, *док.* Забруднити одяг; **обмаститися** (Св., Дол.).

ЗАДНИК ¹*задник* (Нов., Пал., Ж., Тиш., Люш., Лип., Крас., Лоз., Н., Об., Леух., Карб., НО, Лад., Коб., Ант., Кат., Ч., Рах., Степ., Сат., Греб., ВС, Осіт., Пав., Ск., Кривч., ЗР, Рус., Хар., Доб., Іван., Тал., Ап., Баб., Гор., Яр., Лук.), ¹*задн'ік* (Лип., Од., Бес., Ул., С., Тауж., З., Х., Боб., Пл., Гол., Піщ., Пер., Гер., Юр., Шар., Тер., Ман., Мел., Мар., Лад., Трид., Прм., Дуб., Сав., Вікн., Л., Соб., Тар., Ус., Дж., Кіб., Тарн., Син., Розс., Сок., Кон., Одай, Дол.,

ЗАДРИПАТИСЯ

Юрк., Род., Гл.), *зад'н'ік* (Кр., ББ, Меч., ВТ, Й., Г., Бер., Ух., Бен., Дах., Ол., Чеч., ММ, Тр., Кам'ян., Ос., Рос., Кам., ББер., Мих., Гран., Ц., Поп., Красн., Коч., Мик.), *ч. р.* Задня тверда частина взуття, що охоплює п'яту; **закаблук**.

ЗАДРИПАТИСЯ *задрипатис'а*, *док.* Забруднити одяг; **обмаститися** (Соф., Черп.): *задрипатис'а ро'сойу* (Черп.).

ЗАЖИВИТИ *заживити*, *док.* Прошивши великими стібками, позначити лінію шва; **наметати** (Тек.).

ЗАЖИМ *зажим*, *ч. р.* Велика металева приколка (СБ).

ЗАКАБЛУК *закаблук* (СТ, Р., Кап., Св., ВК, Тет., Гр., Ш., ДП, Лен., Бок., Пуж., МФ, Чап., Куял., Пол., Вільш., Сем., Криж., Уд., Гайс., Крут., ВМеч., Нос., В., Олек., Наг., Нес., Мол., СБ, Тек., Зат., Кол., Черп.), *закаблук* (Буз., Ост., Под.), *ч. р.* Задня тверда частина взуття, що охоплює п'яту || **задник, закаблука, заправа, зап'яток, обчас 1, п'ятка**.

ЗАКАБЛУКА *закаблука*, *ж. р.* Задня тверда частина взуття, що охоплює п'яту; **закаблук** (Ів.).

ЗАКАПТУРИТИСЯ *закаптуритис'а*, *док.* Покрити голову хусткою, зав'язати кінці на шиї ззаду; **зав'язатися по-молодицьки** (Пол.).

ЗАКОЛКА *заколка*, *ж. р.* Прикраса у вигляді зігнутого навпіл дроту, якою заколюють волосся (ББ, Бес., Крас., ВК, Лоз., Меч., Ул., ВТ, Г., Т., Лен., Гер., Куял., Дах., Ол., Чеч., Уд., Гайс., Мар., Крут., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Рос., Кам., Ус., Кіб., Мих., Мит., Ц., Поп., ВС, Осіт., Іван., Яр., Лук.).

ЗАКОТКА *закот'ка*, *ж. р.* Загин наверх у складеній трикутником хустині; **заложка 7** (Ос.): *заўйд'затис'а із за'кот'койу* (Ос.).

ЗАКУТАТИ *закутати*, *док.* Загорнути немовля в ковдру (Сав., Ос., Кам'ян.) || **замотати**.

ЗАКУТАТИСЯ *закутатис'а* (Леух., Горд., Мит., Гун., В., Юрк., Ол., Карб., КГ, Кам., Сок., Красн., Ост., Ром., Зел., Поп., Суш., П., Кн., Юрк.), *закутац'а* (Пал.), *док.*

1. Покрити голову хусткою, зав'язавши кінці під підборіддям; **зав'язатися під бороду** (Ол., Карб., КГ, Кам., Сок., Красн., Кн., Ост., Ром., Зел., Поп., Суш., П., Юрк.): *йак 'вийшла 'д'іучина 'зам'іш / то во'на ўже була за'кутана* (Красн.).

2. Покрити голову хусткою, обмотавши кінці навколо шиї, зав'язати їх ззаду; **зав'язатися на шию** (Леух., Горд., Мит., Гун., Пал., В., Кн., Юрк.).

3. Накласти одну полу на іншу: **завернути** (Пер.): *'тулуб биз /гу Вик'іў / ши / рокиї і / доўгий / ў / його за'кутуйуц'а* (Пер.).

ЗАКУТАТИСЯ БРЕХУНКОЮ *за'кутатис'а бри'хункойу*, док. Зав'язати хустку так, щоб менший ріжок був зверху, а більший знизу; **зав'язатися меншим кінцем** (Мит.).

ЗАКУТАТИСЯ ПІД МАТРЬОШКУ *за'кутатис' п'ід мат'р'ошку*, док. Покрити голову малою хусткою, зав'язавши кінці під підборіддям (Вікт.).

ЗАЛАТАТИ *зала'тати* (Лен., Гол., Пол., Криж., КГ, Оз., Трид., Ок., Прм., Р., Кап., ДП, Об., Пол., Іван., Ос.), *зала'тат'* (Бес.), док. Пришити латку.

ЗАЛОЖКА *з'лож'ка* (Горш., Ор., Бес., Крас., Ул., Г., Бок., Т., С., Бер., Ух., Пуж., Вільш., Сем., Ол., Гайс., Тр., ВМеч., Доб., Степ., Ц., Тарн., В., ВС, Хиж., Ман., Іван., Вишн., Гор., П., Лег.), *з'ложка* (Тер.), *з'лужка* (Мел., Ос., Л.), *ж. р.*

1. Вузька складка на одязі (Горш., Ор., Ул., Бер., Пуж., Вільш., Ос., ВМеч., Тер., Ман., Мел., Л., Ц., В., Хиж.): *з'лож'ку закла'дали / шоб ни було / видно / гу Вик'іў / кру'чечк'іў / к'нопок* (Жих.).

2. Зайва тканина у швах одягу (Ух., ВС, Іван., Тарн., Лег., Вишн., Г.): *з'лож'ку / робл'ат / шобⁿ роспус'тити / йак поп'равиц'а л'у'дина* (Тарн.).

3. Складка, закладена одна на іншу (С., Бок., Доб., Гор., П.): *з'лож'ка / складо'чку закла'дають на складо'чку* (П.).

4. Підрублене плаття чи спідниця, нижня його частина; **лиштва 2** (Т., Ол., Гайс.).

5. Складка спереду спідниці (Сем., Тр.): *у сп'ід'ниц'і була на пири'д'і скла'дка / з'лож'ка ка'зали на н'у* (Сем.).

6. Складка ззаду спідниці (Степ.): *з'лож'ка закри'вайє / розр'із / з:ад'і сп'ід'ниц'і* (Степ.).

7. Загин наверх у складеній трикутником хустині (Крас.): *з'лож'ка на хус'тин'і* (Крас.) || **закотка**.

ЗАМАЗАТИ ОДЕЖУ *за'мазат' оде'жу*, док. Забруднити одяг; **обмаститися** (Тиш.).

ЗАМАРАТИСЯ

ЗАМАРАТИСЯ *зама'ратис'а*, док. Забруднити одяг; **обмаститися** (Ват., Тиш.).

ЗАМАСТИТИ ОДЕЖУ *замас'тити од'ежу*, док. Забруднити одяг; **обмаститися** (Кол.).

ЗАМАСТИТИ ОДЯГ *замас'тити 'од'аг*, док. Забруднити одяг; **обмаститися** (Сем., Міт., Рус., Род., Яр., Кал.).

ЗАМАСТИТИСЯ *замас'титис'а*, док. Забруднити одяг; **обмаститися** (Г., Гер., Гайс., Крут., Ос., Ч., Ц., Розс., Мол., Став.).

ЗАМАСТЮВАТИ ОДЯГ *за'мас'ц'увати 'од'аг*, недок. Забруднювати одяг; **обмастюватися** (Ман., Сум., Рах.).

ЗАМАСТЮВАТИСЯ *за'мас'ц'уватис'а*, недок. Забруднювати одяг; **обмастюватися** (Гр., Хиж.).

ЗАМОК *за'мок*, ч. р. Довга механічна застібка на одязі; **блискавка** (Мар., Кам.).

ЗАМОЛОДИЧИТИСЯ *замоло'дичитис'а*, док. Покрити голову хусткою, зав'язати кінці на шиї ззаду; **зав'язатися помолодицьки** (Ол., Ман., Доб.).

ЗАМОТАТИ *замо'тати*, док. Загорнути немовля в ковдру; **закутати** (Вільш., Ос.).

ЗАМОЧОК *за'мочок*, ч. р., змени. до **замок**. Довга механічна застібка на одязі; **блискавка** (Сок., Карб.).

ЗАМУРЗАТИ ОДЯГ *за'мурзати 'од'аг*, док. Забруднити одяг; **обмаститися** (Леух., Сем., Тер., Ап., СБ, Коч., Ів., Черп., Лук.).

ЗАМУРЗАТИСЯ *за'мурзатис'а*, док. Забруднити одяг; **обмаститися** (Горш., Нов., Пал., Св., Гр., Ш., ВТ, Й., Г., Гер., Ол., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Рос., Кам., ББер., Мит., Тарн., ВС, КГ, Ск., Одай, Нес., Мол., Став., П., Важ., Мел., Крут., Дж., Степ., Кривч., Дз.).

ЗАМШ *замш*, ч. р. М'яка шкіра з ворсистою поверхнею (Тар., Чеч., Ос., Сав., С., Кам.): *'туфл'і із 'замшу / це вих'ідн'і / йїх ўзу'вали на с'вата* (Ос.).

ЗАНАВІСКА *зана'в'еска*, ж. р. Шматок тканини, яким завішують вікно (Зв., Вікт.): *зана'в'еска до п'іу'вікна / може 'бути з ма'тер'ійі 'б'ілої / може 'бути с 'т'ул'і / може 'бути с цв'ітного* (Вікт) || **фіранка**.

ЗАПАСКА *за'паска*, ж. р.

ЗАПАЧКАТИСЯ

1. Спідниця із запахом (Нов., Р., Люш., Св., Кр., ББ, Ш., Ул., ВТ, КК, Г., Т., С., ДП, Бер., Лен., Бок., Боб., Гол., Гер., МФ, Пол., Вільш., Бор., Сем., Дах., Шар., Криж., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Важ., Гайс., Мел., Крут., Горд., Тр., VMеч., Дуб., Сав., Вікн., Л., Тар., Губ., Ч., Рах., Семир., Кіб., Мих., Мит., Гун., Гран., Ц., Хр., В., Розс., ВС, КГ, Олек., Сок., Буз., Тин., Рус., Кут., Хар., Нес., Вікт., Мол., Ром., Зел., ЧО, Став., Дол., Тан., Ап., Тек., Зат., Коч., Юрк., Том., Гор., Черп., Род., Лук.).

2. Зайва тканина у швах, яку при потребі розпускають (Ят., Лип., Меч., Ух., Пуж., Бен., Рос., Кам., Греб., Пуг., Кон., Іван., Юрк., П., Харп., Мик.): *йак 'шійут ха'лат чи п'лат'а / та ї 'робл'ат за'паску / шо йак поп'равис'а / та ї роспус'кайут / шоб 'було сво'бодн'іше* (Бен.).

3. Жіночий одяг типу спідниці, виготовлений із двох зшитих до половини полотниць переважно вовняної картатої тканини; **плахта** (Ол., Вікн., Міт., Степ., Семир., Кіб., Одай, Мол., Ром., Зел., Тан., Баб., Зат.).

4. Два, переважно різноколірних, полотнища, які одягають замість спідниці (НО, Коб., Трид., Ок.).

5. Широкий пояс (Н., Піщ., Пер., Суш.).

6. Незшита спідниця, що складається з одного шматка тканини (Тр., Соб., Юр.): *ку'сок з'рубойі ма'тер'ійі / обгор'талис'а 'цейу ма'тер'ійейу / в'ін не^у с'шитий / по'том 'поясом п'ід^тне'р'ізувалис'а / і к'інець' на к'інець' закла'даєс'а / і там 'п'іт.ичку було 'видно* (Тр.).

7. Шматок тканини із зав'язками, який одягають замість спідниці (Юр., Ус.).

8. Чотирикутний шматок грубої вовняної тканини на зав'язках, який одягають замість спідниці (Оз., П'ят.).

9. Шматок тканини (Вес., Под.).

10. Спідня спідниця (Крим.).

11. Фартух (Соф.).

12. Довга сорочка, яку одягали під плахту (ММеч.).

ЗАПАХАТИ *зана'хати*, *недок.* Застібати одяг за допомогою гудзиків; **застібатися** (Юр.).

ЗАПАЧКАТИСЯ *за'пачкатис'а*, *док.* Забруднити одяг; **обмаститися** (Лип., Лег.).

ЗАПАЩИНКА

ЗАПАЩИНКА *запащинка*, ж. р. Жіночий одяг типу спідниці, виготовлений із двох зшитих до половини полотнищ переважно вовняної картатої тканини; **плахта** (Кал.).

ЗАПЕРЕДИТИСЯ *запередитис'я* (Г., Дж., Тер., Ос., Дол.), *запередитис'я* (ББер.), *запиритис'я* (Пол.), док. Надіти фартух: *запередитис'я / шоб ни обмашчувати 'од'аг* (ББер.) || **заперезатися**.

ЗАПЕРЕДНИК *запередник*, ч. р. Фартух без нагрудника; **фартух 2** (Т.).

ЗАПЕРЕЗАТИСЯ *запиритис'я*, док. Надіти фартух; **запередитися** (Пер.).

ЗАПИНАТИСЯ *запинатис'я*, недок. Покривати голову хусткою, обмотуючи кінці навколо шиї, зав'язувати їх ззаду; **зав'язуватися на шию** (Гус.).

ЗАПОВИВАТИ *заповивати*, недок. Загортати немовля в пелюшки; **пеленати** (Й., Сав., Вільш., Ос.).

ЗАПОЛОЧ *заполоч*, ж. р. Вузька стрічка для оздоблення; **тасьма 2** (Яг.).

ЗАПОНКА *запонка* (Соф., Горш., Пал., Ор., Лип., Св., Кр., Тет., Ш., Ул., ВТ, Тауж., Х., Н., Лен., Бок., Пол., Піщ., Пер., Гер., Куял., Пол., Вільш., Леух., Дах., Шар., Криж., Ол., Тер., Ман., Сум., ММ, Уд., Мел., Мар., Кат., Тр., ВМеч., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Соб., Кам., Ус., ББер., Чек., Семир., Мит., Чп., Кор., Сат., Поп., Греб., Хр., Крут., Олек., Наг., Кривч., ЗР, Кут., Іван., Тал., Дол., СБ, Зат., Кол., Коч., Суш., Юрк., Черп.), *запонка* (Нов., Тиш., Люш., Од., ББ, Крас., ВК, Роз., Лоз., Меч., КК, Г., Т., З., Крим., ДП, Бер., Зап., Боб., Ух., Чап., Сем., Важ., Гайс., Крут., Лад., Горд., Зал., Трид., Л., Рос., Тар., Ф., Степ., Гран., Ц., Розс., ВС, Осіт., Тин., Ск., Хиж., Одай, Крив., Лег., Гус., Крс., Пік., Гром., Зв.), *запанка* (Ром.), ж. р. Застібка з металу або іншого матеріалу для манжетів чоловічої сорочки: *запонка у ман'кети* (ВМеч.).

ЗАПРАВА *заправа*, ж. р. Задня тверда частина взуття, що охоплює п'яту, **закаблук** (Ор., Ят., Вес., Тар., Лук.).

ЗАПРАВИТИ СОРОЧКУ *заправити сорочку*, док. Заправити сорочку в штани; **запрягатися** (Крас., Поп., Кон., Яр., Нов., Гайс., Горд., Мит., Ц., ВС, Іван., Ап., П.).

ЗАПРЯТАТИ СОРОЧКУ *зап'ратати сорочку*, док. Заправити сорочку в штани; **зап'рататися** (ББ, Меч., Й., Г., Т., Гер., Чеч., Дах., Ол., КГ, Трид., Дуб., Сав., Ос., Рос., Кам., Кіб., Осіт., Яг., Зел., Мак.).

ЗАП'РАТАТИСЯ *зап'рататис'а*, док. Заправити сорочку в штани (Яг., ВТ, Ман., Ос., Рос., Степ., Ром., Став., Дол., Тан.) || **вп'ратати сорочку, заправити сорочку, зап'ратати сорочку.**

ЗАПУГУВАТИСЯ *запугуватис'а*, недок. Одягати на себе багато одягу; **надіватися** (Тар.).

ЗАП'ЯСНИК *зап'ясник*, ч. р. Кінцева частина рукава сорочки, манжет 1 (Ж.).

ЗАП'ЯТОК *зап'яток*, ч. р. Задня тверда частина взуття, що охоплює п'яту; **закаблук** (Тин.).

ЗАРУБЛЮВАННЯ *зарубл'уван'а*, с. р. Процес підшивання кінців тканини з утворенням рубця (Бес.).

ЗАРУБЛЮВАТИ *зарубл'увати* (Св., ВТ, Й., Пуж., Дуб., Ос., Ч., ВС, Кол., Черп.), *зарубл'уват'* (Бес.), недок. Шити, підгинаючи край чого-небудь.

ЗАРУБЛЮВАТИ ЗАЙЧИКОМ *зарубл'увати зайчиком*, недок. Обрублювати краї виробу вручну зигзагом (Ос.): *підгинайши край / робиши таку тонен'ку листву / тоді голкою би'реш від одної сторони листви до другої / т'ілки ни паралел'но / про'тагуйши нитку і ви'ходе така наче кри'ва л'ін'йя / як зиг'заг* (Ос.).

ЗАРУБЛЮВАТИ ПРУТИКОМ *зарубл'увати прутиком*, недок. Обрублювати краї тканини вручну (Ос.): *ї самий п'ред робиши / щоб краї були р'імнен'кі / а тоді / якій тобі т'реба руб'чик загинайши / чи ш'рокий / чи вус'кий / та ї під'ігнула / пом'ірала / а тоді вит'агайши ниточки // лишайши'а як полоска / лиш попере'чні нитки // тоді загинайши до полоски руб'чик / і тоді по ці полос'ці шийши'а / як хочиши др'ібнен'ко / то би'реш мен'че ниточок // це так зарубл'увати прутиком* (Ос.).

ЗАСТІБАТИ *заст'ібати* (Юр., Коб., Зал., ВМеч., Наг., Крс.), *зас'ц'ібати* (Бор., Лад.), *засті'бати* (П.), *защч'ібати* (Кр., ВТ, З., Х., Н., ДП, Боб., Об., Пл., Гол., Шар., Криж., Ол., Ман., Вес., Важ., Уд., Мар., Карб., Крут., НО, Лад., Горд., Трид.,

ЗАСТІБАТИСЯ

ММеч., Прм., Дуб., Сав., Ос., Л., Тар., Ус., П'ят., Сат., В., Юрк., Том., Черп., Віл.), *защч'ібат'* (Крас.), *заст'ібат'* (Крим.), *недок.* Застібати одяг за допомогою гудзиків; **застібатися**.

ЗАСТІБАТИСЯ *заст'ібатис'а* (Куял.), *зас'ц'ібатис'а* (Соф., Горш., Нов., Кап., Од., Зап., Ух., МФ, Леух., Гайс., Мел., Крут., Рах., ВС, Кривч., Одай, Іван., Гус., Ап., Баб., СБ, Тек., Кол., Лук.), *засц'ібатис'а* (Тет., Лен., Бок., Сум., ММ, Тр., Ант., Дж., ББер., Мих., Гун., Ц., Греб., Тал., Зел., ЧО, Суш., Пік., Зв.), *защч'ібатис'а* (Пал., Ор., Ят., Ж., Лип., Св., Меч., Ш., Ул., Й., КК, Г., Бер., Піщ., Пуж., Пер., Пол., Вільш., Ос., Вікн., Кам., Ф., Мит., Син., Осіт., Яг., КГ, Вишн., Став.), *зас'ц'обувац'а* (Бес.), *недок.* Застібати одяг за допомогою гудзиків || **запахати, застібати, застьогувати.**

ЗАСТІБКА ¹*зас'ц'іб'ка* (Ор., VMеч., Ят., Степ., Розс., Дол.), ¹*засц'іб'ка* (Гайс.), *защч'іб'ка* (Юр., Ост.), *защч'іпка* (Яг., Том.), *ж. р.*

1. Розріз на поясі спідниці (Ор., Ят., Степ., Розс., Дол., Гайс.) || **застьожка 1, розпірка 2, ширінка 2, шльовка 1.**

2. Металева дужечка для застібання гаплика; **петелька 2** (Яг., Том.).

3. Розпірка спереду чоловічих штанів; **ширінка 1** (VMеч.).

4. Обшитий чи обкиданий нитками проріз на одязі для застібання гудзиків; **петелька 1** (Юр., Ост.).

ЗАСТІБНУТИСЯ *засц'ібнутис'а* (Поп., Мол.), *зас'ц'ібнутис'а* (Дах., Дол., Род.), *засте'бнутис'* (Оз., Гром.), *док.* Застібнути гудзик.

ЗАСТЬОГУВАТИ *зас'ц'огувати*, *недок.* Застібати одяг за допомогою гудзиків; **застібатися** (ББ, СТ).

ЗАСТЬОЖКА *заст'ож'ка* (СТ, Лад.), *зас'ц'ож'ка* (Кон.), *ж. р.*

1. Розріз на поясі спідниці; **застібка 1** (СТ, Кон.).

2. Металева застібка, яка скріплює кінці пояса; **пряжка** (Лад.).

ЗАШВОРОК *защворок*, *ч. р.* Ремінець, яким зав'язують постолы та обв'язують онучі на носі; **волока** (Черп.).

ЗАШИТИ *за'шити* (Ят., Вільш., Дуб., Ос.), *за'шит'* (Крас.), *док.* Зашити дірку в одязі.

ЗАШНУР *зашнур*, ч. р. Мотузка, якою стягують штани в поясі для їх підтримування; **очкур** (Соб.).

ЗАШНУРУВАТИ *зашнурувати*, док. Протягнути шнурок у спеціальні дірочки, зроблені з обох боків розрізу черевика (Рах., Ос.).

ЗАШТОПАТИ *заштопати*, док. Зашити діру в якій-небудь тканині (Соф., Бен., Чеч., Ос., Ап.).

ЗАШУРУВАТИСЯ *зашуруватис'я*, док. Дуже забруднити одяг (Чеч., Дуб., Ос., Рос.) || **заярлозитися**.

ЗАЩІБНЮВАТИ *защібнювати*, недок. З'єднувати одяг за допомогою гудзиків (Тр.).

ЗАЯРЛОЗИТИСЯ *заярлозитис'я*, док. Дуже забруднити одяг; **зашуруватися** (В.).

ЗБИРАТИСЯ *збиратис'я*, недок. Одягати на себе одяг; **вдягатися** (Кал.).

ЗБОРКА *зборка*, ж. р. Дрібні складки на одязі, утворені від стягування ниткою (Юр., Криж., Гран., Юрк.).

ЗБОРКИ *зборки* (Крас., Вишн., Зат.), *збирки* (Мик.), мн. Дрібні складки на одязі, утворені від стягування ниткою.

ЗМЕТАТИ *зметати*, док. Прошиваючи великими стібками, з'єднати деталі розкроєного одягу (Св., Дол., ММеч., Ос., Поп., Розс., Й., ББер., Кол.).

ЗМЄЙКА *змєйка* (Р., Люш., Од., Лен., Боб., Гер., ДП, Сок.), *змєйка* (Кам'ян., Ос.), ж. р. Довга механічна застібка на одязі; **блискавка**.

ЗНІМАТИ ОДЯГ *знямати од'яг* (Вільш., Кат., Ц., ББер., Карб., Вишн.), *з'в'язати* ~ (Важ.), недок. Знімати з себе одяг; **роздягатися**: *знямати верхн'й од'яг* (Ц.).

ЗНЯТИ ВЗУТТЯ *зняти ўзут'я*, док. Зняти з себе взуття; **роззутися** (Пер., Гер., КГ, Кам., ЗР, Крив., Кап., Кат.).

ЗНЯТИ ОБУВ *зняти обуў*, док. Зняти з себе взуття; **роззутися** (Куял., Мик.).

ЗОЛИТИ *золити*, недок. Парити білизну розчином золи (Ф., Ос., Соб.): *сорочки золилис'я попил'ом йасиновим / у жлухт'і кладут сорочки гриб'ін'і і поливайут йїх гарачим гокропом с попил'ом / зола / шоб воно мн'ахке було* (Ф.).

ЗОНИК

ЗОНИК *зоник, ч. р.* Біла хустка з дуже тонкої тканини; **хустка зонова** (Соф.).

ЗОНКА *зонка, ж. р.* Біла хустка з дуже тонкої тканини; **хустка зонова** (Соф.).

ЗОНТ *зонт, ч. р.* Закріплений на палиці, обтягнутий матерією складаний каркас у формі півкулі для захисту від дощу і сонця; **парасолька** (Ж., Ап.).

ЗОНТИК *зонтик* (Нов., Пал., Лип., Кр., Бес., Н., Гер., Юр., Карб., Оз., Кат., Кам'ян., Тар., Дж., Степ., Горб., Олек., Пав., Наг., Одай, Іван.), *зонт'ік* (СТ, Р., Люш., Св., Од., ВК, Тет., Роз., Лоз., КК, З., Х., ДП, Лен., Бок., Боб., Пл., Гол., Ух., Піщ., Пуж., Чап., Куял., Пол., Бор., Шар., Криж., Чеч., Вес., Уд., Мел., Мар., НО, Зал., Прм., Вікн., Соб., Ус., Ф., Міт., Кор., Син., Буз., Тин., Зел., Гус., Кол., Суш., Крс., Ів., Пік., Ок., Гром., Черп., Віл.), *зон'т'ік* (Соф., Горш., Ор., Ят., Тиш., Кап., ББ, Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Т., С., Тауж., Бер., Зап., Пер., Бен., Вільш., Леух., Сем., Дах., Ол., Тер., Ман., Сум., ММ, Важ., Гайс., Лад., Коб., Трид., ММеч., ВМеч., Дуб., Сав., Ос., Л., Рос., Кам., Ч., Рах., Кіб., Мих., Мит., Ц., Сат., В., Розс., ВС, Осіт., Сок., Ск., Кон., Ост., ЗР, Хиж., Рус., Кут., Хар., Нес., Красн., Доб., Ром., Вишн., Тан., Баб., СБ, Зат., Коч., Юрк., Том., Мак., П., Лук., Гл., Зв.), *ч. р.* Закріплений на палиці, обтягнутий матерією складаний каркас у формі півкулі для захисту від дощу і сонця; **парасолька**.

ЗТЯЖКА *с'ц'ашка* (Крас.), *с'ц'ошка* (Кат.), *ж. р.* Процес прошивання великими стібками для позначення лінії шва; **стебнівка**.

І

ІКОНКА *іконка, ж. р.* Нагрудна прикраса у вигляді іконки, яку носять як оберіг чи прикрасу на ланцюжку або на шнурковій (Род., Тек., Віл., Черп., Юрк.): *іконку нос'ат на ц'епочи'і* (Черп.).

Й

ЙОЖИК *йожик, ч. р.* Приколка, обшита тканиною з великим ворсом, яку одягають на закручене волосся (Род.): *йожик уд'і'вайш'а на тул'ку* (Род.).

К

КАБЛУК *каблук*, ч. р. Тверда груба набійка на підшві взуття під п'ятою; **підбор** (Соф., Горш., Нов., Пал., Ят., Ж., СТ, Тиш., Р., Бес., Тет., Ш., Ул., Й., КК, З., Х., Н., Бер., Лен., Бок., Боб., Об., Пл., Гол., Гер., МФ, Чап., Пол., Юр., Дах., Криж., Гайс., Мар., КГ, НО, Тр., Коб., Зал., Оз., Трид., ММеч., Ос., Ф., Соб., Кор., Син.).

КАБЛУК КОРКОВИЙ *каблук 'корковий*, ч. р. Каблук з корка; **корок 2** (Ап.).

КАБЛУЧКА *каблучка* (Ж., ВК, Н., Кат., Ват.), *каблучка* (Зв.), ж. р.

1. Оздоблена коштовним каменем прикраса на палець; **перстень 1** (Ж., Н., Кат., Ват., Зв.).

2. Обручальний перстень без каменів; **кольцо 2** (ВК).

КАЙМА *кайма* (Соф., Горш., Нов., Пал., Тиш., Ор., Меч., Ш., ВТ, Г., Т., С., Бок., Пер., Леух., Гр., Дах., Ол., Чеч., Тер., Ман., Гайс., КГ, Кат., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Тар., Дж., ББер., Семир., Степ., Мит., Гран., Ц., Поп., Тарн., Осіт., Одай, Вікт., Красн., Зел., Гус., Дол., Ап., Лук.), *'кайма* (ВС, Ул.), ж. р.

1. Вузька стрічка для оздоблення одягу; **тасьма 2** (Бок., Пер., Гр., Меч., Ш., Т., С., Леух., Дах., Ол., Чеч., Тер., Ман., КГ, Кат., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Тар., Дж., ББер., Семир., Степ., Сем., Гран., Поп., ВТ, Тарн., ВС, Осіт., Одай, Вікт., Красн., Зел., Гус., Ап., Лук., Нов., Пал., Тиш., Ц.).

2. Цупкий край тканини; **кант 1** (Гайс., Мел., Мит., Дол.).

3. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту внизу штанини; **стрічка 3** (Меч., Горд., Тар.).

4. Кольорова смужка тканини, що нашивається по зовнішньому шву штанів; **лампас** (Соф., Горш.).

5. Бережок простині, на якому розміщений візерунок (Ул., Г.).

6. Візерунок внизу спідниці чи плаття (Ор.).

КАЙОМКА *кайомка*, ж. р.

1. Вузька стрічка для оздоблення одягу; **тасьма 2** (Рос., Кон.).

2. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту внизу штанини; **стрічка 3** (Ман., Хар.).

КАЛИТКА

КАЛИТКА *ка'литка, ж. р.*

1. Торбинка для грошей, яку стягували зверху мотузкою (Нов., Ят., Бес., Ул., Об., Гер., Дах., Гайс., Крут., НО, Мог., Оз., Сав., Мих., Мит., Яг., Кон., Іван., Дол., Ап., Лук., Криж., Тар., ВС, Тан., П.): *ка'литка / це тор'бинка 'ш:ита / так йак о'це ки'шен'а / зашнуру'вали / та_ї на 'шийу почи'пили (Мит.); ка'литка із домот'каного полот'на / з'йазувалас'а мотузочком / на з'рош'і (Дол.)* || **капшук 2, корсет³ 1.**

2. Торбинка для тютюну, яку стягували зверху мотузкою; **капшук 1** (Крас., Гайс., Кіб., Мог., Кис., Вишн.): *ка'литка дл'а т'ут'у'ну / тор'бинка по'шита / і но'сили муш'чини / до 'пояса приши'вали (Кис.).*

3. Шкіряний гаманець (Дуб., Крин.): *ў ка'литку з'рош'і скла'дали / обикно'вен.иї коши'л'ок (Крин.).*

4. Торбинка для прикрас, яку стягували зверху мотузкою (П.): *у ка'литку скла'дали драго'цен.ос'ц'і / прик'раси (П.).*

КАЛОШІ *га'лош'і* (внп), *ка'лош'і* (Пал., Ж., З., Н., Юр., Уд., НО, Лад., Зал., Трид., Степ., Олек., Баб., Крс.), *га'лош'і* (Гер.), *перев. мн., в одн. ж. р. к(зг)а'лоша.*

1. Гумове взуття, що надівають поверх звичайного, щоб зберегти його від вологи (внп).

2. Гумові чоботи з обрізаними халявами, в яких виконували роботу по господарству; **опорки 1** (Пал.).

КАЛОШІ ВИСОКІ *га'лош'і ви'сок'і, мн.* Калоші вище кісточок; **калоші глибокі** (Мик.).

КАЛОШІ ГЛИБОКІ *га'лош'і гли'бок'і* (Соф., Нов., Тиш., Р., Лип., Крас., ВК, Меч., Ул., КК, С.Бер., Бок., Зап., Бен., Куял., Вільш., Дах., Чеч., Мел., Оз., Кат., ММеч., VMеч., Ус., ББер., Степ., Поп., Тин., ЗР, Рус., Іван., Ром., Кол., Коч., Гор., Черп.), *~ гли'бок'і* (СТ, Люш., Св., Од., Бес., Лоз., Гр., ВТ, Й., ДП, Ух., Піщ., Пуж., Пер., Гер., Пол., Бор., Леух., Шар., Ол., Тер., Ман., Сум., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Рах., Семир., Мих., Мит., ВС, Осіт., Яг., Сок., Ск., Кривч., Хиж., Одай, Нес., Зел., Тан., Ап., Баб., СБ, Юрк., Мак., Яр.), *~ гл'убок'і* (Ш., Г., Прм.), *га'лош'і гли'бок'і* (Гер.), *мн.* Калоші вище кісточок || **калоші високі.**

КАЛОШІ МІЛКІ *га'лош'і м'іл'к'і* (Соф., Нов., СТ, Люш., Лип., Св., Од., Бес., Крас., ВК, Р., Лоз., Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й.,

КК, Г., Т., С., ДП, Бер., Бок., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Пол., Вільш., Бор., Леух., Дах., Шар., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Гайс., Мел., Крут., Оз., Кат., ВМеч., Прм., Сав., Кам'ян., Вікн., Л., Ус., Дж., ББер., П'ят., Нос., Ч., Рах., Семир., Мит., Поп., Тарн., В., ВС, Осіт., Яг., Тин., Ск., Кривч., ЗР, Хиж., Одай, Рус., Хар., Нес., Иван., Ром., Зел., Ос., Тан., Ап., Баб., СБ, Кол., Коч., Юрк., Гор., Черп.), ~ *м'елк'і* (Тиш., Куял., Кривч.), *калош'і м'ілк'і* (Пал., Степ.), *мн.* Калоші нижче кісточок || **калоші низенькі.**

КАЛОШІ НАПІВГЛИБОКІ *га'лош'і нап'іўгли'бок'і* (Соф., Тиш., Бес., Крас., Гр., Ул., Г., С., Бок., Вільш., Дах., Шар., Мел., Кат., ММеч., Иван.), ~ *нап'іўгл'і'бок'і* (Пуж., Леух., Одай, Ск.), *мн.* Калоші до кісточок; **полукалоші.**

КАЛОШІ НИЗЕНЬКІ *га'лош'і ни'зен'к'і*, *мн.* Калоші нижче кісточок; **калоші мілкі** (Тр., Пуг.).

КАЛОШІ ПОЛУГЛИБОКІ *га'лош'і полугли'бок'і* (Тр., ЗР, Доб., Нов., Черп.), ~ *полугл'і'бок'і* (ВТ, Пол., Ол., Тер., Ман., Гайс., Тар., ББер., Семир., Хиж., Хар., Тан., СБ, Юрк., Яр.), ~ *полгл'і'бок'і* (Пер., Бор., Ос., Мих.), ~ *п'іўгл'і'бок'і* (Дуб., Рах., Чеч., Л., Мик.), ~ *п'іўгли'бок'і* (Коч.), *мн.* Калоші до кісточок; **полукалоші.**

КАЛОШІ СЕРЕДНІ *га'лош'і си'редн'і*, *мн.* Калоші до кісточок; **полукалоші** (Меч.).

КАЛЬСОНИ *кал'сони* (Соф., Нов., Горш., Пал., Об., Тиш., Люш., Св., Од., Бес., ВК, Тет., Роз., Лоз., Гр., Меч., ВТ, Й., Т., Тауж., З., Крим., Зап., Боб., Піщ., Пер., Бен., Гер., МФ, Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Шар., Криж., Ман., ММ, Вес., Уд., Гайс., Мел., Мар., Крут., НО, Лад., Горд., Ант., Зал., Оз., Кат., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Прм., Дуб., Ос., Соб., Рос., Тар., Ф., Дж., ББер., Губ., Ч., Рах., Степ., Мих., Мит., Гун., Гран., Ц., Чп., Тарн., Син., Греб., Хр., Розс., ВС, Осіт., Яг., Олек., Сок., Кривч., Кон., Хиж., Одай, Кут., Вікт., Красн., Тал., Лег., Вишн., Зел., Гус., Став., Дол., Ап., Баб., Кол., Суш., Крс., Юрк., Иван., Пік., Том., Черп., Род., Мак., Яр., Лук., Мик.), *кол'сони* (СТ, Ул., Ол., Важ., Карб., Поп., Тин., Ск.), *кал'цони* (Пл.), *мн.* Спідні чоловічі штани: *кал'сони на зиму / простий од'яг / дуже зручний / ў н'ім можна спати / як ў наш час спорт'іўн'і штани* (Хр.) || **білизна спідня 2, більйо 2, більйо спідне 2, гаті, панталони 2,**

КАМБОЙКА

підштаники, спідка 4, трико 4, штани натільні, штани спідні, штани тельні.

КАМБОЙКА *кам'бойка* (Зел., Т., ММеч., Поп., ВС, Крас., Ул.), *коў'бойка* (Зв.), *ж. р.*

1. Коротка шкіряна куртка (Ул.).

2. Легка куртка з капюшоном, розширена внизу (Т.).

3. Тепла кофта із застібкою на шиї (ММеч.).

4. Вишита безрукавка (Поп.).

5. Чоловічий довгий піджак (ВС).

6. Тепла жилетка на гудзиках (Зел.).

7. Короткий одяг без рукавів і застібок (Зв.): *коў'бойка / йак жи'л'етка бе"з 'гу'вик'іў / ко'ротка* (Зв.).

8. Чоловічий капелюх (Крас.).

КАМІЗЕЛЬКА *кам'ізел'ка* (Кн.), *кам'ізейка* (Ол.), *ж. р.*
Безрукавка, утеплена ватою; **жилетка**.

КАНАТ *ка'нат*, *ч. р.*

1. Мотузка, на яку вішають одяг; **мотузка 3** (Зап., Бен.).

2. Мотузка, якою стягують штани в поясі для їх підтримання;
очкур (Бок.).

3. Дуже міцний грубий мотузок із волокна (Ос., Кам'ян.):
ка'нат у спорд'зал'і 'висит / по 'н'ому 'лаз'ат (Ос.).

КАНВА *кан'ва* (внп), *кано'ва* (Сав., Л.), *ж. р.* Сітчаста бавовняна тканина, що використовується для вишивання: *кан'ва / тка'нина на йа'к'і виши'вайут х'рестиком* (Степ.).

КАНТ *кант*, *ч. р.*

1. Цупкий край тканини (Гр., Ул., Г., Гер., Ол., Чеч., Мел., Горд., Тр., Трид., ММеч., Сав., Тар., Дж., ББер., Зв., Мит., Ром., Ап.): *кант / к'і'нец' ма'тер'ійі / та'ке п'лотне / шоб ни опст'рапувалос'а* (Горд.) || **кайма 2, кромка 2.**

2. Вузька смужка тканини іншого кольору, якою оздоблюють край виробу (Ят., Тиш., ВТ, Й., Ман.).

3. Зарублений край тканини (Дах., Поп.).

4. Вузька смужка тканини іншого кольору, яку вшивають у шви одягу (Дуб.) || **кантик 2.**

5. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту внизу штанини;
стрічка 3 (Лук.).

КАНТИК *'кант'ік* (Ш.), *'контик* (Ят.), *ч. р.*, *зменш.* до **кант**.

1. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту вниз штанини; **стрічка 3** (Ш.).

2. Вузька смужка тканини іншого кольору, яку вшивають у шви одягу; **кант 4** (Ят.): *'контик по кра'йах п'лат'а / сп'ідниці' / 'кохточки' / 'вистрочаній з буд'їа'кої матерії* (Ят.).

КАНТОВКА *кан'тоўка*, *ж. р.* Процес оздоблення країв виробу кантом (Кон.).

КАНТУВАТИ *кантувати*, *недок.* Оздоблювати одяг кантом (Красн.).

КАПА *'капа*, *ж. р.* Частина верхнього одягу для захисту голови в негоду, коли немає потреби, її відкидають на спину; **капюшон** (Ор., Ят., Лип., Св., Кр., Роз., Ул., Тауж., Н., Пуж., Пер., Син., Осіт., Ром., Вишн., Зел., Кол., Юрк., Черп., Мак.).

КАПЕЛЮХ *капе''л'ух* (Р., Нов., Люш., Кап., Св., Кр., Од., ББ, ВК, Роз., Ш., КК, Н., Крим., ДП, Лен., Боб., Об., Гол., Піщ., МФ, Бор., Юр., Криж., Уд., Лад., Зал., Оз., Тр., ММеч., ВМеч., Прм., Вікн., Соб., Рос., Кам., Кіб., Поп., ВС, Олек., Наг., Буз., Ск., Ост., Хиж., Нес., Тал., ЧО, Дол., Ап., Баб., СБ, Кол., Коч., Пік., Гор.), *капи'л'ух* (Горш., Ят., СТ, Лип., Бес., Крас., Гр., Ул., Й., Т., Тауж., Х., Зап., Ух., Пер., Гер., Пол., Вільш., Сем., Дах., Шар., Чеч., Тер., Ман., ММ, Вес., Гайс., Мел., КГ, Кат., Сав., Кам'ян., Ос., Л., Тар., Ус., Ф., Дж., ББер., П'ят., Нос., Семир., Степ., Мих., Чп., Тарн., Греб., Хр., Розс., Яг., КГ, Ост., Доб., Мол., Ром., Став., Зат., Суш., Юрк., Ів., Черп., Рос., Гран., Мол., Іван., Коч., Род., Лоз., ВТ, Крс., Леух.), *капе''л'уш* (ЗР, Кут., Хар., Под.), *капи'л'уш* (Соф., Пал., Ор., Сем., Карб., Міт., Ч., Рах., Мит., Гун., Ц., В., Тин., Кривч., ЗР, Красн., Лег., Вишн., Зел., Тек.), *кап'і'л'ух* (Важ.), *ч. р.*

1. Чоловічий фетровий головний убір з широкими крисами (Р., Люш., Кап., Св., Кр., Од., ББ, ВК, Роз., Ш., КК, Н., Крим., ДП, Лен., Боб., Об., Гол., Піщ., МФ, Бор., Юр., Криж., Уд., Лад., Зал., Оз., Тр., ММеч., ВМеч., Прм., Вікн., Соб., Рос., Кам., Горш., Ят., СТ, Лип., Бес., Крас., Гр., Ул., Й., Т., Тауж., Х., Зап., Ух., Пер., Гер., Пол., Вільш., Сем., Дах., Шар., Чеч., Тер., Ман., ММ, Вес., Гайс., Мел., КГ, Кат., Сав., Кам'ян., Ос., Л., Тар., Ус., Ф., Дж.,

КАПЕЛЮХ З ОКОЛОТА

ББер., П'ят., Нос., Семир., Лоз., ВТ, Леух., Соф., Пал., Ор., Сем., Карб., Міт., Ч., Рах., Важ., Степ., Мит., Ц., Чп., Сат., Греб., Хр., В., Розс., Яг., КГ, Буз., Тин., Ск., Кривч., Хиж., Доб., Мол., Ром., Дол., Ап., Тек., Кол., Коч., Суш., Крс., Юрк., Пік.) || **шляпа 1**.

2. Чоловічий солом'яний капелюх із широкими крисами; **капелюх солом'яний** (СТ, Роз., КК, Х., Крим., Зап., Пуж., Пер., Гер., Сем., Тер., Вес., Уд., ММеч., ВМеч., Сав., Соб., Рос., Тар., П'ят., Міт., Нос., Ч., Рах., Семир., Кіб., Гун., Греб., В., Яг., Кривч., Тек., Пік.).

3. Літній капелюх із широкими крисами, плетений або пошитий із тканини (Нов., ББ, ВТ, Й., Т., Пер., Куял., Пол., Кам., Ус., Семир., Ост., Вільш., Сем., Дах., Тер., Ман., ММ, Мел., Ос., Л., Рос., П'ят., Гран., Яг., Мол., Іван., Коч., Юрк., Ів., Род., Леух., Важ., ЗР, Кут., Міт., Ц., В., Лег., Вишн.) || **кепчик 1, панама, панамка, шляпа 3, шляпка**.

КАПЕЛЮХ З ОКОЛОТА *капи/л'ух з око/лота, ч. р.* Чоловічий солом'яний капелюх із широкими крисами; **капелюх солом'яний** (Й., Ос.).

КАПЕЛЮХ ЛОЗОВИЙ *капи/л'уш ло/зовий, ч. р.* Чоловічий головний убір з широкими крисами, плетений із лози (Соф.).

КАПЕЛЮХ СОЛОМ'ЯНИЙ *капе"/л'ух со/лом'яний* (Св., ББ, ВК, Ул., Г., Н., Лен., МФ, ВС, Гус.), *капи/л'ух* ~ (Тауж., Леух., Дах., Гайс., Мел., Вікн., Кам., ББер., Сат., КГ, Наг., Рус., Іван., Тал., Став., Юрк.), *капи/л'уш* ~ (Соф., Тин., Кон., Мол.), *капи/л'ух со/ломн'яний* (Ят., ВТ, Т., Бен., Бор., ММ, Тр., Зат.), *кап'іл'ух* ~ (Важ.), *капи/л'уш* ~ (Ор., Ц., Зел.), *капе"/л'ух со/ломл'яний* (Од., Горд., Ф., Баб.), *капи/л'уш* ~ (Мит.), *ч. р.* Чоловічий солом'яний капелюх із широкими крисами || **бриль, капелюх 2, капелюх з околата, солом'яник, шляпа 2, шляпа солом'яна**.

КАПЕЛЮШИК *капи/л'ушик, ч. р.* Дитячий легкий головний убір, переважно з тканини (Ром., Вишн.).

КАПОЧКИ *'капочки*, перев. *мн.*, в одн. *ч. р.* *'капочок*. Дитяче взуття з тонкої штучної шкіри; **чопки 2** (Ул.).

КАПРІ *'капр'і*, *мн.* Жіночі штани нижче колін (Нов., Меч., Вільш., Сав., Ос., Й., Г., Т., С., Ол., Чеч., Гайс., Тр., Дуб., Рос., Тар., Кіб., Мит., Гран., Поп., Осіт., Яг., Вікт., Іван., Ап., Кам'ян., Гор.).

КАПРОНКИ *кап'ронки, мн.*

1. Колготки з капрону; **колготки капронові** (Прм., П.).

2. Панчохи з капрону; **чулки капронові** (Новос.).

КАПТАН *кап'тан* (Люш., Кап., Лоз., Вес., Мар., Крут., Сем., Тар., Рах., Рус., Нес., Нов., Олек., МФ, Суш., Боб., Степ., Пал., Доб., Кут., Горд., Вікн., Гайс., Хр., Ул., Дуб., Ят., Красн., Оз., Юр.), *каф'тан* (Бес., Крас., Тр., Ц., Ш., Н., Кон., Т., Боб., Пер., Ол., Бор., Сав., Кам'ян., Семир., Сок., Род., П'ят.), *ч. р.*

1. Короткий верхній чоловічий одяг (Люш., Кап., Лоз., Вес., Мар., Крут., Сем., Тар., Рах., Рус., Нес., Нов., Олек., МФ, Суш.).

2. Довгий верхній чоловічий одяг (Ул., Ят., Дуб., Боб., Степ., Пал., Боб., Доб., Кут., Ш., Н., Кон., Бор.).

3. Верхній чоловічий одяг із грубого сукна (Бес., Крас., Тр., Ц.).

4. Чоловічий піджак; **жакет 2** (Пер., Юр., Ол.).

5. Верхній широкий чоловічий чи жіночий одяг із широкими рукавами (Сав., Кам'ян.).

6. Широка кофта (П'ят., Красн.).

7. Довгий верхній чоловічий одяг без рукавів (Гайс., Хр.).

8. Безрукавка з хутряною підкладкою; **тілогрійка 3** (Оз.).

9. Чоловічий одяг, широкий у плечах і завужений донизу (Горд.): *чолов'ичий од'яг / широкий у плечах / донизу вус'кий / бурач'ковий / петл'і шоу'ков'і / а на рукавах / проти долон'і розр'із оксамитом опкладений* (Горд.).

10. Довгий верхній чоловічий одяг із домотканого грубого сукна з відлогою; **бурка 1** (Вікн.).

11. Довгий жіночий одяг, оздоблений внизу (Т.).

12. Широкий піджак (Сок.).

13. Чоловічий піджак зі складками ззаду (Семир.).

14. Легкий широкий одяг, розширений донизу (Род.).

15. Широке плаття (Гер.).

КАПТУР *кап'тур, ч. р.*

1. Частина верхнього одягу для захисту голови в негоду, коли немає потреби, її відкидають на спину; **капюшон** (ВС, П., Кр., Бес., Пал., Крас., ВК, Гол., МФ, Мел., Оз., Рос., Хр., Тин., Ск., КГ, Рос., Кут., Мол., Крс., Соф., Одай, Гл.): *кап'тур коло с'вити / в'ід дош'чу* (КГ).

КАПТУРЧИК

---

2. Чоловічий головний убір із козирком; **кашкет** (Ят., Гр., Меч., Х., Зап., Об., Пл., Юр., Тер., Криж., Ман., НО, Трид., ВМеч., Вікн., Кам., Ф., Ц., Чп., Кор., Син., Олек., Нес., Іван., Зел., Суш., Гром.).

3. Давній головний убір заміжньої жінки у формі шапочки; **очіпок** (Св., Роз., Г., ВТ, Й., Т., Ух., Бен., Гер., Бор., Сем., Важ., Крут., Тр., Кам'ян., Л., Соб., Ус., Дж., П'ят., Губ., Нос., Ч., Семир., Степ., Мит., Гран., Под., Став., Тан., Баб., Мих., Тек., Зат., Ул., Пл., Пер., Ос.): *'ран'ше кап'тур но'сили моло'диц'і / шоб ни роспа'далис' 'коси* (Дж.).

4. Чоловічий головний убір від сонця (СТ, Пуж., Чеч., Зал., Ш., Ул., Пол., Вільш., Ант.).

5. Шапочка, яку надівають нареченій, коли її покривають (ЧО, Коч., Черп., Віл.): *кап'тур над'івали / йак у'же в'ін'ка з'н'али* (Черп.).

6. Головний убір без козирка, який облягає голову (Лоз., ММеч.).

7. Головний убір, що кріпиться до верхнього одягу (Тарн., Боб.): *кап'тур 'коло 'гун'ки чип'л'аўс'а / 'коло 'ком'іра* (Тарн.).

8. Капюшон, який прикріплювався на гудзиках до плаща (Дах., Буз.).

9. Легкий головний убір із козирком (Крим.).

10. Капелюх (Вес.).

11. Обруч, обшитий тканиною (Кол.).

12. Поганий кашкет (Кал.).

КАПТУРЧИК *кап'турчик*, ч. р., зменш. до **каптур**.

1. Легкий головний убір, переважно з тканини (Леух.).

2. Легкий головний убір із козирком (Ф.): *кап'турчик та'киї йак 'шапочка / кози'рок приши'вали / кор'донки ку'сочок* (Ф.).

3. Давній головний убір заміжньої жінки у формі шапочки; **очіпок** (Леух.).

КАПУЗА *ка'пуза*, ж. р. Чоловіча хутряна шапка з вухами; **шапка-вушанка** (П'ят.).

КАПУЛА *ка'пула*, ж. р. Частина верхнього одягу для захисту голови в негоду, коли немає потреби, її відкидають на спину; **капюшон** (Тан., Баб.).

КАПУР /*капур*, ч. р.

1. Шапка із закритою шиєю (Нов.).

2. Головний убір у вигляді шапочки, який одягали на ніч жінки (Тиш.): /*капур* /*на н'іч над'івали стар'і жінки / то'нен'к'і у'в'ід'е шапочки* (Тиш.).

КАПЦІ /*капці*'і, перев. мн., в одн. ч. р. /*капе^и'и*'.

1. Легкі туфлі переважно для хати; **тапки** (Нов., Ор., Ят., Люш., Од., ВК, Т., Роз., Гр., Меч., Ш., КК, Зап., Чап., Куял., Пол., Вільш., Леух., ММ, Важ., Мар., Крут., Дуб., Кам'ян., Ус., Дж., Нос., Рах., Кіб., Мит., В., Буз., Рус., Нес., Став., Кол., Коч., П., Крим., Бер., Боб., Лад., Зал., ВМеч., Кут., ВТ, З., Х., Юр., Ч., Кол., Пер., Ос., Вікн., Ф., Нос., Вільш., Бор., Ман., ББер., Прм., Міт.).

2. М'яке селянське взуття, виплетене з лика; **личаки** (Криж., Пав., Гром.).

3. Старі стоптані тапки; **лапті 7** (Лад., Рах., Тр., Коч.).

4. Будь-яке взуття не вище кісточок без каблуків (Вес., Ф.).

5. Туфлі з низькими підборами (Н., Крим.).

6. Туфлі з низькими підборами і верхом із брезенту (Юрк.).

7. Тапки зі свинячої шкіри на шнурках (В.).

8. Сандали (Кр.).

КАПЦІ КІМНАТНІ /*капці*'і /*комнатн'і*, мн. Легкі туфлі переважно для хати; **тапки** (ВТ, С., Бен., Кат., Вікн., Степ., Мих., Дол.).

КАПЦІ ПАРУСИНОВІ /*капці*'і /*парус'інов'і*, мн. Туфлі з низькими підборами і верхом із тканини; **капці парусові** (Сем.).

КАПЦІ ПАРУСОВІ /*капці*'і /*парусов'і*, мн. Туфлі з низькими підборами і верхом із тканини (Ол.) || **капці парусинові**.

КАПЧИКИ /*капчики*, перев. мн., в одн. ч. р. /*капчик*. В'язане дитяче взуття; **чопки 1** (Лоз., ВТ, Т., Бок., Зап., Ух., Ман., Важ., Уд., КГ, Сум., ВМеч., Рос., Міт., Нос., Рах., Кіб.).

КАПШУК /*капшук*, ч. р.

1. Торбинка для тютюну, яку стягували зверху мотузкою (Нов., Бес., Крут., Рах., Яг., Хар., ББ, Семир., ВС, Хар., Красн.) || **калитка 2, корсет³ 2, табакерка**.

2. Торбинка для грошей, яку стягували зверху мотузкою; **калитка 1** (Горд., Дуб., Олек., Кон., Ів., Вільш., Тал., Ром., Зел.): у *капшук* *к'лали грош'і* (Ів.).

КАПЮШОН

КАПЮШОН *кап·ушон* (Ж., Крас., ВК, Меч., Г., Бер., Бок., Об., Ух., Гер., Чап., Вільш., Тер., ММ, Крут., НО, Лад., Оз., Міт., Тек., Ів., Яр., Лук.), *капйушон* (С., Вікт.), *капушон* (Лоз., Пер., Куял., Сем., Чеч., Сум., Карб., Дуб., СБ, Тар., Дж., Губ., Нос., Ц., Став.), *кап ішон* (Соф., Нов., Пал., СТ, Тиш., Р., Од., ББ, Тет., Лоз., Гр., Ш., ВТ, Й., КК, Т., З., Х., ДП, Лен., Боб., Пл., Піщ., Бен., Бор., Криж., Ман., Важ., Уд., Гайс., Мар., Крут., Лад., Тр., Коб., Ант., Зал., Кат., Трид., ММеч., Прм., Вікн., Л., Рос., Кам., Ф., ББер., П'ят., Ч., Рах., Семир., Степ., Мих., Сат., Поп., Тарн., Син., Хр., КГ, Олек., Сок., Буз., Ск., Кривч., Пуг., Кон., ЗР, Хиж., Рус., Кут., Нес., Красн., Вишн., Гус., Дол., Ап., Зат., Коч., Суш., Ів., Ок., Гор., Черп., П., Віл., Гл., Мик.), *капл'ушон* (Греб.), *ч. р.* Частина верхнього одягу для захисту голови в негоду, коли немає потреби, її відкидають на спину || **башлик 2, бекеша 1, богородиця, ворок 1, капа, каптур 1, капула.**

КАРАКУЛЬ *ка'ракул'*, *ч. р.* Хутро зі шкіри ягнят каракульських овець, що має коротку покручену вовну (Лоз., ДП, КК, Лен., Боб., МФ, Чап., Мар., Дуб., Кам'ян., Ос., Вікн., Ус., ЧО, Суш.).

КАРЕ *ка'ре*, *с. р. невідм.* Прямокутний виріз на грудях плаття; **виріз прямокутний** (ВМеч., Кіб., В., Ват.).

КАРМАН *кар'ман*, *ч. р.* Частина одягу у формі мішечка для дрібних речей і грошей; **кишеня** (внп).

КАРМАН ВЕРХНІЙ *кар'ман 'верхн'їй*, *ч. р.* Кишеня, пришита зверху на одязі; **кишеня верхня** (Лип., Кап., Крас., Г., Т., Бер., Ух., Пуж., ММеч., Вікн., Рос., Кам., КГ, Тек.).

КАРМАН ВНУТРІШНІЙ *кар'ман у'нутрен'їй* (Соф., Лип., П., Кап., Меч., Ш., Г., Ух., Піщ., Прм., Дуб., Кам., Тар., Дж., Хиж., Рус., Вишн., Лук.), ~ *у'нутр'ен'їй* (Чеч.), ~ *у'нутр'ін'їй* (Ор., Бер., Гер., Куял., ВМеч.), ~ *'нутр'ін'їй* (Крут.), ~ *'нутрен'їй* (Осіт.), ~ *у'нутрен.ий* (Тиш.), ~ *у'нутр'ішн'їй* (Горш., Крас., С., Рос., Ап., Черп.), ~ *у'нутраний* (Горд.), ~ *'нутр'ішн'їй* (Іван.), *ч. р.*

1. Кишеня, пришита зісподу одягу; **кишеня спідня** (Соф., Лип., Кап., Меч., Ш., Г., Ух., Піщ., Прм., Дуб., Кам., Рус., Вишн., Лук., Чеч., Ор., Бер., Гер., Куял., ВМеч., Крут., Осіт., Тиш., Горш., Крас., С., Рос., Дж., П., Ап., Черп., Іван.).

2. Кишеня, врізана в одяг; **кишеня врізна** (Горд., Тар., Хиж.).

КАРМАН ПОТАЙНИЙ

КАРМАН ВРІЗНИЙ *карман ур'ізний*, ч. р. Кишеня, врізана в одяг; **кишеня врізна** (Горш., Гр., Ул., Бок., Пер., Вільш., Сем., Чеч., Гайс., Тр., ММеч., ББер., Крив.).

КАРМАН З КЛАПАНОМ *карман с клапаном*, ч. р. Кишеня, отвір якої закритий клапаном; **кишеня з клапаном** (Дах., Дол., VMеч., Тр., Одай, Став.).

КАРМАН З НАХНІВКОЮ *карман з нахн'іукою*, ч. р. Кишеня, отвір якої закритий клапаном; **кишеня з клапаном** (Пал.).

КАРМАН З ЧОХЛОМ *карман с чохлам*, ч. р. Кишеня, отвір якої закритий клапаном; **кишеня з клапаном** (Соф.).

КАРМАН ЗАПАСНИЙ *карман запасний*, ч. р. Кишеня, пришита зісподу одягу; **кишеня спідня** (Міт.).

КАРМАН ІСКОННИЙ *карман ісконий*, ч. р. Навскісна кишеня (Кат.).

КАРМАН КОСЯЧКОМ *карман кос'ачком*, ч. р. Навскісна кишеня (Й.).

КАРМАН НАКЛАДНИЙ *карман накладний*, ч. р. Кишеня, пришита зверху на одязі; **кишеня верхня** (Нов., Ор., Ят., Св., Меч., Ш., Ул., Й., С., Бок., Піщ., Бен., Гер., Сем., Шар., Ол., Чеч., Карб., Крут., Тр., VMеч., Прм., Дуб., Ос., Тар., Дж., ББер., Рах., Мих., Мит., ВС, Осіт., КГ, Хиж., Іван., Сем., Дол., Ап., СБ, Черп., Род., П., Мик.).

КАРМАН НАЛОЖНИЙ *карман наложний*, ч. р. Кишеня, пришита зверху на одязі; **кишеня верхня** (Тиш.).

КАРМАН НАРУЖНИЙ *карман наружний*, ч. р. Кишеня, пришита зверху на одязі; **кишеня верхня** (Соф.).

КАРМАН НАШИВНИЙ *карман нашивний*, ч. р. Кишеня, пришита зверху на одязі; **кишеня верхня** (Гр., Вишн., Віл.).

КАРМАН НАШИТИЙ *карман нашитий*, ч. р. Кишеня, пришита зверху на одязі; **кишеня верхня** (Гайс., Горд., Тарн.).

КАРМАН-ОБМАНКА *карман обманка* (С., Ск., Мик.), ~ *гобманка* (Гус.), ч. р. Клапан, пришитий на місці відсутньої кишені || **карман обманний**.

КАРМАН ОБМАННИЙ *карман обманний*, ч. р. Клапан, пришитий на місці відсутньої кишені; **карман-обманка** (Тиш.).

КАРМАН ПОТАЙНИЙ *карман потайний*, ч. р.

КАРМАН ПРИКРИТИЙ

---

1. Кишеня, пришита зісподу одягу; **кишеня спідня** (Ят., Меч., Шар., Карб., Ос., П., Зв., Кам., Г., Вишн.).

2. Кишеня, отвір якої закритий клапаном; **кишеня з клапаном** (Ор.).

КАРМАН ПРИКРИТИЙ *кар'ман прикр'итий*, ч. р. Кишеня, отвір якої закритий клапаном; **кишеня з клапаном** (Ят., Лип., ВТ, Бок., Куял., Г., Вільш., ММеч.).

КАРМАН ПРОРІЗНИЙ *кар'ман прор'ізний*, ч. р. Кишеня, врізана в одяг; **кишеня врізна** (Ят., Тиш., Св., ВМеч., В., Шар.).

КАРМАН ПРЯМИЙ *кар'ман прамий*, ч. р. Пряма кишеня (Соф., Бен.).

КАРМАН СКРИТИЙ *кар'ман скр'итий*, ч. р.

1. Кишеня, врізана в одяг; **кишеня врізна** (Меч., Став.).

2. Кишеня, отвір якої закритий клапаном; **кишеня з клапаном** (Сем.).

3. Кишеня, пришита зісподу одягу; **кишеня спідня** (Став.).

КАРМАН СПІДНІЙ *кар'ман сп'ідн'ий*, ч. р.

1. Кишеня, пришита зісподу одягу; **кишеня спідня** (Нов., Пал., Ор., Лип., Св., Крас., Ш., Ул., ВТ, Й., Т., Бок., Ух., Пуж., Пер., Гер., Куял., Вільш., Сем., Ол., Кат., Тр., ММеч., Л., Вікн., Кам., ББер., Мих., КГ, Крив., Дол., Тек.).

2. Кишеня, врізана в одяг; **кишеня врізна** (СБ, Сав.).

КАРМАН ТАЙНИЙ *кар'ман тайний*, ч. р.

1. Кишеня, пришита зісподу одягу; **кишеня спідня** (Ш., Сав.).

2. Кишеня, отвір якої закритий клапаном; **кишеня з клапаном** (Іван.).

3. Кишеня, врізана в одяг; **кишеня врізна** (Дуб.).

КАРТУЗ *кар'туз*, ч. р.

1. Чоловічий головний убір із козирком; **кашкет** (Пал., Ят., Ж., СТ, Тиш., Лип., Кр., ББ, Крас., З., Х., Н., Лен., Об., Пл., Гол., Пер., Бен., Гер., Ол., Тер., Коб., Горд., Ант., Оз., Кат., Кам'ян., Ос., ВС, Сок., Буз., Ск., Кривч., ЗР, Хиж., Одай, Кут., Хар., Красн., Мол., Іван., Тал., Ром., Лег., Вишн., Зел., Гус., ЧО, Ап., Баб., СБ, Зат., Суш., Крс., Пік., Ок., Гром., Род., Мак., П., Віл., Гор., Нес., Лук.).

2. Високий кашкет зі шкіряним козирком (Ос.).

КАСКА *'каска*, ж. р. Спеціальний головний убір, що використовується для захисту голови й шиї від пошкоджень (Ос.): у *'кас'ц'і* на мото[']цикл'і *'йіз'д'ат* (Ос.).

КАТАЛАН *ката'лан*, ч. р. Металева застібка, яка скріплює кінці пояса; **пряжка** (Бер.).

КАТАНКИ *'катанки* (Юр., Ап.), *катан'ки* (Юр.), перев. мн., в одн. ч. р. *'катанок*. Зимове взуття з валяної вовни з довгими халявами; **валянки 1**.

КАЦАВЕЙКА *каца'вейка* (Пер., Пог., Кн., Гер.), *коцо'фейка* (Л.), ж. р.

1. Широка жіноча куртка з ватною підкладкою (Пер., Гер.).

2. Безрукавка, утеплена ватою; **жилетка** (Кн., Пог.): *каца'вейка / жи'л'етка* на *'ват'і* / *биз* *рука'в'іу* / *бис* *'ком'іра* / *'б'іл'ше* *ж'ін'ки* *но'сили* (Пог.).

3. Короткий верхній одяг із хутра; **полушубок** (Л.).

КАШЕМІР *каше''м'ір* (Горш., Пал., Пал., Тиш., Р., Од., Бес., Крас., ВК, Меч., КК, С., ДП, Лен., Боб., МФ, Чап., Уд., Мар., Карб., Оз., Трид., ММеч., Вікн., Рос., Кам., ББер., Кіб., В., Тал.), *каши'м'ір* (Ор., СТ, Люш., Лип., Кап., Св., Гр., Г., Бок., Ух., Пуж., Пер., Куял., Леух., Ол., Чеч., Ман., Сум., ММ, Важ., Мел., Карб., КГ, Кат., Тр., ВМеч., Дуб., Кам'ян., Л., Ус., Семир., Мит., Гран., Чп., Вікт., Красн., СБ, Тек., Мик., Лоз., Бер.), *каш'м'ір* (Соф., Нов., Греб., Став., П.), *коши'м'ір* (Ят., ББ, Сем., Гайс., Рах., Ц., Розс.), *каш'м'ір* (Т., Пол., Вільш., Дах., Оз., Дуб., Тар., Міт., Нос., ЧО, Зат., Юрк., Яр.), *'кашм'ір* (Ос.), ч. р. Тонка м'яка вовняна або напіввовняна тканина темного кольору: *д'іу'чатка* *хо'дили* *у* *ш'колу* *у* *'кашм'ірових* *пла'т'ах* (Ос.).

КАШКЕТ *каш'кет* (Соф., Горш., Нов., Ор., Р., Люш., Лип., Кап., Св., Од., Тет., Роз., Гр., Ш., Ул., КК, Г., Т., С., Тауж., Х., Н., Крим., ДП, Бер., Об., МФ, Бор., Юр., Сем., Шар., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Вес., Важ., Уд., Мел., Мар., Карб., Крут., НО, Тр., ВМеч., Вікн., Л., Соб., Рос., Кам., Тар., Ус., Ф., Дж., ББер., П'ят., Міт., Нос., Ч., Рах., Семир., Кіб., Мих., Мит., Гун., Гран., Ц., Чп., Кор., Поп., Тарн., Син., Греб., Хр., В., Розс., Осіт., Яг., КГ, Олек., Пав., Наг., Пуг., Кон., Ост., Рус., Нес., Доб., ЧО, Став., Дол., Тек., Кол., Юрк., Ів., Черп.), *каш'к'ет* (Лад., Зал.), ч. р. Чоловічий

КАШКЕТ МОРЯЦЬКИЙ

головний убір із козирком || **каптур 2, картуз 1, кепель, кепка, кептур, фуражка 1.**

КАШКЕТ МОРЯЦЬКИЙ *каш'кет мо'рац'кий*, ч. р. Кашкет без козирка, який носять моряки; **безкозирка** (Нос., Яг., Лег.).

КАШКЕТИК *каш'кетик*, ч. р., зменш. до кашкет. Чоловічий головний убір із брезенту з козирком (Ф.): *каш'кетик ро'били з бри'зенту / ўз'аў на 'копку / закруг'л'аў / на 'копку заса'диў / опчир'тиў йа'ка голо'ва / 'викройіў і зару'биў* (Ф.).

КАШНЕ *каш'не* (Соф., Горш., Нов., Ор., Яг., Св., Бес., Крас., Меч., ББ, Ш., Ул., Й., КК, Г., Т., С., Пер., Сем., Дах., Ол., Ман., Гайс., Мел., Горд., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Дж., Семир., Степ., Гран., Ц., Поп., Одай, Вікт., Іван., Зел., Дол., Ап., Черп., Род., Мак., Віл., Лук., Гл.), *кош'не* (КГ), с. р., невідм. Чоловічий тонкий шарф: *каш'не і 'ос'ін'у над'івали / і 'л'ітом но'сили дл'а 'форсу* (Черп.); *каш'не п'ід^м п'ід'жак ўд'івали / шоб ни за'сал'уваўс'а 'ком'ір* (Мел.).

КВІТКА *к'віт'ка*, ж. р. Букет, який чіпляють друзбам і нареченому (П'ят.).

КЕДИ *'кеди* (внп), *'к'еди* (Чап., Куял.), *'кети* (ВК, ВТ, Карб., Яг., Мол., Віл.), перев. *мн.*, в одн. ч. р. *к(к')ед(т)*. Спортивне взуття вище кісточок з тканини, з гумовими підошвами, на шнурках.

КЕПЕЛЬ *'кепи'л'*, ч. р. Чоловічий головний убір із козирком; **кашкет** (Коб.).

КЕПКА *'кепка* (ВК, Лоз., ВТ, Й., З., Ух., Пуж., МФ, Чап., Куял., Пол., Вільш., Юр., Дах., Криж., Гайс., Трид., ММеч., Прм., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Ф., Степ., Буз., Кривч., Вікт., Гл., Новос.), *'к'епка* (Лад., Трид.), ж. р. Чоловічий головний убір із козирком; **кашкет**.

КЕПТУР *'кептур*, ч. р. Чоловічий головний убір із козирком; **кашкет** (Олек.).

КЕПЧИК *'кепчик*, ч. р.

1. Літній капелюх із широкими крисами, плетений або пошитий із тканини (ВС, Уд.).
2. Дитячий головний убір із козирком (Уд.).
3. Легкий головний убір із козирком (Меч.).

КИБАЛКА *кибалка* (Одай, Криж., Доб.), *к'ібалка* (Дз.), *ж. р.*

1. Давній головний убір заміжньої жінки у формі шапочки; **очіпок** (Криж.).

2. Вузька смужка тканини, на яку закручували волосся (Одай, Доб., Дз.).

КИРЕЙКА *кирейка*, *ж. р.*, *заст.*, *змениш.* до **кирея**. Верхній чоловічий одяг із домотканого грубого сукна; **бушлак 1** (Гун.).

КИРЕЯ *кирейя* (Нов., Ят., ББ, Крас., Ул., Гер., Оз., КГ, Ром., Ш., Вишн., Ап., Род., Лук.), *ке^uрейя* (Яг., Тан., Зел.), *карейя* (Ант.), *ж. р.*, *заст.*

1. Довгий верхній одяг із домотканого грубого сукна; **свита 1** (ББ, Род., Ант., Оз., Ром., Ап., Ш., Тан., Лук.): *кирейя / йак плашч із сукна* (Ром.).

2. Довгий верхній чоловічий одяг із домотканого грубого сукна з відлогою; **бурка 1** (Вишн., Зел.): *ке^uрейя / доўгий чолов'ячий од'яг / з домотканого сукна с₁капоўу / робочий од'яг* (Зел.).

3. Зимова чоловіча куртка із сукна (КГ, Ят.): *кирейя / зимн'а чолов'яча д'іжурка на гуґніках с₁ком'іром / с₁сукна / або чогос' з₁грубого* (Ят.).

4. Верхній широкий одяг (Ул., Гер.): *кирейя / верхн'а ш₁рока с₁кон.а о'дежа* (Ул.).

5. Широкий жіночий зимовий одяг, внизу оздоблений стрічкою (Нов.).

6. Довга куртка (Яг., Крас.).

КИРЗА *кирза* (Ос., ЧО, Суш., Р., МФ, Соф.), *к'ірза* (Вікн., Уд., Кам'ян., Чап., Ус.), *ж. р.*

1. Брезент, просочений хімічною речовиною, що не пропускає вологи (Ос., ЧО, Суш., МФ, Уд., Вікн., Ус., Кам'ян.).

2. Видублена свиняча шкіра (Соф., Р., Буз., Чап.).

КИРЗЯКИ *кирз'яки* (СТ, Леух., Ос., Сок., Рус., Хар., Кол., Юрк., Род., Мик.), *кирза'ки* (Лип., Мел., Тр.), *перев. мн.*, в *одн. ч. р. кирз(з')ак*. Чоботи з кирзи; **чоботи кирзові**.

КИРЗЯНИКИ *кирз'яники*, *перев. мн.*, в *одн. ч. р. кирз'яник*. Чоботи з кирзи; **чоботи кирзові** (Ск.).

КИТАЙКА¹

КИТАЙКА¹ *ки́тайка*, ж. р.

1. Жмуток ниток, зв'язаних з одного кінця докупи, що є оздобою чого-небудь; **китиця** (Леух., Сем., Ол., Л., Чеч., Степ., Мит., Тин., Тал., Гайс., Кам., Тар., Дж., Дол.): *китаї́ки при́шиті до skate^uрок / покри^uвал'іу* (Тин.); *китаї́ки із разноц^u'ветних ни^uток з'йазан'і* (Л.).

2. Торочки, зв'язані з одного кінця докупи (Ор., Яг., Гр., Меч., Ш., Й., ББер., Т., Тер., Дуб., Сав.): *ви^eлика хустка була с китаї́ками* (ББер.).

КИТАЙКА² *ки́тайка*, ж. р.

1. Хустка з китицями (ББ, Крас., Тр.).

2. Шарф із китичками (Вікт., Ап.).

КИТАЙКА³ *ки́тайка*, ж. р.

1. Пояс, скручений із різнокольорових ниток (ВС, Тан., Род.).

2. Пояс із китицями (Красн., Віл.): *над'івали п^uлахту / а п^uот'ім ки́тайкоюу заўйазувалис'а* (Красн.).

3. Довгий широкий пояс (Юрк., Ул., Карб.): *ки́тайка / чолов'ічий по́яс / уп'ір'ізувалис'а чолов'іки на ве^uс'іл'а / доўгий / так / йак по́яс / і чир'вон'і були / і зилен'і були* (Юрк.).

КИТАЙКА⁴ *ки́тайка*, ж. р.

1. Коротка жіноча безрукавка (Губ., Гл.).

2. Короткий легкий жіночий одяг (Бок.).

КИТАЙОЧКА *ки́тайочка*, ж. р., змениш. до **китайка**.

Вузька стрічка, яку використовують для оздоблення (Черп.): *ки́тайочка / це то'нен'ка л'енточка / на палиц' / опиш'вайут нейу / фар'тух ки́тайочкоюу опиш'вайут* (Черп.).

КИТИЦІ *'китиц'і*, мн. Суцільний ряд ниток, шнурків, що вільно звисають по краях хустини, скатерки; **бахрома** (Соф., Горш., Нов., Пал., Ж., Кр., ББ, Бес., Крас., ВК, Лоз., ВТ, Об., Ух., Леух., Юр., Гайс., Мел., Карб., Горд., Оз., Прм., Кам'ян., Тар., Міт., Нос., Семир., Степ., Кіб., Мит., Гран., Ц., Чп., Поп., Тарн., Греб., Хр., В., ВС, Кривч., Пуг., Кон., Ост., ЗР, Одай, Рус., Кут., Хар., Дз., Вікт., Красн., Мол., Іван., Лег., Тан., Ап., Баб., Гром., Том., Род., Лук., Мик., Коб., Зал.).

КИТИЦЯ *'китиц'я*, ж. р. Жмуток ниток, зв'язаних з одного кінця докупи, що є оздобою чого-небудь (Боб., МФ, Чап., Уд.,

КИШЕНЯ З КЛАПАНОМ

Мар., Поп., Доб., Баб.): *китиц'і* *йе* / *і* *коло с'катирки* / *і* *коло кау'р'іу* / *коло хус'ток здо'рових* (Доб.) || **китайка¹ 1**, **китичка**, **пацерки¹ 2**.

КИТИЧКА *китичка*, ж. р., змениш. до **китиця**. Жмуток ниток, зв'язаних з одного кінця докупи, що є оздобою чого-небудь; **китиця** (Ант., Юрк.).

КИТИЧКИ *китички*, мн., змениш. до **китиці**. Суцільний ряд ниток, шнурків, що вільно звисають по краях хустини, скатерки; **бахрома** (Тиш., Бен., Тин.).

КИШЕНЯ *ки'шен'а* (Нов., Кр., ББ, Бес., Роз., Об., Гер., МФ, Леух., Дах., Криж., Ол., Тер., ММ, Гайс., Мел., КГ, Тр., Соб., Нос., Семир., Кіб., Мих., Мит., Гун., Поп., Тарн., Син., Греб., Розс., КГ, Наг., Сок., Кривч., Ост., Одай, Тал., Лег., ЧО, Кол., Коч., Гор., Род., Лук.), *к'і'шен'а* (Люш., Бор., Юр., Ман., Важ., Рос., П'ят.), *ка'шен'а* (В.), ж. р. Частина одягу у формі мішечка для дрібних речей і грошей || **карман**.

КИШЕНЯ ВЕРХНЯ *кише'н'а* *верхн'а* (Бес., Леух., Поп., Розс., Кривч.), *к'і'шен'а* ~ (Бор., Ман.), ж. р. Кишеня, пришита зверху на одязі || **карман верхній**, **карман накладний**, **карман наложний**, **карман наружний**, **карман нашивний**, **карман нашитий**, **кишеня накладна**.

КИШЕНЯ ВНУТРІШНЯ *кише'н'а* *ўнутре'шн'а*, ж. р. Кишеня, пришита зісподу одягу; **кишеня спідня** (Леух., Поп., Кривч.).

КИШЕНЯ ВРІЗНА *кише'н'а* *ўр'ізна*, ж. р. Кишеня, врізана в одяг (Дах., Поп., Розс., Кривч.) || **карман внутрішній 2**, **карман врізний**, **карман прорізний**, **карман скритий 1**, **карман спідній 2**, **карман тайний**, **кишеня вставна**.

КИШЕНЯ ВСТАВНА *кише'н'а* *ўстаўна*, ж. р. Кишеня, врізана в одяг; **кишеня врізна** (Мел.).

КИШЕНЯ З КЛАПАНОМ *кише'н'а* *с'клапаном*, ж. р. Кишеня, отвір якої закритий клапаном (Тиш.) || **карман з клапаном**, **карман з нахнівкою**, **карман з чохлам**, **карман потайний 2**, **карман прикритий**, **карман скритий 2**, **карман тайний 2**, **кишеня з хлястиком**, **кишеня закрита**, **кишеня прикрита**.

КИШЕНЯ З ХЛЯСТИКОМ

КИШЕНЯ З ХЛЯСТИКОМ *ки'шен'а с хл'ас'ц'іком*, ж. р. Кишеня, отвір якої закритий клапаном; **кишеня з клапаном** (Коч.).

КИШЕНЯ ЗАКРИТА *ки'шен'а зак'рита*, ж. р. Кишеня, отвір якої закритий клапаном; **кишеня з клапаном** (Нов., Леух., Бес.).

КИШЕНЯ НАКЛАДНА *ки'шен'а наклад'на*, ж. р. Кишеня, пришита зверху на одязі; **кишеня верхня** (Дах., Ол., Мел., Одай, Кол.).

КИШЕНЯ ПРИКРИТА *ки'шен'а прикр'рита*, ж. р. Кишеня, отвір якої закритий клапаном; **кишеня з клапаном** (Мел., Чеч., Гайс.).

КИШЕНЯ СПІДНЯ *ки'шен'а сп'ідн'а* (Леух., Дах., Ол., ММ, Мел., Гун., КГ, Кол.), *к'ішен'а сп'ідн'а* (Бор.), ж. р. Кишеня, пришита зісподу одягу || **карман внутрішній 1**, **карман запасний**, **карман потайний 1**, **карман скритий 3**, **карман спідній 1**, **карман тайний 1**, **кишеня внутрішня**, **потайник**.

КІЗЯНКА *к'із'анка*, ж. р. Чоловіча хутряна шапка (Крс.).

КІЛЬЦЕ *к'іл'це*, с. р. Вушна прикраса, дужка якої просмикується в мочку вуха; **сережка** (ВК, Тин.).

КІМАНО *к'іма'но*, с. р. невідм. Спускний короткий рукав (Зв.).

КІНЕЦЬ БАГАТСЬКИЙ *к'інець ба'гац'киї*, ч. р. Кінець нерівно складеної і зав'язаної трикутником хустки, з-під якого визирає інший кінець; **кінець менший** (Ол.).

КІНЕЦЬ БРЕХЛИВИЙ *к'інець брих'ливиї*, ч. р. Кінець нерівно складеної і зав'язаної трикутником хустки, з-під якого визирає інший кінець; **кінець менший** (Степ.).

КІНЕЦЬ ДУРНИЙ *к'інець дур'ниї*, ч. р. Кінець нерівно складеної і зав'язаної трикутником хустки, з-під якого визирає інший кінець; **кінець менший** (Дуб., Рос., Кам.).

КІНЕЦЬ МЕНШИЙ *к'інець мен'шиї* (Тар., Мих.), *~ мен'чиї* (Сав., Ос.), ч. р. Кінець нерівно складеної і зав'язаної трикутником хустки, з-під якого визирає інший кінець || **кінець багатський**, **кінець брехливий**, **кінець дурний**, **кінець курячий**, **кінець молодший**, **хвіст курячий**.

КІНЕЦЬ КУРЯЧИЙ *к'інец' / курачий*, ч. р. Кінець нерівно складеної і зав'язаної трикутником хустки, з-під якого визирає інший кінець; **кінець менший** (Гун., Ап., Гер., Осіт., Вишн., Род.).

КІНЕЦЬ МОЛОДШИЙ *к'інец' молодш-ий*, ч. р. Кінець нерівно складеної і зав'язаної трикутником хустки, з-під якого визирає інший кінець (Кош.).

КІПА *'к'іпа*, ж. р. Зв'язані декілька сувоїв тканини (Дах.): *'к'іпа / це складен'і багато сувоїу / т'існо упакован'і / обмотан'і к'репкими мотуз'ками* (Дах.).

КІСЕЙКА *к'іс'ейка*, ж. р. Тонка хустка з маленькими китицями (Люш.).

КІСНИК *к'іс'ник* (Соф., Горш., СТ, Люш., Лип., Св., Кр., Од., Бес., Крас., ВК, Роз., Лоз., Гр., Ш., ВТ, С., Тауж., Н., Крим., Зап., МФ, Пол., Вільш., Леух., Дах., Криж., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Мар., Карб., Крут., Коб., Ант., Оз., Кат., ВМеч., Прм., Дуб., Ос., Вікн., Л., Соб., Ус., Ф., Рах., Семир., Кіб., Мих., Гран., Ц., Чп., Сат., Поп., В., Розс., Олек., Пас., Буз., Тин., Ск., Кривч., Хиж., Одай, Кут., Доб., Ром., Дол., Тан., Тек., Зат., Кол., Суш., Юрк., Ок., Том., Черп., Крин., П.), *'к'іс'ник* (Ост., Рус.), ч. р. Стрічка для вплітання в косу: *к'іс'ник запл'італи у'коси / шоб доуше дир'жалис' / шворочка не"ши'рока* (Тин.); *к'іс'ник на п'іуто'ра пал'ц'а* (Тан.); *ма'тер'ійі кусок в'ід.ерла / ун'лела у'коси / та_ї к'іс'ник* (Св.) || **бинда¹ 3, биндочка 1, випліток, кісничка, кісничок, лента 2, стрічка 2.**

КІСНИЧКА *к'іс'ничка*, ж. р. Стрічка для вплітання в косу; **кісник** (Ор., Ят., Тал., Ул., Й., Тан., Мог.): *к'іс'нички ву'зен'к'і / так йак л'енти / запл'італи йіх у'коси / і стар'і ї моло'д'і / шобⁿ к'оси ни роз'совувалис'а* (Тан.).

КІСНИЧОК *к'іс'ничок*, ч. р. змениш. до **кісник**. Стрічка для вплітання в косу; **кісник** (Ж., Св.).

КІТЕЛЬ *'к'іте"л'* (Р., ДП, ВК, Красн., Боб., Сок., Рус., КГ), *'к'іти"л'* (Лоз., Мар.), *'к'іт'ел'* (Лен., Кам'ян., Ос., Чап., Тар.), *'к'іт'іл'* (Од., Карб., Люш., Юрк.), ч. р. Формена однобортна куртка із стоячим коміром.

КЛАПАН *клапан*, ч. р. Нашитий шматок тканини певної форми, що закриває отвір кишені (Соф., Ул., Дж., ББер., Вишн.) ||

КЛАПОТЬ

вухо 2, лацкан, обманка 2, обманчик, футлярчик, хлястик 2, язичок 1.

КЛАПОТЬ *к'лапот'*, ч. р. Невеликий кусок тканини (Бес., ВТ, Дах., Крут., Чеч., Гус., Ос., Кам'ян.) || **клаптик 1, лоскут 1, лоскутик.**

КЛАПТИК *к'лаптик*, ч. р., змениш. до **клапоть**.

1. Невеликий кусок тканини; **клапоть** (Нов., ББ, Крас., Меч., Ул., Т., Бен., Гер., Гайс., Тр., Дуб., Сав., Ос., Рос., Кам., Кіб., Гун., Поп., ВС, Тар., Мит., Мик., Осіт., Красн., Іван., Ром., Зел., Дол., Ап.).

2. Кусочок тканини, пришитий зісподу купленого одягу (Ят., Мих.): *ку'сочок ма'тер'ійі / к'лаптик / при'шитий у но'ву го'дежу / уні'зу при'шитий* (Ят.).

КЛАПТИ *к'лапт'і*, мн. Дуже порваний одяг (Оз.).

КЛАТЧ *клатч*, ч. р. Невелика жіноча сумочка на зразок гаманця (Род.).

КЛЕЙОНКА *к'л'йонка* (внп), *к'л'йонка* (Гр., Леух., Мел.), ж. р. Тканина, покрита з одного або двох боків особливою речовиною, що робить її водонепрониклою.

КЛИМЕРКА *к'лимерка*, ж. р. Вузька смужка тканини, пришита чи пристебнута ззаду на талії пальта, шинелі тощо; **хлястик 1** (Св.).

КЛИН *клин*, ч. р. Кли́н під рукавом чоловічої сорочки народного крою або верхнього жіночого одягу; **ластка** (Пал., Р., Кап., Св., Крас., Тет., Г., Бок., Пер., Гер., Юр., Тер., Оз., Кам., Ф., П'ят., Степ., Мит., Ц., Син., Хр., ВС, КГ, Олек., Доб., Тал., Зел., Гус., Степ., Гран., Баб., СБ, Гром., Лук.): *клин п'іт пах'вою* (Доб.).

КЛИНЕЦЬ *к'лине'ц'*, ч. р.

1. Косий кусок тканини, який вставляють у одяг (Соф., Горш., Бес., Крас., Ш., Меч., Ул., ВТ, Й., Г., Т., С., Гер., Дах., Ол., Чеч., Гайс., Мел., КГ, Трид., ММеч., Дуб., Сав., Тар., Дж., ББер., Семир., Леух., Семир., Степ., Гран., Ц., Тарн., ВС, Осіт., Яг., Кон., Одай, Вікт., Красн., Мол., Ром., Ап.): *к'линці' у стау'л'айут у со'рочку / у шта'ни / шоб'н' 'ширше було / шоб'н' сво'бодно було ро'бити* (Тарн.).

2. Розкroєний кусок тканини, з якого шиють спідницю (Нов., Ор., Ят., Тиш., ББ, Гр., Бок., Пер., Сем., Тер., Ман., Горд., Кат., Ос., Л., Кам., Кіб., Гл.).

3. Клиn під рукавом чоловічої сорочки народного крою або верхнього жіночого одягу; **ластка** (Люш., Кр., Лоз., Об., Вес., Прм., Губ., Наг., ЧО, Кривч., Леух., Дах., Тар., Дж., Міт., Ч., Рах., Греб., В., Буз., Кон., Хиж., Мол., Став.).

КЛИНОК *клинок*, ч. р.

1. Гострокутний виріз на грудях плаття; **виріз гострий** (Новос.).

2. Вставка на боках сорочки (ББ).

КЛИНЦЯ *клинця*, мн. Вставки на боках сорочки (Мит.).

КЛИНЧИК *клинчик* (Вікн., ББер., Ск.), *клинчик* (Ор., Ят., Люш., Бес., Бен., Сок.), ч. р., змени. до **клиn**. Клиn під рукавом чоловічої сорочки народного крою або верхнього жіночого одягу; **ластка**.

КЛИНЯ *клин*, мн. Вставки на боках сорочки (Пер.).

КЛПСИ *кл'пси*, перев. мн., в одн. ж. р. *кл'пса*. Сережки, які прикріплюють до мочок вух без проколювання (внп).

КЛОЧЧЯ *клочча* (Кон.), *клоча* (Кон., Чеч., Дж., Черп., Ос., Ром., Сав., Вільш., Кам'ян., ВС, Сок.), с. р.

1. Груба непрядена нитка рослинного походження (Кон., Чеч., Дж., Черп., Ос., Ром., Сав., Вільш., Кам'ян., ВС, Сок.).

2. Клапті чого-небудь (Ос., Сок.): *ш'мат'а пор'валос'а на клоча* (Ос.).

КЛУБОК *клубок*, ч. р. Кулястий моток ниток (внп).

КЛЬОШ *кльош*, ч. р.

1. Чоловічі штани, розширені від колін донизу; **штани кльошні** (Соф., Горш., Нов., Пал., Тиш., Лип., Кап., Св., Крас., Гр., Меч., Ш., Ул., Й., Бер., Зап., Ух., Піщ., Пер., Бен., Пол., Вільш., Леух., Шар., Ман., Гайс., Мел., КГ, ММеч., Прм., Дуб., Ос., Л., Рос., Дж., П'ят., Нос., Степ., Кіб., Мих., Ц., Поп., В., Розс., ВС, Осіт., КГ, Пуг., Одай, Рус., Красн., Вишн., Баб., СБ, Зат., Ів., Том., Гор., Черп., Віл., Яр.).

2. Спідниця, розширена донизу (Нов., Пал., Тиш., Кап., ББ, Бес., Ш., Й., С., Х., Бер., Піщ., Пол., Вільш., Ман., Важ. Мел., ММеч., Дуб., Розс., КГ, Одай, Баб.).

КЛЬОШ

3. Будь-який одяг, розширений донизу (Ул., ММ, Й.).

4. Жіночий широкий піджак (Гор.).

КЛЬОШ *кл'ош'і* (Ор., Люш., Лоз., Тауж., Пуж., Гер., Сем., Ол., Чеч., ММ, Горд., Ант., Кат., Тр., Сав., Кам., ББер., Губ., Мит., Кон., Вікт., Іван., Ап., Кол., П., Лук., Мик.), *мн.* Чоловічі штани, розширені від колін донизу; **штани кльошні**.

КНОПКА *к'нопка*, *ж. р.* Металева застібка, що складається з двох частин, одна з яких входить в іншу (Пуж., Мак., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Вільш., Кал.) || **шпонка 1**.

КОБЕНЯК *коби'н'ак*, *ч. р.* Верхній сукняний чоловічий одяг (Оз.).

КОБИЛКА¹ *ко'билка*, *ж. р.*

1. Металева дужечка для застібання гаплика; **петелька 2** (Дах., Тер., Поп., Черп., Віл., Св., Бен., Пол., Тарн., Вільш., Юр., Вишн., Тек.).

2. Застібка до штанів (Г., Св., Степ., Нес.): *ко'билка / зас'ц'іб'ка / до шта'н'іу' бу'вайе / коли зашч'і'байу'а шта'ни / нак'і'дайшч'а ко'билка / з ни'ток / робшч'а пи'тел'ка / і ц'а ко'билка нак'і'дайшч'а / шоб зашч'і'б'нути* (Степ.).

3. Запонка (Чеч.): *ко'билка / це за'понка та'ка* (Чеч.).

КОБИЛКА² *ко'билка*, *ж. р.* Неправильно пошите що-небудь в одязі (Ят.): *не'п'равил'но по'шите дес' у' одеж'і / і ко'билка полу'чилас'а* (Ят.).

КОБИЛКА³ *ко'билка*, *ж. р.* Дошка для прасування (Горш.): *ко'билка / це гла'д'іл'на / дошка* (Горш.).

КОБИЛКА⁴ *ко'билка*, *ж. р.* Пристосування для намотування ниток (Зв.).

КОВЕРКОТ *кувир'кот*, *ч. р.* Костюмна шерстяна тканина (Пер., Гр., Мел., Г., Дах.).

КОВПАК *коў'пак* (Нов., Крас., Меч., Г., Дуб., Степ., Ц., Поп., ВС, Став., Кам., Ап., Віл., Род., Кіб., Ят., Гайс., Дах.), *кол'пак* (Ш.), *ч. р.*

1. Шапочка циліндричної форми з тонкої тканини для лікарів, поварів (Нов., Г., Ц., Ап., Гайс., Поп., Став., Род., Степ.): *коў'пак із с'в'ітлойі тка'нини / цил'індр'ичнойі / форми / с к'руглим дин'цем з'верха* (Род.); *у коў'пак'ах / ход'ат дохто'р'і і пова'р'і* (Став.).

2. Шапка з гострим верхом (Крас., Ш., Дуб., Кам., Кіб.).

3. Чоловіча шапка циліндричної форми з грубої тканини чи плюшу (Ят.).

4. Шапка конусоподібної форми (Віл., Меч.): *у коўна¹ках к¹лоуни висту¹пайут* (Меч.).

5. Висока хутряна чоловіча шапка з суконним верхом; **папах** 1 (Дах.).

КОВТОК *коўток*, ч. р. Вушна прикраса, дужка якої просмикується в мочку вуха; **сережка** (Пер., Гер., Леух., Шар., Ман., ММ, Вес., Ух., Важ., Тр., Ант., Оз., Кам'ян., Ос., Л., Ус., Ф., Семир., Мих., Чп., Греб., В., ВС, Осіт., КГ, Одай, Рус., Кут., Хар., Нес., Под., Красн., Доб., Іван., Тан., Ап., Баб., СБ, Тек., Зат., Коч., Суш., Юрк., Ів., Сав., Дуб., Пік., Том., Черп., Віл., Кал.): *коўт¹ки / полу¹м'іс'ац'ом / ¹дут'і / к¹рупн'і були* (Черп.).

КОВТОЧОК *коўточок*, ч. р. змениш. до **ковток**. Вушна прикраса, дужка якої просмикується в мочку вуха; **сережка** (Г.).

КОЖА *кожа*, ж. р. Матеріал, одержаний шляхом хімічної та механічної обробки шкіри вбитої тварини; **шкіра** (Пал., Ор., Ят., Тиш., Од., Крас., Лоз., Меч., Ул., Г., С., ДП, Лен., Боб., Ух., Піщ., Чап., Куял., Чеч., ММ, Гайс., Мел., Мар., КГ, VMеч., Дуб., Сав., Рос., Тар., Ск., Кривч., Рус., Красн., Ос., Ром., Род.).

КОЖА ІСКУСТВЕННА *кожа іскустве^нна*, ж. р. Просочена нітроцелюлозою тканина, схожа на шкіру; **кожозамінітіль** (Сав.).

КОЖА ЧОРТОВА *кожа чортова*, ж. р. Проста, ворсиста груба тканина (Дах.): *с чортової¹ кож'і¹ шили пол'ки* (Дах.).

КОЖА ШТУЧНА *кожа штучна*, ж. р. Просочена нітроцелюлозою тканина, схожа на шкіру; **кожозамінітіль** (Дах.).

КОЖАНКА *кожанка*, ж. р.

1. Шкіряна куртка (Горш., Нов., Ор., Ят., Тиш., Бес., Гр., Меч., Ул., Й., С., Бок., Бен., Гер., Пол., Сем., Чеч., Тер., Ман., Мел., Тр., MMеч., Дуб., Сав., Ос., Л., Ш., К., Крут., П'ят., Гун., Кам., Степ., Мит., Гран., Яг., Пуг., Кон., Одай, Іван., Тал., Ром., Вишн., Тан., СБ, Зат., Черп., Віл., Мик.): *кожанка / куртка іс сви^н'ачой / а^бо тил'ачой / кож'і / вона т'ашка / али дуже к¹репка* (Бок.).

2. Пальто зі шкіри; **пальто шкіряне** (Соф., ББ, Ш., Г., Гайс., КГ, Кат., Поп., Кол., Крас., Меч., Ол., Рос., Тарн., Осіт., Дол.).

3. Верхній одяг, виготовлений з дубленої шкіри (Дах.).

КОЖЕМІТ

КОЖЕМІТ *коже'м'іт*, ч. р. Просочена нітроцелюлозою тканина, схожа на шкіру; **кожозамінітіль** (Красн.).

КОЖЗАМ *кож'зам*, ч. р. Просочена нітроцелюлозою тканина, схожа на шкіру; **кожозамінітіль** (Мар.).

КОЖОЗАМІНІТІЛЬ *кожозам'і'н'іт'іл'* (Ор., Од., Лип.), *кожозам'і'н'іт'ел'* (Кам'ян., Вільш., Ос.), *кожезам'і'н'іт'ел'* (Пал.), *кожазам'е'н'іт'ел'* (С.), *кожзам'е'н'іт'ел'* (Ап.), *кожозам'е'н'іт'ел'* (Чеч., Мел., Тар.), ч. р. Просочена нітроцелюлозою тканина, схожа на шкіру || **дерматин, кожа іскусвенна, кожа штучна, кожеміт, кожзам.**

КОЖУХ *ко'жух* (внп), *ко'жух* (Лип., Тауж., Ух., Бен., Ман., ММ, Мар., Карб., КГ, Тар., Дж., Ск., Ост.), *ку'жух* (Пол., Сем., Важ., Уд.), ч. р.

1. Верхній одяг з великим коміром, пошитий з овечої шкіри хутром до середини (внп): *ко'жух 'шили з го'вечих шкур / на'верх ш'куроу / на'низ 'воўнойу* (Дуб.).

2. Верхній одяг із овечої шкіри, покритий тканиною (Рос.).

КОЖУХ СТАНКОВИЙ *ко'жух станко'вий*, ч. р. Довгий кожух рясний у поясі (КГ, К.): *ко'жух станко'вий 'доўгий / в'ід^м 'пояса рас'ний* (КГ).

КОЖУХАР *кожу'хар*, ч. р. Чоловік, який шиє кожухи (Кал.).

КОЖУШОК *кожу'шок*, ч. р., змени. до **кожух**.

1. Короткий кожух (Т.).

2. Штучний жіночий кожух (Ос.).

КОЗАТІНКА *коза'т'інка*, ж. р. Блузка з короткими рукавами (Бес.).

КОЗАЧКА *ко'зачка*, ж. р. Легкий жіночий одяг до пояса; **блузка** (Буз., Пер., Бор.).

КОЗАЧОК¹ *коза'чок*, ч. р.

1. Легкий жіночий одяг до пояса; **блузка** (Бес., Крин.): *коза'чок / це 'кофточка / шо зашч'і'байиц'а* (Крин.).

2. Пригалена блузка (Бен.).

3. Коротка жіноча куртка з овечої шерсті (С.).

4. Рясна спідниця з домотканого грубого полотна, зібрана в поясі на резинку (Ор.): *коза'чок / це та'ка сп'ідниц'а з г'рубойі до'машн'ойі т'кан'і ў рас'ну з'борку / 'доўга аж до п'ят'іў і на р'і'зинц'і* (Ор.).

КОЗАЧОК² *коза'чок, ч. р.* Жіночий чобіт із гострим носком на високому каблучці (Ш., Ос., Л., Губ., Гран., Тер., Мак., Яр., Гл., Мик.).

КОЗАЧОК³ *коза'чок, ч. р.* Металева застібка у вигляді гачка, що пришивається проти петлі на одязі; **гаплик 1** (Тек., Зат.).

КОЗАЧОК⁴ *коза'чок, ч. р.* Чоловік, одягнений у короткі штани (Рос.): *йак'шо чоло'в'ік у'д'і'ус'а / і п'ід'диркан'і шта'ни у' 'н'ого / 'дуже 'високо за'рубл'ан'і / 'кажут у'д'і'ус'а йак коза'чок* (Рос.).

КОЗИРКА *ко'зирка, ж. р.* Легкий головний убір із козирком; **козирок 2** (Сат.).

КОЗИРОК *кози'рок* (внп), *коз'ірок* (Пер.), ч. р.

1. Щиток головного убору, який виступає півколом над чолом (внп): *кози'рок до 'кепки / с тка'нини / с 'кож'і були* (Дах.); *кози'рок закри'вайє лоб / шоб'н 'сонце ни 'било* (Ск.) || **дашок**.

2. Легкий головний убір із козирком (Бес., ВК, Н., Леух., Криж., Карб., Хр., ВС, Тин., Крив., Хар., Нес., Вікт., Доб., Іван., Гор., Яр.): *кози'рок на 'голову у'д'а'гати* (Хр.) || **козирка**.

КОКЕТКА *ко'кетка, ж. р.*

1. Вставка на грудях плаття (Горш., Лип., Кап., Св., Бес., Ул., Гайс., Тр., ММеч., Поп., ВС, Осіт., Красн., Став., Дол., Тан., Кол., Бес., С., Бер., Куял., Вільш., Чеч., Кіб., Вишн., Род.) || **гестка 4**.

2. Вставка в чоловічій сорочці від плечей до грудей (Г., Мел., Ів.) || **гестка 2**.

3. Вставка на грудях блузки (Ман., Дуб.).

4. Вставка з іншої тканини на грудях одягу (ММ, Леух.).

5. Вставка на плечах чоловічої сорочки (ВМеч., Гран.): *др'іб'на де'тал' на с'пину'і / во'на йак про'доўже'н'а осноў'нойі де'тал'і / 'може 'бути ф'і'гурна / 'можна зро'бити за 'модойу / а бу'вайє ни виста'чайє т'кан'і / 'вимуше'но їде ко'кетка* (ВМеч.) || **гестка 7**.

6. Підкладка або вставка від плечей до половини грудей і спини в чоловічій сорочці народного крою; **підплічка** (Бок., ББер.).

7. Зборочки на грудях плаття чи блузки (Хиж.).

КОКНЕТКА *кок'н'етка, ж. р.* Короткий верхній одяг на ваті; **ватник 2** (ВТ).

КОЛГОТИ

КОЛГОТИ *колґоти* (Соф., Горш., Пал., Ор., Лип., Од., ББ, Бес., Лоз., Меч., Ул., ВТ, Г., Т., ДП, Боб., Гер., Чеч., Тер., Ман., ММ, Гайс., Мар., Дуб., Тар., ББер., Кіб., Зел., Мак.), *колґоди* (Куял., Крут., П'ят., Нос., Мих.), *мн.* Жіночі штани зі ступнями, які щільно облягають ноги; **колготки**.

КОЛГОТИ БАВОВНЯНІ *колґоти ба'воўн'ан'і*, *мн.* Колготки з бавовни; **колготки прості** (Ор., ББ, Бес., Гр., Ул., ВТ, Важ., Карб., Кат., Т., Вільш., Дуб., Рос., Кам., Дж., В., Став.).

КОЛГОТИ КАПРОНОВІ *колґоти ка'пронов'і*, *мн.* Колготки з капрону; **колготки капронові** (Соф., Горш., Пал., Ор., ББ, Бес., Меч., Ул., Т., С., Боб., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., Куял., Пол., Вільш., Дах., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Важ., Гайс., Мел., Крут., Кат., Трид., ММеч., Прм., Дуб., Тр., Сав., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., П'ят., Міт., Семир., Степ., Кіб., Мих., Ц., Поп., В., Розс., ВС, Осіт., Яг., КГ, Красн., Іван., Вишн., Зел., Гус., Став., Зат., Кол., Коч., Черп., Мик., Зв.).

КОЛГОТИ ПРОСТІ *колґоти прос'ц'і*, *мн.* Колготки з бавовни; **колготки прості** (Горш., Й.).

КОЛГОТИ ШЕРСТЯНІ *колґоти ширс'т'ан'і* (Кат.), ~ *ше"рс'ц'ан'і* (Горш., Пал., Ор., Бес., Меч., Ул., Г., Т., Куял., Сем., Тер., Ман., Важ., Горд., Коч.), ~ *ширс'ц'ан'і* (Прм., Сав., Рос., Кам., ББер., Міт., Степ., Мих., Ц., Поп., В., Розс., Осіт., Яг., КГ, Зел., Гус., Черп.), ~ *ше"рс'ц'ан'і* (Гер., Вільш., Ол., Чеч., Гайс., Горд., Трид., ММеч., Л., Тар., Дж., Семир., Кіб., Іван., Вишн., Став., Мик.), *мн.* Колготки з шерсті; **колготки шерстяні**.

КОЛГОТКИ *колґотки* (Нов., Кап., Св., Крас., ВК, Гр., Ш., С., Тауж., Бер., Лен., Бок., Зап., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Шар., Ол., Сум., Важ., Мел., Мар., Карб., Кат., Тр., Трид., ММеч., Прм., Сав., Ос., Л., Рос., Семир., Степ., Мит., Ц., Поп., В., Розс., ВС, Осіт., Яг., КГ, Гус., Став., Дол., Ап., Кол., Коч., Черп., Род., П., Віл., Мик., Зв.), *колгот'ки* (Ят., Тиш., Й., Горд., Кам., Іван., Юрк.), *колготк'і* (Чап.), *ко'лотки* (Вишн.), *мн.* Жіночі чи дитячі штани зі ступнями, які щільно облягають ноги || **колготи**.

КОЛГОТКИ БЕЗРОЗМЕРНІ *колґотки би'зроз'м'ерн'і* (Ш., ВТ, Бер., Дах., Ос., Дж., Зв.), ~ *би'зроз'мерн'і* (Й., Тер., Одай,

Крив., Дол., Юрк.), ~ *бе^нзраз^м’єрн’і* (ДП), *мн.* Колготки з синтетичного еластичного волокна || **безрозмірки.**

КОЛГОТКИ ДИДИРОНОВІ *кол’готки диди’ронов’і, мн.* Колготки, плетені з синтетичного волокна (Зв.).

КОЛГОТКИ КАПРОНОВІ *кол’готки кап’ронов’і* (Нов., Кап., Св., Крас., ВК, Гр., Тауж., Бер.), *колгот’ки* ~ (Ят., Тиш.), *мн.* Колготки з капрону || **капронки 1, колготи капронові.**

КОЛГОТКИ ПРОСТІ *кол’готки прост’і* (Нов., Крас., ВК, Вишн.), ~ *прості* (ВС, Мел.), ~ *п’рості* (Тер.), ~ *прос’ц’і* (Г., Бок., Сем., Дах., Тр.), ~ *п’рос’ц’і* (Пер., Ос.), *колгот’ки прос’ц’і* (Ят., Св., Л.), *мн.* Колготки з бавовни || **колготи бавовняні, колготи прості, колготки теплі 1.**

КОЛГОТКИ ТЕПЛІ *кол’готки ’тепл’і, мн.*

1. Колготки з бавовни; **колготки прості** (Боб., Бен., Пол., ММ, Сав., Тар.).

2. Колготки з шерсті; **колготки шерстяні** (С., ДП, Зел., ВС, Ол.).

КОЛГОТКИ ХЛОПЧАТОБУМАЖНІ *колгот’ки хлопчатобумажн’і, мн.* Колготки з бавовни; **колготки прості** (Тиш., Трид.).

КОЛГОТКИ ШЕРСТЯНІ *кол’готки ше^нрст’ан’і* (ВК, Ух.), ~ *ширс’ц’ан’і* (Нов., СТ, Кап., Св., Крас., Гр., Ш., Тауж., Бер., Пуж., Пер., Пол., Карб., Тр., Ос., Кол.), ~ *ширс’ц’ан’і* (Бок.), *колгот’ки ширс’ц’ан’і* (Ят., Тиш.), ~ *ширс’ц’ан’і* (Мел.), *мн.* Колготки з шерсті || **колготки теплі 2, колготи шерстяні.**

КОЛЄЧКО *кол’єчко* (ББ, З., НО, Лад., Трид., Сав., Сат., Юрк., Віл., Кал.), *кал’єчко* (Пер.), *с. р.* Оздоблена коштовним каменем прикраса на палець; **перстень 1.**

КОЛЄЧКО ОБРУЧАЛЬНЕ *кол’єчко обр’учал’не, с. р.* Обручальний перстень без каменів; **кольцо 2** (ББ, Гер.).

КОЛОДКА *ко’лод^мка, ж. р.* Копил, на якому шили або ремонтували взуття; **лапка** (К.).

КОЛОДКИ *ко’лод^мки, перев. мн., в одн. ж. р. ко’лод^мка.* Відкрите літнє жіноче взуття з дерев’яними каблуками; **стукалки** (ВТ, Й.).

КОЛОК *ко’лок, ч. р.* Кінець зав’язаної під підборіддям хустки (Кап.).

КОЛОКОЛА

КОЛОКОЛА *колокола*, *мн.* Чоловічі штани, розширені від колін донизу; штани **кльошні** (Ят.).

КОЛОТУШКИ *колотушки*, *перев. мн.*, в *одн. ж. р.* *колотушка*. Відкрите літнє жіноче взуття з дерев'яними каблуками; **стукалки** (Ос.).

КОЛЬЄ *кол'йе*, *с. р.*, *невідм.* Прикраса з дорогих каменів, яку жінки носять на шії (Тиш., Св., Г., ВМеч., Вікн., Кіб., Сок.).

КОЛЬЦО *кол'цо* (Пал., СТ, Тиш., Люш., Лип., Кап., Тет., Св., Од., Роз., Меч., Ул., ВТ, Й., КК, Г., Т., Х., Н., Бер., Лен., Боб., Об., Піщ., Пуж., Сем., Криж., Чеч., Ман., Вес., Гайс., Мар., Мар., Крут., Тр., Коб., Зал., Трид., ММеч., Прм., Кам'ян., Ос., Вікн., Кам., Ф., Дж., Ч., Рах., Степ., Кіб., Гран., Ц., Кор., Син., Хр., В., КГ, Олек., Наг., Буз., Ск., Кривч., Бор., ЗР, Хиж., Кут., Красн., Тал., ЧО, СБ, Суш., Крс., Пік., Гром., Том., Гл.), *кал'цо* (Пер., Чап., Мик.), *с. р.*

1. Оздоблена коштовним каменем прикраса на палець; **перстень 1** (Пал., СТ, Тиш., Люш., Лип., Кап., Од., Бес., Тет., Лоз., Й., Г., Т., Н., Бер., Лен., Бок., Боб., Об., Пуж., Сем., Криж., Чеч., Зал., Трид., ММеч., Кам., Ф., Дж., Гран., Ц., КГ, Олек., Наг., Буз., Ск., ЗР, Хиж., Кут., Хар., Красн., СБ, Суш., Пік., Гром., Гл.).

2. Обручальний перстень без каменів (Тиш., Св., Тет., Роз., Ул., Й., КК, Ман., Вес., Мар., Крут., Коб., Ант., Зал., Оз., Кам'ян., Ф., ББер., Степ., Кіб., Ц., Син., Хр., Наг., Кривч., Хиж., Красн., Крс., Том.) || **каблучка 2, колечко обручальне, кільце обручальне, обручалка, обручка 1, перстень обручальний, перстень шлюбний.**

3. Вушна прикраса у формі кільця, дужка якої просмикується в мочку вуха (Бор.): *кол'цо йідно 'циган но'сиу* (Бор.).

КОЛЬЦО ОБРУЧАЛЬНЕ *кол'цо обручал'не* (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Лип., ВК, Лоз., Гр., ВТ, Г., С., ДП, Бок., Боб., Піщ., Бен., Куял., Сем., Мар., Прм., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Рос., Кам., Тар., ББер., Міт., Мит., Гран., Кор., Кривч., Кон., ЗР, Рус., Кут., Нес., Вікт., Доб., Лег., Віл., Яр., Лук., Гл.), ~ *гобручал'не* (Ч., Гус., Ап.), *кал'цо обручал'не* (Дол., Мик.), *с. р.* Обручальний перстень без каменів; **кільце 2.**

КОМБІДРЕЗ *комб'ідрез*, *ч. р.* Жіноча кофта у вигляді суцільного купальника із рукавами або без рукавів і застібкою на

матні (Род.): *ж·іноча / кофта / вона їде йак гол'ф / буває з рукавами / буває без / буває нав'іт' без ший / сут' у тому / шо зашч·ібайщ'а ўнізу / з'їєднана пє^uредн'а частина і задн'а по^lоскойу / так йак пампє^uрс / ѓе на л'іпучк·і / ѓе на круч^lках (Род.) || боді.*

КОМБІНАЦІЯ *комб·інац'їа, ж. р.*

1. Спідня шовкова жіноча сорочка з мереживом; **сорочка шовкова** (Нов., Пал., Ор., Ят., Леух., СТ, Тиш., Т., Тер., ММ, Важ., Тар., Коч., Лип., Бєс., Крас., Лоз., Ё., Г., ДП, Чап., Куял., Дах., Шар., Мар., Крут., Прм., Тр., Дуб., Вікн., Кам., Дж., ББєр., Рах., Степ., Мих., Ц., Поп., Тек., Юрк., Гл., Мик., Ул., Кат., Тар.).

2. Комплект жіночої білизни (Ух., Піщ., Чєч.).

3. Жіноча трикотажна сорочка (Гайс.).

4. Пошиття одягу з декількох різнокольорових шматків тканини (ББ, Гер., Зат., Яр., Розс.): *'шити шос' / з одної матер'її / з другої / от то^lб·і ї комб·інац'їа (Зат.).*

КОМБІНАШКА *комб·інашка, ж. р.* Спідня шовкова жіноча сорочка з мереживом; **сорочка шовкова** (Мєч., Ш., Ол., ВМєч., Ос., Л., Семир.).

КОМБІНЕЗОН *комб·ін'їзон* (Горш., Пал., Ор., Ят., Тауж., СТ, Тиш., Лип., Кап., ББ, Крас., ВК, Лоз., Мєч., Ш., Ул., ВТ, С., ДП, Бєр., Бок., Ух., Пер., Чап., Куял., Вільш., Леух., Сем., Дах., Шар., Ол., Чєч., Ман., Гайс., Мєл., Мар., Горд., Тр., Трид., ММєч., ВМєч., Прм., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Рос., Кам., ББєр., Розс., ВС, КГ, Ост., Красн., Гус., Мик.), *комб·ін'їзон* (Соф., Нов., Ё., Т., Лен., Піщ., Пуж., Бєн., Гер., Тер., Карб., Кат., Тар., П'ят., Ч., Мих., Мит., Ц., Яг., Кон., Нес., Іван., Став., Ап., Коч.), *комб·їзон* (ММ, Важ., Л., Доб., Ром.), *ч. р.* Одяг, що становить сполучення куртки зі штаньми.

КОМІР *'ком·ір* (внп), *'комир* (Соф., Нов., Од., ВТ, Ё., Бок., Леух., Сем., Тер., Вес., Гайс., Карб., Дуб., Л., Міт., Нос., Ч., Рах., Мит., Тарн., Грєб., Яг., Тин., Ок., Гус.), *ч. р.* Смужка тканини, пришита в одязі коло шиї || **воротнік**.

КОМІР ВИКИДНИЙ *'ком·ір викид'ній, ч. р.* Виложистий комір; **комір відлогий** (Люш.).

КОМІР ВІДВОРОТНИЙ *'ком·ір отворот'ній, ч. р.* Виложистий комір; **комір відлогий** (Тиш.).

КОМІР ВІДКИДНИЙ

КОМІР ВІДКИДНИЙ *'ком·ір в·іткідний* (Кап., Св., ББ, Лоз., Меч., Тауж., Ух., Піщ., Пуж., Бен., Гер., Пол., Вільш., Тер., Ман., ММ, Мел., Тр., ВМеч., Прм., Дуб., Дж., ББер., Губ., Кіб., Гун., Гран., Поп., В., Розс., КГ, Сок., Кривч., Крив., Нес., Іван., СБ, Юрк., Яр.), ~ *откідний* (Горш., Ор., Ят., Крас., Ул., Рус.), *'комір в·іткідний* (Нов., Міт., Нос., Рах., Мит., Греб., Гус., Кол.), ~ *откідний* (Гайс.), *ч. р.* Виложистий комір; **комір відлогий**.

КОМІР ВІДЛОГИЙ *'ком·ір отлогий*, *ч. р.* Виложистий комір (Тек.) || **воротнік відкидний, комір викидний, комір відворотний, комір відкидний, комір відложний, комір відкидний, комір лежачий, комір наложний, комір розкладний, комір розложистий, комір розложний.**

КОМІР ВІДЛОЖНИЙ *'ком·ір в·ідложний* (Дах., Сум., Мих., Віл., Лук.), ~ *отложний* (Ол., Важ., П'ят., Ром., Зел., Ап., Коч., Крас., Ул., ВТ, Т., Пер., Куял.), *ч. р.* Виложистий комір; **комір відлогий:** *отложний 'ком·ір у рубашк·і* (Ап.).

КОМІР КРИНИЧКОЮ *'ком·ір кирничкоюу*, *ч. р.* Виложистий комір із прямокутними кінцями (Тар.).

КОМІР КРУГЛИЙ *'ком·ір к'руглий*, *ч. р.* Виложистий комір із заокругленими кінцями (Бок., Сем., Ос., Сав., Вільш., Степ., Чеч.): *к'руглий 'ком·ір / коли ни·має р·і·жечк·і·у* (Степ.).

КОМІР ЛЕЖАЧИЙ *'ком·ір ли·жачий* (Лип., Бер., Семир., Степ., Ц., Чп., ВС, Зат.), ~ *ле^лжач·ій* (Бес.), *'комір ли·жачий* (Гайс., Карб., Нос., Ч., Мит.), ~ *ле^лжач·ій* (Й., Соф.), *ч. р.* Виложистий комір; **комір відлогий**.

КОМІР МЕХОВИЙ *'ком·ір м·еховий*, *ч. р.* Хутровий комір у верхньому одязі (Ос.).

КОМІР МОРЯЦЬКИЙ *'ком·ір мо·рац'кий*, *ч. р.* Великий прямокутної форми виложистий комір (Баб., Сав., Черп.): *'ком·ір мо·рац'кий / це ви^ллика квадратна ластка на плечах* (Баб.).

КОМІР НАЛОЖНИЙ *'ком·ір наложний*, *ч. р.* Виложистий комір; **комір відлогий** (Ят.).

КОМІР РОЗКЛАДНИЙ *'ком·ір розкладний*, *ч. р.* Виложистий комір; **комір відлогий** (ЗР, Зап.).

КОМІР РОЗЛОЖИСТИЙ *'ком·р розложистий* (Баб.), *'комір* ~ (Ч., Мит., Мол., Іван.), *ч. р.* Виложистий комір; **комір відлогий**.

КОМІР РОЗЛОЖНИЙ *ком·ір розложний*, ч. р. Виложистий комір; **комір відлогий** (Пал., Пуж., Кат., Л., Тан.).

КОМІР СТАЛІНСЬКИЙ *ком·ір стал'інс'кий*, ч. р.

1. Високий, стоячий комір (Чеч., Зел., Ап.): *стал'інс'кий ком·ір поп·ім шийу / р'імний / биз душ·іу / поп·ід бороду* (Зел.).

2. Виложистий комір з гострокутними кінцями (Гер., Тр.): *стал'інс'кий ком·ір / кругом шийі / гостр'і к·інц'і / а тод'і викидаўс'а наверх / чолов'ічий і ж'іночий / до грудеї* (Гер.).

КОМІР СТОРЦОВИЙ *ком·ір сторцовой* (Тауж., Пуж., Бен., Ос., Л., Мит.), ~ *сторцовой* (П'ят.), ч. р. Комір, що облягає шию; **комір стоячий**: *сторцовой ком·ір на два пал'ц'і* (Бен.).

КОМІР СТОЯНЦОВИЙ *ком·ір сто'янцовой*, ч. р. Комір, що облягає шию; **комір стоячий** (Мел., Ос., Кіб.): *ран'че у чолов'ічих полот'н'аних тон'ких сорочках буу сто'янцовой ком·ір* (Ос.).

КОМІР СТОЯЧИЙ *ком·ір сто'йачий* (Горш., Ор., Тиш., Люш., ББ, ВК, Лоз., Ш., Г., Т., Зап., Ух., Піщ., Пуж., Гер., Пол., Вільш., Бор., Дах., Шар., Тер., Ман., ММ, Крут., Кат., Тр., Прм., Дуб., Ос., Дж., П'ят., Губ., Мих., Гран., Ц., В., Розс., КГ, Кривч., Рус., Кут., Хар., Вікт., Доб., Мол., Зел., Тан., Баб., СБ, Тек., Зат., Кол., Коч., Юрк., Ів., Черп., Род., Мак.), ~ *сто'йач'ий* (Бес., Крас., Ол., Важ., Кал.), *комір сто'йачий* (Нов., ВТ, Леух., Гайс., Карб., Мит., Нос., Ч., Рах., Степ., Мит., Тарн., Греб., Яг., Гус.), ~ *сто'йач'ий* (Соф., Й.), ч. р. Комір, що облягає шию: *сто'йачий ком·ір прил'агає до шийі / і зас'ц'ібайшц'а на туВики* (Губ.).

КОМІР ФІГУРНИЙ *ком·ір ф'ігурний*, ч. р. Виложистий комір, який має складну форму (Бок., Дол.).

КОМІР ШАЛЬОВИЙ *ком·ір шал'овий*, ч. р. Виложистий комір шалеподібної форми; **шалік 2** (Гер., Сем., Кат., ББер., Розс., Осіт., Дол.).

КОМІРЕЦЬ *ком·ірець*, ч. р. Відвернутий край на рукаві одягу (Крас., Х., Гер.) || **комірик, комірчик**.

КОМІРИК *ком·ірик*, ч. р. Відвернутий край на рукаві одягу; **комірець** (Дах.).

КОМІРЧИК *ком·ірчик*, ч. р. Відвернутий край на рукаві одягу; **комірець** (Бес.).

КОМНАТНІ

КОМНАТНІ *комнатн'і* (Пал., СТ, Тиш., Св., Лоз., Т., Тауж., Бер., Лен., Ух., Піщ., Пуж., Пол., Бор., Сем., Дах., Чеч., Тер., Ман., Уд., Тр., Трид., ММеч., Сав., Кам'ян., Л., Тар., ББер., Мит., Ц., Тарн., КГ, Кривч., ЗР, Хиж., Крив., Тал., Зат., Черп., Мак., Віл., Лук.), *комнатні* (Горш., Бес., Ск.), *комнат'н'і* (Ос.), *мн.* Легкі туфлі, переважно для хати; **тапки**.

КОМПЛЕКТ *компл'ект* (Ор., Ят., ББ, Меч., Бес., Крас., Гр., Ш., ВТ, Й., Г., С., Леух., Дах., Ол., Мел., КГ, Горд., Кат., Дуб., Тар., Семир., Степ., Кіб., Мих., Мит., Ц., Поп., Осіт., Кон., Одай, Красн., Іван., Гус., Став., Дол., Тан., Зат., Черп., ВС, Тр.), *компл'ект* (Т., Бок., Пер., Чеч., Ул., Тер., Ман., Гайс., Л., Рос., Дж., Гран., ВС, Зел., Гл., Сав., Ос., Тар., Поп., Вишн.), *ч. р.*

1. Набір жіночої білизни із декількох предметів (Ш., Бок., Пер., Дах., Гайс., Кат., Дуб., Кам., Тар., Дж., Мит., Ц., Поп., Дол., Тан., Черп., Віл., Гл.) || **гарнітур 1**.

2. Набір одягу для новонародженого (Бес., Тер., Мел., Кат., Рос., Іван., Гус., Віл., Тр., ВС, Кон., Сав., Ос., Тар., Поп., Вишн.) || **комплект дитячий**.

3. Комплект верхнього одягу, що складається з піджака, штанів і жилетки; **трійка** (Л., Степ., Ул., Ман., Одай): *у комп'ект у'ходить три 'вешч'і / а'бо т'роїка / штат'ни / жи'л'етка / п'ід'жак* (Одай).

4. Набір постільної білизни, до складу якого входить підодіяльник, простиня, наволочки (Бес., Ор., Ят., ББ, Гр., Ш., ВТ, Й., Т., С., Меч., Бок., Леух., Дах., Ол., Чеч., Тер., Ман., Мел., Крут., Мих., Горд., Кат., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., Семир., Кіб., Гран., Ц., ВС, Осіт., Кон., Одай, Вікт., Красн., Став., Дол., Тан., Зат., Одай, Гл.).

КОМПЛЕКТ ДИТЯЧИЙ *компл'ект дит'ачий*, *ч. р.* Набір одягу для новонародженого; **комплект 2** (Г., Ос.).

КОНВЕРТ *кон'верт* (Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., СТ, Тиш., Р., Лип., Кап., Од., ББ, Бес., Крас., Лоз., Гр., Меч., Ш., Ул., КК, Г., С., Тауж., ДП, Бер., Лен., Бок., Боб., Піщ., Бен., Гер., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Чеч., Ман., Важ., Мел., Мар., Ув., КГ, Кр., Тр., Трид., ММеч., VMеч., Прм., Дуб., Ос., Вікн., Рос., Тар., Ус., Поп., В., Розс., ВС, Буз., Кон., Нес., Іван., Род.), *кон'в'ерт* (Чап., Гус.), *коно'верт* (Соф., Люш., ВТ, Й., Т., Ол., Горд., Сав.,

Л., Мих., Ск., Пуг., Ром., Мак.), *ч. р.* Вид ковдри для немовлят у формі конверта: *кон'верт / куди за'ложу'ють не^ммоу'л'атко / до поло'вини з'рудок в'ін зак'ритий / там де ¹ношки ўсе зак'рито / а ¹т'іки го'лоўка в'ід^мк'рита / та і в'ід^мк'ид'ний / ¹т'іна воротн'і'ка / шо накри'вайиц'а ди'тина (Нов.)* || **пакет**.

КОНИК *к'оник, ч. р.* Металева застібка у вигляді гачка, що пришивається проти петлі на одязі; **гаплик 1** (Св., Він., Крас., Бен., Юр.): *к'оник зас'ц'огува'єс'а на ко'билку (Бен.)*.

КОНТУР *к'онтур, ч. р.* Вузька смужка тканини, пришита чи пристебнута ззаду на талії пальта, шинелі тощо **хлястик 1** (П.).

КОПИТ *ко'пит, ч. р.* Копил, на якому шили або ремонтували взуття; **лапка** (Степ.).

КОПИТО *копи'то, с. р.* Копил, на якому шили або ремонтували взуття; **лапка** (К.).

КОРАБЛИК *ко'раблик, ч. р.* Виложистий бортовий комір із гострокутними кінцями (Дол.).

КОРАЛІ *ко'рал'і* (Нов., Ор., Ят., Тиш., ББ, Крас., Меч., ВТ, Й., Г., Т., Бок., Гер., Леух., Юр., Ол., Чеч., Ман., Уд., Гайс., Крут., Горд., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Л., Кам., Тар., Нос., Семир., Степ., Дах., Кіб., Мих., Гран., ВС, Пав., Зел., Тан., Баб., Зат., Том., Віл., Лук.), *ка'рал'і* (Соф., Ул., Ц., Мол., Тал., Ром., Вишн.), *ко'рали* (Рос., Дол., Тек., П., Зв.), *мн.*

1. Намисто з коралів (Соф., Нов., Ор., Ят., Тиш., ББ, Крас., ВТ, Г., Бок., Гер., Ол., Ман., Уд., Гайс., Кам., Семир., Тал., Зел., Дол., Зат., Зв., Рос., Тек.).

2. Намисто з дорогоцінних каменів (Леух., Мел., Горд., Тр., Л., Мих., Осіт., Тан.).

3. Намисто з червоних камінців (Меч., Дуб., Кіб., ВС, Вишн., Ром., Ц., П.).

4. Намисто з великих білих камінців (Т., Крут., Баб.).

5. Намисто з великих коричневих камінців (Ул., Й.).

6. Намисто з натуральних відшліфованих камінців у декілька низок (Дах.).

7. Намисто зі скла у формі ягід (Мол.).

КОРОК *к'орок* (Соф., Нов., Ор., Ят., Бес., Ул., Ш., Т., Гер., Дах., Ол., Дуб., Л., Рос., Кам., Гран., Тарн., ВС, Яг., Кон., Меч.,

КОРОТАШ

Крут., Семир., Степ., Красн., Зел., Гайс., КГ, Меч., Вікт.), *ко́рок* (Ш.), *ч. р.*

1. Підбор у взутті (Соф., Нов., Ор., Ят., Бес., Ул., Ш., Т., Гер., Дах., Ол., Дуб., Л., Рос., Кам., Гран., Тарн., ВС, Яг., Кон.): *туфл'і на корках* (Гран.).

2. Каблук з корка (Гайс., КГ, Семир., Степ., Вікт., Красн.): *каблуки з корка* (Красн.) || **каблук корковий**.

КОРОТАШ *коро́таш*, *ч. р.*

1. Будь-який короткий верхній одяг (ББ, Й., Г., Ол., Чеч., Крут., Тр., Степ., Тарн., Яг., Пог., КГ, Вишн., Дол., Мик., Ят., Мит., Ул., ВТ, Рос., Тар., Ус., Рах.).

2. Короткий верхній одяг із домотканого грубого сукна; **свитка 1** (Мит., Гран., Пуж., Л., Мих., Мит., Гран.).

3. Жіноче півпальто із сукна; **полупальто 1** (Ол., Мел., Карб., Рос., Семир., Яг., Кол.).

4. Короткий верхній жіночий одяг, утеплений ватою (Мел., Т., Губ.).

5. Короткий верхній одяг із хутра; **полушубок** (Леух., Гун.).

6. Короткий жіночий піджак (Семир., Гун.).

7. Коротка спідниця (Іван.).

КОРОТАШКА *коро́ташка* (Мак.), *коро́тушка* (Хар.), *ж. р.*
Верхній короткий одяг із домотканого грубого сукна.

КОРОТИШКА *коро́тишка*, *ж. р.* Чоловіча сорочка з короткими рукавами; **безрукавка 2** (КГ).

КОРОТУШКА *коро́тушка*, *ж. р.* Короткий верхній одяг на ваті; **ватник 2** (Ант.).

КОРСАЖ¹ *корсаж*, *ч. р.*

1. Широкий пружистий пояс, який одягають для надання стрункості фігури; **корсет 1** (Нов., Ят., СТ, Лоз., Ул., Г., Дах., Ол., Чеч., Степ., ВС, П., Тин.): *корсаж жінки їд'івали / шобⁿ хв'ігурн'і були* (Тин.).

2. Пояс до якого чіпляють панчохи (Ул.): *корсаж / п'іт.римка ф'ігури / до його ч'іп'л'айут чулки* (Ул.).

3. Пояс, делаль одягу до кітеля (Люш.): *корсаж їд'івали зверху на к'іт'іл'* (Люш.).

КОРСАЖ² *корсаж*, *ч. р.*

1. Приталена вишита жіноча безрукавка; **корсетка 1** (Лен., Чап.).

2. Безрукавка на шнурках (Крут.).

3. Верхня частина плаття, що облягає тіло (Уд., Дуб., Яр.): *кор'саж / частина жіночого плат'а / йа'ка обл'а'гає г'руди / с'пину і 'туло'в'ишче* (Дуб.) || **корсет² 4.**

КОРСАЖКА *кор'саж'''ка*, ж. р. Приталена вишита жіноча безрукавка; **корсетка 1** (ВК): *кор'саж'''ка 'дуже 'гарно 'вишита* (ВК).

КОРСАКИ *корса'ки*, перев. мн., в одн. ч. р. *кор'сак*. Старе стоптане взуття; **взуття поношене** (Р.).

КОРСЕТ¹ *кор'сет* (Ят., Од., ББ, Бес., Меч., ВТ, Й., Гер., Горд., Трид., ММеч., Дуб., Тар., Мит., Ц., Поп., Тарн., Кон., Вікт., Род., Иван., Зел.), *кар'с'ет* (Ул., Гайс., Став., Ап.), ч. р. Широкий пружистий пояс, який одягають для надання стрункості фігури: *кор'сет на шнур'ках чи гаплич'ках* (Род.); *кар'с'ет жі'н'ки но'сили / шоб живота ни 'було* (Ул.) || **корсаж 1.**

КОРСЕТ² *кор'сет*, ч. р.

1. Приталена вишита жіноча безрукавка; **корсетка 1** (Т., К., Семир., П.).

2. Безрукавка без застібок (Вишн.).

3. Верхня частина плаття, яку стягують ззаду шнурками (Чеч., Мик.).

4. Верхня частина плаття, що облягає тіло; **корсаж² 3** (Нов.).

КОРСЕТ³ *кор'сет*, ч. р.

1. Торбинка для грошей, яку стягували зверху мотузкою; **калитка 1** (Мит., Зел.).

2. Торбинка для тютюну, яку стягували зверху мотузкою; **капшук 1** (Бес.).

КОРСЕТКА *кор'сетка* (Мих., Кіб., К., Чп.), *кар'сетка* (ББ), *кор'с'етка* (Гран., Сок.), ж. р.

1. Приталена вишита жіноча безрукавка (Кіб., Гран., Мих., Чп.): *кор'сетка / та'ка йак жіноча жі'л'еточка 'вишита / оп'т'агує 'тал'йу* (Кіб.) || **корсаж² 1, корсажка, корсет² 1.**

2. Жіноча безрукавка, оздоблена бісером (Сок.): *кор'с'етка / це жі'л'етка укра'їнс'ка / оз'доблена 'біс'ером* (Сок.).

КОРЧАГІНКА

---

3. Жіноча безрукавка з розпіркою ззаду (ББ): *кар'сетка / бисру'каў / із 'зад'і роспор'ишок / рос'шита / ж'інки но'сили* (ББ).

КОРЧАГІНКА *кор'чаг'інка*, ж. р. Чоловіча сукняна шапка з гострим верхом; **будьонівка** (Тр.).

КОСИНЕЦЬ *коси'нець'*, ч. р. Трикутна жіноча хустка, яку носять на голові або шиї; **косинка 1** (ЗР).

КОСИНКА *ко'синка*, ж. р.

1. Трикутна жіноча хустка, яку носять на голові або шиї (внп) || **косинець**.

2. Невелика хустка з тонкої тканини; **хустинка 1** (Юр., Ол., Вес., ВМеч., Гран., Син., Ск., Рус., Иван., Гус., КГ, Новос., Зв.).

КОСИНКА ПУХОВА *ко'синка пу'хова*, ж. р. Трикутна жіноча хустка з пуху (Ос., Зв., Сав.).

КОСОВОРОТКА *косово'ротка*, ж. р.

1. Чоловіча сорочка із застібною з боку (Нов., Ят., Тиш., Крас., Ул., Губ., Степ., Одай, Красн., Гл., Ват.).

2. Виложистий комір з нерівними кінцями (Род.): *косово'ротка / це 'ком'ір / у йа'кому ко'сен'к'і кр'д'ії* (Род.); *косово'ротка / це 'ком'ір / 'б'іл'ша час'ц' йо'го обл'а'гає на з'руд'ах / а ко'рот'ша / дос'а'гає до 'ней і / с'ходи'ц'а на пл'ч'і чи 'нишче* (Степ.).

КОСТОЧКА *'косточка*, ж. р. Дугоподібна пластмасова чи металева пластинка в бюстгальтері (Ос.).

КОСТЮМ *ко'ст'ум* (Нов., Ж., СТ, Од., ВК, Крим., Об., Пл., Гол., Лен., МФ, Чап., Юр., Криж., Коб., Наг., Буз., Суш., Крс., Пік., Ок., Том., Кр., Мар., НО, Лад., Оз., Трид., Баб., Гром.), *ко'с'т'ум* (Тет., З., Н., Бор., Вес., Хр.), *ко'с'ц'ум* (Бер., Р., Лип., Св., ББ, Бес., Крас., Меч., Ул., ВТ, Й., КК, Г., Т., Тауж., Х., ДП, Бок., Боб., Ух., Піщ., Пуж., Гер., Куял., Вільш., Шар., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Гайс., Мел., Крут., Ант., Зал., Кат., ММеч., ВМеч., Прм., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Соб., Кам., Тар., Дж., ББер., П'ят., Нос., Семир., Степ., Кіб., Мих., Мит., Губ., Гран., Кор., Св., Поп., Розс., ВС, Осіт., КГ, Сок., Кон., Хиж., Одай, Крив., Красн., Доб., Лег., Вишн., Гус., Став., Дол., Ап., Тек., Рах., Ів., Гор., Черп., Род.), *ко'с'ц'ум* (Люш., Роз., Лоз., Уд., Дуб., Соф., Горш., Пал., Ор., Ят., Тиш., Кап., Гр., Ш., Бок., Пер., Бен., Пол., Леух., Сем., Дах., Важ., Тр., Карб., Ос., Рос., Ус., Ф., Міт., Ч., Рах.,

КОСТЮМ ШКІЛЬНИЙ

Ц., Чп., Тарн., Син., Греб., Ск., Кривч., Юрк., Тин.), *кас'ц'ум* (Горд.), *ч. р.* Комплект верхнього одягу, що складається з піджака і штанів або піджака і спідниці.

КОСТЮМ ВИХІДНИЙ *кас'ц'ум вих'ідний*, *ч. р.* Костюм, який одягають у свято (Мит., Тек.) || **костюм про свято, костюм святошний.**

КОСТЮМ ДОМАШНІЙ *кас'ц'ум до'машн'їй*, *ч. р.* Повсякденний одяг, що складається з піджака і штанів (Лип.).

КОСТЮМ ПРО СВЯТО *кас'ц'ум про с'вато*, *ч. р.* Костюм, який одягають у свято; **костюм вихідний** (Ос.).

КОСТЮМ РОБОЧИЙ *кас'ц'ум ро'бочий* (Зап., Гер., Шар., Тер., Ман., Св., Ул., Горд., Л., П'ят., Соф., ББ, Пер., Бен., Пол., Тр., Вільш.), *ч. р.* Робочий повсякденний одяг, що складається з піджака і штанів.

КОСТЮМ СВЯТОШНИЙ *кас'ц'ум с'ва'тошний* (Рах.), *ч. р.* Костюм, який одягають у свято; **костюм вихідний.**

КОСТЮМ СПОРТИВНИЙ *кас'т'ум спор'тиўний* (ВК, Нов., Пал., Хиж.), *кас'ц'ум* ~ (Св., Бес., Крас., Ул., Г., Ух., Шар., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Уд., Гайс., Мел., Горд., Дж., ББер., Губ., Степ., ВС, Осіт., КГ, Сок., Крив., Іван., Зел., Ап., Кол.), *ко'с'ц'ум* ~ (Соф., Гр., Ш., Бен., Пол., Вільш., Важ., Тр., Дуб., Тар., Мит., Нос., Чп., Тарн., В.), *кас'ц'ум спор'т'їўний* (СТ., Тиш., Р., Люш., Лип., Кап., ББ, Меч., ВТ, Й., КК, Т., Тауж., ДП, Бер., Бок., Боб., Пуж., Пер., Гер., Куял., Сем., Мар., Крут., Карб., Кат., ММеч., ВМеч., Сав., Кам'ян., Ос., Л., Рос., Кам., Мих., Мит., Гран., Кон., Доб., Гус.), *ко'с'ц'ум* ~ (Лоз., Лен., Чап., Ч., Рах., Ц.), *ч. р.* Костюм для занять спортом.

КОСТЮМ ТРИКОВИЙ *кас'ц'ум тр'ї'ковий*, *ч. р.* Костюм з бавовняної тканини (ВС).

КОСТЮМ ХЛОПЧАТОБУМАЖНИЙ *кас'ц'ум хлоп'чатобу'мажний*, *ч. р.* Костюм з бавовняної тканини (Крив.).

КОСТЮМ ШКІЛЬНИЙ *кас'ц'ум шк'їл'ний* (Пал., Бес., Зап., Гер., Вільш., Леух., Дах., Чеч., Важ., Карб., Кат., Тр., Сав., Л., Рос., Кам., Дж., ББер., П'ят., ВС, Тарн.), ~ *ш'кол'ний* (Бен., Дуб., Вільш., Тар.), *ч. р.* Одяг школярів, який складається з піджака і штанів.

КОСТЮМЧИК

КОСТЮМЧИК *кoc'ц'умчик* (внп), *кoc'с'ц'умчик* (Люш., Св., Лоз., Крут., Й., Карб., Дуб., Рос., Ш., Кам., Тар., Ц., П'ят.), *ч. р., змени.* до **КОСТЮМ**.

1. Жіночий легкий костюм, що складається зі спідниці і піджака (внп).

2. Дитячий комплект, що складається зі штанців і кофточки (внп).

КОФТА *'кофта* (Нов., Ят., Кап., Ул., КК, Бер., Лен., Пуж., Гер., Сем., Дах., Шар., Ол., Чеч., Мел., Мар., Крут., Кат., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Ос., Рос., ББер., П'ят., Тар., Семир., Мих., Поп., Осіт., Тиш., Й., Г., С., Н., Гол., Пол., Вільш., Тер., Гайс., Крут., Кат., Губ., Мих., Осіт., ЧО, Став., Тек., Юрк., Гром., Том., Род., Гл.), *'кохта* (Лип., Св., ББ, Крас., Лоз., Бок., Піщ., Куял., Тер., Горд., Нос., В., Вишн., Гус., Ор., Ят., Кап., ВК, Н., Зап., Пол., Мел., Горд., Л., Син., КГ, Рус., Дз., Мол., Іван., Зел., Тан., Баб., СБ, Зат., Суш., Ів., Пік., Ок., Том., Гор., Лук.), *ж. р.*

1. Плетена кофта з гудзиками (Нов., Ят., Кап., Ул., КК, Бер., Лен., Пуж., Гер., Сем., Дах., Шар., Ол., Чеч., Мел., Мар., Крут., Кат., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Ос., Рос., ББер., П'ят., Семир., Мих., Поп., Осіт., Лип., Св., ББ, Крас., Лоз., Бок., Піщ., Куял., Тер., Горд., Нос., В., Вишн., Гус.) || **в'язанка 1, джемпер 2, кофта в'язана, кофточка 2.**

2. Легкий жіночий одяг до пояса; **блузка** (Тиш., Й., Г., С., Н., Гол., Гер., Пол., Вільш., Ол., Тер., Гайс., Крут., Кат., ММеч., П'ят., Губ., Мих., Осіт., ЧО, Став., Тек., Юрк., Гром., Том., Род., Гл., Ор., Ят., Кап., ББ, ВК, Н., Зап., Пол., Мел., Горд., Л., Син., КГ, Рус., Дз., Мол., Іван., Вишн., Зел., Гус., Тан., Баб., СБ, Зат., Суш., Ів., Пік., Ок., Том., Гор., Лук.).

3. Плетена кофта без коміра і застібок, яку одягають через голову; **джемпер 1** (Тар.).

КОФТА ВИШИТА *'кохта 'вишита, ж. р.* Вишита жіноча сорочка з короткими рукавами (ВМеч.) || **кофточка вишита.**

КОФТА В'ЯЗАНА *'кофта ўйазана, ж. р.* Плетена кофта з гудзиками; **кофта 1** (Л., Мик.).

КОФТА МАХЕРОВА *'кофта махерова, ж. р.* Кофта, плетена з мохерових ниток (Мит., Ос.).

КОФТА СТРЕЙЧЕВА *'кофта ст'рейчова*, ж. р. Кофта з синтетичної еластичної тканини (Ос., Сав., Тан., Гор.): *ст'рейчова 'кофта обл'а'гайе 'т'іло* (Ос.).

КОФТОЧКА *'кофточка* (Ж., СТ, Св., Меч., Ул., ВТ, З., Лен., Об., Пл., Пуж., Бен., Ос., Чеч., Лад., Ант., VMеч., Прм., Сав., Кам'ян., Дж., Рах., ВС, Кіб., Гайс.), *'кохточка* (Лип., ББ, Ш., Пер., Трид., Дуб., Ос., Тар., Тин., Доб.), ж. р.

1. Легкий жіночий одяг до пояса; **блузка** (Ж., СТ, Св., Меч., Ул., ВТ, З., Лен., Об., Пл., Пуж., Бен., Чеч., Лад., Ант., VMеч., Прм., Сав., Кам'ян., Дж., Рах., ВС, Кіб., Лип., ББ, Ш., Пер., Трид., Дуб., Ос., Тар., Тин., Доб.).

2. Плетена кофта з гудзиками; **кофта 1** (Гайс.).

КОФТОЧКА ВИШИТА *'кохточка 'вишита*, ж. р. Вишита жіноча сорочка з короткими рукавами; **кофта вишита** (Ос.): *у 'вишитих кохточ'ках д'іў'чата на с'цен'і висту'пали* (Ос.).

КОШЕЛЬ *'кошел'* (Крс.), *'ко'ш'іл'* (Крим.), ч. р. Великий гаманець.

КОШЕЛЬОК *коше'л'ок* (Криж., Чап., Ж., СТ, Лад., Р., Н., ДП, Лен., Пав., ЧО, Дол., Пік.), *кош'іл'ок* (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., Лип., Кап., Св., Кр., Од., ББ, ВК, Тет., Роз., Гр., Меч., Ш., ВТ, Й., КК, Г., Т., С., Тауж., З., Х., Бер., Бок., Боб., Гол., Пуж., Пер., Бен., Гер., Куял., Пол., Вільш., Дах., Чеч., ММ, Важ., Уд., Гайс., Мар., Карб., Крут., Горд., Ант., Оз., VMеч., Прм., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., Ф., Міт., Ч., Рах., Семир., Мит., Гран., Кор., Сат., Поп., Тарн., Син., ВС, Осіт., КГ, Олек., Сок., Буз., Ск., Кон., Ост., Хиж., Рус., Кут., Хар., Нес., Доб., Іван., Тал., Лег., Вишн., Ап., Баб., СБ, Тек., Ів., Гром., Том., Черп., Мак., П., Віл., Лук., Гл., Лоз., Об., Пл., Коб., Зал., Трид., MMеч., Одай, Красн., Суш., Юрк.), *кош'іл'ок* (Ул., Соб.), ч. р. Шкіряна сумочка для грошей; **гаманець**.

КОШУЛЯ *ко'шул'а* (Трид., Оз.), *ко'шул'а* (Сем., Кор., В.), *ку'шул'а* (Соб., Л.), ж. р., заст.

1. Чоловічий одяг для верхньої частини тіла, що одягають поверх білизни; **сорочка 1** (Оз., Трид., Соб., Кор.).

2. Грубий шерстяний джемпер (Сем.).

3. Безрукавка з хутряною підкладкою; **тілогрійка 3** (Л.).

КРАБ

4. Чоловічий піджак з вишитою вставкою на грудях і спині (В.): *ко^шшул'а / це чолов'яки ходили / піджак / такий йак в'ід чолов'ячого кост'ума / т'іл'ки з під^мклад^мкойу / вишита ўстаўка на груд'ах і на спин'і* (В.).

КРАБ *краб*, ч. р. Пластмасова приколка, яка складається із двох частин, схожих на грабельки (Коч.) || **крабик**.

КРАБИК *крабик* (Дз., Тал.), *краб'ік* (Гор., СБ, Тан., Доб., Ів.), ч. р., змени. до **краб**. Пластмасова приколка, яка складається із двох частин, схожих на грабельки; **краб**.

КРАВАТКА *краватка*, ж. р. Смужка тканини, яку пов'язують під коміром сорочки (Н., Оз.) || **галстук 1**.

КРАВЕЦЬ *кравець*, ч. р.

1. Чоловік, який шиє верхній одяг (Св., Гр., Ш., Х., Леух., Ман., Крут., Тр., Тар., Міт., Рах., Кіб., Мит., Ц., Чп., Поп., В., Пуг., Красн., Став., Тан., К., Кал., Зв.): *кравець / шийє свит'ки і ко'жухи* (К.) || **майстер 2**, **портний 1**, **портник**, **швець 1**, **швач 1**.

2. Майстер, який шиє взуття; **чоботар 1** (Кат., Рос., Семир., Ц., Поп., В., Хиж., Дол.).

3. Майстер, який ремонтує взуття; **чоботар 2** (Дол.).

КРАВЧИНЯ *краўчин'а*, ж. р. Жінка, яка шиє легкий одяг; **швачка** (Гр., Ол., Крут., Міт.).

КРАВЧИХА *краўчиха*, ж. р. Жінка, яка шиє легкий одяг; **швачка** (Люш., Лип., Тр., Тар., Чп.).

КРАЇ КАПЕЛЮХА *країі капел'уха*, мн. Відігнуті краї капелюха; **криси** (Пал., Крас., Тауж., Кат., Рос., Мик.).

КРАЙКА *крайка*, ж. р.

1. Відрізаний вузький шматок тканини (Пер., Ол., Карб., Ос., Степ., Мих., Г., Тек., ВС, Тан.): *крайка / так йак кіс'ники запл'їтали / чи до гун'ок пришивали / чи опшивали шос'* (Мих.).

2. Пояс з китичками (ВТ, Т., Тауж., Вільш., Губ.).

3. Мотузка, якою стягують штани в поясі для їх підтримування; **очкур** (Соф., Ух., Гер., Гайс.).

4. Мотузка, якою підперізують сорочку у стані (Бен., Пол.).

5. Будь-яка мотузка (Ух., Піщ.).

6. Мотузка, якою підперезують верхній одяг у стані (Дж.).

7. Мотузка, якою утримується на стані спідниця (Сем.): *крайкоюу ж інки п'ід'йазували сп'ідниці'і / за'паски* (Сем.).

8. Край полотна (Гор.).

КРАМ *крам*, ч. р.

1. Тканина фабричного виробництва; **тканина** (Ят., Бес., Крас., Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Г., Гер., Леух., Сем., Дах., Ол., Сум., Крут., Горд., Л., Дж., Семир., Кіб., Мих., Гран., Тарн., Греб., ВС, Кон., Одай, Вікт., Красн., Мол., Іван., Вишн., Гус., Дол., Тан., СБ, Гор., Черп., П., Віл., Яр., Горш., Ант., Кат., Ос., Ск., Рус., Баб., Дуб., Суш.): *крам / це ма'тер'йя / л'уба ткан' (Гран.); їдеш по крам / наби'рати на сп'ідниці'у* (Горд.).

2. Предмет торгівлі фабричного виробництва; **товар** (Пал., Нов., С., Гайс., Степ., Мит., Поп., Осіт., Зел., Ап.): *крам / тка'нина / нит'ки / торгу'вали ним куп'ці'і* (Нов.).

3. Тканина у сувої (Ор.): *крам / це л'уба ткан' у з'вої / шо ск'рут'ана / йі'йі ба'гато* (Ор.).

КРАМ ДЕРЖАВНИЙ *крам де"р'жаїній*, ч. р. Тканина, придбана в магазині (Тарн.).

КРАШАНИНА *краша'нина*, ж. р. Пофарбована в домашніх умовах рідка тканина (Одай, Ант., Пог.): *краша'нина / тка' р'ід'ка / то'нен'ка тка'нина / пок'рас'ана пога'нен'коюу / краскоюу / йак пос'ці'їрайіш / з'разу обл'ізе* (Одай).

КРЕП *креп*, ч. р. Прозора, шорстка тканина, переважно чорного кольору (внп).

КРЕПДЕШИН *кре"нде"шин* (ВК, Ш., КК, Ус., Ск., Род.), *кре"нди'шин* (Тиш., Св., ББ, Г., С., Бер., Ух., Вільш., Дах., Горд., Степ., Мик.), *кр'енди'шин* (Боб.), *кринди'шин* (Лоз., Гер., Чап., Важ., Мел., Кат., СБ, Тр.), *кре"нди'ш'ін* (Лип., Лен., Бок., Сум., ВМеч., Тар., ББер., Кіб., В., Осіт.), *кринди'ш'ін* (Ор., Ят., СТ, Меч., Трид.), *кре"нда'шин* (Од., Ул., Дуб., П.), *кринда'шин* (Сем., Семир.), *кре"ндю'шин* (Хар.), *кре"мда'шин* (Куял.), *кре"мди'ш'ін* (Соф., Люш., Бес., Леух., Кам., Гран., Тал., Коч.), *кримди'ш'ін* (Гайс., Ос., Нос.), *кре"мдо'шин* (Кривч.), *кре"мди'шин* (Нов., Пал., Кап., Піщ., Пер., Чеч., Ман., Вікн., Сц., Рах., Мих., Мит., Ц., КГ, Красн., Доб., Зат., Суш., Лук.), *кримди'шин* (Ол., Л., Кут., Іван., Черп.), *кре"нди'шин* (КГ, Рос.), *кринди'шин* (ММ), *кринди'ш'ін*

КРЕП-ЖОРЖЕТ

(Й.), *кранди'ш'ін* (Пуж.), *кранда'шин* (Пол.), *криўди'шин* (Кам'ян., Ост.), *ч. р.* Тонка густа шовкова тканина.

КРЕП-ЖОРЖЕТ *креп_жор'жет* (Горш., Нов., Ор., Тиш., Св., Бес., Лоз., КК, Г., Лен., Ух., Гер., Чап., Куял., Вільш., Леух., Дах., ММ, Гайс., Мел., Карб., Горд., Тр., Оз., Трид., ВМеч., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Тар., Ус., ББер., Міт., Семир., Степ., Гран., Розс., ВС, Вікт., Дол., СБ, Тек., Кол., Род.), *креп_жир'жет* (Черп., СТ, Лип., Ул., КГ, Кут., Кн.), *креп_жор'шет* (Бок.), *креп_жи'жет* (Ск.), *крем_жир'жет* (КГ, Люш.), *крем_жи'жет* (ЧО, Сок.), *крем_жор'жет* (Крас., Кам'ян., Л., Яг., Доб., Ап., П., Лук.), *креп_жор'жин* (Кривч., Хар.), *ч. р.* Тонка напівпрозора тканина: *креп_жир'жет прос'в'ітл'уйиц'а / з 'н'ого 'шили пла'т'а* (Черп.).

КРЕП-МАРИКЕН *креп_мари'кен* (ВМеч.), *креп_ме"р'і'кен* (Хар.), *ч. р.* Тонка тканина.

КРЕП-САТИН *креп_са'тин* (Дах.), *креп_са'т'ін* (Кал.), *ч. р.* Тонка густа шовкова тканина.

КРЕП-ШИФОН *креп_ши'фон*, *ч. р.* Тонка прозора шовкова тканина (Дах., ВМеч.).

КРИЖІВНИЦЯ¹ *криж'іў'ниц'а* (Соф., Нов., Пал., Ор., Ж., Бес., Крас., Люш., Лоз., Ул., Г., Т., Х., Н., Лен., Боб., Пер., МФ, Чап., Пол., Бор., Юр., Чеч., Мел., Оз., Тр., Трид., Прм., Сав., Ос., Л., Рос., Мит., Ц., Тарн., Греб., В., Наг., Сок., Ск., Кривч., Кон., ЗР, Хиж., Одай, Кут., Хар., Доб., Зел., Тек., Пік., Лук.), *кри'жал'ниц'а* (Лад.), *ж. р.*

1. Вузька смужка тканини, пришита чи пристебнута ззаду на талії пальта, шинелі тощо; **хлястик 1** (Соф., Нов., Пал., Ор., Ж., Бес., Крас., Т., Х., Лен., Пуж., Пер., Гер., Пол., Бор., Юр., Чеч., Мел., Прм., Дуб., Сав., Л., Мит., Ц., Наг., Ск., Сок., В., Кривч., Кон., ЗР, Хиж., Одай, Кут., Хар., Доб., Пік., Мик., Лук., Лад.): *криж'іў'ниц'а при'шита 'чириз 'с'у по'яс'ниц'у / при'шита з о'бох сто'р'ін по бо'ках* (Нов.); *криж'іў'ниц'у приши'вали у 'бобрику* (Хиж.).

2. Широкий пояс, який одягають на крижі (Люш., Г., Тр., Мак.): *криж'іў'ниц'а / це 'пояс од'і'вайец'а на к'риж'і / шоб ни 'було 'холодно* (Люш.).

3. Кусок теплої тканини, який носять на крижах (Ул., Оз., Гор., МФ, Буз.): *криж·іўниці́'а / це кусок / теплої ма́тер'ії приу́йзаний до с'пини* (Ул.).

КРИЖІВНИЦЯ² *криж·іўниці́'а, ж. р.*

1. Легка біла тканина (Крим.).
2. Плетене крочком мереживо (Олек.).
3. Пальтова тканина (П.).

КРИЖМА *к'рижма* (Нов., Пал., Ор., Ят., СТ, Люш., Кап., Крас., Лоз., Меч., Ш., КК, Т., Тауж., Лен., Бок., Пер., Бен., Гер., Чап., Куял., Пол., Вільш., Леух., Шар., Чеч., ММ, Уд., Мел., Крут., Прм., Ос., Кам., ББер., Семир., Кіб., Мит., Греб., Розс., Осіт., Буз., Тин., Хар., Кн., Іван., Гус., Кол., Ів., Яр.), *к'р'іжма* (Ост.), *ж. р.* Шматок полотна, в який загортали дитину під час хрещення; **крижмо**.

КРИЖМО *к'рижмо, с. р.* Шматок полотна, в який загортали дитину під час хрещення (Соф., Р., Лип., Св., Бес., Гр., Ул., Й., Г., С., ДП, Бер., Дах., Ол., Ман., Важ., Гайс., Мар., Карб., Горд., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Кам'ян., Вікн., Л., Рос., Тар., Ус., Дж., П'ят., Міт., Ч., Рах., Мих., Ц., Чп., Поп., Тарн., ВС, Яг., Одай, Нес., Вікт., Доб., Вишн., Зел., Дол., Ап., Юрк., Гор., Черп., Род., П., Віл., Лук., Мик.) || **крижма**.

КРИЛА *к'рила, мн.* Відігнуті краї капелюха; **криси** (Бок., Леух., Нес., Віл.).

КРИЛЬЦЯ *к'рил'ці'а, мн.* Короткі рукави в легкому платті, які мають форму крила (Соф., Бок., Горш., Пал., Кап., Св., Ш., Ос., Дж., Міт., Розс., Баб., Кол.): *к'рил'ці'а / роскл'ошоний рукаў / йак к'рила* (Бок.).

КРИМПЛЕН *кре"мпл'ін* (Нов., Бер., Рос., Тан., Род.), *кримп'л'ін* (Соф., Горш., Пал., Ор., Ят., Тиш., Люш., Лип., Кап., Св., ББ, Бес., Ш., Крас., Меч., Ул., Й., Т., С., Бок., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Гер., Пол., Вільш., Леух., Сем., Ол., Чеч., Ман., Сум., ММ, Важ., Гайс., Мел., Карб., Горд., Ант., Кат., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Дуб., Сав., Ос., Л., Кам., Тар., ББер., П'ят., Рах., Степ., Мих., Мит., Ц., Чп., Поп., В., ВС, Кривч., Одай, Рус., Красн., Доб., Вишн., Зел., Гус., Став., Черп.), **кримплен** (ЗР), *ч. р.* Густа синтетична тканина: *кримп'л'іну ни́ма зносу / 'носиці'а ї*

КРИНИЧКА

носиц'а / ни м'нец'а / ни ли'н'айе / ни виго'райе на 'сон'ц'і / а'ли йак 'жарко / то 'дуже 'паре (Ос.).

КРИНИЧКА *кри'ничка* (Вікт.), *кир'ничка* (Сок.), *ж. р.* Прямокутний виріз на грудях плаття; **виріз прямокутний**.

КРИСА *к'риса*, *ж. р.* Відігнуті краї капелюха; **криси** (Ул., Гер., МФ, Тер., П'ят., Семир., Степ., Мих., Ск., Черп., Карб., Ман., Кал.).

КРИСАК *кри'сак*, *ч. р.* Відігнуті краї капелюха; **криси** (ЧО, Лен.).

КРИСИ *к'риси*, *мн.* Відігнуті краї капелюха (Гр., Ш., Г., Бер., Ух., Піщ., Пер., Пол., Вільш., Дах., Ол., ММ, Мел., Крут., Тр., VMеч., Прм., Дуб., Вікн., Дж., ББер., Міт., Нос., Гран., Поп., Греб., В., Розс., Осіт., Пав., Кон., Хиж., Под., Красн., Доб., Став., Тек., Кол., Род.) || **борти 2, відлоги, краї капелюха, крила, криса, крисак, обод, поле 1, поли, поля 1.**

КРОМКА *к'ромка*, *ж. р.*

1. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту вниз штанини; **стрічка 3** (Гр., Ул., Мел., VMеч., Дж., ББер., Кіб., Крив., Тал., Дол.).

2. Цупкий край тканини; **кант 1** (Мел.).

КРОСІВКИ *крос'соўки* (внп), *кра'соўки* (ДП, Ш.), *перев. мн., в одн., ч. р. кро(а)'совок.* Спортивні туфлі.

КРУЖАЛО *кру'жало* (Й., Т., ДП, Пер., Ол., Мел., Ос., Тар., Ч., Яг., Зел., Став., Черп., Мак.), *к'ружило* (Л.), *к'руже"во* (П.), *к'руживо* (Нов., Ят., СТ, Тиш., Люш., Кап., ББ, Бес., Лоз., Меч., Ул., КК, Г., С., Бер., Піщ., Гер., Чап., Дах., Чеч., Гайс., Мар., Горд., Кат., Тр., Трид., MMеч., VMеч., Дуб., Сав., Рос., Кам., ББер., Степ., Кіб., ВС, Осіт., Кривч., Кон., Вікт., Красн., Іван., Тал., Вишн., Род., Яр., Лук.), *кру'жаво* (Лип., Бок., Мар., Ант., Мит., Гран., Ц., Ром., Мик.), *с. р.* Сітчаста тканина з узорами, якою оздоблюють одяг, білизну; **мереживо**.

КРУЖІВНИЦЯ *круж'їу'ниц'а*, *ж. р.* Довге зимове пальто (Ят.).

КРЮЧОК *кр'учок* (СТ, Роз., Зв.), *кру'ч'ок* (Тиш., Гус.), *кру'чок* (Ш., Й., Бер., Ух., Чеч., VMеч., Ос., Дж., Хр., Крс.), *ч. р.* Металева застібка у вигляді гачка, що пришивається проти петлі на одязі; **гаплик 1**.

КУБАНКА *кубанка, ж. р.*

1. Висока хутряна чоловіча шапка з суконним верхом; **папах** 1 (Соф., Св., Г., Т., С., Гер., Леух., Ол., Сум., Мел., Карб., Крут., Дуб., Ос., Тап., Дж., ББер., Мит., Чп., Кон., Хиж., Одай, Кут., Хар., Вишн., Зел., Дол., Зат., Яр., Лук., Зв.).

2. Хутряна жіноча шапка циліндричної форми (Ос.).

КУКЛА *'кукла, ж. р.* Згорнуте повісво конопель (Ос., Дуб., Тар.).

КУЛОН *кулон, ч. р.* Прикраса, яку носять на ланцюжку (Г.).

КУЛОНЧИК *кулончик* (Нов., Ят., Бес., Меч., Тр., Ол., Уд., Карб., Крут., Тар., Гран., ВС, Ром., Суш.), *кулон'чик* (ББ, Крас., Ул., Бен., Чеч., Гайс., Горд., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Рос., Кам., Семир., Мих., Мит., Ц., Осіт., КГ, Красн., Мол., Вишн., Зел., Дол., Ап., П., Лук., Й., Гл., Зв.), *ч. р., змени.* до **кулон**. Прикраса, яку носять на ланцюжку: *кулон'чик / прикраса до 'цепочки* (Дол.).

КУЛЬЧИК *'кул'чик* (Соф., Горш., Ж., Р., Люш., Лип., Кап., Св., Кр., Од., Бес., Крас., Роз., Ул., Лоз., Ш., Меч., ВТ, Й., КК, Т., С., Тауж., З., Х., Н., ДП, Лен., Об., Пл., Гол., Піщ., Пуж., Пер., Бен., МФ, Куял., Пол., Вільш., Бор., Леух., Юр., Сем., Дах., Криж., Ол., Чеч., Тер., Сум., ММ, Мел., Карб., Крут., ММеч., ВМеч., Прм., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Ч., Рах., Семир., Кіб., Мит., Гран., Тарн., Хр., Наг., Буз., Ск., Кривч., Кон., ЗР, Хиж., Одай, Кут., Под., Тал., Ром., Вишн., Зел., ЧО, Став., Ів., Ок., Гром., Черп., Мак.), *'кул'ч'ік* (Ост.), *ч. р.* Вушна прикраса, дужка якої просмикується в мочку вуха; **сережка**.

КУНТУШ *кунтуш, ч. р.* Верхній чоловічий одяг (Горд.): *кунтуш / це го'дежа в'їс'кових* (Горд.).

КУПАЛЬНИК *купал'ник* (внп), *купал'н'ік* (Ос.), *ч. р.* Жіночий купальний костюм, що складається з плавок і бюстгальтера.

КУПАЛЬНИК СПЛОШНИЙ *купал'н'ік сплош'ний, ч. р.* Жіночий купальник, який становить суцільні плавки і бюстгальтер; **купальник суцільний** (Ос.).

КУПАЛЬНИК СУЦІЛЬНИЙ *купал'н'ік суц'іл'ний, ч. р.* Жіночий купальник, який становить суцільні плавки і бюстгальтер (Ос.) || **купальник сплошний**.

КУПОН

КУПОН *купон, ч. р.*

1. Візерунок внизу плаття, тканини (Ор., ББ, Ул., Тер., Г., Сем., Гайс., Ос., Дол., Дах., Мел., Ос., Тар., Зв., ББер.).

2. Відріз тканини на плаття з наміченими лініями для розкрою (Гайс., Черп.).

КУРТКА *'куртка, ж. р.* Короткий верхній чоловічий чи жіночий одяг (внп).

КУРТКА БАЛОНІЄВА *'куртка ба'лонова* (Ят., ББ, Чеч., Ул., ВТ, Й., Г., Гер., Дах., Ол., КГ, Горд., Тр., ММеч., Сав., Лос., Рос., Кам., Тар., Губ., Семир., Степ., Мих., Мит., Гун., Ц., Яг., КГ, Іван., Вишн., Зел., Гус., Став., Ап., Род., Яр., Гл., Мик.), ~ *ба'лон'ова* (Крас.), *ж. р.* Куртка з тонкої непромокальної синтетичної тканини || **балонія, балонка 1.**

КУРТКА КАМУФЛЯЖНА *'куртка камуф'л'ажна, ж. р.* Чоловіча куртка з цупкої зеленої з жовтими плямами тканини (Сав.).

КУРТОЧКА *'курточка, ж. р.*

1. Дитячий верхній короткий одяг (внп).

2. Легкий жіночий одяг до пояса; **блузка** (ВТ, Юр., Вес.).

КУСОК *кусок, ч. р.* Відрізана або відірвана частина тканини; **шматок** (Бес., Ос.).

КУЧМА *кучма, ж. р.* Чоловіча циліндрична шапка з овечої шкури (Оз.).

Л

ЛАБРІКЕНИ *лабр'і'к'ени, мн.* Занавіска на вікні (Вікн., Род., Черп.): *лабр'і'к'ени / занав'еска с тон'кої / доро'гої т'кан'і / прикр'аше"на з'борками чи йа'кимос' прикр'асами іс т'кан'і / йіх ч'ін'л'айут' по'верх'т'ул'і* (Вікн.).

ЛАВСАН *лаўсан* (Горш., Нов., Ор., Ят., Тиш., Люш., Лип., Св., ББ, ВК, Лоз., Гр., Меч., Ул., КК, Бок., Пер., МФ, Вільш., Леух., Дах., Чеч., Уд., Гайс., Крут., Тр., Оз., Трид., ММеч., ВМеч., Дуб., Рос., Ус., Степ., Кіб., Іван., Кол., Суш., Род., П.), *лап'сан* (Соф., СТ, Кап., Од., Крас., Й., Г., Бер., Лен., Ух., Піщ., Пуж., Чап., Куял., Пол., Ол., Ман., ММ, Важ., Мел., Карб., Кат., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Тар., Дж., Міт., Нос., Рах., Семир., Мит., Гран., Ц., Чп., Греб., В., Розс., КГ, Кривч., Ост., Вікт., Тал., ЧО, Ап., СБ, Зат.,

Коч.), *ч. р.* Синтетичне поліефірне волокно, що своїми властивостями нагадує вовну.

ЛАГОДИТИ ВЗУТТЯ *'лагодити ўзу/т'а, недок.* Ремонтувати взуття (Пал., П'ят., Зат.) || **ремонтувати обув, підчиняти взуття, ремонтувати взуття.**

ЛАГОДИТИ ОДЯГ *'лагодити 'од'аг, недок.* Латати одяг (Ж., З., Х., Н., Пол., Гол., Криж., НО, Лад., Коб.).

ЛАДАН *'ладан, ч. р.* Маленька іконка як прикраса, яку носять на ланцюжку; **ладанка**¹ (Мак.): *'ладан / та/кий ду/кач / 'боз'а там / і там т'рохи 'ладану йе / в'ін так 'пахне* (Мак.).

ЛАДАНКА¹ *'ладанка, ж. р.* Маленька іконка як прикраса, яку носять на ланцюжку (ВК, Черп., Дол., Лук., Новос., Зв.): *'ладанка захиш/чайе л'у/дину в'ід наўрок'іў* (Дол.) || **ладан.**

ЛАДАНКА² *'ладанка, ж. р.* Торбинка, в якій зберігають ладан чи зілля (Дуб.).

ЛАДНАТИ ОДЯГ *лад/нати 'од'аг, недок.* Усуваючи пошкодження, робити одяг придатним для використання (Оз.).

ЛАЙКРА *'лайкра* (Р., ВК, Лоз., Чап., Уд., Вікн.), *'лайка* (Ус.), *ж. р.* М'яка тонка шкіра.

ЛАНЦЮЖОК *лани/ўжок, ч. р.* Прикраса для шиї, з металевих кілець, послідовно з'єднаних одне з одним (Оз.) || **цепок, цепочка, цепочок.**

ЛАМПАС *лам/пас, ч. р.* Кольорова смужка тканини, що нашивається по зовнішньому шву штанів (Люш., Од., Лен., Боб., МФ, Чап., Мар., Карб., КГ, Ос., Ус., Сок., Одай, Доб.): *'коло шта/н'іў ву/зен'к'і смужич/ки / ў оф'і/цер'іў / і 'зараз лам/паси при/шит'і до спор/т'іўних кос'ц'ум'іў* (Доб.) || **кайма 4.**

ЛАПКА *'лапка, ж. р.* Копил, на якому шили або ремонтували взуття (Ос., Кам'ян.) || **колодка, копит, копито, ногавиця**³.

ЛАПСЕРДАК *лапсе"р/дак* (Нов., Пал., Ор., Ш., ДП, Бер., Ух., Мел., Пуж., Куял., Мел., Ол., Чеч., Св., Горд., ВМеч., Ус., В., Гус., Піщ., Кол., Ів., Род., П., Віл.), *лапсир/дак* (Лоз., Лип.), *ч. р.*

1. Старовинний довгий верхній одяг (Пал., Ор., Р., Кап., Лоз., ДП, Бер., Пуж., Куял., ВМеч., Ус., Гр., Кол., Ів., Род., П., Віл.).

2. Піджак (Нов., Лип., Піщ., Ол., Мел., Семир., Піщ.).

ЛАПТИ

3. Будь-який одяг, розширений донизу (Чеч., Гус.): *лапсе^ур^дак ш^лрокий до^лнизу* (Гус.).

4. Короткий верхній одяг на ваті; **ватник 2** (Горд.): *лапсе^ур^дак по^лганий / йак нипрост^лрочина кух^лвайка* (Горд.).

5. Верхній чоловічий одяг, в якому ходили в негоду (В.).

ЛАПТИ *лапт'і*, перев. мн., в одн. ч. р. *лапот'*.

1. М'яке селянське взуття, виплетене з лика; **личаки** (Ж., Тиш., Крас., Меч., С., Бер., Бок., Об., Пол., НО, Горд., Кат., Ог., Степ., Осіт., Зел.): *лапт'і плели з кори липи / йак туфл'і* (Степ.).

2. Літнє легке взуття із грубого матеріалу на гумовій підшві (Нов., Ор., Ят., ББ, Гран., Вишн., Дол.): *лапт'і пошит'і с крепкой м'шко^лвини / і с підшовою* (Ор.).

3. Взуття, пошите з тканини (Леух., Чеч., Сав., ББер., Тек., Черп., П.): *лапт'і пошит'і із сук^лна на су^лху по^лгоду* (Тек.); *лапт'і шили с сук^лна / підшову пришивали іс сук^лна / два / три рази сфастри^лгуйут / і колис' прибивали підшову дири^лйаними т^лвоз'V'ами // т^лвоздики тисали спі^лц'іал'но з би^лрези / видно во^лна твир^лда поро^лда* (Черп.).

4. Взуття, плетене з кори (Ш., Гер., Ап., Сем.): *лапт'і з ве^ур^лбовою кори плели / во^лни т'а^лжол'і* (Ап.).

5. Взуття, плетене з рогами, соломи, шкіри (Соф., Віл., Мик.).

6. Взуття, плетене з грубих ниток (Ул., Дах., Гайс.).

7. Старі стоптані тапки (ВТ, ВС, К., Яг.): *лапт'і / старе / паршиве ўзут'а* (Яг.) || **капці 3.**

8. Саморобне коротке взуття зі шкіри (Ол., С., Тарн.).

9. Кімнатні тапки (Мел., Кон., Доб.).

10. Взуття, плетене з берези (Тр.).

11. Взуття без задників (Рос.).

12. Плетене з грубих ниток взуття з підшитою шкіряною підшовою (Дах.).

ЛАСТИК *ласт'ік* (Тр.), *лас'т'ік* (Лук.), *лас'ц'ік* (Бес., Крас., Ят., Ул., Г., Т., Дах., Ол., Чеч., Гайс., ММеч., Дуб., Ос., Тар., Семир., Степ., Кіб., Мих., Гран., Ц., КГ, Кон., Іван., Зел., Став., Дол.), *ласи'ік* (Гер., Мик.), ч. р.

1. Цупка бавовняна тканина, блискуча з одного боку (Бес., Крас., Г., Т., Дах., Ол., Чеч., Тар., Гайс., Трид., Тр., ММеч., Дуб.,

Ос., Гер., Степ., Кіб., Мих., Кон., Іван., Зел., Ц., Став., Дол., Лук.):
лас'ц'ік / бо'воўн'ана тка'нина / з'низу шир'шава / а верх блис'кучий (Степ).

2. Тканина, здатна легко розтягуватися і повертатися до попередньої форми (Семир., Ул., Гран.).

3. Шматок тканини (Ят.): *лас'ц'ік / це кусочок ма'тер'ійі* (Ят.).

ЛАСТКА *ластка, ж. р.*

1. Кли́н під рукавом чоловічої сорочки народного крою або верхнього жіночого одягу (Нов., Ж., СТ, Тиш., Кап., Од., ББ, ВК, Роз., Ш., Й., КК, Г., Т., З., Н., ДП, Крим., Бер., Ух., Піщ., Пуж., МФ, Куял., Пол., Вільш., Бор., Юр., Сем., Чеч., Ман., ММ, Важ., Гайс., Дуб., Ос., Кіб., Мих., Мит., Гран., Чп., Кор., Тарн., Розс., Ск., Пуг., Рус., Кут., Нес., Іван., Ром., Лег., Дол., Тан., Ап., Зат., Кол., Коч., Крс., Юрк., Ок., Том., Черп., Род., Гл., Тин.) || **вкладка, вставка 2, клин, клинець, клинчик, ластка, ластовиця, ластовка, ласточка, лоскут 3, підклиння, підпахник.**

ЛАСТОВИЦЯ *ласто'виц'а, ж. р.* Кли́н під рукавом чоловічої сорочки народного крою або верхнього жіночого одягу; **ластка** (ВМеч.).

ЛАСТОВКА *ластоўка, ж. р.* Кли́н під рукавом чоловічої сорочки народного крою або верхнього жіночого одягу; **ластка** (Пав.).

ЛАСТОЧКА *ласточка* (Вишн., Ів.), *ласти'чка* (Трид.), *ж. р., змениш. до ластка.* Кли́н під рукавом чоловічої сорочки народного крою або верхнього жіночого одягу; **ластка.**

ЛАТА *лата, ж. р.* Шматок тканини чи шкіри, яким зашивають діри в одязі; **латка** (Нов., Ор., Ят., Кап., Кр., Меч., Ул., КК, Х., Лен., Боб., Об., Пол., Вільш., Юр., Криж., Вес., Гайс., НО, Лад., Зал., Оз., Кат., Трид., Тар., Ф., Кіб., Поп., Іван.).

ЛАТАННЯ *ла'тан'а, с. р.* Процес пришивання латки на одязі (Крас.).

ЛАТАТИ *ла'тати* (внп), *ла'тат'* (Тиш., Крим.), *недок.* Пришивати латку.

ЛАТКА *латка, ж. р.* Шматок тканини чи шкіри, яким зашивають діри в одязі (внп) || **лата.**

ЛАТУН *ла'тун, ч. р.* Майстер, який ремонтує взуття; **чоботар 2** (Л.).

ЛАТУНИ

ЛАТУНИ *латуни*, мн. Старе полатане взуття (Рах.).

ЛАХИ *лахи*, мн.

1. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Нов., Ор., Ж., Тиш., Св., Кр., ББ, Бес., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Т., Х., Н., Бок., Об., Пл., Пуж., Бен., Чеч., Гайс., Крут., Лад., Коб., Горд., Тр., Трид., ММеч., Сав., Кам'ян., Ос., Л., Рос., Ус., Дж., ББер., П'ят., Мих., Гран., Тарн., Олек., Сок., Ск., Одай, Рус., Вікт., Под., Красн., Зел., Дол., Тан., Гром., Лук., Черп.): *т'реба т'рапку йа'кус' / т'реба ў 'лахах пошукати* (Черп.).

2. Будь-який одяг (Горш., Ят., Крас., Дах., Поп., КГ, Вишн., Род.) || **барахло 3, манаття 3.**

3. Одяг, що був у вжитку; **одяг ношений** (Сем., Тер., Дуб., Тар., Степ., Гус., Став., Ап.): *'лахи / це о'дежа с чу'жого пли'ча / ни п'іт'ходить 'дан'ї л'у'дин'ї / і во'на ўже 'даўн'а 'дуже* (Степ.).

4. Взуття, непридатне для носіння; **взуття зношене** (Ап.).

ЛАХІТКИ *лах'ітки*, мн. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Тал.).

ЛАХМІТТЯ *лах'м'іт'а* (ВК, Н., Крим., Юр., Коб., Оз., Олек., Наг., Кон., Кут., Крив., Лег., Гус., Ів., Ок., Гор.), *лах'м'іт'а* (Нов., Лип., Кап., Св., Роз., Гр., Й., Х., ДП, Бер., Зап., Пол., Шар., Тарн., Син., Хр., В., КГ, Сок., Ост., Нес., Вд., Тал., Том., Черп., Род.), *лах'мот'а* (Бес., Ант., Тан., Ап., Пік., Гл., Мит.), *лах'мот'а* (Люш., Тер., Кам., Дж., ББер.), *лах'мат'а* (Кат.), *с. р.*

1. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (внп).

2. Взуття непридатне для носіння; **взуття зношене** (Мит.).

ЛАЦКАН *лацкан*, ч. р. Нашитий шматок тканини певної форми, що закриває отвір кишені; **клапан** (Зв.).

ЛЕГЕНСИ *л'егенси*, мн. Короткі жіночі штани з мереживом внизу, які щільно облягають ноги (Гор.).

ЛЕЙБА *л'ейба*, ж. р. Нашивка на одязі із зазначенням назви, місця виготовлення, номера або інших відомостей (Гор.).

ЛЕТЮЧА МИШ *ле'т'уча миш*, ж. р. Широкий суцільнокроєний рукав (Ос., Тар.).

ЛЕНТА *л'ента*, ж. р.

1. Вузька смужка кольорової тканини, що використовується як прикраса, для оздоблення; **стрічка 1** (Соф., Горш., Нов., Пал.,

Ор., Ят., Ж., Тиш., Р., Люш., Лип., Кап., Св., Кр., Од., Бес., ВК, Тет., Роз., Лоз., Гр., Меч., Важ., Ул., ВТ, Й., КК, Т., С., З., Н., Крим., ДП, Бер., Лен., Бок., Боб., Об., Пл., Гол., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., МФ, Чап., Куял., Пол., Вільш., Бор., Леух., Юр., Криж., Ол., Чеч., Тер., Ман., ММ, Вес., Важ., Уд., Мел., Мар., Карб., Крут., НО, Лад., Коб., Ант., Зал., Кат., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Прм., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., Ф., Дж., ББер., Ч., Рах., Кор., В., Розс., ВС, Тин., Ск., Вікт., Ром., Вишн., Зел., Тан., Зат., Суш., Юрк., Пік., Тауж., Ок., Гром., Том.).

2. Стрічка для вплітання в косу; **кісник** (Кап., Т., КК, Г., Т., ДП, Бер., Лен., Бок., Бен., Чап., Куял., Шар., Тер., Мел., КГ, Олек., Лад., Зал., Трид., ММеч., ВМеч., Сав., Рос., Кам., Тар., Ф.).

ЛЄНТОЧКА *л'енточка, ж. р., змениш. до лєнта.* Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту внизу штанини; **стрічка 3** (Пуж., Вільш.).

ЛИЗЬОХА *лиз'оха, ж. р.* Жіноча плюшева куртка з ватною підкладкою; **плюшка 1** (Пог.).

ЛИКО *лико, с. р.* Стрічки з кори липи, що використовують для виготовлення взуття (Степ.): *лико ди'рут іс кори липи і пли'тут лант'і* (Степ.).

ЛИЧАКИ *личаки, перев. мн., в одн. ч. р. личак.* М'яке селянське взуття, виплетене з лика (Пал., Ор., Ят., СТ, Р., Люш., Лип., Кап., Кр., ББ, Тет., Роз., Лоз., Гр., Ш., Ул., Г., Т., Н., ДП, Лен., Бок., Пуж., МФ, Вільш., Леух., Сем., Дах., Ол., Чеч., Ман., Сум., Вес., Важ., Гайс., Кат., Вікн., Л., ББер., Рах., Степ., Мит., Ц., Сат., Поп., Тарн., Син., Хр., Розс., ВС, Осіт., Олек., Наг., Буз., Бор., Юр., ММ, Мар., Карб., Крут., Тр., Прм., Дуб., Кам'ян., Ос., Рос., Ус., Ф., Нос., Кіб., Гран., Кривч., Кут., Хар., Доб., Іван., Ром., Дг., Тан., Баб., СБ, Зат., Кол., Коч., Суш., Юрк., Ів., Ок., Том., Черп., Род., Гл., Мик.): *личаки п'лели йак сан'дал'і* (Тан.); *личаки п'лели з липової кори* (Ф.) || **башмаки 2, капці 2, лапті 1, личаники, постолі 2, чуні 8.**

ЛИЧАНИКИ *личаники, перев. мн., в одн. ч. р. личаник.* М'яке селянське взуття, виплетене з лика; **личаки** (Юр.).

ЛИЧКА *личка, мн.* Відвернуті й випрасувані краї на грудях одягу (Губ.).

ЛИШТВА

ЛИШТВА *лиштва* (Соф., Нов., Пал., Ор., Тиш., Св., ББ, Гр., Ул., С., Ух., Пуж., Пер., Пол., Вільш., Сем., Дах., Ол., Чеч., Тер., Гайс., Кат., ВМеч., Дуб., Ос., Л., Тар., Міт., Нос., Семир., Степ., Гран., Ц., Чп., Поп., Тарн., Греб., Кон., Одай, Красн., Ром., Вишн., Коч., Черп., Кал., Бес., Бен.), *лишт'ва* (Тр., Мих., ВС, Гл.), *ж. р.*

1. Смужка тканини, пришита зісподу спідниці (Соф., Нов., Пал., Ор., Тиш., Св., ББ, Гр., Ул., С., Ух., Пуж., Пер., Пол., Вільш., Леух., Дах., Ол., Чеч., Тер., Гайс., Карб., Крут., Ант., Кат., Л., Тар., Міт., Нос., Семир., Мих., Гун., Гран., Поп., Греб., Кон., Одай, Доб., Ром., Вишн., Коч., Черп.): *лиштва підбита другою тка'ниноюу / бо була ко'ротка спідниці'а* (Коч.) || **підбій 1, підшивка¹ 6.**

2. Підрублене плаття чи спідниця, нижня його частина (С., Ух., Бен., Сем., ВМеч., Дуб., Ос., Ц., Чп., Тарн., Гл.): *підгин уни'зу спідниці'і / плат'а / кажут' / лиштва від'но'ролас'а* (ВМеч.) || **зложка 4.**

3. Тканина, якою підшивають розложистий комір (ВС).

4. Тканина, вшита у стоячий комір, для підтримування форми (Красн.).

5. Вузька вишивка на поліках (Бес.).

ЛІТНИК *літник* (Соф., Ш., Нов., Ор., Ят., Тиш., Меч., Ул., Г., Ман., ММ, Важ., Гайс., Мел., Карб., Семир., Гран., Нес., Доб., СБ, Мик.), *літ'ник* (Тр., ММеч., Дж., ББер., П'ят., Губ., Ч., Кіб., Мих., Мит., Гун., Поп., Тарн., ВС, Род., Віл.), *лі'етн'ік* (Піщ., Пуж., Чеч.), *лі'ет'н'ік* (Пер., Ос.), *лі'тн'ак* (Л.), *ч. р.*

1. Жіночий піджак; **жакет 1** (Пуж., Пер., Чеч., Тр., Ос., Л., ББер., Ч., Семир., Мит., Гун., ВС, Нес., Доб., Род.).

2. Легкий верхній одяг (Нов., Ор., Ят., Ман., Губ., СБ, Соф., Ш., В., Мик.).

3. Чоловічий піджак; **жакет 2** (Мел., Карб., Дж., ММ, Розс.).

4. Жакет із підкладкою (Ул., ММ, Важ., Гран., Поп.).

5. Плащ (Тиш., Меч.).

6. Халат із тонкої тканини (Гайс.).

7. Жакет без підкладки (ММеч.).

8. Жакет із стоячим коміром (П'ят.).

9. Широкий жакет із клинами (Мих.).

10. Вовняна спідниця зі складками (Г.).

ЛІТНИЧОК *л'ітни'чок*, ч. р. Короткий одяг із домотканого грубого сукна (Кош.): *ти'пер у нас жи'кети / а то'д'і були л'ітнич'ки / биз н'ід^мклад^мки / із 'воўни ро'били* (Кош.).

ЛФІК *л'іфік* (Ят., Св., Од., ВТ, Ух., Сем., Важ., VMеч., Прм., Кам'ян., Рос., Рах., Поп., КГ, Ост., Под., Доб., Ром., Тек., Юрк.), *л'іхвик* (ВК, Ц., Тарн., Ск., Под., Вишн.), ч. р. Предмет жіночої білизни, який облягає груди; **бюстгальтер**.

ЛФІКИ *л'іфіки*, мн. Предмет жіночої білизни, який облягає груди; **бюстгальтер** (Й., Т.).

ЛФЧИК *л'іфчик* (Пал., СТ, Тиш., Р., Лоз., Ул., КК, Г., ДП, Лен., Бок., Піщ., Бен., Чап., Дах., Ол., ММ, Уд., Мар., VMеч., Ус., Нос., Яг., Кривч., Черп., Новос.), *л'іўчик* (Горш., Нов., Ор., Люш., Лип., Кап., Бес., Крас., Меч., Ш., С., Бер., Піщ., Пуж., Пер., Пол., Вільш., Чеч., Тер., Гайс., Карб., Крут., Тр., Ант., Кат., MMеч., Трид., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Рос., Кам., Тар., ББер., Міт., Ч., Рах., Гун., Гран., Чп., В., ВС, Осіт., КГ, Кривч., Ост., Одай, Доб., Тал., Зел., Гус., Став., Дол., СБ, Кол., Мик.), *л'іфтик* (Зап.), ч. р. Предмет жіночої білизни, який облягає груди; **бюстгальтер**.

ЛФЧИКИ *л'іўчики*, мн. Предмет жіночої білизни, який облягає груди; **бюстгальтер** (Леух., Ман., Л., Дж., П'ят., Кіб., Мит., Іван., Ап., Кал.).

ЛЛЯНИЧКА *л'а'ничка* (Гус., Тан., Ап., Ів., Лук.), *л'а'ничка* (Соф., Нов., Ят., ББ, Бес., Крас., Меч., Ул., Й., Г., Т., Бен., Гер., Дах., Ол., Чеч., ММ, Гайс., Тр., Трид., Дуб., Сав., Ос., Рос., Кам., Тар., ББер., Степ., Кіб., Мих., Гран., Поп., В., ВС, КГ, Кон., Вікт., Красн., Іван., Ром., Вишн., Став., Юрк.), *л'о'ничка* (Бор., Рос., Мит., Ц.), ж. р.

1. Біла бавовняна невелика хустина з бережком (Трид., Рос., Кам., Кіб., Мих., Гран., Осіт., Кон., Іван., Чеч., ММ, Сав., ББер., ВС, Ром., Вишн., Ос., Тр., Меч., Ул., Бен.): *л'а'ничка / прос'тен'ка хус'тинка з ма'лен'кими кв'іточ'ками по бо'ках* (Осіт.).

2. Хустка з лляної тканини (Красн., Гус., Тан., Ап., Ів., Лук.): *л'а'ничка / зробле'на з 'л'ону / 'б'іл'ш'іс'ц' 'б'ілого 'кол'ору / із кв'іточ'ками / і 'дуже 'гарно пи'рец'а // 'б'ажано / шоб 'д'іти но'сили 'л'ітом / при'родн'е* (Красн.).

3. Бавовняна хустина кремового кольору з квіточками (Дах., Ол., Тар., Семир.): *л'а'ничка прос'та / жоў'тен'ка хус'тина / так*

ЛОДОЧКА

йак тир¹нова з узором ¹поп'ід край / кра¹почками ўси¹редин'і (Дах.).

4. Невелика хустина з бавовняної тканини, з лляною тонкою ниткою і узором (Род.): л'а¹ничка із ¹чистої ба¹воўни / тон'ка / з узором / із ¹л'ону то¹нен'ка ¹нитка (Род.).

ЛОДОЧКА ¹лодочка, ж. р. Виріз на платті для шиї, горизонтальний від плеча до плеча (Ул., VMеч., Ос., Кіб., Сок., Ор., Г., Бок., Мел., КГ, Ос., Дж., Дол.).

ЛОДОЧКИ ¹лодочки, перев. мн., в одн. ж. р. ¹лодочка.

1. Жіночі туфлі з гострими носками і на низьких підборах (Нов., Крас., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Т., Гер., Тер., Ман., Горд., Кат., Дуб., Кам., Тар., Губ., Семир., Степ., Кіб., Мит., Гран., Поп., Тарн., ВС, Осіт., Кон., Одай, Вікт., Красн., Мол., Вишн., Став., Ап., СБ, П., Віл., Яр.): ¹туфл'і / йак ¹лодочка / с каблuch'ком ма¹лен'ким (Тарн.): ¹лодочки / гостро¹нос'і ¹туфл'і би^ез каблuch'ка (Крас.).

2. Жіночі туфлі з круглими носками і на низьких підборах (Бес., К., Леух., Чеч., Рос.): ¹лодочки / ¹туфл'і полук¹ругом / по¹доб'ійі га¹лош (Бес.).

3. Жіночі туфлі з високими каблуками (ББ, Ц.): ¹лодочки / це ¹туфл'і на то¹нен'кому каблuch'ку (ББ).

4. Жіночі туфлі з пряжечкою і на низьких підборах (Пер.).

ЛОСІНИ ло¹с'іни (Нов., Ят., ББ, Бес., Крас., Меч., Ул., Й., Г., Т., Ол., Чеч., Гайс., КГ, Горд., Тр., Трид., MMеч., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Рос., Кам., Тар., Степ., Мит., Гун., Ц., Поп., Осіт., Яг., Крут., Іван., Вишн., Дол., Ап., П., Лук., VMеч., Мик.), ла¹с'іни (Дуб., Род.), мн. Віскозні жіночі штани, які щільно облягають ноги.

ЛОСКУТ ¹лоскут (Нов., Ят., Меч., Г., Чеч., Гайс., Тр., Ц., Поп., Яг., Іван., Ап.), ло¹скут (ББ, Бес., Ул., Дах., Ол., MMеч., Дуб., Рос., Тар., Семир., Кіб., ВС, Осіт., Кон., Зел., Дол., Х., Суш., Леух., ББер.), ¹ласкут (Гер., Горд.), ла¹скут (Мих., Гун., Мак., Мик., Сем., Тер.), ч. р.

1. Невеликий кусок тканини; **клапоть 1** (ББ, Бес., Меч., Ул., Гер., Дах., Ол., Чеч., Гайс., Горд., MMеч., Дуб., Рос., Тар., Семир., Поп., ВС, Осіт., Яг., КГ, Іван., Ап., Мак.): з лоску¹та тка¹нини вир'і¹зайут' ¹латку (Осіт.).

2. Кусок тканини, що залишився після розкрою (Нов., Ят., Тр., Гун., Ц., Кон., Зел., Дол.): *лоскут / кусочок к'раму / йа'киї ли'шиу'с'а /п'ісл'а пок'роїу* (Ц.).

3. Кли́н під рукавом чоловічої сорочки народного крою або верхнього жіночого одягу; **ластка** (Х., Мих., Суш.): *лас'кут укла'дайиц'а по'п'іт /нахи* (Мих.).

ЛОСКУТИК *лос'кутик* (Крас., Й., Т., Сав., Ос.), *ласку'ток* (Кам.), *ч. р.* Невеликий кусок тканини; **клапоть 1**.

ЛУБ *луб, ч. р.*

1. Кора дерева, в основному липи (Лоз., Ш., Н., Трид., Пл., НО, Криж.).

2. Вставка з грубої шкіри в задник взуття (Ор., Род., Тек.): *луб ўкла'дайиц'а / шоб ни заги'налис'а / задн'іки* (Род.).

3. Набійка у взутті (Губ., Мик.).

4. Підощва у взутті (Ят.).

5. Передня частина взуття (Рус.).

6. Кора з дерева для сандалів (Бор.).

7. Пристрій для виготовлення і ремонту взуття (Зв.).

8. Тканина з конопель (МФ).

ЛУЧКА *'лучка, ж. р.* Намисто з дрібних камінців (Гран.): *луч'ки но'сили / з др'іб'нен'кого / ма'лого на'мистичка* (Гран.).

ЛЬОЛЯ *'л'ол'а, ж. р., заст.*

1. Довга дитяча сорочка; **бунда 18** (Пог., Кис.): *'л'ол'а / та'ка по'шита на ди'тину со'рочичка / 'ниице ко'л'ін / бо шта'н'іу жи_ш ни 'було / це_ж 'т'іл'ки ц'а 'л'ол'а була* (Пог.).

2. Жіноча полотняна сорочка; **сорочка 2** (Сем.).

3. Плаття для вагітної жінки, вузьке в плечах і розширене донизу; **плаття розкльошонне** (Прм.).

ЛЬОЛЬКА *'л'ол'ка, ж. р.* Сорочечка для немовляти без гудзиків; **розпашонка** (Буз.).

ЛЮРЕКС *'л'урикс, ч. р.* Тонка напівпрозора тканина з блискучою ниткою (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., Люш., Лип., Кап., Св., ББ, Меч., Ул., Бес., Крас., Ш., Й., Г., Т., С., Бер., Бок., Піщ., Пуж., Пер., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Чеч., Ман., Св., ММ, Гайс., Мел., Карб., Горд., Кат., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Прм., Дуб., Сав., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., П'ят., Семир.,

ЛЮТИНКА

Степ., Кіб., Мих., Мит., Чп., Поп., ВС, КГ, Кривч., ЗР, Доб., Іван., Тал., Вишн., Гус., Став., Кол., Коч., Род.).

ЛЮТИНКА *л'у'тинка*, ж. р. Невелика квітчаста хустка з тонкої шерсті (Кам'ян.).

ЛЯМКА *л'амка*, ж. р. Стрічка тканини, що утримує на плечах жіночу сорочку; **бретелька 1** (Рус., Доб.).

ЛЯМКИ *л'амки*, мн. Вузькі смужки тканини на поясі штанів, в які затягують ремінь; **планочки** (Г., Пер., Кон., Дол., Ап.).

ЛЯХІВКА¹ *л'ах'іўка* (Губ., Кіб., Мит., Гран., ВС, Гл., КГ, Вікт., Тарн., Красн., Ром., Зел., Мит., Род.), *л'а'х'іўка* (КГ, Ант., Вишн.), *л'ахоўка* (Мих.), ж. р.

1. Вишитий низ жіночої сорочки (Мих., КГ, Ант., Губ., Кіб., ВС, Семир., Вікт., Красн., Ром., Вишн., Зел., Тан., Род., Зв., Лук.): *со'рочка ўни'зу вишита / х'меличок виши'ваўс'а / а це там була л'а'х'іўка* (Вишн.).

2. Вишита смужка тканини, якою обшивали комір, рукави і низ жіночої сорочки (КГ, Род.): *ком'ір / рука'ви і низ со'рочки л'а'х'іўкойу оп'шит'і* (КГ).

3. Стрічка, пришита внизу спідниці (Мит.).

ЛЯХІВКА² *л'ах'іўка*, ж. р. Міліцейська форма (Гл., Губ.): *л'ах'іўка / це м'іл'і'цейс'ка форма / фу'рашка / со'рочка с'іра / с'ірим галстуком / п'і'жак із личками / і б'руки с'краснойу по'лоскойу* (Губ.).

М

МАДАПОЛАМ *мадапо'лам*, ч. р. Щільна біла бавовняна тканина (Хар.).

МАЗНИЦЯ *маз'ниц'а*, ж. р. Чоловіча хутряна шапка (Крс.).

МАЙКА *май'ка*, ж. р. Трикотажна сорочка без рукавів і коміра (внп).

МАЙСТЕР *май'сте'р* (Зв.), *май'стир* (Мак.). *маст'ер* (Уд.), *мас'ц'ер* (Лип., Ух., Степ., Поп.), ч. р.

1. Майстер, який ремонтує взуття; **чоботар 2** (Зв., Уд., Лип., Ух., Поп., Степ.): *мас'ц'ер по ре'мотну ўзу'т'а* (Степ.).

2. Чоловік, який шиє верхній одяг; **кравець 1** (Мак.).

МАКАСІНИ *мака'с'іни*, мн.

1. Взуття з низькими підборами і верхом із тканини (Меч., Дах., Тар., ВС, Буз.).

2. Спортивне взуття з тканини по кісточки, з гумовими підошвами, на шнурках (Лен., ЧО).

МАКІНТОШ *мак'ін'тош* (Соф., Нов., Горш., Лип., Крас., Ул., Пал., СТ, Тиш., Лоз., Ш., Боб., Ор., Ят., ББ, Бес., Й., Гер., Гр., Г., Бер., Т., С., Бок., Ух., Пер., Вільш., Сем., Дах., Ол., Чеч., Тер., Ман., Мел., Карб., Горд., Кат., Тр., ММеч., ВМеч., Дуб., Сав., Кам'ян., Тар., Ус., Дж., ББер., Міт., Нос., Гун., Гран., Чп., Яг., ЗР, Одай, Рус., Нес., Красн., Доб., Мол., Став., Баб., Тек., Черп., Род., Віл.), *макин'тош* (Карб., Тарн.), *маке"н'тош* (Крут.), *мак'ен'тош* (Чап.), *мак'ін'дош* (Гер., Мих.), *ч. р.*

1. Пальто, розширене донизу, з рукавом регланом (Горш., Лип., Крас., Ул., Ол., Тер., Ман., ВМеч., Горд., Кат., ММеч., Дж., ББер., Чп., Тарн., Нес., Красн., Доб., Мол., Віл., Гл.).

2. Плащ із непромокальної прогумової тканини (Пал., СТ, Тиш., Лоз., Ш., Боб., Чап., Мел., Карб., Крут., Кам'ян., Ус., СБ, Нос.).

3. Широкий верхній одяг (Бес., Й., Гер., Дах., Карб., Губ., Мих., ЗР, Тек., Черп., Тр., Род.): *мак'ін'тош / пал'то ш'і'роке ў н'лечах / накі'дали йо'го / нипри'тал'ане / ни 'форми ни'маїе / н'і 'виду н'іта'кого 'гарного / йак заш'чита в'ід 'в'ітру* (Тек.).

4. Довгий верхній одяг, розширений донизу (С., Ух., Тер., Яг.).

5. Жіноче осіннє пальто (Г., Бер., Гр., Гран.).

6. Широкий жіночий плащ (Сем., Міт., Баб., Одай).

7. Коротка легка жіноча куртка, розширена донизу (Вільш., Дуб.).

8. Довгий верхній одяг (Соф., Нов.).

9. Плащ без рукавів (Ор., Сок.).

10. Чоловічий сукняний піджак (ББ, Гун.).

11. Чоловіча міжсезонна куртка (Ят.).

12. Широкий одяг із капюшоном (Т.).

13. Широкий одяг без гудзиків із зав'язкою на шиї (Чеч.).

14. Довгий широкий святковий плащ із накладними кишенями і широкими рукавами (Тр.).

15. Широкий плащ із капюшоном (Став.).

МАКУШКА

---

16. Довгий сукняний одяг (Бок.).

17. Широкий халат (Пер.).

18. Довга дитяча куртка, розширена донизу (Мик.).

МАКУШКА *ма'кушка*, ж. р. Верхня частина капелюха чи шапки; **дно** (Ят., Г., Чеч., Поп., Гл., Мик.).

МАЛАСКІН *малас'к'ін*, ч. р. Груба бавовняна тканина темного кольору (Тан.): з *малас'к'іну* *'шили жи'кети / в'ін з'рупишї за са'тин* (Тан.).

МАЛАХАЙ¹ *мала'хай*, ч. р., заст.

1. Чоловіча хутряна шапка (Ш., Важ., Мел.).

2. Хутряна шапка з широкими вухами (Трид., Дуб.).

3. Чоловіча шапка у формі картуза, зшита з кусочків тканини (Ят.).

4. Висока хутряна чоловіча шапка (Доб.).

5. Капелюх (Чап.): *мала'хай / ш'л'ана чаба'н'іу / пасту'х'іу ар'м'ан'іу* (Чап.).

МАЛАХАЙ² *мала'хай*, ч. р., заст. Довгий верхній чоловічий одяг (Люш., Лоз.).

МАЛАХАЙКА *мала'хайка*, ж. р., заст. Висока хутряна чоловіча шапка з суконним верхом; **папаха 1** (Прм.).

МАЛОМЄРКА *мало'м'ерка*, ж. р. Хустка малого розміру; хустка малої руки (Тарн.).

МАЛОРОСКА *мало'роска*, ж. р. Вишита сорочка; вишиванка (Гр., Й., Мог.).

МАНАТКИ *ма'натки* (Дах., Гайс., Мел., Кам., ББер., П'ят., Кіб., ВС, Гус., Ол., Дуб., Рос., Дж., Черп., Сем., Род., Нов., Ор., Ят., Тиш., Крас., Меч., Ш., Бок., Сав., Тар., Мит., Горш., Пал., ББ, Ул., Крут., Кат., Бен., Горд., Л.), *мо'натки* (ММеч.), *мн.*

1. Дрібне домашнє майно, особисті речі (Дах., Гайс., Мел., Кам., ББер., П'ят., Кіб., ВС, Ммеч., Гус., Ол., Дуб., Рос., Дж., Черп., Сем., Род.): *зби'рай сво'її ма'натки / та_ї і'ди* (Дах.); *ма'натки / це по'житки / шо у' гоб'іс'ц'і йе* (Сем.).

2. Багато будь-якого одягу; **манаття** (Нов., Ор., Ят., Тиш., Крас., Меч., Ш., Чеч., ВТ, Т., Н., Бок., Сав., Тар., Мит.): *ма'натки / це у'с'о шо у' тебе йе / чи у' ск'рин'і / чи у' шка'фу* (Тар.).

3. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Горш., Пал., ББ, Ул., Крут., Кат.).

МАНЖЕТ З РЮШИКОМ

4. Одяг, що був у вжитку; **одяг ношений** (Бен., Горд., Л.).

МАНАТТЯ *ма'нат'а* (Бес.), *ма'нат'а* (ВТ, Гер., Тр., Тарн.),

с. р.

1. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Бес., Гер., Тарн.).

2. Багато будь-якого одягу (ВТ) || **вещі, манатки 2, шмотки.**

3. Будь-який одяг; **лахи 2** (Тр.): *ма'нат'а / це 'од'аг одн'і'йей л'у'дини* (Тр.).

МАНДЕБУРКА *манди'бурка*, *ж. р.* Спортивна шапочка (ВС).

МАНЕКЕН *ман'і'кен*, *ч. р.* Людська фігура з дерева чи пластмаси для примірювання або показу одягу (Сав., Ос.).

МАНЖЕТ *ман'жет* (Горш., Нов., Пал., Тиш., Р., Кап., ББ, ВК, Тет., Роз., Ш., ВТ, Й., Г., Т., З., Тауж., Крим., ДП, Бер., Бок., Боб., Пл., Гол., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Чап., Куял., Пол., Леух., Юр., Сем., Шар., Криж., Чеч., Тер., Ман., Важ., Уд., Гайс., Мар., Карб., Крут., НО, Лад., Коб., Ант., Зал., Оз., Кат., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Прм., Дуб., Сав., Вікн., Кам., Ус., Ф., Дж., ББер., П'ят., Губ., Рах., Степ., Мих., Гран., Ц., Кор., Сат., Поп., Тарн., Син., Греб., Хр., В., Розс., Осіт., Яг., Олек., Пав., Наг., Сок., Буз., Кривч., Кон., ЗР, Хиж., Крив., Красн., Доб., Лег., Вишн., Гус., ЧО, Став., Дол., Ап., СБ, Тек., Зат., Кол., Коч., Суш., Крс., Юрк., Іван., Пік., Ок., Гром., Том., Гор., Род., П., Віл., Яр., Гл., Мик., Зв.), *ман'жет* (Ор., СТ, Лип., Св., Бес., Гр., КК, Н., Зап., МФ, Бор., ММ, Кам'ян., Ос., Ч., Чп., Рус., Кут., Мол., Іван., Тал., Мак., Ват.), *манд'жет* (Люш., Од.), *ман'Ует* (Лоз., Ол.), *ман'Ует* (Вільш., Горд.), *ман'кет* (Ят., Кр., Ул., Ол., Сум., Вікн., Соб., Тар., П'ят., Лук., Ят., ББ, Ор., Й., Кат., Ос., Тар., ББер., Ш., С., Чеч., Тер., Сум., Ман., ВМеч., Т., Сав., Св., Мит., Ц., Вишн., Дол., Зат.), *ч. р.*

1. Кінцева частина рукава сорочки (внп): *ман'кети / це час'ц' рука'ва / шо обл'а'гайе к'іс'ц'* (Ят.) || **зап'ясник, манжета, манжетка, обшлаг, чохла, чохло, чохол².**

2. Тканина, пришита поверх манжета для оздоблення (Ул., Т., Ос.): *'б'іл'і ман'жети приши'вали до ш'кол'ного п'лат'а* (Ос.).

3. Закочена наверх штанина (Куял.).

МАНЖЕТ З РЮШИКОМ *ман'жет з 'р'ушиком*, *ч. р.* Манжет із оборками; **манжет з рюшками** (Бер.).

МАНЖЕТ З РЮШИЧКАМИ

МАНЖЕТ З РЮШИЧКАМИ *ман'жет з 'рушичками*, ч. р. Манжет із оборками; **манжет з рюшками** (Гран.).

МАНЖЕТ З РЮШКАМИ *ман'жет з 'р'ушками*, ч. р. Манжет із оборками (Хиж.) || **манжет зборний**, **манжет з рюшиком**, **манжет з рюшичками**.

МАНЖЕТ ЗБОРНИЙ *ман'жет з'борний*, ч. р. Манжет із оборками; **манжет з рюшками** (Бок., Род.).

МАНЖЕТ НА ГУДЗИКУ *ман'жет на 'гудзику*, ч. р. Манжет, що застібається на гудзик (Св., Шар.).

МАНЖЕТ НА РЕЗИНЦІ *ман'жет на р'ізиці*'і (Св., Г., Т., Куял., Шар., Тер.), *ман'жет на р'ізінк'і* (Бок.), ч. р. Манжет, у який вставлена резинка.

МАНЖЕТ ПІД ГУДЗИК *ман'жет п'ід 'гудзик*, ч. р. Манжет, що застібається на гудзик (Нов., Тарн.).

МАНЖЕТ ПІД РЕЗИНКУ *ман'жет п'ід р'ізінку* (Нов.), *~ р'ізінку* (Тарн.), ч. р. Манжет, у який вставлена резинка.

МАНЖЕТА *ман'жета* (Меч.), *ман'жета* (Нос.), ж. р. Кінцева частина рукава сорочки, **манжет 1**.

МАНЖЕТКА *ман'жетка*, ж. р. Кінцева частина рукава сорочки, **манжет 1** (Меч.).

МАНІЖКА *ма'н'іж^мка* (Бес., Тр., Тар., Гран., Дол., Тек., Гор., Лук.), *ма'н'ішка* (Пал., Св., Крас., Гр., Й., Г., Ух., Пуж., Сем., Тер., Ман., ММ, Крут., Ант., Кат., ВМеч., Дуб., Сав., Л., Дж., ББер., П'ят., Степ., Мих., Гун., Чп., Поп., Греб., Розс., ВС, Осіт., Одай, Рус., Хар., Дз., Ром., Лег., Вишн., Зел., Тан., Ап., Зат., Черп., Род., Віл.), *ма'н'еж^мка* (Горш., Бен., КГ, Нес., Мол.), *ма'н'ешка* (Гер.), ж. р.

1. Вишитий розріз на грудях сорочки (Бес., Тр., Тар., Гран., Дол., Тек., Гор., Лук., Пал., Св., Крас., Гр., Й., Г., Ух., Пуж., Сем., Тер., Ман., ММ, Крут., Ант., Кат., ВМеч., Дуб., Сав., Л., Дж., ББер., П'ят., Степ., Мих., Гун., Чп., Поп., Греб., Розс., ВС, Осіт., Одай, Рус., Хар., Дз., Ром., Лег., Вишн., Зел., Тан., Ап., Зат., Черп., Род., Віл., Горш., КГ, Нес., Мол., Гер.) || **гестка 8**, **пазуха 2**, **розріз 2**, **стьожка 2**.

2. Підкладка або вставка від плечей до половини грудей і спини в чоловічій сорочці народного крою; **підплічка** (Бен.).

МАНТА *ман'та*, ж. р., заст. Довгий верхній чоловічий одяг із домотканого грубого сукна з відлогою; **бурка 1** (Х.).

МАНТИНА *ман'тина*, ж. р. Жіноче пальто, розширене від плечей донизу; **манто¹ 1** (Тар.).

МАНТІЯ *'мант'їя*, ж. р. Довгий широкий одяг у вигляді плаща, що спадає до землі (Род., Гор., Тек.).

МАНТО¹ *ман'то*, с. р.

1. Жіноче пальто, розширене від плечей донизу (Нов., Ор., Ят., Бес., Крас., Гр., Меч., Ш., Й., Г., Т., С., Пер., Гер., Леух., Сем., Тер., Кат., Гайс., Трид., ММеч., Кам., Дж., ББер., Губ., Степ., Поп., Тарн., Кон., Одай, Красн., Іван., Дол., Мак., П., Від., Лук., ББ, Горд., Ц., Гл.).

2. Короткий сукняний чи хутряний верхній одяг (Бок.).

3. Довге пальто з тонкої шерстяної тканини з поясом і нашитими планками (Дах.).

4. Чоловіче осіннє півпальто (Ман.).

5. Хутряна накидка (Мел.).

6. Довге пальто без рукавів (Семир.).

7. Широкий плащ зі стоячим коміром (Грав.): *'манто / плащч / в'їл'ного пок'рою / йак розма'хайка та'ка* (Гран.).

8. Широке жіноче пальто з зустрічними складками ззаду (ВС).

9. Довга широка шуба (Новос.).

10. Коротка широка шуба (Дол.).

МАНТО² *ман'то*, с. р. Широкий рукав (Зел.).

МАНУФАКТУРА *манофак'тура*, ж. р. Тканина фабричного виробництва; **тканина** (Крас., Гер., Чеч., Пог., Тар.).

МАНЬКЕТ РОЛКОВИЙ *ман'кет / рол'іковий*, ч. р. Манжет, зібраний на ролик (Тар.).

МАРКИЙ *мар'кий*, прикм. Світлий, який швидко забруднюється (про одяг) (Дж., Кн., Черп., Ос., К., Кам'ян., Дуб.): *'ран'че с полот'на /шили і кра'сили ў бу'він'і / а ўже йак дл'а ж'їнок / то кра'сили ў цибу'лин'і / шоб ни було та'ке / бі'ле / ни було та'ке мар'ке* (Кн.).

МАРКІЗ *мар'к'із*, ч. р. Тонка напівпрозора бавовняна або шовкова тканина із суканої пряжі; **маркізет** (Гайс.).

МАРКІЗЕТ *мар'к'ізет* (Соф., Горш., Пал., Ор., Ят., Св., ББ, Бес., Ул., Г., Т., С., Бюр., Бок., Ух., Гер., Леух., Сем., Дах., Ман.,

МАРКІРОВКА

Мел., Карб., Тр., Трид., ММеч., VMеч., Дуб., Ос., Л., Тар., ББер., Семир., Степ., Поп., В., ВС, ЗР, Кон., Одай, Красн., Доб., Тан., СБ, Кол., Коч., Черп., Род., П., Віл., Гл.), *марк'із'ет* (Пер., Куял., Вільш., Сав., Кривч., Зел.), *марки'зет* (Тек.), *ч. р.* Тонка напівпрозора бавовняна або шовкова тканина із суканої пряжі: *марк'ізет / то'нен'ка проз'рачна ткан'* (Св.) || **маркіз.**

МАРКІРОВКА *марк'іроўка, ж. р.* Позначення розміру одягу, взуття (Род.).

МАРЛЯ *'марл'а, ж. р.* Тонка бавовняна тканина з рідкопереплетених ниток (внп): *'чириз 'марл'у 'ц'ід'ат моло'ко* (Ос.).

МАСКА *'маска, ж. р.* Головний убір пасічника із сіточкою для захисту обличчя від укусів бджіл; **сітка** (Коч., Кап., Рус., Кон., В., Дж., Нов., Тарн., Яг., Рах., С., ББер., Новос.).

МАТЕРІАЛ *мате'р'йал* (Кон., Дол.), *мат'ір'йал* (Соф., Ул., Гайс., Крут., VMеч., Кам'ян., Ос., Ц., Чп., Тарн., Ск.), *мат'ер'йал* (Семир.), *матир'йал* (Чеч., Рос., Кам.), *ч. р.* Тканина фабричного виробництва; **тканина**.

МАТЕРІАЛ **ХЛОПЧАТОБУМАЖНИЙ** *мат'ір'йал хлопчатобумажний, ч. р.* Тканина з бавовни (Соф.).

МАТЕРІЯ *ма'тер'йя, ж. р.* Тканина фабричного виробництва; **тканина** (Соф., Горш., Нов., Пал., Ят., СТ, Р., Лип., ББ, Меч., Ул., ВТ, Й., Г., Т., Тауж., ДП, Лен., Піщ., Ол., Тер., Мар., Кат., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Тар., Кіб., Мих., Мит., Гран., Поп., Розс., ВС, Осіт., Яг., КГ, Хиж., Вікт., Красн., Доб., Тал., Ром., ЧО, Став., Зат., Кол., Суш., Мак., Лук., Мик., Меч., ММ, Рос., Хиж., Юрк.).

МАТНЯ *мат'н'а* (Соф., Бес., Крас., Юр., П'ят., Мит., Греб., Буз., Одай, Хар., Дз., Черп.), *мат'н'а* (Кривч., Ос., Сав.), *ж. р.*

1. Розпірка спереду чоловічих штанів; **ширінка 1** (Соф., Бес., Крас., Юр., П'ят., Мит., Греб., Буз., Одай, Хар., Дз., Черп., Кривч.).

2. Частина штанів, де сходяться холоші (Ос., Сав., Ол., Вільш., Дуб., Чеч.).

МАТРОСКА¹ *мат'роска, ж. р.*

1. Матроська спідня смугаста сорочка; **тільняшка** (Т., Гер., Гайс., Тар., Тан.).

2. Легкий жіночий одяг до пояса; **блузка** (Тауж., Х., В., Тан.).

МАТРОСКА² *мат'роска*, ж. р. Кашкет без козирка, який носять моряки; **безкозирка** (Ор., Дах., Чеч., Ман.).

МАТРЬОШКА¹ *мат'р'ошка*, ж. р.

1. Невелика хустина з узором у клітинку (Сок.): *мат'р'ошка / це хустина / кл'ітинки 'дес'ат' на 'дес'ат' сан'тиметр'іу / р'ізнокол'о'рова / не" прос'та* (Сок.).

2. Спосіб зав'язування хустки кінцями під підборіддям (Гл., Мик.).

МАТРЬОШКА² *мат'р'ошка*, ж. р. Спідниця, густо зібрана в поясі; **тетянка 1** (С.).

МАТЬКИ *'мат'ки*, мн. Жіночі труси особливого покрою (Бен.): *'мат'ки / во'ни 'шилис'а на 'пугов'ічках / а с'у'ди / де ў нас мат'н'а / а ў них була 'дирка* (Бен.).

МАЯ *'майя*, ж. р. Дуже тонка бавовняна тканина (Ор., Соф., Ят., Тиш., Св., ББ, Бес., Г., С., Пер., Вільш., Сем., Дах., Ол., Гайс., Бок., Трид., ММеч., ВМеч., Дуб., Ос., Дж., Рах., Ман., Кат., Тр., ББер., Семир., Кіб., Степ., Мел., Мит., Чп., Поп., В., ВС, Кривч., ЗР, Одай, Хиж., Рус., Красн., Доб., Тал., Тан., Баб., СБ, Зат., Кол., Коч., Гор., Род., Віл., Лук., Гл.): *'майя / тон'ка тка'нина / по'р'іун'ано / що ў ма'йу 'можна ў'д'іти* (Красн.).

МЕДАЛЬЙОН *ме"дал'он* (Дол.), *ме"дал'йон* (Трид., ММеч., ВС, Иван., П., Лук.), ч. р. Нагрудна прикраса у вигляді монети || **медальйончик**.

МЕДАЛЬЙОНЧИК *ме"дал'йончик* (Соф.), *ме"дал'йон'чик* (Бен.), *мидал'он'чик* (Важ., Ос., Доб., Тал.), ч. р., змени. до **медальйон**. Нагрудна прикраса у вигляді монети; **медальйон**.

МЕРЕЖИВО *ме"реживо* (Пал., Ор., Р., Св., Крас., ВК, Гр., Ш., ДП, Лен., Пуж., МФ, Вільш., Леух., Сем., Ус.), *ми'реживо* (Куял., Ман., Карб., Рах., Уд., Суш.), с. р. Сітчаста тканина з узорами, якою оздоблюють одяг, білизну || **кружало**.

МЕРЕЖКА *ме"реж"ка* (Горш., Лен., МФ, Чеч., ММ, Уд., Гайс., Нов., Пал., Ор., Ят., Кап., ББ, Крас., ВК, Лоз., Гр., Ш., КК, Г., Бер., Ух., Пуж., Чап., Пол., Вільш., Леух., Дах., Мел., Кат., Трид., ВМеч., Дуб., Кам'ян., Вікн., Ус., Степ., Мит., Ц., Яг., Крн., ЧО, Кол., Суш., Род.), *ми'решка* (Лип., Куял., Карб., Тр., Рос., Кам., ББер., Рах., Кіб., Чп., Осіт., Зат., Чеч., Черп., Мак.), ж. р.

1. Ажурний узор, зроблений на місці висмикнутих із тканини ниток (Горш., Лен., МФ, Чеч., ММ, Уд., Гайс., Нов., Пал., Ор., Ят., Кап., ББ, Крас., ВК, Лоз., Гр., Ш., КК, Г., Бер., Ух., Пуж., Чап., Пол., Вільш., Леух., Дах., Мел., Кат., Трид., ВМеч., Дуб., Кам'ян., Вікн., Ус., Степ., Мит., Ц., Яг., Крн., ЧО, Кол., Суш., Род., Лип., Карб., Рос., Тр., Кам., ББер., Рах., Кіб., Чп., Осіт., Зат., Черп., Мак.).

2. Розріз спереду на грудях сорочки, який вишивали (Чеч.).

МЕХ *мех* (Г., Ух., Піщ., Тер., Міт., Син., Розс., Ост., Ап., Баб., СБ, Гром.), *м·ех* (Ор., СТ, Тиш., Кап., Крас., ВК, Тет., Меч., Ул., ВТ, С., Тауж., Бер., Бок., Пер., Пол., Вільш., Дах., Ол., Чеч., ММ, Мар., Дуб., Ос., Тар., Дж., ББер., Губ., Мит., ВС, Сок., Ск., Кон., Гус., П., Яр., Боб., Лук.), *ч. р.*

1. Шкура хутрових звірів; **хутро 3** (Піщ., Тер., Міт., Г., Ух., Син., Розс., Ост., Ап., Баб., СБ, Гром., Ор., Тиш., Кап., Крас., ВК, Тет., Меч., Ул., ВТ, С., Тауж., Бер., Бок., Пер., Пол., Дах., Ол., Чеч., ММ, Мар., Дуб., Ос., Тар., Дж., ББер., Губ., Мит., ВС, Сок., Ск., Кон., Гус., П., Яр., Лук.).

2. Густиий пушок із коротких волокон на поверхні тканини; **ворс** (СТ, Боб.).

3. Хутро, пришите зісподу одягу (Вільш.).

МИЙКА ¹*мийка*, *ж. р.* Ганчірка для миття посуду (Ос., Кам'ян., Сав.).

МИЛЬНИЦІ ¹*мил'ниці*'і (Нов., Гр., Бок., Сем., Мел., Тар., Дж., Нес.), ¹*мил'ници* (Меч.), ¹*милници*'і (Ман., Одай, Зат.), *перев. мн.*, в *одн. ж. р.* ¹*мил(л')ниц'а*. Гумове легке літнє взуття у вигляді тапок.

МИЛЬНИЧКИ ¹*мил'нички*, *перев. мн.*, в *одн. ж. р.* ¹*мил'ничка*, *змениш. до мильниці*. Гумове легке літнє взуття у вигляді тапок (Ап., Лук., Ор., Ят., Ш., ВТ, Й., Леух., Ол., Гайс., Дуб., Ос., Рос., Кам., Кон.).

МИС *мис*, *ч. р.* Гострокутний виріз на грудях у платті; **мисик** (ВМеч.).

МИСИК ¹*мисик* (Ор., Ят., Тиш., Бер., Дах., Гайс., Мел., Тр., Дуб., Тар., Дж., Степ., Поп., ММ, Крив., Ів., Дол.), ¹*мис'ік* (Ул.), *ч. р. змениш. до мис*.

1. Гострокутний виріз на грудях у платті (Ор., Ят., Тиш., Бер., Гайс., Мел., Степ., Крив., Тар., Поп., Дол., Ул., Дах., ММ, Ів.): *'мисик / наўс'к'іс'а 'вир'із* (ММ); *'мисик / 'вир'із на з'руд'ах п'лат'а п'ід ку'том 'сорок п'ят' з'радус'іў* (Гайс.) || **мис.**

2. Дуже мілкий виріз у платті (Дуб., Тр., Дж.).

МІКРОВЕЛЬВЕТ *м'ікр'ов'іл'вет*, ч. р. Дрібний вельвет (Кал.).

МІНЯТИ ОДЕЖУ *м'ін'ати одежу*, *недок.* Знімати один одяг та одягати інший; **переодягатися** (Степ., Тек.).

МОДИСТКА *мо'д'істка* (Ят., Кап., МФ, Тер., Ант., ММеч., Яг.), *ма'д'істка* (Люш., Пер., Бен., ММ, Карб., ВМеч., Ос., Тар., Сок., Хар., Ром., Черп.), *ж. р.* Жінка, яка шиє легкий одяг; **швачка:** *ма'д'істка 'шиїє 'лехкий 'од'аг* (Черп.).

МОКРОСТУПИ *мокр'оступи*, *перев. мн., в одн. ч. р.* *мокр'оступ.* Гумові туфлі на дощову погоду (Нов., Гран., СБ, Ят.): *мокр'оступи / йак 'тапочок / йак га'лош / дошч і'де і с'ц'і'каїє / і во'ни су'х'і* (Гран.).

МОКРОСТУПЦІ *мокр'оступці'*, *перев. мн., в одн. ч. р.* *мокр'оступе"ці'*.

1. Гумові чи шкіряні туфлі (Мел., ББ).

2. Калоші по кісточки (Меч.).

3. Туфлі із брезенту, внизу обклеєні резиною (ДП): *мокр'оступці' із бри'зенту / 'т'іки р'і'зинойу оп'кл'ейан'і / так йак спор'т'іўн'і / кра'соўки* (ДП).

МОЛНІЯ *'молн'ія*, *ж. р.* Довга механічна застібка на одязі; **блискавка** (Сок., СТ, Ш., Яр.).

МОРЯЧКА¹ *мор'ачка* (Лук.), *мор'ачка* (Крас., Ул., Пер., Ол., Тер., Тарн.), *ж. р.* Матроська спідня смугаста сорочка; **тільняшка.**

МОРЯЧКА² *мор'ачка* (Тауж., Сок.), *мор'ачка* (Піщ., Ол., В., Дз., Ром., Зат.), *ж. р.* Кашкет без козирка, який носять моряки; **безкозирка.**

МОСКВИЧКА *моск'вичка*, *ж. р.*

1. Чоловіча зимова куртка (Нов., Пал., Бес., Ул., Х., Бок., Важ., Гайс., Крут., Гун., Розс., Мол., СБ, Гор., П., Крич., Лук.).

2. Чоловіче півпальто з хутровим коміром (МФ, Чеч., Губ., Міт., К., Ост., Доб., Зел., Нос., Яр.).

МОСКОВКА

---

3. Чоловіча зимова сукняна куртка з хутровим коміром (ММеч., Прм., Л., Тар., Ч., Гран., ВС).
4. Коротка куртка (Ор., Куял., Хиж., Хар., Іван., Ром.).
5. Сукняний піджак (Піщ., ББер., Поп., В., Нес., Красн.).
6. Коротка чоловіча куртка з хлястиком, боковими кишенями і хутровим коміром (Пер., Степ., Мит., Тан., Ап., Род.).
7. Довга зимова чоловіча куртка з коміром (Гер., Леух., Семир., Мих.).
8. Легка жіноча курточка (Горш., С., Дол., Мик.).
9. Коротка сукняна куртка (Вільш., ММ, Карб., Вікн.).
10. Чоловіча сукняна куртка зі скісними кишенями (Бен., Тиш., Тарн., Вишн.).
11. Тепла чоловіча куртка з шалевим коміром (Ш., Сем., Тр.).
12. Чоловіча зимова сукняна куртка з бобриковим коміром (Ман., КГ, Мел.).
13. Жіноча сукняна куртка з ватною підкладкою (Греб., Гус., Віл.).
14. Довгий сукняний піджак з коміром (Пуж., Коч.).
15. Чоловіча сукняна куртка з каракулевим коміром і кишенями внизу та на грудях (Ол., Сок.): *у моск'виц'і були пра'м'і / і на іс'кос боко'в'і кар'мани / ту'Вики у два ра'ди / ком'ір ка'ракул' чи ци'гейка* (Сок.).
16. Жіноче півпальто із сукна; **полупальто 1** (Шар., П'ят.).
17. Стъобана куртка на ваті; **фуфайка** (Ух.).
18. Жіноча осіння куртка з капюшоном (Ят.): *моск'вичка / жіноча о'с'ін'а / куртка / лехка ма'тер'ія / бол'шенст'во с'ветла / с /капойу / на з'м'ей'і / а'бо /ту'Виках* (Ят.).
19. Зимова сукняна куртка з хлястиком, цигейковим коміром та двома прямими і двома боковими кишенями (Дах.).
20. Сукняний піджак з вишитим хлястиком (Дж.).
21. Легка жіноча куртка зеленого кольору з капюшоном (КГ).
22. Приталене жіноче півпальто з поперечним швом на талії і хутровим коміром (Зв.).

МОСКОВКА *москоўка*, ж. р. Чоловіча зимова шапка (Сем.).

МОТЛОХ *мотлох*, ч. р.

1. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Степ., Поп.).

2. Взуття непридатне для носіння; **взуття зношене** (СТ, Поп.).

МОТОК *мо́ток*, ч. р.

1. Змотані на що-небудь нитки (Трид., Ос.).

2. Згорнута в трубочку тканина; **сувій** (Став.).

МОТУЗЯ *мо́туз'а*, с. р. Вирізана зі свинячої шкіри вузька смужка, якою зав'язували постолі та обв'язували онучі на нозі (Оз.): *мо́туз'а та́ке / сви́на шк'іра з'моче́на / і розр'ізана на волок'н'ан'і шмат'ки* (Оз.).

МОТУЗКА *мо́туз'ка*, ж. р.

1. Мотузка, якою стягують штани в поясі для їх підтримання; **очкур** (Ж., Бес., Об., Гер., ВК, КК, Піщ., Бор., Ус., Крас.).

2. Ремінець, яким зав'язують постолі та обв'язують онучі на нозі; **волока** (Вільш.).

3. Мотузка, на яку вішають одяг (Оз.) || **віршовка 1, канат 1, мотузок 3, шворка 1, шнур 2.**

МОТУЗОК *моту́зок*, ч. р.

1. Мотузка, якою стягують штани в поясі для їх підтримання; **очкур** (Меч., Зап., Бор., Юр., Ол., Горд., Сав., Ос., Гун., Осіт., Лег., Гус., Гром.).

2. Ремінець, яким зав'язують постолі та обв'язують онучі на нозі; **волока** (ВМеч., Тек., Рос., Кам.).

3. Мотузка, на яку вішають одяг; **мотузка 3** (Кап.): *моту́зок / вис'іу у хат'і / та / в'ішали шмат'а / ко́лис' ни / було шка́ф'іу цих / а від^м пи^лч'і до другої с'ці'ни моту́зок буу / а́бо / зам'іс'ц' моту́зка дири́л'ана / пали́ц'а / і о́то / в'ішали шмат'а / шоб во́но ни м'н'алос'а* (Кап.).

МОХЕР *ма́хер*, ч. р. Мохерові нитки (Ос.): *на шарф т'реба три мот'ки ма́херу* (Ос.).

МУЛІНЕ *мул'іне*, с. р., невідм. Кольорові нитки для вишивання (Ап., Ос.).

МУСЛІНКА *мусл'інка* (Став., Леух., Красн., Вікн., Г.), *муш'л'інка* (Ус., Кош., Дол.), *мосл'інка* (Св., КГ, Сум.), ж. р.

1. Невелика хустка з тонкої тканини; **хустинка 1** (Став., Г., Вікн., Ус., Дол., Красн., КГ, Сум., Св., Кош.): *мусл'інка / роби́ц'а с то́нен'кої пра́ж'і / іс ширс'ц'а́нойі / вироб'л'айи́ц'а на*

НА БОСОНІЖ

йа'к'іс' /фабриц'і / рос'ц'в'етку сам'і кла'дуть / по бо'ках т'рохи /чистого / а б'іл'ш на сири'дину / а сири'дина бу'вайє ў капоч'ках / бу'вайє і /чиста / вок'руг полу'чайиц'а ў ц'в'і'тах / с торо'ками і бе'с торо'к'іў (Г.).

2. Велика за розміром хустка (Леух.).

Н

НА БОСОНІЖ *на бо'сон'іж* (Бес., ВК, Тет., Гр., Крим., Піщ., Бор., Юр., Мел., Ч., Греб., Хр., Буз., Хар., Под., Красн., Гус., Коч., ЗР, Суш., П., Віл.), ~ *бо'сон'іж^м* (Ж., Ол., Хиж., Од., Черп.), ~ *босо'н'іж* (ББ, Ш., КК, Г., Х., Бен., Вільш., Чеч., Прм., Кам'ян., Степ., Гран., Ц., Розс., Осіт., Наг., Кон., Одай, Ап., Баб., СБ, Тек., Кол., Ок., Яр.), ~ *босо'нож* (Бер., Ух.), ~ *бо'сонич* (Соф., ВС, Тарн.), ~ *бо'сон'іч* (Нов., Крас., Доб., Вишн., Тан.), *присл.* На босу ногу || **голобіжки, голобіськи, на босу ногу, на голу ногу.**

НА БОСУ НОГУ *на /босу /ногу, присл.* На босу ногу; **на босоніж** (Соф., Ж., Люш., Св., Кр., Од., Лоз., Меч., Ул., КК, Г., Т., С., З., Х., Н., Лен., Бок., Боб., Пл., Гол., Піщ., Пуж., Чап., Бор., Сем., Криж., Вес., Уд., Мел., Мар., Крут., НО, Лад., Тр., Коб., Кат., Трид., ММеч., Дуб., Вікн., Дж., П'ят., Рах., Мих., Мит., Гран., Ц., Кор., Сат., Поп., Розс., Наг., Тин., Ск., Кривч., ЗР, Одай, Хар., Нес., Вікт., Под., Красн., Ром., Вишн., Баб., Кол., Коч., Крс., Ів., Пік., Том., Яр., Лук.).

НА ГОЛУ НОГУ *на / голу /ногу, присл.* На босу ногу; **на босоніж** (Горш., Пал., Тиш., Р., Кап., ВК, Гр., Ш., ВТ, Крим., ДП, Бер., Об., Куял., Леух., Ман., Важ., Гайс., Зал., Ус., Ф., Міт., Нос., Ч., Тарн., Хр., Олек., Ост., Хиж., Кут., Лег., СБ, Мик.).

НА РОЗПАШКУ *на рос'пашку, присл.* Бути в незастебнутому одязі; **розхрістатися** (Нов., Крас., Меч., Г., Т., Чеч., Гайс., Крут., Тр., ММеч., Дуб., Ос., Кіб., Мих., Гун., Ц., Поп., Осіт., КГ, Красн., Мол., Зел., Став., Дол., Ап., Тер., Ос., П.): *іде ў рос'пашку* (Бен.).

НАБІЙКА *на'б'ійка* (ББ, Гр.), *на'боійка* (Ш., Ос., Тар., Олек., Доб., Гус., Ап., НО, Мол.), *ж. р.* Металева чи гумова набійка на підборові взуття: *на'боіку наби'вали / шоб ни сти'раўс'а п'ід'бор* (Ап.).

НАБІЙКА КАПРОНОВА *на'бойка кап'ронова, ж. р.*
Набійка із пропілену (Род., Ос., Гор.).

НАБІЙОЧКА *на'бойочка, ж. р., зменш. до набійка.*
Металева набійка на носку підошви (Дах.): *на пиредн'у час'тину ўзу'т'а наби'валас'а п'іўк'ругла на'бойочка* (Дах.).

НАБРОСКИ *наб'роски, мн.* Процес прошивання великими стібками для позначення лінії шва; **стебнівка** (Меч.).

НАВЗНАК *'наўзнак, присл.* Лицьовим боком всередину, а внутрішнім назовні; **навиворіт** (Суш.).

НАВИВЕРТИ *на'виверти, присл.* Лицьовим боком всередину, а внутрішнім назовні; **навиворіт** (Н.).

НАВИВОРОТ *на'вивор'іт* (Нов., Пал., Ж., Тиш., Крас., ВК, Коб., Зал., Прм., Син., ВС, Осіт., Олек., Ск., Красн., Крс., Пік.), *на'вивор'іт'* (Соф., Горш., Ор., Ят., Р., Люш., Лип., Кап., Св., Кр., Од., Бес., Тет., Роз., Лоз., Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., КК, Г., Т., С., Х., Н., Крим., ДП, Бер., Бок., Зап., Боб., Об., Пл., Гол., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., МФ, Куял., Пол., Вільш., Бор., Леух., Юр., Сем., Дах., Криж., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Вес., Важ., Уд., Мел., Мар., Карб., Крут., НО, Лад., Кат., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Соб., Рос., Кам., Тар., Ус., Дж., ББер., П'ят., Міт., Нос., Ч., Рах., Пог., Кіб., Мих., Мит., Гун., Кор., Тарн., В., Розс., Яг., КГ, Наг., Хиж., Гус., ЧО, Ап., Баб., СТАВ., Тек., Кол., Юрк., Ів., Ок., Том., Черп., Род., Мик.), *на'виворот* (Ж., ББ, З., Лен., Лад., Оз., Одай, Вікт., Юрк., Новос.), *на'виворот'* (Н., Гайс.), *присл.* Лицьовим боком всередину, а внутрішнім назовні: *йак ўд'ініс' на'вивор'іт' / 'кажут ниў'дача йа'кас' 'буде* (Ос.) || **навзнак, навиверти, наізнанку, шиворот 1.**

НАВИПУСК *на'випуск, присл.* Не заправляючи сорочку в штани (Соф., Нов., Ор., Ят., Тиш., ББ, Бес., Крас., Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Т., С., Бок., Пер., Бен., Гер., Леух., Сем., Дах., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., Гайс., Мел., Кат., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Семир., Степ., Мит., Гран., Ц., Поп., Греб., ВС, Осіт., КГ, Кон., Одай, Нес., Красн., Доб., Ром., Вишн., Зел., Став., СБ, Тек., Зат., Черп., Мак., П., Віл., Лук., Гл.).

НАВУШНИКИ *на'ушн'іки, мн.* Обруч, обшитий тканиною чи шкірою, з навушниками (Гор.): *на'ушн'іки ўд'і'вайут у*

НАГРУДНИК

холод / це м'еховий обруч на к'інц'ах з наушн'іками / йа'к'і закри'вайут' вуха / шоб ни за'мерзли (Гор.).

НАГРУДНИК *нагрудник*, ч. р.

1. Фартушок, який чіпляють на груди дитині, коли вона їсть; **фартушок 1** (Нов., Крас., Г., Пер., Чеч., ММ, Гайс., Тар., Семир., Степ., Мих., Мит., Новос., ВС, Яг., Красн., Зат., Гор., Черп., Род.).

2. Фартух із нагрудником (ВК, Н., Лад.).

НАГРУДНИЧОК *нагрудничок* (Соф., Тиш., Св., ББ, Бен., Гер., Леух., Крут., П'ят., Гун., КГ, Чп., Одай, Кут., Дз., Мол., Лег., Гус., Тек., Лук.), *нагрудн'ічок* (Ух., Ап.), ч. р., змени. до **нагрудник**. Фартушок, який чіпляють на груди дитині, коли вона їсть; **фартушок 1**: *нагрудничок ч'іп'ляли ди'тин'і / ко'ли во'на йіс'ц' / шоб ни об'л'анувалос'а (Чп.).*

НАДІВАТИСЯ *над'іватис'а*, *недок.* Одягати на себе багато одягу (Тер., Ман., Сав., Кам'ян., Ос., ВС, Соф., Т., Гайс.) || **впугуватися, запугуватися, надягатися, накутуватися, напугуватися, умотуватися.**

НАДІТИ ВЗУТТЯ *над'іти ўзут'а*, *док.* Надіти на ноги взуття; **взутися** (Лип., Мик.).

НАДЯГАТИСЯ *над'а'гатис'а*, *недок.* Одягати на себе багато одягу; **надіватися** (Бен., Кат., Гун., Кал.).

НАЖИВИТИ *нажи'вити*, *док.* Прошивши великими стібками, позначити лінію шва; **наметати** (Нов., Губ., Ап., Лук., Пер., Новос.): *з'разу т'реба нажи'вити 'ниткойу / а то'д'і простро'чити ма'шинкойу (Ап.).*

НАЖИВКА *на'жиўка*, *ж. р.* Процес прошивання великими стібками для позначення лінії шва; **стебнівка** (Тиш.).

НАІЗНАНКУ *наіз'нанку*, *присл.* Лицьовим боком всередину, а внутрішнім назовні; **навиворіт** (СТ, Лен., Чап., Кам'ян., Дж., В., Сок., ЧО, Ват.): *йак у'д'іниш шос' наіз'нанку / т'реба с'кинути / 'кинути 'через пле'че на'зад / три 'рази п'л'унути / пото'п'тати / і ўд'і'вати (Сок.).*

НАКИДКА¹ *накидка* (Р., Бор.), *на'кид'ка* (Юр., Карб., Р., КГ, Ап., Кол., Соф., ВК, Роз., Ул., МФ, Шар., Чеч., Тр., Прм., Степ., Кіб.), *ж. р.*

1. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Соф., ВК, Роз., Ул., МФ, Шар., Чеч., Бор.,

Юр., Карб., Крут., Прм., Тр., Степ., Кіб., Дах., Ол., Л., В., Хиж., Харп., Нес., Мог., Мих.): *та́ка здо́рова на́кид^мка / йак ра́дно* (Бор.); *жінка на́кидала на плечі на́кид^мку / брала на́руки ди́тину / і за́мотувала не́йу ди́тину* (Соф.).

2. Велика в'язана чи тканина хустка (Р.) || **шаль 3.**

НАКИДКА² *на́кид^мка*, ж. р.

1. Довгий верхній чоловічий одяг із домотканого грубого сукна з відлогою; **бурка 1** (Красн.).

2. Довгий верхній одяг із брезенту з капюшоном (К., Кош.).

НАКИДКА³ *на́кид^мка*, ж. р. Сітчасте покривало на подушки (Ос., Мог.): *на́кид^мкойу покри́вали подушкі* (Мог.); *на́кид^мку на́кидали на подушкі і на ка́л'аску 'д'еу́ку* (Ос.).

НАКОЛІННИК *нако́л'ін.ик*, ч. р. Підкладка від пояса до коліна у чоловічих штанах; **підкладка 2** (Тиш., Ант., Нес., Віл.).

НАКУТУВАТИСЯ *на́кутуватис'а*, *недок.* Одягати на себе багато одягу; **надіватися** (Ш.).

НАЛАТУВАТИ *на́латувати*, *недок.* Пришивати латку зверху одягу (Дж.): *на́латувати / шос' наші́вати зверху* (Дж.).

НАЛИТНИКИ *на́литники*, *перев. мн., в одн. ч. р. на́литник.* Панчохи до колін без ступні (Т.).

НАЛИЦЕ *нали́це*, *присл.* Лицьовим боком наверх (Сав., Кам'ян., Ос., Пог., Вільш., Гор., Черп.): *'ц'ілії 'тижде"н' 'ходить на́вivor'іт' / а ў не"д'ілу нали́це* (Пог.).

НАЛОПАШКИ *на́лопашки*, *присл.* Бути в незастебнутому одязі; **розхрістатися** (Бес.).

НАМЕТАТИ *наме"тати* (Г., Ух., Поп., Ят., Горд., Тр., Ц., ВС, Ап., Піщ., Сав., Дуб., Став.), *нам'ітати* (Ол., Осіт.), *док.* Прошивши великими стібками, позначити лінію шва || **заживити, наживити, намітити, прометати, пофастригувати, сфастригувати.**

НАМЕТКА *на́м'етка*, ж. р. Процес прошивання великими стібками для позначення лінії шва; **стебнівка** (Гайс., Мел.).

НАМИСТО *на́мисто*, с. р. Прикраса з перлів, коралів, різнокольорових камінців, яку жінки носять на шії (внп): *д'іу́чата хо́дили ў на́мис'ц'і до 'церкви / на вичор'ниці / йак'шо 'д'іу́ка ни́має на́миста / то 'тато прода́є ко́рову* (Ос.) || **буси, ожерельє, разки.**

НАМИСТО БАРЛАМУТОВЕ

НАМИСТО БАРЛАМУТОВЕ *на'мисто барла'мутове, с. р.* Намисто із білих камінців у декілька низок (Коч., К., Тан.): *барла'мутове на'мисто / це ко'лишн'е / ни ти'пер'ішн'е / дожд'но / бути там три / ниточки й'дго / 'саме 'мен'че дв'і / а то / б'іл'ше / три / ш'тири / а барла'мут / це 'назва в'ід^м кам'ін'ц'а / б'ілого (Коч.).*

НАМИСТО ДОБРЕ *на'мисто 'добре, с. р.* Намисто, яке дорого коштує (Віл.).

НАМИСТО ДОРОГЕ *на'мисто доро'ге, с. р.* Намисто, яке дорого коштує (Гор.).

НАМИСТО КОРАЛОВЕ *на'мисто ко'ралове, с. р.* Прикраса з коралів, переважно червоного кольору, яку жінки носять на шії (Дж., ББер., Кон., Ш., Нес., Красн.).

НАМИСТО ЯНТАРНЕ *на'мисто йан'тарне, с. р.* Намисто з янтарю, яке носять жінки, що хворіють на зуб, з лікувальною метою (Сем., Ос.): *йак'шо у 'ж'інки зуб / то 'нос'ат йан'тарне на'мисто / то во'но пом'агає (Сем.).*

НАМІТИТИ *на'м'ітити, док.* Прошивши великими стібками, позначити лінію шва; **наметати** (Бен.).

НАМІТКА *на'м'ітка, ж. р.* Невелика хустка з тонкої тканини; **хустинка 1** (Оз., Род.).

НАМІТОЧКА *на'м'іточка, ж. р., змени. до намітка.* Невелика хустка з тонкої тканини; **хустинка 1** (Ул.): *'ж'інка ни по'вин.а / бути роз'язана / у 'нейі по'вин.а / бути на'м'іточка / о'собино йак го'товит 'йісти (Ул.).*

НАОПАСКИ *на'опаски, присл.* Бути в незастебнутому одязі; **розхрістатися** (Ят.).

НАПАЛЬЧИК *на'пал'чик, ч. р.* Виріб з будь-якого тонкого матеріалу з відділеннями для всіх пальців, який надівають на кисть руки; **рукавичка** (Бор.).

НАПЕРЕДНИК *напе^уредник, ч. р.* Фартух без нагрудника; **фартух 2** (Вікт.).

НАПЕРСТОК *на'персток, ч. р.* Ковпачок, який одягають на палець руки, щоб не вколотися голкою під час шиття (Кал., Кам'ян., Сав., Вільш., Ос., Черп., Тер., Юрк., Ап., Чеч., Ол., ББер., Доб., Дз., Нес., Дж., Коч.) || **перстень 2.**

НАПИНАТИ ФАРТУХ *напи/нати фар'тух, недок.* Одягати фартух (Доб.) *хвар'тух спи/реду ж'інки напи/найут / шоп ни замас'тити го/дежу* (Доб.).

НАПИНАТИ ХУСТКУ *напи/нати 'хустку, недок.* Покривати голову хусткою, зав'язуючи кінці спереду під підборіддям; **зав'язуватися під бороду** (Горш., Кривч.).

НАПИНКА *на'пинка, ж. р.* Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (ББ, Ц., Доб.): *на'пинки бу/ли / хуст'ки та'к'і кар'тат'і / шо 'ними напи/налис'а / ко/лис' і д'і'теї за'мотували ў т'і хуст'ки / бо год'йал'іў ни 'було / то мо'тали ў т'і хуст'ки* (Ц.).

НАПЛІЧНИК *надп'л'ічник, ч. р.* Підкладка на плечі одягу біля рукава у вигляді маленької подушечки (Бес.) || **бухта 2, підплечик, підплечник 1, плечик, плечка 2.**

НАПЛІЧНИКИ *нап'л'ічники, мн.* Підкладка або вставка від плечей до половини грудей і спини в чоловічій сорочці народного крою; **підоплічка** (Нес.).

НАПУГУВАТИСЯ *на'пугуватис'а, недок.* Одягати на себе багато одягу; **надіватися** (Соф., Ор., Ят., Тиш., ББ, Ол., Горд., Дуб., Сав., Ос., Рос., Кам., Іван., СБ, Зел.).

НАП'ЯТНИК *на'п'ятник, ч. р.* Вузька латка на закаблуку (Соф.): *наби/вайиц'а п'йавочка / 'латочка / на об'час 'з.аду / це нап'йатник* (Соф.).

НАП'ЯТНИКИ *нап'йатники, перев. мн., в одн. ч. р. нап'йатник.* Капронові шкарпетки до кісточок (Гр., Ш., С., Ор., Трид., ММеч., Ос., Ц., Гер., Чеч., Ман., Мел., КГ, ББер., Яг., Нес., Красн., Вишн., Зел., Дол., Тан., Ап., Черп., Лук.): *нап'йатники од'і'вайут на п'йати / шоб ни шуру/вали 'тухл'і* (Ор.) || **наслідники, підслідники, сліди, слідки, слідочки.**

НАРУКАВНИК *нару'каўник, ч. р.* Чохол, з обох кінців на резинці, який надівають поверх рукава від зап'ястя до ліктя (Нов., Ят., ББ, Бес., Крас., Меч., Ул., ВТ, Й., Г., Т., Бен., Гер., Дах., Ол., Чеч., Гайс., КГ, Тр., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Рос., Тар., Семир., Степ., Ц., Кон., Іван., Новос., Вишн., Став., Зат.): *нару'каўник над'і'вали на 'руки / шоб ни мас'тити рука'ва* (Новос.).

НАРЯД

НАРЯД *нар'ад* (Бес., Кат., Трид., ММеч., Дол., VMеч., Лук.), *на'рад* (Соф., Ор., Ят., ББ, Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., С., Бок., Пер., Гер., Леух., Сем., Дах., Ол., Чеч., Ман., Гайс., Мел., КГ, Дуб., Сав., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., Семир., Мит., Поп., Яг., Вікт., Тан., Віл.), *ч. р.*

1. Одяг, який одягають у свято; **одяг святковий** (Бес., Кат., Трид., ММеч., Лук., Соф., Ор., Ят., ББ, Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., С., Бок., Пер., Гер., Леух., Сем., Дах., Ол., Чеч., Ман., Гайс., Мел., КГ, Дуб., Сав., Л., Рос., Кам., Дж., Семир., Мит., Поп., Яг., Вікт.).

2. Одяг нареченої; **наряд весільний** (Тиш., Гр., Сем., Ол., Тар., Семир., VMеч., Дол., Тан., Віл.).

3. Одяг випускників (Віл.).

НАРЯД ВЕСІЛЬНИЙ *нар'ад ве^нс'іл'ний*, *ч. р.* Одяг нареченої (Іван.) || **наряд 2, наряд нівестки, наряд свадібний.**

НАРЯД НІВЕСТКИ *на'рад н'ів'ести*, *ч. р.* Одяг нареченої; **наряд весільний** (Мак.).

НАРЯД СВАДІБНИЙ *на'рад с'вад'ібний*, *ч. р.* Одяг нареченої; **наряд весільний** (Ят.).

НАРЯДЖАТИ *нар'а'жати* (Гус.), *нара'жати* (Гран., Черп., П'ят., Тер.), *недок.*

1. Одягати покійника (Тер., Гран., Гус., Черп.): *нар'а'жайут' / йак пом'ре* (Гус.).

2. Одягати наречену (П'ят., Гус., Черп.).

НАРЯДЖАТИСЯ *нар'ад'жатис'а* (Бес., Крас., Кат., Іван., Ват.), *нар'а'жатис'а* (Лук., Нов., Пал., Іван.), *нара'жатис'а* (Горш., Ор., Гр., Меч., Ш., Ул., Й., Г., Т., Пуж., Бен., Гер., Сем., Дах., Чеч., Тер., Ман., Гайс., Крут., Тр., ММеч., Дуб., Сав., Л., Рос., Тар., ББер., П'ят., Семир., Степ., Мих., Мит., Гран., Ц., Поп., Осіт., Вікт., Мол., Вишн., Ів., Род., Кам., Мак.), *нара'жатис'а* (Гр.), *недок.* Одягати святковий одяг; **одягатися святково.**

НАСЛІДНИКИ *насл'ідники*, *перев. мн., в одн. ч. р.* *насл'ідник.* Капронові шкарпетки до кісточок, **нап'ятники** (Осіт., Кат.).

НАТЯГНУТИ ВЗУТТЯ *нат'а'гнут' ўзут'а*, *док.* Надіти на ноги взуття; **взутися** (Бес.).

НАЦИЦЬНИК *на'ц'иц'ник*, ч. р. Предмет жіночої білизни, який облягає груди; **бюстгальтер** (Гайс.).

НАШУРПАТИ *на'шурпати*, док. Одягти на себе багато одягу; **надітися** (Гор.).

НЕВИДИМКА *не"ве"димка* (Кіб.), *ниви'димка* (Іван.), *не"ве"д'імка* (ББ, Бес., Крас., Меч., ВТ, Тр., Лук.), *ниви'д'імка* (Т., Гер., Дах., Ол., Чеч., Гайс., Крут., Дуб., Тар., Мих., Мит., Ц., Поп., Осіт.), *н'ів'і'д'імка* (Ул., Сав., Ос., П., Новос.), *н'ев'і'д'імка* (Степ., Рос.), ж. р. Тоненький металевий зажим, яким притискають волосся; може бути оздобленим: *н'ев'і'д'імка п'лоска / за'кол'уйут ій'йі / ни 'видно на голо'ві* (Степ.).

НЕДІЛЬКИ *н'ед'ел'ки*, мн. Набір із семи жіночих трусів (Кам'ян., Гор., Сав., Ос.).

НЕДОНОСКИ *не"до'носки*, мн. Одяг, що був у вжитку; **одяг ношений** (Нес.).

НЕДОХІДКИ *не"дох'ітки*, мн.

1. Одяг, що був у вжитку; **одяг ношений** (Лип., Кап., ВТ, Й.).

2. Старе стоптане взуття; **взуття поношене** (Тал.).

НЕЙЛОН *ней'лон* (Горш., Соф., Пал., Р., Кап., Св., Од., ВК, Гр., Ш., Боб., С., ДП, Бер., Лен., Ух., Пуж., Куял., Вільш., Леух., Сем., Ман., ММ, Уд., Мел., Карб., Оз., Кат., Вікн., Л., Ус., Дж., ББер., Рах., Греб., Розс., Гус.), *на'йлон* (Піщ., Пер., Важ., Міт., Нос., Хар., Под., ЧО, Мол.), *ни'йлон* (СТ, Тиш., Лип., Лоз., Бок., Кам'ян.), *н'і'йлон* (Чап., КГ, Кут.), *ней'йлон* (ВМеч.), *най'йлон* (Пер., Ос.), *най'йлон* (Ор., Пол.), *нео'йлон* (Пуг.), ч. р. Синтетичне штучне волокно, що виготовляється з поліамідних смол.

НЕЙЛОНКА *ней'лонка* (ББ, Меч., КК, Г., Дуб., Поп., Красн., Гус., Дол., Род.), *ни'йлонка* (Юрк.), *на'йлонка* (Кам., Ц., Мол.), *най'йлонка* (Ос.), *най'йлонка* (Ят., Тауж.), *ней'йлонка* (Семир.), *н'і'йлонка* (Гун.), ж. р.

1. Хустка з нейлону (ББ, Меч., КК, Г., Дуб., Поп., Гус., Дол., Род., Юрк., Кам., Ц., Мол., Ос., Ят., Тауж., Семир., Гун.) || **хустка нейлонова**.

2. Кофта з нейлонової тканини (Красн., Род.).

3. Тонка прозора тканина (Род.).

НЕПОТРІБ *не"потр'іб*, ч. р.

НИЗКА

---

1. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Кош.).

2. Взуття, непридатне для носіння; **взуття зношене** (Віл.).

НИЗКА ¹*низ^ска*, ж. р. Нанизані на нитку намистини (Ос., Вес.): *до з^рубойі ма^тер[']ійі приши^вали ¹низ^ски / шоб^н с^лаўно сто^йало на^мисто / шоб во^но ¹було рок^лад[']ане / бо так учениш / то ¹купойу ¹висит / а йак при^шите / то р[']ім[']нен[']ко (Ос.).*

НІС *н[']іс*, ч. р. Гострий носок чобота (Рос.).

НОГАВИЦІ *нога[']виц[']і* (Тиш., Роз., Кіб., Гран., Мит., Хиж., Одай, Мел.), *нога[']виц[']і* (Дах., П., Дуб., Гер., Віл.), *мн.*

1. Валянки, пошиті з тканини і вати; **валянки шиті** (Тиш., Дах., Дуб., Мел., Кіб., Мит., Гран., Хиж., Гер., Одай, П., Віл.).

2. Саморобне взуття зі шкіри (Роз.).

НОГАВИЦЯ¹ *нога[']виц[']а* (Криж., ВС, Уд.), *нога[']виц[']а* (Х., Сем., Шар.), *ж. р.*

1. Частина штанів, яка надягається на одну ногу; **штанина** (Сем., Шар., Х., Уд.).

2. Верхня частина чобота, що закриває гомілку; **халява** (ВС, Криж.).

НОГАВИЦЯ² *нога[']виц[']а*, ж. р. Виріб з будь-якого матеріалу з відділенням для великого пальця, який надівають на кисть руки в холод або для роботи; **рукавиця 1** (Юр.).

НОГАВИЦЯ³ *нога[']виц[']а*, ж. р. Копил, на якому шили або ремонтували взуття; **лапка** (Степ.).

НОСКИ *нос[']ки*, перев. *мн.*, в одн. *ч. р.* *но[']сок*. Короткі панчохи; **шкарпетки** (внп).

НОСКИЙ *нос[']кій*, *прикм.* Який довго носить, не рветься (Кам'ян., Віл., Ос.).

НОСОВИК *нос[']вик*, ч. р. Хусточка для витирання носа, обличчя (Яг., Ж., Св., Кр., Гол., Бор., Ол., ММ, Соб., Ц., Сат., Поп., Олек., Пав., Кривч., Пуг., Кон., Доб., Вишн., Тек., Юрк., Віл., Зв.) || **носовичка, носовичок, носовка, платок 3, платок носовий, платочок 1, сопливчик, хустинка 2, хустинка носова.**

НОСОВИЧКА *нос[']вичка*, ж. р. Хусточка для витирання носа, обличчя; **носовик** (Лег.).

НОСОВИЧОК *носови'чок* (Нов., Ул., КК, Сем., Гайс., Крут., Оз., Тр., Вікн., Ус., Дж., Степ., Мих., Кор., Осіт., Кон., Красн., Тал., Дол., Пік., Черп., Род., Юр., Новос.), *носови'ч'ок* (Боб.), *ч. р.*, *змени.* до **НОСОВИК**. Хусточка для витирання носа, обличчя; **НОСОВИК**.

НОСОВКА *но'соўка*, *ж. р.* Хусточка для витирання носа, обличчя; **НОСОВИК** (ВТ).

НОСОК *но'сок* (Ят., Лип., Кап., Гр., Меч., Ш., Й., Г., Бер., Бок., Пол., Вільш., Трид., Леух., Шар., Ол., Ман., Гайс., Крут., Горд., Тр., Прм., Дуб., Ос., Рос., Кам., Лад., ББер., П'ят., Степ., Мит., Ц., Чп., Осіт., КГ, Кут., Став., Дол., Коч., Віл., Яр., П., Лук., Новос.), *м'і'сок* (Ц., Рус., Тек., Род.), *ч. р.* Передня частина взуття.

НОСОК РУБАНИЙ *но'сок 'рубаний* (Ол.), *~ у'рубаний* (ВС), *ч. р.* Прямокутний носок взуття.

НОСОК ТУПИЙ *но'сок тупий* (Ос.), *м'і'сок ~* (Род.), *ч. р.* Заокруглений носок взуття.

НОЧНУЛЯ *ноч'нул'а*, *ж. р.* Жіноча сорочка, в якій сплять; **сорочка нічна** (Лен.).

НОЧНУХА *ноч'нуха*, *ж. р.* Жіноча сорочка, в якій сплять; **сорочка нічна** (ВТ, Карб.).

НОЧНУШКА *ноч'нушка*, *ж. р.* Жіноча сорочка, в якій сплять; **сорочка нічна** (Соф., Горш., Тиш., Лип., Кап., Св., Бес., Меч., Ш., Г., Т., Бер., Ух., Піщ., Бен., Чап., Куял., Леух., Сем., Шар., Чеч., Сум., ММ, Уд., Гайс., Крут., Ант., Кат., ВМеч., Прм., Дуб., Сав., Рос., Кам., Дж., ББер., П'ят., Мит., Нос., Ч., Рах., Мих., Мит., Гун., Ц., Поп., Греб., Хр., ВС, КГ, Кон., Ост., Одай, Рус., Кут., Вікт., Красн., Мол., Тал., Лег., Гус., ЧО, Дол., Зат., Ів., Мак., Яр., Гл., Мик.).

О

ОБВЕРЛОЖИТИ *обве"р'ложити*, *док.* Густо обшити нитками краї чого-небудь, щоб не торочилося (Чеч., Ос., ББер., Віл., Кон., Соф., Ш., С., Пер., Ол., Тер., Гайс., Кат., Трид., ММеч., Дж., Мел., Степ., Тар., Ап., Вільш., Гл., Дуб.): *обве"р'ложити п'лат'а / шоб ни торо'чилос'а* (Кон.); *обве"р'ложуйут / шоб ни ст'рапалос'а* (Тар.).

ОБГОРТКА

ОБГОРТКА *об'гортка*, ж. р. Шматок тканини, якою обгортають стан (Крс.).

ОБКАНТУВАТИ *опкантиувати*, док. Зарубити край чого-небудь (Зел.).

ОБКИДАТИ *опкидати*, недок. Густо обшивати, обробляти нитками краї чого-небудь (Пер., Нес.).

ОБКИДАТИ *опкидати*, док. Густо обшити, обробити нитками краї чого-небудь (Ос.).

ОБКРИВНЯ *об'криўн'а*, ж. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Юр.).

ОБМАНКА¹ *обманка*, ж. р. Хутряна шапка з пришитими вухами (Св., Меч., Гер., Вільш., Сем., Ол., Чеч., Гайс., Дуб., Сав., Ос., Степ., Кон., Вишн., Ап., Ят., Віл., Тек.): *ў обманц'і 'вуха ни роскот'уїуц'а / во'ни пришит'і* (Степ.).

ОБМАНКА² *обманка*, ж. р. Нашитий шматок тканини певної форми, що закриває отвір кишені; **клапан** (Бен., Гун.).

ОБМАНЧИК *обман'чик*, ч. р. Нашитий шматок тканини певної форми, що закриває отвір кишені; **клапан** (Тар.).

ОБМАСТИТИ ОДЯГ *обмастити 'од'аг* (Карб., Вільш., Дуб., П'ят., Осіт.), *гобмастити* ~ (Зат.), док. Забруднити одяг; **обмаститися**.

ОБМАСТИТИСЯ *обмаститис'а*, док. Забруднити одяг (Т.) || **загразнити одяг, загразнитися, задрипатися, замазати одяг, замаратися, замастити одяг, замаститися, замурзати одяг, замурзатися, запачкатися, обмастити одяг.**

ОБМАСТЮВАТИ ОДЯГ *обмас'ц'увати 'од'аг*, недок. Забруднювати одяг; **обмастюватися** (Нос.).

ОБМАСТЮВАТИСЯ *обмас'ц'уватис'а* (Лип., Кап., Пуж., Рос.), *гобмас'ц'уватис'а* (Л.), недок. Забруднювати одяг || **замастювати одяг, замастюватися, обмастювати одяг, пачкатися.**

ОБМЕТАТИ *обме'тати*, док. Густо обшити, обробити нитками краї чого-небудь (Ос., Кам'ян., Сав.).

ОБМОТАНКА *обмотанка*, ж. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Кон.).

ОБМОТКА *обмотка* (Лен., Чеч., Сав., Кривч., Красн., Лук., Г., Том.), *гобмотка* (Мит., Ц., Красн.), *ж. р.*

1. Ремінець, яким зав'язують постели та обв'язують онучі на нозі; **волока** (Лен., Чеч., Сав., Кривч., Красн., Лук., Мит.).

2. Шматок тканини, яким обмотують ногу перед взуванням чобота; **онуча** (Г., Том., Ц., Красн.).

ОБОД *'обод, ч. р.* Відігнуті краї капелюха; **криси** (Тал., Ор., КГ, Од.).

ОБОДОК *ободок, ч. р.*

1. Прикраса у вигляді кільця, яку носять на голові; **обруч** (Ят., Й., Дол., Гайс.): *ободок на голову до кіс* (Дол.).

2. Стрічка з тканини чи шкіри, якою обшивають одяг (ВС, Гран.).

3. Прикраса з намиста чи стрічок, яку носять на голові (Дах.).

4. Дугоподібна пластинка у бюстгальтері (Мик.).

ОБОРКА *оборка* (Нов., Пал., СТ, Тиш., Кап., Св., Тет., Меч., КК, Н., Крим., Бер., Ух., Піщ., Пуж., Пер., МФ, Куял., Пол., Сем., Важ., Мар., Карб., Лад., Оз., Кат., Тр., Прм., Вікн., Тар., Ус., Син., Олек., Пуг., Рус., Дз., Нес., Доб., Ром., Гус., Зат., Бен., VMеч., Кіб., Хр., Пік., Суш.), *гоборка* (Мих.), *ж. р.* Смужка тканини, зібрана в складки чи зборки і пришита для оздоблення виробу; **шлярка**.

ОБОРОЧКА *оборочка, ж. р., змени.* до **оборка**. Смужка тканини, зібрана в складки чи зборки і пришита для оздоблення виробу; **шлярка** (Лип., Лоз., Баб., Черп.).

ОБПИНАЛКА *оп.и'налка, ж. р.* Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Под.).

ОБПИНАЧИЧКА *оп:и'начичка, ж. р.* Фартух без нагрудника; **фартух 2** (Кривч.).

ОБПИНКА *гоп.инка, ж. р.* Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Чп.).

ОБРІЗАКИ *обр'іза'ки, перев. мн., в одн. ч. р. обр'ізак.* Гумові чоботи з обрізаними халявами, в яких виконували роботу по господарству; **опорки 1** (Лип.).

ОБРІЗКИ *обр'із'ки* (Ят., Бес., Вікн., Степ., Кол., Гайс., Кат., Ос.), *гобр'іски* (Г., Тер., Нос., Яг., Лук.), *обр'ески* (Пуж., Ол.), *абр'іски* (Ор.), *перев. мн., в одн. ч. р. (г)обр'ізок.*

ОБРУБЛЮВАННЯ

---

1. Гумові чоботи з обрізаними халявами, в яких виконували роботу по господарству; **опорки 1** (Ят., Бес., Вікн., Степ., Кол., Гайс., Кат., Г., Тер., Нос., Яг., Пуж., Ор., Лук.).

2. Шматочки тканини, що залишилися після покрою (Ос., Ол.).

ОБРУБЛЮВАННЯ *обрубл'уван'а, с. р.* Процес підшивання кінців тканини з утворенням рубця (Бес.).

ОБРУБЛЮВАТИ *обрубл'увати, недок.* Підшивати кінці тканини, утворювати рубець (С.).

ОБРУБЛЮВАТИ КОЗЛИКОМ *обрубл'увати /козником, недок.* Обрублювати краї тканини вручну (Нов., Ят., Г., Сем., Св., Мел., Дол.): *обрубл'увати /козником /голкой опкидати шоу* (Св.).

ОБРУБЛЮВАТИ ЯЛИНОЧКОЮ *обрубл'увати /йолочкой, недок.* Обрублювати краї тканини швом, подібним до ялинки (Черп.): *обрубл'ували хустинку /йолочкой* (Черп.).

ОБРУЧ *обруч* (Люш., Р., Лип., Од., ББ, Бес., ВК, Лоз., СТ, Меч., Ул., ВТ, КК, Г., Т., ДП, Лен., Боб., Гер., Чап., Куял., Дах., Ол., Од., Гайс., Карб., Тр., Трид., ММеч., Сав., Вікн., Тар., Ус., Кіб., Мит., Поп., ВС, Осіт., Кон., Яр., Ос.), *гобруч* (Крут., Ос., Кам.), *обруч* (Мар.), *ч. р.* Металева, дерев'яна прикраса у вигляді півкільця, яку носять на голові: *гобруч уд'івали /шоп /коси ни /л'ізли ў /гочі* (Ос.); *обруч буў йак прикраса і п'ід^тримка к'іс у по^радку* (Степ.) || **ободок 1.**

ОБРУЧАЛКА *обручалка* (З., Сок., Ап.), *гобручалка* (Лип., Меч., Ш., З., Бер., Гол., Чап., Куял., Чеч., КГ, Лад., Прм., Ус., Сок.), *ж. р.* Обручальний перстень без каменів; **кольцо 2.**

ОБРУЧКА *обручка* (Ж., СТ, Тиш., Р., Кап., Кр., Од., ВК, Ул., Т., Тауж., Н., Лен., Об., Пл., Пуж., Пер., МФ, Юр., Дах., Криж., Ол., Гайс., Мел., Крут., НО, Трид., ММеч., VMеч., Кам'ян., Дж., Семир., Степ., Мих., Мит., Греб., Розс., ВС, КГ, Олек., Пав., Сок., Ск., Ост., ЗР, Одай, Кут., Хар., Іван., Вишн., Зел., ЧО, СБ, Зат., Кол., Коч., Суш., Ів., Мак., П., Буз.), *обручка* (Крим., Зв., Тин., Кут., Пік., Ок., Гром.), *гобручка* (Люш., Й., Ш., Ух., Вільш., Бор., Леух., Шар., Сум., ММ, Важ., Карб., Горд., Ант., Ос., Л., Соб., Ус., Ф., Рах., Чп., Син., В., Осіт., Яг., Ром., Тан., Баб., Юрк., Черп.), *убручка* (Уд.), *ж. р.*

1. Обручальний перстень без каменів; **кольцо 2** (внп): *гоб'ручки виготоу'л'али із коп'і'юк // с трох коп'і'юк / 'жоўта гоб'ручка полу'чалас'а / а з дис'а'ти / б'і'лен'ка гоб'ручка / це се'р'ебрана полу'чалас'а* (Ш.).

2. Оздоблена коштовним каменем прикраса на палець, **перстень 1** (Шар., Тан., Баб., Зат.).

ОБУВ *'обуў* (Соф., Пал., СТ, Тиш., Люш., Лип., ББ, ВК, Лоз., Меч., Ул., ВТ, Т., ББер., С., З., Дж., Х., Н., Бер., Бок., Зап., Боб., Об., Пл., Гол., Пуж., Чап., Куял., Пол., Вільш., Криж., Чеч., Уд., Мар., Крут., НО, Лад., Зал., Трид., ММеч., Дуб., Ос., Мих., Гран., Ц., Олек., Сок., Одай, Кут., Іван., Ром., ЧО, Ів., Сав., П., Віл., Лук., Мик., Ж., Ват.), *'гобуў* (Мар., Карб.), *ж. р.* Виготовлені зі шкіри та інших матеріалів виробу для носіння на ногах; **взуття**.

ОБУВ ДЄЦКА *'обуў 'д'ецка* (СТ, Ул., Боб., Куял., Чап., Мар.), *~ 'д'ец'ка* (Тиш., Лип., ВК, Пол., Ос., Тер., Карб., Кам'ян.), *ж. р.* Дитяче взуття (загальна назва); **взуття дитяче**.

ОБУВ ДИТЯЧА *'обуў ди'т'ача*, *ж. р.* Дитяче взуття (загальна назва); **взуття дитяче** (С., Шар., Гран.).

ОБУВА *зо'бува*, *ж. р.* Виготовлені зі шкіри та інших матеріалів виробу для носіння на ногах; **взуття** (Крс.).

ОБУВАТИСЯ *обу'ватис'*, *недок.* Надівати на ноги взуття; **взуватися** (Іван.).

ОБУВКА ДЄЦКА *'обуўка 'д'ецка*, *ж. р.* Дитяче взуття (загальна назва); **взуття дитяче** (Бок.).

ОБУВЩИК *'обуўщик*, *ч. р.* Майстер, який шиє взуття; **чоботар 1** (Меч., ВМеч.).

ОБУТТЯ *обут'а*, *с. р.* Виготовлені зі шкіри та інших матеріалів виробу для носіння на ногах; **взуття** (Н.).

ОБЧАС *об'час* (Соф., Мит.), *гоб'час* (Бор., Карб.), *ч. р.*

1. Задня тверда частина взуття, що охоплює п'яту; **закаблук** (Соф., Мит., Бор.).

2. Тверда груба набійка на підошві взуття під п'ятою; **підбор** (Карб.).

ОБШИВАТИ *опиш'вати*, *недок.*

1. Оздоблювати чим-небудь одяг (Трид., Сав., Дуб., Вільш., Ос., ММеч.): *д'іу'чаткам опиш'вали плат'а 'дошчиком* (Ос.).

ОБШИВКА

---

2. Шити для себе і для кого-небудь все необхідне (Ос., Тар., Дж.): *'ран'че ж'ін'ки са'м'і опиш'вали сво'їу с'ім'їу* (Тар.); *ма'д'істка опиш'вала вес' ку'ток* (Ос.).

ОБШИВКА *оп'шиўка*, ж. р.

1. Вузька смужка тканини чи хутра, пришита на одязі для оздоблення (ББ, Бес., Крас., Меч., ВТ, Г., Т., Дах., Чеч., Гайс., Дуб., Тарн., Тар.): *з д'ругого к'раму оп'шиўка / ни 'рубл'ат / а опиш'вайут* (Тарн.).

2. Покриття стільців, диванів цупкою тканиною (Гер., Дах., Ол., Горд., Рос., Кам., Семир., Кон.).

3. Вишитий розріз на грудях сорочки (Іван.).

ОБШЛАГ *об'ш'лаг*, ч. р. Кінцева частина рукава сорочки; манжет 1 (Ват.).

ОВЧИНА *оў'чина*, ж. р. Вироблена овеча шкура (Рос., ВС, Ап.).

ОВЧИНКА *оў'чинка* (Бес., Крас., Гайс., Трид., Дуб., Тар., Гран., Ят., Кап., Бер., Меч., Ят., Кап., Трид., Степ., Осіт., Красн., Яр.), *оў'чанка* (Ш., Гер., Тр., Поп., Хиж., Лук.), ж. р.

1. Шапка з овчини (Ят., Кап., Бер., Меч., Ят., Кап., Трид., Степ., Осіт., Яр., Ш., Гер., Тр., Поп., Хиж., Лук.).

2. Вичинена шкура з ягняти (Бес., Крас., Гайс., Трид., Дуб., Тар., Гран.).

3. Безрукавка з овчини (Красн.).

ОДЕЖА *о'дежа* (Ж., СТ, Тиш., Р., Лип., Кап., Св., ББ, Бес., ВК, Тет., Лоз., Гр., Меч., Ул., ВТ, КК, Г., Т., Х., Н., ДП, Бер., Лен., Бок., Боб., Об., Пл., Гол., Ух., Піщ., Пуж., Гер., МФ, Пол., Вільш., Юр., Дах., Криж., Ман., ММ, Уд., Гайс., Мел., Мар., НО, Лад., Коб., Зал., Кат., ММеч., ВМеч., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Тар., Ф., Дж., ББер., Міт., Ч., Рах., Степ., Мих., Гун., Гран., Чп., Кор., Син., Хр., Осіт., КГ, Олек., Пав., Наг., Сок., Буз., Ск., Кривч., Ост., ЗР, Одай, Рус., Крив., Хар., Дз., Вікт., Под., Мол., Іван., Тал., Вишн., Гус., ЧО, Дол., Ап., СБ, Зат., Кол., Суш., Юрк., Пік., Ок., Гром., Том., Род., Мак., Віл., Яр., Мик., Новос., Кал.), *го'дежа* (Горш., Пал., Люш., Кр., Од., Й., Тауж., Пер., Бор., Сем., ММ, Мар., Карб., Крут., Коб., Горд., Ант., Трид., Кам'ян., Ос., Л., Соб., Кіб., Син., Став., Тан., Баб., Тек., Коч., Ів., Черп., Лук.), *о'д'ежда* (З., Чап., Кут., Вес., Ус., Ром.), *о'д'ожа* (Суш.), ж. р.

1. Сукупність речей, якими покриває своє тіло людина; **одяг** (внп).

2. Верхній одяг (Пол.).

ОДЕЖА БАГАТА *годежа багата*, ж. р. Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (Бок., Дуб., Гл.).

ОДЕЖА БАХМАТА *одежа бахмата*, ж. р. Одяг, який не прилягає до тіла; **одяг просторий** (Люш., Лип., Бер., Дж., ББер., Мит., Одай, Баб.).

ОДЕЖА БУДЕННА *годежа буденна*, ж. р. Одяг, який носять щодня; **одяг повсякденний** (Пер., Мел., Зел.).

ОДЕЖА ВЕЛИКА *одежа велика* (Пал., Баб.), ~ *виллика* (ВТ), ж. р. Одяг, який не прилягає до тіла; **одяг просторий**.

ОДЕЖА ВИХІДНА *одежа вихідна*, ж. р. Одяг, який одягають у свято; **одяг святковий** (Меч., Сав., КГ, Мит.).

ОДЕЖА ВІЛЬНА *одежа вільна* (Ух., Гайс., Мол., Ром., Тек.), ~ *волна* (Ор., Вишн.), ж. р. Одяг, який не прилягає до тіла; **одяг просторий**.

ОДЕЖА ГРЯЗНА *одежа грязна* (Тиш., ББ, Гус.), ~ *зразна* (Ор., Й., Бер., Пол., Шар., ММ, ВМеч., Сав., Тар., Гун.), *годежа грязна* (Горд., Л., Ос.), ж. р. Брудний одяг; **одяг забруднений**.

ОДЕЖА ДЄЦКА *одежа д'єцка* (Ул.), *годежа д'єцка* (Лип., Ос., Мит.), ж. р. Дитячий одяг (загальна назва); **одежа дитяча**.

ОДЕЖА ДИТЯЧА *одежа дит'яча* (Т.), *годежа* ~ (Тауж., Ос.), ж. р. Дитячий одяг (загальна назва) || **одежа дєцка**.

ОДЕЖА ДО ХОДУ *годежа до ходу*, ж. р. Одяг, який носять щодня; **одяг повсякденний** (Л.).

ОДЕЖА ДОРОГА *одежа дорога* (Пал., Меч., ВТ, Г., Тауж., Бер., Піщ., Вільш., Дах., Мит., Черп.), *годежа* ~ (Горд., Ос., Л., Став.), ж. р. Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий**.

ОДЕЖА ДОРОГОЦІННА *одежа дорогоцінна*, ж. р. Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (Соф.).

ОДЕЖА ЗАГОДЗЯНА *одежа загодзяна*, ж. р. Дуже брудний одяг; **одяг заходжений** (Гер.).

ОДЕЖА ЗАМАЗАНА *одежа замазана*, ж. р. Брудний одяг; **одяг забруднений** (Гус.).

ОДЕЖА ЗАМАЩЕНА

ОДЕЖА ЗАМАЩЕНА *одежа за¹машчена* (Меч., Дах.), ~ *за¹машчена* (Піщ.), ~ *об¹мас'ц'ана* (Піщ.), *ж. р.* Брудний одяг; одяг забруднений.

ОДЕЖА ЗАМУРЗАНА *одежа за¹мурзана* (Пал., Вільш.), *годежа* ~ (Ос.), *ж. р.* Брудний одяг; одяг забруднений.

ОДЕЖА ЗАПАЧКАНА *одежа за¹пачкана*, *ж. р.* Брудний одяг; одяг забруднений (Ул., Бер., Куял.).

ОДЕЖА ЗАЧУХАНА *одежа за¹чухана*, *ж. р.* Дуже брудний одяг; одяг заходжений (Став.).

ОДЕЖА ЗНОШЕНА *одежа з¹ношана* (Тал.), *годежа з¹нос'ана* (Л.), *ж. р.* Старий одяг, непридатний для носіння; одяг зношений.

ОДЕЖА НА ВИХІД *одежа на¹вих'ід*, *ж. р.*

1. Одяг, який коштує дорого; одяг дорогий (Кап.).

2. Одяг, який одягають у свято; одяг святковий (Меч., Кал.).

ОДЕЖА НА ВИХІДНИЙ ДЕНЬ *одежа на¹вих'ідний ден'*, *ж. р.* Одяг, який одягають у свято; одяг святковий (Степ.).

ОДЕЖА НА КОЖЕН ДЕНЬ *одежа на¹кожин ден'*, *ж. р.* Одяг, який носять щодня; одяг повсякденний (Рус.).

ОДЕЖА НИЖНЯ *одежа¹нижн'а*, *ж. р.* Натільний одяг; білизна (Г.).

ОДЕЖА НОШЕНА *одежа¹ноше^нна* (Вільш.), ~ *'нос'ана* (Ор., Ят., Меч.), *годежа¹нос'ана* (Сем.), *ж. р.* Одяг, що був у вжитку; одяг ношений.

ОДЕЖА ОБМАЩЕНА *одежа об¹мас'ц'ана*, *ж. р.* Брудний одяг; одяг забруднений (Піщ.).

ОДЕЖА ОПОЛИСТА *годежа го¹полиста*, *ж. р.* Одяг, який не прилягає до тіла; одяг просторий (Л.).

ОДЕЖА ПАРАДНА *годежа па¹радна*, *ж. р.* Одяг, який одягають у свято; одяг святковий (Мит.).

ОДЕЖА ПОНОШЕНА *одежа по¹ношена* (Бер., Г., ММеч., Дол.), ~ *по¹ношана* (Ул.), *ж. р.* Старий одяг, непридатний для носіння; одяг зношений.

ОДЕЖА ПОХОДЯНА *одежа по¹ход'ана* (СБ, Дж.), ~ *с¹ход'ана* (Л.), *ж. р.* Одяг, що був у вжитку; одяг ношений.

ОДЕЖА ПОШАРПАНА *одежа по¹шарпана*, *ж. р.*

1. Одяг, що був у вжитку; одяг ношений (Соф.).

2. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Нов.).

ОДЕЖА ПРАЗНИКОВА *годежа празникова*, ж. р. Одяг, який одягають у свято; **одяг святковий** (Горд.).

ОДЕЖА ПРАЗНИЧНА *одежа празнична* (Бок.), ~ *празнична* (ББ, Пуг.), ~ *празнична* (Тиш., Бер., Зап., ММ, Рах., Черп.), ~ *празнишна* (Лип.), ж. р. Одяг, який одягають у свято; **одяг святковий**.

ОДЕЖА ПРОНОШЕНА *одежа проносана*, ж. р. Одяг, що був у вжитку; **одяг ношений** (Уд.).

ОДЕЖА ПРИХОДЯНА *одежа приходана*, ж. р. Одяг, що був у вжитку; **одяг ношений** (СБ, Мит.).

ОДЕЖА ПРО ВИХІДНИЙ ДЕНЬ *одежа про вихідний ден'*, ж. р. Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (Пол.).

ОДЕЖА ПРО СВЯТО *одежа про свято* (ММеч.), *годежа* ~ (Ос.), ж. р. Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий**.

ОДЕЖА ПРОСТОРА *одежа простора*, ж. р. Одяг, який не прилягає до тіла; **одяг просторий** (Меч., Кам'ян.).

ОДЕЖА РОБОЧА *одежа робоча* (Соф., Пал., Ор., Меч., Г., Бер., Бок., Пуж., Пол., Вільш., Чеч., Гайс., Сав., Тек.), *годежа* ~ (Горш., Ос.), ж. р. Одяг, який носять щодня; **одяг повсякденний**.

ОДЕЖА РЯСНА *одежа рясна* (Лук.), ~ *расна* (Ят., Тарн., Кон.), ж. р. Одяг із зборками на поясі.

ОДЕЖА СВОБОДНА *одежа свободна*, ж. р. Одяг, який не прилягає до тіла; **одяг просторий** (Бер., Куял., Гайс., Сав., Мит.).

ОДЕЖА СВЯТКОВА *одежа святкова* (Т., Вільш., Ман., ММеч., ББер., Осіт., КГ, Тан.), *годежа* ~ (Коч.), ж. р. Одяг, який одягають у свято; **одяг святковий**.

ОДЕЖА СВЯТОШНА *годежа святошна*, ж. р. Одяг, який одягають у свято; **одяг святковий** (Пер.).

ОДЕЖА СПІДНЯ *одежа спідня* (МФ, Карб., ММеч., Губ., Пав., Вишн.), *годежа* ~ (Л., Тек.), ж. р. Натільний одяг; **білизна**.

ОДЕЖА СТАРА *одежа стара* (Соф., Меч., ВТ, Бок., Ух., Пер., Дах., ММ, Ос., Гус.), *годежа* ~ (Пер., Ух., ММ, Ос.), ж. р. Одяг, що був у вжитку; **одяг ношений**.

ОДЕЖА ТРАУРНА *одежа траурна* (Соф., Пал., Ор., Тиш., Кап., Гр., Ул., Й., Г., Т., Бок., ММеч., Осіт., КГ, Красн., Ром., Гус.,

ОДЕЖА ЧОРНА

Кол.), *годежа* ~ (Ят., Л., Став., Черп.), *ж. р.* Чорний одяг, який носять на знак трауру; **одяг траурний**.

ОДЕЖА ЧОРНА *одежа чорна* (Соф., Св., Гр., Меч., ВТ, Г., Бок., Пол., Сем., ММ, Ч., Семир., Мих., Мит., Гун., Чп., КГ, Дз., Мол., Гус., Зат., Кол.), *годежа* ~ (Горш., Й., Тауж., Пер., Ос., Л., Тарн.), *ж. р.* Чорний одяг, який носять на знак трауру; **одяг траурний**.

ОДЕЖА ШИРОКА *одежа широка* (Соф., Нов., Р., Св., ББ, Гр., Ул., Т., Рос., П'ят., Гун., Мол., Став., Дол.), ~ *широка* (Г., Бок., Ос., Ч., Рах.), *ж. р.* Одяг, який не прилягає до тіла; **одяг просторий**.

ОДЕЖА ЩОДЕННА *одежа щоденна*, *ж. р.* Одяг, який носять щодня; **одяг повсякденний** (Дах.).

ОДІВАТИСЯ КРАСІВО *уд'иватис'а крас'иво*, *недок.* Одягати святковий одяг; **одягатися святково** (Соф.).

ОДІВАТИСЯ СВЯТКОВО *уд'иватис'а с'ватково*, *недок.* Одягати святковий одяг; **одягатися святково** (Пол., Осіт.).

ОДІВАТИСЯ СВЯТОШНО *уд'иватис'а с'ватошно*, *недок.* Одягати святковий одяг; **одягатися святково** (Ят., Й.).

ОДІЖ *од'иж*, *ж. р.* Сукупність речей, якими покриває своє тіло людина; **одяг** (Соф., Об., Пав., Одай, Нес.).

ОДІЯЛКО *од'йалко* (Крут., Ус., Гран.), *од'йалко* (Тер., Чеч.), *с. р.* Дитяча ковдра.

ОДІЯЛО ДИТЯЧЕ *год'йало дит'аче* (Меч., Й., Тал.), *од'йало* ~ (Горш., Кам.), *с. р.* Дитяча ковдра; **одіяльце**.

ОДІЯЛЬЦЕ *од'йал'це* (Нов., СТ, Р., Кап., Ул., КК, Г., Бер., Лен., Боб., Чап., Куял., Дах., Уд., Мар., Тр., Трид., ММеч., Прм., Вікн., ВС, Осіт., Дз., Вишн., Гус.), *од'йалце* (Св., ББ, Крас., ВТ, С., Тауж., Шар., Юрк.), *оди'йалце* (Бес.), *од'йалце* (Соф., Пал., Тиш., Бок., Піщ., Пер., Бен., Гер., Пол., ММ, Гайс., Кат., VMеч., Дуб., Тар., Дж., ББер., Степ., Хиж., Хиж., Красн., Іван., Коч.), *од'йал'це* (Ят., Гр., ДП, Леух., Дак., Карб., Ос., Поп., Нес.), *год'йал'це* (Люш., Лип., Рос.), *год'йалце* (Вільш., Важ., В.), *год'йалце* (Ман., Мел., Мит., Яг.), *год'йал'це* (Л., Ром.), *с. р.*, *змениш.* до **одіяло**. Дитяча ковдра || **одіяло дитяче**.

ОДІЯЛЬЦЕ БАЙКОВЕ *од'йалце байкове* (Св., ББ, Пал., Ш., Пол.), *од'йал'це* ~ (Нов., Ор., СТ, Кап., Ул., Г., Куял., Чеч.,

Тер., Тр., Трид., ММеч., Кам., Кон.), *од'йалце* ~ (Соф., Горш., Крас., Піщ., Пер., Гер., Вільш., ММ, Важ., Гайс., КГ, Дуб., Тар., Семир.), *год'йал'це* ~ (Лип., Ман., Мел., Ос., Л., Рос.), *од'йал'це* ~ (Ят., Карб.), *с. р.* Дитяча ковдра з байки || **одіяльце літнє, одіяльце просте.**

ОДІЯЛЬЦЕ ВАТНЕ *од'йал'це* ¹*ватне* (Горш., Пал., Бес., ВТ, Й., Ух., Пер., Гер., Куял., Пол., Вільш., Дах., Тер., ММ, Гайс., Мел., Карб., Нов., Кап., Леух., Горд., Кат., Прм., Вікн., Л., Рос., Тар., Кон., Ром.), ~ ¹*ватн'е* (Г., Бер., Бен., Трид., ММеч.), ~ ¹*ват'н'е* (Ят., Ул., Ос., Гус., Юрк., Черп.), ~ *ва'тове* (ББ), ~ ¹*ват'ане* (Св., Тауж., Піщ., Пуж., Юрк.), *с. р.* Дитяча ковдра, утеплена ватою || **одіяльце зимнє, одіяльце тепле.**

ОДІЯЛЬЦЕ ВЕРБЛЮЖЕ *од'йал'це* ^в*рб'л'уже* (Нов., Ул., Леух., Дах., Тр., Трид., ММеч., ВС, Осіт., Кон., ББ, Крас., Меч., ВТ, Бок., Гер., Гайс., Дуб., Красн., Дол., Род., Мик.), ~ *вирб'л'уже* (Ол., Сав., Ос., Рос., Тар., Губ., Семир., Кіб., Яг., Иван., Вишн., Черп.), *с. р.*

1. Дитяча ковдра з шерсті (Крас., Ул., Й., Леух., Дах., Гайс., Дуб., Сав., Кам., Тар., Губ., Семир., ВС, Осіт., Яг., Красн., Иван., Вишн., Дол., Род., Мик.): *вирб'л'уже од'йалце з двох бо'к'ію* ¹*р'ізне* / ¹*б'іле* *ї* ¹*зілене* (Тар.).

2. Дитяча ковдра із сукна (ББ, Меч., ВТ, Ол.).

ОДІЯЛЬЦЕ ЗИМНЄ *год'йал'це* ¹*зимн'е* (Лип., Ух., Бен., Чеч.), ~ ¹*зімн'е* (Ман., Гус.), *с. р.*

1. Дитяча ковдра, утеплена ватою; **одіяльце ватне** (Лип., Ух., Бен., Чеч., Ман.).

2. Дитяча ковдра на пуху; **одіяльце пухове** (Гус.).

ОДІЯЛЬЦЕ ЛІТНЄ *од'йал'це* ¹*летн'е*, *с. р.* Дитяча ковдра з байки (Пуж.).

ОДІЯЛЬЦЕ ПРОСТЕ *од'йал'це* ¹*прсте*, *с. р.* Дитяча ковдра з байки (Ул., Й., Черп.).

ОДІЯЛЬЦЕ ПУХОВЕ *од'йал'це* ¹*пухове*, *с. р.* Дитяча ковдра на пуху (Горш., ВТ, Ух., Гер., Вільш., ММ, Важ., Уд., Мел., Кат., Пуг., ММеч., Трид., Дуб., Сав., Л., Рос., Кон., Нов., СТ, Кап., Г., Бер., Куял., Чеч., Прм., Ос., Ят., Карб., ББ, Ш., Пол., Гус.) || **одіяльце зимнє 2.**

ОДІЯЛЬЦЕ СИНТЕПОНОВЕ

ОДІЯЛЬЦЕ СИНТЕПОНОВЕ *од'їял'це с'ін'д'їпонове*, с. р. Дитяча ковдра із синтепону (Ос., Дол.).

ОДІЯЛЬЦЕ СУКОННЕ *од'їялце сукон.е*, с. р. Дитяча ковдра із сукна (Соф., Пер., Кон.).

ОДІЯЛЬЦЕ ТЕПЛЕ *од'їялце 'тепле*, с. р. Дитяча ковдра, утеплена ватою; **одіяльце ватне** (Ш.).

ОДІЯЛЬЦЕ ФЛАНЕЛЬОВЕ *оди'їялце фла'нел'ове*, с. р. Дитяча ковдра з фланелі (Бес.).

ОДІЯЛЬЦЕ ХЛОПЧАТОБУМАЖНЕ *од'їял'це хлопчатобумажне*, с. р. Дитяча ковдра з бавовни (Дол.).

ОДІЯЛЬЦЕ ШЕРСТЯНЕ *од'їялце ширс'ц'ане*, с. р. Дитяча ковдра з шерсті (СТ, Ул., Сем., Дах., Ос.).

ОДЯГ *'од'аг* (Соф., Роз., Н., Крим., Лен., Бен., МФ, Вільш., Леух., Шар., Чеч., Важ., Крут., Лад., Тр., ММеч., Нос., Семир., Степ., Гран., Ц., Поп., Греб., В., ВС, Яг., Олек., Тин., Ск., Кривч., Кон., Хиж., Одай, Кут., Нес., Вікт., Красн., Доб., ЧО, Коч., Ів., Гор., П., Віл., Гл., Мик., Ват., Ват.), ч. р. Сукупність речей, якими покриває своє тіло людина || **вбрання 1, вдівайло, вдіванка, вдівання, вдівачка, вдягайло, вдяганка, вдягання, одяга 1, одіж, одяга, убори.**

ОДЯГ БАЛАХУВАТИЙ *'од'аг балаху'ватий* (Рос.), ~ *бала'хатий* (Крут.), ч. р. Одяг, який не прилягає до тіла; **одяг просторий.**

ОДЯГ БАХМАТИЙ *'од'аг бах'матий* (Од., ВК, Лоз., КК, Тер., Уд., Мар., Карб., Прм., Кам., Ус., Дж., Нос., Рах., Сок., Буз., Ск., Кривч., Доб., Юрк., Род.), ~ *баф'матий* (СТ), ч. р. Одяг, який не прилягає до тіла; **одяг просторий:** *ни по х'ворм'і по'шите / 'вол'ний крої / бах'мате* (Доб.).

ОДЯГ БЕУШНИЙ *'од'аг би'ушний*, ч. р. Одяг, що був у вжитку; **одяг ношений** (Вікт.).

ОДЯГ БУВ У ХОДУ *'од'аг бу'у у хо'ду*, ч. р. Одяг, що був у вжитку; **одяг ношений** (Вишн.).

ОДЯГ БУДЕННИЙ *'од'аг буден.ий*, ч. р. Одяг, який носять щодня; **одяг повсякденний** (Бес., Тар., VMеч., П'ят., Ч., Семир., Кіб., Мих., Гран., Ц., Ск., Одай, Ів.).

ОДЯГ ЗАСМАЛЬЦЬОВАНИЙ

ОДЯГ ВИХІДНИЙ *'од'аг вих'ідний* (Нов., Семир., Одай, Нес., Вишн., Ц.), ~ *виход'ний* (Св., Куял., Род., Прм.), ч. р. Одяг, який одягають у свято; **одяг святковий**.

ОДЯГ ВІДХОДЖЕНИЙ *'од'аг в'іт'хожений* (Ул.), ~ *от'ход'аний* (Ц.), ч. р. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений**.

ОДЯГ ВІЛЬНОГО ПОКРОЮ *'од'аг в'іл'ного пок'рою*, ч. р. Одяг, який не прилягає до тіла; **одяг просторий** (ББер.).

ОДЯГ ДЄЦКИЙ *'од'аг д'еу'кий*, ч. р. Дитячий одяг (загальна назва) (ВК).

ОДЯГ ДИТЯЧИЙ *'од'аг ди'т'ачий*, ч. р. Дитячий одяг (загальна назва) (Нов., Бес., Вікн., Степ.) || **одежа дєцка, одежа дитяча, одяг дєцкий**.

ОДЯГ ДЛЯ МАЛЮТКИ *'од'аг дл'а мал'ютки*, ч. р. Одяг для немовляти; **одяг новонародженого** (Рос., Кат.).

ОДЯГ ДЛЯ НЕМОВЛЯТИ *'од'аг дл'а не'моу'л'ати*, ч. р. Одяг для немовляти; **одяг новонародженого** (Мел., Гус.).

ОДЯГ ДОМАШНІЙ *'од'аг до'машн'ій*, ч. р. Одяг, який носять щодня; **одяг повсякденний** (Лип., Кап., Іван., Род.).

ОДЯГ ДОРОГИЙ *'одаг доро'гий*, ч. р. Одяг, який коштує дорого (Оз.) || **вбрання богатирське, вбрання дороге, вбрання дорогоцінне, вбрання крамне, вбрання нарядне 1, вбрання панське, вбрання святкове, вбрання святошне 2, вбрання цінне, вбрання шикарне, вбрання шиковне, вдівання дороге, вдягання дороге, вещь, вещи дорогі, одежа багата, одежа дорога, одежа дорогоцінна, одежа на вихід, одежа про вихідний день, одежа про свято, одяг коштовний, одяг цінний, убори дорогі**.

ОДЯГ ЖАЛОБНИЙ *'од'аг жалоб'ний*, ч. р. Чорний одяг, який носять на знак трауру; **одяг траурний** (Дах., Одай, Род.).

ОДЯГ ЗАБРУДНЕНИЙ *'од'аг заб'руднений*, ч. р. Брудний одяг (Бес., Горд.) || **одежа грязна, одежа замазана, одежа замашена, одежа замузнана, одежа запачкана, одежа обмашена, одяг замузнаний**.

ОДЯГ ЗАМУРЗАНИЙ *'од'аг за'мурзаний*, ч. р. Брудний одяг; **одяг забруднений** (Бес., Пол., Ос., Ром., Вишн.).

ОДЯГ ЗАСМАЛЬЦЬОВАНИЙ *'од'аг засмал'ц'ований*, ч. р. Дуже брудний одяг; **одяг заходжений** (Св.).

ОДЯГ ЗАХОДЖЕНИЙ

ОДЯГ ЗАХОДЖЕНИЙ ¹од'аг за'ход'аний, ч. р. Дуже брудний одяг (Кіб.) || **одежа загодзяна, одежа зачухана, одяг засмальцьований, одяг зашурований.**

ОДЯГ ЗАШУРОВАНІЙ ¹од'аг зашуро'ваний, ч. р. Дуже брудний одяг; одяг заходжений (Св., Ол., Тар.).

ОДЯГ ЗНОШЕНИЙ ¹од'аг з'ношений (ББ, Тар., Вишн., Крас., Гер., Чеч., Тар.), ~ з'ношаний (Т., Зат.), ~ з'нос'аний (Т., Ант.), ч. р. Старий одяг, непридатний для носіння || **барахло 1, ганчір'я, ганчірки, гундзулі, дранка, дрантя 1, жечі, лахи 1, лахітки, лахміття 1, манатки 3, манаття 1, мотлох 2, непотріб 1, одежа зношена, одежа поношена, одежа пошарпана 2, одяг порваний, пур'я 1, руп'я, рухлядь, ряндя 1, старіо 1, терміття, трапйо, тряпки, утиль, фанча, хлам 1, цури, цурпалля, чундра, шмантя, шмаття 1.**

ОДЯГ КЛЬОШНИЙ ¹од'аг кл'ошний, ч. р. Одяг, вузький у плечах і розширений донизу (Тар., Гран.).

ОДЯГ КОШТОВНИЙ ¹од'аг кош'тоўний, ч. р. Одяг, який коштує дорого; одяг дорогий (ВС).

ОДЯГ НА БУДНИЙ ДЕНЬ ¹од'аг на'будний ден', ч. р. Одяг, який носять щодня; одяг повсякденний (Кат., Ос.).

ОДЯГ НА ВИХІД ¹од'аг на'вих'ід, ч. р. Одяг, який одягають у свято; одяг святковий (Мак.).

ОДЯГ НА ЧОРНИЙ ДЕНЬ ¹од'аг на'чорний ден', ч. р. Одяг, який людина готує заздалегідь на власний похорон (Ос., Віл.).

ОДЯГ НАРЯДНИЙ ¹од'аг на'радний (Лук.), ~ на'радний (Крив.), ч. р. Одяг, який одягають у свято; одяг святковий.

ОДЯГ НАТІЛЬНИЙ ¹од'аг на'т'ел'ний, ч. р. Натільний одяг; білизна (Мих.).

ОДЯГ НЕПОМІРНИЙ ¹од'аг ни'по'м'ірний, ч. р. Одяг, який не прилягає до тіла; одяг просторий (Крас.).

ОДЯГ НИЖНИЙ ¹од'аг ни'жен'ий (Крас., Тр., В.), ~ ни'жний (Пол.), ч. р. Натільний одяг; білизна.

ОДЯГ НОВОНАРОДЖЕНОГО ¹од'аг новона'родженого, ч. р. Одяг для немовляти (Тиш., Кап., Леух., Шар., Трид., ББер.) || одяг для малютки, одяг для немовляти, пелюшки, придане 1.

ОДЯГ НОШЕНИЙ ¹од'аг но'шений (Нов., Куял., Став., П.), ~ но'шаний (Доб.), ~ нос'аний (Ман., Мел., ВМеч.), ч. р. Одяг, що

ОДЯГ ПРО БУДЕНЬ ДЕНЬ

був у вжитку || вбрання старе 2, лахи 3, манатки 4, недоноски, недохідки 1, одяга ношена, одяга походяна, одяга пошарпана, одяга проношена, одяга приходяна, одяга стара, одяг беушний, одяг був у ходу, одяг поношений, одяг приношений, одяг приходяний, одяг старий, одяг ходяний, перевбірки, перехідки.

ОДЯГ ПАРАДНИЙ *'од'аг па'радний*, ч. р. Одяг, який одягають у свято; одяг святковий (Мит., Ц., Дол., Яр.).

ОДЯГ ПЕЧАЛЬНИЙ *'од'аг пи^е'чал'ний*, ч. р. Чорний одяг, який носять на знак трауру; одяг траурний (Карб.).

ОДЯГ ПИШНИЙ *'од'аг 'пишний*, ч. р. Святковий багатий одяг (Ц.) || одяг розкішний.

ОДЯГ ПОВСЯКДЕННИЙ *'од'аг поўс'аг'ден.ий*, ч. р. Одяг, який носять щодня (Дж., ББер., Рус.) || вбрання старе 1, вдівання будошне, одяга буденна, одяга до ходу, одяга на кожен день, одяга робоча, одяга щоденна, одяг буденний, одяг домашній, одяг на будний день, одяг про будень день, одяг про будний день, одяг робочий, одяг ходовий, одяг щоденний.

ОДЯГ ПОНОШЕНИЙ *'од'аг по'ношений* (Бес., Гайс., Тр., Рос., Г., Тек.), ~ *по'ношаний* (Ск., Одай, Лук.), ~ *по'нос'аний* (Піщ., Важ., Карб., Прм., Кам., Ч.), ч. р. Одяг, що був у вжитку; одяг ношений.

ОДЯГ ПОРВАНИЙ *'од'аг 'порваний* (Нов.), ~ *'порваний* (Ос.), ч. р. Старий одяг, непридатний для носіння; одяг зношений.

ОДЯГ ПРАЗНИЧНИЙ *'од'аг праз'ничний* (Ух., Тал., Гус., Зат.), ~ *п'разн'ичний* (Кап., Гр., Ул., Пуж., Куял., Сем., Шар., Тер., Карб., Прм., Ч., Зел., Став., Ап., СБ, Гор., Гл.), ч. р. Одяг, який одягають у свято; одяг святковий.

ОДЯГ ПРИНОШЕНИЙ *'од'аг при'ношаний* (Сум.), ~ *про'ношений* (Пуж., Мит.), ~ *про'ношаний* (Св.), ч. р. Одяг, що був у вжитку; одяг ношений.

ОДЯГ ПРИХОДЯНИЙ *'од'аг при'ход'аний* (Кон., Род.), ~ *при'хоUаний* (П'ят.), ~ *про'ход'аний* (Коч.), ч. р. Одяг, що був у вжитку; одяг ношений.

ОДЯГ ПРО БУДЕНЬ ДЕНЬ *'од'аг про 'буде"н' ден'*, ч. р. Одяг, який носять щодня; одяг повсякденний (ВС).

ОДЯГ ПРО БУДНИЙ ДЕНЬ

ОДЯГ ПРО БУДНИЙ ДЕНЬ *'од'аг про 'будний ден'*, ч. р. Одяг, який носять щодня; **одяг повсякденний** (ММеч.).

ОДЯГ ПРО СВЯТО *'од'аг про с'в-ато* (ВС, Горш.), ~ *с'вато* (Ш., Ант., Ос., Рос., Кам.), ч. р. Одяг, який одягають у свято; **одяг святковий**.

ОДЯГ ПРОВІЛЬНИЙ *'од'аг про'в'іл'ний*, ч. р. Одяг, який не прилягає до тіла; **одяг просторий** (Важ.).

ОДЯГ ПРОСТОРИЙ *'од'аг просторій* (Мит., Рус.), ~ *просторний* (Пуг.), ч. р. Одяг, який не прилягає до тіла || **балахон 1, одежа бахмата, одежа велика, одежа вільна, одежа ополіста, одежа простора, одежа свободна, одежа широка, одяг балахуватий, одяг бахматий, одяг вільного покрою, одяг непомірний, одяг провільний, одяг широкий, ратонда, розлітайка 4.**

ОДЯГ РИТУАЛЬНИЙ *'од'аг риту'ал'ний*, ч. р. Чорний одяг, який носять на знак трауру; **одяг траурний** (ВМеч.).

ОДЯГ РОБОЧИЙ *'од'аг ро'бочий*, ч. р. Одяг, який носять щодня; **одяг повсякденний** (Тиш., ББ, Крас., Зап., Ух., Піщ., Бен., Гер., Сем., Шар., Сум., Важ., КГ, Ап., Тр., ВМеч., Прм., Гун., Ц., ВС, Черп.).

ОДЯГ РОЗКІШНИЙ *'од'аг рос'к'ішний*, ч. р. Святковий багатий одяг; **одяг пишний** (Тар., Гус.).

ОДЯГ СВЯТКОВИЙ *'од'аг св'ат'ковий* (Пал., Бес., ВТ, Крас.), ~ *с'ват'ковий* (Й., Г., Піщ., Бен., Крут., Тр., Дуб., Сав., Мит., Кіб., Мих., Гун., В., ВС, ВМеч., Ск., Кол., Род.), ч. р. Одяг, який одягають у свято || **вбрання нарядне, вбрання нове, вбрання святкове, вбрання святошне 1, вдівання празничне, наряд 1, одежа вихідна, одежа на вихід 2, одежа на вихідний день, одежа парадна, одежа празникова, одежа празнична, одежа святкова, одежа святошна, одяг вихідний, одяг на вихід, одяг нарядний, одяг празничний, одяг про свято, одяг святошний.**

ОДЯГ СВЯТОШНИЙ *'од'аг с'ва'тошний* (Ор., Ят., Й., Дах., Ол., Сум., Рос., Кам., Тар., П'ят., Кал.), ~ *с'ватешний* (Гайс.), ~ *с'ваточний* (Гайс.), ч. р. Одяг, який одягають у свято; **одяг святковий.**

ОДЯГ СКОРБНИЙ *'од'аг с'корбний*, ч. р. Чорний одяг, який носять на знак трауру; **одяг траурний** (Дол.).

ОДЯГ СПЕЦОВОЧНИЙ *'од'аг спи'цовочний*, ч. р. Спеціальний одяг для роботи на виробництві: **спецодяг** (Дз., Важ.).

ОДЯГ СПІДНИЙ *'од'аг с'п'ідн'ий*, ч. р. Натільний одяг; **білизна** (Пал., ВТ, Гер., Мел., Од., Соб., Кам., Дж., ББер., П'ят., Кіб., Тал.).

ОДЯГ СТАРИЙ *'од'аг стар'ий*, ч. р. Одяг, що був у вжитку; **одяг ношений** (Пал., Тиш., Лип., Ш., Піщ., Леух., Ол., Тер., Семир., Черп.).

ОДЯГ ТЕМНИЙ *'од'аг 'темний*, ч. р. Чорний одяг, який носять на знак трауру; **одяг траурний** (СБ, Тар.).

ОДЯГ ТРАУРНИЙ *'од'аг т'раурний*, ч. р. Чорний одяг, який носять на знак трауру (Нов., Лип., ББ, Крас., Ух., Піщ., Бен., Куял., Чеч., Тер., Прм., Дуб., Сав., Дж., ББер., Степ., Кіб., Гран., Ц., Поп., Розс., Кон., Рус., Кут., Нес., Доб., Вишн., Дол., Ап., Коч., Ів., Гор., Мак., П., Віл., Яр., Лук.) || **одежа траурна, одежа чорна, одяг жалобний, одяг печальний, одяг ритуальний, одяг скорбний, одяг темний, одяг чорний.**

ОДЯГ ХОДОВИЙ *'од'аг ходо'вий*, ч. р. Одяг, який носять щодня; **одяг повсякденний** (Кат.).

ОДЯГ ХОДЯНИЙ *'од'аг 'ход'аний*, ч. р. Одяг, що був у вжитку; **одяг ношений** (Св., Гер., Дж., Степ., Мих., Гран., Зел.).

ОДЯГ ЦІННИЙ *'од'аг 'ц'ін.ий*, ч. р. Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (Гран.).

ОДЯГ ЧОРНИЙ *'од'аг 'чорний*, ч. р. Чорний одяг, який носять на знак трауру; **одяг траурний** (Бес., Ш., Бер., Зап., Пуж., Бен., Гер., Вільш., Леух., Шар., Ол., Ман., Сум., Важ., Гайс., КГ, Кат., Тр., Прм., Рос., Кам., П'ят., Ск., Кон., Хиж., Нес., Іван., Вишн., Зел., Ап., Ів., Мак., П., Гл.).

ОДЯГ ШИРОКИЙ *'од'аг ши'рокий* (ДП, Піщ., Гер., Леух., Шар., Важ., КГ, Семир., Мит., ВС, Поп.), ~ *ши'рокий* (Пуж., Пер., Тар., П.), ч. р. Одяг, який не прилягає до тіла; **одяг просторий.**

ОДЯГ ЩОДЕННИЙ *'од'аг шчо'ден.ий*, ч. р. Одяг, який носять щодня; **одяг повсякденний** (Гер.).

ОДЯГА *о'д'ага* (Оз.), *зо'д'ага* (Крс.), ж. р. Сукупність речей, якими покриває своє тіло людина; **одяг.**

ОДЯГАТИСЯ СВЯТКОВО

ОДЯГАТИСЯ СВЯТКОВО *од'аґатис' с'ват'ково* (Пал., Вільш., Шар., Тер., Ман., ММ, Важ., Кат., Тр., Поп.), *од'аґац'.а с'ват'ково* (Крас.), *недок.* Одягати святковий одяг || **вбиратися святково, вдіватися по празничному, вдіватися празнично, вибриндюватися, наряджатися, одіватися красиво, одіватися святково, одягатися святошно, прибиратися, прикрашатися, прихорошуватися, причепурюватися, убиратися 2, чепуритися.**

ОДЯГТИСЯ ПШВОЮ *од'аґтис'а 'п'швою*, *док.* Одягти одяг лицьовим боком усередину, а внутрішнім назовні (Вишн.).

ОДЯГТИСЯ СВЯТКОВО *од'аґтис'а с'ват'ково*, *док.* Одягти святковий одяг (Чеч., Віл.) || **вбратися гарно, вбратися святково, вдягнутися празнично, вибриндитися, прибратися, приодітися, приодягтися, прихорошитися, причепуритися.**

ОЖЕРЕЛЬЄ *ожир'ел'їе*, *с. р.* Прикраса з перлів, коралів, різнокольорових камінців, яку жінки носять на шиї; **намисто** (Боб.).

ОКОЛ *о'кол*, *ч. р.* Верх капелюха (Тр.).

ОКСАМИТ *окса'мит*, *ч. р.* Тканина з натурального шовку або штучного волокна з густим коротким ворсом (ММ).

ОЛІМПІЙКА *ол'ім'п'їйка*, *ж. р.*

1. Спортивна кофта з застібкою і високим коміром (Меч., Рос., Кам., Кіб., Мит., Гран., Вікт., Іван., Дол., Ап., П., Осіт., Мик.): *ол'ім'п'їйка / спор'тиўна 'кофта із зам'ком* (Мит.).

2. Футболка (Бес., Т., Поп., ВС, Яг., Красн., Гл.).

3. Спортивна майка (Крас., Тар., КГ, Тарн.).

4. Кофта з написами (ВТ, Ол., Лук.).

5. Спортивна легенька курточка (Г., Дах., Яр.).

6. Теніска чи кофта (Горд., Ул., Став.).

7. Спортивна шапочка (Мих., Гран.).

8. Кофта з капюшоном, на застібці і резинці внизу і рукавах (Нов.): *'кофта на зам'очку / с кап'ушоном / уни'зу і на рука'вах п'ід р'їзиночку* (Нов.).

ОМЕТ *о'мет* (Ж.), *об'мет* (Х.), *ч. р.*, *заст.* Край кожної з половин одягу, що розгортається спереду; **пола**.

ОНУЧА *о́нуча* (Тиш., Р., Лип., Ж., Кап., Бес., ВК, Тет., Роз., Гр., Ш., Ул., КК, Г., Т., Бок., Зап., Об., Криж., Ол., Мел., Коб., Зал., Оз., ВМеч., Дуб., Кам'ян., Кам., Тар., ББер., Семир., Степ., Поп., Кон., ЗР, Хиж., Одай, Рус., Крив., Нес., Под., Иван., Лег., Вишн., Зел., Гус., СБ, Тек., Кол., Том., Прм., Міт., Ок.), *го́нуча* (Соф., Нов., Пал., Ор., Ят., Ж., СТ, Кр., Крас., Й., Лоз., Піщ., С., Ух., Пуж., Гер., Пол., Вільш., Леух., Юр., Сем., Дах., Тер., Вес., Важ., Крут., НО, Ант., Зал., Трид., Нос., Ч., ММеч., Сав., Соб., Ф., Дж., П'ят., Кіб., Сат., ВС, Яг., Вікт., Под., Дол., Крс., Ів., Лук., Ус., Прм., Ос., Вікн., Тал., Ром., Юрк., Гром., Черп.), *о́нуча* (Крим.), *о́нуча* (Олек.), *га́нуча* Карб., Тр., Л., Мит., Гран., Син., В., Розс., Осіт., КГ, Хар., Доб., Коч., Сум., Гайс., Рос., Рах., Кор., Кривч., Тан., Ап., Баб.), *гу́нуча* (Чеч., ММ, Ман.), *у́нуча* (Люш., Т., Мар.), *у́нуча* (Кал.), *ж. р.* Шматок тканини, яким обмотують ногу перед взуванням чобота || **ганчірка, обмотка 2, онучка, портянка.**

ОНУЧКА *о́нучка* (Х., ББ, Ост.), *го́нучка* (Св., Буз., Наг., Кут.), *га́нучка* (Мак., Л., Тарн., Сок.), *гу́нучка* (Ск.), *ж. р.* Шматок тканини, яким обмотують ноги перед взуванням чобота; **онуча.**

ОПАНЧА *опан'ча*, *ж. р., заст.* Довгий верхній чоловічий одяг із домотканого грубого сукна з відлогою; **бурка 1** (Ж.).

ОПАХ *о́пах*, *ч. р.* Край кожної з половин одягу, що розгортається спереду; **пола** (Н., Лад.).

ОПИНКА *о́пинка*, *ж. р., заст.* Жіночий одяг типу спідниці, виготовлений із двох зшитих до половини полотнищ переважно вовняної картатої тканини; **плахта** (Ж.).

ОПЛІЧЧЯ *опл'іч'а*, *с. р.* Підкладка або вставка від плечей до половини грудей і спини в чоловічій сорочці народного крою; **підоплічка** (Н.).

ОПОРКИ *о́порки* (Соф., Нов., Крас., Мел., Прм., ВС, Сок., Кривч., Хиж., Одай, Вікт., Гус., Кам., Харп., К., Черп.), *го́порки* (Горш., Рос., Кам., Кіб., Мих., Ц., Тарн., В., Кон., Дз., Пог., Доб., Ром.), *гос'порки* (Рах.), *перев. мн., в одн. ч. р. (г)о́порок.*

1. Гумові чоботи з обрізаними халявами, в яких виконували роботу по господарству (Соф., Нов., Крас., Прм., ВС, Сок., Кривч., Хиж., Одай, Вікт., Гус., Черп., Горш., Кіб., Мих., Ц., Тарн., В., Кон., Дз., Доб., Ром., К., Рах.): *ста́ру 'обуу́ до'ход'ували / та_ї*

ОРНАМЕНТ

в'ідр'ізували ха^л'ави / та^ї були та^к'і о^п'орки (Харп.) || калоші **2**, обрізаки, обрізки **1**, чуні **5**.

2. Чоботи з короткими халявами (Мел., Кам., Рос.).

ОРНАМЕНТ *ор^н'амент*, ч. р. Оздоблювальний візерунок (Ват.).

ОСІНКА *о^с'інка* (Нов., Ят., Кап., ВТ, Й., Гер., Гайс., Оз., Дуб., Гун., Поп., КГ, Ром., Род., Мак., П., Лук., Крин., Мик., Пог.), *го^с'інка* (Т., Пер., Рос., К., Кам., Ап.), ж. р.

1. Будь-яка осіння куртка (Нов., Ул., ВТ, Й., Г., Гер., Гайс., Сав., Мит., Гун., Поп., КГ, Ром., Став., Дол., П., Ят., Пог., К., Мик.): *о^с'інка на п'ід^мк^л'ад^м'ці би^єз 'вати / 'д'іло 'курткою / 'нишче 'тал'ійі / ком'ірец' с 'цейі 'самої манофак'тури* (Пог.).

2. Жіночий піджак; **жакет 1** (Кап., Т., Крин., Пер., Ап., Мак.).

3. Піджак з цупкої тканини (Горд., Дуб., Лук.).

4. Жіноча вельветова куртка (Рос., Кам.).

5. Тепла спідниця (Оз., Красн.).

6. Короткий верхній одяг на ваті; **ватник 2** (Степ.).

7. Плаття з грубої тканини (Тарн.).

8. Тепла кофточка (ББ).

9. Осінній плащ (Крас.).

ОСІННИК *о^с'ен'ік*, ч. р. Піджак (Юр.).

ОСІНЧИК *о^с'інчик*, ч. р. Жіноче півпальто із сукна; **полупальто 1** (МФ).

ОСТАТОК *о^с'таток*, ч. р. Шматок тканини, що залишився із сувою (Ап., Ос.).

ОХАПКА *о^х'апка*, ж. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Сок.): *о^х'апка / ве^л'ика ра^б'а 'хустка / зи^м'оюу на^к'ідали на п^л'ечі / б^р'али на 'руки ди^т'ину / і об^м'отували 'нейу ди^т'ину / і 'лехко на 'руки / бо 'хустка на п^л'ечах* (Сок.).

ОЧПОК *о^ч'іпок* (Соф., Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., Р., Кап., Кр., Од., Крас., ВК, Т., Роз., Лоз., Гр., Ш., ВТ, КК, Н., ДП, Бер., Бок., Боб., МФ, Чап., Пол., Вільш., Бор., Юр., Криж., Мел., Мар., Крут., НО, Коб., Зал., Оз., Кат., VMеч., Прм., Кам'ян., Вікн., Соб., ББер., Ч., Рах., Кор., Сат., Олек., Пав., Наг., Рус., Кут., Нес., Красн., ЧО, Баб., СБ, Кол., Коч., Суш., Ів., Гор., Род., Новос.), *го^ч'іпок* (Люш., Й., Сем., Вес., Ус.), *ч'іпок* (Лен., Пуг.), *чи^п'ок*

(Н.), *ч. р., заст.* Давній головний убір заміжньої жінки у формі шапочки (внп): *о'ч'інок накла'даўс'а на 'кубл'ик / 'коси закру'тувала 'ж'інка 'кубл'иком / і о'ч'інок 'шиўс'а та'кій ма'лен'кий кру'жен'кий / на р'і'зинц'і / шоб дир'жаўс'а* (Вільш.); *ж'ін'ки накла'дали ч'інок / а то'д'і напи'налис'а* (Пуг.) || **каптур 3, каптурчик 3, кибалка 1, чепець, чепчик 1, чушка.**

ОЧКУР *оч'кур* (Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., Кр., Тет., Ш., ВТ, КК, Г., Т., Тауж., Х., Крим., Бер., Лен., Боб., МФ, Чап., Пол., Бор., Леух., Юр., Ман., ММ, Вес., Мел., Кат., ММеч., ВМеч., Сав., Кам'ян., Л., Дж., Міт., Нос., Рах., Степ., Кіб., Мит., Гун., Кор., ВС, Поп., Син., Греб., Хр., Розс., Олек., Наг., Ск., Кон., ЗР, Хиж., Одай, Кут., Крив., Доб., ЧО, Став., Тек., Кол., Ів., Гром., Том., Гор., Черп., Род., Лук., Ват.), *гоч'кур* (Св., Піщ., Сем., Горд., Ант., Ос., Соб., ББер., Губ., Ц., Тарн., Зк., Дз., Баб.), *'гочкур* (ВС), *о'ч'кур* (Люш., Лип., Лоз., Ух., Ус., Тин.), *уч'кур* (Ул., Юрк.), *ч. р., заст.*

1. Мотузка, якою стягують штани в поясі для їх підтримування (внп): *очку'ром с'ц'агували шта'ни і закру'тували шну'рочок на 'пал'ичку* (ВТ); *захаз'ійу'ваўс'а / шо шта'ніў ни'ма ї оч'кур ур'ваўс'а* (Мит.) || **вірьовочка, зав'язка 4, зашнур, канат 1, крайка 1, мотузка 1, мотузок, очкурня, пояс 5, шворка 1, шнур, шнурок 3.**

2. Ремінець, яким зав'язували постолі та обв'язували онучі на нозі; **волока** (ВС, Поп.).

ОЧКУРНЯ *очкур'н'а* (Горш., Дах., Важ., Мар., Карб., Прм., Дуб., П'ят., Мих., Гран., Тан., Зат.), *гочкур'н'а* (Крут., Ч., Тарн., Рус., Под., Вишн.), *ж. р., заст.* Мотузка, якою стягують штани в поясі для їх підтримування; **очкур.**

П

ПАВУТИНКА *паву'тинка* (Соф., Нов., Ор., Ят., ВТ, Трид., ММеч., Прм., Сав., Кам., Тар., Семир., Поп., Осіт., Кон., Вікт., Гр., Ман., Кат., Дж., Зат.), *паву'т'інка* (С., Ол., Гран., Ап., Бен., Леух., Сум., Мел., Л., ББер., Тан., Черп.), *пау'т'інка* (Бес., Крас., Меч., Ул., Й., Т., Бор., Тр., Рос., Кіб., Красн., Дол., Ів., Гл., Бен., Леух., Сум., Мел., Л., ББер., Тан., Черп., Ш., Сем., Тер., Ос., Одай, Нес., Гус.), *пау'тинка* (Іван., Бок., Пер., Пуг., Віл., Зв.), *ж. р.*

ПАЗУХА

Просвітчаста хустка білого кольору, вив'язана з тонкої шерсті або пуху || хустка ажурна.

ПАЗУХА *'пазуха, ж. р.*

1. Розріз на грудях сорочки (Пал., Бес., Бен., Шар., Ол., Тр., Рос., Кам., Ц., Тарн., Нес., Тан., Ап., Тек.): *'пазуха / розр'ез у рубас'ці / з'верха н'ід^т 'шиююу заўйазували в'ір'овочку / і коли йдут 'мижи 'л'уди / шоб 'лег^хко ди'тину покор'мити* (Бен.).

2. Вишитий розріз на грудях сорочки; **маніжка** (Тер., Гайс., Мел., Карб., Рос., Кіб.): *'пазуха / це 'вишита со'рочка / ма'н'ішка / у 'ж'інки / йак во'на 'кормит' ди'тину* (Тер.).

3. Частина сорочки, висмикнута із спідниці (Крас., Ул., Й., Т., Пуж., Гер., Леух., Дах., Ол., Мел., Крут., ББер., П'ят., Семир., Степ., Гун., Гран., КГ, Став., Черп., Род.): *п'ітне^урезана сп'ідниці'а / а кру'гом 'пазуха 'висит* (П'ят.).

4. Простір між грудьми і одягом (Соф., Нов., Ор., Ят., ББ, Меч., Ш., ВТ, Бок., Сем., Ман., Чеч., Гайс., Горд., Кат., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Дж., Мих., Мит., Осіт., Яг., Пуг., Іван., Гус., Яр.): *'пазуха 'м'ежду груд'ми і о'дежою* (Гус.); *ба'би хо'вали з'рош'і ў 'пазуху* (Горд.).

ПАКЕТ *пакет, ч. р.* Вид ковдри для немовлят, що має форму конверта; **конверт** (Леух.).

ПАЛАРІЯ *палар'ія, ж. р.*

1. Спосіб зав'язування хустки кінцями під підборіддям (Куял.).

2. Спосіб зав'язування хустки кінцями ззаду (Гл.).

ПАЛЬКА *'пал'ка, ж. р.* Виріб з будь-якого матеріалу з відділенням для великого пальця, який надівають на кисть руки в холод або для роботи (Дах., Мих.).

ПАЛЬТІШКО *пал'т'ішко* (внп), *пал'т'ічко* (Лип.), *с. р.*, *змени.* до **пальто**.

1. Дитяче пальто (внп).

2. Жіноче півпальто із сукна; **полупальто 1** (Лип., Бен.).

ПАЛЬТО *пал'то, с. р.* Довгий верхній одяг із фабричної тканини (внп).

ПАЛЬТО БАЛОНОВЕ *пал'то балонове, с. р.* Пальто з непромокальної тонкої синтетичної тканини (Чеч., Ос., Сав., Віл., Дж., Тар., Іван., П., Лук.).

ПАЛЬТО БОБРИКОВЕ *пал'то бобрикове*, с. р. Пальто з грубого сукна (ВТ, Губ.).

ПАЛЬТО БОСТОНОВЕ *пал'то бастонове*, с. р. Зимове жіноче пальто синього кольору з каракулевим коміром (Нов., Ят., Од., Й., Дж., Ос., Кут., Кат., Гус.).

ПАЛЬТО ВАТНЕ *пал'то ват'не* (Ул.), ~ *ват'н'е* (Чеч.), с. р. Пальто з ватною підкладкою; **пальто зимове**.

ПАЛЬТО ВАТОВЕ *пал'то ватове*, с. р. Пальто з ватною підкладкою; **пальто зимове** (ЗР).

ПАЛЬТО ВЕСНЯНЕ *пал'то ве"сн'ане*, с. р. Пальто без утепленої підкладки; **пальто демісезонне** (Рос., Кам., Кіб., П.).

ПАЛЬТО ДЕМІСЕЗОННЕ *пал'то де"моси'зон.е* (Вільш., ММеч., ВМеч., Кам'ян., Степ., Рус.), ~ *дом'іси'зон.е* (Нов.), ~ *димос'і'зон.е* (Кап., Пуж., Важ., Тар., ББер., Семир., Тарн., Доб.), ~ *дим'іс'і'зон.е* (Ул., Дах., Хиж., Гл.), ~ *димиси'зон.е* (Бок., Бен., Дуб.), ~ *димис'і'зон.е* (Тер., СБ, Мак.), ~ *де"мис'е'зон.е* (Мел.), ~ *д'імос'і'зон.е* (Пер.), ~ *д'ім'іс'і'зон.е* (Гер., Пол., Ол., Гайс.), ~ *домос'і'зон.е* (Леух., Мих.), с. р. Пальто без утепленої підкладки

|| **пальто весняне, пальто літнє, пальто осіннє, пальто сезонне.**

ПАЛЬТО ДЕРМАНТИНОВЕ *пал'то дерман'т'інове*, с. р. Пальто з дерматину (Мак.).

ПАЛЬТО ДРАПОВЕ *пал'то драпове*, с. р. Пальто з густої шерстяної тканини (Соф., Нов., Ят., Од., Й., Гайс., Дуб., Ос., Тар., Губ., Мит., Гус.).

ПАЛЬТО З КАПОЮ *пал'то с'капойу*, с. р. Пальто з відлогою; **пальто з капюшоном** (ББ, Ос., Пуж.).

ПАЛЬТО З КАПЮШОНОМ *пал'то с'кап'ушоном* (Нов., Меч., Г., Ух., Пер.), ~ *кап'ішоном* (Соф., Пал., Тиш., Гр., Й., Піщ.), с. р. Пальто з відлогою || **пальто з капою.**

ПАЛЬТО ЗИМНЄ *пал'то зимне* (Ор., Ят., Гр., ВТ, Тауж., Вільш., Шар., ММ, Кат., Дуб., Ос., П'ят., Губ., Ч., Мих., Греб., Мак.), ~ *зимн'е* (Лип., Кап., Св., Лоз., Меч., Ш., Г., С., Піщ., Пуж., Бен., Ол., Тер., Тр., ММеч., Сав., Кам'ян., Рос., Тар., Ус., Дж., ББер., Розс., Яг., Рус., Став., Яр.), ~ *з'імне* (Соф., Пал., СТ, Т., Бок., Гайс., Карб., Гун., Гран., Ц., Лук.), ~ *з'імн'е* (Нов., ВК, Й., Бер., Зап., Пер., Куял., Пол., Сем., Крут., Ант., Л., Семир., Тарн.,

ПАЛЬТО ЗИМОВЕ

Ост., Доб., Гус., Черп., Мик.), *с. р.* Пальто з ватною підкладкою; **пальто зимове**.

ПАЛЬТО ЗИМОВЕ *пал'то зимо'ве* (Горш., Тиш., Ух., Гер., Леух., Ман., Мел., Кам., Й., Міт., Кіб., Мит., Осіт., Хиж., Кол., Род.), ~ *зи'мове* (Дах., Горд., VMеч., Вікн., Степ.), ~ *з'ї'мове* (Бес., Ап.), ~ *з'ім'ове* (Мар.), *с. р.* Пальто з ватною підкладкою || **пальто ватне, пальто ватове, пальто зимнє**.

ПАЛЬТО КАШЕМИРОВЕ *пал'то каші'м'ірове*, *с. р.* Міжсезонне жіноче пальто з кашеміру (Ят., Ос., Вікт., Ром.).

ПАЛЬТО КОЖАНЕ *пал'то 'кожане*, *с. р.* Пальто зі шкіри; **пальто шкіряне** (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., Кап., Бес., Гр., Меч., Ул., ВТ, Й., Г., Т., С., Тауж., Бер., Бок., Зап., Ух., Піщ., Пер., Бен., Гер., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Мел., Карб., КГ, Кат., Тр., ММеч., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., П'ят., Губ., Степ., Мит., Гран., Тарн., Осіт., Яг., Пуг., Кон., Ост., Рус., Крив., Доб., Іван., Став., СБ, Зат., Коч., Черп., Мак., П., Віл., Лук., Мик.).

ПАЛЬТО КРИМПЛЕНОВЕ *пал'то кримп'л'інове*, *с. р.* Міжсезонне жіноче пальто з кримплену (Соф., Ят., Гер., Дуб., Ос., Тар., Зел.).

ПАЛЬТО ЛІТНЄ *пал'то 'л'ітн'е* (Горш., С., Пол., Сум., Дуб., Дж., Губ., Гун., Гран., Ц., Чп.), ~ *'л'ітне* (Вільш.), ~ *'л'етне* (Тауж., Шар.), ~ *'л'етн'е* (Лип., Ул., Бер., Ух., Куял.), ~ *'л'ет'н'е* (Ш., Й., Чеч., Карб., Ч.), *с. р.* Пальто без утепленої підкладки; **пальто демісезонне**.

ПАЛЬТО ОСІННЄ *пал'то о'с'ін.е* (Соф., Пал., Ор., Ят., СТ, Тиш., Кап., Осіт., Св., ВК, Лоз., Гр., Меч., Г., Бок., Піщ., Гер., Леух., Ман., ММ, Гайс., Кат., ББер., П'ят., Міт., Семир., Мих., Поп., Греб., В., Яг., КГ, Ост., Хиж., Крив., Ап., Кол., Коч., Черп., Мак.), ~ *о'с'ін'е* (Бес., Т., Зап., Пуж., Пер., Бен., Пол., Сем., Ол., Мел., Крут., Тр., Ант., ММеч., VMеч., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Л., Кам., Тар., Ус., Губ., Степ., Тарн., Розс., Доб., Гус., Став., Род., Мик.), ~ *го'с'ін'е* (Й.), ~ *го'с'ін'е* (Горд., Кон.), *с. р.* Пальто без утепленої підкладки; **пальто демісезонне**.

ПАЛЬТО СЕЗОННЕ *пал'то с'їзон.е*, *с. р.* Пальто без утепленої підкладки; **пальто демісезонне** (Мит.).

ПАЛЬТО СУКОННЕ *пал'то сукон.е, с. р.* Пальто з сукна (Од., ВТ, Й., Ос., Тар., Губ., Мит., Іван., Рос., Зел.).

ПАЛЬТО ШЕВЙОТОВЕ *пал'то шау'йотове, с. р.* Пальто з шевйоту (Тар.).

ПАЛЬТО ШКІРЯНЕ *пал'то шк'іра'не, с. р.* Пальто зі шкіри (Шар.) || **кожанка 2, пальто кожане.**

ПАЛЬЧА *пал'ча, с. р.* Виріб з будь-якого тонкого матеріалу з відділеннями для всіх пальців, який надівають на кисть руки; **рукавичка** (Кут., Красн., Соф., Горш., Бес., ВК, Бор., Леух., Юр., Ц., Чп., Греб., В., Наг., Сок., Буз., Кривч., Ост., ЗР, Одай, Доб., Іван.).

ПАЛЬЧАТКО *пал'чатко* (Мел., Яг., Тиш.), *пил'чатко* (Г., Н., Тарн.), *с. р.* Виріб з будь-якого тонкого матеріалу з відділеннями для всіх пальців, який надівають на кисть руки; **рукавичка.**

ПАНАМА *па'нама, ж. р.* Літній капелюх із широкими крисами, плетений або пошитий із тканини (Ят., Р., Люш., Лоз., Г., ДП, Лен., Боб., Піщ., Уд., КГ, Мар.).

ПАНАМКА *па'намка, ж. р., змени. до панама.*

1. Літній капелюх із широкими крисами, плетений або пошитий із тканини (Бер., Бок., Піщ., Чап., Гайс., Тр., Дуб., Дж., Ор., Тиш., Лип., Кап., ББ, ВК, КК, Бен., Леух., Сем., Трид., ВМеч., Сав., Вікн., Рос., Губ., Поп., Яг., Ск., Кривч., Ост., Рус., Іван., Кол., Віл., Род., Гл.): *па'намка / в'іт 'сонц'а капи'л'ушок / з ле'г'кой тка'нини / с'в'ітлого 'кол'ору / з ши'рокими пол'ами / загнутими до'низу* (Род.).

2. Дитячий літній головний убір з тонкої тканини (Бес., Крас., Гр., Ш., ВТ, Й., Шар., Чеч., Важ., Мел., Горд., Кат., Кіб., Гран., В., Розс., ВС, Осіт., Кон., Хиж., Меч., Зап., Гер., Тер., Ман., Тар., ББер., Ц., Крив., Хар., Нес., Красн., Гус., Ап., Тек., Черп., П., Вільш., Карб., Кут., Мик.): *'д'іт'ам на 'мор'і па'намки ўд'івали / шоб ў го'лоўку ни пик'ло* (Крив.).

3. Легка шапочка з козирком від сонця (Соф., Горш., Крас., ВК, Меч., Ш., Ул., Й., Ром., СБ, Зел.).

4. Легка шапочка з приплюснутим верхом, яку носили піонери (Горш., ВТ, Ц., Ос.).

ПАНБАРХАТ

5. Дитячий літній головний убір з козирком та з гудзичком ззаду (Одай, Дах.).

ПАНБАРХАТ *пан'бархат* (Нов., Ят., Тиш., Люш., Св., ББ, Бес., Крас., Меч., Ул., ВТ, Й., Т., Гер., Дах., Ол., Чеч., Гайс., Крут., Горд., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Ос., ББер., Степ., Мих., Мит., Поп., Тарн., ВС, Осіт., КГ, Кон., Дол., Ап., Род., П.), *пан'бархот* (Г., Бен., Зел., Мак.), *ч. р.* Тонка прозора тканина, вибита бархатними узорами: *пан'бархат / та'ке йак ви'л'ур / 'т'іл'ки плот'н'ішиї* (ВС).

ПАНТАЛОНИ *панта'лони*, *мн.*

1. Жіночі труси, внизу на резинці (Ят., СТ, Люш., Лип., Кап., ББ, Бес., Крас., Гр., Меч., Ул., Й., Г., Т., ДП, Гер., Пол., Леух., Сем., Шар., Чеч., Тер., ММ, Мар., Карб., Крут., Кат., Трид., ММеч., Прм., Кам'ян., Ос., Вікн., Рос., Тар., ББер., Губ., Семир., Кіб., Поп., Осіт., Ол., Мел., Тр., Доб., Гус., Ап., Гл.): *панта'лони / 'доўг'і ж'іноч'і тру'си / з ре^ш'з'інками ўни'зу* (Меч.).

2. Спідні чоловічі штани; **кальсьони** (Бок., Кам., Криж., Мих., Ц., Одай, Степ.): *панта'лони ўд'і'вайут' на 'зиму п'іт шта'ни / це с'п'ідн'е чоло'в'іче* (Бок.).

3. Короткі жіночі трикотажні штани (Тиш., Дах.): *панта'лони / це ж'іноч'і ри'тузи до кол'ін* (Тиш.).

4. Жіночі труси, внизу з рюшами (Степ.): *панта'лони / ж'іноч'і тру'си до кол'ін з 'рушиками* (Степ.).

ПАНЧОХА *пан'чоха*, *ж. р.* Плетена шапочка; **шапочка в'язана** (Соф.).

ПАНЧОХИ *пан'чохи* (Соф., Горш., Пал., Ж., Люш., Кап., Кр., Бес., ВК, Тет., Роз., Гр., Ш., Г., Тауж., Ух., Пуж., Бен., МФ, Бор., Юр., Сем., Дах., Криж., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Н., Мел., Мар., НО, Тр., Оз., Трид., ММеч., Прм., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Соб., Рос., Кам., Ус., Дж., ББер., Нос., Ч., Степ., Кіб., Мих., Мит., Ц., Кор., Поп., Греб., Хр., В., Розс., ВС, Осіт., Яг., Наг., Буз., Тин., Ск., Кон., ЗР, Хиж., Одай, Рус., Вікт., Доб., Лег., Гус., Ап., Баб., Кол., Юрк.), *пан'ч'охи* (Крим., Бер.), *пан'чохи* (Піщ., Вес., Ух., П'ят., Вільш., Св., Олек., Том.), *перев. мн.*, в *одн. ж. р.* *пан(н')'чоха*. Жіночий одяг, що одягається на ноги до рівня стегон || **чулки**.

ПАПАХА *pa'naħa*, ж. р.

1. Висока хутряна чоловіча шапка з суконним верхом (Нов., Ор., Р., Люш., Бес., ВК, Лоз., Меч., Ш., Ул., КК, МФ, Чап., Вільш., Кат., Рах., Мих., Гран., Поп., Сок., Рус., Доб., Ап., Баб., Кол.) || **бирка 2, ковпак 5, кубанка 1, малахайка, чапаєвка, шапка 2, шапка-стоянка.**

2. Висока чоловіча шапка з овчини у формі циліндра (Горд., Прм.).

ПАРАСОЛЯ *para'sol'a*, ж. р. Закріплений на палиці, обтягнутий матерією складаний каркас у формі півкулі для захисту від дощу і сонця; **парасолька** (ДП, Об.).

ПАРАСОЛЬКА *para'sol'ka*, ж. р. Закріплений на палиці, обтягнутий матерією складаний каркас у формі півкулі для захисту від дощу і сонця (Ж., Об., Бен., Юр., Дж., ББер., Олек., Семир.) || **дощаник, дощовик 2, зонт, зонтик, парасоля.**

ПАРАТАРИ *para'tari*, мн. Домотканий вузенький довгий килимок, який прибивали над лавою попід вікна (Дах.): *para'tari po'n'id v'ikna pribiv'ali / na s'c'i'nu* (Дах.).

ПАРУСИНИ *paru'sini* (Гр., Бок., Мел., Кат., Л.), *para's'ini* (Ц.), *para's'ani* (Пуг.), перев. мн., в одн. ж. р. **пару(а)с(с')и(і,а)на.** Туфлі з низькими підборами і верхом з тканини.

ПАРЧА *par'ca* (внп), *par'c'a* (Тин.), *'parca* (Боб.), ж. р. Складноузорчаста тканина, зроблена з шовкових і золотих або срібних чи імітуючих їх ниток: *s par'c'i 'шили 'ризи* (Одай).

ПАСМО *'nasmo* (Ор., Крас., ББ, Ш., Бес., Ул., Меч., Бок., Сем., Дах., КГ, Л., Тар., ББер., Гран., Греб., Кон., Тан., Зат., Мак., П., Віл., Гл.), *nas'mo* (Трид., ММеч., Поп., Тарн., Красн.), с. р.

1. Певна кількість ниток, прядива (ББ, Ш., Ул., Гер., Сем., Дах., Гран., Поп., Тан., Мак., Мел., Л., Семир., Дах., Тек., Тарн., Зат.): *šči'tali nit'ki 'nasмами / na moto'vil'i Ńci'tali s'k'il'ki 'nasom* (Тек.).

2. Біла смуга на тканині (Ор., Крас., ММеч., Греб., Бес., Нес., Гл.).

ПАСОК *'nasok*, ч. р.

1. Смужка тканини, що пришивається до верхньої частини спідниці чи штанів; **пояс 1** (Соф., Гор., Ор., Ят., Ж., Лип., Св.,

ПАСОК ВОЄННИЙ

Кр., Од., Бес., Крас., Й., КК, Г., Об., Пл., Гол., Ух., Пуж., Гер., Бор., Леух., Дах., Шар., Криж., Ол., Тер., Ман., Вес., Важ., Уд., Мел., Мар., Карб., Крут., НО, Горд., Кат., Тр., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Л., Соб., Рос., Тар., Ус., Ф., Дж., П'ят., Губ., Нос., Рах., Степ., Кіб., Мих., Мит., Гран., Ц., Чп., Св., Греб., В., КГ, Ск., Кон., Лег., Вишн., Став., Баб., Юрк., Ок., Гром., Том., Черп., Лук.).

2. Довга шкіряна смуга із пряжкою для підперізування одягу в стані; **пояс 2** (Гор., Ор., Ят., Лип., Св., Ж., Од., Бес., Кр., Крас., Й., Г., Об., Пл., КК, Гол., Ух., Пуж., Бор., Леух., Дах., Ман., Шар., Криж., Ол., Тер., Вес., Гер., Важ., Уд., Мел., Мар., Карб., Крут., НО, Кат., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Тр., Л., Соб., Рос., Тар., Ус., Ф., Дж., П'ят., Губ., Нос., Рах., Степ., Горд., Кіб., Мих., Мит., Гран., Ц., Чп., Св., Греб., В., КГ, Ск., Лег., Став., Баб., Ок., Кон., Том., Юрк., Вишн., Черп.).

3. Довга смуга тканини для підперізування одягу в стані; **пояс 3** (Бес., Х., Сем., Дах., Ол., Ман., ММеч., Дуб., Л., Тарн., Ром.).

ПАСОК ВОЄННИЙ *'пасок во'єн.ий*, ч. р. Широкий шкіряний пояс із пряжкою; **пояс воєнний** (Тарн., Кон., Хар., Доб.).

ПАСОК КОЖАНИЙ *'пасок 'кожаний*, ч. р. Довга шкіряна смуга із пряжкою для підперізування одягу в стані; **пояс 2** (Соф., Нов., Ор., Ят., Лип., Св., ВТ, Й., Ух., Гер., Леух., Шар., Ман., Мел., ММеч., П'ят., Кіб., Тарн., Ск., Кон., Кут., Красн., Ром., Став., Ап., Черп.).

ПАСОК МАТЕРЧАТИЙ *'пасок матир'чатий* (Мел.), ~ *ма'терчастий* (Тр.), ч. р. Довга смуга тканини для підперізування одягу в стані; **пояс 3**.

ПАСОК ТРЯПЛЯНИЙ *'пасок трап'л'аний* (Ор.), ~ *трап'л'аний* (ММеч.), ч. р. Довга смуга тканини для підперізування одягу в стані; **пояс 3**.

ПАСОК ТРЯПЧАНИЙ *'пасок трап'чаний*, ч. р. Довга смуга тканини для підперізування одягу в стані; **пояс 3** (Ят.).

ПАСОЧКИ *'пасочки*, мн. Вузькі смужки тканини на поясі штанів, в які затягують ремінь; **планочки** (П.).

ПАТ *пат*, ч. р. Вузька смужка тканини, пришита чи пристебнута ззаду на талії пальта, шинелі тощо; **хлястик 1**

(ВМеч.): *пат / це х'л'астик / ушитий у боко'в'і шви 'од'агу*
(ВМеч.).

ПАЦЕРКИ¹ *па'церки* (Ор., Гайс., Оз., Степ.), *па'ц'орки* (Кр., ББ, Роз., Лоз., Ул., Г., Н., Чап., Куял., Пол., Вільш., Бор., Юр., Сем., Шар., Сум., Вес., Мел., Крут., Трид., Прм., Дуб., Вікн. ББер., Мит., Гун., Ц., Поп., Тарн., Син., В., ВС, Осіт., Олек., Вікт., Красн., Мол., Лег., Зел., Дол., Баб., Тек., Зат., Коч., Суш., Мак., Мит., П., Ос., Черп.), *мн.*

1. Суцільний ряд ниток, шнурків, що вільно звисають по краях хустини, скатерки; **бахрома** (Лоз., Ул., Куял., Г., Шар., Вес., Мел., Прм., Баб., Зат., Коч., П., Н., Трид.).

2. Жмуток ниток, зв'язаних з одного кінця докупи, що є оздобою чого-небудь; **китиця** (ББ, Вікт., Ц., Мол., Тарн., В., Оз.).

3. Заплутані нитки (Гайс., Красн., Гун., Зел., Тек., Черп., Мак.).

4. Скручена нитка із прядива (Кр., Роз., Бор., Юр., Сем., Син., Лег.): *'нитка 'туго пра'дец'а / і ск'рут'уйиц'а ў па'ц'орки* (Кр.).

5. Вузол, що утворився на заплутаній нитці під час ручного шиття (Пол., Вільш., Дуб., Степ., Черп., Мит.): *йак 'шийши і ск'рут'уйиц'а 'нитка у вузол'ки / це па'ц'орки* (Черп.).

6. Довгі нитки (Сум., Дол.).

7. Скручені нитки, які заплутались під час шиття машинкою (Крут., Ос.): *ко'ли 'шийиш ма'шинкойу / во'но кл'уч'кує / то шо накл'учку'вало / то па'ц'орки* (Ос.).

8. Скручені нитки по краях незарубленої хустки (Вікн., Красн.).

9. Скручені нитки на домотканому полотні (ББер.): *па'ц'орки на домот'каному полот'н'і з 'виворот'і* (ББер.).

10. Різнокольорові стрічки (Олек.): *па'ц'орки / це стр'іч'ки 'р'ізного 'кол'ору / к'існи'ки / шо запл'італи ў 'коси* (Олек.).

11. Шнурки (Суш.).

12. Дрібно посічені краї тканини (Поп.).

ПАЦЕРКИ² *па'церки* (Ор.), *па'ц'орки* (Вікн.), *мн.*

1. Зіжмакана тканина на одязі (Вікн.).

2. Тонка зжата тканина, з якої шили легкий жіночий одяг (Ор.): *па'церки / це 'з'іжмана а'бо 'жата ма'тер'йя / во'на*

ПАЦЕРКИ³

*то'нен'ка с'сиц'у / та'кого чут' з'рушиого / і'шили з'нейі
л'ітн'і пла'т'а / л'ітн'і кофточ'ки / ўд'і'ван'а ж'і'ноче (Ор.).*

ПАЦЕРКИ³ *пацѣрки* (Х.), *па'ц'орки* (Об., Ух., Піщ., МФ, Гер., Куял., Дах., Ол., Чеч., Тар., Губ., Крс., Юрк., Гл., Мик.), *мн.*

1. Прикраса, яку жінки носять на шії; **намисто** (Х., Об., Ух., Піщ., Гер., Куял., Ол., Чеч., Тар., Губ., Крс., Гл., Мик.).

2. Намистини (МФ, Дах.).

3. Прикраси на взутті з намистин (Юрк.).

ПАЦУРКА *па'цурка*, *ж. р.* Вистріпані нитки з невдало простроченого краю виробу (Доб.): *із ма'тер'ійі вигл'а'даіе / де
вир'ізаў т'рошки / нит'ки вигл'а'даіут / це па'цурка* (Доб.).

ПАЧІК *'пач'ік*, *ч. р.* Хлястик, пришитий між вшивками ззаду на талії одягу (ВМеч.): *'пач'ік / при'шитий м'іж в'иточками на
'тал'ійі* (ВМеч.).

ПАЧІСКИ *пач'іски*, *мн.* Тонкі непрядені нитки рослинного або штучного походження (Ул.).

ПАЧКАТИСЯ *'пачкатис'а*, *недок.* Забруднювати одяг; **обмастюватися** (Бок.).

ПЕЛЕНА *'пели'на*, *ж. р.* Передня нижня частина жіночої сорочки чи спідниці; **поділ** (Г., Губ.).

ПЕЛЕНАТИ *пели'нати*, *недок.* Загортати немовля в пелюшки (Сав., Вільш., Кам'ян., Дж., Чеч., Ух.) || **заповивати**.

ПЕЛЕНКА *пе'ленка* (Об., НО, Гол.), *пи'ленка* (КК, Дах., Шар., Ол., ВТ, Піщ., Бен., Прм.), *пил'онка* (Соф., Ор., Лип., Тет., Ул., З., Пл., Леух., Чеч., Тер., Карб., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Рос., Гран., Красн., Став., Суш., Крс., Кап., ББ, Меч., Т., С., Вільш., ММ, Гайс., Ос., Рах., Юрк., Віл., Мик., Лен., Зал.), *п'іл'онка* (Р., Лоз., Х., Бер., Боб., Ух., Криж., Гайс., КГ, Оз., Ф., Сат., Вишн., Пік., Гл., Мик., Ш., Тауж., Бок., Пер., Гер., Тер., Мел., Баб.), *п'ел'онка* (Чап., Трид., Гром.), *ж. р.* Невеличке простиральце, в яке загортають немовля; **пелюшка**.

ПЕЛЕНКА КУПЕЛЬНА *пи'ленка купел'на* (Гр., Мих.), *пи'ел'онка купал'на* (Соф., Кап., ММеч., Осіт.), *ж. р.*

1. Пелюшка, в якій виймають дитину з купелю; **пелюшка купельна** (Гр., Мих., Соф., Кап., ММеч.).

2. Пелюшка з капюшоном, в якій купають дитину (Осіт.).

ПЕЛЮШКА *пе^л'ушка* (Ж., Кр., ББ, ВК, Роз., Н., ДП, Лен., Уд., Мар., Кат., Ус., Кривч., Рус., Кол., Ок., Люш., Буз., Том.), *пи^л'ушка* (Коб., Нов., Пал., Тиш., Лип., Од., Бес., Крас., Лоз., Й., К., Зап., Пуж., Бор., Юр., Сем., Вес., Важ., Тр., Кам'ян., Кам., ББер., Наг., Доб., Іван., Зат., Коч., Ів., Св., Ух., Пер., Куял., Пол., Ман., Сум., Гайс., Карб., Кат., ВМеч., Сав., Вікн., Л., Рах.), *п'іл'ушка* (Меч.), *ж. р.* Невеличке простиральце, в яке загортають немовля || **пеленка, повиття.**

ПЕЛЮШКА БАЄВА *пи^л'ушка* ¹*байова* (СТ), ~ ¹*байкова* (Бен., Ос., КГ, Мол.), *ж. р.* Пелюшка з байки.

ПЕЛЮШКА КУПЕЛЬНА *пе^л'ушка* ¹*купе^л'на* (ВК, Вікт., Кат., Новос.), ~ ¹*купил'на* (СТ, ЗР, Черп.), *ж. р.* Пелюшка, в якій виймають дитину з купелю || **пеленка купельна 1.**

ПЕЛЮШКА ПРОСТЕНЬКА *пи^л'ушка* ¹*простен'ка*, *ж. р.* Пелюшка з бавовняної тканини (КГ).

ПЕЛЮШКА СИТЦЕВА *пи^л'ушка* ¹*сиц:ева*, *ж. р.* Пелюшка з ситцю (СТ).

ПЕЛЮШКИ *пил'уш'ки*, *мн.* Одяг для немовляти; **одяг новонародженого** (Горд.).

ПЕЛЬОРИНКА *пе^л'оринка* (Трид., ММеч., Ц., Лук.), *пил'оринка* (Меч., Г., Гайс., Горд., Ос., Тар.), *пил'іринка* (Ул.), *п'іл'ор'інка* (Дах.), *пе^л'еринка* (Кон.), *п'іл'оринка* (Ап.), *пе^л'ер'інка* (П.), *ж. р.*

1. Легка накидка на жіночому одязі, яка застібається спереду (Меч., Ул., Г., Трид., ММеч., Лук., П., Ос., Ап.): *пил'іринка на одержі йак на'кидочка / круг'лен'ка / шир'чен'ка / йак к'л'ошнин'ка і зашч'ібайиц'а спи'реду* (Ул.); *пе^л'оринка / на'кид^м'ка у'место воротн'і'ка* (ММеч.).

2. Широка шлярка на спинці одягу (Гайс., Дах.).

3. Широка тонка накидка, яку прив'язують на шиї (Горд.).

4. Хустинка з тонкої тканини (Ц.).

5. Легка тканина (Кон.).

6. Тоненька біла спідниця, розширена донизу (Тар.).

ПЕН'ЮАР *пе^н'уар* (Нов., Ш., Ул., Й., Г., Мел., Одай, Дол.), *пин'уар* (Бок., Гер., Дах., Ап.), *п'ін'уар* (Ол., Ман., Трид., ММеч., Дуб., Ос., Дж., Семир., Мит., ВС, Осіт., Кон., Нес., П., Віл., Яр., Гл.), *п'ін'йуар* (Тар., ББер.), *ч. р.*

ПЕРЕБИРАТИСЯ

1. Прозора нічна сорочка з мереживом (Гр., Й., Дах., Ол., Дуб., Гер., Ман., Трид., ММеч., Ос., Дж., ББер., Семир., Мит., Осіт., Кон., Одай, Гус., Дол., П., Віл., Яр.).

2. Прозорий жіночий халат (Нов., Меч., Ул., Бок., Мел., Нес., ВС, Гл.): *п'ін'у'ар над'і'вайиц'а на'верх ноч'нушки / йак ха'лат з доро'гойі тка'нини / йак воз'душне та'ке* (ВС).

3. Жіночий спальний комплект із трусів і майки (Ор., Ш., Г., С.).

ПЕРЕБИРАТИСЯ *пе"ре"би'ратис'а* (Тр., Кол., Тарн., Розс., Сок., Одай, Рус.), *пириби'ратис'а* (Гр., Й., Х., Леух., Чеч., Мел., Карб., КГ, Горд., Ос., Тар., Дж., Кіб., Мит., ВС, Кривч., Хар., Лег., Іван., Дах., Ант., Сав., Вільш., Черп.), *пириби'рац'а* (Бес.), *недок.* Знімати один одяг та одягати інший; **переодягатися**.

ПЕРЕБРОСКА *пе"ре"б'роска*, *ж. р.* Легкий жіночий одяг до пояса; **блузка** (Тин.).

ПЕРЕВБІРКИ *пе"ре"уб'ірки*, *мн.* Одяг, що був у вжитку; **одяг ношений** (Лип.).

ПЕРЕВ'ЯЗАТИСЯ *пире'уйа'затис'а*, *док.* Зняти хустку і зав'язати іншу (Ос., Сок., Род.).

ПЕРЕД *пиред*, *ч. р.* Частина взуття, що облягає підйом та передню частину ноги (Гус.).

ПЕРЕОДІТИСЯ *пе"ре"д'ітис'а* (ВТ, VMеч.), *пирид'ітис'а* (Т., Ос., Чеч., Гун., КГ, Ост., Вишн., Коч., Лук.), *док.* Зняти один одяг та одягти інший || **перемінити одяг**.

ПЕРЕДНИК *пе"редник* (Оз.), *пиредник* (Ор., Ж., Кам., Тар., Губ., Тарн.), *пе"редн'ік* (Тиш., Бес., Ш., Бен., Бор., Кат., Дуб., Тр., Ц., Олек., Сок., Кривч., Кон., Ост., Хар., Красн., Зел., Тан., Баб., Юрк., Том., ЗР, Род., Віл., Сав., Тан.), *пиредн'ік* (Соф., Ул., С., Лен., Сум., Сав., Кам'ян., Соб., Рос., Гран., КГ, Рах., СБ, Ап.), *п'ер'едн'ік* (Лад., Дол.), *ч. р.*

1. Будь-який фартух (Ор., Ж., Оз., Кам., Тар., Губ., Тарн., Тиш., Бес., Ш., Бен., Бор., Кат., Дуб., Тр., Ц., Олек., Сок., Кривч., Кон., Ост., Хар., Красн., Зел., Тан., Баб., Юрк., Том., Род., Віл., Соф., Ул., С., Лен., Сум., Соб., Рос., Гран., КГ, СБ, Ап., Лад., Дол.).

2. Фартух без нагрудника; **фартух 2** (Св., Сав., Кам'ян.): *пирен'ік ўд'івали / шоб ни гобмастити сп'ідниц'у* (Сав.).

3. Фартушок, який чіпляють на груди дитині, коли вона їсть;
фартушок 1 (Сав., Тан., Рах.).

4. Частина взуття, що облягає підйом та передню частину ноги (ЗР).

ПЕРЕДНІЧОК *не^uредн'ічок*, ч. р., зменш. до **передник**. Фартушок, який чіпляють на груди дитині, коли вона їсть;
фартушок 1 (Ц., Кривч., Ап., СБ, Віл.).

ПЕРЕДОК *не^uре^uдок* (Нов., Ор., Ят., Бес., Ух., Пер., Бен., Куял., В., Кривч., Пуг., Кон., Хиж., Доб., Тал., Ром., Лег., Вишн., Зел., Тан., СБ, Кол., Род., П., Лук., Мик., Зв.), *пири^uдок* (Піщ., Ул., Одай, Хар., Зат., Соф., Пал., Крас., ВТ, Т., Леух., Сем., Ол., Чеч., Тер., Сум., ММ, Важ., Мел., Кат., Трид., ММеч., Сав., Ос., Вікн., Л., Тар., ББер., Нос., Рах., Кіб., Мих., Гран., Чп., Поп., Тарн., Греб., Розс., ВС, Нес., Красн., Мол., Гл.), ч. р. Частина взуття, що облягає підйом та передню частину ноги.

ПЕРЕЗУТИСЯ *пири^uзутис'* (Г., Ос.), *пири^uзутис'а* (Нес.), док. Скинути одне взуття і взути інше.

ПЕРЕЛИЦЮВАТИ *пирили^uувати*, док. Перешити одяг, зробивши з вивороту лицьову сторону (Х., Сав., Ос., Кам'ян., Мел.).

ПЕРЕМІНИТИ ОДЯГ *пирим'інити^uод'аг*, док. Зняти один одяг та одягти інший; **переодітися** (Вишн., Горш., В.).

ПЕРЕОДІВАТИСЯ *не^uре^uод'іватис'а* (Кат., ММеч., Гор.), *пириод'іватис'а* (Бок., Бен., Тал.), *не^uре^uд'іватис'а* (Лип., Кап., ББ, Ш., Бер., Ух., Піщ., Тал., Род.), *пирид'іватис'а* (Соф., Пал., Ор., Ят., Св., Меч., Г., Тауж., Зап., Гер., Пол., Ман., Гайс., Прм., Дуб., Сав., Л., Рос., Кам., Дж., Міт., Нос., Рах., Мих., Греб., Ск., Кон., Красн., Доб., Мол., Став., Дол., Тан., Ап., СБ, Зат., Іван., Гл.), *пирид'іватис'* (Гр., П'ят., Кривч., Нес.), *не^uре^uд'іватис'а* (Нов., Осіт.), *пири^uд'іватис'а* (ММ, Горд.), *недок.* Знімати один одяг та одягати інший; **переодягатися**.

ПЕРЕОДЯГАТИСЯ *не^uре^uод'а^uгатис'а* (Куял., Степ., Гран., Гус., Ул., Сок., П., Ват.), *пириод'а^uгатис'а* (Г., Ц., КГ, Ант., Важ., Поп.), *пирид'а^uгатис'а* (Ол., Сум., ББер., Сем., Карб.), *не^uре^uод'а^uгац'а* (Тиш.), *пири^uд'а^uгатис'а* (Род.), *недок.* Знімати один одяг та одягати інший || **міняти одягу, перебиратися, переодіватися**.

ПЕРЕПИНКА

ПЕРЕПИНКА *не^нре^нпинка*, ж. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Соф.).

ПЕРЕХІДКИ *не^нрех^нід^нки*, мн. Одяг, що був у вжитку; **одяг ношений** (Ос.).

ПЕРКАЛЬ *не^нр^нкал^н'* (Горш., Ят., Крас., Гр., Ул., Пер., Пол., Дах., Тр., Дуб., Кіб., Мих., Мит., Поп., Греб., Кривч., Вікт.), *пир^нкал^н'* (Вільш., Леух., Сем., Ос., Гран., Тарн., Ром., Черп.), *'перкал^н'* (Соф., ББ, Бес., Піщ., Ол., Чеч., Гайс., Мел., Крут., Рах., Ц., Чп., ВС, Яг., Пуг., Кон., ЗР, Хиж., Одай, Красн., Доб., Род.), ч. р. Тонка дешева бавовняна тканина: *с пир^нкал^н'у пил^н'уш^нки /робл'ат* (Тарн.); *с 'перкал^н'у /навол'ічки /шили* (Кон.).

ПЕРЛИ *'перли*, мн. Коштовна прикраса з натуральних перлин, нанизаних на нитку (Новос.).

ПЕРСТЕНЬ *'персте^н'* (Соф., Горш., Нов., Ор., Ят., СТ, Р., Люш., Св., Кр., ВК, Роз., Меч., КК, Х., Н., Крим., ДП, Лен., Об., Пл., Гол., Чап., Юр., Криж., Уд., Мар., Коб., Кат., VMеч., Ус., Ф., Олек., Пав., Гаг., Тин., Кон., Одай, Рус., Кут., Крив., Нес., Іван., Тал., Вишн., Дол., Кол., Коч., Крс., Ів., Ок., Том., П., Віл.), *'перстин'* (Кап., Крас., Гр., Ш., Ул., С., Бен., Гер., Куял., Пол., Вільш., Леух., Дах., Ман., Сум., ММ, Вес., Вес., Гайс., Мел., Карб., Крут., Тр., Горд., Оз., Прм., Дуб., Кам'ян., Ос., Л., Кам., ББер., Мит., Нос., Семир., Степ., Кіб., Мих., Мит., Чп., Поп., Тарн., Хр., ВС, Осіт., Яг., Кривч., Ост., Лег., Зел., Гус., Юрк., Лоз., Бор.), ч. р.

1. Оздоблена коштовним каменем прикраса на палець (внп) || **каблчка 1, колечко, кільцо 1, обручка 2.**

2. Ковпачок, який одягають на палець, щоб не вколотися голкою під час шиття; **наперсток** (Зат.): *йак /шили / то над'івали 'перстин' /шоб ни ко'лотис'а* (Зат.).

ПЕРСТЕНЬ ОБРУЧАЛЬНИЙ *'персте^н' обр^нучал^н'ний*, ч. р. Обручальний перстень без каменів; **кільцо 2** (Кат.).

ПЕРСТЕНЬ ШЛЮБНИЙ *'перстин' ш^нл'убний*, ч. р. Обручальний перстень без каменів; **кільцо 2** (Нос.).

ПЕРЧА *не^нр^нча* (Ор., Лук., СТ, Р., Кр., Од., Роз., ДП, Дол., Ап., Суш., Крс., Віл.), *пир^нча* (Лип., Кап., Св., Гр., ВТ, Й., Т., Пл., Ух., Пол., Вільш., Тер., Трид., ММеч., Прм., Дж., П'ят., Мит., Нос., Рах., Пуг., Хар., Вікт., Под., Лег., Вишн., Зел., Кол., Том., Черп.,

Род., Яр.), *пар'ча* (ВС), *с. р.* Виріб з будь-якого тонкого матеріалу з відділеннями для всіх пальців, який надівають на кисть руки; **рукавичка**.

ПЕРЧАТКА *пе^нр'чатка* (Бер., Криж., Лад., Зал., Вікн., Хр., Рус., Нес., Гром., П.), *пир'чатка* (Ул., З., Бок., Куял., Ол., Оз., ББер., Степ., Кіб., Мих., Мит., Гран., Кор., Осіт., Хиж., Мол., Баб.), *ж. р.* Виріб з будь-якого тонкого матеріалу з відділеннями для всіх пальців, який надівають на кисть руки; **рукавичка**.

ПЕРЧАТКО *пе^нр'чатко* (Ж., Н., Крим., Лен., Боб., Об., Гол., Криж., Чеч., Уд., Мар., Крут., Лад., VMеч., Ром., Гус., Ів., Пік., Ок.), *пир'чатко* (Нов., Ят., ВК, Тет., Меч., Ш., КК, С., Тауж., Х., Піщ., Пуж., Пер., Сем., Ман., Гайс., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Тар., Ч., Семир., Сат., Поп., Розс., КГ, Кон., Дз., Тал., Став., Коч., Мак., Гл., Лоз., Коб.), *п'ер'чатко* (Чап., Трид.), *пар'чатко* (Пал., Кат.), *с. р.* Виріб з будь-якого тонкого матеріалу з відділеннями для всіх пальців, який надівають на кисть руки; **рукавичка**.

ПЕТЕЛЬКА *пе^нтел'ка* (Ж., СТ, Кап., Кр., Од., ББ, Крас., Роз., Лоз., З., Х., Н., ДП, Лен., Бок., Боб., Об., Гол., МФ, Чап., Куял., Бор., Леух., Юр., Уд., Мар., НО, Лад., Зал., Оз., Кат., MMеч., Вікн., Л., Соб., Ус., Ф., Сок., Хиж., Іван., Вишн., Зел., Гус., ЧО, Дол., Ап., Баб., Тек., Ів., Пік., Гром., Том., Род.), *п^нтел'ка* (Коб., Трид., Тал., Дол., Кол., Олек., Крс., Лук., Мик., Лип., Бес., Тет., Лоз., Меч., Ул., ВТ, Й., КК, Г., Т., С., Тауж., Бер., Зап., Ух., Пл., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., Пол., Вільш., Бор., Сем., Дах., Шар., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Вес., Важ., Гайс., Мел., Карб., Крут., Тр., VMеч., Прм., Сав., Кам'ян., Ос., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., П'ят., Міт., Нос., Рах., Семир., Кіб., Мих., Мит., Гун., Ц., Чп., Кор., Сат., Поп., Тарн., В., Розс., ВС, Осіт., Наг., Ск., Ост., Черп.), *би^нтел'ка* (Ант., Яг.), *ж. р.*

1. Обшитий чи обкиданий нитками проріз на одязі для застібання гудзиків (Соф., Горш., Пал., Ор., Ят., Ж., Тиш., Лип., Лоз., Меч., Ул., ВТ, Й., КК, Г., Тауж., Бер., Бок., Пол., Гол., Чап., Вільш., Леух., Дах., Ол., Ман., ММ, Вес., Важ., Уд., Мел., Карб., КГ, Горд., Зал., Кат., Тр., MMеч., Ос., Рос., Кам., Тар., Ус., Рах., Кіб., Мих., Ц., Чп., Поп., Тарн., В., Розс., ВС, Осіт., Яг., Ск., Ост., Хиж., Іван., Вишн., Зел., Баб., Кол., Юрк., Мик.) || **бретелька 2, застібка 4, петелька прорізна, петля 1.**

ПЕТЕЛЬКА НАКЛАДНА

2. Металева дужечка для застібання гаплика (Соф., Горш., Пал., Тиш., Лип., Кап., ВК, Лоз., Меч., Ул., Й., Бер., Бок., Пуж., Пер., Чап., Куял., Леух., Юр., Сем., Шар., Ол., Ман., ММ, Важ., Уд., Гайс., Мел., Карб., Зал., Кат., Тр., ММеч., ВМеч., Л., Рос., Кам., Ус., Рах., Кіб., Кор., Поп., Розс., Осіт., Ск., Хиж., Зел., Баб., Кол., Юрк., Лук.) || **вушко, гапка, гаплик 2, гапличка, головка гаплика, застібка 2, кобилка 1, петля 2.**

3. Дужечка з ниток для застібання гудзиків (Віл., Ос.) || **вервечка, петелька накладна.**

4. Кінець нитки чи мотузки, складений і зав'язаний кільцем (Об.).

5. Смужки тканини, що утримують на плечах жіночу сорочку; **бретелька (Ух.).**

ПЕТЕЛЬКА НАКЛАДНА *пѐтѐл'ка накладна, ж. р.* Дужечка з ниток для застібання гудзиків; **петелька 3** (Ос., Віл.).

ПЕТЕЛЬКА ПРОРІЗНА *пѐтѐл'ка прор'їзна, ж. р.* Обшитий чи обкиданий нитками проріз на одязі для застібання гудзиків; **петелька 1** (Соф.).

ПЕТЕЛЬКИ *пѐтѐл'ки* (Ц., Поп., Гл., ВС, Став., Мик.), *пѐтѐл'ки* (Крас., Меч., Рос., Губ., Красн., Ром.), *мн.* Вузькі смужки тканини на поясі штанів, в які затягують ремінь; **планочки.**

ПЕТЛІ *'петл'ї, мн.* Вузькі смужки тканини на поясі штанів, у які затягують ремінь; **планочки** (Пал., Гер., ММеч., Семир., Лук., Новос., Дуб.).

ПЕТЛЯ *пѐт'л'а* (Р., Крим., ДП, Криж.), *пѐт'л'а* (Тет., Гр., Ш., Карб.), *ж. р.*

1. Обшитий чи обкиданий нитками проріз на одязі для застібання гудзиків; **петелька 1** (Тет., Гр., Ш., Карб.).

2. Металева дужечка для застібання гаплика; **петелька 2** (Тет., НО, Оз., Мик.).

ПЕТУШОК *пѐтушок* (Нов., ББ, Ул., Й., Мих., Кон.), *пѐтушок* (Ос., Дол., Ап., Род., Ват.), *пѐтушок* (Бен., Тер.), *ч. р.* Хлопчача трикотажна шапочка з приплюснутим верхом; **півник.**

ПЕЧАТКА *пѐчатка* (Нов., Ят., Бес., Дуб., Кон., Дол., Ап., Лук.), *пѐчатка* (Крас., Меч., Ул., ВТ, Г., Т., Бен., Гер., Дах., Ол., Чеч., Гайс., Горд., Тр., Трид., ММеч., Сав., Ос., Рос., Кам., Тар.,

Семир., Мих., Мит., Гран., Поп., В., Осіт., Яг., Вишн.), *ж. р.*
Чоловічий широкий перстень, верхня частина якого прямокутної форми та оздоблена гравіруванням або камінцями.

ПІВНИК *п'іўник*, *ч. р.* Хлопчача трикотажна шапочка з приплюснутим верхом (Ят., Гр., Меч., Ш., Г., С., Вільш., КГ, Горд., Тр., Дуб., Рос., Семир., Степ., Поп., ВС, Нес., Став.): *п'іўник / це ди'т'ача трико'тажна 'шапочка / йак п'ілотка* (ВС) || **петушок**.

ПІДБИВАТИ *п'ідби'вати*, *недок.*

1. Пришивати смужку тканини зісподу спідниці (Нов., Коч.).
п'ідби'вайут сп'ід'ниці'у ўни'зу (Нов.).

2. Прибивати набійку до каблука (Ос.).

ПІДБИВКА *п'ідби'ўка*, *ж. р.*

1. Матеріал, пришитий зісподу одягу; **підкладка 1** (Криж., Бес., Губ.).

2. Підкладка від пояса до коліна в чоловічих штанах; **підкладка 2** (Кат., Рус.).

3. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту внизу штанини; **стрічка 3** (Чп.).

ПІДБІЙ *п'ідб'ій*, *ч. р.*

1. Смужка тканини, пришита зісподу спідниці; **лиштвa 1** (Мел., Мар., Дж., Нов., Лоз., С., Бер., ММ, Крас., Ш., ВТ, Й., Х., Н., Тер., ББер., Ул., Кут., Кат.).

2. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту внизу штанини; **стрічка 3** (Нов., Лоз., С., Бер., ММ, Крас., Ш., ВТ, Й., Х., Н., Тер., ББер., Кут., Кат., Ух., Піщ.).

3. Матеріал, пришитий зісподу одягу; **підкладка 1** (Соф., Ят., Ж., КК, МФ, Сем., Вес., Тр., Трид., Кам'ян., Рос., Зел.).

4. Утеплена підкладка у верхньому одязі (Чеч., Люш., Юр., Оз., Меч., Ол., Черп.).

5. Хутряна підкладка у верхньому одязі (Ол., Черп., Бок., Оз., Меч.).

6. Підшивка під борти (Кривч., Ост., Вишн.).

7. Набійка на підборові взуття; **набійка 5** (Коб.).

ПІДБІЙКА *п'ідб'ійка* (Кам., Гран.), *п'ідб'ойка* (Леух., Став., Тал., Суш., Яг., Зат., Гр., Г., Мол.), *ж. р.*

ПІДБОР

---

1. Матеріал, пришитий зісподу одягу; **підкладка 1** (Леух., Кам., Сем., Яг., Суш.).

2. Підкладка від пояса до коліна в чоловічих штанах; **підкладка 2** (Г., Мол., Гр.).

3. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту внизу штанини; **стрічка 3** (Гран., Зат.).

4. Підкладка або вставка від плечей до половини грудей і спини в чоловічій сорочці народного крою; **підплічка** (Мол.).

5. Набійка на підборові взуття (Тал.) || **набій 7**.

ПІДБОР *п'ідбор* (Соф., Горш., Нов., Ор., Ят., Тиш., Лип., Кап., Св., Кр., Од., Бес., Крас., ВК, Гр., Меч., Ш., ВТ, Й., Г., Т., С., Х., Н., Крим., Бок., Зап., Пол., Гол., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., МФ, Чап., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Криж., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Вес., Уд., Мел., КГ, НО, Лад., Ант., Оз., Кат., Тр., Трид., ВМеч., Ос., Вікн., Дж., ББер., Нос., Ч., Степ., Мит., Гран., Ц., Поп., Тарн., Розс., ВС, Пав., Ск., ЗР, Одай, Гус., Ап., Кол., Ок., Гром., Дуб., Черп., Род.), *п'ідб'ір* (Ж.), *ч. р.* Тверда груба набійка на підошві взуття під п'ятою || **каблук, обчас**.

ПІДБОРТНИК *п'ідбортник*, *ч. р.* Підшивка під бортами (Ост.).

ПІДБОРТОВКА *п'ідбор/тоўка*, *ж. р.* Цупка тканина, якою підшивають комір, борти (Яг., Чп.).

ПІДВИВАТИСЯ *п'ідви/ватис'а*, *недок.* Покривати голову хусткою, обмотуючи кінці навколо шиї, зав'язувати їх ззаду; **зав'язуватися на шию** (Ол.).

ПІДВІСКА *п'ідв'іска* (КК, ДП, Карб.), *под'в'еска* (Лип., Лен., Чап., Куял., КГ, Ос., Рус.), *ж. р.* Прикраса, яку носять на ланцюжку.

ПІДВ'ЯЗАТИ ХУСТКУ *п'ідўй/зати* *хустку*, *док.* Покрити голову хусткою, зав'язати кінці на шиї ззаду; **зав'язатися по-молодицьки** (КГ).

ПІДВ'ЯЗАТИСЯ МОЛОДШИМ КІНЦЕМ *п'ідўй/затис'а* *мо/лодиш'ім* *к'ін'ц'ом*, *док.* Зав'язати хустку так, щоб менший ріжок був зверху, а більший знизу; **зав'язатися меншим кінцем** (Кош): *їак мо/лодиш'ім* *к'ін'ц'ом* *п'ідўй/залас'а* / *т'реба* *пe"pe"п'ідўй/залас'а* / *та* *ї* *ўс'о* (Кош.).

ПІДВ'ЯЗУВАТИСЯ *п'ідўй/азуватис'а*, *недок.*

1. Покривати голову хусткою, обмотуючи кінці навколо шиї, зав'язувати їх ззаду; **зав'язуватися на шию** (Тр., Поп., Вікт., П., Суш., Род.).

2. Покривати голову хусткою, зав'язуючи кінці під підборіддям; **зав'язуватися під бороду** (Дж., Гун.).

ПІДГУЗНИК *п'ідгузник*, ч. р. Пеленка, яка кладеться між ноги (Коч.).

ПІДДІВКА *п'ід':оўка*, ж. р. Чоловічий одяг із домотканого грубого сукна (Лук.).

ПІДЖАК *п'іджак* (Пал., Кап., Бес., Меч., Крас., Гр., Ул., Г., Бер., Ух., Піщ., Гер., Чап., Вільш., ММ, Ск., Ш., Одай), *п'їжак* (Соф., Горш., ББ, Лип., ВТ, Й., КК, Т., Тауж., Гор., Род., Пуж., Куял., Пол., Сем., Тер., Мел., Карб., Крут., Горд., Ант., Гун., Розс., Ян., КГ, Мел., В.), *п'іУжак* (Чп.), ч. р.

1. Верхня частина костюма у вигляді куртки з рукавами й полами на гудзиках (Пал., Кап., Бес., Меч., Крас., Гр., Ул., Г., Бер., Ух., Піщ., Гер., Чап., Вільш., ММ, Ск., Ш., Одай, Соф., Горш., ББ, Лип., ВТ, Й., КК, Т., Тауж., Пуж., Куял., Пол., Сем., Тер., Мел., Карб., Крут., Горд., Ант., Гун., Гор., Розс., Ян., КГ, Мел., В., Чп., Род.).

2. Верхній короткий сукняний одяг із домотканого грубого сукна (Ш., Мел.).

ПІДЗОРНИК *п'ідзорник* (Ят., Крас., Ул., ВТ, Г., Т., Гер., КГ, Горд., Ос., Рос., Кам., Семир., Тар., Поп., Мит., Кон., Вікт., Красн., Мол., Ром., Вишн., Гус., Дол., Ап., Ц., Осіт., Яг., ВС, Тарн., П., Гран., Яр., Кон.), *п'ідо'зорник* (Лук.), *п'ідзорн'ік* (Іван., Тан., Мак.), *подзорн'ік* (Гайс., Мих.), ч. р.

1. Вив'язаний низ спідньої спідниці, який видно з-під верхньої спідниці (Крас., Т., Гайс., Горд.): *до с'п'ід'н'ойі сп'ід'ниц'і приши'вали ўни'зу к'ронку / виу'язували / шоб во'на вигл'а'дала с'п'ід'н' сп'ід'ниц'і / це п'ідзорник* (Крас.).

2. Прямокутне полотнище з вишитим або вив'язаним краєм, що закриває простір між ліжком і підлогою (Ят., Крас., Ул., ВТ, Г., Гер., Гайс., КГ, Ос., Рос., Кам., Тар., Семир., Мит., Гран., Ц., Поп., Тарн., ВС, Осіт., Яг., Кон., Вікт., Красн., Мол., Ром., Іван., Вишн., Гус., Дол., Тан., Ап., Мак., Яр., Лук.): *'бинда 'б'ілойі ма'тер'ійі / і п'ід ни'зом з 'виробом / а'бо з 'д'урчатим / а'бо з 'вишитим /*

ПІДІГНУТИ

або з вибитим узором / чин'айці'а воно до л'іж'ка / до д'івана / шоб було видно й'го с'під'юм покривала (Рос).

ПІДІГНУТИ *п'ід'ігнути*, док. Підшити краї виробу; підрубити (Род.).

ПІДІЙОМ *п'ід'йом*, ч. р. Частина взуття, що облягає передню верхню частину стопи (Ос., Іван.): *у сапошках вус'киї п'ід'йом* (Ос.).

ПІДКЛАДКА *п'ід'клад'ка* (Об., Пл., Гол., МФ, Бор., Юр., Криж., Вес., Лад., Коб., Зал., Оз., Трид., Прм., Кам'ян., Вікн., Соб., Ус., Син., Хр., Олек., ЧО, Крс., Ів., Пік., Гром., Том., Род., Лук.), *п'ітк'латка* (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Тиш., Лип., Кап., Св., Бес., Крас., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Т., Тауж., Бер., Зап., Ух., Піщ., Пуж., Бен., Гер., Пол., Вільш., Леух., Сем., Ол., Чеч., Тер., Ман., ММ, Важ., Гайс., Кат., Тр., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., П'ят., Губ., Нос., Рах., Степ., Кіб., Мих., Мит., Гун., Ц., Чп., Поп., Тарн., Греб., В., Розс., ВС, Осіт., Яг., КГ, Кон., Хиж., Мол., Іван., Зел., Гус., Став., Ап., Баб., Кол., Коч., Гор., Черп., Гл., Мик., Соф., Горш., Нов., Пал., Тиш., Р., Люш., Лип., Кап., Кр., Од., Св., ББ, Бес., Крас., ВК, Тет., Роз., Лоз., Гр., Леух., Меч., Ш., Ул., Піщ., ВТ, Й., КК, Г., Т., Тауж., З., Х., Н., Крим., ДП, Бер., Зап., С., Боб., Ух., Пуж., Пер., Куял., Пол., Вільш., Сем., Шар., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Важ., Крут., Кат., Тр., ММеч., ВМеч., Дуб., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., П'ят., Губ., Мит., Гун., Гран., Ц., Чп., Кор., Поп., В., Розс., Осіт., Яг., КГ, Кон., Ост., Крив., Іван., Тал., Вишн., Гус., Ап., Кол., Черп.), *под'кладка* (Ор., Ят., СТ, Бок., Бен., Меч., Куял., Чап., Мар., Лад., Ф.), *ж. р.*

1. Матеріал, пришитий зісподу одягу (Об., Пл., Гол., МФ, Бор., Юр., Криж., Вес., Лад., Коб., Зал., Оз., Трид., Прм., Кам'ян., Вікн., Соб., Ус., Син., Хр., Олек., ЧО, Крс., Ів., Пік., Гром., Том., Род., Лук., Соф., Горш., Нов., Пал., Тиш., Р., Люш., Лип., Кап., Кр., Од., Св., ББ, Бес., Крас., ВК, Тет., Роз., Лоз., Гр., Леух., Меч., Ш., Ул., Піщ., ВТ, Й., КК, Г., Т., С., Тауж., З., Х., Н., Крим., ДП, Бер., Зап., Боб., Ух., Пуж., Пер., Куял., Пол., Вільш., Сем., Шар., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Важ., Крут., Кат., Тр., ММеч., ВМеч., Дуб., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., П'ят., Губ., Мит., Гун., Гран., Ц., Чп., Кор., Поп., В., Розс., Осіт., Яг., КГ, Кон., Ост.,

Крив., Иван., Тал., Вишн., Гус., Ап., Кол., Черп., Ор., Ят., СТ, Бок., Бен., Чап., Мар., Лад., Ф.) || **підбивка 1, підбій 3, підбійка 1, підшивка¹ 1, підшивок, спідка 1.**

2. Підкладка від пояса до коліна в чоловічих штанах (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Тиш., Лип., Кап., Св., Бес., Крас., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Т., Тауж., Бер., Зап., Ух., Піщ., Пуж., Бен., Гер., Пол., Вільш., Леух., Сем., Ол., Чеч., Тер., Ман., ММ, Важ., Гайс., Кат., Тр., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., П'ят., Губ., Нос., Рах., Степ., Кіб., Мих., Мит., Гун., Ц., Чп., Поп., Тарн., Греб., В., Розс., ВС, Осіт., Яг., КГ, Кон., Хиж., Мол., Иван., Зел., Гус., Став., Ап., Баб., Кол., Коч., Ів., Гор., Черп., Род., Лук., Гл., Мик., Ят., Меч., Бок., Куял.) || **наколінник, підбивка 2, підбійка 2, підколінник, підшивка¹ 8, спідка 2.**

3. Підкладка або вставка від плечей до половини грудей і спини в чоловічій сорочці народного крою; **підоплічка** (Юр., Уд., Коб., Зал., Соб., Рос., Ів., Гром., Гор., Новос., СТ, Р., Кап., Од., Й., ДП, Лен., Лен., Боб., Піщ., Вільш., Сем., Шар., Ол., Чеч., Вес., Важ., Кам., Дж., Ч., Рах., Гун., Поп., Син., Греб., Хр., КГ, Ост., Красн., Иван., Тал., Ром., СБ, Мик., Ят., Ф.).

4. Друга підошва на половину ступні, яку прикріплюють ззовні на основну підошву взуття; **підметка** (Криж.).

5. Підстилка з тканини, яку кладуть під ступню у взуття; **устілка** (Прм.).

ПІДКЛИННЯ *п·ітк^ллин'я*, *с. р.* Кли́н під рукавом чоловічої сорочки народного крою або верхнього жіночого одягу; **ластка** (ЗР).

ПІДКОВА *п·ід^мкова*, *ж. р.* Металева дугоподібна набійка на підборові взуття (Горш., Дах.): *п·ід^мкову наби^лвали на каб^ллук / шоб ни сти^лрау^с'а* (Дах.) || **підковка.**

ПІДКОВКА *под^мкоўка* (Бен.), *ж. р.*, *змени.* до **підкова.** Металева дугоподібна набійка на підборові взуття; **підкова** (Бен.): *под^мкоўка / шоб ни сти^лралис'а каблуч^кки* (Бен.).

ПІДКОЛІННИК *п·ід^мкол'ін.ик* (Ант., ВМеч., ММеч.), *поткол'ен'ік* (Крив.), *ч. р.* Підкладка від пояса до коліна в чоловічих штанах; **підкладка 2.**

ПІДМЕТКА *п·ідметка* (Горш., Нов., Ор., Ят., Тиш., Р., Люш., Лип., ББ, ВК, Тет., Лоз., Гр., Ул., Й., Т., Х., Н., Крим., ДП,

ПІДМЕТОК

Лен., Боб., Піщ., Пуж., Пер., МФ, Пол., Вільш., Леух., Юр., Сем., Дах., Ол., Чеч., ММ, Мар., Карб., КГ, Тр., Оз., Кат., Трид., ММеч., VMеч., Прм., Дуб., Кам'ян., Ос., Вікн., Тар., Ус., Ф., Дж., ББер., Ч., Рах., Кор., Сат., Син., Хр., В., Розс., Пав., Буз., Ск., Хиж., Рус., Хар., Іван., Тал., Баб., Кол., Коч., Суш., Крс., Юрк., Том., Черп., Мик.), *подметка* (Кап., Меч., Рос.), *підмотка* (Бок.), *ж. р.* Друга підошва на половину ступні, яку прикріплюють ззовні на основну підошву взуття || **підметок, підкладка 4.**

ПІДМЕТОК *підметок*, *ч. р.* Друга підошва на половину ступні, яку прикріплюють ззовні на основну підошву взуття; **підметка** (Соф., Пал., Ж., СТ, Крас., Лоз., Г., Бор., Тер., Ман., Вес., Важ., Гайс., Лад., Соб., П'ят., Нос., Семир., Степ., Гран., Ц., Тарн., ВС, Олек., Наг., Сок., Тин., Кривч., Зел., СБ, Ок., Віл., Лук.).

ПІДОДІЯЛЬНИК *підод'йал'нік* (Соф., Горш., Нов., Пал., Ят., Лип., Бес., Крас., Гр., ВТ, Г., Ух., Гер., Тер., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Ос., Вікн., Рос., Кам., Семир., Кон., Іван.), *підод'їйал'нік* (Кат.), *подод'йал'нік* (Ор., СТ, Тиш., Кап., Ш., Тауж., Бер., Бок., Чап., Куял., Вільш., Ол., Чеч., ММ, Гайс., Мар., Крут., Прм., Л., Дж., Гус.), *подод'йал'ник* (Мел.), *подод'їйал'ник* (Ман.), *подгод'йал'нік* (Т.), *підгод'йал'нік* (Сем.), *подод'їйал'нік* (Р., Од., ББ, ДП, Лен., Боб., Важ., Уж.), *ч. р.* Легкий чохол, який одягають на ковдру.

ПІДОДІЯЛЬНИЧОК *підод'йал'нічок* (Ул., КК, Дах., Ос., Леух., Черп.), *подод'йал'нічок* (Пол., Тар.), *ч. р., зменш.* до **підодіяльник**. Легкий чохол, який одягають на дитячу ковдру: *б'ілий підод'йал'нічок буу' вибитий / або вишитий* (Ос.).

ПІДОПЛІЧКА *підопл'ічка* (Соф., Горш., Нов., Пал., Ж., Люш., Лип., Св., Кр., ББ, Бес., ВК, Крас., Тет., Роз., Ул., КК, Г., Т., Бер., Пл., Ух., Пуж., Гер., МФ, Куял., Пол., Леух., Тер., ММ, Гайс., Карб., Крут., НО, Оз., Трид., Прм., Дуб., Сав., Вікн., Ус., П'ят., Нос., Степ., Кіб., Мих., Ц., Чп., ВС, Яг., Тин., ЗР, Кут., Крив., Вікт., Под., ЧО, Дол., Ап., Тек., Зат., Кол., Пік., Том., Род., Віл., Лук.), *підопл'ічка* (Тарн., Пер., Тар.), *під^мпл'ічка* (Олек., Крс.), *під^мпл'ічка* (Зв.), *ж. р.* Вставка в чоловічій сорочці народного крою від плечей до половини грудей і спини: *сорочка шийш'а с ком'іром / а то'д'і підопл'ічка / шоб ни так мас'тилос'а / ни*

по'т'іло (Чп.) || вставка 1, гестка 1, кокетка 6, маніжка 2, надплічники 2, опліччя, підбійка 4, підкладка 3, підплечники 2, підплечики, підплічник, підшивка¹ 2, плечко.

ПІДОШВА *п'ідошва* (внп), *ж. р.* Нижня тверда частина взуття від носка до закаблука (внп) || підплата.

ПІДОШВА КОЖАНА *п'ідошва* ¹*кожана*, *ж. р.* Подошва зі шкіри (Ант., Ос.).

ПІДОШВА РЕЗИНОВА *п'ідошва* *ро'зин'ана*, *ж. р.* Подошва з гуми (Ант., Ос.).

ПІДПАХНИК *п'ім'пахник*, *ч. р.* Клин під рукавом чоловічої сорочки народного крою або верхнього жіночого одягу; *ластка* (Кат.).

ПІДПЛАТА *п'ідп'лата*, *ж. р.* Нижня тверда частина взуття від носка до закаблука; *підшва* (Ж.).

ПІДПЛЕЧИК *поти'л'еч'ік*, *ч. р.* Підкладка на плечі одягу біля рукава у вигляді маленької подушечки; **наплічник** (Ол.).

ПІДПЛЕЧИКИ *п'ітп'лечики*, *мн.* Підкладка або вставка від плечей до половини грудей і спини в чоловічій сорочці народного крою; *підоплічка* (Х.).

ПІДПЛЕЧНИК *п'ід^мп'лечник* (Тиш., Вільш., Яг., Лук., Мит., Кривч., Кат., Мик., Ват.), *п'ід^мп'л'ічник* (Ів., Кам'ян., Іван.), *п'ід^мп'л'ечн'ік* (Ул.), *ч. р.*

1. Підкладка на плечі одягу біля рукава у вигляді маленької подушечки; **наплічник** (Тиш., Вільш., Яг., Лук., Мик., Ват., Ул., Іван.).

2. Підкладка або вставка від плечей до половини грудей і спини в чоловічій сорочці народного крою; *підоплічка* (Кривч., Кат., Кам'ян., Ів., Мит).

ПІДРУБИТИ *п'ідру'бити*, *док.* Підшити краї виробу (Соф., Горш., Ор., Ят., Кап., Св., Меч., Ш., Ул., Г., Т., Пол., Вільш., Ол., Тер., Ман., Мел., Горд., Прм., Сав., Ос., Л., Рос., Кам., ББер., П'ят., Ц., Поп., Греб., Розс., Осіт., Ск., Доб., Став., Кол., Ів., Гор., Яр., Бес., Пер., Дуб., Дж., Мит., Ап., Кам'ян., Сав., Черп., Том.) || **підігнути**.

ПІДРУБКА *п'ідру'пка*, *ж. р.* Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту внизу штанини; **стрічка 3** (Нов.).

ПІДСЛІДНИКИ

ПІДСЛІДНИКИ *п·ідсл'ідники*, перев. *мн.*, в одн. *ч. р.* *п·ідсл'ідник*. Капронові шкарпетки до кісточок; **нап'ятники** (Гл.).

ПІДСТИЛКА *п·ітс'тилка* (Ж., Н., Об., Пл., НО, Криж.), *п·ітс'т'ілка* (Бор., Зал., Х.), *п·ітс'ц'ілка* (Леух., Шар., Рос., Кам., Нос., Рах., Мит., Хар., Мол., Тал., Тан., Баб., Том., Черп.), *п·ітс'ц'елка* (Сав., Ф., Ром.), *потс'ц'елка* (Лип., Зап., Син.), *потс'ц'ілка* (ББ), *ж. р.* Підстилка з тканини, яку кладуть під ступню у взуття; **устілка**.

ПІДСТІЖКА *п·ід^мс'т'ож^мка* (ЧО), *п·ід^мс'ц'ож^мка* (Дол., Віл., Гайс.), *ж. р.* Підкладка, яка прикріплюється до верхнього одягу.

ПІДТИЧКА *п·іт.ичка*, *ж. р.*

1. Низ жіночої сорочки, який видно з-під спідниці (Соф., Нов., Лип., Св., Бес., Крас., Гр., У., С., Бер., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Леух., Гайс., Карб., КГ, Прм., Кам'ян., Кам., Рос., Тар., Дж., Рах., Кіб., Гран., Ц., Чп., Поп., Тарн., Греб., В., Розс., Сок., Ск., Пуг., Тр., Одай, Хар., Красн., Іван., Зел., Дол., Ап., Ап., Юрк., Ів., Черп., Чеч., Ант.): *п·іт.ичка* вигл'адала с *п·ід^м сп·ідниці* на /зо_два /пал'ц'і (Тарн.); *от* моло'диц'а *п·іш*ла / *п·іт.ичка* /б·іла / та'ка /гарна / значит' / *то* це во'на ха'з'айка та'ка (Пуг.).

2. Вишитий низ жіночої сорочки, який видно з-під спідниці (Гер., ББер., Семир., Степ., Мих., Мит., КГ, Сем., Важ., Мар., Губ., Тер., Ман., Доб., Тек., Гор., Віл.): *п·іт.ичка* вигл'адала с *п·ід^м сп·ідниці* р'іуно'м·ірно / у'д'івали на с'в'а'та / в'іс'і'л'а / про /буден' ден' ни хо'дили (Тер.) || **підтичка вишита**.

3. Передня частина жіночої сорочки, яку видно, коли поділ спідниці піднято й заправлено в пояс (Ор., Ят., Мел., ББ, Т., Тауж., Кат., Пол., Горд., Сав., ЗР, Хиж., Вікт.): *ко*лис' хо'дили до /р'ічки /прати / *п·іт.и*кали *сп·ідниці*у / а с'пере'д'і вигл'адала со'рочка /це була /п·іт.ичка (ЗР).

4. Спідня спідниця (Чап., Куял., Вільш., Дуб., Ос., Осіт.).

5. Спідня спідниця, оздоблена мереживом, яку одягали під верхню спідницю так, щоб виглядало мереживо (Кап., Бок., Бен., ВМеч., П.).

6. Жіноча полотняна сорочка; **сорочка 2** (Юр., Суш., Крс.).

7. Пришита нижня частина жіночої сорочки (Пал., Ол., Тр., Уд.).

ПІДТИЧКА ВИШИТА *'n'it.ичка 'вишита*, ж. р. Вишитий низ жіночої сорочки, який видно з-під спідниці; **підтичка 2** (Дах., Л., Важ.): *'вишита 'n'it.ичка виступає* с *під спідниці* (Л.).

ПІДТЯЖКИ *п'і'д'т'аж'ки* (Соф., Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., ББ, Бес., Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Т., С., Бок., Пер., Бен., Гер., Леух., Сем., Дах., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., Гайс., Мел., КГ, Ант., Кат., Дуб., Сав., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., ББер., Семир., Степ., Гран., Поп., Тарн., Осіт., Вишн., Зел.), *п'і'т'ажки* (Горд., Ап., Тек., Піщ., Прм., П., Гор.), ж. р.

1. Шлейки, які підтримують чоловічі штани (Соф., Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., ББ, Бес., Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Т., С., Бок., Пер., Бен., Гер., Леух., Сем., Дах., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., Гайс., Мел., КГ, Ант., Кат., Дуб., Сав., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., ББер., Семир., Степ., Гран., Поп., Тарн., Осіт., Вишн., Зел., Горд., Ап., П., Тек., Гор.) || **помочі**.

2. Стрічки тканини, що утримують на плечах жіночу сорочку (Піщ., Прм.).

ПІДЧИНЯТИ ВЗУТТЯ *под'чи'н'ати ўзут'а*, *недок.* Ремонтувати взуття; **лагодити взуття** (Пер.).

ПІДШИВАТИ *п'і'тши'вати*, *недок.* Пришивати тканину зісподу одягу (Нов., Бок., Лос., Ап.).

ПІДШИВКА¹ *п'і'д'шиўка* (Пл., Гол., МФ, Чап., Бор., Юр., Криж., Ол., Вес., НО, Тр., Коб., Зал., Оз., Трид., ММеч., Соб., Зел., Коч., Крс., Тек., Рос.), *п'і'т'шиўка* (Нов., Ят., СТ, Св., Кр., Крас., Лоз., Меч., Ул., Й., Х., Лен., Бок., Ух., Пуж., Вільш., Леух., Сем., Дах., Гайс., Мел., Карб., Крут., Гун., Гран., Пуг., Іван.), *п'і'т'шифка* (Ж.), ж. р.

1. Матеріал, пришитий зісподу одягу; **підкладка 1** (Ж., Ят., Тиш., Р., Кр., Крас., Лоз., Меч., Т., С., ДП, Лен., Бок., Пл., Пуж., МФ, Чап., Бор., Дах., Криж., Гайс., Карб., НО, Зал., Кам'ян., Іван.).

2. Підкладка в чоловічій сорочці від плечей до половини грудей і спини; **підплічка** (Вес., Пуг., Зел.): *п'і'т'шиўка у чолов'ячих сорочках на плечах / удвоє / шоб ни р'валос'* (Пуг.).

ПІДШИВКА²

---

3. Тканина, яку підшивають зісподу манжета чи коміра (Юр., Тр., Осіт., Коч., Крс.): *n·ið^m /ком·іp / n·ið^m /чохли / іс прос¹тойї тка¹нини n·ið^m/шиўка / бо шерс¹ц¹ ку¹сайиц¹а* (Коч.).

4. Тканина, яку підшивають під борти верхнього одягу (Леух., ММеч., Сок., Тал.).

5. Підігнутий, підрублений край тканини (Вільш., КГ, Ман., Сем.).

6. Смужка тканини, пришита зісподу спідниці; **лишт¹тва 1** (Нов., Ул., Гран.).

7. Підкладка, утеплена ватою (Став., Зв.).

8. Підкладка від пояса до коліна в чоловічих штанах; **підкладка 2** (Тек.).

9. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту вниз штанини; **стрічка 3** (Рос.).

ПІДШИВКА² *n·it^m/шиўка*, ж. р. Процес підшивання чобіт (Тауж., Юрк.).

ПІДШИВОК *n·ið^m/шивок*, ч. р. Матеріал, пришитий зісподу одягу; **підкладка 1** (Юр.).

ПІДШТАНИКИ *n·ið^m/штаники* (ДП, МФ, Мел., Лад., Буз., Ск., Нес.), *n·ið^m/штан.ики* (Ж., Кр., Х., Гол., НО, Трид., Пав., Ок.), *n·ið^m/штан'іки* (Ант., Хар., Крас., КК, Дж., Ц., Тарн., Наг., Тин., Іван., Ів.), *под^m/штан'іки* (Ор., Ят., Тауж., Бор., Карб., Горд., Семир., Дз., Коч., Лук., Ант., Сат., Дол.), *пош¹/штан'іки* (Р., Кап., Ул., Бер., Зап., Ух., Піш., Пуж., Гер., Леух., Чеч., Важ., Прм., Дуб., Сав., Кам'ян., Вікн., Тар., Ус., Ф., Рах., Кіб., Мих., Розс., Яг., КГ, Кон., Под., Ром., Тан., Черп., Мак.), *пош¹/штаники* (Об.), мн. Спідні чоловічі штани; **кальсони**.

ПІД'ЮБНИК *n·ið¹/йубник* (Соф., Т., Ол., Кг, Дуб., Рос., Кам., ББер., Семир., Мих., Мит., Гран., Ц., Греб., КГ, Ап., СБ, Мак., Віл.), *n·ið¹/йупник* (Горш., Нов., Пал., Тиш., Крас., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., С., Бок., Пер., Бен., Гер., Леух., Сем., Дах., Чеч., Тер., Ман., Гайс., Мел., Кат., Трид., ММеч., Сав., Ос., Тар., Дж., Поп., Тарн., Осіт., Одай, Нес., Красн., Доб., Мол., Іван., Вишн., Зел., Став., Дол., Тан., Гор., П., Яр., Лук., Гл.), ч. р.

1. Спідня спідниця, яку одягають під верхню спідницю, якщо та просвічується, або для того, щоб надати верхній спідниці пишної форми (ББ, Крас., Сем., Бен., Ол., Тер., Гайс., Мел., Крут.,

Трид., ММеч., Дуб., Сав., Рос., Кам., Степ., Кіб., Мит., Поп., Осіт., Мол., Дол., СБ, Мак., Яр., Ор., Ят., Бес., Меч., Ш., Ул., Й., Т., С., Бок., Ман., Кат., Ос., Тарн., Одай, Іван.): *п'ід'йупник ўд'івали / шоп к'рашче сто'йала сп'ід'ниц'а / йак худа л'у'дина / та ї рас'нен'ко сто'йало* (Тарн.).

2. Спідня спідниця з мереживом (ВТ, Г., Пер., Гер., Дах., Л., Тар., Ц., Зел., Тан., Ап., Черп., Лук.): *була димка с полот'на і до нейї пришивалос' круживо / а'бо оп:л'італос'а круживом / зупчиками / і во'на ўд'івалас'а та димка п'ід низ / п'іт ц'у верхн'у / так шо коли і'деш / то шоб^н ц'і зупчики було видно / це п'ідйупник* (Дах.).

3. Підкладка у спідниці (Тиш., Леух., Чеч., Дж., ББер., Мих., Гран., Греб., Кон., Нес., Красн., Доб., Вишн., Став., Гор., П., Степ., Віл., Гл.): *п'ід'йупник пришивають дл'а того / шоб ни св'ітилас'а сп'ід'ниц'а* (Нес.).

ПІЖАМА *п'іжама* (Соф., Горш., Пал., Ят., СТ, Тиш., Р., Лип., Кап., Св., Од., ББ, Бес., Крас., ВК, Лоз., Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, КК, Г., Т., Тауж., ДП, Бер., Лен., Боб., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Чап., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Ол., Чеч., Тер., Ман., ММ, Уд., Гайс., Мел., Мар., Крут., Кат., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Прм., Дуб., Сав., Кам'ян., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., Ус., Дж., ББер., П'ят., Рах., Семир., Степ., Кіб., Мит., Гун., Ц., Поп., В., ВС, Осіт., Іван., Зел., Гус., Ап., Кол., Черп.), *п'іджама* (Й., Куял., Карб., Ос., Міт., Нос., Мих., Ск., Мик.), *п'іУжама* (Бен., Ос., Чп., Дол., Нов., Ор., С.), *п'ожама* (Бок.), *ж. р.* Костюм зі штанів і куртки вільного крою, який одягають для сання.

ПІКЕ *п'іке*, *с. р.*, *невідм.* Вид шва, яким обрублюють тканину (ВМеч.).

ПІЛКА *п'ілка*, *ж. р.*

1. Одна з частин спідниці (Нов., Ор., ББ, Бес., Крас., Пуж., Бор., Сем., Дах., Шар., Мел., Мар., Карб., Ант., Кат., Прм., Дуб., ББер., П'ят., Міт., Нос., Ч., Семир., Мих., Мит., Гун., Гран., Ц., Поп., Греб., В., Розс., ВС, Сок., Буз., Кривч., Кон., Ост., Хиж., Одай, Рус., Кут., Вікт., Красн., Мол., Іван., Ром., Лег., Вишн., Зел., Тан., Ап., СБ, Тек., Коч., Юрк., Ів., Гор., Черп., Род., П., Лук., Мик.): *у сп'ід'ниц'і / п'е^уредн'а п'ілка / задн'а п'ілка* (Тан.).

ПЛОТКА

2. Незшита спідниця, яку застібають на гудзик (КГ, Тар.).
п'ілка / це сп'ідниц'а / обгор'талис'а 'нейу і зашч'і'бали на 'гу'Вик (Тар.).

3. Шматок тканини на всю її ширину (Ят., Вільш., Ол., Гайс., Мел., Тр., Л., Рос., Кам., Губ., Син., Осіт., Олек., Наг., ЗР, Доб., Тал., Баб., Суш., Ж., Т., Ок.).

4. Вузька, довга підстилка на підлогу (СТ, Тиш., Р., Лип., Кап., Св., Кр., Од., Лоз., Гр., Ул., Й., З., Н., Крим., Лен., Боб., Об., Пл., Криж., Гол., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Чап., Куял., Пол., Сум., Трид., ММеч., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Ф., Нес., ЧО, Юрк., Мак., Новос.).

5. Домоткана доріжка (Бок., Ос., Роз., ВТ, Й., Зап., С., Тер., Ман., Вес., Меч., Ш., Уд., Бен., Тауж., Х., Гер.): *п'ілка / це до'рожж'ка / на ве'рс'тат'і ро'били (Гер.); п'ілка / домот'кана вешч' / ки'далас'а на пол / засти'л'али ос'лони (Бок.).*

6. Шматок тканини шириною сімдесят сантиметрів (МФ, Крут.).

7. Довга ряднина (Роз., ВТ, Й., С., Тер., Ман., Вес., Меч., Ш., Уд.): *п'ілка / це р'ад'нина / шо ско'тин'і ни'сут' 'йісти / 'с'іно / со'лому (Меч.); п'ілка / дл'а 'виносу 'мусора (Ш.).*

8. Рядно (Зап.).

9. Край кожної з половин одягу, що розгортається спереду; **пола** (Іван.).

ПЛОТКА *п'ілотка, ж. р.*

1. Літній головний убір, який носять солдати (Горш., ВТ, Ц., Ос., Новос.).

2. Легкий головний убір піонерів (Ос.).

ПНЕТКИ *п'інетки (Дах., Семир., Осіт., Кон.), п'ін'етки (Меч., Ол., ВС, Ост., Став.), перев. мн., в одн. ж. р. п'ін(н')етка.* Дитяче взуття з тонкої штучної шкіри; **чопики 2:** *п'інетки / с'кож'і то'нен'койі / на шну'рочках (Дах.).*

ПІРСІНГ *п'ірс'інг, ч. р.* Металева прикраса, якою прикрашають ніздрі, брови, пуп та інші частини тіла, проколюючи їх (СБ, Род.).

ПЛАВКИ *п'лаўки, мн.*

1. Короткі чоловічі труси, які щільно прилягають до тіла, призначені для купання (внп).

2. Короткі труси з бавовни (внп).

ПЛАНКА *п'ланка*, ж. р. Смужка тканини спереду сорочки чи блузки, на якій знаходяться різні петельки (Нов., Ор., Ят., Тиш., Г., Т., Бок., Пер., Леух., Дах., Ос., Тар., Дж., Мит., Гран., Гер., Ол., Тер., Гайс., Мел., Дол., Ап.): *п'ланка на со'роц'і / де пите^л'ки проби'вайут* (Мит.).

ПЛАНОЧКИ *п'ланочки*, мн. Вузькі смужки тканини на поясі штанів, в які затягують ремінь (Чеч.) || **бретельки, гаплички, лямки, пасочки, петельки, петлі, поворозки, рулик, фліци, хлястики, шафка, шльобочки, шльовки.**

ПЛАТ *плат*, ч. р.

1. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Тр., Трид., Сав., Тар., Ап.).

2. Матеріал, який стелять на підлогу (Роз., Ш., Рос., Мих., В.): *плат / це важ'кий / цуп'кий матер'іал / у 'вигл'ад'і рад'на / йа'кий с'тел'ат на 'земл'у* (Рос.).

3. Шматок грубої тканини (Ж., ББер., Х., Вес.).

4. Цупкий матеріал, який використовують на виробництві (Ман., Гайс., Горд., Гун., Карб.): *плат / ма'тер'іа у 'завод'і на п'рес'і* (Ман.); *сти'лили плат на 'земл'у у 'сахарному завод'і* (Горд.).

5. Покривало для покійника (Н., Лад.).

6. Велика квітчаста хустка (Нов.).

7. Великий теплий шарф (Лен.).

8. Покривало (Соб.).

9. Доріжка на підлогу (Бор.).

ПЛАТОК *платок*, ч. р.

1. Жіночий головний убір квадратної форми з будь-якої тканини; **хустка** (Пал., СТ, Тиш., Р., Бес., ВК, Тет., Лоз., ВТ, Г., Т., З., Н., Крим., Бер., Лен., Бок., Зап., Боб., Бен., Чап., Криж., Лад., Оз., Трид., ММеч., Сав., Кам'ян., Рах., Гун., Ап., Суш., Юрк., Гл., Мик.).

2. Невелика хустка з тонкої тканини; **хустинка 1** (Кам., Гром.).

3. Хусточка для витирання носа, обличчя; **носовик** (Роз., Бор., НО, Горд.).

ПЛАТОК ВЕЛИКИЙ

ПЛАТОК ВЕЛИКИЙ *пла'ток ве^лликий*, ч. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Крас.).

ПЛАТОК ГАЗОВИЙ *пла'ток 'газовий*, ч. р. Хустка з дуже тонкої прозорої тканини; **хустка газова** (Соф.): *'газовий пла'ток / та'кий йак кап'ронова 'чулка* (Соф.).

ПЛАТОК НАКИДНИЙ *пла'ток накид'ний*, ч. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Тиш.).

ПЛАТОК НОСОВИЙ *пла'ток носо'вий*, ч. р. Хусточка для витирання носа, обличчя; **носовик** (ВК, Чап., ЗР, Іван., СБ, Мит.).

ПЛАТОК СИТЦЕВИЙ *пла'ток 'сицц.и'вий*, ч. р. Невелика хустка з ситцю; **хустка ситцева** (Тиш., Пал.).

ПЛАТОК ТЕПЛИЙ *пла'ток 'теплий*, ч. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Боб., Бен.).

ПЛАТОК ЦИГАНСЬКИЙ *пла'ток ци'ганс'кий*, ч. р. Велика чорна, квітчаста хустка з тороками; **хустка циганська**² (Крас., Гус., Гл.).

ПЛАТОЧОК *пла'точок* (Соф., Горш., Пал., Ор., СТ, Тиш., Р., Люш., Лип., Кап., Кр., Од., ББ, Бес., Крас., Лоз., Ш., ВТ, Й., КК, Г., Т., С., Тауж., З., Х., Н., ДП, Бер., Лен., Бок., Зап., Об., Пл., Гол., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., МФ, Пол., Вільш., Шар., Криж., Ол., Чеч., Тер., Ман., Вес., Важ., Уд., Гайс., Мар., Карб., Крут., Коб., Ант., Кат., Трид., ММеч., ВМеч., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Рос., Тар., Тар., Ф., Ч., Рах., Гран., Ц., Чп., ВС, КГ, Олек., Наг., Ск., Кривч., Ост., Одай, Рус., Кут., Хар., Нес., Вікт., Под., Зел., Гус., Дол., Ап., Баб., Зат., Кол., Коч., Юрк., Пік., Ок., Гром., Гор., Черп., Род., Яр.), *пла'точ•ок* (Лад., Зал.), ч. р.

1. Хусточка для витирання носа, обличчя; **носовик** (внп).

2. Невелика хустка з тонкої тканини; **хустинка 1** (Тр., Степ., Ват.).

ПЛАТТЯ *п'лат'а* (внп), *п'лат'а* (Нов., Крас., ВК, Тет., Н., Зал., Оз., Кат., Трид., Наг., Лук.), с. р.

1. Жіночий одяг, верхня частина якого, що відповідає кофті, становить єдине ціле з нижньою частиною, що відповідає спідниці; **сукня 1** (внп).

ПЛАТТЯ ВІЛЬНОГО КРОЮ

2. Довгий легкий чоловічий одяг без застібок (Дж.): *ра/н'іше було п'лат'а дл'а чоло/в'ік'іу* (Дж.).

ПЛАТТЯ В ОБТЯЖКУ *п'лат'а ў оп'т'аж^мку*, *с. р.* Плаття, яке щільно облягає стан; **плаття приталене** (Кон., Зат.).

ПЛАТТЯ В ТАЛІЮ *п'лат'а ў 'тал'іу*, *с. р.* Плаття, яке щільно облягає стан; **плаття приталене** (Гр., Ул., Вільш., Важ., ВС, Доб., Вишн., Тан., Юрк., Род., Мак.).

ПЛАТТЯ ВЕСІЛЬНЕ *п'лат'а ве^м'с'іл'не* (Гус.), *п'лат'а ~* (Пал., ББ, Бес., Крас., Гр., КК, Г., Зап., Ух., Гер., МФ, Шар., Важ., Мел., Карб., Горд., Кат., VMеч., Дуб., Вікн., Кам., Тар., Дж., ББер., Рах., Степ., Мит., Поп., Розс., ВС, Осіт., Яг., Кривч., ЗР, Одай, Крив., Хар., Дз., Вікт., Красн., Доб., Вишн., Ап., Кол., Ів., Черп., Яр.), *~ ви'с'іл'не* (Соф., Горш., Нов., ВТ, Тауж., Тр., Трид., MMеч., Л., Ц., КГ, Рос.), *~ в'і'с'іл'не* (Сем., Тер., Ман., Коч.), *с. р.* Весільне плаття нареченої || **плаття свадібне, плаття шлюбне, сукня 8.**

ПЛАТТЯ ВИХІДНЕ *п'лат'а вих'ідне*, *с. р.* Святкова сукня (Карб., Сем.).

ПЛАТТЯ, ВІДРІЗНЕ ПО ТАЛІЇ *п'лат'а / в'ідр'ізне по 'тал'іі* (Ор.Ят., Св., Бес., Крас., Меч., Ш., Ул., Бок., Ух., Піщ., Гер., Сем., Дах., Шар., Ол., Чеч., Тер., Ман., MM, Мел., Кат., Тр., MMеч., VMеч., Кам., Дж., Розс.), *~ одр'ізне ~* (Нов.), *с. р.* Приталене плаття з поперечним швом на талії; **плаття з відрізною талією.**

ПЛАТТЯ ВІЛЬНЕ *п'лат'а 'в'іл'не* (Бер., Вишн., Тек.), *~ 'вол'не* (Важ., Коч.), *с. р.*

1. Плаття для вагітної жінки, вузьке в плечах і розширене донизу; **плаття розкльошонне** (Коч.).

2. Неприталене плаття; **плаття пряме** (Бер., Вишн., Тек., Важ.).

ПЛАТТЯ ВІЛЬНОГО КРОЮ *п'лат'а 'вол'ного к'ройу* (Леух., Ос., ББер., Степ., Мих., Род.), *~ пок'ройу* (Важ., Дж., Поп., Розс., Гор.), *~ к'ройа* (Т., Тауж., Прм.), *с. р.*

1. Плаття для вагітної жінки, вузьке в плечах і розширене донизу; **плаття розкльошонне** (Т., Тауж., Леух., Прм., Ос., ББер., Степ., Мих., Род., Важ., Дж., Поп., Розс., Гор.).

2. Неприталене плаття; **плаття пряме** (Леух.).

ПЛАТТЯ ВУЗЬКЕ

ПЛАТТЯ ВУЗЬКЕ *п'лат'а вус'ке*, *с. р.* Плаття, яке щільно облягає стан; **плаття приталене** (Пал., Меч., Й., Бок., Ух., Пуж., Леух., Дж.).

ПЛАТТЯ ДО ТАЛІЇ *п'лат'а до 'тал'ійі* (Соф., Крут., Дуб., Хиж., Одай, Ром., СБ, Яр., Лук.), ~ *по 'тал'ійі* (Шар., ББер., П.), *с. р.* Плаття, яке щільно облягає стан; **плаття приталене**.

ПЛАТТЯ ДО СТАНУ *п'лат'а до с'тану*, *с. р.* Плаття, яке щільно облягає стан; **плаття приталене** (Карб.).

ПЛАТТЯ З ВІДРІЗНОЮ ТАЛІЄЮ *п'лат'а з в'ідр'із'нойу 'тал'ійейу*, *с. р.* Приталене плаття з поперечним швом на талії (Гус.) || **плаття, відрізне по талії, плаття із станіком**.

ПЛАТТЯ ЗАВУЖЕНЕ *п'лат'а за'вужане*, *с. р.* Плаття, яке щільно облягає стан; **плаття приталене** (Соф.).

ПЛАТТЯ ІЗ СТАНІКОМ *п'лат'а із с'тан'іком*, *с. р.* Приталене плаття з поперечним швом на талії; **плаття з відрізною талією** (Тар.).

ПЛАТТЯ КАШЕМІРОВЕ *п'лат'а кашим'ірове* (Ц.), ~ *'кашм'ірове* (Ос.), *с. р.* Плаття з кашеміру: *ў 'кашм'ірових пла'т'ах д'іў'чатка хо'дили ў ш'колу* (Ос.).

ПЛАТТЯ КРЕПДИШИНОВЕ *п'лат'а крипди'шинове*, *с. р.* Плаття з крепдешину (Горд.).

ПЛАТТЯ ЛІТНЄ *п'лат'а 'л'ітн'е*, *с. р.* Плаття з короткими рукавами (Леух.).

ПЛАТТЯ ОБЛЯГАЮЧЕ *п'лат'а обл'а'гайуче*, *с. р.* Плаття, яке щільно облягає стан; **плаття приталене** (ММеч., Вікт.).

ПЛАТТЯ ОБШИРНЕ *п'лат'а оп'ширне*, *с. р.* Плаття для вагітної жінки, вузьке в плечах і розширене донизу; **плаття розкльощонне** (Ух.).

ПЛАТТЯ ОДНОЦІЛЬНЕ *п'лат'а одно'ц'іл'не*, *с. р.* Плаття, пошите з одного шматка тканини, невідрізне в поясі (Вікн., Красн.).

ПЛАТТЯ ПРИТАЛЕНЕ *п'лат'а при'талене* (Крас., Куял., Сем., ВМеч., Кон., Тек.), ~ *при'тал'ане* (Св., ББ, Т., С., Гер., Пол., Дах., Карб., Ос., Розс., Гор.), ~ *при'тал'он.е* (Горш., Нов., Ор., Ят., Тиш., Лип., Кап., Бес., Ш., Г., Тауж., Бер., Бок., Піщ., Пер., Бен., Леух., Дах., Ол., Чеч., Тер., Ман., Прм., Тр., Рос., Кам., Тар., ББер., П'ят., Мих., Ц., Тарн., ЗР, Кут., Красн., Став., Дол., Коч.), *п'лат'а*

ПЛАТТЯ СВОБОДНЕ

притал'он.е (Гус.), *с. р.* Плаття, яке щільно облягає стан || плаття в обтяжку, плаття в талію, плаття вузьке, плаття до талії, плаття до стану, плаття завужене, плаття облягаюче, плаття строге, плаття утальонне.

ПЛАТТЯ ПРОВОЛЬНЕ *н'лат'а про'вол'не, с. р.* Неприталене плаття; плаття пряме (Тарн.).

ПЛАТТЯ ПРОСТОРНЕ *н'лат'а просторне, с. р.* Плаття для вагітної жінки, вузьке в плечах і розширене донизу; **плаття розкльошонне** (СБ).

ПЛАТТЯ ПРЯМЕ *н'лат'а пр'а'ме* (Іван., Тан.), ~ *пра'ме* (Соф., Ят., Св., Х., Сем., Дах., Тер., Ман., Сум., Мел., Тр., ВМеч., Дт., Ос., Л., Губ., Мих., Крив., Вікт., Доб., СБ, Юрк., Черп.), *с. р.* Неприталене плаття: *пра'ме н'лат'а ў дві 'п'ілки* (Соф.) || **плаття вільне 2**, **плаття вільного крою 2**, **плаття провольне**, **плаття рівне**, **плаття свободне 1**, **плаття вільного покрою 1**, **плаття широкі 2**.

ПЛАТТЯ РІВНЕ *н'лат'а 'р'і'ўне* (Меч., ЗР, Лук.), ~ *'р'і'мне* (Гр., Бер., Пол., ММ, ЗР, Пер.), *с. р.* Неприталене плаття; **плаття пряме**.

ПЛАТТЯ РОЗКЛЬОШОННЕ *н'лат'а роскл'о'шон.е* (Гус.), *н'лат'а* ~ (Гр., Сав., Кам 'ян., Ос.), *с. р.* Плаття для вагітної жінки, вузьке в плечах і розширене донизу: *роскл'о'шон.е н'лат'а ўби'райут би'ремин'.і* (Ос.) || **балахон 2**, **льоля 3**, **плаття вільне 1**, **плаття вільного крою 1**, **плаття обширне**, **плаття просторне**, **плаття свободне 2**, **плаття вільного покрою 1**, **плаття широкі 1**, **розлітайка 11**, **трапеція**.

ПЛАТТЯ СВАДІБНЕ *н'лат'а с'вад'і'бне* (ВК, Тин., Кут., Лук.), *н'лат'а* ~ (Ор., СТ, Тиш., Люш., Лип., Кап., Од., Лоз., Меч., Ш., Ул., Т., С., Бер., Лен., Боб., Бен., Чап., Куял., Уд., Гайс., Сав., Ос., Міт., Ч., Мих., Гран., Кон., Рус., Нес., Тал., Став., Тек., Зат., Віл., Гл., Мик.), ~ *с'вад'е'бне* (Р., Мар.), *с. р.* Весільне плаття нареченої; **плаття весільне**.

ПЛАТТЯ СВОБОДНЕ *н'лат'а сво'бодне, с. р.*

1. Неприталене плаття; **плаття пряме** (Нов., Тиш., Ш., Ул., Ух., Пер., Бен., Шар., Гайс., Тарн., Одай, Тан., Зв.).

ПЛАТТЯ СВОБОДНОГО ПОКРОЮ

2. Плаття для вагітної жінки, вузьке в плечах і розширене донизу; **плаття розкльошонне** (Ш., Пер., Бен., Гайс., Ос., Одай, Тан., Зв.).

ПЛАТТЯ СВОБОДНОГО ПОКРОЮ *п'лат'а сво'бодного пок'ройа, с. р.*

1. Плаття для вагітної жінки, вузьке в плечах і розширене донизу; **плаття розкльошонне** (Г., Ол.).

2. Неприталене плаття; **плаття пряме** (Г.).

ПЛАТТЯ СТРОГЕ *п'лат'а ст'роге, с. р.* Плаття, яке щільно облягає стан; **плаття приталене** (Гайс., Степ.).

ПЛАТТЯ ТЕТЯНКОЮ *п'лат'а ти'т'анкою, с. р.* Плаття, густо зібране в поясі (Ос.): *широ'чен'ке п'лат'а у 'пояс'і / би'рец'а / зби'райщ'а на 'нитку / а то'д'і так і приши'вайщ'а до ста'ночка* (Ос.).

ПЛАТТЯ УТАЛЬОННЕ *п'лат'а ута'л'он.е, с. р.* Плаття, яке щільно облягає стан; **плаття приталене** (Мит.).

ПЛАТТЯ ШИРОКЕ *п'лат'а ши'роке* (Соф., Пал., ББ, Бес., Меч., Ул., ВТ, С., Бок., Піщ., Куял., Ман., Дуб., Кам., Дол.), *~ ши'роке* (Св., Ш., Й., Х., Зап., Ух., Пуж., Пер., Пол., Вільш., Тр., ММеч., Сав., Рос., Тар.), *с. р.*

1. Плаття для вагітної жінки, вузьке в плечах і розширене донизу; **плаття розкльошонне** (Соф., Пал., Меч., Ул., ВТ, Й., Х., Бок., Зап., Пуж., Пер., Куял., Пол., Вільш., Ман., Кат., ММеч., Дуб., Рос., Кам., Гус.).

2. Неприталене плаття; **плаття пряме** (Пал., Лип., Св., Бес., Зап., Пуж., Вільш.).

ПЛАТТЯ ШЛЮБНЕ *п'лат'а ш'л'убне, с. р.* Весільне плаття нареченої; **плаття весільне** (Ол., Ц., Ос., Мак.).

ПЛАТФОРМА *плат'форма, ж. р.* Груба суцільна підошва (Нов., Ят., Р., Лип., Крас., Ул., Г., Т., Гер., Ол., Чеч., Тер., Гайс., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Рос., Тар., Мих., Мит., Греб., ВС, Осіт., КГ, Сок., Буз., Тин., Кон., Красн., Вишн., Зел., Дол., СБ, П., Лук., Новос.): *плат'форма 'чириз у'се ўзу'т'а* (Осіт.).

ПЛАХА *п'лаха, ж. р., заст.* Жіночий одяг типу спідниці, виготовлений із двох зшитих до половини полотнищ переважно вовняної картої тканини; **плахта** (ВС).

ПЛАХТА *п'лахта, ж. р., заст.*

1. Жіночий одяг типу спідниці, виготовлений із двох зшитих до половини полотнищ переважно вовняної картатої тканини (Нов., Пал., Ор., Тиш., Р., Люш., Лип., Св., Кр., Од., ББ, Тет., Роз., Лоз., Меч., Ш., ВТ, Й., З., Х., Крим., ДП, Лен., Об., Гол., Ух., Пуж., Гер., МФ, Чап., Куял., Вільш., Леух., Юр., Криж., Чеч., Вес., Гайс., Мел., КГ, Коб., Горд., Зал., Оз., Мар., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Дуб., Соб., Л., Рос., Ус., П'ят., Губ., Рах., Кор., Св., Син., Хр., Розс., Осіт., КГ, Олек., Буз., Ск., Кон., Дз., Вікт., Красн., Іван., Лег., Гус., ЧО, Дол., СБ, Тек., Кол., Крс., Ів., Пік., Гор., Черп., Род., П., Гл.) || **запаска 3, запащинка, опинка, плаха, тахта.**

2. Шмат шерстяної тканини, з одного боку червоний, а з іншого чорний, яким обгортали стан (Н.).

ПЛАЩ *плашч*, ч. р. Легкий верхній довгий одяг із непромокальної тканини (внп).

ПЛАЩ БАЛОНІЄВИЙ *плашч балон'евий* (Семир., Степ., Дуб.), ~ *балоновий* (Соф., Ят., Од., ББ, Бес., Крас., Ул., Й., Г., Т., Бер., Бок., Бен., Гер., Дах., Ол., Чеч., Гайс., Карб., Крут., Горд., Сав., Кам., Кіб., Мит., Поп., Осіт., КГ, Ром., Став., Мик.), ~ *балон'овий* (Сок.), ч. р. Плащ із тонкої непромокальної синтетичної тканини || **балонка 2.**

ПЛАЩ БРЕЗЕНТОВИЙ *плашч бризентовий* (Ят., ББ, Г., Чеч., Гайс., Крут., Прм., Вікн., Міт., Степ., Мит., Ц., Поп., КГ, Іван., Ром., Дол., Мик.), ~ *бризент'товий* (Ул., ВТ, Й., Пуж., Дах., ММеч., Дуб., Сав., Губ., Кіб., Гун., Гран., Мол., Вишн., Ап., П., Лук., Гл.), ~ *бризе"нт'аний* (Бес., Кон.), ч. р. Плащ із брезенту || **брезентовик, брезентовка, брезентуха, роба 3, плащ-палатка.**

ПЛАЩ КЛІЙОНЧАСТИЙ *плашч кл'їйончастий*, ч. р. Плащ із легкого прозорого матеріалу, призначений для захисту від дощу (Ул., Сав., Гран.).

ПЛАЩ КОЖАНИЙ *плашч /кожаний*, ч. р. Плащ зі шкіри (Соф., Горш., Нов., Ят., ББ, Бес., Ул., Т., Бер., Гер., Леух., Дах., Ол., Чеч., Гайс., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Кам., Тар., П'ят., Губ., Мит., Осіт., Кон., Іван., Вишн., Став., Дол., Мак., Гл., Дж., Черп., Мик.).

ПЛАЩ-ПАЛАТКА *плашч_палатка*, ж. р. Плащ із брезенту (Крин.).

ПЛАЩ-ПАЛЬТО

ПЛАЩ-ПАЛЬТО *плашч пал'то*, с. р. Довгий верхній одяг із підкладкою, покритий непромокальною тканиною (Гайс., Степ.).

ПЛАЩ ПРОРЕЗИНОВИЙ *плашч прор'ізиновий* (КК, Бен.), ~ *прор'ізин'аний* (Карб., Віл.), ~ *прор'із'іновий* (Куял., Важ.), ~ *пророзин'аний* (Лук.), ~ *прорез'ін'ений* (Семир.), ч. р. Плащ із непромокальної прогумової тканини || **плащ резиновий**.

ПЛАЩ РЕЗИНОВИЙ *плашч р'ізиновий*, ч. р. Плащ із непромокальної прогумової тканини; **плащ прорезиновий** (Чеч., Кон., Ром.).

ПЛАЩ ЦЕЛОФАНОВИЙ *плашч сала'фановий*, ч. р. Плащ із целофану (Кам., Мак.).

ПЛАЩОВКА *плаш'чоўка*, ж. р. Водонепроникна тканина (Ул., Мел., Доб., Ос.): *іс плаш'чоўки ли'ген'к'і курточ'ки 'шили* (Ул.).

ПЛЕД *пл'ед*, ч. р.

1. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Суш.).

2. Шерстяне покривало з тороками (Сав., Кам'ян., Дуб., Ос., Вільш.).

ПЛЕТЬОНКА *пле'т'онка* (Гун., Яг.), *пле'т'анка* (Л.), ж. р. Плетена шапочка; **шапочка в'язана**.

ПЛЕТЬОНОЧКА *пле'т'оночка*, ж. р., змени. до **плетьонка**. Плетена шапочка; **шапочка в'язана** (Леух.).

ПЛЕЧИК *п'лечик*, ч. р. Підкладка на плечі одягу біля рукава у вигляді маленької подушечки; **наплічник** (Пал., Ор., Ят., Лип., Кап., Крас., Меч., Ш., Г., Т., С., Бер., Бок., Ух., Піщ., Сем., ММ, КГ, Горд., Кат., ММеч., ВС, Ск., СБ, Дуб.): *п'лечики приши'вайуц'а до п'іжа'ка чи до бл'уз'ки / шоб 'р'імно було на л'удин'і і на п'лечах* (Ск.).

ПЛЕЧИКИ *п'лечики*, мн. Вішалка для одягу у вигляді вигнутої палиці, виготовленої з різних матеріалів, із гачком посередині; **плечка**¹ (Бок., Тер., Ман., Кам., Семир., Степ., Мит., В., Доб., Черп.): *на п'лечики 'в'ішали 'од'аг ў 'шафу* (В.).

ПЛЕЧКА¹ *п'лечка*, ж. р. Вішалка для одягу у вигляді вигнутої палиці, виготовленої з різних матеріалів, із гачком посередині (Ант., Ос.) || **вішалка, плечики, плечки, спинка**².

ПЛЕЧКА² *п'лечка* (Соф., Горш., Нов., Й., Пол., Гайс., Ант., Сав., Рос., Дж., П'ят., Ц., Ор., Ос., Кор., Суш., Юрк., Гл., Пуж., Вишн.), *п'л'ечка* (Лип., Тауж., Тар., Гус.), *ж. р.* Підкладка на плечі одягу біля рукава у вигляді маленької подушечки; **наплічник**.

ПЛЕЧКИ *п'лечки*, *мн.* Вішалка для одягу у вигляді вигнутої палиці, виготовленої з різних матеріалів, із гачком посередині; **плечка**¹ (Й., Пол., Гайс., Рос., Мих., Віл.): *п'лечки з 'дери'ва чи ме'талу / на них ч'ип'айут о'дежу ў шка'фу* (Рос.).

ПЛЕЧКО *п'лечко*, *с. р.* Підкладка або вставка від плечей до половини грудей і спини в чоловічій сорочці народного крою; **підплічка** (Крим.).

ПЛІСЕ *пл'ісе*, *с. р.*, *невідм.*

1. Спідниця з паралельними хвилястими складками; **графіровка** (Бок., Дах., ВМеч.).

2. Спідниця з заглаженими паралельними складками; **плісерівка 2** (Дах., ВМеч.).

ПЛІСЕРІВКА *пл'ісе'роўка* (Степ.), *пл'іси'роўка* (Гл.), *пл'іс'іроўка* (Соф., Горш., Пал., Ор., Ят., СТ, Тиш., Кап., Св., Од., ББ, Бес., Крас., ВК, Гр., Меч., Ш., С., Бер., Ух., Піщ., Пер., Бен., Гер., Пол., Вільш., Ол., Тер., ММ, Гайс., Мел., Кат., Тр., ВМеч., Дуб., Кам'ян., Рос., Кам., ББер., Губ., Семир., Мих., Мит., Гран., Поп., Тарн., Греб., В., Розс., Осіт., КГ, ЗР, Хиж., Рус., Нес., Доб., Іван., Тал., Ап., СБ, Тек., Кол., Род., Віл., Мик.), *пр'іс'іроўка* (Лип., ВТ, Й., Г., Тауж., Шар., Ман., Важ., Ант., Ос., ВС, Став., Юрк., Гор.), *прис'іроўка* (Т., Пуж., Л., Кіб.), *приси'роўка* (Горд.), *ж. р.*

1. Спідниця з паралельними хвилястими складками; **графіровка** (Соф., Горш., Пал., Ор., Ят., СТ, Тиш., Кап., Св., Од., ББ, Бес., Крас., ВК, Гр., Меч., Ш., С., Бер., Ух., Піщ., Пер., Бен., Гер., Пол., Вільш., Тер., ММ, Лип., ВТ, Й., Г., Тауж., Шар., Ман., Важ., Т., Пуж., Ант., Кат., Тр., ММеч., Дуб., Кам., Губ., Мит., Греб., В., Розс., Осіт., ЗР, Хиж., Нес., Доб., Іван., Тал., Ап., СБ, Тек., Кол., Юрк., Гор., Мик.): *пл'іс'іроўка у др'іб'несе'н'ку гар'мошичку зби'ралас'а* (Хиж).

2. Спідниця з заглаженими паралельними складками (Сем., Ол., Мел., Гайс., Горд., Кам'ян., Ос., Л., Рос., ББер., Семир., Степ.,

ПЛЬОНКА

ВМеч., Поп., Тарн., Рус., Зел., Став., Род., Віл.) || графіровка 2, плісе 2, спідниця гафрірована 2, спідниця графірована 2, спідниця плісирована.

3. Спідниця з несучільними складками, які повторюються через певні проміжки (Гл.): *пл'іси¹роўка / це сп'ідниц'а / чи¹тири / п'ят' складочки / 'пот'ім ни^емає / то^д'і зноў складочки* (Гл.).

ПЛЬОНКА *п'л'онка*, ж. р. Легкий напівпрозорий матеріал із синтетичної сировини, уживаний для захисних покриттів (Ос.): *п'л'онкоюу накри¹валис'а в'ід дош¹чу / і плаш¹ч'і з 'нейі 'були* (Ос.).

ПЛЮШ *пл'уш*, ч. р.

1. Бавовняна тканина з густим коротким ворсом на лицьовому боці (внп).

2. Вельвет (Гр., ВТ, Тауж., МФ, Тр., Суш.).

ПЛЮШКА *п'л'ушка*, ж. р.

1. Жіноча плюшева куртка з ватною підкладкою (Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., Св., Бес., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Т., Бок., Зап., Ух., Піщ., Пуж., Бен., Вільш., Сем., Чеч., Тер., Ман., Важ., Гайс., Мел., Карб., Горд., Тр., Ант., ВМеч., Сав., Кам., Тар., П'ят., Рах., Степ., Кіб., Мит., Гун., Ц., Поп., Греб., В., Розс., ВС, Поп., Сок., Пуг., ЗР, Хиж., Одай, Крив., Хар., Дз., Нес., Вікт., Красн., Мол., Іван., Ром., Вишн., Зел., Гус., Дол., Тан., Ап., СБ, Тек., Коч., Юрк., Ів., Мак., Віл., Яр., Тарн., Яг., Пог., Ос., Кут., Баб., Харп., Зат.): *п'л'ушка блис¹куча з¹верха / на 'гос'ін' / на 'весну / 'нишича 'тал'ійі* (Харп.) || **доха 2, дошка 1, лизьоха, сучка, шубка 3.**

2. Плюшева куртка чи пальто (Гер., Род.).

3. Плюшевий піджак (Осіт.).

ПОВЗУНКИ *поўзун¹ки* (Соф., Горш., Нов., Тиш., Р., Кап., Св., Меч., Ш., ВТ, КК, Тауж., ДП, Бер., Лен., Зап., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Куял., Дах., Шар., Ол., Чеч., Уд., Гайс., Мел., Мар., Карб., Крут., Кат., Тр., ВМеч., Прм., Дуб., Сав., Ос., Кам., Дж., ББер., Семир., Степ., ВС, Одай, Красн., Мол., Іван., Став., Коч., Род.), *по^уўзун¹ки* (Люш., Лоз., Горд., Л., Ус., Мих., Поп., В., Розс., ВС, Осіт., КГ, Ск., Ром., Черп.), *ползун¹ки* (Пал., Ор., Ят., СТ, Лип., ББ, Бес., Крас., Ул., Г., Т., С., Бок., Боб., Чап., Гер., Пол., Вільш., Леух., Сем., Ман., ММ, Важ., Трид., ММеч., Вікн., Л., Рос., Міт.,

Нос., Ч., Кіб., Мит., Ц., Чп., Тарн., Яг., Тин., Ск., Пуг., Кон., Вишн., Дол., Мак., Віл., Мик.), *пулзун'ки* (Тар.), *плазун'ки* (Од., Й.), *мн.* Штанці із ступнями для немовляти: *ползун'ки / шта'н'ішки широчен'к'і / тил'ен'к'і / закри'вайут 'гет' і 'пал'чики* (Чп.) || **повзунці, штанці, штанчики.**

ПОВЗУНЦІ *поўзун'ц'і, мн.* Штанці із ступнями для немовляти; **повзунки** (Род.).

ПОВИВАЧ *повивач* (Соф., Горш., Ор., Тиш., Лип., ВК, Роз., ВТ, Й., КК, Г., Тауж., Лен., Зап., Пуж., Бор., Ол., Чеч., Тер., Вес., Важ., Мар., Тр., VMеч., Сав., Ос., Тар., Ус., Дж., Степ., Гран., Ц., Хр., Наг., Кривч., Кут., Іван., Баб., Зат., Коч., Ів., Ок., Гром., Том., Гл., Св., С., Пер., Бен., Тер., Ман., Карб., Л., ББер., Одай, Юрк., Віл., Гор., Пал., Ор., Бес., Крас., Ул., Куял., Леух., Дуб., Рад., Семир., Мих., Сок., Зел., Черп., Род., Юр., Лук.), *пови'вач* (Нов., Ят., Р., Од., Т., Лоз., Меч., Ш., Крим., ДП, Бер., Пл., Ух., МФ, Дах., Шар., Уд., Гайс., КГ, Зал., Оз., Поп., ВС, Хиж., Рус., Доб., Став., Суш., Мик., Люш., Гр., Трид., Прм., Кол., Бок., Піщ., Куял., Пол., Вільш., Сем., ММ, Мел., Кат., Вікн., Чп., В.), *спови'вач* (Ж., ББ, Х., Об., Сем., Лад., Кат., Трид.), *сповивач* (Криж., ББ, Бес.), *упови'вач* (Кр.), *уповивач* (Гер., Вишн.), *ўпови'вач* (Соб.), *опови'вач* (Н.), *оповивач* (Кам'ян.), *ч. р.* Довгий вузький шматок тканини для сповивання немовляти: *пови'вач / ў'в'ід'е рушни'ка 'доўгого / ним об'мотували в'ід 'шійки ди'тину / аж до п'йаток* (Чп.) || **пояс 6, сповиток.**

ПОВИГТЯ *повит'а, с. р.* Невеличке простиральце, в яке загортають немовля; **пелюшка** (Н.).

ПОВОРОЗКА *повороз'ка, ж. р.*

1. Стрічка тканини, що утримує на плечах жіночу сорочку; **бретелька 1** (Бер., Куял., СБ, Мол.).

2. Ремінець, яким зав'язують постели та обв'язують онучі на носі; **волока** (Юр., Олек., Коч.).

3. Вузький шматок тканини (Карб., Семир.).

4. Вузька смужка кольорової тканини, що використовується як прикраса для оздоблення; **стрічка 1** (Оз.).

ПОВОРОЗКИ *повороз'ки, мн.*

1. Вузькі смужки тканини на поясі штанів, в які затягують ремінь; **планочки** (Кіб., Гран., Іван.).

ПОВОРОЗОК

2. Пришиті до виробу дві вузькі стрічки тканини, які зв'язують (Мел.).

ПОВОРОЗОК *поворозок*, ч. р. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту внизу штанини; **стрічка 3** (Гайс.).

ПОВОРОЗОЧОК *поворозочок*, ч. р., змени. до **поворозок**. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту внизу штанини; **стрічка 3** (Соф.): *поворозочок їшивали / шоб ни страпалис'а шта'ни* (Соф.).

ПОВСТЯКИ *поўс'ц'а'ки*, перев. мн., в одн. ч. р. *поўс'ц'ак*.

1. Зимове взуття з валяної вовни з довгими халявами; **валянки 1** (Тер., Ман., Дж., Мог., Пог., Харп.): *'б'іл'ше ў поўс'ц'а'ках хо'дили зи'мойу / во'ни 'тепл'і* (Харп.).

2. Валянки, пошиті з тканини і вати; **валянки шиті** (Ман., ММ, Крин., Тер.): *поўс'ц'а'ки з ма'тер'ійі і 'вати 'шиють / ба'би ў га'лош'і ўд'а'гають* (Крин.).

3. Чоботи з повсті на гумовій підошві; **бурки** (Тауж.).

4. М'яке зимове взуття з валяної вовни (З.): *поўс'ц'а'ки із 'воўни з'бит'і / із о'вечойі 'шерсц'і / так йак 'вал'анки / 'т'іл'ки 'вал'анки з'руб'і / а поўс'ц'а'ки м'ях'к'і* (З.).

ПОВ'ЯЗКА *пов'язка*, ж. р. Вузька плетена зшита стрічка, яку одягають на голову жінки, прикриваючи вуха (Гор., Дуб., Ос., Коч., Сав., Род.): *д'іўчата на'т'агуйут поў'яз'ку на 'вуха / шоб ни 'було 'холодно* (Ос.).

ПОГРУДКИ *погрудки*, мн. Вишивки по обидва боки розрізу на сорочці (П'ят., Кал.): *'погрудки в'ід^м 'ком'іра йшли аж до 'пояса / із 'л'івойі сторо'ни і с'п'равоюі / р'імно'м'ірно / б'лишче до се'ре'дини / ни ши'рок'і виши'вали* (Кал.).

ПОДІЛ *под'іл* (Ят., ББ, Меч., Ул., Горд., Рос.), *подол* (Нов., Бес., Крас., Ш., Т., Гайс., Крут., Тр., ММеч., Дуб., Тар., Мит., Поп., ВС, Осіт., КГ, Кон., Дол., Пр., Род., Лук., Гл.), ч. р. Передня нижня частина жіночої сорочки чи спідниці || **пелена, подолок**.

ПОДОЛОК *подолок*, ч. р. Передня нижня частина жіночої сорочки чи спідниці; **поділ** (ВТ, Й., Дах., Сав., Ос., Гер., Ц., Ол., Чеч.): *у подолок наб'рати шос' 'можна* (ВТ); *сп'ідниц'у зако'тила на'перид'і / наб'рала ў подолок 'йаблук* (Ол.).

ПОКРИВАЛЬЦЕ **ДЖАКАРТОВЕ** *покри'вал'це джа'картове* (Гайс., Тар., Кіб., Осіт., Гл.), ~ *джи'картове* (Губ.),

~ *жакардове* (Ул., Сем., Дах.), ~ *жакартове* (Семир., Кон.), *с. р.* Дитяче покривало з малюнками.

ПОКРИВАЛЬЦЕ МАРСЕЛЬОВЕ *покривал'це марсел'ове* (Трид., Дуб., Сав., Ул., Вікн., Губ.), ~ *мирсел'ове* (Ух., Вільш.), ~ *марсел'ове* (Бен., Лук.), ~ *марцел'ове* (Нов., Ол., Ос., Семир.), *с. р.* Ляне дитяче покривало.

ПОКРИВАНКА *покриванка*, *ж. р.* Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Дах.).

ПОКРИВКА *покриўка*, *ж. р.* Хустка, якою покривають наречену; **хустка покривальна** (Люш.).

ПОКРОЇТИ *покроїти*, *док.* Розрізати тканину на частини відповідної форми та розміру для пошиття з них одягу; **розкроїти** (Ос.).

ПОЛА *пола* (внп), *'пола* (Крим., Гол., Леух., Юр., Соб., Юрк.), *ж. р.* Край кожної з половин одягу, що розгортається спереду || **обмет, опах, пілка**.

ПОЛАТАТИ *полатати*, (Оз., Соф., Ос., Вишн.), *полатат'* (Бес.), *док.* Пришити латку.

ПОЛЕ *'поле*, *с. р.*

1. Відігнуті краї капелюха; **криси** (КК, Лоз.).

2. Середина хустки (Тр., Кон., Зел.): *у хустин'і чисте поле* (Кон.).

ПОЛИ *'поли*, *мн.* Відігнуті краї капелюха; **криси** (Меч., С., Горд., Л., Чп., ВС, Ват.).

ПОЛИКИ *'полики* (Соф., Нов., Пал., Ш., ВТ, Бок., Гайс., Дуб., Кіб.), *полики* (Ор., Тиш., Гр., Леух., Тер., Мел., Тр., Л., Нес., Тек., Черп.), *перев. мн.*, в одн. *ч. р.* *'полик*. Вставки на боках сорочки: *полики на рукавах / на ґруд'ах* (Тек.).

ПОЛОТНО *полотно*, *с. р.*

1. Домоткане полотно (Соф., Пал., Ор., Ят., Люш., ББ, Бес., ВК, Ул., ВТ, Г., С., МФ, Пол., Шар., Ол., Ман., ММ, Дах., Мел., Карб., Горд., Оз., Дуб., Ух., Піщ., Пер., Гер., Пол., Вільш., Леух., Ол., Гайс., Мел., Карб., Крут., Горд., Оз., Кат., Трид., ММеч., Прм., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Рос., Тар., Ус., Ф., П'ят., Міт., Нос., Кам., Кіб., Яг., Ск., Вікт., Ч., Рах., Степ., Мих., Мит., Красн., Поп., Тал., Греб., В., Ск., Яг., Одай, Дз., Іван., Ром., Зел., Вишн.,

ПОЛОТНО ГРЕБІННЕ

Став., Коч., Юрк., Черп., П., Віл.) || **полотно домоткане, полотно самодельне, полотно ткане.**

2. Тканина фабричного виробництва; **тканина** (Нов., Ор., Ят., Р., Лип., Кап., Св., Од., Бес., Гр., Й., КК, Т., С., ДП, Бер., Лен., Бок., Боб., Ух., Пуж., Чап., Куял., Пол., Вільш., Сем., Ман., Важ., Гайс., Мел., Мар., Карб., Крут., Тр., Оз., Кат., Дуб., Вікн., Л., Рос., Ус., Міт., Вікт., Доб., ЧО, Суш., П., Тал.).

ПОЛОТНО ГРЕБІННЕ *полот'но гриб'ін.е, с. р., заст.* Домоткане полотно в десять пасом; **полотно десятчане** (Гер., Дах., Ос.): *гре^шб'ін.е полот'но / це то шо дл'а штан'ію / з'рупише ўже п'рали* (Дах.).

ПОЛОТНО ДЕСЯТЧАНЕ *полот'но дис'а'чане, с. р., заст.* Домоткане полотно в десять пасом (КГ) || **десятина 1, десятка¹ 1, полотно гребінне.**

ПОЛОТНО ДОМОТКАНЕ *полот'но домот'кан.е, с. р., заст.* Домоткане полотно; **полотно 1** (Хар., Мол., Вільш., Ос., Сав., Лук.).

ПОЛОТНО САМОДЕЉНЕ *полот'но само'д'ел'не, с. р., заст.* Домоткане полотно; **полотно 1** (Кон.).

ПОЛОТНО ТКАНЕ *полот'но т'кан.е, с. р., заст.* Домоткане полотно; **полотно 1** (Ап., Ват.).

ПОЛОТНО ТРИНАДЦЯТНЕ *полот'но три'нац'атне, с. р., заст.* Домоткане полотно в тринадцять пасом (Гер., П'ят.).

ПОЛОТНЯНКА *полот'н'анка* (Гус., Горд., Л.), *полот'анка* (Гус.), *ж. р., заст.* Чоловіча сорочка з домотканого полотна.

ПОЛОТНЯНКИ *полот'н'анки, мн., заст.*

1. Чоловічі штани з домотканого полотна в тринадцять пасом; **штани тринадцятні** (Лип.).

2. Чоловічі штани з домотканого полотна в десять пасом; **штани десятчані** (Лип.).

ПОЛСУКНО *полсук'но, с. р.* Тонке сукно (Мел., ВС, Чеч., Ос.).

ПОЛУБОСОНІЖКИ *полубосо'ношки, перев. мн., в одн. ч. р. полубосо'ножок.* Туфлі без задників із поясочком на п'яті (Ос.).

ПОЛУБОТИНКИ *полубот'інки* (Тар.), *полбот'інки* (Пер.), *перев. мн., в одн. ч. р. пол(у)бот'інок.* Короткі черевики.

ПОЛУКАЛОШІ *полукалош'і* (Горш., Ят., Карб., Ос., Вікт., Мак.), *п'іўга'лош'і* (Т.), *мн.* Калоші до кісточок || **калоші** *напівглибокі, калоші* *полуглибокі, калоші* *середні*.

ПОЛУКЕДИ *полукеди* (Люш., Кг, Ос., Сок., Буз.), *полук'еди* (Чап., Куял.), *перев. мн.*, в *одн. ч. р. колук(к')ед.* Спортивне взуття з тканини до кісточок, з гумовими підошвами, на шнурках.

ПОЛУКЛЬОШ *полукл'ош*, *ч. р.* Спідниця, розширена донизу (Пер., Дж., ББер.).

ПОЛУКОНТЕС *полуконтес*, *ч. р.* Жіноча туфля (ДП): *полуконтес / називаўс'а 'тухол' // 'ногу ўстромила ў той полуконтес* (ДП).

ПОЛУПАЛЬТО *полупал'то* (Горш., Нов., Пал., Ят., Лоз., Меч., Ул., КК, Т., С., ДП, Лен., Пуж., Пер., Гер., Чап., Р., ВК, Тер., Тр., ММеч., Дж., ББер., Сок., Іван., Гус.), *полпал'то* (Леух.), *с. р.*

1. Жіноче півпальто із сукна (Горш., Нов., Пал., Ят., Лоз., Меч., Ул., Т., С., ДП, Лен., Пуж., Пер., Гер., Чап., Р., ВК, Тер., Тр., ММеч., Дж., ББер., Сок., Іван., Гус., Леух.) || **короташ 3, москвичка 16, осінчик, пальтішко 2, полусачок, полька 10, склінка, суконка 2.**

2. Чоловіче півпальто з хутровим коміром (КК).

ПОЛУСАПОЖКИ *полусапож'ки* (Ят., Сав., П., Лук.), *полусапошки* (Соф., Гр., Меч., Ш., Ул., Бер., Бок., Піщ., Бен., Вільш., Дах., Чеч., Ман., Гайс., Карб., Тр., ВМеч., Ос., Тар., Кіб., Гран., В., ВС, Осіт., Сок., Кривч., Крив., Нес., Красн., Доб., Мол., Гус., Став., Яр.), *полсапож'ки* (Бор., Мих.), *перев. мн.*, в *одн. ч. р. пол(у)сапожок.* Жіночі чоботи з короткими халявами: *ў полусапошках 'б'іл'ш'іс'ц' 'ход'ат д'іўчата / во'ни акуратнин'к'і / на каблуч'ках* (Вільш.).

ПОЛУСАЧОК *полуса'чок*, *ч. р.* Жіноче півпальто із сукна; **полупальто 1** (Мар.).

ПОЛУТУФЛІ *полутухл'і*, *перев. мн.*, в *одн. ч. р. полутухол'.* Туфлі без задників із поясочком на п'яті (Род.).

ПОЛУШУБКА *полушуб'ка*, *ж. р.* Короткий верхній одяг із хутра; **полушубок** (Г., Рос., Хиж.).

ПОЛУШУБОК *полушубок* (Соф., Горш., Пал., СТ, Тиш., Кап., Бес., ВК, Лоз., Меч., Ш., Й., Т., С., Бок., Ух., Піщ., Пуж.,

ПОЛЬКА

Пер., Шар., Тер., Ман., Сум., ММ, Мел., Тр., Ос., Рос., Кам., ББер., Семир., Гран., Розс., Кон., Одай, Рус., Крив., Доб., Іван., Ром., Зел., Ап., Баб., СБ, Юрк., Черп., П., Віл., Яр., Лук., Мик.), *полошубок* (Карб., Вікн., Гус.), *полшубок* (Кіб., Мих., Мак.), *ч. р.* Короткий верхній одяг із хутра || **кацавейка 3, короташ 5, полушубка, сачок 9, шубка 2.**

ПОЛЬКА *'пол'ка, ж. р.*

1. Довге жіноче пальто, розширене донизу (Нов., Чеч., Дуб., Ос., Л., ББер., Рах., Семир., Тан., Зат.): *'пол'ка доўга йак пал'то / до'низу рос'шире'на / зі'мойу ж'ін'ки хо'дили* (Дуб.).
2. Легка жіноча куртка (Ор., Прм., Степ., Тарн., Яг., Нес.).
3. Жіноча куртка із сукна (Г., Тр., Ф., П'ят., Тек.).
4. Коротка жіноча куртка (Тиш., Карб., Юрк.).
5. Широке жіноче тепле пальто, покрите простою тканиною (Вільш., Сав., Мак.).
6. Довге жіноче пальто із сукна із зборками в поясі (Піщ., Пл.).
7. Жіноча пряма куртка з ватною підкладкою, покрита рубчиком (Тер., Тар.).
8. Довге, широке жіноче пальто з ватною підкладкою без гудзиків (Дж., Мих.).
9. Жіноча куртка із сукна з ватною підкладкою і хутровим коміром (Гран., Поп.).
10. Жіноче півпальто із сукна; **полупальто 1** (Гран.).
11. Жіночий піджак; **жакет 1** (Род.).
12. Верхній жіночий вузький одяг (Пуж.).
13. Жіноче коротке пальто з кишнями (Т.).
14. Широке довге жіноче пальто, в яке загортали дитину (Ух.).
15. Жіноча зимова куртка з хлястиком і відложним коміром, в якій ходили коло хати (Дах.).
16. Довга жіноча зимова куртка покрита ластиком (Ол.).
17. Широка жіноча куртка, в яку загортали дитину (Кіб.).
18. Зимове пальто із сукна (ББ).
19. Жіноча кофточка (ВТ).
20. Вузька спідниця (ВС).
21. Жіноча шерстяна кофта (Став.).
22. Дитяче пальто (Кол.).

23. Довгий, широкий жіночий осінній одяг, оздоблений стрічкою (Коч.).

24. Широкий жіночий одяг із тоненькими зубчиками кругом коміра, рукавів і внизу (Бен.).

25. Суконний теплий жакет із кишенями і хутровим коміром (Ул.).

ПОЛЯ *по^л'а, мн.*

1. Відігнуті краї капелюха; **криси** (Нов., Тиш., Кап., Новос., Бес., Пуж., Ск., Одай, Мол., Ів., П., Яр., Кіб.).

2. Краї хустки (С.).

ПОМАРУШКИ *пома^р'ушки, мн.* Спосіб зав'язування хустки кінцями ззаду (Рус.).

ПОМОЧІ *помоч^і, мн.* Шлейки, які підтримують чоловічі штани; **підтяжки 1** (Кон.).

ПОМ'ЯТИЙ *пом[']ятий* (ВК, Бер., Лен.), *'помн[']атий* (Дуб., Ос.), *дісприкм.* Який пом'явся, став зім'ятий: *'помн[']атий 'жемпир* (Ос.).

ПОПЕРЕДНИК *попе^н'редник, ч. р.* Фартух без нагрудника; **фартух 2** (Под.).

ПОПЕРЕДНИЦЯ *попе^н'редниц[']а, ж. р.* Фартух без нагрудника; **фартух 2** (ВС).

ПОПЛІН *поп^л'ін* (Горш., Нов., Ор., Тиш., Бес., Гр., Ш., Бок., Ух., МФ, Куял., Леух., Ол., Чеч., Ман., Гайс., Мел., ВМеч., Дуб., Тар., Дж., ББер., Нос., В., КГ, Суш.), *пап^л'ін* (Од., Лоз., Бер., Лен., Піщ., Пуж., Чап., Пол., Вільш., ММ, Карб., КГ, Тр., Оз., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Міт., Кіб., Мит., Дол., Ап., Юрк., П.), *ч. р.* Шовкова синтетична або бавовняна тканина з рельєфно виділеними поперечними нитками.

ПОПРАТИ *поп^р'рати, док.* Змити бруд з одягу; **випрати** (ВТ, Гер., Горд., Мол., Вишн., Род.).

ПОРОЛОН *пара^л'лон, ч. р.* Легкий еластичний пористий матеріал, одержуваний із синтетичних полімерів (Л., Ос., Кам., Сав., Вільш., Г., Гайс., Кібл., Ман., Чеч., Ол., Дж., Т., Соф., Губ., Віл.).

ПОРОТИ *по^р'оти, недок.* Розшивати шви (Дуб., Ос., Вільш., Сав., Кам'ян., Чеч., Дж., Черп., ББер.): *'шиїе та 'поре / 'т'іл'ки нит'кам 'горе* (Ос.).

ПОРТ

ПОРТ *порт*, ч. р.

1. Тканина, якою підшивали борти (Ул., Дол., Ол.): *порт к'лалі п'ід бор'та / йо'го виготоу'л'али із м'ішко'вини* (Дол.).

2. Однотонна тканина, блискуча з лиця (Ят., Г.).

3. Проста тканина (Кіб., Вишн.).

4. Тонка домоткана тканина, з якої шили сорочки (Крут.).

ПОРТКИ *'портки*, мн. Чоловічі полотняні штани (Юр.).

ПОРТМОНЕ *портма'не*, с. р., невідм. Чоловіча сумочка для грошей (Нов., Ят., Бес., Крас., Меч., Ул., Т., Тр., Трид., ВМеч., Дуб., Ос., Степ., Осіт., Ап., Кон., Віл.): *портма'не чоло'в'іки 'нос'ат' / дл'а доку'мент'іу' / дл'а гро'шеї* (Кон.).

ПОРТНА *порт'на*, ж. р. Жінка, яка шиє легкий одяг; **швачка** (Бен., Гер., Вільш., Шар., Гайс., Карб., Сав., Рах., Хар., Вишн., ЧО, СБ, Коч., Юрк., Черп., Лук., Новос.).

ПОРТНИЙ *порт'ний* (Соф., Ят., Бен., Тиш., Од., Ул., ВТ, Й., Бен., Пол., Вільш., Сем., Шар., Ол., Чеч., Тер., ММ, Важ., Гайс., Карб., Крут., Горд., ММеч., ВМеч., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Тар., Гран., Розс., ВС, Яг., КГ, Ост., Одай, Хар., Доб., Мол., Ром., Зел., Гус., СБ, Коч., Юрк., Віл., Лук., Черп.), *порт'ної* (Бок., Гер., Куял., Чеч., Прм., Вишн., Новос.), ч. р.

1. Чоловік, який шиє верхній одяг; **кравець 1** (Соф., Ят., Тиш., Од., Ул., ВТ, Й., Бен., Пол., Вільш., Сем., Шар., Ол., Чеч., Тер., ММ, Важ., Гайс., Карб., Крут., Горд., ММеч., ВМеч., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Тар., Гран., Розс., ВС, Яг., КГ, Ост., Одай, Хар., Доб., Мол., Ром., Зел., Гус., СБ, Коч., Юрк., Віл., Лук., Черп., Бок., Гер., Куял., Прм., Вишн., Новос.): *порт'ний 'шиє ко'жухи / с'вити / шап'ки* (Черп.).

2. Майстер, який шиє взуття; **чоботар 1** (Бен., Чеч.).

ПОРТНИК *порт'н'ік*, ч. р. Чоловік, який шиє верхній одяг; **кравець 1** (Горш.).

ПОРТНИХА *порт'ниха* (Соф., Й., Бок., Куял., Гайс., ВС, Гус., Ів., Віл.), *порт'н'іха* (Горш., СТ, Ул., Сем., Важ., Ант., КГ, Степ., Гран.), ж. р. Жінка, яка шиє легкий одяг; **швачка**.

ПОРТЬЄРА *порт'йєра*, ж. р. Шматок тканини, яким завішують двері (Вікт., Нес.). *порт'йєри 'в'ішайут' на д'вер'і / 'можут' 'бути і 'ситцев'і і с цуп'коїі т'кан'і / ат'ласн'і / і 'бархатн'і були / бо'бончики 'можут' 'бути у'ни'зу* (Вікт.).

ПОРТЯНКА *порт'анка* (Люш., Св., Бес., Лоз., Меч., КК, Т., Н., ДП, Бер., Гол., Пуж., Пер., Бен., Куял., Лад., Коб., Кат., ВМеч., Ц., Греб., Пуг., Рус., Хар., Став., Ап., Юрк., Пік., Гор., Віл., Гл., Мик., Новос.), *парт'анка* (Об.), *ж. р.* Шматок тканини, яким обмотують ногу перед взуванням чобота; **онуча**.

ПОРУКАВЛЯ *порукаў'а, с. р.* Широка вишивка на рукавах сорочки (Кал.): *порукаў'а ши'роке виши'вали / до двац'а'ти / триц'а'ти сан'тиме'тр'іў* (Кал.).

ПОСТІРАТИ *пос'ц'ірати, док.* Змити бруд з одягу; **випрати** (Соф., Чеч., Ух., Кам'ян., Св., Сав., ВТ, Вільш., Ос., Дуб., Пуж., Дж., Черп., Греб., Пл., Пуж., Вишн.).

ПОСТОЛИ *посто'ли* (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Ж., СТ, Тиш., ББ, Р., Люш., Лип., Кап., Св., Кр., Од., Бес., Крас., ВК, Тет., Роз., Лоз., Гр., Ш., Ул., Й., КК, Г., Т., Н., ДП, Бер., Лен., Зап., Боб., Об., Пл., Пуж., МФ, Чап., Куял., Пол., Вільш., Бор., Леух., Юр., Юр., Сем., Дах., Шар., Криж., Ол., Чеч., Ман., Сум., ММ, Вес., Важ., Уд., Гайс., Мел., Мар., Карб., Крут., НО, Оз., Трид., ММеч., Прм., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Соб., Рос., Кам., Тар., Ус., Ф., Дж., ББер., П'ят., Нос., Ч., Рах., Семир., Степ., Кіб., Мих., Мит., Гайс., Чп., Тарн., Греб., Хр., В., Розс., ВС, Буз., Тин., ЗР, Одай, Кут., Кр., Ром., Лег., Зел., Гус., Баб., Суш., Гл.), *постоли* (Крим., Олек., Крс.), *перев. мн., в одн. ч. р. постол, заст.*

1. М'яке селянське взуття з цілого чотирикутного шматка шкіри без пришивної підошви, яке звичайно носили з онучами, прив'язуючи до ніг ремінцями (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Ж., СТ, Тиш., Р., Люш., Лип., Кап., Св., Кр., Од., Бес., Крас., ВК, Т., Роз., Лоз., Гр., Ш., Ул., Й., Тауж., Н., Лен., Зап., Об., Куял., Пл., Пуж., Пол., Вільш., Бор., Леух., Юр., Сем., Дах., Криж., Ол., Чеч., Сум., ММ, Вес., Важ., Уд., Мел., Мар., Карб., Крут., НО, Трид., Прм., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Соб., Рос., Кам., Ус., Ф., Дж., ББер., П'ят., Нос., Рах., Кіб., Мих., Гран., Чп., Тарн., Син., ВС, Буз., Тин., Кут., Лег., Зел., Баб., СБ, Зат., Кол., Коч., Суш., Юрк., Ів., Гром., Род., Мак., Гл.): *постоли ро'били іс ш'куру / на'мочували ш'куру / за'т'агували ш'ворку / об'язували* (Зел.) || **постолики**.

2. М'яке селянське взуття, виплетене з лика; **личаки** (Соф., Ух., Піщ., Гер., В., Бен., Наг., Тек., МФ, К., Одай): *постоли п'лели з 'липи / йак 'тапочки / 'т'іл'ки з 'лика* (К.).

ПОСТОЛИКИ

3. Взуття, вистругане з дерева (Горд., Кат., Поп., Горб., Хр., Олек., Крив., Доб., Иван., Гус., Том., Віл.): *постоли вистругували з дерева* (Крив.).

4. Взуття, плетене з очерету, соломи (Тан., Тр.): *постоли / соломйане ўзут'а таке / йак тупер тапочки / а тод'і та'к'і лаптики соломйан'і плели* (Тан.).

5. Туфлі, плетені з мотузків (Степ., Гайс.): *постоли / це плете"н'і з мотузок тупл'і / коли сухо ходили ў них* (Степ.); *ў постолах ходили на охоту* (Гайс.).

6. Взуття, плетене зі шкіри (ВТ).

7. Взуття, плетене з берези (Мит.).

8. Взуття, плетене з конопель (ББ): *постоли плели іс конопел' / робили в'р'овочки / а тод'і запл'тали / над'тали на ноги / п'тсти'али пор'танку / над'тали в'р'овочки і зат'агали / і з'язували* (ББ).

9. Плетене взуття з дерев'яною підошвою (Новос.).

ПОСТОЛИКИ *постолики*, перев. *мн.*, в одн. ч. *постолик*. М'яке селянське взуття з цілого чотирикутного шматка шкіри без пришивної підошви, яке звичайно носили з онучами, прив'язуючи до ніг ремінцями; *постоли* (Бок.).

ПОТАЙНИК *потаїн'ік*, ч. р. Кишеня, пришита зісподу одягу; *кишеня спідня* (Карб.).

ПОФАСТРИГУВАТИ *пофастригувати*, док. Прошивши великими стібками, позначити лінію шва; *наметати* (Пуж., Чеч.).

ПОЦЛУЙЧИК *поц'луїчик*, ч. р. Тоненький жіночий перстень особливої форми, верхня частина якого прикрашена двома кульками, які закладаються одна за другу (Сок., Ос., Гор.).

ПОЯС *пойас*, ч. р.

1. Смужка тканини, що пришивається до верхньої частини спідниці чи штанів (Нов., Пал., Ят., Тиш., Лип., Кап., Св., Гр., Меч., Ш., ВТ, Г., Т., Тауж., Бер., Бок., Зап., Пер., Бен., Пол., Вільш., Леух., Сем., Чеч., ММ, Гайс., Мел., Карб., Горд., Кат., Тр., ВМеч., Сав., Тар., П'ят., Рах., Кіб., Гун., Розс., Гус., Тан., Ап., Кол., Гор., Род., Р., Люш., ВК, Тет., Роз., Лоз., Гр., Од., Крим., ДП, Бер., Лен., Бок., Пер., НО, Лад., Кам'ян., Зал., Кат., ВМеч., Кам., Тар., ББер., Міт., Степ., Гун., Кор., Хр., П., Сок., Мар., Хиж., Доб.) || **пасок 1**.

2. Довга шкіряна смуга із пряжкою для підперізування одягу в стані (Пал., Ж., Р., Люш., Лип., Од., ВК, Тет., Роз., Лоз., Гр., Меч., Ш., З., Н., Крим., ДП, Бер., Лен., Бок., Пер., Вільш., Юр., Криж., Чеч., ММ, Важ., Мар., НО, Лад., Зал., Кат., ВМеч., Кам'ян., Кам., Тар., ББер., Міт., Степ., Гун., Кор., Хр., КГ, Олек., Сок., Хиж., Доб., П.) || **пасок 2, пасок кожаний, пояс кожаний, пояс шкіряний, ремінь 1.**

3. Довга смуга тканини для підперізування одягу в стані (Пал., Ж., Гр., Ш., ВТ, Бок., Пуж., Куял., Пол., Вільш., Ос., Тер., ММ, Важ., Зал., Рос., Кам., П'ят., Баб., Юрк.) || **пасок 3, пасок матерчатий, пасок тряпляний, пасок тряпчаний, пояс тканевий, пояс тряпчаний.**

4. Широкий матерчатий пояс, який використовують для лікування спини (ВТ, Доб., Ос.): *'пoйac дл'а кри'жеї* (Доб.).

5. Мотузка, якою стягують штани в поясі для їх підтримання; **очкур 1** (Соф., Зал., Син.).

6. Довгий вузький шматок тканини для сповивання немовляти; **повивач** (НО, Коб.).

ПОЯС ВОЄННИЙ *'пoйac вo'йен.ий*, ч. р. Широкий шкіряний пояс із пряжкою (Дж., ББер.) || **пасок воєнний, ремінь солдатський.**

ПОЯС КОЖАНИЙ *'пoйac 'кожаний*, ч. р. Довга шкіряна смуга із пряжкою для підперізування одягу в стані; **пояс 2** (Пал., Т., Тиш., Кап., Бер., Піщ., Пуж., Куял., Чеч., ММ, Дж., ББер., Міт., Мит., Доб., Тек.).

ПОЯС ТКАНЕВИЙ *'пoйac тка'невий*, ч. р. Довга смуга тканини для підперізування одягу в стані; **пояс 3** (Нов.).

ПОЯС ТРИКОТАЖНИЙ *'пoйac трико'тажний*, ч. р. Пояс із трикотажу (Доб.).

ПОЯС ТРЯПЧАНИЙ *'пoйac трап'чаний* (Лип., Т., Бер., Ман., Став.), ~ *трап'л'аний* (Бен.), ч. р. Довга смуга тканини для підперізування одягу в стані; **пояс 3.**

ПОЯС ШКІРЯНИЙ *'пoйac шк'іра'ний*, ч. р. Довга шкіряна смуга із пряжкою для підперізування одягу в стані; **пояс 2** (ББ, Крас., Вільш., Тр., ВС, Хиж.).

ПРАННЯ *пран'а*, с. р. Процес змивання бруду з одягу (Мел., Дуб., Степ., Гран.) || **стірання, стірка.**

ПРАТИ

ПРАТИ *п'рати* (Горш., Нов., ББ, Й., Г., Тауж., Х., Пуж., Пер., Гер., Дах., Шар., Чеч., Тер., Ол., Сум., Важ., Мел., Крут., Ант., Кат., Дуб., Сав., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., П'ят., Мих., Гун., Гран., Ц., Чп., Тарн., В., Розс., ВС, КГ, Кривч., Одай, Рус., Кут., Хар., Тал., Лег., Зел., Гус., Тан., Ап., Ів., Черп., П.), **прат'** (Пал.), *недок.* Змивати бруд з одягу: *на /р'ічку хо/дили п'рати* (Мих.); *п'рати прани/ком* (КГ) || **стірати.**

ПРИБИРАТИСЯ *приби/ратис'а* (Гер., Лад., Тар., Тарн., Мел., Степ., Кіб., Поп., КГ, Лук., Мик., Ват., Н., Крас., Ів.), *прибе"/ратис'а* (Коб.), *приби/рац'а* (Бес., Г.), *недок.* Одягати святковий одяг; **одягатися святково.**

ПРИБРАТИСЯ *приб/ратис'а*, *док.* Одягти святковий одяг; **одягтися святково** (Г., Дах., Карб., VMеч., Мит., ВС, Одай, Мол., Тан.).

ПРИДАНЕ *п'ридане*, *с. р.*

1. Посаг нареченої (внп).

2. Одяг для немовляти; **одяг новонародженого** (Меч.).

ПРИДАНКИ *придан'ки*, *мн.* Хустки, якими пов'язують свах (Мел.).

ПРИКОЛКА *при/колка*, *ж. р.* Прикраса із застібкою, якою притискають волосся (Люш., Од., ББ, Бес., Крас., Лоз., Меч., Ул., ВТ, Г., Т., Боб., Гер., Дах., Ол., Чеч., Крут., Трид., MMеч., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Рос., Кам., Тар., Мих., Мит., Ц., ВС, Осіт., Іван., Кон., Зел., Яр.): *при/колка / шоб ни вис'микувалис'а /косу* (Кон.).

ПРИКРАШАТИСЯ *прикра/шатис'а* (П., Тар., Ол., Чеч.), *прикра/шац'а* (Бес.), *недок.* Одягати святковий одяг; **одягатися святково.**

ПРИОДІТИСЯ *прио/д'ітис'а*, *док.* Одягти святковий одяг; **одягтися святково** (Вишн., Г., Зел., Тек., Став.): */гарно т'реба прио/д'ітис'а / а ни так / шобⁿ /косо / к'риво / а'би /живо* (Вишн.).

ПРИОДЯГТИСЯ *прио/д'аг'тис'а*, *док.* Одягти святковий одяг; **одягтися святково** (Степ.).

ПРИПИНДА *припин'да*, *ж. р.* Фартух без нагрудника; **фартух 2** (Горш., Леух., Губ., Гран., Хиж., Одай, Кут.).

ПРИПИНДУШКА *припин'душка*, *ж. р.* Фартух без нагрудника; **фартух 2** (Тарн.).

ПРОСТИНЯ ДЄЦКА

ПРИХОРОШИТИСЯ *прихоро'шитис'а* (Г.), *прихоро'шиц'а* (Крас.), *док.* Одягти святковий одяг; **одягтися святково.**

ПРИХОРОШУВАТИСЯ *прихро'рошуватис'а*, *недок.* Одягати святковий одяг; **одягатися святково** (Семир., Тарн.): *прихро'рошуватис'а до 'церкви* (Тарн.).

ПРИЧЕПУРИТИСЯ *причипу'ритис'а*, *док.* Одягти святковий одяг; **одягтися святково** (Поп.).

ПРИЧЕПУРЮВАТИСЯ *причипу'руватис'а*, *недок.* Одягати святковий одяг; **одягатися святково** (Ів.): *причипу'руватис'а 'коло 'Веркала* (Ів.).

ПРИШВА *пришва*, *ж. р.* Передня частина чобота (Дах.).

ПРИШПИЛИТИ *пришпи'лити*, *док.* За допомогою шпильки скріпити кінці тканини (Ос.).

ПРОЙМА *пройма*, *ж. р.*

1. Виріз для рукава (Нов., Тиш., Гр., Ул., Г., Бок., Ол., КГ, Дах., Дуб., Тар., ББер., Семир., Поп., Кон., Одай, Вишн., Дол., П.).

2. Вставка в одязі з іншої тканини чи мережива (Гайс., Мел., Тарн.).

3. Біла смужка на кольоровій тканині (Ят.).

ПРОМЕТАТИ *проме^н'тати*, *док.* Прошивши великими стібками, позначити лінію шва; **наметати** (Куял., Міт., Нос.).

ПРОСТИНКА *простинка* (Соф., Горш., Кап., Бес., Крас., Ул., Г., С., Куял., Леух., Дах., ММ, Важ., Мел., Кат., Поп., Гус., Дол.), *п'простинка* (Нов., Тауж., Бер., Вільш., Трид., ММеч., Прм., Дуб., Вікн., ВС, Рос.), *п'ростин'ка* (Ят., Тиш., Ух., Піщ., Бен., Гер., Пол., Сем., Ол., Тер., Ман., Карб., КГ, Ус., Яг.), *п'рос'ц'ін'ка* (СТ, Й., ДП, Р., Лип.), *ж. р.*, *змени.* до **прости́ня**. Обрублений прямокутний шматок бавовняної тканини, яким застеляють дитяче ліжко || **прости́ня дєцка.**

ПРОСТИНЯ *прости'н'а* (Пал., Меч.), *п'рост'ін'* (Од., Мар.), *п'рос'ц'ін'* (Бок., Ос., Л., Ор., Ш., Боб., Пер., Гайс., Кам., Тар.), *ж. р.* Обрублений прямокутний шматок бавовняної тканини, яким застеляють ліжко.

ПРОСТИНЯ ДЄЦКА *п'ростин' 'д'ец'ка*, *ж. р.* Обрублений прямокутний шматок бавовняної тканини, яким застеляють дитяче ліжко; **простинка** (Пуж., Чеч., Семир.).

ПРОСТИНЯ МАХРОВА

ПРОСТИНЯ МАХРОВА *п'ростин'* *мах'рова*, ж. р.

Простиня із тканини, яка має ворс, утворений з ниткових петель (Сав., Ос., Гор., Род.).

ПРОСТОРИЙ *п'росторій*, прикм. Який нещільно облягає тіло (Гор., Род., СБ, Тал.).

ПРОШВА *п'рошва*, ж. р.

1. Смужка мережива, вшита в наволочці (Соф., Пал., Тиш., Ул., Й., Т., Дах., Мел., КГ, Сав., Л., Тар., Степ., Мит., Тарн., Мол., Греб., КГ, Кон., Ром., Вишн., Дол., Дуб., Мак.): *п'рошва* у *наволочках* / з *другої тка'нини* чи *кру'жива* (Мел.).

2. Смужка мережива або іншої за фактурою тканини, вшита в одязі (Ят., Пер., Гер., Дуб., Трид., ББер.).

3. Повторювані стібки на одязі, які використовують для оздоблення (Нов., Бес., С., Крас.).

4. Смужка мережива, вшита внизу спідньої спідниці (Кат., Мол.): *п'рошву* / с *кру'жива* / *ўши'вали* *ў п'ід'зорник* (Мол.).

5. Вузька смужка тканини, вшита у шви одягу (Г., Гл.).

6. Вузька смужка мережива, вшита у фіранці (Тер.).

7. Візерунок на тканині, зроблений голкою чи крЮчком (Бер., Бок.).

ПРУТИК *п'рутик*, ч. р.

1. Вид шва вручну (Ят., Бес., Крас., Ул., Т., С., Чеч., Тер., Семир., Степ., Поп., Тарн., Мол., Ос., Мел., Вільш., Сав., Ром., Дол.): *со'рочку* *п'ід'рубл'ували* *п'рутиком* (Тарн.).

2. Вид вишивки (Дах., Ман., ББер., Гран., Яг., Ап., Мак.): *виши'вали* *п'рутиком* (ББер.).

ПРЯДИВО *п'р'адиво* (Нов., Лен., МФ, Красн.), *п'радиво* (Од., Дах., ЧО, Св.), *п'рад'іво* (Сав., Ос., Мих., Мак.), с. р. Тонка непрядена нитка рослинного походження.

ПРЯЖА *п'р'ажа* (Красн.), *п'ража* (Тар., Поп., Ск., Став.), ж. р.

1. Тонка прядена нитка рослинного походження (Тар., Поп., Ск., Став.).

2. Волокно з остриженого вичесаного волосяного покриву тварин (Красн.).

ПРЯЖЕЧКА *п'ражичка*, ж. р., зменш. до **пряжка**. Металева застібка, яка скріплює кінці пояса; **пряжка** (Соф.).

ПРЯЖКА *п'р'аж^мка* (Тиш., Люш., З., Х., Н., Крим., Об., Ок., Род.), *п'р'ашка* (Боб., Чап., Оз., Тр., ММеч., VMеч., Иван., Гус.), *п'раж^мка* (Соф., Горш., Нов., СТ, Од., Лен., Гол., Бор., Криж., Мар., Крут., Лад., Соб., Ус., П'ят., Кіб., Гор.), *п'рашка* (Ор., Ят., Св., ББ, Крас., Ул., Г., Т., Бок., Зап., Пл., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., МФ, Пол., Вільш., Сем., Дах., Дуб., Сав., Тар., Губ., Міт., Нос., Ч., Рах., Степ., Гун., Ц., Сат., Поп., Хр., В., Яг., Тин., Ск., Кривч., Кут., ЧО, Тек., Зат., Ів.), *браж^мка* (Пал., Лип., Кр., Од., Бес., Роз., Лоз., Ман., Кам'ян., Л., Дж., Гран., Осіт., КГ, Пав., Наг., Буз., Кон., Ост., ЗР, Хиж., Нес., Вікт., Доб., Мол., Ром., Лег., Вишн., Зел., Тан., Ап., Баб., Коч., Том.), *брашка* (ВК, Меч., ВТ, Й., КК, Леух., Вес., Прм., Вікн., Рос., Кам., Мит., Чп., Кор., Тарн., Син., Греб., ВС, Крив., Под., Красн., Став., СБ, Черп.), *бр'аж^мка* (Кап., Тет., ДП, Юр., НО, Коб., Зал., П.), *бр'ачка* (Ж.), *сп'ражка* (Н.), *ж. р.* Металева застібка, яка скріплює кінці пояса || **баклажка, бляха, бляшка, застьяжка 2, каталан, пряжечка.**

ПРЯЖКА СОЛДАТСЬКА *п'рашка солдац'ка, ж. р.* Широка пряжка (Чеч.).

ПУГОВИЦЯ *'пуговиц'а* (Ж., Кап., Н., Лен., Бер., Криж., Лад., Ват., Гус., Став., Гром.), *'пуговица* (Гайс., Гун., Иван., П.), *'пугов'іца* (Меч., З., Бок., Пік., Мик.), *ж. р.* Застібка, переважно круглої форми, для одягу; гудзик.

ПУГОВИЧКА *'пуговичка* (Р., Ул., Оз., Тарн., Віл.), *'пугов'ічка* (Пер., Чап.), *'пувичка* (Бер., Тиш.), *'пувич'ка* (Боб.), *ж. р., змениш.* до **ПУГОВИЦЯ**. Застібка, переважно круглої форми, для одягу; гудзик.

ПУГОВКА *'пугоўка, ж. р.* Застібка, переважно круглої форми, для одягу; гудзик (Нов., ДП, Лад.).

ПУЛОВЕР *пуло'вер* (Нов., Ят., Р., Од., Бес., Меч., Й., КК, Г., Т., Дах., Ол., Чеч., Тер., Мар., Карб., Крут., Тар., Губ., Степ., ВС, Осіт., Яг., Кон., Ост., Вікт., Сем., Дол.), *пуло'в'ер* (Чап., КГ, Дуб., Ус., Ц., Род.), *пулу'вер* (Гайс., Мих., Мол., П.), *пулу'в'ер* (Гер., Тр., СТ, Люш., Лип., Лоз., Ул., Лук.), *полу'вер* (Боб., Трид., ММеч., Кам'ян., Ос., Рос., Кам., Гун., Ап.), *поло'вер* (Гус.), *ч. р.*

1. Светр без коміра з гострокутним вирізом (Нов., Ят., Р., Од., Бес., Меч., Й., КК, Г., СТ, Люш., Лип., Лоз., Ул., Чеч., Крут., Тр., Дуб., Тар., Губ., Степ., Гун., ВС, Яг., Кон., Гус., Став., Ап., Род.).

ПУЛЯРЕС

---

2. Чоловічий джемпер без рукавів з гострокутним вирізом (Г., Тер., Гайс., Тарн., Осіт., Дол.).

ПУЛЯРЕС *пул'арес* (Юр., Ок.), *пол'арис* (Зел.), *ч. р.* Шкіряна сумочка для грошей; **гаманець**.

ПУР'Я *'пур'я*, *с. р.*

1. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Гайс.).

2. Пір'я (Горд.).

ПУХ *пух*, *ч. р.*

1. Густих пушок із коротких волокон на поверхні тканини; **ворс** (Од., Рах., Ос., Семир., КГ, Кон.).

2. Шерсть, вичесана з кози (Степ.).

ПУХОВИК *пуховик*, *ч. р.*

1. Куртка на пуху (Г., Т., Бок., Бен., Гайс., Крут., Тр., Дуб., Ос., Тар., Мих., Гун., Гран., Ц., Поп., Осіт., КГ, Кон., Мол., Іван., Став., Дол., Ап., Род., П., Лук.).

2. Куртка чи пальто на пуху (Меч., Ул., Й., Тер., Горд., Губ., Степ., Вікт., Гус., Тан., Гл.).

3. Куртка на пуху з капюшоном (Нов., Ят., Чеч.).

4. Пухова ковдра (Крас., Дол.): *пуховик / од'їйало / пошите із коз'ачого пуху / із гус'ачого / с ка'чин'ого пуху* (Крас.).

5. Пухова хустка (ВС).

ПУХОВИЧОК *пуховичок*, *ч. р.*, *змени.* до **пуховик**. Дитяча пухова ковдра (Род.).

ПУШАК *пушак*, *ч. р.* Чоловічий пояс для підперізування штанів (Ват.).

ПШЕНИЧКА *пшеничка*, *ж. р.* Зборки, утворені резинкою затягнутою між двома швами (Мог.).

П'ЯТКА *п'ятка*, *ж. р.* Задня тверда частина взуття, що охоплює п'яту (Лег.).

Р

РАЗКИ *раз'ки*, *мн.* Прикраса з перлів, коралів, різнокольорових камінців, яку жінки носять на шиї; **намисто** (Ц., Криж.).

РАТОНДА *ратонда*, *ж. р.* Одяг, який не прилягає до тіла; **одяг просторий** (ДП).

РВАНЬЙО *рван'йо*, с. р. Старе рване взуття; взуття рване (Меч.).

РЕГЛАН *ре"злан* (Г., ММеч., Тан., Ів., Яр.), *риглан* (Тиш., Вільш., Леух., Ул., Сем., ММ, Ос., Дж., ББер., В., Прм., Сок., Кривч., ЗР, Одай, Нес., Гор., Черп., Зв.), *риглам* (Пол., Гран.), ч. р. Рукав, який із плечем одягу становить одне ціле; рукав суцільнокросний.

РЕЗИНКА *ре"зінка* (внп), *р'ізінка* (Меч., Ул., ММеч., Лен., Ос., Віл., Піщ., Пол., Сав., Гл., Кам'ян., Дуб., Вільш.), *ро'зінка* (ВК, Лук.), *р'е'з'інка* (Чап.), ж. р.

1. Шнур із гумових та простих ниток, що розтягується в довжину (внп).

2. Резинка, оздоблена прикрасами, якою зв'язують волосся (Ос., Гор., Сав., Чап.).

РЕЗИНЧИКИ *р'ізін'чики*, перев. мн., в одн. ч. р. *р'ізін'чик*. Жіночі гумові чоботи (Вільш.).

РЕЗИНЯКИ *ре"зін'а'ки* (Кол., Новос.), *р'ізін'а'ки* (Ят., Кап., Тр., Осіт., Баб.), *ризін'а'ки* (СТ, VMеч., Гл.), *р'ізи'н'ахи* (Тр., Рах., Ос.), перев. мн., в одн. ч. р. *ре"(и,і)зи'н'ак(х)*.

1. Гумові чоботи; чоботи **резинові** (Кол., Ят., Кап., Тр., Новос., Осіт., Баб., СТ, VMеч., Гл.).

2. Чоловічі чоботи з товстої гуми (Тр., Рах., Ос.).

РЕЗИНЯНИКИ *р'ізи'н'аники* (Кон.), *ро'ви'н'аники* (Ск.), перев. мн., в одн. ч. р. *р'і(о)з(V)и'н'аник*. Гумові чоботи; чоботи **резинові**.

РЕЗИНЯШКИ *р'ізи'н'ашки*, перев. мн., в одн. ч. р. *р'ізи'н'ашок*. Жіночі чоботи з тонкої блискучої гуми (Ос., Род., Сок.).

РЕЗОВИКИ *розови'ки*, перев. мн., в одн. ч. р. *розо'вик*. Гумові чоботи; чоботи **резинові** (Ват.).

РЕЙТУЗИ *ре"т'тузи* (Мар., Дж.), *ре"тузи* (Чап., Мар., П.), *ри'тузи* (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., СТ, Тиш., Р., Люш., Лип., Кап., Св., Од., ББ, Бес., Крас., ВК, Лоз., Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Т., С., Тауж., Бер., Бок., Боб., Боб., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Шар., Ол., Чеч., Тер., Сум., ММ, Важ., Гайс., Мел., Карб., Крут., Тр., Ант., Кат., VMеч., Прм., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар.,

РЕЛЬСФ

Ф., ББер., П'ят., Міт., Ч., Рах., Семир., Кіб., Мих., Мит., Ц., Чп., Поп., В., Розс., ВС, Осіт., КГ, Одай, Красн., Іван., Вишн., Зел., Гус., Дол., Ап., Кол., Коч., Ів., Мик.), *р'ітузи* (Ман.), *мн.* Теплі штани, які щільно облягають ноги.

РЕЛЬСФ *ри^ел'йеф*, *ч. р.* Зашита з вивороту невелика складочка спереду на одязі від плечей до пояса (Г., Став., Ват.) || **виточка рельсфна.**

РЕМІНЕЦЬ *ре^м·інец'* (Ж., ВК, Вільш., Уд., Мар., Олек., Ів., Г., Гром.), *рим·інец'* (Нов., Пол., Сем., ММ, Оз., Дж., Рах.), *ч. р.* Ремінець, яким зав'язують постолои та обв'язують онучі на нозі; **волока.**

РЕМІНЧИК *ри^м·інчик*, *ч. р.* Ремінець, яким зав'язують постолои та обв'язують онучі на нозі; **волока** (Ул.).

РЕМІНЬ *'рем·ін'* (Горш., Нов., Ж., СТ, Р., ББ, ВК, Гр., Ш., Ул., Т., Тауж., Н., ДП, Бер., Бок., Пл., Гол., Гер., Пол., Сем., Криж., Тер., НО, Лад., ММеч., Ф., Губ., Ч., Розс., Осіт., Яг., Олек., Пав., Сок., Ск., Іван., Вишн., ЧО, Кол., Крс., Пік., Лук.), *ри^ем·ін'* (Мар., Лип., Меч., Гл.), *р'ім·ен'* (Кап., Г., Боб., Гайс., Ос., Ост.), *ре^м·мен'* (Об., Рах., Дол., Ап., Баб.), *ри^е·мен'* (Коб.), *'ремен'* (Об., Ц., Хр., Ват.), *ре^м·ен'* (Трид., Поп.), *р'е^м·ен'* (Бен., Чап., Лад., Гус.), *р'імен'* (Куял., Дуб.), *'ремин'* (Рус.), *ч. р.*

1. Довга шкіряна смуга із пряжкою для підперізування одягу в стані; **пояс 2** (внп): *д'ітеї 'били р'ім'н'ом* (Ос.).

2. Ремінець, яким зав'язують постолои та обв'язують онучі на нозі; **волока** (Г.).

РЕМІНЬ СОЛДАТСЬКИЙ *ре^м·мен' солдац'киї* (Ап.), *р'ім·ен'* ~ (Ос.), *ч. р.* Широкий шкіряний пояс із пряжкою; **пояс воєнний:** *р'ім·ен' солдац'киї широкій / із 'з'іркойу на п'рас'ц'і* (Ос.).

РЕМІШОК *ре^м·ішок* (Бок.), *рим·ішок* (Пер.), *ремушок* (Карб.), *р'ім·ішок*, (Гайс., Ос.), *ч. р.*

1. Ремінець, яким зав'язують постолои та обв'язують онучі на нозі; **волока** (Бок., Пер., Карб.).

2. Тонкий чоловічий шкіряний пояс (Гайс.).

3. Тонкий поясок для годинника (Ос.).

РЕМОНТНИК *ре^м·монт'ник* (Хиж., Гл.), *римонт'ник* (Горш., Бес., Крас., Бен., Кат., Мих., Мит.), *ри'монтн'ік* (Кош., Ул., Сум.,

Гран.), ч. р. Майстер, який ремонтує взуття; **чоботар 2:** *ри'монтник римон'т'ірує ўзу'т'а* (Мит.).

РЕМОНТИРУВАТИ ВЗУТТЯ *римон'т'ірувати ўзу'т'а*, *недок.* Ремонтувати взуття; **лагодити взуття** (Мит.).

РЕМОНТИРУВАТИ ОБУВ *ре"мон'т'ірувати 'обуў*, *недок.* Ремонтувати взуття; **лагодити взуття** (Бок.).

РЕМОНТУВАТИ ОДЯГ *римонту'ват' 'од'аг*, *недок.* Пришивати латку (Тиш.).

РЕПС *репс* (ББ, Г., Гер., Ол., Гайс., Мел., Горд., Ос., Степ., Поп., Тарн., ВС, Тан., Род., П., Гл.), *рипс* (Ул., Семир., Гран., Кон., Хар.), *р'іпс* (Мит.), ч. р. Цупка бавовняна тканина: *рипс буў на п'ітк'латку / на бор'ти* (Кон.).

РЕШЕЛІЄ *ришил'їє* (СТ, ВС, Ул.), *р'ішил'їє* (Кош.), с. р., *невідм.* Ажурний узор, зроблений на місці висмикнутих із тканини ниток.

РИДИКЮЛЬ *риди'кул'* (Тан.), *руди'кул'* (Соф.), ч. р. Шкіряний великий гаманець.

РИЗИ *'ризи*, *мн.* Верхнє вбрання священика, яке вдягають під час богослужіння (Кам'ян., Одай, Віл., Дж., Ос., Дуб., Чеч., Сав.).

РИПА *'рипа*, *ж. р.* Шматок шкіри, який клали під устілку взуття, щоб воно рипіло (К., Черп.): *'рипи / п'іт п'ітс'ц'елку п'ітстаў'л'али / шоб ри'п'іло / на'мил'ували рим'ішочки два / і ту'ди ўстаў'л'али / і ти їдеш / а во'но / рип / рип / рип / і д'іў'чата і хлопц'і / дл'а 'форсу* (Черп.).

РОБА *'роба*, *ж. р.*

1. Робочий костюм із бавовняної тканини (Нов., Тиш., Кап., Крас., Меч., Ш., Г., Т., Бок., Пуж., Чеч., Гайс., Прм., Тр., Дуб., Рос., Тар., Губ., Степ., Ц., Греб., В., КГ, Кут., Гус., Дол., Ап., Гор., П., Род.).

2. Спеціальний одяг для роботи на виробництві; **спецодяг** (Нов., Тиш., Бер., Кат., Тр., Прм., Дуб., Кам., Греб., В., Одай, Ап., Гор., П., Яр., Кал.).

3. Плащ із брезенту; **плащ брезентовий** (Тар.).

РОЗБИРАТИСЯ *розби'ратис'а* (Й., Пуж., Ол., Тер., КГ, Ант., Тар., Мих., Мит., Поп., Тарн., Розс., ВС, Мол., Кал.), *розби'ратис'* (Леух., Ц.), *недок.* Знімати з себе одяг; **роздягатися**.

РОЗДІВАТИСЯ

РОЗДІВАТИСЯ *розд'іватис'а* (Соф., Нов., Пал., Ят., Меч., Піщ., Гер., Куял., Ол., Тер., Прм., Дуб., Кам., Ц., ВС, Осіт., Кривч., Кон., Кн., Ів., Род., Мак., Гун., Лук., Яр.), *роз'д'іватис'а* (Ор., Св., Ул., Бок., Зап., Ух., Бен., Вільш., Гайс., Ант., ММеч., Дуб., Рос., П'ят., Мит., Чп., ЗР, Хиж., Доб., Іван., Тал., Вишн., Гус., Дол., Тан., Ап., Тек., Т., ВМеч., Ос.), *роз'V'іватис'* (Бер., ММ, Нос., Греб., Рус., Коч., Шар., Чучел., П.), *роз'д'івац'а* (Тиш., Крас.), *недок.* Знімати з себе одяг; **роздягатися**.

РОЗДЯГАТИСЯ *розд'а'гатис'а* (Горш., Г., Сум., Степ., Кіб., Поп., Ск., Нес., Став., Род., Віл., Мик., Дах., Крут., Семир., Яг.), *розд'а'гатис'* (Леух.), *роз'д'а'гатис'а* (Чеч., Мел., ВМеч., Ос., Рах., Гран., Чп., Кривч., Лег., Ап., Сем., Кол.), *роз'V'а'гатис'а* (Кап., Ш., Пер., Пол., Ман., Тр., Міт., Греб., Черп.), *недок.* Знімати з себе одяг || **розбиратися, роздіватися, скидати одяг, знімати одяг.**

РОЗЗУВАТИСЯ *роз.у'ватис'а* (Нов., Ят., ББ, С., Ух., Піщ., Тер., Тр., Дуб., Сав., Ос., Рос., Кам., Гран., Ц., Поп., Іван.), *роз.у'вац'а* (Крас.), *недок.* Знімати з себе взуття.

РОЗЗУТИСЯ *роз.утис'а* (Соф., Ор., Св., Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Т., Бер., Бок., Бен., Пол., Вільш., Сем., Дах., Шар., Ол., Чеч., Сум., ММ, Мел., Трид., ММеч., ВМеч., Прм., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Міт., Нос., Рах., Семир., Кіб., Мих., Чп., Тарн., В., Розс., ВС, Ск., Кривч., Одай, Ром., Дол., Кол., Род.), *роз.уц'а* (Тиш.), *док.* Зняти з себе взуття || **зняти взуття, зняти обув, скинути взуття, стягти взуття.**

РОЗІБРАТИСЯ *роз'іб'ратис'а*, *док.* Зняти з себе одяг (Дах., Яг., Мел.).

РОЗКРОЇТИ *розк'ройіти*, *док.* Розрізати тканину на частини відповідної форми та розміру для пошиття з них одягу (Род.) || **покроїти.**

РОЗЛІТАЙКА *розл'і'тайка*, *ж. р.*

1. Легка, широка жіноча куртка (Тиш., Св., С., Зап., Гер., Пол., ВМеч., Прм., Дуб., Сав., ММеч., Вікн., Тар., ББер., Губ., Гран., Тарн., Ост., Хиж., Крив., Хар., Іван., Баб., Черп., П., Горд., Віл.): *розл'і'тайка / ж'і'ноча ши'рока зи'лена / куртка* (Горд.).

2. Одяг без гудзиків (Соф., Мел., Тр., Вишн., КГ, Бен., Розс., Зел., Тан., Род.).

3. Широка кофта без гудзиків (Нов., Пал., ББ, Ман., Поп., Греб., Мол., Дол., Тек., Кол.).
4. Одяг, який не прилягає до тіла; **одяг просторий** (Бес., Меч., Ш., Й., Г., Пуг., Кривч., Дз., Зат., Лук.).
5. Широка блузка (ВТ, Тер., Важ., ЗР, Рус., Нес., Красн.).
6. Легка жіноча безрукавка без гудзиків (Ол., СБ, Кат., Семир., Мит., Гл., Гун.).
7. Широка жіноча куртка без гудзиків (Ор., Ул., Бок., Дж.).
8. Накидка від дощу чи сонця із зав'язкою на шиї (Бер., Сем., Ап., Чеч.).
9. Одяг з одним верхнім гудзиком (Гр., Осіт.).
10. Легенька косоворотка без гудзиків (Крас.).
11. Плаття для вагітної жінки, вузьке в плечах і розширене донизу; **плаття розкльошонне** (Ят.).
12. Халат без гудзиків (Ух.).
13. Широка жіноча сукняна куртка (Вільш.).
14. Накидка без застібок (Гайс.).
15. Легка сукняна жіноча куртка з зустрічними простроченими складками ззаду (Ос.).
16. Жіноча легка куртка з зустрічними непростроченими складки ззаду (ВС, Доб.).
17. Жіноча легка куртка зі складкою ззаду (Кон.).
18. Короткий широкий одяг із домотканого грубого сукна (Іван.).
19. Короткий одяг без гудзиків із зав'язкою на шиї (Т.).

РОЗПАШОНКА *роспа'шонка*, ж. р.

1. Сорочечка для немовляти без гудзиків (внп): *роспа'шонка бис зас'ц'ожок / шоб ни 'мул'ало ди'тину* (Крв.) || **льолька**.
2. Широке плаття (Гер., Нес.).

РОЗПІЛКА *рос'п'ілка*, ж. р. Вставка на боках сорочки (СБ).

- РОЗПІР** *'роз'п'ір*, ч. р. Розріз внизу сідниці; **розпірка 1** (СТ, Лип.).

РОЗПІРКА *роз'п'ірка* (Кат., Дж.), *'росп'ірка* (Гор., Нов., Пал., Р., ВК, Лоз., ВТ, Й., Т., ДП, Лен., Ух., Пер., Пол., ММ, Мар., Карб., Кам'ян., Ос., Рос., Губ., Ц., В., Ск., Дз., Красн., Ром., Вишн., Зат., Юрк.), *рос'порка* (ББер., Лег.), ж. р.

РОЗПОРИЧКА

1. Розріз внизу спідниці (Гор., Нов., Пал., Р., ВК, Лоз., Й., ДП, Пер., ММ, Мар., ББер., Губ., Карб., Ск., КГ, Кам'ян., Ос., Вишн., Лег., Юрк.) || **розпір, розпоричка, розпоріха, розріз 1, шліца 2.**

2. Розріз на поясі спідниці; **застібка 1** (ВТ, Т., Лен., Ух., Пол., Рос., Дж., Ц., В., Красн., Зат.).

РОЗПОРИЧКА *роз'по'ричка, ж. р.* Розріз внизу спідниці; **розпірка 1** (ББ).

РОЗПОРИХА *росп'і'роха, ж. р.* Розріз внизу спідниці; **розпірка 1** (Крив., Тал.).

РОЗПУСТИТИ *роспу'стити, док.* Розпороти шов (Ос.) || **розточити.**

РОЗРІЗ *'розр'із* (Тиш., Ман., ММеч., Т., Бок., Вільш., Гус.), *роз'р'із* (ББ, Важ., В., Ост.), *роз'р'ез* (Лип., Кап., Од., Крас., Лоз., Меч., Ул., Лен., Бок., Куял., Чеч., Ос., Бен., Вишн.), *роз'рез* (С., Бок.), *раз'р'ез* (Боб., Мик.), *ч. р.*

1. Розріз внизу спідниці; **розпірка 1** (Тиш., Ман., ММеч., Гус., ББ, Важ., Лип., Кап., Од., Крас., Лоз., Меч., Ул., Лен., Бок., Куял., Чеч., Ос., Вишн., С., Боб., Мик.).

2. Вишитий розріз на грудях сорочки; **маніжка** (Тиш., Т., Бок., Вільш., Гус., В., Ост., Меч., Бен., Бок.).

РОЗСТІБНУТИСЯ *рос'ц'іб'нутис'а, док.* Розстібнути гудзики в одязі (Сав., Ос., Кам'ян., Ант.).

РОЗТОЧИТИ *росто'чити, док.* Розпороти шов; **розпустити** (Мак., Ант.).

РОЗХРИСТАТИСЯ *росх'р'істатис'а* (Й., Г., Гер., Ол., Ос., Кам., Тар., Яг., Мол., Вишн., Рос., Мак.), *росх'ристатис'а* (Дах.), *док.* Бути в незастебнутому одязі || **на розпашку, наопашки, наопаски.**

РОЗШНУРУВАТИ *рош:нуру'вати, док.* Розв'язати шнурок (Гайс., Вільш., Дж., Ос., Кам'ян.).

РУБАХА *ру'баха, ж. р.* Чоловічий одяг, що одягають поверх білизни, для верхньої частини тіла; **сорочка 1** (ЧО, Р.).

РУБАШКА *ру'башка, ж. р.*

1. Чоловічий одяг, що одягають поверх білизни, для верхньої частини тіла; **сорочка 1** (Соф., Пал., Ор., Ят., Ж., СТ, Р., Лип., Кап., Св., Од., ВК, Лоз., Гр., Меч., Ш., Ул., Т., Тауж., З., Х., Лад., Коб., Зал., Кат., Трид., Сав., Ус., Ф., Гун., Кор., Син., Пав., Сок.,

РУКАВ ДВОХЧЕТВЕРТНИЙ

Ск., Иван., Ром., Зел., Гус., Баб., СБ, Суш., Ок., Гром., Том., Мак., Яр., Гл., Мик., Новос., Куял., Вільш., Криж., ММ, Карб., КГ, Коб., Пер., Чап., Зал., НО, Н., Крим., ДП, Бер., Лен., Зап., Ап., Бок.).

2. Жіноча полотняна сорочка; **сорочка 2** (Лад., Лоз.).

3. Жіноча сорочка, в якій сплять; **сорочка нічна** (Уд.).

4. Спідня шовкова жіноча сорочка з мереживом; **сорочка шовкова** (Бок., Зап., Вільш., Сав., Ч., Кіб., Тал., Ап., Віл., Мик.).

РУБАШКА ЛЛЯНА *рубашка л'а'на*, ж. р. Жіноча сорочка з лляного полотна (Куял.).

РУБАШКА НІЧНА *рубашка ноч'на*, ж. р. Жіноча сорочка, в якій сплять; **сорочка нічна** (Бок., Лип., Кап., Куял., Ц., Гус., Пав., VMеч., Бер.).

РУБЕЦЬ *рубец'*, ч. р.

1. Шов, що утворюється при зшиванні краю одного куска тканини з краєм іншого (внп): *склад'ан'і два куски тка'нини ш:и'вайши / та ї полу'чайши'а рубец'* (Нес.).

2. Підрублений край чого-небудь (Соф., Горш., ББ, Бес., Пал., Нес., Т., Поп., Тарн., Крас., Ш., ВТ, Й., Г., С., Бок., Пер., Пер., Леух., Дах., Ол., Чеч., Ман., Св., Мел., КГ, Трид., MMеч., Дуб., Сав., Ос., Рос., Кам., Дж., BBер., Ц., ВС, Кон., Нес., Мол., Зел.).

3. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту внизу штанини; **стрічка 3** (Гун.).

РУБИТИ *рубити*, недок. Підшивати краї виробу (MMеч.).

РУБЧИК *руб'чик*, ч. р.

1. Груба проста тканина (Соф., Нов., Тиш., Крас., Тер., Св., Карб., Горд., Л., Тар., BBер., Семир., Степ., Тарн., ВС, Одай, Зел., Став., Зат., Міт., Нос., Тер.).

2. Вузька смужка тканини, вшита у шви одягу для оздоблення (Ят., Кат., Ос., Гран., Ап., П.).

3. Загладжена, заправована складка на штанах (Гл.): *гладши шта'ни / 'руб'чик зробила* (Гл.) || **стрілка**.

4. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту внизу штанини; **стрічка 3** (Тарн., Сав.): *'руб'чик / шоб ни об.и'валис'а шта'ни* (Тарн.).

РУКАВ *рукаў*, ч. р. Частина одягу, що покриває руку (внп).

РУКАВ ДВОХЧЕТВЕРТНИЙ *рукаў двохчитвирт'ний*, ч. р. Рукав вище ліктя; **рукав короткий** (Куял., Гран.).

РУКАВ ДЛІННИЙ

РУКАВ ДЛІННИЙ *рукаў дл'ін.ий*, ч. р. Рукав до зап'ястя; **рукав довгий** (Ул., Т., Віл., Зв., Пал., Гус.).

РУКАВ ДО МАНЖЕТА *рукаў до ман'жета*, ч. р. Рукав з манжетом (Нов.).

РУКАВ ДО РЕЗИНКИ *рукаў до ре^нзинки*, ч. р. Рукав зібраний на зап'ясті резинкою; **рукав на резинці** (Соф.).

РУКАВ ДО ЧОХЛИ *рукаў до чо'холи*, ч. р. Рукав з манжетом (Соф.).

РУКАВ ДОВГИЙ *рукаў 'довгий*, ч. р. Рукав до зап'ястя (внп) || **рукав длі́нний**.

РУКАВ З КОМІРЧИКОМ *рукаў с ко'м'ірчиком*, ч. р. Рукав з відвернутим краєм (Гер.).

РУКАВ З МАНЖЕТКОЮ *рукаў з ман'жеткою*, ч. р. Рукав з манжетом (Меч.).

РУКАВ З МАНЖЕТОМ *рукаў з ман'жетом*, ч. р. Рукав з манжетом (Меч.) || **рукав до манжета**, **рукав до чохла**, **рукав з манжеткою**, **рукав з чохлом**, **рукав на манжеті**, **рукав на манькеті**.

РУКАВ З ОБОРКОЮ *рукаў з о'боркою*, ч. р. Рукав, внизу з оборкою (Нов.) || **рукав зі шлярочкою**.

РУКАВ З ЧОХЛОМ *рукаў с 'чохлом*, ч. р. Рукав з манжетом (ВС, Горш.).

РУКАВ ЗАВУЖЕНИЙ *рукаў за'вуже^нний* (Нов., Гайс.), ~ *за'вужиний* (Г.), ~ *за'вужаний* (Степ., Кон.). ч. р. Вузкий рукав плаття.

РУКАВ ЗІ ШЛЯРОЧКОЮ *рукаў зі ш'ларочкою*, ч. р. Рукав, внизу з оборкою; **рукав з оборкою** (Кат., ВС, Тер.).

РУКАВ КОРОТКИЙ *рукаў ко'роткий*, ч. р. Рукав вище ліктя (внп) || **рукав двохчетвертний**, **рукав четвертний 1**, **рукав четвертьовий**.

РУКАВ НА МАНЖЕТІ *рукаў на ман'жет'і* (Пал., Тиш., Св., ББ, Крас., Гр., Й., Бер., Бок., Зап., Пуж., Куял., Пол., Вільш., Дах., Тер., Тр., ММеч.), ~ *ман'кет'і* (Ос., Ор.), ч. р. Рукав з манжетом.

РУКАВ НА РЕЗИНЦІ *рукаў на ре^нзинці'і* (ББ, ММеч.), ~ *ри'зинці'і* (Горш., Тиш., Г., Зап., Кат.), ~ *р'і'зинці'і* (Пуж., Бен., Пол., Лип., Кап., Св., Й., Т., Вільш., Сем., Тер., Важ., Розс.),

РУКАВ СУЦІЛЬНИЙ

~ *ро'зинц'і* (Пал.), ~ *р'і'зинк'і* (Бер., Бок., Куял.), ~ *ре'з'інк'і* (Чеч.), ч. р. Рукав, зібраний на зап'ясті резинкою || **рукав до резинки, рукав під резинку.**

РУКАВ ОДНОЦІЛЬНИЙ *ру'каў одно'ц'іл'ний*, ч. р. Рукав, який із плечем одягу становить одне ціле; **рукав суцільнокросний** (Т., Гран.).

РУКАВ ПІД РЕЗИНКУ *ру'каў п'ід р'і'зинку* (Нов.), ~ *р'і'зинку* (В.), ч. р. Рукав зібраний на зап'ясті резинкою; **рукав на резинці.**

РУКАВ ПОДОВЖЕНИЙ *ру'каў по'доўжений*, ч. р. Рукав нижче ліктя; **рукав трьохчвертний** (Меч.).

РУКАВ ПОЛУЧЕТВЕРТНИЙ *ру'каў получитвирт'ний*, ч. р. Рукав нижче ліктя; **рукав трьохчвертний** (Кат., Тар.).

РУКАВ ПРИСПУЩЕНИЙ *ру'каў прис'пушчаний*, ч. р. Приспущений рукав, який становить одне ціле з плечем одягу; **рукав спускний** (П.).

РУКАВ СЕРЕДНИЙ *ру'каў си'редн'ій*, ч. р. Рукав нижче ліктя; **рукав трьохчвертний** (Крас.).

РУКАВ СПЛОШНИЙ *ру'каў сплош'ний*, ч. р. Рукав, який із плечем одягу становить одне ціле; **рукав суцільнокросний** (С., Міт.).

РУКАВ СПОРТИВНИЙ *ру'каў спор'тиўний*, ч. р. Приспущений рукав, який становить одне ціле з плечем одягу; **рукав спускний** (Степ., Поп., Розс.).

РУКАВ СПУСКНИЙ *ру'каў спуск'ний* (Кап., Крас., Меч., Й., Т., Бер., Гер., Пол., Вільш., ММ, Гайс., Мел., Карб., Тр., Степ., Розс., Ост., Гор.), ~ *спус'ний* (Соф., Горш., Нов., Ман., Тар.), ч. р. Приспущений рукав, який становить одне ціле з плечем одягу || **рукав приспущений, рукав спортивний, рукав спущений, японка 3.**

РУКАВ СПУЩЕНИЙ *ру'каў спущений* (Пал., Мик.), ~ *прис'пус'ц'аний* (Ят.), ~ *прис'пушчиний* (Ш.), ч. р. Приспущений рукав, який становить одне ціле з плечем одягу; **рукав спускний.**

РУКАВ СУЦІЛЬНИЙ *ру'каў су'ц'іл'ний*, ч. р. Рукав, який із плечем одягу становить одне ціле; **рукав суцільнокросний** (Нов., Кап., Меч., Ш., Й., Пуж., Ман., Гайс., Сав., Ол., Кам., Кон., Ап.).

РУКАВ СУЦІЛЬНОВИКРОЄНИЙ

РУКАВ СУЦІЛЬНОВИКРОЄНИЙ *рукаў*
суц'іл'новикройениї, ч. р. Рукав, який із плечем одягу становить одне ціле; рукав суцільнокроєний (ВМеч.).

РУКАВ СУЦІЛЬНОКРОЄНИЙ *рукаў суц'іл'нокройениї* (Соф., Бок., Мел., Кіб., Нес., Доб., Дз., Розс., Ост., Хиж., Ват.), ~ *суц'іл'нокройаниї* (ББ), ~ *суц'іл'носкройаниї* (Гор.), ~ *суц'іл'нокройиниї* (Тер., Степ.), ~ *суц'іл'нокройниї* (Ор., Бес., Тр., Дуб., ВС, Віл.), ~ *цел'нокройниї* (Ят., Ул., Мик.), ~ *ц'іл'нокройниї* (Дах., Карб., Дуб., Поп., Став., Дол.), ч. р. Рукав, який із плечем одягу становить одне ціле || **реглан, рукав одноцільний, рукав сплошний, рукав суцільний, рукав суцільновикроєний.**

РУКАВ ТРИ ЧЕТВЕРТІ *рукаў три четве"рт'і* (Новос., Хиж., Хар., Ром., СБ, Зв.), ~ *три четвирт'і* (Тиш., Прм., Мих., С., Гер., В., ВС, Осіт., Вікт., Став., Кол., П.), ~ *три ч'верт'і* (Одай), ч. р. Рукав нижче ліктя; **рукав трьохчвертний.**

РУКАВ ТРІЙНИЙ *рукаў троїниї*, ч. р. Рукав нижче ліктя; **рукав трьохчвертний** (Ол.).

РУКАВ ТРЬОХЧВЕРТНИЙ *рукаў трохч'вертниї*, ч. р. Рукав нижче ліктя (Соф., Ор., Бес., Чеч.) || **рукав подовжений, рукав получетвертний, рукав середній, рукав три четверті, рукав трійний, рукав трьохчетвертний, рукав трьохчетвертьовий, рукав трьохчетвертьпушковий, рукав удліньонний, рукав четвертний 2.**

РУКАВ ТРЬОХЧЕТВЕРТНИЙ *рукаў трохче"тве"рт'ниї* (Тер., Мел., Тр., Ост., Нес., Дол., Лук., Гл.), ~ *трохчитвирт'ниї* (Ят., Св., Куял., Леух., Сем., Гайс., Семир., Степ., Мих., Гран., Ц., Чп., Поп., Тарн., Кал.), ч. р. Рукав нижче ліктя; **рукав трьохчвертний.**

РУКАВ ТРЬОХЧЕТВЕРТЬОВИЙ *рукаў*
трохче"тве"рт'овиї (ММеч., ВМеч., Ап.), ~ *трохчитвирт'овиї* (Лип., Ш., Г., Зап., Пуж., Пер., Бен., Пол., Вільш., Дуб., Губ., Кіб., ЗР, Тал., Гор., Черп.), ~ *трохчитвирт'овиї* (Бок., Піщ., Важ.), ~ *трохчитвирт'новиї* (Кут.), ~ *тричетвирт'овиї* (Т.), ч. р. Рукав нижче ліктя; **рукав трьохчвертний.**

РУКАВ ТРЬОХЧЕТВЕРТЬПУШКОВИЙ *рукаў*
трохчитверт'пушковиї, ч. р. Рукав нижче ліктя; **рукав трьохчвертний** (Ман.).

РУКАВ УДЛІНЬОННИЙ *рукаў удл'і'н'он.иї*, ч. р. Рукав нижче ліктя; **рукав трьохчвертний** (Т.).

РУКАВ ФАСОЛЬКОЮ *рукаў фа'сол'койу*, ч. р. Рукав із зборками, утвореними резинкою, затягнутою між двома швами (Ос.): *рука'ви були фа'сол'койу* (Ос.).

РУКАВ ЧЕТВЕРТНИЙ *рукаў че"тверт'ний* (Ух., Греб., Кон., Гус., Ват., Род.), ~ *читвирт'ний* (Нов., Пал., Ор., Ят., Кап., Й., Кат., Дж., Губ., Чп., Доб., Ок., Віл.), ч. р.

1. Рукав вище ліктя; **рукав короткий** (Ух., Греб., Кон., Гус., Ват., Нов., Пал., Ор., Ят., Кап., Й., Кат., Дж., Губ., Чп., Ок.).

2. Рукав нижче ліктя; **рукав трьохчвертний** (Доб., Род., Віл.).

РУКАВ ЧЕТВЕРТЬОВИЙ *рукаў че"твир'т'овий* (Лип., Ул.), ~ *читвир'товий* (Горш., Важ.), ч. р. Рукав вище ліктя; **рукав короткий**.

РУКАВИЦЯ *рука'виц'а*, ж. р.

1. Виріб з будь-якого матеріалу з відділенням для великого пальця, який надівають на кисть руки в холод або для роботи (внп) || **варешка 1**, **ногавиця²**, **палька**, **рукавиця однопальна**, **чотирпалька**.

2. Виріб з будь-якого тонкого матеріалу з відділеннями для всіх пальців, який надівають на кисть руки; **рукавичка** (Крас., Дах., ММ, Вес., Оз., Важ.).

РУКАВИЦЯ ОДНОПАЛЬНА *рука'виц'а одно'пал'на*, ж. р. Виріб з будь-якого матеріалу з відділенням для великого пальця, який надівають на кисть руки в холод або для роботи; **рукавиця 1** (ВС).

РУКАВИЦЯ П'ЯТИПАЛА *рука'виц'а п'яти'пала*, ж. р. Виріб з будь-якого тонкого матеріалу з відділеннями для всіх пальців, який надівають на кисть руки; **рукавичка** (Рос., Кам.).

РУКАВИЦЯ РОБОЧА *рука'виц'а ро'боча*, ж. р. Рукавиця з цупкої тканини, призначена для захисту руки під час роботи (Бор.) || **рукавиця спецовочна**.

РУКАВИЦЯ СПЕЦОВОЧНА *рука'виц'а спи'цовочна*, ж. р. Рукавиця з цупкої тканини, призначена для захисту руки під час роботи; **рукавиця робоча** (Бор.).

РУКАВИЧКА *рука'вичка*, ж. р., змени. до **рукавиця**. Виріб з будь-якого тонкого матеріалу з відділеннями для всіх пальців,

РУКАВ'ЯНКА

який надівають на кисть руки (Ж., КГ, НО, ВМеч., Ф., Семир.) || **варешка 2, напальчик, пальча, пальчатко, перча, перчатка, перчатко, рукавиця 2, рукавиця п'ятипала.**

РУКАВ'ЯНКА *рукаўйанка, ж. р., заст.* Жіноча полотняна сорочка з рукавами (Ок.).

РУЛИК *'рул'ік, ч. р.* Вузькі смужки тканини на поясі штанів, в які затягують ремінь; **планочки** (Зв.).

РУЛОН *рулон, ч. р.*

1. Згорнута в трубку тканина чи шкіра (Нов., Ят., ББ, Бес., Крас., Меч., Ул., ВТ, Г., Т., Чеч., Гайс., Горд., Крут., Тр., Поп., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Рос., Кам., Степ., Мит., ВС, Яг., Ром., Красн., Вишн., Іван., Зел., Гус., Став., Мак., П., Гл., Тар., Й., Гер., Крут., Іван., Ок., Лук.).

2. Намотана на стержень фабрична тканина (Дах., Трид.).

РУМУНКИ *румунки* (Соф., Ор., Крас., Гр., Меч., Ш., Ул., Тер., Ман., Мел., Дуб., Тар., Дж., Мит., Ц., Мол., Вишн., Черп., Мак., П., Яр., Гл., Мог.), *руминки* (Нов., Пал., Ят., Бес., С., Сем., Ол., Гайс., Горд., Кат., Мих., Гран., Тарн., Осіт., Кон., Гус., Став., Ап., Лук.), *рум'інки* (ББ, Г., ДП, Бор., Леух., Юр., Чеч., Ос., Л., ББер., Кіб., Поп., Греб., ВС, Яг., Одай, Вікт., Красн., Дол., Тан.), *мн.* Жіноче взуття вище кісточок з каблуками, обшите зверху хутром, на шнурках: *руминки на 'корках 'носе моло'да 'ж'інка / на п'ідборах / ста'ра* (Тарн.) || **боти 9, ботики 1, ботинки 2, черевики 2.**

РУП'Я *'рупйа, с. р.* Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Оз.).

РУХЛЯДЬ *'рухл'ад', ж. р.* Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Крас.).

РЮШИКИ *'р'ушики* (Нов., Пал., Бер., Бок., Зв., ВМеч.), *'рушики* (Соф., Горш., Ор., Ят., Лип., Кап., Крас., Роз., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Т., С., Бен., Куял., Леух., Дах., Ол., Чеч., Тер., ММ, Мел., КГ, Тр., Дуб., Сав., Ос., Тар., Дж., Степ., Кіб., Мих., Мит., Гран., Поп., В., Розс., ВС, Осіт., Кон., Коч.), *мн.* Вузька смужка тканини, зібрана у зборки і пришита для оздоблення || **рюшичка, рюшички, рюшки.**

РЮШИЧКА *'рушичка, ж. р.* Вузька смужка тканини, зібрана у зборки і пришита для оздоблення; **рюшики** (Гайс., Нес.).

РЮШИЧКИ *рушички*, мн. Вузька смужка тканини, зібрана у зборки і пришита для оздоблення; **рюшики** (Сем., КГ, Ман., Красн.): *рушички ўшивали д'ім'ам до плат'ачк'іў / до чепчик'іў* (Сем.).

РЮШКИ *р'ушки*, мн. Вузька смужка тканини, зібрана у зборки і пришита для оздоблення; **рюшики** (Одай, Хиж.).

РЯДНИНКА *раднинка*, ж. р. Невелика шерстяна хустка з тороками (Ос.): *раднинка однотон.а / може бути рабен'ка / ни тонка / з нивиликими торочками / можна заўйязувати на шийу або під бороду* (Ос.).

РЯДНО *радно*, с. р. Грубе домоткане полотнище для застилання ліжка (Дах., Ол., Чеч., Ос., П'ят., Тал., Красн.).

РЯДНЯНКА *радн'анка*, ж. р. Чоловіча сорочка з грубого домотканого полотна (Соф.).

РЯДОВИНА¹ *радовина*, ж. р. Домоткане полотно з грубих ниток (Т., Тар., Вишн.).

РЯДОВИНА² *радовина*, ж. р. Спідниця з домотканого грубого полотна; **спідниця радовляна** (Т.).

РЯДЮШКА *рад'ушка*, ж. р. Домоткана доріжка (Св.): *рад'ушка ца шо по зимл'і* (Св.).

РЯНДЯ *р'анд'а* (Лип., Н., Коб., Олек.), *ранд'а* (Сем., Криж., Вес., Тр., Тар., Ф., Поп., КГ, Син.), с. р.

1. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Лип., Сем., Криж., Коб., Вес., Тар., Тр., Син., Олек., Поп.): *ранд'а / це дран'т'а / ганч'ір'ки* (Тр.).

2. Старе покривало (Н., Ф.): *р'анд'а / це старе покривало / йа'ким накривайут' пече'ний хл'іб'* (Н.).

3. Дуже порване рядно (КГ): *ранд'а / радно дуже порвате* (КГ).

С

САБО *сабо*, с. р.

1. Туфлі без задників із поясочком на п'яті (Ш., Бок.).

2. Туфлі без задників на дерев'яних каблуках (Меч.).

САК *сак*, ч. р. Короткий верхній жіночий одяг із цупкої тканини (Кам'ян.).

САНДАЛЕТИ

САНДАЛЕТИ *санда/л'ети*, перев. *мн.*, в одн. *ч. р.* *санда/л'ет*. Легкі літні туфлі (Ап.).

САНДАЛІ *сан'дал'і*, перев. *мн.*, в одн. *ч. р.* *сан'дал'*. Ремінне взуття на пряжці (Нов., Ят., Тиш., Од., ББ, Бес., Крас., Ул., ВТ, Й., Г., Т., С., ДП, Ух., Бен., Гер., Бор., Юр., Дах., Ол., Чеч., Уд., Гайс., Крут., Горд., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Рос., Тар., Семир., Степ., Кіб., Мих., Мит., Гран., Ц., Поп., Тарн., Греб., ВС, Осіт., Яг., КГ, Тин., Кривч., Вікт., Красн., Доб., Іван., Гус., Став., Дол., Тан., Ап., Черп., Мак., П., Віл., Яр., Лук., Гл., Красн., Мик.): *у сан'дал'ах дироч'ки з'верха / пойд'сочок іс п'рашкою / ши'рокий но'сок* (Красн.).

САПОГ *са'пог^x*, *ч. р.* Чобіт, у якому халява без замка і щільно облягає ногу; **чобіт-чулок** (Куял., Сем.).

САПОГ-ЧУЛОК *са'пог^x чу'лок*, *ч. р.* Чобіт, у якому халява без замка і щільно облягає ногу; **чобіт-чулок** (Нов., Ят., Тиш., Гр., Ш., ВТ, Г., Т., Бер., Піщ., Ол., Чеч., Тер., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Дуб., Ос., Вікн., Кам., Тар., Дж., ББер., Степ., Кіб., Мит., Гран., Ц., Чп., Поп., Тарн., ВС, Кон., Рус., Хар., Вікт., Іван., Тал., Ром., Черп., Яр., Лук., Гл.).

САПОГИ *сапо'ги*, перев. *мн.*, в одн. *ч. р.* *са'пог*.

1. Шкіряне взуття з високими халявами; **чоботи** (Тиш., СТ, Лип., С., Зап., Пер., Куял., Лад., Под., Зат.).

2. Шкіряне взуття з короткими халявами (Кап.).

САПОГИ КИРЗОВІ *сапо'ги к'ирзов'і*, *мн.* Чоботи з кирзи; **чоботи кирзові** (Зап.).

САПОГИ РИБАЦЬКІ *сапо'ги ри'бац'к'і*, *мн.* Гумові чоботи вище колін, призначені для риболовлі; **чоботи рибацькі** (Куял.).

САПОЖКИ *са'пож^шки* (Горш., Пол., Леух., Св., П'ят., Пуг., Хиж., Хар., Тал., Вишн., Тан., Ап., Род.), *са'пошки* (Св., Бес., Крас., ВК, ВТ, Т., С., Боб., Пуж., Куял., Сем., Тер., Сум., ММ, Важ., Ант., Кат., Ф., Дж., ББер., Рах., Ц., Чп., КГ, Рус., Коч., Вільш., Бор., Кам'ян., Сав., Ос., Ск., Гус., ЧО, Юрк.), перев. *мн.*, в одн. *ч. р.* *са'пожок*.

1. Жіноче шкіряне взуття з короткими халявами (Горш., Пол., Леух., Св., П'ят., Пуг., Хиж., Хар., Тал., Вишн., Тан., Ап., Род., Св., Бес., Крас., ВК, ВТ, Т., С., Боб., Пуж., Куял., Сем., Тер., Сум., ММ, Важ., Ант., Кат., Ф., Дж., ББер., Рах., Ц., Чп., КГ, Рус., Коч.).

2. Жіноче взуття з високими халявами (Вільш., Бор., Кам'ян., Сав., Ос., Ск., Гус., ЧО, Юрк.): *'зимн'і сапошки на м'єху / 'можут 'бути із з'м'єйкой / і на каблук'ах* (Ос.).

САПОЖКИ ЗАМШЕВІ *сапошки 'замшов'і, мн.* Жіночі чоботи із замші (Ос., Мак., Тр.).

САПОЖНИК *сапожник* (Соф., Нов., Ш., Піщ., Вільш., Сум., Дж., ЗР, Хиж., Рус., Мол., Ап., П.), *сапожн'ік* (Ят., Ор., Тиш., Р., Люш., Лип., Св., Од., ВК, Лоз., Гр., Меч., Ул., ВТ, Й., Г., Тауж., Бер., Зап., Ух., Піщ., Гер., Куял., Пол., Сем., Шар., Ол., Чеч., Ман., ММ, Гайс., Карб., Крут., Тр., Ант., Трид., ММеч., ВМеч., Прм., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Тар., ББер., Мит., Ц., Чп., Тарн., Осіт., КГ, Сок., Ск., Кон., Ост., Крив., Вікт., Красн., Доб., Ром., Гус., Став., Тан., СБ, Зат., Коч., Юрк., Черп., Род., Лук.), *ч. р.*

1. Майстер, який шиє взуття; **чоботар 1** (Соф., Нов., Ш., Піщ., Ят., Ор., Тиш., Р., Люш., Лип., Св., Од., ВК, Лоз., Гр., Меч., Ул., ВТ, Й., Г., Тауж., Бер., Зап., Ух., Піщ., Пер., Гер., Куял., Пол., Шар., Ол., Ман., Сум., ММ, Важ., Гайс., Карб., Крут., Ант., Трид., ММеч., ВМеч., Сав., Тар., ББер., Мит., Рах., Мит., Тарн., Осіт., КГ, Сок., Ск., Кон., Ост., Хиж., Хар., Красн., Доб., Мол., Ром., Вишн., Зел., Гус., Ап., СБ, Коч., Юрк., Черп., Род., П., Лук.).

2. Майстер, який ремонтує взуття; **чоботар 2** (Меч., Ш., Й., Г., Зап., Ух., Піщ., Пер., Гер., Куял., Пол., Сем., Шар., Ол., Чеч., Ман., ММ, Важ., Гайс., Карб., Ант., Трид., ММеч., ВМеч., Сав., Тар., Дж., ББер., Мит., Рах., Семир., Ц., Чп., Тарн., Осіт., КГ, Ск., Кон., Ост., ЗР, Хар., Красн., Доб., Мол., Ром., Вишн., Зел., Гус., Став., Тан., Ап., СБ, Зат., Коч., Черп., Род., П., Лук.): *сапожн'ік римон'т'ірує ўзу'т'а* (Кон.).

САПОЖОК *сапожок, ч. р.* Чобіт, у якому халява без замка і щільно облягає ногу; **чобіт-чулок** (Соф.).

САРАФАН *сарафан* (Р., Св., Меч., Ш., Ул., Г., Т., С., Бер., Лен., Ух., Пуж., Куял., Пол., Вільш., Сем., Дах., Шар., Ман., Сум., ММ, Кат., Тр., ВМеч., Прм., Кам., Тар., ББер., Степ., Кон., ЗР, Вікт., Гус., СБ, Тек., Кол., Коч., Черп.), *сарах'ван* (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., ББ, Бес., Крас., ВК, Леух., Карб., Ант., Кіб., Гран., Ц., Чп., Поп., Греб., В., Розс., ВС, Наг., Тин., Ск., Хиж., Одай, Рус., Дз., Красн., Доб., Іван., Вишн., Зел., Дол., Тан., Ів., Гор., Род.,

САРЖА

Віл.), *шарафан* (Ят., Тиш., Лип., Кап., Од., ВТ, Й., Тауж., ДП, Бок., Зап., Піщ., Пер., Бен., Гер., Тер., Важ., Мел., ММеч., Кам'ян., Ос., Л., Рос., П'ят., Міт., Рах., Мих., Мит., Гун., Осіт., Яг., Ром., Юрк., Мак., П., Гл., Кал.), *шарахан* (Гайс., Горд., Рах., Тарн., Хар., Мол., Баб.), *ч. р.* Плаття на бретельках.

САРЖА *саржа* (Соф., Пал., Ят., Бес., Крас., Г., Гер., Леух., Сем., Дах., Ол., Гайс., Мел., Тр., ВМеч., Дуб., Ос., Семир., Степ., Кіб., Мит., Гран., Ц., Поп., Тарн., ВС, Сок., Кон., Хар., Вікт., Красн., Став., Тан., Зв.), *саржа* (Нов., ББ, Гр., Ул., Й., С., Ман., Карб., КГ, Кат., Трид., ММеч., Сав., Тар., Вишн., Зел., П., Лук.), *ж. р.* Тканина з діагональним переплетенням ниток, використовується переважно на підкладку: *саржа була на підкладку* (Сок.); *із саржі шили шкільні плахта* (Красн.); *саржою дубовини обивають* (Тан.).

САТИН *сатин* (Пал., МФ, Ух., Піщ., ММ, Мел., Оз., ВМеч., Дж.), *сатін* (Соф., Горш., Ор., СТ, Люш., Св., Од., Лоз., Гр., Ш., КК, С., Бер., Лен., Бок., Боб., Пуж., Пер., Чап., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Ман., Сум., Важ., Карб., Крут., Кат., Кам'ян., Ос., Вікн., СБ, Л., Ус., ББер., Рах., Хиж., ЧО, Суш.), *ч. р.* Атласиста з лицьового боку бавовняна або шовкова тканина.

САФА *сафа*, *ж. р.* Клин у чоловічих штанах (Тарн.): *клин у сорочці називається ластка / а ў штанах / то сафа казали коліс* (Тарн.).

САЧОК *сачок*, *ч. р.*

1. Жіночий піджак; **жакет 1** (Соф., Крас., Нов., Ят., ББ, Меч., ВТ, Ух., Гайс., Оз., Тр., Рах., Семир., Гун., Гран., Кат., Губ., Ц., КГ, Кривч., Пуг., ЗР, Рус., Баб., Род., П., Лук., Бес.).

2. Теплий короткий верхній жіночий одяг (Тиш., Бес., Гр., Ш., Й., Піщ., Пуж., Гер., Мел., ВМеч., Ос., Став., Ул., Г., Бок., Вільш., Ол., Вікн., Тар., Кіб., ВС, Тауж.).

3. Жіноча зимова сукняна куртка з коміром (Дах., Леух., Сав., Кал.).

4. Кофта (Ром., Віл., Тан.): *сачок / так як кофта була / красиво була пошита стиреді / з візерунками і збоку гувички ў радочок* (Тан.).

5. Жіноча приталена куртка (Карб., Дуб.).

6. Легка жіноча куртка (Дол., Крин.).

7. Чоловіче півпальто з хутровим коміром (СТ, Крут.).
8. Піджак без рукавів (Чп., Лег.).
9. Короткий верхній жіночий одяг із хутра; **полушубок** (МФ).
10. Коротка жіноча куртка, покрита ластиком (Ч.).
11. Жакет з карманом-обманом (Степ.).
12. Кофта із вставкою на грудях і зборками (Коч.).
13. Жіноча куртка з кишеньками, з хлястиком, з гудзиками в два ряди (Тарн.).

САЯН *са'йан*, ч. р. Спідниця з грубої тканини; **спідниця тепла** (Трид.).

СВЕДРА *с'ведра* (Соф., Леух., Ц., Чп., Тарн., Сок., Тин.), *с'ведра* (Бес.), *с'в'ідра* (Кон., Ост., ЗР, Одай), ж. р. Плетена тепла кофта без застібок з високим коміром; **светр**.

СВЕТР *с'ветир* (Пал., Св., ББ, ВК, Гр., Ш., Гер., Куял., Вільш., Ол., Важ., Горд., VMеч., Рос., Кам., Степ., Мит., Поп., В., Розс., ВС, Іван., Вишн.), *с'ведир* (Соф., Кат., Яг., Ск., Хар.), *с'ведор* (Горш., Кривч.), *с'в'ітур* (Нов., Ор., СТ, Лип., Кап., Крас., Меч., КК, Г., С., Тауж., ДП, Бок., Пуж., Пер., Бен., Сем., Ол., Чеч., Тер., Карб., ММ, Гайс., Мел., Карб., КГ, Тр., Трид., MMеч., Прм., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Л., Тар., Ус., ББер., П'ят., Семир., Гун., Осіт., КГ, Став., Дол., Ап., СБ, Юрк., Черп., Род., Лук., Мик.), *с'в'іте"р* (Од., Чап.), *с'в'ітур* (Т., Бер., Боб., Піщ., Пол., Дах., Мих., Тин., Кол.), *с'в'ет'ер* (Ул.), *с'в'іт'ер* (Гус.), *с'в'етир* (ВТ), *с'в'ет'ір* (Й.), ж. р. Плетена тепла кофта без застібок з високим коміром || **сведра**.

СВИТА *с'вита*, ж. р.

1. Довгий верхній одяг із домотканого грубого сукна (Соф., Ж., СТ, Лип., Кап., Св., Кр., ББ, ВК, Т., Роз., Лоз., Ул., ВТ, Й., Т., З., Х., Н., ДП, Бок., Боб., Об., Пл., Гол., Пер., МФ, Чап., Пол., Юр., Криж., Чеч., Сум., Вес., Важ., Гайс., Мел., К, Лад., Коб., Зал., Кат., Горш., Бор., Юр., Тер., Горд., Кат., Трид., Дуб., Кам'ян., Вікн., Рос., Дж., П'ят., Рах., Семир., Степ., Мит., Чп., Кор., Сат., Поп., Греб., Хр., В., Розс., Олек., Ск., Кон., ЗР, Рус., Мол., Іван., Ром., Вишн., Зел., ЧО, Став., Дол., Тек., Зат., Кол., Юрк., Ів., Ок., Гор., Род., П.): *с'вита із го'вечойі 'воўни // ти'пер 'шійут 'пал'та 'л'етн'і / а то'д'і с'вити 'шили* (ВТ.) || **бунда 10, бурка 2, гуня 1, гунька 1, кирея 1, чемерка 4, чугаїна 1.**

СВИТКА

---

2. Довгий верхній одяг із домотканого грубого сукна, розширений донизу (Зап., Ух., Піщ., Пуж., Гер., Вільш., Ол., Карб., ММеч., Ос., ББер., ВС, КГ, Хиж., Красн., Ап., Баб., Коч., Крс., Лук., Сав., Л., Соб., Ф., Тарн., Дз.): *с'вита* ¹доўга / *крої* *роздух'ваном* / ¹гу¹Вики з ¹дерива (Баб.) || **гунька 3**.

3. Короткий верхній одяг із домотканого грубого сукна; **свитка 1** (Тиш., Мар., Ант., ММ, Уд., Ор., Ят., Тар.).

4. Довгий верхній чоловічий одяг із домотканого грубого сукна з відлогою; **бурка 1** (Тауж., Лен., Трид., Кіб., Ц., Хар.).

5. Теплий вовняний светр (Меч., Мик., Губ.).

6. Довгий верхній одяг із домотканого грубого сукна, підперезаний у стані (Пал., Крас.).

7. Верхній жіночий одяг із домотканого грубого сукна з вишитими рукавами, розширений внизу (Оз., Сок.).

8. Короткий верхній жіночий одяг із домотканого грубого сукна, розширений внизу (Нов., Мар.).

9. Приталений кожух (Бес.).

10. Жіночий верхній короткий одяг, обшитий хутром (Ш.).

11. Верхній одяг із домотканого грубого сукна, комір якого обшитий бархатом (Мих.).

12. Довга жіноча сорочка з домотканого полотна із зборками в поясі (КК).

13. Довга жіноча сорочка (Крим.).

14. Жіноча кофта (Сем.).

СВИТКА *с'витка*, ж. р., заст., змени. до **свита**.

1. Короткий верхній одяг із домотканого грубого сукна (Дуб., Пік., Горш., Соф., Пал., Лип., Кап., Кр., ББ, Ул., Т., Ман., Г., Л., Пуж., Тек.): *с'витка* / *п'іжа'ком* ¹д'іло (Л.) || **бунда 4, бурка 4, гуня 5, гунька 2, жупан 12, жупанчик, короташ 2, свита 3, чемерка 5**.

2. Довгий верхній чоловічий одяг із домотканого грубого сукна з відлогою; **бурка 1** (Об., Лук., Пл.).

3. Широкий одяг із домотканого грубого полотна, призібраний на спині (ВМеч.): *с'витка* *т'рошки* *приз'ібрана* *на* *спинц'і* / ¹в'іл'ного *пок'роу* / *до* *ко'л'ін* / ¹зас'ц'іпка *спе^uред'і* / *во'на* ¹виготоу'лана з *ди'с'атки* (ВМеч.).

СЕКОНД-ХЕНД *¹секонд хенд*, ч. р. Одяг, що надійшов як гуманітарна допомога, переважно з інших країн (Гор., Ос., Сав., Род.): *¹секонд хенд прода'йец'а на кілограми* (Гор.).

СЕМЕРИК *с'імерик*, ч. р. Хустка розміром 70 на 70 сантиметрів (Семир.) || **хустка сьомий номер**.

СЕРЕДИНА ХУСТКИ *се"редина хустки* (Нов., Ор., Ят., ВТ, Г., Чеч., Дуб., Тар., Вікт., Красн., Іван.), *се"ре"дина* ~ (ББ, Бес., Крас., Меч., Гер., Гайс., Рос., Кам., Гус.), ж. р. Квітчаста чи чиста середина хустки: *хустка с чистойу с'рединоу* (Тар.).

СЕРЕЖКА *се"реж"ка* (Нов., ВК, Н., Криж., Лад., Степ., Олек., Дол., Баб., Кол., Коч., Крс., Лук.), *се"решка* (Горд., Кат., Осіт., Тин., Вікт., Іван., Яр., Пал., Тиш., Зап., Гайс., Зал., ВС, Рус., Крив., Гус., Гор., П.), *с'решка* (Оз., Коб., Прм.), *с'ер'ож"ка* (Р., З., Чап., Лад., Син.), *с'ірож"ка* (Мар., Яг., Нес., Кап., Тет., Ух., Сум., Дуб., Кам'ян., Міт., Нос., Семир., Тан.), *с'ір'ож"ка* (Меч., Боб., Криж., Вікн., Соб., Олек., Пік., Гл., Мик., Х., Бер., Бок., Бен., Поп., Новос.), ж. р. Вушна прикраса, дужка якої просмикується в мочку вуха || **завушниця 1, кільце, ковток, ковточок, кульчик, серга**.

СЕРПАНОК *се"рпанок*, ч. р. Тонка прозора тканина (Оз.).

СЕРПИНКА *с'ірп'інка*, ж. р. Спідниця з тонкої тканини; **спідниця літня** (Л.).

СЄРГА *с'ерга*, ж. р. Вушна прикраса, дужка якої просмикується в мочку вуха; **сережка** (Трид., Ор., Ят., Ж., СТ, Н., Кам'ян., Пав., Кут., Мол., Віл.).

СИНТЕПОН *с'інд'іпон*, ч. р. Тканина зі штучного волокна (ЗР, Ос.).

СИНТЕТИКА *синтетика* (Люш., Лип., ББ, Бес., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., Р., Гр., Меч., Ул., Г., С., ДП, Ух., Пуж., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Карб., Трид., Дуб., Вікн., Тар., Уд.), *синтет'іка* (КК, Бер., Лен., Гайс., Дс., Ус.), *синт'ет'іка* (Соф., Вишн.), *с'інтет'іка* (Лоз., Чап.), *с'інт'ет'іка* (Люш., Бок., Крут.), *с'інт'ет'іка* (Боб.), *с'інтетика* (Пер., Мар., Кут.), ж. р. Тканина із синтетичних матеріалів.

СИТЕЦЬ *¹сити"ц'* (ВНП), *¹сите"ц'* (Од., Бер., Лен., ЧО, Боб., Чап., Уд., Мар.), *¹с'ім'ец'* (ДП), *¹с'ім'іц'* (Сем., Карб., Крут., ББер., Рах.), *¹с'іте"ц'* (Вікн., Красн., Ус., П'ят., Под.), *¹с'ітиц'* (Л., Нос.),

СІРЯК

ч. р. Тонка бавовняна тканина з вибивним малюнком, рідше однотонна || **цицик**.

СІРЯК *с'ір'ак* (Тиш., Бер., Боб., МФ, Юр., Оз., Бок., Олек., Ск., Кривч., ЗР, ЧО, Тек., Суш.), *с'ірак* (Соф., Нов., Пал., Ор., Ят., ББ, Крас., Т., Лоз., С., Ух., Піщ., Пуж., Вільш., Бор., Юр., Сем., Уд., Мел., Мар., Соб., Ус., Семир., Степ., Ц., Тарн., Син., В., КГ, Рус., Кут., Мол., Вишн., Зел., СБ, Крс.), ч. р., *заст.*

1. Двополий верхній короткий чоловічий одяг із домотканого грубого сірого сукна (Тиш., Бер., Боб., МФ, Юр., Оз., Бок., Олек., Ск., Кривч., ЗР, ЧО, Тек., Суш., Соф., Нов., Пал., Ор., Ят., ББ, Крас., Т., Лоз., С., Ух., Піщ., Пуж., Вільш., Бор., Юр., Сем., Уд., Мел., Мар., Соб., Ус., Семир., Степ., Ц., Тарн., Син., В., КГ, Рус., Кут., Мол., Вишн., Зел., СБ, Крс.): *с'ір'ак / це жи'кет іс 'с'ірого полот'на / сук'на / ворот'н'ік с'тойка / зас'ц'і'баўс'а на / пугов'іци* (Бок.) || **сірячина**.

2. Сіре полотно з прядива (Уд.).

СІРЯЧИНА *с'іра'чина*, ж. р., *заст.* Двополий верхній короткий чоловічий одяг із домотканого грубого сірого сукна; **сіряк 1** (Сем., Горд., Род.): *с'іра'чина / чоло'в'іча 'с'іра о'дежа на / кожен ден'* (Горд.).

СІТКА *'с'ітка* (Піщ., Доб., Тиш., Ап., Мел., Род., Мол., Гайс.), *'с'етка* (Дз., Хар., Ор., Ят., Пер., Й., Рос., Ш., Черп., Гр., Леух.), ж. р. Головний убір пасічника із сіточкою для захисту обличчя від укусів бджіл || **маска**.

СКИДАТИ ВЗУТТЯ *с'кидати ўзут'а*, *недок.* Знімати з себе взуття; **роззуватися** (Лип., Й., Пуж., Пер., Сум., Карб., Степ., Мит., Мак.).

СКИДАТИ ОДЕЖУ *ски'дати о'дежу* (Степ., КГ, Хар., Вікт., Мол., СБ, Род.), *~ го'дежу* (Горд., Дж., Ром.), *недок.* Знімати з себе одяг; **роздягатися**.

СКИНДЯЧКА *скин'д'ачка*, ж. р. Стрічка, якою пов'язують голову (Пав.).

СКИНУТИ ВЗУТТЯ *с'кинути ўзут'а*, *док.* Зняти з себе взуття; **роззутися** (Ман., Л., Зел., Тар., П'ят., Ц., Вишн., Яг., Хар., Красн.).

СКИНУТИ ОДЕЖУ *с'кинути о'дежу*, *док.* Зняти з себе одяг; **роздягнутися** (Л., В.).

СКЛАДКА *склад^мка*, ж. р. Рівно складена і загнута смужка тканини (Соф., Горш., Тиш., Р., Лип., Кап., ББ, Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Т., С., Тауж., Бер., Бок., Зап., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Тер., Ман., Важ., Гайс., КГ, Горд., Тр., Сав., Ос., Рос., Кам., ББер., Мих., Мит., В., Розс., КГ, Вишн.).

СКЛАДКИ БАНТОВІ *склад^мки банто^ві*, мн. Складки, розміщені одна до одної; **складки зустрічні** (Тиш., ММ, Сок., Крив., Коч., Черп., Віл., Ват.): *банто^ві склад^мки / склад^мки од^на до ^одної^ї кру^гом сп^ід^ниц^і* (Черп.).

СКЛАДКИ ЗУСТРІЧНІ *склад^мки зуст^річн^і* (Пуж., Куял., Дах., Ман., ММ, Важ., ВМеч., Тр., Дуб., Кам., Дж., Поп., Св., Осіт.), ~ *уст^речн^і* (Соф., Нов., Бес., Т., Пер., Тер., Гайс., Кіб., Ц., Тарн., Нес., Іван., Дол.), ~ *уст^речн^і* (Ор., Ят., Крас., Г., С., Бок., Пол., Вільш., Ол., Кат., Ос., ЗР, Лук.), ~ *уст^річн^і* (ВС, Кон.), ~ *ст^річн^і* (Пуг., Доб.), мн. Складки, розміщені одна до одної || **бантовка 1**, **вєяр**, **складки бантові**, **фалди 1**, **фалди зустрічні**.

СКЛИНКА *склінка*, ж. р. Жіноче півпальто із сукна; **полупальто 1** (Дуб.).

СКОМБІНІРУВАТИ *скомб^ін^ірувати*, док. Пошити одяг із декількох різних шматків тканини (Розс., Ол.): *скомб^ін^ірувати / це пошити ^од^аг з ^різн^ої тка^нини* (Розс.).

СЛИВНЯЧОК *слиўн^ачок* (Т.), *слиўн^учок* (Тарн.), ч. р. Фартушок, який чіпляють на груди дитині, коли вона їсть; **фартушок 1**.

СЛИНЯВЧИК *сли^наўчик* (Меч.), *сл^ун^аўчик* (Горш., Нов., Ор., Ят., Тиш., Лип., Кап., Св., Бес., Гр., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., С., Бер., Бок., Піщ., Вільш., Сем., Дах., Шар., Ол., Чеч., Тер., Мел., Крут., Кат., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Прм., Дуб., Тар., Дж., ББер., Мит., Кіб., Поп., ВС, Осіт., Кон., Крив., Хар., Нес., Доб., Іван., Ром., Став., Дол., Кол., Ів., Яр., Новос.), *сл^унаўчик* (Пал., Розс.), *сл^ун^ан^чик* (Пуг.), ч. р. Фартушок, який чіпляють на груди дитині, коли вона їсть; **фартушок 1**.

СЛІДИ *сл^іди*, перев. мн., в одн. ч. р. *сл^ід*. Капронові шкарпетки до кісточок; **нап^ятники** (Нов., Ят., Бес., Меч., Ул., Г.,

СЛІДКИ

Т., Дах., Ол., Тер., Ос., Рос., Тар., Степ., Гран., Ц., Поп., ВС, Кон., Вікт., Іван., Став., Лук.).

СЛІДКИ *сл'ід^м/ки*, перев. *мн.*, в одн. ч. *р. сл'їдок*. Капронові шкарпетки до кісточок; **нап'ятники** (Гайс., П.).

СЛІДОЧКИ *сл'їдочки*, перев. *мн.*, в одн. ч. *р. сл'їдочок*. Капронові шкарпетки до кісточок; **нап'ятники** (Дуб.).

СМОКІНГ *с^мок'інг*, ч. *р.*

1. Чорний піджак з довгими, обшитими атласом вилогами (Віл., СБ., Гор., Гайс., Коч.).

2. Костюм зі штанів і піджака з довгими, обшитими атласом вилогами (Род.): *с^мок'інг* *ўд'ївайе жи'н'їх* (Род.).

СМУШКА *с^мушка*, *ж. р.* Шапка із смушку (Оз.).

СМУШОК *с^мушок*, ч. *р.* Шкура новонародженого ягняти (Оз.).

СОБАЧКА *со^бачка*, *ж. р.* Деталь застібки-блискавки (Ос.).

СОКОЛКА *со^колка*, *ж. р.* Чоловіча сорочка з короткими рукавами; **безрукавка 2** (Бен.).

СОЛОМ'ЯНИК *со^лом'аник* (Ж.), *со^лом'яник* (Дж., Одай, Нес., Красн., Ок.), *со^ломн'аник* (Ус.), ч. *р.* Чоловічий солом'яний капелюх із широкими крисами; **капелюх солом'яний**.

СОЛОМ'ЯНИКИ *солом'н'аники*, перев. *мн.*, в одн. ч. *р. солом'н'аник*. Взуття, плетене з соломи (ДТ, Дах.).

СОНЦЕ-КЛЬОШ *сонце_кл'ош*, ч. *р.*

1. Широка спідниця з одним швом (Соф., Горш., Нов., Ор., Ят., Тиш., Лип., Кап., ББ, Гр., Ул., Г., Т., Пуж., Тер., П'ят., Мит., СБ, Черп., Віл., Яг.): *сонце_кл'ош* / *широка* *їупка* з *однойу ш'войу* (Ул.).

2. Широка спідниця без швів (Шар., Чеч., Тр., Дуб., Ос., Дж., ББер., ВС, Вільш., КГ, Хиж., Одай, Нес., Кол., Вікт., Тал., Тар., Мак., Тарн.): *сонце_кл'ош* / *сп'їдниц'а бе^нс к'лин'їў* / з *їїд'ного кус'ка* / *во'на к'руглой* *їформи* (Кол.); *сонце_кл'ош* / *к'ругла сп'їдниц'а* / *с тон'кого к'раму* / з *дир'жаўного* (Тарн.).

3. Широка спідниця, пошита із двох полотниць (Г., Дах., Ол., Сав., Губ., Степ., Красн.): *сонце_кл'ош* / *сп'їдниц'а* *ївир'їзана* з *двох* *п'їлок* / *в:ир'ху* *вус'ка* / *їни'зу* *широка* (Степ.).

СОНЯ *'сон'а, ж. р.* Жіноча сорочка, в якій сплять; **сорочка нічна** (Л.).

СОПЛИВЧИК *сон'лиу́чик, ч. р.* Хусточка для витирання носа, обличчя; **носовик** (Меч.).

СОРОЧКА *со'рочка* (внп), *со'роч'ка* (Зв., Пал.), *ж. р.*

1. Чоловічий одяг, що одягають поверх білизни, для верхньої частини тіла (внп) || **кошуля 1, рубаха, рубашка 1.**

2. Жіноча полотняна сорочка (внп) || **льоля 2, підтичка 6, рубашка 3, спідка 3.**

3. Спідня шовкова жіноча сорочка з мереживом; **сорочка шовкова** (ВК, Пол., Сем., Тер., Ман., Мел., Карб., КГ, Горд., ММеч., Трид., Прм., Дуб., Кам'ян., Ос., ББер., П'ят., Семир., Тарн., В., ВС, Осіт., Кон., Ост., ЗР, Одай, Хар., Нес., Доб., Іван., Ром., Вишн., Зел., Гус., Став., Дол., Баб., Кол., Юрк., Род.).

4. Легкий жіночий одяг до пояса; **блузка** (Оз.).

СОРОЧКА БАЙОВА *со'рочка 'байова, ж. р.* Тепла чоловіча сорочка з байки (Ос., Сав., Дуб., Кам'ян.).

СОРОЧКА БАМБАКОВА *со'рочка бамба'кова, ж. р., заст.*

1. Жіноча сорочка з домотканого полотна в тринадцять пасом (Ос.).

2. Чоловіча чи жіноча сорочка з домотканого полотна в десять пасом, до якого додавали білі нитки промислового виробництва (Тар.): *у полот'но доба'ул'али ше бам'бак / та'к'і нит'ки 'б'іл'і бу'ли* (Тар.).

СОРОЧКА БУДЕННА *со'рочка буден.а, ж. р.,* Чоловіча чи жіноча сорочка з домотканого полотна в десять пасом; **сорочка десятчана** (Мел., Кіб.).

СОРОЧКА БУДОШНА *со'рочка будошна, ж. р.* Чоловіча чи жіноча сорочка з домотканого полотна в десять пасом; **сорочка десятчана** (Пог.): *будошна со'рочка самот'кана / а'ли й'ї'ї ни виши'вали* (Пог.).

СОРОЧКА ВИШИТА *со'рочка 'вишита* (Горш., Св., Тиш., Кап., ББ, Бес., ВК, Й., КК, Тауж., Лен., Бок., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., Чап., Вільш., Шар., Ол., Тер., Ман., ММ, Важ., Уд., Мар., Карб., Ант., Кат., VMеч., Сав., Кам'ян., Л., Рос.,

СОРОЧКА ГРЕБІННА

П'ят., Губ., Міт., Нос., Ч., Рах., Степ., Мих., Гран., Тарн., Греб., В., ВС, Осіт., Яг., Сок., Кривч., Пуг., Ост., Крив., Хар., Мол., Ром., Лег., Вишн., Зел., Тан., Ап., СБ, Зат., Кол., Коч., Юрк., Гор., Черп., Лук.), *со́роч·ка* ¹*вишита* (Пал.), *ж. р.* Вишита сорочка; вишиванка.

СОРОЧКА ГРЕБІННА *со́рочка гре^нб·ін·а* (Ух., Пуж., Пер., Степ., Бен., Ф., Куял.), ~ *гри^нб·ін·а* (Гер., Пол., Дж., Сав., Ос., Степ.), *ж. р., заст.* Чоловіча чи жіноча сорочка з домотканого полотна в десять пасом; **сорочка десятчана**.

СОРОЧКА ГРУБА *со́рочка з^руба*, *ж. р., заст.* Чоловіча чи жіноча сорочка з домотканого полотна в десять пасом; **сорочка десятчана** (Крас., Х., Сем., Чп., Ром., Тек., Кол.).

СОРОЧКА ГУЦУЛЬСЬКА *со́рочка гу^цул'с'ка*, *ж. р.* Вишита сорочка; вишиванка (Яг., Мак.).

СОРОЧКА ДЕСЯТИННА *со́рочка дис'а^тин·а*, *ж. р., заст.* Чоловіча чи жіноча сорочка з домотканого полотна в десять пасом; **сорочка десятчана** (Кап.).

СОРОЧКА ДЕСЯТИПАСИМКОВА *со́рочка дис'ати^пасим'кова*, *ж. р., заст.* Чоловіча чи жіноча сорочка з домотканого полотна в десять пасом; **сорочка десятчана** (Рос.).

СОРОЧКА ДЕСЯТЧАНА *со́рочка дис'а^чана* (Соф., Ор., Ят., Гр., Г., Х., Пол., Леух., Тер., Кат., ББер., Мих., В., Розс., Яг., Кривч., Пуг., Одай, Рс., Хар., Мол., Зел., Тан., СБ, Черп., Мак., Доб., Дол., Лук.), ~ *дис'ат'чана* (Нов.), *со́роч·ка дис'а^чана* (Пал., Зв.), *ж. р., заст.* Чоловіча чи жіноча сорочка з домотканого полотна в десять пасом || **десятинка**, **десятка 3**, **десячанка 1**, **сорочка буденна**, **сорочка будошна**, **сорочка гребінна**, **сорочка груба**, **сорочка десятинна**, **сорочка десятипасимкова**.

СОРОЧКА ДОМОТКАНА *со́рочка домот'кана*, *ж. р., заст.* Сорочка з домотканого полотна (КГ, Ап., Яр., Гл.).

СОРОЧКА ЛІВАКОВА *со́рочка л'іва'кова*, *ж. р., заст.* Чоловіча чи жіноча сорочка з домотканого полотна в тринадцять пасом; **сорочка тринадцятна** (Тар.).

СОРОЧКА ЛЛЯНА *со́рочка л'о^н·а*, *ж. р.* Жіноча сорочка з лляного полотна (Ман.).

СОРОЧКА МАТРОСЬКА *со́рочка мат'рос'ка*, *ж. р.* Матроська спідня смугаста сорочка; **тіленьшка** (ВТ, Ром.).

СОРОЧКА ТРИНАДЦЯТИПАСИМКОВА

СОРОЧКА МОРЯЦЬКА *сорочка мо'рац'ка*, ж. р. Матроська спідня смугаста сорочка; **тіленька** (Й.).

СОРОЧКА НІЧНА *сорочка н'ічна* (Нов., Г., Гран., Тек., Кол., П.), ~ *н'іш'на* (Мел.), ~ *ноч'на* (Ор., Ят., СТ, Лип., ББ, Крас., Гр., Ул., ВТ, Й., Тауж., Лен., Зап., Пуж., Пуж., Гер., Пол., Тер., Ман., Важ., Тр., ММеч., Прм., Рос., Дж., П'ят., Губ., Семир., Степ., Кіб., Чп., Тарн., Розс., Осіт., Яг., Ск., Кривч., Пуг., Кон., ЗР, Хиж., Крив., Хар., Дз., Нес., Доб., Мол., Іван., Вишн., Зел., Став., Тан., Ап., Баб., СБ, Коч., Черп., Віл., Лук.), *сорочка ноч'на* (Пал.), ж. р. Жіноча сорочка, в якій сплять || **ночнуля, ночнуха, ночнушка, рубашка 3, рубашка нічна, соня.**

СОРОЧКА ПОДІЛЬНА *сорочка по'дол'на*, ж. р., заст. Жіноча сорочка, верхня частина якої пошита з тонкого полотна, а нижня – з грубого (Кис.): *та сорочка / що поўс'ідн'еўно но'сили / во'на була із двох поло'вин / во'на нази'валас'я по'дол'на сорочка / то'му / що во'на була ў'пойас'і'ш.ита* (Кис.).

СОРОЧКА ПОЛОВ'ЯНА *сорочка полоў'яна*, ж. р., заст. Чоловіча чи жіноча сорочка з домотканого полотна (Важ.).

СОРОЧКА РЯДІВ'ЯНА *сорочка рад'іў'яна* (К., Кон.), ~ *ра'доў'яна* (Ят., Мит., Л.), ж. р., заст. Чоловіча сорочка з грубого домотканого полотна.

СОРОЧКА СВЯТНА *сорочка св'ат'на*, ж. р. Вишита сорочка; вишиванка (Семир.).

СОРОЧКА СВЯТОШНА *сорочка с'ва'тошна*, ж. р., заст.

1. Жіноча сорочка з вишитими рукавами, коміром і підтичкою (Дах., Пог.): *сороч'ки полот'н'ан'і / самот'кан'і / б'і'лили йіх / виши'вали рука'ви / ком'і'р'і / 'п'іт.ичку ўні'зу / це були с'ва'тошн'і сороч'ки* (Пог.).

2. Чоловіча чи жіноча сорочка з домотканого полотна в тринадцять пасом; **сорочка тринадцятна** (Мел., Кіб.).

СОРОЧКА СОЛДАТСЬКА *сорочка сол'дац'ка*, ж. р. Військова сорочка з цупкої тканини; **гімнастерка** (Крас., Пер.).

СОРОЧКА СПІДНЯ *сорочка сп'ідн'а*, ж. р. Сорочка з тонкого полотна (Пол., ММеч., Юрк., Лук., ВТ, Шар.).

СОРОЧКА ТРИНАДЦЯТИПАСИМКОВА *сорочка тринац'атипасим'кова*, ж. р., заст. Чоловіча чи жіноча сорочка

СОРОЧКА ТРИНАДЦЯТНА

з домотканого полотна в тринадцять пасом; **сорочка тринадцятна** (Рос.).

СОРОЧКА ТРИНАДЦЯТНА *с'орочка три'нац'атна*, ж. р., заст. Жіноча сорочка з домотканого полотна в тринадцять пасом (Пуж., Гер., Ол., Мих., В., Кривч., Мол., Зел., Мог., СБ, Тек., Черп.) || **сорочка бамбакова 1, сорочка лівакова, сорочка святошна 2, сорочка тринадцятипасимкова.**

СОРОЧКА УКРАЇНСЬКА *с'орочка укра'їн'с'ка*, ж. р. Вишита сорочка; **вишиванка** (Соф., ВТ, Бен., Пол., Леух., Шар., Ол., Кат., Тар., Ц., Кривч., Іван., Гор., П., Гл., Мик.).

СОРОЧКА ШОВКОВА *с'орочка 'шоўкова*, ж. р. Спідня шовкова жіноча сорочка з мереживом (КК, КГ) || **комбінація, комбінашка, рубашка 4, сорочка 3.**

СПЕЦІВКА *спе^u'ц'іўка* (Леух.), *спе^u'цоўка* (Пал., Ят., Сем., ММеч., ЗР, Хиж., Вишн., Св., Гр., Ант., Поп., Осіт., Кут., Нес., СБ, Кол., Лук.), *спи'цоўка* (Соф., Ор., Св., Ш., ВТ, Й., Т., ММ, Важ., Крут., Дж., ББер., Кіб., Ц., Чп., Розс., Осіт., Ск., Пуг., Став., Ів., Ул., Ман., Карб., Ос., Мит., Розс., Доб., Кал.), ж. р. Робочий повсякденний одяг у вигляді піджака.

СПЕЦОДЕЖА *спецо'дежа* (Зел., Вишн.), *спецо'д'ежда* (Куял.), ж. р. Спеціальний одяг для роботи на виробництві; **спецодяг.**

СПЕЦОДЯГ *спецо'д'аг*, ч. р. Спеціальний одяг для роботи на виробництві (Соф., Ш., Тер., Дж., Кон., Нес., Красн., Поп., Лук.) || **одяг спецовочний, роба 2, спецодежа.**

СПИНКА¹ *с'пинка*, ж. р. Викроєна задня частина одягу від шиї до пояса (Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., ББ, Бес., Крас., Гр., Меч., Ул., Г., Т., С., Бок., Гер., Пх., Дах., Ол., Чеч., Тер., Гайс., Мел., КГ, Кат., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Сп., Гран., Ц., Тарн., Мол., Іван., Дол., Ап., П., Тан.).

СПИНКА² *с'пинка*, ж. р. Вішалка для одягу у вигляді вигнутої палиці, виготовленої з різних матеріалів, із гачком посередині; **плечка¹** (Ман.): *с'пинка / це 'в'ешалка / шо ч'іп'л'ати го'дежу* (Ман.).

СПІДКА *с'п'ід^mка*, ж. р., заст.

1. Матеріал, пришитий зісподу одягу; **підкладка 1** (Бор., Ж., Юр., Крут., НО, Ц., Мел., Карб., Сав., Мит., Сат.).

СПІДНИЦЯ ГРАФІРОВАНА

2. Підкладка від пояса до коліна в чоловічих штанах; **підкладка 2** (Мел., Сав.).

3. Жіноча полотняна сорочка; **сорочка 2** (Юр.).

4. Спідні чоловічі штани, **кальсони** (Юр.).

СПІДНЄ *с'п'ідне* (Пуж.), *с'п'ідн'е* (Леух., Тер., Ман., Вес., Хар., Ром., Суш.), *с'подн'е* (Новос.), *с. р.* Натільний одяг; **білизна**.

СПІДНИЦЯ *сп'ідниц'а* (внп), *с'п'ідниц'а* (Ос., Мар.), *ж. р.* Жіночий одяг, що покриває фігуру від талії донизу || **димка 4**, **юбка**.

СПІДНИЦЯ БАЙКОВА *сп'ідниц'а* *'байкова*, *ж. р.* Спідниця з байки; **спідниця байова** (Соф., Горш., Чеч., Горд., Вікт.).

СПІДНИЦЯ БАЙОВА *сп'ідниц'а* *'байова*, *ж. р.* Спідниця з байки (Мак.) || **спідниця байкова**.

СПІДНИЦЯ БАМБАКОВА *сп'ідниц'а* *бамба'кова*, *ж. р.* Спідниця з домотканого полотна в десять пасом; **спідниця десятчана** (Тар.).

СПІДНИЦЯ БУДЕННА *сп'ідниц'а* *буден.а*, *ж. р.* Спідниця з домотканого полотна в десять пасом; **спідниця десятчана** (Кіб.).

СПІДНИЦЯ В ТЕТЯНКУ *сп'ідниц'а* *ў ти^ет'анку*, *ж. р.* Спідниця, густо зібрана в поясі; **тетянка 1** (Бес., Куял.).

СПІДНИЦЯ ВОСЬМИКЛИННА *сп'ідниц'а* *восьмик'лин.а*, *ж. р.* Спідниця, пошита з восьми клинів; **восьмиклинка** (Гер.).

СПІДНИЦЯ ГАФІРОВАНА *сп'ідниц'а* *гаф'р'ірована*, *ж. р.*

1 Спідниця з паралельними хвилястими складками; **графіровка** (Нов., Ул., Рос., Зел.).

2. Спідниця з заглаженими паралельними складками; **плісерівка 2** (Осіт., Ап.).

СПІДНИЦЯ ГАФРОВАНА *сп'ідниц'а* *гоф'рована*, *ж. р.* Спідниця з паралельними хвилястими складками; **графіровка** (Степ.).

СПІДНИЦЯ ГРАФІРОВАНА *сп'ідниц'а* *граф'ірована*, *ж. р.*

1. Спідниця з паралельними хвилястими складками; **графіровка** (ББ, Меч., Ух., Поп., Дол., Зв.).

СПІДНИЦЯ ГРЕБІННА

---

2. Спідниця з заглаженими паралельними складками; **плісерівка 2** (Кам.).

СПІДНИЦЯ ГРЕБІННА *сп'ідниці'а гриб'ін.а*, ж. р., *заст.* Спідниця з домотканого полотна в десять пасом; **спідниця десятчана** (Гер., Ос., Ф., Степ.): *сп'ідниці'у шили з греб'ін.ого полот'на / кра'сили дубом / туви'нойу* (Ф.).

СПІДНИЦЯ ГРУБА *сп'ідниці'а з'руба*, ж. р.

1. Спідниця з грубої тканини; **спідниця тепла** (Пуж., Сем., Рах., Мит., Сок., Мол.).

2. Спідниця з домотканого грубого полотна; **спідниця рядів'яна** (ВТ, С., Бок., Прм., Крас., Дж., Ром., Кол.).

СПІДНИЦЯ ДЕСЯТИПАСИМКОВА *сп'ідниці'а дис'ати'пасимкова*, ж. р., *заст.* Спідниця з домотканого полотна в десять пасом; **спідниця десятчана** (Рос., Кам.).

СПІДНИЦЯ ДЕСЯТЧАНА *сп'ідниці'а дис'а'чана* (Соф., Пал., Тер., Пуг., Ят., Г., Леух., Ант., Яг., Пуг., Хар., Мол., Дол., Зат., Черп., Лук.), ~ *дис'а'ч'ана* (Зв.), ~ *дис'ат'ана* (ВТ), ж. р., *заст.* Спідниця з домотканого полотна в десять пасом || **десятина 2**, **десятка 2**, **десячанка 2**, **спідниця бамбакова**, **спідниця буденна**, **спідниця гребінна**, **спідниця десятипасимкова**, **спідниця з десятки**, **юбка десятчана**.

СПІДНИЦЯ ДОМОТКАНА *сп'ідниці'а домот'кана*, ж. р., *заст.* Спідниця з домотканого полотна (Ят., Кап., С., Вільш., Ор., Лип., Кат.).

СПІДНИЦЯ З ДЕСЯТКИ *сп'ідниці'а з де'с'атки*, ж. р., *заст.* Спідниця з домотканого полотна в десять пасом; **спідниця десятчана** (Пер.).

СПІДНИЦЯ З ТРИНАДЦЯТКИ *сп'ідниці'а с три'нац'атки*, ж. р., *заст.* Спідниця з домотканого полотна в тринадцять пасом; **спідниця тринадцятна** (Пер.).

СПІДНИЦЯ ЗИМОВА *сп'ідниці'а зимо'ва*, ж. р. Спідниця з грубої тканини; **спідниця тепла** (Горш., ББер., Пал., Дуб., Гр., Семир., Ц., Яг., Іван.).

СПІДНИЦЯ ЗИМНЯ *сп'ідниці'а зимн'а* (Зал., Дж., Мит., Ап.), ~ *зимна* (Меч.), ~ *з'імн'а* (Сем., Прм.), ~ *з'імна* (Кіб.), ж. р. Спідниця з грубої тканини; **спідниця тепла**.

СПІДНИЦЯ ПЛІСЕРОВАНА

СПІДНИЦЯ, ЗІБРАНА НА ФАСОЛЬКУ *сп·ідниці'а / з'ібрана на фа'сол'ку, ж. р.* Спідниця із зборками на поясі, утвореними резинкою, затягнутою між двома швами (Х.).

СПІДНИЦЯ, ЗІБРАНА У ПШЕНИЧКУ *сп·ідниці'а / з'ібрана у пше"ничку, ж. р.* Спідниця із зборками на поясі, утвореними резинкою, затягнутою між двома швами (Мог.): *сп·ідниці'у зби'рали у пше"ничку* (Мог.).

СПІДНИЦЯ КАШЕМІРОВА *сп·ідниці'а / кашм·ірова, ж. р.* Спідниця із кашеміру (Ос.).

СПІДНИЦЯ КЛЬОШНА *сп·ідниці'а к'л'ошна, ж. р.* Спідниця, розширена донизу; **спідниця розкльошонна** (Лип., Ул., Г., Сум., Гайс., КГ, Кіб., Гран., Ц., Яг., Красн., Вишн., Гус., Став., Дол.).

СПІДНИЦЯ КЛЬОШОВА *сп·ідниці'а к'л'ошова, ж. р.* Спідниця, розширена донизу; **спідниця розкльошонна** (ВТ, Гер.).

СПІДНИЦЯ ЛЕГКА *сп·ідниці'а / легка, ж. р.* Спідниця з тонкої тканини; **спідниця літня** (Ш., Кат., ММеч., Прм., ЗР, Дуб.).

СПІДНИЦЯ ЛЕГЕНЬКА *сп·ідниці'а ле"ген'ка, ж. р.* Спідниця з тонкої тканини; **спідниця літня** (Соф., Гайс., КГ, Тр.).

СПІДНИЦЯ ЛІТНЯ *сп·ідниці'а / літн'а* (Нов., Кап., Бес., Крас., ВТ, Г., С., Вільш., Леух., Тер., Гайс., Сав., Л., Тар., ББер., П'ят., Семир., Кіб., Мих., Ц., Ск., Кут.), ~ *літна* (Бен., Гер.), ~ *летна* (Шар.), ~ *летн'а* (Ул., Й., Бок., Пер.), ~ *лет'н'а* (Бер.), *ж. р.* Спідниця з тонкої тканини || **серпинка, спідниця легенька, спідниця легка, спідниця тоненька, спідниця тонка, юбка тепла.**

СПІДНИЦЯ НА РЕЗИНЦІ *сп·ідниці'а на ро'зинці'і* (Пал.), ~ *р'ізницці'і* (Леух., Юр.), *ж. р.* Спідниця, пояс якої зібраний на резинці.

СПІДНИЦЯ ПИШНА *сп·ідниці'а / пишна, ж. р.*

1. Спідниця, густо зібрана в поясі; **тетянка 1** (Ш., ВМеч.).

2. Спідниця зі складками; **фалдовка** (Нов.).

СПІДНИЦЯ ПІД ТЕТЯНКУ *сп·ідниці'а п·іт ти'т'анку, ж. р.* Спідниця, густо зібрана в поясі; **тетянка 1** (Нов.).

СПІДНИЦЯ ПЛІСЕРОВАНА *сп·ідниці'а пл'іс'ірована, ж. р.* Спідниця з загладженими паралельними складками; **плісерівка 2** (Ул., Ух., Куял., ММеч., Рос., Дол.).

СПІДНИЦЯ ПОЛУКЛЬОШНА

СПІДНИЦЯ ПОЛУКЛЬОШНА *сп·ід'ниц'а полукл'ошна*, ж. р. Спідниця, розширена донизу (Г.).

СПІДНИЦЯ РОЗКЛЬОШОННА *сп·ід'ниц'а розкл'ошон.а*, ж. р. Спідниця, розширена донизу (Гр., Меч., Рос., Кам., Крив., Іван.) || кльош 3, полукльош, спідниця кльошна, спідниця кльошова, спідниця полукльошна, спідниця розкльошонна, спідниця широка.

СПІДНИЦЯ РЯДІВ'ЯНА *сп·ід'ниц'а рад'іу'яна* (К.), ~ *радоу'л'ана* (ВТ, Л.), ж. р., заст. Спідниця з домотканого грубого полотна || рядовина 2, спідниця груба 2.

СПІДНИЦЯ РЯСНА *сп·ід'ниц'а р'ас'на* (Кат., VMеч.), ~ *рас'на* (Гайс., Ант., Греб., Яг., Ост., Іван., Ром., Лег., Вишн., Зел., Юрк., К., Черп.), ж. р. Спідниця, густо зібрана в поясі; **тетянка 1**.

СПІДНИЦЯ СВЯТКОВА *сп·ід'ниц'а с'ват'кова*, ж. р. Спідниця з домотканого полотна в тринадцять пасом; **спідниця тринадцятна** (Кіб.).

СПІДНИЦЯ СИТЦЕВА *сп·ід'ниц'а 'сиц'ова*, ж. р. Спідниця із ситцю (Бен.) || **спідниця ситчикова**.

СПІДНИЦЯ СИТЧИКОВА *сп·ід'ниц'а 'ситчикова*, ж. р. Спідниця із ситцю; **спідниця ситцева** (Пер.).

СПІДНИЦЯ СКЛАДКАМИ *сп·ід'ниц'а склад'ками*, ж. р. Спідниця зі складками; **фалдовка** (Гайс.).

СПІДНИЦЯ СУКОННА *сп·ід'ниц'а сукон.а* (Соф., Нов., Пал., Ор., Ят., СТ, Кап., Св., ББ, Бес., Крас., Гр., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Т., Х., Бок., Ух., Пер., Бен., Гер., Куял., Пол., Леух., Ол., Чеч., Тер., Ман., ММ, Гайс., Кат., Тр., MMеч., Сав., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Губ., Семир., Мих., Ц., Тарн., ВС, Олек., Ск., Кон., Хиж., Кут., Красн., Мол., Іван., Вишн., Став., Ап., СБ, Кол., Коч.), ~ *сук'н'ана* (Меч., Горд., Степ., Кіб., Поп., Яг., Кон., Вікт., Мак., П., Гл., Мик.), ж. р. Спідниця із сукна.

СПІДНИЦЯ ТЕПЛА *сп·ід'ниц'а 'тепла*, ж. р. Спідниця з грубої тканини (Соф., Нов., Кр., ББ, Крас., Гр., ВТ, С., Х., Н., Крим., Бок., Об., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., Куял., Пол., Пол., Шар., Тер., Ман., Уд., Мел., Карб., НО, Лад., Коб., Оз., Кат., Тр., VMеч., Вікн., Л., Рос., Кам., П'ят., Губ., Міт., Рах., Степ., Мих., Мит., Гун., Кор., Поп., Тарн., Розс., Осіт., КГ, Ск., Хиж., Рус., Кут., Крив., Доб., Мол., Ром., Гус., Баб., СБ, Зат., Кол., Коч., Ів.,

Черп.) || саян, спідниця зимова, спідниця утеплена, сукня 12, юбка груба, юбка зимня, юбка тепла.

СПІДНИЦЯ ТОНЕНЬКА *сп'ідниц'а то'нен'ка*, ж. р. Спідниця з тонкої тканини; спідниця літня (Горш., Меч.).

СПІДНИЦЯ ТОНКА *сп'ідниц'а тон'ка*, ж. р. Спідниця з тонкої тканини; спідниця літня (Соф., Ор., Тиш., Т., Мит., Тарн.).

СПІДНИЦЯ ТРИНАДЦЯТИПАСИМКОВА *сп'ідниц'а тринац'ати'пасимкова*, ж. р., заст. Спідниця з домотканого полотна в тринадцять пасом; спідниця тринадцятна (Рос., Кам.).

СПІДНИЦЯ ТРИНАДЦЯТНА *сп'ідниц'а три'нац'атна*, ж. р., заст. Спідниця з домотканого полотна в тринадцять пасом (ВТ, Г., Гер., Доб., Мол., Зел., Черп.) || спідниця з тринадцятки, спідниця святкова, спідниця тринадцятипасимкова, тринадцятка 1, спідниця тринадчана.

СПІДНИЦЯ ТРИНАДЧАНА *сп'ідниц'а тринат'чана*, ж. р., заст. Спідниця з домотканого полотна в тринадцять пасом; спідниця тринадцятна (Пуг.).

СПІДНИЦЯ УТЕПЛЕНА *сп'ідниц'а ут'іп'л'он.а*, ж. р. Спідниця з грубої тканини; спідниця тепла (ЗР).

СПІДНИЦЯ ФАЛДОВАНА *сп'ідниц'а фал'дована*, ж. р. Спідниця зі складками; фалдовка (ВТ, Мел., Зат., Рос., Кам., Кн., Черп.).

СПІДНИЦЯ ЧОТИРЬОХКЛИННА *сп'ідниц'а чотирох'клин.а* (Пер.), ~ *читирох'клин.а* (Гер.), ж. р. Спідниця, пошита з чотирьох клинів; чотирьохклинка.

СПІДНИЦЯ ШЕРСТЯНА *сп'ідниц'а ширст'ана* (Бен.), ~ *ше"рс'ц'ана* (Лен., Тиш.), ~ *ширс'ц'ана* (Бес., Ш. ВС, Мак., ВС, Мак.), ж. р. Спідниця зі шерстяної тканини.

СПІДНИЦЯ ШЕСТИКЛИННА *сп'ідниц'а ш'істик'лин.а*, ж. р. Спідниця, пошита з шести клинів; шестиклинка (Пер., Гер.).

СПІДНИЦЯ ШИРОКА *сп'ідниц'а ши'рока* (Соф., Крас., Леух., Бен.), ~ *ш'ірока* (Бес., Куял.), ж. р. Спідниця, розширена донизу.

СПОВИВАТИ *спови'вати*, недок. Загортати немовля повивачем (Хр.): *ди'тину спови'вайут повивачом / щоб ни'було кара'кате* (Хр.).

СПОВИТОК

СПОВИТОК *сповиток*, ч. р. Довгий вузький шматок тканини для сповивання немовляти; **повивач** (Крс.).

СПОДНІ *сподн'і* (Н., Ж., Криж., Гайс.), *сп'ідн'і* (Коб.), *мн.* Спідні чоловічі штани, **кальсони**.

СПОДНІКИ *сподн'іки*, *мн.* Спідні чоловічі штани; **кальсони** (Ант., Л., Гор., Род., Ор., Ят., Св., Лен.).

СПЛОСКАТИ *сполоскати*, *док.* Попрати одяг у воді без миючих засобів (ВТ, Степ., Ос. Сав., Вільш.).

СПОРТИВКИ *спорт'іўки*, *мн.* Штани для занять спортом; **штани спортивні** (Чап.).

СПОРТИВНЕ *спорт'иўне* (Ів., Ант.), *спорт'іўне* (Ост.), *с. р.*

1. Штани для занять спортом; **штани спортивні** (Ант.).

2. Костюм для занять спортом; **костюм спортивний** (Ів., Ост.).

СПОРТИВНІ *спорт'иўн'і* (Пал., ВК, Гр., Ш., Т., Пол., Вільш., Шар., Тер., ММ, Ск.), *спорт'іўн'і* (Ор., Ят., СТ, Р., Меч., Й., Г., ДП, Бер., Лен., Бок., Зап., Піщ., Пуж., Сем., Сум., Уд., Гайс., Сав., Л., Дж., ББер., Рах.), *мн.* Штани для занять спортом; **штани спортивні**.

СПРАВИТИ ВЗУТТЯ *справити ўзут'а*, *док.* Поремонтувати взуття (Тауж.).

СТАРЙО *стар'йо*, *с. р.*

1. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Тиш., Меч., Нос.).

2. Взуття, непридатне для носіння; **взуття зношене** (Лип., С., Пуг., Баб.).

СТЕБНІВКА *сти^ебн'іўка* (Вільш., Ант.), *с'ц'ібн'іўка* (Пуж., Тарн.), *ж. р.* Процес прошивання великими стібками для позначення лінії шва: *с'ц'ібн'іўка / на / голку б'рати / а'бо р'іден'ким т'рекидом / кинути* (Тарн.) || **зтяжка, наброски, наживка, наметка, фастрига**.

СТИБНУВАТИ *стибнувати* (Пол., Вільш., Тан., СБ, Черп., КГ), *с'ц'ібнувати* (Семир., Дах., Мит.), *недок.* Прошивати великими стібками, позначаючи лінію шва; **фастригувати**.

СТИЛЯГИ *сти'л'аги* (Горд.), *сц'і'л'аги* (Гер., Прм., Красн., Тар., ББер., Кон., Ол., Леух., ЗР, Одай, Вікт., Доб., Лег., Зел., Черп.), *с'ц'і'л'аги* (Ап.), *мн.* Вузькі чоловічі штани; **дудки**.

СТІБКИ *с'ц'іб^нки* (Ор., Ят., Гр., Ш., Ул., Г., Сем., Дах., Ол., Чеч., Тер., Гайс., Л., Одай, Мол., Дз., Дол., Ап., ВМеч., П., Доб.), *с'ц'іб^нки* (Дж., ББер., Гран., Кон.), *с'ц'іопки* (Бок.), *мн.* Прошита великими стібками лінія: *йак начи^найут ¹шити / то ¹уп¹ред ¹робл'ац'а с'ц'іб^нки / шоб ¹бачити йак ¹шити* (Ул.).

СТІБОК *с'ц'ібок*, *ч. р.* Частина шва між двома проколами голки (Ос., Піщ.).

СТІРАННЯ *сц'і'ран'а*, *с. р.* Процес змивання бруду з одягу; **прання** (Бес.).

СТІРАТИ *ст'ірати* (Леух., Гус., Лук.), *с'ц'ірати* (Горш., Вільш., Сав., Рос., Кам., Мит., ВС, Гор., Ор., Ят., Лип., Кап., Гр., Ш., Й., Г., Т., Тауж., ДП, Бер., Бок., Ів., Зап., Піщ., Пер., Бен., Куял., Пол., Сем., Ол., Ман., ММ, Карб., ВМеч., Ос., Л., Міт., Нос., Ч., Рах., КГ, Ск., Кривч., Хиж., Рус., Нес., Доб., Тал., Тан., Ап., СБ), *с'ц'ірат'* (Тиш.), *недок.* Змивати бруд з одягу; **прати**.

СТІРКА *с'ц'ірка*, *ж. р.* Процес змивання бруду з одягу; **прання** (Крас., Меч., Ул., Гайс., Ант., Тр., ММеч., ВМеч., Ос., Семир., Мит., Ц., Чеч., Поп., Дж., Вільш., Дуб., Ух., Осіт., Кон., Крив., Вікт., Зел., Став., Дол.).

СТОЙКА *с'тойка* (Ор., Ят., Гр., Бер., Бок., Сем., ММ, Крут., ВМеч., Степ., Чп., Осіт., Ск., Кон., Кут., Ап., Гл.), *с'т'ійка* (Меч.), *ж. р.* Комір, що облягає шию; **комір стоячий**.

СТОЙОЧКА *с'тойочка*, *ж. р.*, *змениш.* **стойка**. Комір, що облягає шию; **комір стоячий** (Лип., Св., Од., Ул., Бен., Тр., Тар., ББер., Сок., Дол., Мик.).

СТОЛ'ЄТКА *стол'етка*, *ж. р.*

1. Невелика хустина з торочками, посередині з узором у маленькі чорно-білі клітинки, які збільшуються по краях (Сок.): *стол'етка / приблизно один на один ¹метир // ма¹ла др'іб'нен'ка кл'ітинка / ¹чорна з ¹б'ілим / а по кра'їах широк'і кл'ітинки / а з ¹нейі йшли ма¹лен'к'і торочки / шерс'ц' з до¹баўкойу* (Сок.).

2. Картата хустка середнього розміру (Пог.): *стол'етка / це ра¹бен'ка с тороч'ками ¹хустка / та¹ка шо п'ід ¹куртку / ни та¹ка / шо п'ід ¹бороду за¹кутуватис'* (Пог.).

СТОПТАНКИ *с'топтанки*, *перев. мн.*, *в одн. ч. р.* *с'топтанок*. Старе стоптане взуття; **взуття поношене** (Суш.).

СТОЯК

СТОЯК *сто'йак*, ч. р. Комір, що облягає шию; **комір стоячий** (Поп.).

СТОЯНЕЦЬ *стойа'нец'*, ч. р. Комір, що облягає шию; **комір стоячий** (ЗР, Кривч.).

СТОЯЧОК *стойа'чок*, ч. р., змени. до **стояк**. Комір, що облягає шию; **комір стоячий** (Пал., Кап., Чеч., Кам., Хиж.).

СТРІЛКА *стр'елка*, ж. р. Загладжена, запросована складка на штанах; **рубчик 3** (Ос.): *шта'ни з'ладили 'чириз 'мокру ма'тер'йу / та 'ї 'гарна стр'елка полу'чалас'а* (Ос.).

СТРІЧКА *стр'ічка* (ВК, Х., Крим., ДП, Лен., Ух., Пуж., Криж., Сум., Гайс., Оз., Ус., Олек., Рус., Ж., Кол., Крс., ББ, Меч., Коч., Гайс., Трид.), *стр'іч·ка* (Зв.), ж. р.

1. Вузька смужка кольорової тканини, що використовується як прикраса, для оздоблення (Ж., ВК, Х., Крим., ДП, Лен., Ух., Пуж., Криж., Сум., Гайс., Оз., Ус., Олек., Рус., Кол., Зв., Крс.) || **бинда¹ 1, лента 1, поворозка 4.**

2. Стрічка для вплітання в косу; **кісник** (ББ, Меч., Гайс., Трид.).

3. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту внизу штанини (Коч., Зв.) || **биндочка 2, кайма 3, кайомка, кант 5, кантик 1, кромка 1, ленточка, підбивка 3, підбій 2, підбійка 3, підрубка, підшивка¹ 9, поворозок, поворозочок, рубець 3, рубчик 4, стрічка козацька, стьожка 3, тасьма 1, тасьомка 1, шльовка 3.**

СТРІЧКА КОЗАЦЬКА *стр'ічка ко'зац'ка*, ж. р. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту внизу штанини; **стрічка 3** (Рах.).

СТРОЧАНКА *стр'рочанка*, ж. р. Стьобана куртка на ваті; **фуфайка** (Лук.).

СТРОЧИТИ *стр'рчити*, *недок.* Шити суцільним швом на швацькій машинці (внп).

СТРОЧКА *стр'рочка*, ж. р. Ряд повторюваних машинних або ручних стібків (внп).

СТУКАЛКИ *с'тукалки*, *перев. мн.*, в одн. ж. р. *с'тукалка*. Відкрите літнє жіноче взуття з дерев'яними каблуками (Соф., Нов., ББ, Ш., Г., Леух., Дах., Ман., Гайс., Дуб., Тар., Дж., Степ., Поп., Крут., Кон., Нес., Іван., Ром., Став., Ап., П., Гл.) || **колодки, колотушки, чокалки.**

СТЬОБАТИ *с'ц'обати*, *недок.* Прошивати великими стібками, позначаючи лінію шва; **фастригувати** (Лип.).

СТЬОЖКА *с'ц'ошка*, *ж. р.*

1. Ремінець, яким зав'язують постолы та обв'язують онучі на нозі; **волока** (Т., Ман.).

2. Вишитий розріз на грудях сорочки; **маніжка** (ММеч.).

3. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту внизу штанини; **стрічка 3** (Семир.).

СТЯГТИ ВЗУТТЯ *с'ц'ах'ти ўзут'а*, *док.* Зняти з себе взуття; **роззутися** (ЗР).

СУВІЙ *су'в'ій* (Нов., Ят., Бес., Крас., Й., Гер., Дах., Ол., Гайс., Тар., КГ, Горд., Тар., Семир., Степ., ВС, Кіб., КГ, Кон., Красн., Став., Род.), *зв'ій* (Г., Чеч., Тр., Дуб., Ос., Рос., Мит., Гран., Дол., Ап.), *су'вої* (Кам., Тан.), *ч. р.*

1. Згорнута в рулон тканина (Нов., Ят., Бес., Крас., Й., Гер., Ол., Гайс., Тар., Крут., Горд., Кам., Тар., Семир., Степ., Кіб., КГ, Кон., Красн., Став., Тан., Род., Гл., Г., Чеч., Тр., Дуб., Ос., Рос., Мит., Гран., Дол., Дах., Ап.) || **моток 2, сувоя**.

2. Складений шматок тканини (ВС).

СУВОЯ *су'воя*, *ж. р.* Згорнута в рулон тканина; **сувій** (Черп.).

СУКЕНКА *су'кенка*, *ж. р.* Жіночий одяг, верхня частина якого, що відповідає кофті, становить єдине ціле з нижньою частиною, що відповідає спідниці; **сукня 1** (Бор., Юр., Вікн., Поп.).

СУКНО *сук'но*, *с. р.*

1. Щільна вовняна тканина (внп).

2. Домоткане полотно з вовни (Дах.).

СУКНО БОБРИКОВЕ *сук'но 'бобрикове*, *с. р.* Грубе сукно з коротким ворсом; **бобрик 1** (Дах.).

СУКНЯ *'сукн'а*, *ж. р.*

1. Жіночий одяг, верхня частина якого, що відповідає кофті, становить єдине ціле з нижньою частиною, що відповідає спідниці (Нов., Пал., Ор., Ят., Ж., СТ, Лип., Кап., Крас., Роз., Меч., Ш., КК, Т., Х., Крим., Лен., Об., Пл., Гол., Піщ., Гер., МФ, Ол., Чеч., Вес., Гайс., Мар., КГ, НО, Лад., Коб., Зал., Тр., Трид., Кам'ян., Кам., Тар., Ф., Дж., Губ., ВС, Дол., Кол.) || **плаття 1, сукенка**.

СУКОНКА

---

2. Спідниця з сукна (Ж., Св., Кр., Мит., Бес., Сав., Л., Мих., Тарн., КГ, Кон., Юрк., Люш., Кат., Род.) || **суконка 1**.

3. Святкове плаття (С., Н., ДП, Бок., Карб., Сем., ЗР, Горд.).

4. Шерстяне плаття (Гр., Ул., Іван., Черп.): *'сукн'а була у гороц'ких* (Черп.).

5. Плаття із сукна (Й., Гран., Коч., Род.).

6. Жіночий костюм із сукна (Бен., Дж., Красн., Тек.).

7. Жіночий жакет чи півпальто із сукна (Гран.).

8. Весільне плаття нареченої; **плаття весільне** (Ск.).

9. Жіноча кофточка (Пуж.).

10. Верхній одяг із домотканого грубого сукна (Соф.).

11. Щільна вовняна тканина (Од.).

СУКОНКА *суконка, ж. р.*

1. Спідниця із сукна; **сукня 2** (Сем., Карб., Степ., Дуб., Карб., Лип., Кам.).

2. Жіноче півпальто із сукна; **полупальто 1** (Ш., Коч.).

3. Піджак із сукна (Ул., ББ).

4. Запаска із сукна (Чеч.).

5. Плаття із сукна (Степ.).

6. Кофта із сукна (ББ).

7. Хустка із сукна (Мар.).

СУКОННИКИ *сукон.ики*, перев. *мн.*, в одн. *ч. р.* *сукон.ик*.
Валянки з сукна (Бор.).

СУЧКА *'сучка, ж. р.* Жіноча плюшева куртка з ватною підкладкою; **плюшка 1** (Крас., Ол., Крут., Л., Губ., Степ.).

СФАСТРИГУВАТИ *сфастригувати*, док. Прошивши великими стібками, позначити лінію шва; **наметати** (Тар., Черп., Тек.): *сфастригувати / підготувати до машинки / щоб построчити* (Тар.).

СЮРТУК *с'уртук* (Карб., Крин.), *суртук* (Род.), *с'уртак* (Одай), *ч. р., заст.*

1. Верхній чоловічий одяг із домотканого грубого сукна; **бушлак 1** (Карб., Одай, Род.).

2. Військова форма (Крин.): *с'уртук во́йен'і но́сили / це во́йен'а 'форма / кос'ц'ум на 'пуговицах / і о'т'і лам'паси / по'гони* (Крин.).

Т

ТАБАКЕРКА *таба'керка*, ж. р. Торбинка для тютюну, яку стягували зверху мотузкою; **капшук 1** (Н.): *таба'керка / торбочка та'ка / муш'чини но'сили та'бак* (Н.).

ТАБЛЕТКА *таб'летка* (Дол.), *табл'етка* (Бес., Меч., Ул., Ол., Тар., Красн., Осіт., Кон., Ап., Лук., Зв.), ж. р.

1. Невисока кругла жіноча шапочка (Бес., Меч., Ул., Ол., Ап., Лук., Дол., Зв.): *табл'етка / ўс'а од'накова / нис'ка / дес' сан'тиме"тр'іў 'в'іс'ім* (Ул.).

2. Невисока жіноча шапочка овальної форми, яку носять на маківці голови (Тар., Кон.): *табл'етка / ж'іноча о'вал'на шапочка / т'іна / п'ілоткойу ро'били* (Кон.).

3. Головний убір нареченої, продовгуватої форми з квіточками (Осіт., Красн.): *табл'етку н'і'в'ес'ц'і на 'голову ўд'і'вайут* (Осіт.).

ТАЛІЯ *'тал'і́я*, ж. р. Частина сукні, одягу, що облягає найвужчу частину тулуба; місце, де носять пояс (внп).

ТАНКЕТКА *тан'кетка* (Горш., Ор., Ят., Тиш., Бес., Крас., Гр., Ш., Ул., Й., КК, Г., С., Бер., Бок., Зап., Боб., Ух., Піщ., Пер., Бен., Гер., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Шар., Чеч., Ман., ММ, Важ., Уд., Гайс., Мел., Трид., ММеч., VMеч., Прм., Дуб., Ос., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Міт., Ч., Мих., Мит., Поп., В., ВС, КГ, Сок., Буз., Тин., Кривч., Кон., Одай, Гус., Тан., Тек., Зат., Кол., Кол., Черп., П., Лук.), *тан'к'етка* (Чап., КГ, Хр., Осіт.), ж. р. Суцільна підощва, що потовщується від носка до п'ятки: *тан'кетка / сплош'на п'і'дошва / і каб'лук 'наче ўси'ри'є'дин'і* (ВС).

ТАПКИ *'тапки*, перев. *мн.*, в одн. ч. р. *'тапок*. Легкі туфлі переважно для хати (ЧО, Прм.) || **капці 1**, **капці кімнатні**, **комнатні**, **тапочки**, **тапочки кімнатні**, **тапці**, **тапці кімнатні**, **чапці 1**.

ТАПОЛЄТКИ *тапо'л'етки*, перев. *мн.*, в одн. ч. р. *тапо'л'еток*. Легкі туфлі без підборів; **балетки** (Сок.).

ТАПОЧКИ *'тапочки* (Соф., Пал., СТ, Р., Лип., Крас., ДП, Лен., Пер., Гер., МФ, Ол., Гайс., Мар., VMеч., Прм., Кам'ян., Ос., Л., Кам., Тар., Ус., Рах., Семир., Гран., Греб., В., КГ, Буз., Кут.,

ТАПОЧКИ КІМНАТНІ

Хар., Зел., Гус., Тан., Ап., Баб., Кол., Суш., Юрк., Гор., Гл.), *тапочки* (Боб.), *тапочк'і* (Чап., Куял.), перев. *мн.*, в одн. ч. р. *тапочок*. Легкі туфлі переважно для хати; **тапки**.

ТАПОЧКИ КІМНАТНІ *тапочки к'імнатн'і* (Красн.), ~ *комнатн'і* (Ул., Г., КГ, Сок., Кон., Іван.), ~ *комнатні* (Мел., Тин.), *мн.* Легкі туфлі переважно для хати; **тапки**.

ТАПОЧКИ ПАРУСИНОВІ *тапочки парусинов'і*, *мн.* Туфлі з низькими підборами і верхом з тканини (Дол.).

ТАПЦІ *тапц'і*, перев. *мн.*, в одн. ч. р. *тапец'*. Легкі туфлі переважно для хати; **тапки** (Оз., Буз., Кривч., Бес., Леух., Чп., Олек., Карб., Одай, Ск.).

ТАПЦІ КІМНАТНІ *тапц'і комнатн'і*, *мн.* Легкі туфлі переважно для хати; **тапки** (Одай, Поп.).

ТАСЬМА *тас'ма* (Соф., Горш., Ор., Ят., Крас., Ул., Й., Г., С., Леух., Сем., Дах., Ол., Ман., Гайс., Мел., Горд., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Тар., Дж., Ц., Поп., Одай, Вишн., Зел., Гор., Гл., Тер., Степ., Мит., Хиж., Тан., Кол.), *тас'ма* (Кіб.), *т'іс'ма* (Нов., Пал., Тиш., Бок., Сум., Мол., Св., Сем., Дах., ВМеч., Дуб., Ц., Яр., Лад., Кал.), *тис'ма* (Дол., Осіт.), *ж. р.*

1. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту вниз штанини; **стрічка 3** (Степ., Осіт., Бок., Св., Сем., Дах., ВМеч., Дуб., Ц., Одай, Яр., Гл., Кал., Ул., Тер., Мит., Хиж., Тан., Кол.): *тас'ма у кал'ошах шта'н'іу'йе / с'муж'ка на 'к'інц'ах кал'ош'іу* (Степ.).

2. Вузька стрічка для оздоблення одягу (Соф., Горш., Ор., Ят., Крас., Й., Нов., Пал., Тиш., Г., С., Бок., Сем., Ол., Ман., Гайс., Мел., Горд., Сум., Дуб., Сав., Тар., Дж., Семир., Кіб., Гран., Ц., Одай, Вишн., Зел., Гор., Гл.): *тас'ма / це 'л'ента дл'а кра'си / приши'вайут на о'деж'і / шоб 'гарно було / 'кидалос' у 'оч'і* (Ят.) || **кайма 1, кайомка 1, тасьомка 2.**

3. Вузька стрічка з мережива (Ул., Леух.).

4. Суцільний ряд ниток, шнурків, що вільно звисають по краях хустини, скатерки; **бахрома** (Лад.).

ТАСЬОМКА *тас'омка* (Горш., Ор., Ят., Чеч., В., Дз., Мик., Пер., Кон.), *т'іс'омка* (Г., Бок., ММ, Тр., Нес., Род., Гус., Меч., Ос., Ап.), *ж. р.*

1. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту вниз штанини; **стрічка 3** (Горш., Ор., Ят., Чеч., В., Дз., Мик., Г., Бок., ММ,

Тр., Нес., Гус., Род.): *т'іс'омка / шоб ни ви'т'агувалис' шта'ни* (Гус.).

2. Вузька стрічка для оздоблення одягу; **тасьма 2** (Пер., Кон., Меч., Ос., Ап.).

ТАХТА *тах'та*, ж. р. Жіночий одяг типу спідниці, виготовлений із двох зшитих до половини полотнищ переважно вовняної картатої тканини; **плахта** (Степ.).

ТВІНКА *т'в'інка*, ж. р. Чоловічий піджак; **жакет 2** (Чеч., Тар.).

ТВІНЧИК *т'в'інчик*, ч. р.

1. Чоловічий піджак; **жакет 2** (Бок.).

2. Жіночий піджак; **жакет 1** (Бок.).

ТЕНІСКА *'тен'іска*, ж. р.

1. Чоловіча сорочка з короткими рукавами; **безрукавка 2** (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., Св., ББ, Бес., Крас., Гр., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Т., Бер., Бок., Гер., Куял., Вільш., Дах., Шар., Ол., Тер., Чеч., Сум., ММ, Гайс., КГ, Горд., Ант., Тр., ММеч., ВМеч., Прм., Сав., Дуб., Сав., Рос., Тар., П'ят., Дж., Нос., Семир., Степ., Кіб., Мих., Мит., Гран., Ц., Чп., Поп., В., Розс., ВС, Яг., КГ, Ск., Кривч., Пуг., Кон., Ост., Хиж., Одай, Рус., Нес., Красн., Мол., Іван., Ром., Вишн., Гус., Тан., Ап., СБ, Зат., Кол., Ів., Гор., Черп., Яр., Лук., Ух., Меч., Пер., Сем., Чучел.).

2. Футболка з короткими рукавами (Кам., Коч., Гл., Новос.).

ТЕРМІТТЯ *те'р'м'іт'а*, с. р. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Ф.).

ТЕТЯНКА *ти'т'анка*, ж. р.

1. Спідниця, густо зібрана в поясі (Соф., Горш., Ор., Ят., Лип., Гр., Г., Бер., Бок., Піщ., Пуж., Бен., Гер., Вільш., Сем., Ол., Чеч., Тер., Ман., Горд., ММеч., Прм., Дуб., Сав., Рос., Тар., Дж., ББер., Губ., Степ., Гран., Чп., Поп., Тарн., В., Розс., Осіт., Кон., ЗР, Хиж., Одай, Рус., Хар., Дз., Красн., Гус., Став., Дол., Тан., Ап., Баб., СБ, Ів., Род., Мак., Кн., Зв.): *ти'т'анка / на 'голку наби'райут крам / і то'д'і 'пояс приши'вайиц'а* (Тарн.) || **димка в тетянку, матрьошка 3, спідниця пишна 1, спідниця в тетянку, спідниця під тетянку, спідниця рясна.**

2. Плаття, нижня частина якого густо зібрана в поясі (Крас., Гайс., Черп., Род.).

ТІК *т'ік*, ч. р. Цупка бавовняна тканина (Дуб., Степ., Сав., Кам'ян., Вільш., Мих., Ос., Кон.): *т'ік наби/рали на нап'ірники / пи/рину* (Ос.).

ТІЛОГРІЙКА *т'ілогр'ейка* (Ят., ББ, Бес., Крас., Меч., Ул., ВТ, Й., Г., Т., Пуж., Бен., Гер., Дах., Куял., Ол., Крут., Дуб., Сав., Рос., Тар., Дж., Семир., Степ., Кіб., Греб., ВС, Оз, КГ, Одай, Мол., Вишн., Став., Дол., Баб., Юрк., Черп., Род., Мик.), *т'ілогр'ейка* (Чап., Тер., Гайс., Трид., ММеч., Под., П.), *т'елогр'ейка* (Тр.), *т'елогр'ейка* (Лад.), ж. р.

1. Безрукавка, утеплена ватою; **жилетка** (Ят., ББ, Бес., Крас., Меч., Ул., ВТ, Й., Г., Т., Пуж., Бен., Куял., Ол., Чап., Гайс., Трид., ММеч., Тр., КГ, Дуб., Сав., Тар., Дж., Семир., Степ., Кіб., Под., Черп., Став., Дол., Баб., Юрк., Род., Мик., Вишн., Греб., Одай).

2. Стьобана куртка на ваті; **фуфайка** (Дах., Лад., Рос.).

3. Безрукавка з хутряною підкладкою (Оз.) || **душегрійка 2, каптан 9, кошуля 3.**

4. Плетена безрукавка з гудзиками (Гер.).

ТІЛЬНЯШКА *т'іл'н'ашка* (Соф., Нов., Ор., Ят., ББ, Бес., Гр., Меч., Ш., ВТ, Й., Г., С., Бок., Бен., Леух., Сем., Дах., Чеч., Ман., Сум., Мел., Горд., Трид., ММеч., Дуб., Ос., Л., Рос., Кам., Дж., ББер., Семир., Степ., Кіб., Мих., Мит., Ц., Поп., Тарн., ВС, Осіт., КГ, Кон., Одай, Вікт., Красн., Іван., Ром., Вишн., Зел., Гус., Ап., Зат., Гор., Черп., Гл.), *т'ел'н'ашка* (Кат., Пал.), ж. р. Матроська спідня смугаста сорочка || **матроска¹ 1, морячка¹, сорочка матроська, сорочка моряцька.**

ТКАНИНА *тка'нина*, ж. р. Тканина фабричного виробництва (ББ, Дах., Тал., Гор., Од., Бок., Пуж., Бен., Піщ., Гер., Сем., Степ., Ск., Рус., Гус., Род., П., Зел.) || **крам 1, матеріал, матерія, мануфактура, полотно 2, ткань.**

ТКАНИНА ГАЗОВА *тка'нина* ¹*газова*, ж. р. Дуже тонка прозора шовкова тканина; **газ** (Крут.).

ТКАНИНА ФЛАНЕЛЕВА *тка'нина* *фла'нел'ова*, ж. р. М'яка бавовняна тканина; **фланель** (Бок.).

ТКАНЬ *ткан'*, ж. р. Тканина фабричного виробництва; **тканина** (Тиш., Люш., Меч., ДП, Бер., Боб., Чап., Куял., Уд., Мар., ВМеч., Ус., Одай, Крив., П., Лоз., Г., Коч.).

ТКАНЬ **ХЛОПЧАТОБУМАЖНА** *ткан'*
хлопчатобумажна, ж. р. Тканина з бавовни (Тиш., Кат., Сок., Крив., Вікт.).

ТОВАР *товар, ч. р.* Предмет торгівлі фабричного виробництва; **крам 2** (Пал., С., Поп., Осіт., Зел., Ап., Гайс., Степ., Мит.): *товар у магазин'ї / це 'можут 'бути тка'нини / хуст'ки / ше шос'* (Степ.).

ТОВСТІВКА *тоўстоўка, ж. р.* Чоловіча сорочка із застібною з боку (Род.).

ТОНІК *'тон'їк, ч. р.* Короткий верхній жіночий одяг з ватною підкладкою (Пуг.).

ТОПИК *'топ'їк, ч. р.* Коротка жіноча кофта, яка облягає тіло й одягається під одяг з великим вирізом (Дж., Сав., Ос., Чеч., СБ, Юрк.).

ТОПИКИ *'топики, перев. мн., в одн. ч. р. 'топик.* Дитяче взуття з тонкої штучної шкіри; **чопики 2** (П'ят., Тал., Тек., СБ, Віл.).

ТОРОКИ *торо'ки, мн.* Суцільний ряд ниток, шнурків, що вільно звисають по краях хустини, скатерки; **бахрома** (Ор., СТ, Кап., Од., Т., Ул., ВТ, Й., КК, Г., Т., С., Тауж., З., Лен., Бок., Об., Пл., Гол., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., МФ, Дах., Шар., Криж., Ол., Чеч., Тер., Ман., ММ, Крут., НО, Лад., Тр., Трид., ММеч., Ос., Соб., Рос., Кам., Тар., Ус., Ф., Дж., ББер., П'ят., Рах., Степ., Мих., Гун., Кор., Нес., Став., Дол., Зат., Черп., Гл., Мик., Новос.).

ТОРОКИ СІЧЕНІ *торо'ки 'с'їчен'ї, мн.* Короткі тороки, утворені витягуванням декількох ниток з країв хустки (Кам'ян.).

ТОРОКИ СКРУЧЕНІ *торо'ки ск'рут'ан'ї, мн.* Зібрані у пучки і зсукані тороки (Кам'ян.).

ТОРОЧКИ *тороч'ки* (Ят., Ж., Лип., Х., Лен., Зап., Об., Пол., Вільш., Бор., Вес., Важ., Трид., Дуб., Сав., Вікн., Сат., Розс., Осіт., Яг., КГ, Пав., Тал., Ром., ЧО, Баб., Тек., Коч., Суш., Юрк., Ів., Ок., Гор., П., Віл., Яр.), *тороч'ки* (Лад.), *мн.* Суцільний ряд ниток, шнурків, що вільно звисають по краях хустини, скатерки; **бахрома**.

ТРАПЕЦІЯ *тра'пец'їя, ж. р.* Плаття для вагітної жінки, вузьке в плечах і розширене донизу; **плаття розкльошонне** (Сем.).

ТРИКО

ТРИКО *три/ко* (Нов., ББ, Бес., Меч., Бок., Ул., Й., Г., Дах., Чеч., Гайс., Ол., Т., Крут., Тр., Сав., Кам., Тар., Семир., Кіб., Мит., Поп., ВС, Осіт., КГ, Іван., Дол., Ап., Зел., Гл., Бер., ВМеч., Зв.), *тр'і/ко* (Соф., Ят., Р., Кап., Крас., Гер., Чап., Дуб., Рос., Гун., Гран., Ц., Кам., Яг., П.), *с. р., невідм.*

1. Трикотаажні жіночі штани до колін (Соф., Ят., Р., Крас., Ул., Й., Г., Т., Чап., Тр., Дуб., Сав., Степ., Іван., Гл.): *три/ко / ж'і/ночі / трико/тажн'і труси* (Тр.).

2. Бавовняні жіночі труси до колін (Ол., Чеч., Гайс., Крут., Гун., Гран., Ц., Поп., ВС, Яг., КГ, Дол., П.): *тр'і/ко / труси до кол'ін на ре^uзинці* (Гран.).

3. Бавовняна чоловіча білизна (Кам., Осіт., Рос., Ап.): *тр'і/ко / це /нижн'а чоло/в'іча б'і/лизна / /тепла ба/воўн'ана со/рочка і шта/ни* (Рос.).

4. Спідні чоловічі штани; **кальсони** (Мит., Новос.): *три/ко / це чоло/в'ічі с/п'ідн'і шта/ни* (Мит.).

5. Чоловічі трикотаажні труси і майка (Тар., Кіб.): *три/ко / труси і /майка трико/тажн'і* (Тар.).

6. Трикотаажні спортивні штани (Зв., Бок.): *три/ко / леж^x/к'і трико/тажн'і шта/ни спор/тиўного /типу* (Зв.).

7. Трикотаажний спортивний одяг, який щільно облягає тіло (Меч.).

8. Трикотаажні спортивні штани до колін (ВМеч., Бер., Гл.): *три/ко / спор/т'іўн'і га/маш'і / ўни/зу би^eз ри/зинки / до кол'ін* (Гл.).

9. Трикотаажна тканина сірого чи синього кольору (Зел., Вишн., Семир.): *три/ко / це мат'ер'іал / /с'іриї / прос/тій / трико/тажн'і т/кан'і* (Семир.); *три/ко / це ма/тер'іа /сива чи /син'а* (Зел.).

ТРИКОТАЖ *трико/таж*, *ч. р.* В'язана машинкою тканина (внп).

ТРИНАДЦЯТИПАСИМКИ *тринац'ати/пасимки*, *мн., заст.* Чоловічі штани з домотканого полотна в тринадцять пасом; **штани тринадцятні** (Кам.).

ТРИНАДЦЯТКА *три/нац'.атка* (Нов.), *три/нац'атка* (Ор., Ят., Лип., Крас., Меч., Сем., Тер., Важ., Гайс., Тр., Тар., Мит., Гран., Тарн., Кон., Вікт., Став., Соф., Гор., Й., Г., Бок., Іван., ММ,

Степ., Гун., Ант., Ч., Кіб., Ц., ЗР, Одай, Нес., Тал., Ром., Лег., Вишн., Зат., Коч., Ів., Тан., ВТ, Дах., Ф., Харп., Кн., Зел.), *ж. р., заст.*

1. Чоловіча чи жіноча сорочка з домотканого полотна в тринадцять пасом; **сорочка тринадцятна** (Соф., Ор., Ят., Лип., Крас., Меч., Й., Г., Бок., Сем., Тер., ММ, Важ., Гайс., Ант., Тр., Ч., Кіб., Гран., Ц., Тарн., Кон., ЗР, Одай, Нес., Вікт., Тал., Ром., Лег., Вишн., Став., Зат., Коч., Ів., Нов., Кат.).

2. Спідниця із домотканого полотна в тринадцять пасом; **спідниця тринадцятна** (Нов., Ор., Ят., Лип., Крас., Меч., Сем., Тер., Важ., Гайс., Тр., Тар., Мит., Гран., Тарн., Кон., Вікт., Іван., Став.).

3. Чоловічі штани з домотканого полотна в тринадцять пасом; **штани тринадцятні** (Гайс., Ч., Вікт., Гор.).

4. Домоткане полотно в тринадцять пасом (Соф., ВТ, Дах., Ф., Кн., Тан., Ц., Харп., Зел.): *три'нац'атку п'рали дл'а сорочок* (Дах.).

ТРИНАДЦЯТКИ *три'нац'атки*, *мн., заст.* Чоловічі штани з домотканого полотна в тринадцять пасом; **штани тринадцятні** (Ят., Крас., Бер., Тр., Дж., Тарн.).

ТРІЙКА *тр'ійка* (Г., Тарн., КГ, Род.), *т'роїка* (Горш., Нов., Ят., Тиш., Св., Крас., Меч., ВТ, Т., Гер., Ол., Чеч., Гайс., Крут., Тр., ММеч., Дуб., Рос., Тар., Губ., Степ., Кіб., Гран., Ц., Поп., ВС, Осіт., Кон., Красн., Іван., Ром., Зел., Став., Дол., Одай, Ап., Лук.), *ж. р.* Комплект верхнього одягу, що складається з піджака, штанів і жилетки || **комплект 3, трійник**.

ТРІЙНИК *тр'ійник*, *ч. р.* Комплект верхнього одягу, що складається з піджака, штанів і жилетки; **трійка** (Вишн.).

ТРУСИ *труси*, *мн.* Предмет чоловічої чи жіночої білизни (внп).

ТРУСИ СІМЕЙНІ *труси с'імейні*, *мн.* Просторі чоловічі труси (Крв.).

ТРЬОХРІЧКА *трохр'ічка*, *ж. р.* Невеличка хустка (Важ.).

ТРЯПІО *трап'іо*, *с. р.* Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Ят., Ул., ММеч., Ос., Сав., Дуб., СБ, Вишн.).

ТРЯПКА

ТРЯПКА *т'рапка*, ж. р. Шматок тканини, переважно господарського призначення (Ос.).

ТРЯПКИ *тр'ап'ки* (Нов., З., Бер.), *трап'ки* (Ул., Й., Гер., ЧО, Ц.), *мн.* Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений**.

ТРЯПЦІ *т'рапц'і*, *мн.* Шматки тканини, якими обмотують ноги перед взуванням чобота; **онучі** (ВК).

ТУЖУРКА *ту'журка* (Вільш., Мел., Тр., ВМеч., Л., Кам., Губ., Степ., Мит., ВС, Кривч., Кон., Зв.), *т'і'журка* (Од., Ш., Ул., ВТ, Т., С., Пер., Тер., Гайс., Нос., Кіб., Ц., КГ, Одай, Нес., Дол., Тан., Зат.), *ти'журка* (Г., Род., Гл.), *д'і'журка* (Нов., Ор., Ят., Кап., Св., ББ, Гр., Меч., Й., Х., Бок., Зап., Ух., Пол., Леух., Ол., Чеч., КГ, ММеч., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Тар., Гун., Гран., Тарн., В., ЗР, Став., Баб., Кол., Юрк., Черп., Мак., Лук., Мик.), *ж. р.*

1. Тепла зимова куртка (Тиш., Кап., Од., Бес., Меч., Ш., С., Х., Бок., Гайс., Ос., Вікн., Л., Губ., Кіб., Гун., Тарн., В., КГ, Кон., ЗР, Нес., Став., Юрк.).

2. Зимова чоловіча сукняна куртка (Ор., Ят., Св., ББ, Гр., ВТ, Й., Леух., Крут., ВМеч., Дол., Баб., Черп., Мак.).

3. Коротка чоловіча куртка (Чеч., Мел., Степ., Гран., Кривч., Зат.).

4. Чоловіча сукняна зимова куртка з хутровим коміром і хлястиком (Г., Т., Пол.).

5. Коротка сукняна куртка з хутровим коміром (Вільш., Дуб., Сав.).

6. Осіння куртка (Зап., Тар., ВС).

7. Безрукавка, утеплена ватою; **жилетка** (Ух., Тр., Зв.).

8. Куртка з хутряною підкладко (Гл., Мик.).

9. Тепла чоловіча шкіряна куртка з накладними кишенями (Ц., Тан.).

10. Сукняний чоловічий піджак із стоячим коміром (ММеч., Нос.).

11. Короткополе чоловіче півпальто з хутровим коміром (Лип., Кол.).

12. Чоловіча куртка з кишенями та хутровим коміром (Ул., Лук.).

13. Довгий чоловічий плащ, який одягають, коли сторожують (Нов.).

14. Чоловіча куртка з цупкої тканини (Род., Ол.): *д'їжурка / йак бризентова / шоб дошч по 'н'її с'т'їкаў* (Ол.).

15. Чоловіча зимова сукняна куртка з каракулевим коміром, з двома прямими і двома скісними кишенями (Тер.).

16. Робочий брезентовий піджак (Одай).

17. Теплий грубий джемпер (Кам.).

ТУЛУБ тулуб (Горш., Бес., Меч., Й., Ш., Г., Бок., Ух., Пер., Бен., Куял., Чеч., ММ, Важ., Гайс., Горд., Ант., ММеч., Прм., Дуб., Кам., Тар., Дж., Губ., Степ., Ц., Осіт., Хар., Доб., Вишн., Зел., Став., Тан., П., Яр., Черп., К., Лук., Пог.), *'тулуб'* (Нов., Ор., Ят., Тиш., Кап., Св., ББ, Гр., Ул., ВТ, Т., Тауж., Х., Зап., Піщ., Гер., Вільш., Леух., Сем., Дах., Ман., Мел., Карб., Кат., Тр., Сав., Вікн., Л., Рос., ББер., Семир., Кіб., Мит., Гран., Поп., Тарн., Греб., В., ВС, Кривч., Мол., Иван., Гус., Ап., Тек., Зат., Коч., Мак., Кал.), *'толуб'* (Соф., П'ят.), *ч. р.*

1. Довгий кожух (Соф., Горш., Бес., Меч., Нов., Ор., Ят., Тиш., Кап., Св., Гр., ВТ, Г., Тауж., Х., Ух., Вільш., Сем., Дах., Чеч., Ман., ММ, Важ., Гайс., Мел., Карб., Горд., Тр., Кат., Прм., Сав., Вікн., Л., Тар., Дж., Губ., Степ., Мит., Гран., Ц., Поп., Тарн., Греб., Кривч., Хар., Доб., Зел., Став., Тан., Ап., Коч., Черп., К., П., Віл.): *'тулуб' доўгец'кї / аж по зим'л'ї / на постах ўд'ївайут* (Кривч.).

2. Довгий, широкий кожух із капюшоном (Ул., Бен., Гер., Пог., Дуб.): *'тулуб / це той 'самий ко'жух / 'т'їл'ки ко'жух ма'лен'кї / а 'тулуб 'доўгї і ши'рокий / із кап'ушоном і та'кї / шо 'поли за'ход'ат од'на за д'ругу / шо 'можна ше ко'гос' 'коло 'себе завир'нути* (Пог.).

3. Верхній чоловічий одяг із ватною підкладкою (ББ, Рос., Семир., Кал.).

4. Кожух, покритий тканиною (Ш.).

5. Безрукавка, утеплена ватою; **жилетка** (Й.).

6. Кожух без рукавів і гудзиків із зав'язкою на шії (Т.).

7. Груба накидка без рукавів (Піщ.).

8. Довгий, широкий кожух без гудзиків (Пер.): *'тулуб биз 'гу'вик'їў / ши'рокий і 'доўгї / ў 'його за'кутуйуц'а* (Пер.).

ТУНІКА

---

9. Довгий кожух із стоячим коміром (Ол.).
10. Верхній довгий одяг, розширений донизу (Ант.).
11. Верхній довгий одяг без рукавів (ВС).
12. Жіночий довгий теплий одяг (Іван.).
13. Кожух без рукавів (Лук.).

ТУНІКА *ту¹н'іка*, ж. р. Довга кофта, розширена донизу, яку носять поверх штанів чи спідниці (Коч., Віл., Гор., Ап., СБ, Ів., Род.).

ТУФЛІ *'туфл'і* (СТ, Тиш., Р., Лип., Кап., Кр., Тет., Роз., Лоз., Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., КК, Г., Т., С., Тауж., З., Х., Н., Крим., ДП, Бер., Лен., Боб., Об., Гол., Ух., Піщ., Пуж., Бен., Гер., МФ, Чап., Куял., Пол., Вільш., Леух., Юр., Сем., Дах., Шар., Криж., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сат., ММ, Вес., Важ., Уд., Гайс., Мел., Мар., Карб., Крут., НО, Лад., Коб., Кат., Тр., Трид., Прм., Дуб., Кам'ян., Ос., Вікн., Соб., Рос., Кам., Тап., Ус., Ф., Дж., П'ят., Ч., Степ., Кіб., Мих., Мит., Тарн., Син., Хр., В., Розс., ВС, Осіт., Яг., Олек., Сок., Кон., ЗР, Крив., Нес., Вікт., Под., Красн., Іван., Тал., Ром., Гус., Став., Дол., Ап., Тек., Кол., Суш., Юрк., Пік., Гром., Том., Гор., Черп., Яр., Гл., Мик.), *'тухл'і* (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Люш., Св., Од., Бес., Крас., ВК, Роз., Лоз., Крим., ДП, Бок., Зап., Пл., Пер., Бор., Леух., КГ, Горд., Ант., Зал., Оз., Трид., ВМеч., Сав., Ос., Вікн., Л., ББер., Нос., Рах., Мит., Гран., Ц., Чп., Сат., Греб., Син., КГ, Олек., Пав., Наг., Сок., Буз., Тин., Ск., Кривч., Ост., Хиж., Рус., Кут., Крив., Хар., Доб., Пік., Красн., Вишн., Тан., Баб., СБ, Зат., Коч., Крс., Ів., Том., Лук.), *перев. мн.*, в одн. ч. р. *'тухол'*. Взуття, що закриває ногу не вище кісточок.

ТУФЛІ ЗАМШЕВІ *'туфл'і 'замшов'і*, *мн.* Жіночі туфлі із замші (Вільш., Сав., Чеч., Тар., Рос., Ос.): *'замшов'і 'туфл'і ўзу¹вайут на 'суху по'году* (Вільш.).

ТУФЛІ ЛАКОВІ *'туфл'і 'лаков'і*, *мн.* Туфлі, покриті лаком (Дуб., Ух., Піщ., Чеч., Кам'ян., Ос., Сок., Дж., ББер.): *чоло¹в'іки 'тоже хо¹дили ў 'лакових 'туфл'ах* (Чеч.).

ТУФЛІ МОДЕЛЬНІ *'туфл'і модел'н'і*, *мн.* Жіночі туфлі на каблук (Ос.): *'туфл'і модел'н'і / та¹к'і с'ірен'к'і / каблук ви¹сокий / ни¹ дуже та¹кий / йак о¹це 'зараз шпил'ки / ни¹ дуже аж ш¹рокий / бу¹ли іс¹пасочками / бу¹ли і биз¹пасочк'іў / та¹к'і*

з'боку кв'іточ/ки були / шос' та/ке / 'сам'і доро/г'і / це лиш ба/гат'і хо/дили ў них (Ос.).

ТУФЛІ НА НИЗЬКОМУ ХОДУ 'туфл'і на нис'кому хо/ду, *мн.* Туфлі з низькими підборами (Дж., Ос., Сав., Вільш., Гран., ЗР, Черп.).

ТУФЛІ ПАРУСИНОВІ 'туфл'і парусинов'і (Нов., Гер., Чеч., Дуб., ББер., Степ., Ул., Кіб., Ш., Гран., Осіт., Кон., Ап., Мак., Віл.), ~ парус'інов'і (Леух., Гайс., Тар., Семир.), *мн.* Туфлі з низькими підборами і верхом із тканини || **туфлі парусові**.

ТУФЛІ ПАРУСОВІ 'туфл'і парусов'і (Мих., Одай, Мол.), 'тухл'і ~ (Ор.), *мн.* Туфлі з низькими підборами і верхом із тканини; **туфлі парусинові**.

ТЮБІТЄЙКА т'уб'іт'ейка (Нов., ББ, Бес., Крас., Меч., Гер., Дах., Ол., Чеч., Гайс., КГ, Горд., Трид., ММеч., Ос., Рос., Семир., Степ., Мих., Мит., Гран., Ц., ВС, Осіт., Яг., КГ, Кон., Вікт., Красн., Іван., Ром., Дол., Ап., П., Лук., Мик.), т'іб'іт'ейка (Ул., Дуб.), т'іб'ут'ейка (Тар.), каб'іт'ейка (Й., Яг., Т., Вишн., Мак.), кабу'т'ейка (Зел.), *ж. р.*

1. Маленька кругла шапочка з вишитими візерунками, яку носять на маківці голови (Нов., ББ, Бес., Крас., Меч., Гер., Дах., Ол., Чеч., Гайс., КГ, Горд., Трид., ММеч., Ос., Рос., Семир., Степ., Мих., Мит., Гран., Ц., ВС, Осіт., Сав., Яг., КГ, Вікт., Іван., Ром., Ул., Дуб., Тар., Й., Т., Красн., Зел., Кам'ян., Дол., Мик., Кон., Вишн., Красн.): т'уб'іт'ейка / м'ілен'ка 'шапочка / чоло/в'іки 'нос'ат' на ма/кушц'і голо/ви (Нов.); т'уб'іт'ейка / йак то пойд'сочок оп'шитий / а тут шистик'лінка / і розма'л'оване / ро'ш:ите (Віл.).

2. Головний убір, схожий на човник, який покриває верхню частину голови (Рос.): т'уб'іт'ейка / голоу'ний уб'ір у 'вигл'ад'і прамо'кутника / гостра'чок 'з:ад'і ї спи'ред'і / поси'редин'і / йак 'лодочка (Рос.).

ТЮК т'ук, *ч. р.*

1. Зв'язані декілька сувоїв тканини (Крас., Г., Гер., Дах., Чеч., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Поп., Вишн., Род.): с'к'іл'ка ру'лон'іу / 'буде т'ук (Вишн.).

2. Складені разом і зв'язані однакові хустки чи рушники (ВТ, Ят.).

ТЮЛЬ

3. Щільно упакована вата чи бавовна (Ул., Степ., Гус., П., Лук.).

ТЮЛЬ *т'ул'*, ж. р. Прозора сітчаста тканина, якою завішують вікна (ВК, СБ, Ос., Кам'ян., Сав., Дуб., Чеч.): *т'ул' п'іт'син'уйут / шоб ни так виго'рала на 'сон'ц'і* (Ос.).

У

УБИРАТИСЯ *уби'ратис'а* (Ж., Люш., Св., Г., Гол., Криж., НО, Горд., Тар., П'ят., Мит., Ц., Тарн., Доб., Зел., Черп.), *ўби'ратис'а* (Гр., Й., МФ, Ол., Тер., Юр., Мел., КГ, Ант., Ос., Міт., Ч., Степ., Мих., Поп., Син., Розс., ВС, Буз., Кривч., Одай, Кут., Хар., Нес., Мол., Тан., Ап., Баб., СБ, Суш., Том., Черп., Род., Бор.), *ўби'рац'а* (Бес.), *недок.*

1. Одягати на себе одяг; **вдягатися** (Ж., Люш., Св., Г., Гол., Криж., НО, Горд., Тар., П'ят., Мит., Ц., Тарн., Доб., Гр., Й., МФ, Ол., Тер., Юр., Мел., КГ, Ант., Ос., Міт., Ч., Степ., Мих., Поп., Син., Розс., ВС, Буз., Кривч., Одай, Кут., Хар., Нес., Мол., Тан., Ап., Баб., СБ, Суш., Том., Черп., Род., Бор., Бес.).

2. Одягати святковий одяг; **одягатися святково** (Зел., Черп.).

УБОРИ *убори*, *мн.* Сукупність речей, якими покриває своє тіло людина; **одяг** (Карб., Син.).

УБОРИ ДОРОГІ *убори доро'г'і*, *мн.* Одяг, який коштує дорого; **одяг дорогий** (Карб.).

УГОЛОК *уголок*, *ч. р.*

1. Дитяча простинка, один кут якої вибитий або вишитий (Нов., Г., Гер., Ол., Крут., Дуб., Сав., Ос., Губ., Семир., Кіб., Мих., Поп., Осіт., Мол., Іван., Гус., Дол., Черп., Род., П., Крас., Меч., Кам., Кон., Став., Вікт., Зел., Ап., Мик.): *уголок 'вибитий а'бо 'вишитий / і ним накри'вали 'личко ди'тин'і* (Ол.) || **угольнік**.

2. Простинка з капюшоном, в якій купають немовля (Бес., Ул., Чеч., Тр.): *уголок / це пи'ленка / на од'ному 'боц'і кап'ішончик / це коли ку'найут ди'тину / то во'на ў 'купил'і ў уголку* (Тр.).

3. Підгузник трикутної форми (Гайс., Степ.): *уголок із 'марл'і тон'кої р'обили* (Степ.).

4. Кінець зав'язаної хустки під підборіддям (ВМеч., Прм.).

УГОЛЬНІК *угол'н'ік*, *ч. р.* Дитяча простинка, один кут якої вибитий або вишитий; **уголок 1** (Бок.).

УКРАШЕННЯ *укра'шен'їя*, *с. р.* Загальна назва жіночих прикрас (Л., Дуб., Ух., Ос.).

УМОТУВАТИСЯ *умотуватис'а*, *недок.* Одягати на себе багато одягу; **надіватися** (Кіб.).

УНТИ *'унти*, *мн.* Зимові жіночі чоботи, халяви яких зверху покриті хутром (Род.).

УСТІЛКА *'уст'їлка* (ВК, Юр., Коб., Кат., Олек., Буз., Ок., Трид., Тарн., Мик., Крас., Лук.), *'ус'ц'їлка* (Лоз., ВТ, Т., Сок., Іван., Мак., Нов., Ор., Ят., Люш., Св., Кр., Бес., Гр., Й., ДП, Пер., Сем., Горд., Оз., ВМеч., Прм., Дж., ББер., Степ., Гран., Чп., Кор., Поп., Греб., Осіт., Ск., Ост., Кут., Крив., Хар., Доб., Кол., Коч., Яр.), *ус'ц'їлка* (Кон., Кол.), *'уст'елка* (КК, С.), *'ус'ц'елка* (Кап., Нес.), *'густ'їлка* (Гол., Вікн., Соб.), *'гус'ц'їлка* (Горш., Карб., Кіб., Хиж., Зат.), *'вус'ц'їлка* (Гер., Ман., Сум., Тр., Л., В., Дол., Тек., Кал.), *ўс'ц'елка* (Лип.), *ўст'елка* (Р., Од., Роз., ДП, Мар., Суш.), *'лус'ц'їўка* (Ух.), *ст'їлка* (Крим., Ус., Тин., Крс.), *стел'ка* (МБ, Оз.), *ст'елка* (Соф., ВК, Об., Чап., Вес., Крут., Мих., Син., Хр., Одай, Зел., Гор.), *ст'ел'ка* (Тет., З., Лад., Ф., Сат., Гус., Ів.), *с'ц'елка* (Пал., СТ, Ул., Боб., Пуж., Бен., Гер., Куял., Пол., Дах., Ол., Чеч., Тер., ММ, Важ., Мел., Дуб., Тар., П'ят., Ч., ВС, Сок., Кривч., Ап., Юрк., Гл.), *с'ц'їлка* (Гайс., Мит., Пуг.), *с'ц'ел'ка* (Тиш., Меч., Ос., Род., (Ш.)), *с'ц'елка* (Г., Бер., Ц., ЗР, Піщ.), *ж. р.* Підстилка з тканини, яку кладуть під ступню у взуття: *'вус'ц'їлка с поўс'ц'ї з'робл'ана* (В.); *ст'їлка / із старен'койі / кож'ї / із ок'райк'їў / а то б'їл'ш со'ломи п'їд^мсте^л'али* (Тин.) || **підкладка 5, підстилка, устілок.**

УСТІЛОК *вуст'їлок*, *ч. р.* Підстилка з тканини, яку кладуть під ступню у взуття; **устїлка** (МФ).

УТИЛЬ *ут'їл'*, *ж. р.*

1. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Куял.).

2. Взуття, непридатне для носіння; **взуття зношене** (Чап.).

Ф

ФАЛДА *'фалда* (Пал., Ор., Ят., Лип., Кап., Св., Меч., Ш., Ул., Й., Г., Т., Бок., Зап., Пуж., Гер., Вільш., Леух., Чеч., Гайс., Мел., Тр., ВМеч., Дуб., Ос., Л., Рос., Кам., Дж., ББер., Степ., Кіб., Гран.,

ФАЛДИ

Красн., Коч.), *х'валда* (ББ, Бес., Крас., Горд., Ант., Тар., Ц., Чп., Тарн., В., ВС, Одай, Хар., Дз., Доб.), *ж. р.*

1. Складка на спідниці (Пал., Ор., Ят., Лип., Кап., Св., Меч., Ш., Ул., Й., Г., Т., Бок., Зап., Пуж., Гер., Вільш., Леух., Чеч., Гайс., Мел., Тр., ВМеч., Дуб., Ос., Л., Рос., Кам., Дж., ББер., Степ., Кіб., Коч., ББ, Бес., Крас., Горд., Ант., Тар., Ц., Чп., Тарн., В., ВС, Одай, Хар., Дз., Доб.).

2. Прострочена складка на одязі (Гран., Красн.).

ФАЛДИ *'фалди, мн.*

1. Складки, розміщені одна до одної; **складки зустрічні** (Піщ., ММ, Сем.).

2. Складки, складені одна за другою (Шар., ММеч., Мит.).

ФАЛДИ ЗУСТРІЧНІ *'фалди ўст'речн'і* (Шар., ББер., Чп., Ром.), *~ ўст'р'ечн'і* (Чеч.), *мн.* Складки, розміщені одна до одної; **складки зустрічні.**

ФАЛДОВКА *фал'доўка, ж. р.* Спідниця зі складками (Ос., П'ят.) || **спідниця пишна 2, спідниця складками, спідниця фалдована, юбка складками.**

ФАНЧА *'фан'ча, с. р.* Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Тарн.).

ФАРТУХ *фар'тух* (Горш., Нов., Ор., ВК, Ят., СТ, Тиш., Р., Люш., Лип., Кап., Св., Од., ВК, Роз., Лоз., Гр., Меч., Ул., ВТ, Й., КК, Т., Тауж., З., Х., Н., ДП, Бер., Лен., Бок., Зап., Боб., Об., Пл., Гол., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., МФ, Чап., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Шар., Криж., Ол., Чеч., Тер., Ман., ММ, Вес., Важ., Гайс., Мел., Карб., Крут., НО, Лад., Коб., Кат., ММеч., ВМеч., Прм., Тр., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Соб., Рос., Кам., Тар., Ус., Ф., Дж., ББер., П'ят., Губ., Міт., Нос., Ч., Рах., Семир., Степ., Кіб., Мих., Мит., Поп., Розс., ВС, КГ, Олек., Сок., Пуг., Кон., Ост., ЗР, Одай, Кут., Крив., Дз., Нес., Вікт., Красн., Тал., Ром., Лег., Вишн., Зел., Гус., ЧО, Став., Дол., Ап., СБ, Зат., Кол., Коч., Юрк., Ів., Пік., Гром., Черп., Род., Мак., П.), *'фартух* (Кр., Г., Лад., Тек.), *хвар'тух* (Соф., Пал., Ж., Лип., ББ, Крас., ВК, Тет., Н., Крим., Юр., Мар., Карб., Горд., Ант., Зал., Оз., Трид., Гран., Ц., Кор., Сат., Тарн., Син., Греб., Хр., В., Олек., Наг., Буз., Тин., Ск., Кривч., Хиж., Рус., Хар., Под., Доб., Мол., Іван., Тан.,

Баб., Суш., Крс., Пік., Ок., Гром., Гор., Лук.), *х'вартух* (Бор., Сем., Уд., Іван.), *ч. р.*

1. Предмет одягу різного крою, з різного матеріалу, який одягають під час роботи, щоб запобігти забрудненню одягу спереду (внп): *фар'тух ж'інки ч'ін'л'айут / шоп ни гобмас'тити го'дежу* (Ос.).

2. Фартух без нагрудника (внп): *ко'лис' 'ж'інка ни 'мала п'рава 'вийти бис фар'ту'ха* (Семир.); *хвар'тух ўд'а'гали йак пре'д'мет 'од'агу до сп'ід'ниц'ї / до 'кожної по ц'в'ету / дл'а кра'си* (Тин.) || **запередник, напередник, обпиначичка, передник 2, попередник, попередниця, припинда, припиндушка, фартушок 2.**

2. Предмет шкільного одягу, який одягають на плаття (внп).

ФАРТУШОК *фарту'шок* (Соф., Кап., Меч., ВТ, Таує., Зап., Пуж., Куял., Пол., Ман., Важ., Гайс., Карб., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., ББер., П'ят., Міт., Нос., Ч., В., Ост., ЗР, Хиж., Рус., Зел., Коч., Мак., Віл.), *хварту'шок* (Греб., Хар.), *ч. р., змениш. до фартух.*

1. Фартушок, який чіпляють на груди дитині, коли вона їсть (Соф., Кап., Меч., ВТ, Таує., Зап., Пуж., Куял., Пол., Ман., Важ., Гайс., Карб., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., ББер., П'ят., Міт., Нос., Ч., В., Ост., ЗР, Хиж., Рус., Зел., Коч., Мак., Віл., Греб., Хар.) || **грудничок, нагрудник 1, нагрудничок, передник 3, переднічок, сливнячок, слинявчик.**

2. Фартух без нагрудника; **фартух 2** (Род.): *фарту'шок / на'р'адній / вишитий / з к'руживом і од'а'гали по'верх сп'ід'ниц'ї чи п'лахти* (Род.).

ФАСОЛЬКА *фа'сол'ка, ж. р.*

1. Зборки, утворені резинкою затягнутою між двома швами (Ос., Кам'ян., Тауж.): *фа'сол'ка була на сп'ід'ниц'ї / на рука'вах* (Тауж.).

2. Зборки між двома швами, утворені стягнутою тканиною, в яку засилена нитка (Ос.): *до в'ік'на приби'вали два т'воздики / до них приў'язували 'нитку і засил'али ў ф'іранку / йак в'ід'слон'ували в'ік'но / то ф'іранка с'ц'агувалас'а / і робилас'а фа'сол'ка* (Ос.).

ФАСТРИГА

ФАСТРИГА *фаст'рига*, ж. р. Процес прошивання великими стібками для позначення лінії шва; **стебнівка** (Мел., Кол.).

ФАСТРИГУВАТИ *фастригувати* (Соф., Горш., Ор., Св., Пол., Сем., Ш., С., Чеч., Тер., Ман., Дуб., Рос., Тар., Мих., Греб., Кривч., Одай, Ром., В., Черп., Яр.), *хвастригувати* (Зел.), *недок.* Прошивати великими стібками, позначаючи лінію шва || **стибнувати, стьобати.**

ФАТА *фа'та* (Горш., Нов., Ор., Ят., Тиш., Р., Люш., Кап., Св., Од., Лоз., Гр., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., КК, Ул., Г., Т., Лен., Бок., Зап., Піщ., Пер., Ух., Пуж., Бен., Гер., МФ, Чап., Куял., Пол., Леух., Сем., Шар., Ол., Чеч., Тер., Ман., ММ, Важ., Уд., Гайс., Мел., Мар., Мар., Крут., Кат., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Прм., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Міт., Нос., Ч., Рах., Степ., Кіб., Мит., Гун., Чп., Розс., ВС, Осіт., Яг., КГ, Сок., Вікт., Красн., Гус., Ап., СБ, Юрк., Ч., Гл., Мик.), *хва'та* (Соф., Пал., Бес., ВК, Бер., Боб., Уд., Горд., Нос., Семир., Чп., Тарн., Греб., В., Сок., Кривч., ЗР, Хиж., Кут., Дз., Доб., Іван., Ром., Вишн., Баб., Суш., Род., Лук.), ж. р. Весільний головний убір нареченої у формі довгого полотнища з тюлю || **велін 1.**

ФАТИН *фа'т'ін*, ч. р. Тонка прозора тканина білого кольору (внп).

ФІБРА *ф'ібра* (Лоз., Ор., Гр., Ш., Й., Бок., Чап., Куял., Кам'ян., Крут.), *х'ібра* (Ск.), *хв'ібра* (Пуг.), ж. р. Хімічно оброблена та спресована паперова маса, що використовується як ізоляційний матеріал і замітник шкіри.

ФІДРО *хв'ідро*, с. р. Бавовняна кольорова тканина (Пуг.): *хв'ідро / прос'тен'киї / ц'в'іт'ній матер'іал* (Пуг.).

ФІРАНКА *ф'іранка* (Кам'ян., Сав., Ос., Дуб., Вікт.), *хв'іранка* (Тал., Зел.), ж. р. Шматок тканини, яким завішують вікно; *занавіска: ф'іран'ки шили сам'і / іс полот'на / а п'із'н'іше / то ўже куп'ляли / ўсак'і були / і 'вибит'і / і 'вишит'і* (Ос.).

ФЛАНЕЛЬ *фла'нел'* (Нов., Ор., Тиш., Лип., Лоз., Гр., Ш., КК, Лен., Ух., Пуж., Чап., Куял., Леух., Дах., Сум., Гайс., Кат., Тр., Трид., ВМеч., Вікн., Степ., Гран., Чп., Поп., В., ВС, Хиж., Нес., Гус., ЧО, Ап., Кол., Род., Віл., Гл., Черп., Ват.), *хл'анел'* (Кривч., Пуг.), *хвла'нел'* (Буз.), *хв'анел'* (Ск., Лук.), ж. р. М'яка

бавовняна тканина: *фла'нел' / так йак то 'байка / 'т'іл'ки фла'нел' м'йакша* (Черп.) || **фланельна, тканина фланелева.**

ФЛАНЕЛЬКА *фла'нел'ка, ж. р.* М'яка бавовняна тканина; **фланель** (Крас., Меч., Черп., Бок., Оз., Ос., Баб., Ул., Новос.).

ФЛІЦИ *фл'іци* (Нов.), *хл'іци* (Доб.), *мн.* Вузькі смужки тканини на поясі штанів, в які затягують ремінь; **планочки.**

ФОНАРИК *фо'нарик* (Соф., Горш., Нов., Ор., Ят., Лип., Кап., Бес., Гр., Меч., Ш., Ул., Й., Г., С., Бок., Зап., Ух., Піщ., Пуж., Бен., Куял., Вільш., Сем., Дах., Шар., Ол., Тер., Ман., ММ, Важ., Мел., КГ, Кат., Тр., ММеч., ВМеч., Прм., Ос., Кам., Тар., Дж., Міт., Степ., Мит., Гран., В., Розс., ВС, Дз., Красн., Ром., Зел., Гус., Став., Тан., СБ, Тек., Кол., Ів., Гор., Род.), *хво'нарик* (Пал., ББ, Леух., Горд., Ц., Тарн., Кривч., Ост., Хиж., Хар., Баб., Лук.), *фа'нарик* (Рус., Мак.), *фи'нарик* (Св., ВТ, Т., Пер., КГ, Кон., Мол., Ап., Черп.), *фо'нар'ік* (Бер., Карб.), *ч. р.* Пишний рукав, внизу на резинці чи манжеті: *фо'нарик зби'райиц'а ў з'борочки* (Соф.).

ФОРМА СПОРТИВНА *'форма спор'тиўна, ж. р.* Костюм для занять спортом; **костюм спортивний** (Поп.).

ФОРМА ШКІЛЬНА *'форма шк'іл'на* (Нов., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Т., Піщ., Пуж., Куял., Сем., Тер., Ман., ММ, Гайс., Мел., Крут., ММеч., ВМеч., Ос., Дж., Губ., Нос., Степ., Мит., Гран., Ц., Чп., Поп., Осіт., Кон., Одай, Лег., Дол., Ап., Кол., Ів., Черп.), *~ ш'кол'на* (Ор., Ят., Тиш., Лип., Кап., Бок., Пол., Міт., Ч., Гл.), *х'ворма шк'іл'на* (Соф., Крас., Горд., Ск., Кривч., Хиж., Іван.), *ж. р.* Одяг, який носять школярі: *ш'кол'на 'форма / дл'а д'іу'чаток п'лат'а ко'ришн'ове / 'син'е / ворот'н'ік 'б'ілії / мал'чукоўс'ка / шта'ни і п'ід'жак і 'б'іла рубашка* (Бок.).

ФОРСИТИ *фор'сити, недок.* Хизуватися, хвастатися одягом (Дуб., Черп., Сав., Ос., Кам'ян.).

ФРАК *фрак, ч. р.*

1. Довгий чоловічий піджак із розпіркою ззаду (Нов., Крас., ББ, Тр., ВС, Вікт., Ап., Род.).

2. Піджак із стоячим коміром (Г., Ол., Гайс., ММеч., Ц., Дол.).

3. Піджак із стоячим коміром, довгий ззаду (Ул., Г., ВТ, Й., КГ, Гран.).

4. Чоловічий піджак із заокругленими полами (Бес., Став.).

5. Чоловічий піджак із довгими складками ззаду (Меч., Осіт.).

ФРЕНЗЛІ

---

6. Довгий чоловічий плащ із коміром і капюшоном (Ят.).
7. Жилетка з заокругленими полами (Мит.).
8. Чоловіче коротке пальто (Іван.).
9. Плащ із капюшоном і без рукавів (Мик.).

ФРЕНЗЛІ *ф'рензл'і* (Юр., Уд., Поп., Люш., Греб., Род.), *ф'рензил'і* (Ол.), *ф'ренз'іл'і* (Вікн.), *х'рензл'і* (Бор.), *х'рензе"л'і* (Бор.), *х'ренV'іл'і* (Ск.), *ф'ренгил'і* (Соф.), *мн.* Суцільний ряд ниток, шнурків, що вільно звисають по краях хустини, скатерки; **бахрома**.

ФРЕНЧ *френч* (Нов., Ят., Бес., Меч., Ул., Крас., Г., Ол., Ант., Дуб., Гран., Ц., Тарн., Іван., Ром., Став., Род., Вишн.), *френш* (МФ), *ч. р.*

1. Довгий чоловічий піджак (Бес., Меч., Ул., Тарн., Іван., Ант., Ром., Вишн., Род.).
2. Жіночий плащ довжиною до колін (Нов., Гран.).
3. Формений піджак із стоячим коміром (Г., Став.).
4. Формена одnobортна куртка із стоячим коміром (МФ, Крас.).
5. Короткий піджак (Ол., Ц.).
6. Довга чоловіча куртка з капюшоном і поясом (Ят.).
7. Шкіряне пальто довжиною до колін (Дуб.).

ФУРАЖКА *фурашка, ж. р.*

1. Чоловічий головний убір із козирком; **кашкет** (Бок., Соф., СТ, Боб., Сем., Уд., Гайс., Кам'ян., Ос., Сок., Ск., Под., Дол., Ап., Юрк., Том., Мик.).
2. Моряцький кашкет (Іван.).

ФУТБОЛКА *фуд'болка* (внп), *худ'болка* (ВК), *ж. р.* Легка трикотажна сорочка з короткими рукавами.

ФУТЛЯРЧИК *фут'л'арчик, ч. р., змениш.* до **футляр**. Нашитий шматок тканини певної форми, що закриває отвір кишені; **клапан** (Хиж.).

ФУТРО *'футро* (Коч., Гер.), *фут'ро* (Мик.), *с. р.*

1. Широка куртка (Коч.): *'футро / обикно'вен.е ўд'а'гаїло / та'ке / ў'в'ід'імо 'курточки / та'ке широчен'ке / накі'дайщ'а / колишн'е ўд'і'ваїло* (Коч.).

2. Верхній жіночий одяг із цупкої тканини (Гер.): *'футро / з 'поўнойі т'кан'і / ж'і'ночій 'од'аг* (Гер.).

3. Верхній одяг з ватною підкладкою (Мик.): *футро / це з вати / куртка / пал'то* (Мик.).

ФУФАЙКА *фуфайка* (Н., Об., Карб., Поп., Олек.), *куфайка* (Нов., Ор., Ж., Тиш., Р., Люш., Лип., Кап., Св., Кр., Од., Роз., Лоз., Гр., Меч., Ш., Ул., Й., Г., Т., С., Тауж., З., Х., Н., ДП, Бер., Лен., Бок., Зап., Об., Пл., Гол., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., МФ, Чап., Куял., Пол., Вільш., Бор., Сем., Криж., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Вес., Важ., Уд., Гайс., Мел., Мар., Крут., НО, Лад., Тр., Коб., Кат., ММеч., ВМеч., Прм., Дуб., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Соб., Рос., Кам., Тар., Ус., Ф., Дж., ББер., П'ят., Губ., Міт., Нос., Ч., Степ., Мих., Мит., Гун., Гран., Хр., Розс., ВС, Осіт., КГ, Олек., Сок., Кон., Нес., Вікт., Тал., Ром., Лег., Гус., ЧО, Став., Дол., Ап., Тек., Зат., Кол., Коч., Юрк., Иван., Гром., Том., Черп., Род., Мак., П., Яр., Мик.), *кухвайка* (Соф., Горш., Пал., Ят., Лип., ББ, Бес., Крас., ВК, Тет., Крим., Бор., Леух., Юр., Дах., Шар., Карб., Коб., Горд., Ант., Зал., Оз., Трид., Рах., Семир., Ц., Чп., Св., Тарн., Син., Греб., Хр., В., Наг., Буз., Тин., Ск., Кривч., Пуг., Ост., ЗР, Хиж., Одай, Рус., Кут., Хар., Дз., Под., Красн., Доб., Мол., Иван., Вишн., Гус., Дол., Тан., СБ, Суш., Крс., Пік., Ок., Гор.), *ж. р.* Стьобана куртка на ваті || **ватник 1, ватянка 1, гунька 6, москвичка 17, строчанка, тілогрійка 2.**

Х

ХАЛАТ *ха'лат*, *ч. р.* Довгополий просторий домашній одяг на гудзиках або з поясом, з короткими чи довгими рукавами (внп).

ХАЛАТ БАЙКОВИЙ *ха'лат 'байковий* (Ол., Горд.), ~ *'байовий* (КГ, Кам'ян., Ос., Сав.), *ч. р.* Халат із байки: *'байовий ха'лат с 'ком'іром і 'доўгими рука'вами* (Кам'ян.).

ХАЛАТ ВЕЛЬВЕТОВИЙ *ха'лат в'іл'в'етовий*, *ч. р.* Халат із вельвету (Ол.).

ХАЛАТ МАХРОВИЙ *ха'лат мах'ровий*, *ч. р.* Халат із тканини, яка має ворс, утворений з ниткових петель (Гор., Черп., Тан., Кам'ян., Тек., Дуб., Ос., Вільш., Род.): *йак поку'палис'а вити'райуц'а мах'ровим поло'т'енцом і ўд'і'вайут мах'ровий ха'лат* (Черп.).

ХАЛАТ МЕДИЧНИЙ

ХАЛАТ МЕДИЧНИЙ *ха'лат ме^н'дичний*, ч. р. Халат, який носять медичні працівники (Дах., Ос.).

ХАЛАТ ПЛЮШЕВИЙ *ха'лат п^л'ушовий*, ч. р. Халат із плюшу (Ос., Вільш., КГ, Дуб., Кам'ян., Сав.): *п^л'ушовий ха'лат ўд'івали ¹даже по^верх сп^ід^ниц'і* (Ос.).

ХАЛАТ РОБОЧИЙ *ха'лат ро^бочий*, ч. р. Легкий просторий робочий одяг, який одягають поверх звичайного (Дах.) || **халат спецовочний**.

ХАЛАТ СИТЦЕВИЙ *ха'лат ¹сиц'овий*, ч. р. Халат із ситцю (Горд., Дуб., Дж., Чеч., Рах.): *¹сиц'овий ха'лат с ко^роткими рука^вами а^бо биз рука^віў* (Дуб.).

ХАЛАТ СПЕЦОВОЧНИЙ *ха'лат спе^н'цовочний*, ч. р. Легкий просторий робочий одяг, який одягають поверх звичайного; халат робочий (Вишн.).

ХАЛАТ ФЛАНЕЛЕВИЙ *ха'лат фла^н'ел'овий*, ч. р. Халат із фланелі (Гран.).

ХАЛЯВА *ха^л'ава* (Нов., Пал., Ят., Р., Люш., Лип., Кап., Бес., Тет., Роз., Лоз., Гр., Ш., КК, С., Н., Крим., ДП, Бок., Зап., Боб., МФ, Чап., Пл., Пол., Вільш., Леух., Криж., Чеч., Тер., Сум., Гайс., Мел., Лад., Ант., Зал., Оз., Кат., Тр., Прм., Кам'ян., Ос., Соб., Рос., Кам., ББер., Степ., Кіб., Кор., Сат., Поп., Тарн., Син., Пав., Буз., Кривч., Рус., Крив., Нес., Вікт., Красн., Іван., Гус., Тек., Кол., Ів., Пік., Гром., Віл., Лук.), *хо^л'ава* (Соф., Горш., Ор., Ж., Кр., Од., Крас., ВК, Ул., ВТ, Г., Т., Х., Н., Бер., Лен., Об., Гол., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., Куял., Бор., Сем., Дах., Шар., Ол., Ман., ММ, Вес., Важ., Уд., Мар., Карб., Крут., Лад., Трид., ММеч., ВМеч., Дуб., Вікн., Л., Тар., Ус., Ф., П'ят., Нос., Рах., Семир., Мит., Гран., Ц., Греб., Хр., В., Розс., ВС, Яг., Наг., Ск., Кон., ЗР, Одай, Доб., Лег., Вишн., Зел., Став., Дол., Ап., Баб., СБ, Зат., Коч., Юрк., Черп., Род., Гл., Мик.), *ж. р.* Верхня частина чобота, що закриває гомілку || **голенище, голено, ногавиця¹ 2, холоша 2.**

ХВІСТ КУРЯЧИЙ *ф'іст ¹курачий*, ч. р. Кінець нерівно складеної і зав'язаної трикутником хустки, з-під якого визирає інший кінець; **кінець менший** (Мак., Ор., Й., Бес.).

ХЕБЕ СПЕЦІВКА *хе^н'бе спе^н'цоўка*, *ж. р.* Робочий костюм із бавовняної тканини (Хиж.).

ХЛАМ *хлам*, ч. р.

1. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (КК, ММеч., Красн.).

2. Взуття непридатне для носіння; **взуття зношене** (Трид.).

ХЛАПАНЦІ *хлапан'ц'і* (Люш., Лоз., Й., Карб.), *хлапан'ц'і* (Ос.), перев. *мн.*, в одн., *ч. р.* *хлапа'нец'*. Легкі домашні туфлі без закаблуків; **шльопанці**.

ХЛОПОК *хлопок*, *ч. р.* Тканина з бавовни (Гайс., КГ, Дуб., Ос., Тр., Дж., ББер., Іван., ББ, ВТ, Меч., Бок., Осіт., ЗР, Хит., Дол., Ап., Баб., Юрк., Род., Гл., Мик., Новос.).

ХЛЯСТИК *хл'астик* (Нов., Ор., Ят., СТ, Люш., Тет., Роз., Лоз., Ш., Н., Крим., Бер., Об., МФ, Бор., Юр., Криж., Гайс., НО, VMеч., Вікн., Л., Ф., Дж., Хр., В., Олек., Рус., Дз., Нес., Под., Соф., Кол., Ів., Т., Пік.), *хластик* (СБ, Коч.), *хл'аст'ік* (Од., Бес., КК, Куял., Тер., Вес., Карб., Соб., Ус., Губ., Буз., Суш., Ок., Том.), *хл'аст'ік* (Кр., Мар., ЧО, Мин.), *хласт'ік* (ВК, Шар., Нос., Хар., Доб.), *хл'ас'ц'ік* (Соф., Пал., Тиш., Кап., Св., Меч., Ул., Й., Г., С., Бок., Боб., Ух., Піщ., Бен., Гер., Вільш., Леух., Дах., Ол., ММ, Важ., КГ, Оз., Кат., Тр., Прм., Кам'ян., Тар., ББер., П'ят., Міт., Ч., Степ., Мит., Гран., Греб., Розс., ВС, Ост., Хиж., Одай, Кут., Вікт., Мол., Ром., Лег., Гус., Став., Дол., Тан., Ап., Гус., Баб., Юрк., Черп., Яр.), *фл'астик* (ЗР, Лип.), *фласт'ік* (Доб.), *фл'аст'ік* (ВК, Пл., Гол., Чап., Соб.), *фл'ас'ц'ік* (Гр., Пог., Сем.), *флас'ц'ік* (Ман.), *ч. р.*

1. Вузька смужка тканини, пришита чи пристебнута ззаду на талії пальта, шинелі тощо (внп): *фл'ас'ц'ік з двох стор'ін по боко'вих швах приши'вайц'я / та'ких два пойд'си / а на си'редин'і сши'вайц'я / два 'ту'вики / 'опи'ім скла'дайц'я од'не на д'руге і приши'вайц'я два 'ту'вики* (Пог.) || **климерка, контур, крижівниця 1, пат.**

2. Нашитий шматок тканини певної форми, що закриває отвір кишені; **клапан** (Т.).

ХЛЯСТИКИ *хл'ас'ц'іки*, *мн.* Вузькі смужки тканини на поясі штанів, в які затягують ремінь; **планочки** (Віл.).

ХМЕЛИК *хмелик*, *ч. р.* Узори по краях хустки (Дол., Зат., Ап., Ят., Черп., Дуб., Меч., Гайс., Тек., ВТ, Леух., Чеч., Пал., Ул., Став., Іван., Г., Без.).

ХОДИТИ БОСИМ

ХОДИТИ БОСИМ *хо́дити* ¹*босим*, *недок.* Ходити босим, без взуття (Соб., Рос., Кам., Кор., Поп.) || **ходить босими ногами**, **ходити роззутим**.

ХОДИТИ БОСИМИ НОГАМИ *хо́дити* ¹*босими но́гами*, *недок.* Ходити босим, без взуття; **ходить босим** (Тауж.).

ХОДИТИ РОЗЗУТИМ *хо́дити* ¹*ро́з.утим*, *недок.* Ходити босим, без взуття; **ходить босим** (Кам.).

ХОЛОША *хо́лоша* (Св., Крас., Крс., В., Олек., Криж.), *ха́лоша* (Розс., Оз., ВС, Горд.), *ка́лоша* (Лен., Вес., Степ., Трид., Сок.), *ж. р.*

1. Частина штанів, яка надягається на одну ногу; **штанина** (Крас., Криж., Степ., Олек., Горд., Оз., ВС, Лен., Вес., Трид., Сок.).

2. Верхня частина чобота, що закриває гомілку; **халява** (Крс.).

ХОЛОШВА *хо́лошва* (Бес., Буз., Ост., Кут., Суш., Лук.), *ко́лошва* (ВК, Х., Тин., Рус.), *ж. р.* Частина штанів, яка надягається на одну ногу; **штанина**.

ХОЛОШНЯ *хо́лошн'а* (Пал., Кам'ян.), *ха́лошн'а* (Коб., Олек., Ск.), *ж. р.* Частина штанів, яка надягається на одну ногу; **штанина**.

ХОМУТ *ха́мут*, *ч. р.* Плетена жіноча шапочка із закритою шиєю (Ос., Сав.).

ХРЕСТИК *х́рестик*, *ч. р.* Християнський культовий предмет у вигляді хреста, який носять як оберіг чи прикрасу (внп).

ХРОМ *хром*, *ч. р.* Дублена шкіра з теляти (Вікн., СТ, Горш., Нов., Пал., Ор., Ят.).

ХРОМАКИ *хромодки*, *мн.* Чоботи з хрому; **чоботи хромові** (Мел.).

ХУСТИНА *хус'тина*, *ж. р.* Жіночий головний убір із шерстяної або іншої тканини квадратної форми; **хустка** (внп).

ХУСТИНА НАКРИВНА *хус'тина накриу́на*, *ж. р.* Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Юрк., Черп.).

ХУСТИНКА *хус'тинка*, *ж. р.*

1. Невелика хустка з тонкої тканини (Нов., Ят., Пол., Лад., Дуб., Кон.) || **косинка 2**, **муслінка 1**, **намітка**, **наміточка**, **платок 2**, **платочок 2**, **хусточка**.

2. Хусточка для витирання носа, обличчя; **носовик** (Юр., Дах.).

ХУСТИНКА НОСОВА *хустинка носова*, ж. р. Хусточка для витирання носа, обличчя; **носовик** (Мел.).

ХУСТИНКА СИТЦЕВА *хустинка ситцева* (Гор.), ~ *ситцевова* (Кат.), ж. р. Невелика хустка з ситцю; **хустка ситцева**.

ХУСТКА *хустка* (внп), *фустка* (Ж., Роз.), ж. р. Жіночий головний убір із шерстяної або іншої тканини квадратної форми || **платок, хустина**.

ХУСТКА АЖУРНА *хустка ажурна*, ж. р. Просвітчаста хустка білого кольору, вив'язана з тонкої шерсті або пуху; **павутинка** (Г.).

ХУСТКА АМЕРИКАНСЬКА *хустка американська*, ж. р. Велика вишнева квітчаста хустка з тонкої шерсті (Сок., Дз., Красн.).

ХУСТКА АТЛАСНА *хустка атласна*, ж. р. Хустка з атласу (Сок.).

ХУСТКА БАМБАКОВА *хустка бамбакова*, ж. р. Невелика хустка з бавовняної тканини; **хустка проста** (Гайс., Степ.): *бамбакова хустка з тонкої бавоїни* (Степ.).

ХУСТКА БАТИСТОВА *хустка батистова*, ж. р. Невелика батистова хустка (Ул., Мел., Тр., Тар., ББер., Нос., Ц., Яг., Сок., Нес., Тал., Вишн.) || **батисточка**.

ХУСТКА БЕЖЕВА *хустка бежева* (СТ), ~ *бежова* (Горш., Рус., Красн., Ц., Кам'ян., Віл.), ~ *бержова* (Ос.), ж. р.

1. Хустка світло-коричневого кольору з кремовим відтінком з білими берегами (Горш., Рус., Красн., Ц., Віл.): *були хустки кохвєйного цвєту / ўже та'кї ве'ликї / а по бо'ках 'бїлї по'лоси / то це назї'валас'а 'бежова хустка* (Ц.).

2. Хустка великих розмірів темно-сірого кольору з білим бережком (Ос., Кам'ян.): *'бежова хустка ве'ликої ру'ки / 'темно-'сїра / с тон'кої простойї ма'терїї / к'руче'нї торо'ки / 'батки 'бїлї а'бо 'сїрї / заўйазували старен'кї баб'ки / молод'ож у них ни ходила / во'ни були поган'ї / 'хустка заўйазувалас'а од'ним кїн'ц'ом кру'гом 'шиї* (Кам'ян.).

ХУСТКА ВЕЛИКА *хустка велика*, ж. р. Хустка великого розміру; **хустка великої руки** (Горш., Нов., Пал., Лип., ББ, Бес., Крас., Меч., Г., Сем., Дах., Дуб., Ос., Л., Вікт., Зат., Коч., Лук., Новос.).

ХУСТКА ВЕЛИКОЇ РУКИ

ХУСТКА ВЕЛИКОЇ РУКИ *хустка ви^еликої ру^ки*, ж. р. Хустка великого розміру (Ор., Ят., Ул., ВТ, Й., Тауж., Ух., Піщ., Гер., Вільш., Ол., Чеч., Гайс., Кат., Тр., Трид., ВМеч., Кам'ян., Ос., Дуб., Ус., Степ., Іван., Ром., Вишн., Зел., Став., Дол., Тан., П., Віл., Яр., Сав., Гл., Мик.) || **хустка велика, хустка здорова, хустка здорової руки.**

ХУСТКА ВЕСІЛЬНА *хустка ве^нс'іл'на* (Пал., Св., Рус., ВТ, Ів., Новос.), ~ *ви^сіл'на* (Кап., Семир., Степ., Став.), ~ *в'і^сіл'на* (Ул., Гр., Гайс.), ж. р.

1. Хустка, якою покривають наречену; **хустка покривальна** (Пал., Св., Кап., ВТ, Рус., Новос.).

2. Хустка, якою пов'язують нареченого на весіллі (Гайс., Семир., Степ., Рус., Ів., Став.) || **хустка в'язальна, хустка для жениха, хустка до боку, хустка пов'язувальна, хустка свадібна 1, хустка свадьбова 1, хустка шлюбна.**

3. Хустка, якою зв'язують руки нареченим на весіллі (Ул.).

ХУСТКА ВОВНЯНА *хустка во^вн'ана*, ж. р. Хустка з вовни (Гер.).

ХУСТКА ВОЛЬТОВА *хустка вол'това*, ж. р. Хустка з тонкої прозорої тканини (Доб.).

ХУСТКА ВОСЬМИЙ НОМЕР *хустка вос'мий номе^нр*, ж. р. Хустка розміром 80 на 80 сантиметрів; **восьмьорка**² (Шар., ММ, Мел., Карб., Ч., Рах., Кіб., Мих., Мит., Гун., Чп., Тарн., ВС, Пуг., Кон., ЗР, Кош., Одай, Кол., Юрк., Гор., Кн., Черп.).

ХУСТКА В'ЯЗАЛЬНА *хустка в'язал'на*, ж. р. Хустка, якою пов'язують нареченого на весіллі; **хустка весільна 2** (Дж., ББер.).

ХУСТКА ГАЗОВА *хустка газова*, ж. р. Хустка з дуже тонкої прозорої тканини (Горш., Нов., Пал., Ят., ББ, Бес., Крас., Меч., Ш., Ул., Т., Дах., Гайс., Карб., Крут., Горд., Тр., Трид., Дуб., Рос., Тар., Іван., Дол., Ап., Род., Лук.) || **газик 1, димка 6, платок газовий.**

ХУСТКА ГАРУСОВА *хустка гарусова*, ж. р. Бавовняна хустка середніх розмірів у мілку клітинку зі скрученими тороками, яку накидали на плечі (Кам'ян.): *гарусова хустка накидалас'а на плеч'і / серед'н'ойі руки / кубиками / у мене була голубими і с'ір'ен'овими кубиками* (Кам'ян.).

ХУСТКА ЗДОРОВОЇ РУКИ

ХУСТКА ГРУБА *хустка зруба*, ж. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Од., Пуж., Пер., Дуб., Вікн., Дж., Ром.).

ХУСТКА ГРУШЕВА *хустка грушова*, ж. р. Шерстяна хустка з кантом по краях і січеними кінцями (Кам'ян.): *грушова хустка серед'н'ойі а'бо ма'лої ру'ки / ширс'ц'ана / одно'тон.а / по кра'їях кант / кол'ір зруш'і / жо'вто'ватий / с'ічен'і торо'ки* (Кам'ян.).

ХУСТКА ДВАНАДЦЯТИЙ НОМЕР *хустка два'нац'атий / номе"р*, ж. р. Хустка розміром 120 на 120 сантиметрів; **дванадцята**² (Шар., ММ, Мел., Карб., Ч., Рах., Мих., Гун., Чп., Тарн., ВС, Кривч., Кон., ЗР, Одай, СБ, Кол., Юрк., Кош., Кн., Черп.).

ХУСТКА ДЕСЯТИЙ НОМЕР *хустка ди'с'атий / номе"р*, ж. р. Хустка розміром 100 на 100 сантиметрів; **десятка**² (Шар., ММ, Мел., Карб., Ч., Рах., Кіб., Мих., Мит., Гун., Чп., Тарн., ВС, Кривч., Пуг., Кон., ЗР, Одай, СБ, Кол., Юрк., Кош., Кн., Черп.).

ХУСТКА ДЛЯ ЖЕНИХА *хустка дл'а ж'ін'їха*, ж. р. Хустка, якою пов'язують нареченого на весіллі; **хустка весільна 2** (Кам.).

ХУСТКА ДО БОКУ *хустка до /боку*, ж. р. Хустка, якою пов'язують нареченого на весіллі; **хустка весільна 2** (Л., Дол., Гайс.).

ХУСТКА ЗАГРАНИЧНА *хустка загра'нична*, ж. р.

1. Велика вишнева квітчаста хустка з тонкої шерсті (Ос.).

2. Квітчаста хустка з тонкої шерсті, з блискучою ниткою та обрубленими краями (Дол.): *загра'нична хустка з бл'іс'ц'інкою* (Дол.).

ХУСТКА ЗАСТИЛЬНА *хустка застил'на*, ж. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Кам'ян., Ос.).

ХУСТКА ЗДОРОВА *хустка здо'рова*, ж. р. Хустка великого розміру; **хустка великої руки** (Соф., Т., Пол., Ап.).

ХУСТКА ЗДОРОВОЇ РУКИ *хустка здо'рової ру'ки*, ж. р. Хустка великого розміру; **хустка великої руки** (Гайс.).

ХУСТКА ЗИМОВА

ХУСТКА ЗИМОВА *хустка зимова*, ж. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Пол.).

ХУСТКА ЗОНОВА *хустка зонова*, ж. р.

1. Біла хустка з дуже тонкої тканини (Ят., Ул., Г., Дуб., Сав., Крас., Тар., Мих., Пер., Ол., Пер., Мел., Тр., Дуб., Л., Сав., Тар., Мих., Юрк., Й., Мак., Лук.): *зонова хустка біла / то н'ус'ін'ка / аж с'в'ітиц'а* (Юрк.) || **зоник, зонка**.

2. Велика дуже тонка хустка білого кольору з обрубленими краями (Кам'ян., Крас.): *зонову хустку д'іучата заўйазували п'ід^м шийу / к'ін'ц'і аж до пупц'а доста'вали* (Кам'ян.).

ХУСТКА КАПРОНОВА *хустка капронова*, ж. р. Хустка з синтетичної тонкої прозорої тканини (Св., Г., Гер., Сем., ММ, Рос., Тар., Дж., Ц., Розс., ВС, Кривч., Кон., Одай, Крив., Вікт., Красн., Доб., Хиж., Дол., СБ, Ап.): *капронова хустка ни м'нец'а* (Дол.).

ХУСТКА КАРТАТА *хустка картата*, ж. р. Велика тепла сукняна хустка з узором у клітинку (В.).

ХУСТКА КАШЕМІРОВА *хустка каше^мірова* (Нов., В., Ор., Ят., Люш., Лип., Св., Лоз., Пал., Од., ББ, Бес., Крас., ВК, Ш., Ул., Й., Г., С., Тауж., Лен., Боб., Ух., Піщ., Пер., Куял., Вільш., Чеч., Тер., Уд., Гайс., Тр., Трид., ММеч., Вікн., Рос., Кам., Дж., ББер., Рах., Чп., Поп., Розс., ВС, Одай, Красн., Вишн., Зел., Гус., Кол., Юрк., Черп.), ~ *каши^мірова* (Горш., Гр., Меч., Пуж., Гер., Сем., Ф., ММ, Важ., Мел., КГ, Кат., Л., Ман., Мих., Крут.), ~ *коше^мірова* (ЗР, Іван.), ~ *каша^мірова* (Доб., Став.), ~ *кашм'ірова* (СТ, ВТ, Пол., Ос.), ~ *каш'ірова* (Т., Дах., Шар., КГ, Дуб., Сав., Тар., Міт., Нос., Гун., Мак.), ~ *каше^мірна* (Кап., Карб.), ж. р. Хустка з кашеміру: *на кашм'іров'і хус'ц'і виши'вали х'мелики ї кв'іточ'ки* (Ф.).

ХУСТКА КИТАЙСЬКА *хустка китаїс'ка*, ж. р.

1. Хустка з грубого шовку з торочками (Ят.).

2. Хустка вишневого кольору з узорами (Крас., Мих.).

3. Велика кольорова розписана хустка (Ул.).

4. Жовта хустка з узором по краях і чистим полем (Гер.).

5. Тоненька хустка з яскравими квіточками (Дах., Ол.): *ки'тайс'ка хус'тина то'нен'ка / 'йарк'і кв'іт'ки / ма'лен'ка / 'імпортна / во'ни п'із'н'іше бу'ли* (Дах.).

б. Хустка з узорами, однакова на обидва боки (Дол.).

ХУСТКА КЛЄТУШНА *'хустка кл'єтушна, ж. р.* Хустка у клітинку (Ос.): *кл'єтушн'і хуст'ки бу'ли 'разн'і / і 'б'іл'ш'і і 'менш'і / 'можна і п'ід 'бороду за'їй'зати / за'їй'зували ше 'ї 'їд'ним к'ін'ц'ом* (Ос.).

ХУСТКА КОФЕЙНА *'хустка ко'фейна* (Нов., Ор., Ят., Лип., Кап., Св., Од., Ул., ВТ, Й., Г., Т., С., Тауж., Бок., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Пол., Вільш., Сем., Дах., Шар., Ол., Тер., Ман., Мел., Крут., Кат., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Л., Рос., Кам., Дж., ББер., Рах., Степ., Мих., Гун., Гран., Розс., Яг., КГ, Кон., Нес., Став., Вільш., Юрк., Черп., Мик.), ~ *кох'вейна* (Соф., Горш., Пал., Бес., Крас., Меч., Леух., Гайс., Карб., Ч., Ц., Поп., Тарн., Греб., В., Розс., Ск., Кривч., Одай, Кут., Хар., Дз., Доб., Іван., Вишн., Зел., Кол., Лук.), ~ *ко'ф'ейна* (Бер., Куял., Тар., Гус., Гл.), *ж. р.* Хустка світло-коричневого кольору з білими берегами і тороками: *ко'фейна 'хустка за 'кол'ором / по 'п'ід'м' край з 'б'ілими 'пасмами / с торо'ками* (Дах.).

ХУСТКА КРЕМОВА *'хустка кре'мова, ж. р.* Хустка кремового кольору (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., Люш., Лип., Кап., Св., Од., ББ, Бес., Крас., ВК, Лоз., Меч., Ул., ВТ, Й., Г., Т., С., Тауж., Бер., Лен., Бок., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., Чап., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Шар., Ол., Тер., Ман., ММ, Уд., Гайс., Мел., Карб., Крут., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Ч., Рах., Степ., Мих., Гун., Гран., Ц., Поп., В., Розс., ВС, Яг., КГ, Сок., Кон., Кут., Дз., Нес., Красн., Доб., Гус., Став., Кол., Юрк., Черп., Мик.): *кре'мова 'хустка бу'ває і ше'рс'т'ана / бу'ває і про'стен'ка / 'кол'ір кре'мовий* (Соф.).

ХУСТКА КРЕПДЕШИНОВА *'хустка кре'мди'ш'інова, ж. р.* Хустка з крепдешину (Лип., Кон., Кут.).

ХУСТКА МАЛА *'хустка ма'ла, ж. р.* Хустка малого розміру; *хустка малої руки* (Ух., Соф., Горш., Пал., ББ, Бес., Крас., Меч., Куял., Мел., Дуб., Л., Вікт., Зат., Коч., Новос.).

ХУСТКА МАЛОЇ РУКИ

ХУСТКА МАЛОЇ РУКИ *хустка ма'лойі ру'ки, ж. р.* Хустка малого розміру (Ор., Ят., Ул., ВТ, Й., Т., Гер., Вільш., Сем., Ол., Чеч., Гайс., Кат., Тр., Трид., ВМеч., Кам'ян., Ос., Ус., Степ., Іван., Вишн., Зел., Став., Дол., П., Віл., Яр., Гл., Мик.) || **маломерка, хустка мала.**

ХУСТКА НАКИДАЛЬНА *хустка накі'дал'на, ж. р.* Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Зат.).

ХУСТКА НАКИДНА *хустка накі'дна* (Св., КК, Г., С., Вільш., Сем., Ол., Тер., Сум., ММ, Мел., Карб., Ус., ББер., Семир., Кам'ян., Гун., ВС, Поп., Нов., Ор., Ят., СТ, Люш., Лип., Лоз., Гр., Ш., ВТ, Т., Тауж., Ух., Піщ., Пуж., Гер., Куял., Пол., Ман., Важ., Сав., Тар., Дж., Нос., Ч., Рах., Гун., Тарн., Розс., Осіт., Яг., Кут., Вікт., Тал., Ром., Зел., Став., Пог., Дол.), *ж. р.* Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі: *накі'дна хустка / здорова сукон.а хустка / від зав'їрухи чи дош'чу* (ВС) || **накидка 1, напинка, обкривня, обмотанка, обпиналка, охалка, перепинка, плат 1, платок великий, платок накидний, платок теплий, плед 1, покриванка, хустина накривна, хустка груба, хустка застильна, хустка зимова, хустка накидальна, хустка напинальна, хустка обкидна, хустка обмоткова, хустка обпинальна, хустка обпинкова, хустка плечова, хустка плічна, хустка сукняна, хустка суконна, хустка тепла.**

ХУСТКА НАПИНАЛЬНА *хустка напі'нал'на, ж. р.* Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Род.).

ХУСТКА НЕЙЛОНОВА *хустка не"їлонова* (Горш., Пал., Кап., Св., Од., ББ, Бес., Крас., ВК, Гр., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., С., Бер., Лен., Боб., Бен., Гер., Чап., Куял., Вільш., Леух., Сем., Дах., Шар., Ол., Чеч., Тер., Ман., ММ, Уд., Гайс., Мел., Карб., Горд., Кат., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Вікн., Л., Рос., Тар., Дж., ББер., Ч., Рах., Поп., ВС, КГ, Кон., Нес., Доб., Вишн., Гус., Кол., Черп.), *~ ний'лонова* (СТ, Люш.), *~ най'лонова* (Нов., Лип., Піщ., Важ., Тр., Кам., Розс., Кривч., Мол., Мак.), *~ ної'лонова* (Гл.), *~ най'лонова* (Міт., Коч.), *~ най'лонова* (Ор., Ят.), *~ н'ї'лонова* (Т., Крут.), *~ не"ї'лонова* (Пер.), *ж. р.* Хустка з нейлону; **нейлонка 1.**

ХУСТКА ПОКРИВНА

ХУСТКА ОБКИДНА *хустка опкид'на*, ж. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (ВК).

ХУСТКА ОБМОТКОВА *хустка обмот'кова*, ж. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Кут., Одай).

ХУСТКА ОБПИНАЛЬНА *хустка оп.и'нал'на*, ж. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Крив.).

ХУСТКА ОБПИНКОВА *хустка оп.ин'кова*, ж. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Хар.).

ХУСТКА ПЕРКАЛЬОВА *хустка перкал'ова*, ж. р. Хустка з перкалю (Соф., Бес., Одай, Крас.).

ХУСТКА ПЛЕЧОВА *хустка плеч'ова*, ж. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Кон., ББ, Крас., Ск., Кривч., Пуг., Ост., Доб.).

ХУСТКА ПЛЕТЕНА *хустка плечина*, ж. р. Плетена хустка невеликих розмірів (Ос.): *були хустки плечин'і / воїн'ан'і / воїни так'і як із вати плечин'і / с тороками / середн'ойі руки* (Ос.).

ХУСТКА ПЛІЧНА *хустка пліч'на*, ж. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Кат.).

ХУСТКА ПОВ'ЯЗУВАЛЬНА *хустка поўязувал'на*, ж. р. Хустка, якою пов'язують нареченого на весіллі; **хустка весільна 2** (Ят.).

ХУСТКА ПОКРИВАЛЬНА *хустка покривал'на*, ж. р. Хустка, якою покривають наречену (Ор., Ят., Лип., ББ, Меч., Ш., Ул., КК, С., Гер., МФ, Сем., Ол., Чеч., Тер., Ман., Гайс., Мел., Тр., Вікн., Л., Кам., Тар., Дж., ББер., Міт., Нос., Ч., Кіб., Мих., Мит., Чп., Розс., Яг., Хиж., Одай, Кут., Нес., Вікт., Доб., Тал., Став., Тан., Зат., Ів., Ч., Род., П.) || **покривка 1, хустка весільна 1, хустка покривна, хустка свадібна 2, хустка свадьбова 2.**

ХУСТКА ПОКРИВНА *хустка покриу'на*, ж. р. Хустка, якою покривають наречену; **хустка покривальна** (Поп., Тарн., Осіт., Пуг., Юрк.).

ХУСТКА ПОРТЄРОВА

ХУСТКА ПОРТЄРОВА *хустка порт'єрова*, ж. р. Хустка з бавовняної тканини (Сем.).

ХУСТКА ПРОЗРАЧНА *хустка проз'рачна*, ж. р. Хустка з тонкої прозорої тканини (Ор., Ят.).

ХУСТКА ПРОСТА *хустка проста*, ж. р. Невелика хустка з бавовняної тканини (Боб., Дах.) || **хустка бамбакова**, **хустка простенька**, **хустка хлопчатобумажна**.

ХУСТКА ПРОСТЕНЬКА *хустка простен'ка*, ж. р.

1. Невелика хустка з бавовняної тканини; **хустка проста** (Кап., Ор., Ят., Лип., Крас., Меч., Тауж., Ш., ВТ, Г., Т., С., Пуж., Пер., Бен., Леух., Мел., Сав., Юрк., Дах.).

2. Невелика хустка з ситцю (Боб.).

ХУСТКА ПУХОВА *хустка пухова*, ж. р. Хустка з пуху (Соф., Од., Меч., ВТ, Т., Лен., Пер., Гер., Ол., Уд., Горд., Зал., Сав., Ос., Кам'ян., Тар., Гран., Баб., Юрк., Мак., Ят., Ул., Кон., Доб., Кривч., Мик.): *пухова хустка / із коз'ачого пуху / шостий раз'м'єр* (Юрк.).

ХУСТКА РОСІЙСЬКА *хустка роc'їc'ка*, ж. р. Невелика хустка з узорами (Ул.): *на роc'їc'к'ї хус'ц'ї зображе'н'ї л'уди / кон'ї* (Ул.).

ХУСТКА РЯБА *хустка ряба*, ж. р. Тепла сукняна картата хустка з тороками (Леух.).

ХУСТКА СВАДІБНА *хустка свад'їбна*, ж. р.

1. Хустка, якою пов'язують нареченого на весіллі; **хустка весільна 2** (Ор., Ул., Кат.).

2. Хустка, якою покривають наречену; **хустка покривальна** (Кат.).

ХУСТКА СВАДЬБОВА *хустка свад'їбова*, ж. р.

1. Хустка, якою пов'язують нареченого на весіллі; **хустка весільна 2** (Зап.).

2. Хустка, якою покривають наречену; **хустка покривальна** (Кап.).

ХУСТКА СВАТАЛЬНА *хустка сватал'на*, ж. р. Хустка, якою пов'язують нареченого на сватанні (Кап.).

ХУСТКА СЕРЕДНЯ *хустка се'редн'а* (Нов., ББ, Меч., Новос.), ~ *сиредн'а* (Ух., Піщ., Сем., Л., Зат.), ~ *с'редн'а* (Куял.), ж. р. Хустка середнього розміру; **хустка середньої руки**.

ХУСТКА СЕРЕДНЬОЇ РУКИ *хустка си^ередн'ойі руки*, ж. р. Хустка середнього розміру (Ор., Ят., Ул., ВТ, Й., Т., Гер., Пол., Вільш., Ол., Гайс., Тр., Кам'ян., Ос., Ус., Степ., Іван., Ром., Став., Дол., Тан., П., Віл., Яр., Гл., Мик.) || **хустка середня**.

ХУСТКА СИТЦЕВА *хустка ситцева* (Од., Чап.), ~ *сиц.ева* (Гус., Кол.), ~ *ситц'ова* (Нов., Лоз.), ~ *сиц'ова* (СТ, ВК, КК, Зап., Куял., Пол., Шар.), ~ *с'иц.ова* (Св., Гайс., Дол.), ~ *с'ітце"ва* (Мар.), ~ *с'ітцова* (КГ), ж. р. Невелика хустка з ситцю || **платок ситцевий, хустинка ситцева**.

ХУСТКА СУКНЯНА *хустка сукн'ана*, ж. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Кат., Рус., Дол., Кап., Гр., Меч., Ш., Лен., Тр., Дуб., В., Іван.).

ХУСТКА СУКОННА *хустка сукон.а*, ж. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., СТ, Люш., Лип., Од., Св., ББ, Бес., Крас., Лоз., Ул., ВТ, Й., КК, Г., Бер., Боб., Піщ., Пуж., Бен., Гер., Чап., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Шар., Ол., Чеч., Тер., ММ, Важ., Уд., Гайс., Мел., Карб., Крут., Горд., Кат., Трид., ММеч., Сав., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., ББер., Рах., Поп., Кон., Одай, Вишн.).

ХУСТКА СЬОМИЙ НОМЕР *хустка с'омий 'номер*, ж. р. Хустка розміром 70 на 70 сантиметрів; **семерик** (Кривч.).

ХУСТКА ТЕПЛА *хустка тепла*, ж. р. Велика тепла сукняна хустка з тороками, яку накидають на плечі; **хустка накидна** (Вес., Кам., Тауж., Дуб., Пав.).

ХУСТКА ТЕРНОВА *хустка те"рнова* (Соф., Горш., Ор., Ят., Лип., Кап., Од., ББ, Бес., Меч., Ш., Бок., Зап., Піщ., МФ, Чап., Гайс., Кат., Гран., Поп., Кон., Кут., Хар., Нес., Гус., Став., Кол., Мик.), ~ *тирнова* (СТ, Люш., Св., Крас., ВК, Лоз., Ул., Й., Г., Т., С., Тауж., Лен., Ух., Пуж., Пер., Бен., Куял., Пол., Вільш., Сем., Дах., Шар., Ол., Тер., Ман., ММ, Мел., Крут., Горд., Трид., Дуб., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Рах., Мих., Гун., Ц., В., Розс., Сок., Дз., Красн., Доб., Вишн., Юрк., Черп.), ж. р. Шерстяна хустка: *тирнова хустка іс ширс'ц'анойі тка'нини* (Мел.); *тирнова хустка пок'рас'ана бузи'нойу* (Горд.).

ХУСТКА ТРУСІНСЬКА

ХУСТКА ТРУСІНСЬКА *хустка трус'інс'ка*, ж. р. Шовкова хустка з довгими тонкими тороками (Ос.): *трус'інс'ка хустка шоу'кова / во'на та'ка йак 'жата / ни ма'ла / з 'дуже 'доўгими шоу'ковими торо'ками* (Ос.).

ХУСТКА ТУРЕЦЬКА *хустка турец'ка* (Соф., Нов., Пал., Ор., Ят., Лип., Кап., Св., ББ, Бес., Крас., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Т., Тауж., Бер., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Гер., Пол., Вільш., Сем., Дах., Ол., Ол., Чеч., Тер., ММ, Гайс., Мел., Крут., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Семир., Степ., ВС, КГ, Кривч., Пуг., Кон., Хиж., Одай, Зел., Став., Дол., Кол., Коч.), ж. р. Хустка з турецьким узором: *у'зори з'робле'н'і по турец'кому / так йак гад'уч'ками / ромб'іками* (Хиж.).

ХУСТКА УКРАЇНСЬКА *хустка українс'ка*, ж. р. Невелика хустка з особливими малюнками (Ул.): *на українс'к'і хус'ц'і / ц'в'іти / ка'л'іна / ма'л'іна* (Ул.).

ХУСТКА ХЛОПЧАТОБУМАЖНА *хустка хлопчатобумажна*, ж. р. Невелика хустка з бавовняної тканини; хустка проста (Гр.).

ХУСТКА ЦИГАНСЬКА *хустка циганс'ка* (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., ББ, Бес., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Ш., Т., С., Пер., Бен., Гер., Сем., Ол., Чеч., Тер., Ман., Гайс., Крут., Горд., Кат., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Семир., Степ., Мит., Поп., ВС, Осіт., КГ, Пуг., Одай, Нес., Красн., Іван., Вишн., Зел., Став., Дол., Ап., СБ, Черп.), ~ *циган'с'ка* (Ос., Сав.), ж. р.

1. Велика квітчаста хустка з тонкої шерсті з китицями (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., ББ, Бес., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Сем., Ол., Тер., Гайс., Крут., Горд., Тр., Трид., ММеч., Рос., Тар., ББер., Семир., Мит., Осіт., КГ, Одай, Нес., Красн., Іван., Вишн., Зел., Дол.).

2. Велика чорна, квітчаста хустка з тороками (Бен., Чеч., Кат., Сав., Поп., Черп.): *циганс'ка хустка с торо'ками / чорна / ус'а ў кв'іт'ках / ла'пат'і 'йарк'і кв'іт'ки ўс'іх кол'ор'іў* (Черп.) || **платок циганський.**

3. Чорна хустка з квітами чи без них (Дуб., Л.).

4. Вишита чорна хустка з китицями (Гун.).

5. Велика червона хустка з китицями (Пуг.).

ХУСТКА ШТАПЕЛЬОВА

ХУСТКА ЧЕТВЕРТИЙ НОМЕР *хустка че"т'вертий / номе"р*, ж. р. Мала за розміром хустка; **четверик** (Гор.).

ХУСТКА ШЕРСТЯНА *хустка ше"рст'а'на* (Мар.), ~ *ширст'ана* (Соф., Кап., Од., Бор.), ~ *ше"рс'ц'ана* (Бер., Боб., Гайс., Гус.), ~ *ширс'ц'ана* (Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., СТ, Люш., Крас., ВК, Лоз., Гр., Меч., Ул., ВТ, Й., Т., С., Тауж., Пуж., Пер., Бен., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Чеч., Тер., Ман., ММ, Важ., Крут., Горд., Кат., Тр., VMеч., Прм., Сав., Вікн., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Рах., Поп., В., Розс., КГ, Одай, Красн., Дол., Черп.), ~ *ширс'ц'а'на* (Лип., ББ, Бес., Ш., КК, Г., Зап., Піщ., Гер., Куял., Шар., Ол., Мел., Карб., Трид., MMеч., Дуб., Чап.), ж. р. Хустка з шерсті.

ХУСТКА ШИНЕЛЬКОВА *хустка шине"л'кова*, ж. р. Сіра хустка з білими берегами (Тан.): *шине"л'кова хустка / та'ка йак ши'нел'і / с'ір'і / поп'ід"м край бу'ли / кайми / б'іл'і* (Тан.).

ХУСТКА ШИФОНОВА *хустка ши'фонова*, ж. р. Хустка з шифону (Кон.).

ХУСТКА ШЛЮБНА *хустка ш'л'убна*, ж. р. Хустка, якою пов'язують нареченого на весіллі; **хустка весільна 2** (Одай, Лип.).

ХУСТКА ШОВКОВА *хустка шоу'кова*, ж. р. Хустка з шовку (Ят., Меч., Дах., Мел., Гун.).

ХУСТКА ШОСТИЙ НОМЕР *хустка ш'остий / номе"р*, ж. р. Хустка розміром 60 на 60 сантиметрів; **шестирик** (Шар., ММ, Карб., Кіб., Мих., Мит., ВС, Юрк., Гор., Черп.).

ХУСТКА ШТАПЕЛЬНА *хустка ш'тапе"л'на* (ББ, Бер., Ух., СТ, Мар.), ~ *ш'тапил'на* (Нов., Пал., Ор., Люш., Лип., Кап., Св., Крас., ВК, Лоз., Меч., Ш., ВТ, Й., КК, Т., С., Піщ., Пер., Бен., Гер., Пол., Вільш., Сем., Дах., Шар., Ол., Чеч., Тер., Ман., ММ, Карб., Крут., Горд., Кат., Тр., Трид., MMеч., Прм., Дуб., Ос., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Рах., Гун., Гран., Ц., Поп., Розс., ВС, Яг., КГ, Кон., Одай, Красн., Доб., Іван., Зел., Гус., Горш., Кол., Юрк.), ~ *ш'тап'іл'на* (Ят., Бес., Ул., Г., Тауж., Пуж., Леух., Сав., Ч., Ост., Чп., В., Став., Тек., Черп.), ж. р. Хустка зі штапелю || **хустка штапельова**.

ХУСТКА ШТАПЕЛЬОВА *хустка ш'тап'іл'ова*, ж. р. Хустка зі штапелю; **хустка штапельна** (Куял.).

ХУСТОЧКА

ХУСТОЧКА *хусточка, ж. р., змениш. до хустка.* Невелика хустка з тонкої тканини; **хустинка 1** (Соф.).

ХУТРО *хутро* (Соф., Нов., Пал., Ят., Ж., Р., Роз., ВТ, Й., КК, Х., Н., Крим., ДП, Боб., Сем., Ман., Уд., Зв., Гайс., Кіб., Поп., Тек.), *хутро* (Лип., ББ, Бес., Крас., ВК, Тет., Лоз., Об., Пл., Гол., Пуж., Пер., МФ, Чап., Куял., Бор., Леух., Юр., Дах., Криж., Ол., Чеч., Сум., Мел., Мар., Карб., Крут., НО, Лад., Тр., Коб., Зал., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Хр., Кам'ян., Л., Рос., Кам., Кор., Ф., Семир., Син., Вес., ВС, Яг., КГ, Зел., Соб., Мик.), *футро* (Лен.), *с. р.*

1. Волосяний покрив на тілі тварин (Соф., Нов., Пал., Ят., Ж., Р., Кр., Роз., ВТ, Й., КК, Х., Н., Крим., ДП, Боб., Лип., ББ, Бес., Крас., ВК, Тет., Лоз., Об., Пл., Гол., Пер., МФ, Чап., Куял., Бор., Сем., Дах., Криж., Ол., Чеч., Крут., Уд., Мар., НО, Лад., Тр., Коб., Оз., Трид., ММеч., Кам'ян., Л., Соб., Рос., Кам., Ф., П'ят., Яг., Зел., Мик.).

2. Довгий зимовий жіночий одяг із хутра; **шуба** (Ж., Кр., Од., Об., Пл., Гол., Криж., Уд., Зал.).

3. Шкури хутрових звірів (Юр., Мел., Лен., Карб.).

Ц

ЦВІТОЧОК *цвітчок, ч. р., змениш. до цвіток.* Штучна квітка, яку чіпляють нареченому на груди на весіллі (Соф., Горш.).

ЦЕЛОФАН *целлофан* (Чап.), *салафан* (Сав., Ос., Кам'ян., Вільш., Дуб.), *ч. р.* Тонкий прозорий матеріал із целюлози, непроникний для води і повітря.

ЦЕПОК *цепок, ч. р.* Прикраса для шії, з послідовно з'єднаних одне з одним металевих кілець; **ланцюжок** (Кам.).

ЦЕПОЧКА *цепочка* (Нов., СТ, Р., Люш., Лип., Од., ВК, Лоз., ВТ, Й., КК, Г., Т., ДП, Лен., Бен., Чап., Куял., Ол., Гайс., Мар., Карб., Крут., Тр., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Тар., Семир., Кіб., Мих., Мит., Тарн., Осіт., Сок., Ск., Кон., Ост., Рус., Вікт., Красн., Мол., Іван., Вишн., Зел., Став., Дол., Баб., Суш., Юрк., Черп., Мак., П., Лук., Гл.), *цепочка* (Боб.), *ципочка* (Меч., Рос., Ц., Степ.), *ж. р.* Прикраса для шії з послідовно з'єднаних одне з одним металевих кілець; **ланцюжок**.

ЦЕПОЧОК *ци/почок*, ч. р. Прикраса для шиї з послідовно з'єднаних одне з одним металевих кілець; **ланцюжок** (Горд., Рос., Ром.).

ЦЕРАТА *ци^ерата* (ММ, Оз., ЗР, Греб.), *ца^арата* (Черп., Пуг.), ж. р. Клейонка.

ЦИГЕЙКА *ци/гейка* (Лоз., Крут., ДП, Лен., Боб., Уд., Дуб., Ос., Вікн., Ус., ЧО, Суш.), *це^егейка* (Чап., Мар.), ж. р. Хутро, вироблене з шкіри овець цигейської породи.

ЦИЦИК *'цицик*, ч. р. Тонка бавовняна тканина з вибивним малюнком, рідше однотонна; **ситець** (МФ).

ЦУРИ *'цури*, мн. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Тар., Пл.).

ЦУРКА *'цурка*, ж. р. Гудзик з дерева (Юр.).

ЦУРПАЛЛЯ *цур/пал'а*, с. р. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Юр.).

Ч

ЧАПАЄВКА *ча/пайіўка*, ж. р. Висока хутряна чоловіча шапка з суконним верхом; **папаха 1** (Дах.).

ЧАПЦІ *'чанц'і* (ВК, КГ, Ант.), *'ч·анц'і* (Тин.), перев. мн., в одн. ч. р. *'чанец'.*

1. Легкі туфлі переважно для хати; **тапки** (ВК, КГ).

2. Легке літнє взуття із тканини (Тин., Ант.): *'ч·анц'і пове^елис'а 'п·ісл'а х'ронту* (Тин.).

ЧАШЕЧКА *'чаши^ечка*, ж. р. Пластмасова вставка в бюстгальтері купальника (Ос., Кам'ян., Мик.).

ЧЕЛМА *чел'ма*, ж. р. Плетена жіноча шапочка у формі чалми (Гор.).

ЧЕМЕРКА *че^емерка* (Юр., Гус.), *чи^амерка* (ББ, Ул., Пер., Гер., Горд., Ш., Дуб., Семир., Мит., Гран., Поп., Яг., Зел., Род., Зв., Крин.), *чи^амарка* (Горд.), ж. р., заст.

1. Короткий верхній одяг (Поп., Яг., Ш., Род.).

2. Чоловічий головний убір із сукна (Семир., Гран., Зел.).

3. Сукняна куртка з підкладкою (ББ, Горд.).

4. Довгий верхній одяг із домотканого грубого сукна; **свита 1** (Гус., Зв.).

ЧЕПЕЦЬ

5. Короткий верхній одяг із домотканого грубого сукна; **свитка 1** (Мит.).

6. Довгий одяг із домотканого грубого сукна від пояса донизу розширений (Ул.).

7. Довга куртка з овечої шкіри із зборками в поясі (Пер.).

8. Довгий сукняний жіночий одяг із складкою ззаду (Гер.).

9. Піджак зі складками (Юр.).

10. Жіночий кожушок, вузький у талії, розширений донизу (Дуб.): *чи́мерка / ж·і́ночії ко́жушок / до 'тал'її 'шитий / до'низу роскл'о'шон.ий* (Дуб.).

11. Верхній одяг із овчини, оздоблений хутром (Крин.). *чи́мерка із ко́жуха по'шита / оп'клаУина 'гарним 'м·ехом* (Крин.).

ЧЕПЕЦЬ *че^нпець* (Меч., Крим., Бер., Криж., ВС, Трид.), *ч·і́пець* (Ж., Крас., Н., Ух., Юр., Сем., Чеч., Гайс., Мар., КГ, Тр., Дуб., Кам'ян., Тар., Нес., ЧО, Зел., П., Яр.), *ч. р.*

1. Давній головний убір заміжньої жінки у формі шапочки; **очіпок** (Ж., Крас., Меч., Юр., Сем., Гайс., Мар., Тр., Чеч., Трид., Дуб., Кам'ян., Зел., Бер., ВС, Н., Ух., КГ, Тар., Нес., Яр., ЧО, П.): *ч·і́пець над'ївали дл'а 'того / шоб 'мати 'форму / йак'шо 'ж·інка була ма'лого 'росту / п·ітиш'вали 'шапочку квад'ратну з к'руглим ди^ен'цем і над'а'гали на 'голову п·іт 'хустку* (Чеч.).

2. Літній чоловічий кашкет (Крим.).

3. Головний убір офіціантки (Криж.).

ЧЕПУРИТИСЯ *чи^епуритис'а*, *недок.* Одягати святковий одяг; **одягатися святково** (Дж.).

ЧЕПЧИК *чепчик* (Соф., Горш., Нов., Ор., Ят., Тиш., Люш., Лип., Од., ББ, Бес., Крас., Гр., Меч., Ш., ВТ, Г., Т., С., Тауж., ДП, Бер., Лен., Бок., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., Пол., Вільш., Леух., Сем., Шар., Ол., Чеч., Тер., ММ, Гайс., Мел., Мар., Карб., Крут., Горд., Кат., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Дуб., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Одай, Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Степ., Ц., Син., Хр., В., Розс., Яг., КГ, Крив., Іван., Ром., ВК, Ул., Дах., Сав., Ф., Семир., Кіб., Поп., Тин., Кон., ЗР, Нес., Доб., Став., Дол., Ап., Мик.), *чепч·ік* (Куял.), *ч·епч·ік* (Чап.), *ч·епчик* (Лад.), *ч·іпчик* (ББер., П'ят., Мак., Горш., Ц., Люш., Бор., Дах., Ман., ММ, Вес., Гран., Суш., Том.), *ч. р.*

1. Давній головний убір заміжньої жінки у формі шапочки; **очіпок** (Соф., ВК, Т., Лип., Ул., С., Тауж., Піщ., Дах., Чеч., Гайс., Карб., Сав., Рос., Кам., Ф., Семир., Степ., Кіб., Поп., В., КГ, Лад., ЗР, Доб., Гус., Суш., Ок.): *ж'інки в'їд.ан'ї но'сили 'чепчик* (В.).

2. Легка дитяча шапочка, яку зав'язують під підборіддям (Соф., Горш., Ор., Ят., Тиш., Люш., Лип., Од., ББ, Бес., Крас., Гр., Меч., Ш., ВТ, Г., Т., С., Тауж., ДП, Бер., Лен., Бок., Ух., Піщ., Пер., Бен., Гер., Вільш., Леух., Шар., Ол., Куял., Чап., Ман., Св., ММ, Мел., Горд., Тр., Трид., ММеч., Сав., Ос., Тар., Одай, Степ., Крив.): *'чепчик до п'ї'года ди'тин'ї / на 'перш'ї дн'ї новона'родженого* (Одай).

3. Легка дитяча шапочка з рюшиками (Нов., Сем., Кон., Іван.).

4. Літній дитячий кашкет із маленьким козирком (Горш., Рус.).

5. Круглий чоловічий головний убір з обшитим краєм (Тин.): *у нас ж'інки ни но'сили т'ї 'чепчики / чоло'в'їки но'сили* (Тин.).

ЧЕРЕВИКИ че^uре^uвики (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Р., Од., Бес., Крас., ВК, Роз., Ш., КК, ДП, Об., Пл., Гол., Ух., Піщ., Бен., Леух., Юр., Гайс., Мар., НО, Лад., Зал., Оз., Трид., Ф., Степ., Мит., Ц., В., ВС, Осіт., КГ, Олек., Пав., Наг., Сок., Буз., Тин., Ск., Кон., Ост., ЗР, Одай, Рус., Крив., Тал., Ром., Лег., Вишн., Гус., Тан., Баб., Кол., Суш., Крс., Пік., Ок., Віл., Лук., Гер., Кал.), **чири'вики** (Кр., Уд., Коб., Трид., ММеч., Дуб., Ус., Кривч., Хиж., Гром., Том., Гор., Род., Люш., Лип., Кап., Св., Лоз., Гр., Меч., ВТ, Й., Г., Т., Тауж., Х., Бок., Пуж., Пер., Гер., Куял., Пол., Дах., Шар., Криж., Ол., Тер., Ман., ММ, Вес., Важ., Мел., Карб., Крут., Тр., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Нос., Ч., Рах., Кіб., Гран., Чп., Кор., Сат., Поп., Греб., Осіт., Яг., Наг., Нес., Вікт., Красн., Доб., Іван., Тек., Зат., Юрк., Ів., Сум., Тар., Черп., Бор.), *перев. мн., в одн. ч. р. че^u(и)ре^u(и)вик.*

1. Взуття вище кісточок на шнурках (внп): *че^uре^uвики с ко'н'ачой 'кож'ї / на шнур'ках / вироб'л'ала х'вабрика* (Тин.) || **башмаки 1, ботинки 1.**

2. Жіноче взуття вище кісточок з каблуками, обшите зверху хутром, на шнурках; **румунки** (Гер., Сум., Ос., Кам., Тар., Пер., Сав., Ц., Зел.).

ЧЕРЕВИКИ ПАРУСИНОВІ

ЧЕРЕВИКИ ПАРУСИНОВІ *че^нре^нвики парусинов^і*, *мн.*
Черевики з низькими підборами і верхом з тканини (Леух.).

ЧЕРЕВИКИ ТУЛЬЧИНСЬКІ *чири^івики тул^ічинс^кі*, *мн.*
Хромове взуття вище кісточок, на шнурках (Нос.).

ЧЕСНИЦЯ *ч^існиц^а*, *ж. р.* Три нитки, намотані на мотовило (Тан.).

ЧЕТВЕРИК *че^нтве^нрик*, *ж. р.* Мала за розміром хустка (Род.) || хустка четвертий номер.

ЧЕШКИ *ч^іешки*, *перев. мн.*, в одн. ч. *р. чешок*. Спортивне взуття у вигляді легких тапок без підошви (внп).

ЧОБІТ ГОСТРОНОСИЙ *ч^іоб^іт гостро^носий*, *ч. р.* Чобіт з гострим носком (Ос., Меч.).

ЧОБІТ-ЧУЛОК *ч^іоб^іт чу^лок*, *ч. р.* Чобіт, у якому халява без замка і щільно облягає ногу (Ул., Дах.) || бочорд, бутилка, гольф 2, сапог, сапог-чулок, сапожок.

ЧОБІТКИ *ч^іоб^ітки*, *перев. мн.*, в одн. ч. *р. чобіток*.

1. Жіноче шкіряне взуття з короткими халявами (Нов., Зап., Мел., Чеч., Сав., Тар.).

2. Дитяче шкіряне взуття з високими халявами (Юр.).

ЧОБОТАР *ч^іоб^ітар* (Кап., С., Бок., Дах., Гайс., Горд., Прм., Кіб., Мих., Поп., Буз., Одай, Степ., Став., Кривч., Тан., Тек., Кол., Яр., Гл., Мик. ББ, Люш., Лип., Св., Од., Лоз., Гр., С., Дах., Прм., Семир., Кіб., Чп., ВС, Пуг., Тек., Кол., Юрк., Гл.), *ч^іоб^ітар* (Хар.), *ч^іоб^іт^ар* (Нес.), *ч^іоб^ітар* (Зв.), *ч. р.*

1. Майстер, який шиє взуття (Кап., С., Бок., Дах., Гайс., Горд., Прм., Степ., Кіб., Мих., Поп., Став., Буз., Кривч., Хар., Нес., Тек., Кол., Яр., Буз., Зв., Гл.) || кравець 2, обувщик, портний 2, сапожник 1, швач, швець 2.

2. Майстер, який ремонтує взуття (ББ, Люш., Лип., Св., Од., Лоз., Гр., С., Дах., Прм., Семир., Кіб., Чп., ВС, Пуг., Одай, Тан., Тек., Кол., Юрк., Гл., Мик.) || басмач, кравець 3, латун, майстер 1, ремонтник, сапожник 2, швець 3.

ЧОБОТИ *ч^іоботи* (Соф., Ж., Тиш., Р., Св., Кр., Од., ВК, Т., Роз., Меч., Ш., КК, З., Х., ДП, Пл., Лен., Боб., Об., Піщ., Пер., Бен., Гер., МФ, Бор., Леух., Криж., Ол., Тер., Вес., Уд., Мел., Мар., НО, Лад., Коб., Трид., ММеч., ВМеч., Вікн., Л., Рос., Ус., Ф., Дж., П'ят., Степ., Кіб., Ц., Сат., Син., Хр., Осіт., КГ, Олек., Пав., Наг.,

ЧОБОТИ КОМСОСТАВСЬКІ

Тин., Ск., Кон., ЗР, Кут., Крив., Нес., Под., Ром., Зел., Гус., Тан., СБ, Кол., Суш., Крс., Ів., Пік., Ок., Гром., Том., Гор., П., Віл., Лук.), *чобати* (Горш., Ор., Ят., Лип., Кап., Лоз., Гр., Н., Крим., Бер., Осіт., Зап., Об., Гол., Ух., Пуж., Пол., Шар., Чеч., Ман., Сум., ММ, Важ., Карб., Крут., Горд., Ант., Прм., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Тар., ББер., Міт., Нос., Рах., Мих., Гран., В., Розс., ВС, Яг., Буз., Кривч., Пуг., Хиж., Одай, Хар., Красн., Доб., Мол., Тал., Вишн., Став., Дол., Ап., Тек., Зат., Коч., Юрк., Черп., Ч., Род., Мак., Кал.), перев. *мн.*, в одн. ч. р. *чоб'іт*. Високе шкіряне взуття.

ЧОБОТИ БРОДНІ *чоботи бродн'і* (Рус.), ~ *бродов'і* (Зв.), *мн.* Гумові чоботи вище колін, призначені для риболовлі; **чоботи рибацькі**.

ЧОБОТИ ВОЙЛОКОВІ *чобати войликов'і*, *мн.* Чоботи з повсті (Люш., Г.).

ЧОБОТИ ДЕРМАТИНОВІ *чоботи драмат'інов'і*, *мн.* Чоботи з штучної шкіри (Й.).

ЧОБОТИ ЗАМШЕВІ *чоботи замшов'і*, *мн.* Жіночі чоботи із замші (Соф.).

ЧОБОТИ КИРЗОВІ *чоботи кирзов'і* (Соф., Нов., Пал., Тиш., Св., ББ, Бес., Крас., Меч., Ш., Ул., С., Боб., Піщ., Пер., Бен., Гер., Куял., Вільш., Леух., Сем., Ол., Тер., Мар., Кат., Трид., ММеч., VMеч., Л., Дж., П'ят., Степ., Кіб., Поп., Хр., Осіт., ЗР, Крив., Ром., Зел., СБ, Тан.), *чобати* ~ (Ор., Ят., Кап., Гр., ВТ, Й., Т., Тауж., Бок., Зап., Ух., Пуж., Пол., Шар., Ман., Сум., ММ, Важ., Гайс., Крут., Горд., Дуб., Сав., Ос., Вікн., ББер., Гран., В., Розс., ВС, Яг., Доб., Тал., Дол., Ап., Тек., Зат., Коч., Черп., Мак., Лук.), *чоботи кирзов'і* (Бор., Дах., Уд., Вікн., Рос., Кам., Ц., Чп., КГ, Кал.), *чобати* ~ (Горш., Г., Чеч., Важ., Карб., Ант., Прм., Тар., Міт., Нос., Мих., Мит., Хиж., Одай, Дз., Юрк.), *мн.* Чоботи з кирзи: *кирзов'і чоботи на будній ден'* (Вільш.): *казали / кирзов'і чоботи / сви'н'ач'і пе'ре'ди / ле'ген'ко ўзу'вайс'а / да'леко ни хо'ди* (Соф.) || **кирзяки, кирзяники, сапоги кирзові.**

ЧОБОТИ КОМСОСТАВСЬКІ *чоботи комсостаўс'к'і* (Тан.), *чобати консостаўс'к'і* (Гр., Ос., Кис., Крип., Пог., Кал.), ~ *консонс'таўс'к'і* (К.), *чоботи колсостаўс'к'і* (ББер.), *мн.* Чоботи з хрому: *колсостаўс'к'і чоботи / во'йен'і чоботи з натурал'нойі кож'і* (ББер.); у *консостаўс'ких чоботах*

ЧОБОТИ ПАРУСИНОВІ

ви¹сок¹і хол¹'ави / ¹даже до кол¹'ін і ¹вище кол¹'ін / ¹якшо на ¹кон¹'ах ¹їїздили / то їм ¹даже ш¹пори при¹ч¹інл¹'ували (Кис.).

ЧОБОТИ ПАРУСИНОВІ *чоботи парусинові*, мн. Чоботи з низькими підборами і верхом з тканини (ББер.).

ЧОБОТИ РЕЗИНОВІ *чоботи ре²зинові* (Соф., Леух., Степ., ЗР, Хиж.), *~ ри¹зинові* (Боб., Ш., Бор., Куял., Вес., Трид., ММеч.), *~ ризинові* (Дах., Л., Ц.), *~ р'ізинові* (Нов., Св., Ул., Піщ., Пер., Бен., Гер., Вільш., Мел., Вікн., Рос., Кам., Дж., П'ят., Кіб., Чп., Тарн., Сок., Ром., Тан., Том., П.), *~ ро¹зинові* (Ск.), *~ ро¹винові* (Ск.), *~ р'із'инові* (Меч., Й., Сем., Шар., Чеч.), *~ ро¹зин'ан'і* (Бес., Ант., Лук.), *~ р'ізин'ан'і* (С., Зел.), *~ р'ізин'ані* (Крив., Нес., Гус., Віл.), *~ р'ез'инові* (Мар.), *~ ри¹зин'ан'і* (Кат.), *чобати ри¹зинові* (Горш., Тиш., Бок., Ман., ММ, КГ, Нос.), *~ ри¹з'инові* (Карб.), *~ р'ізин'ові* (Горд.), *~ р'ізинові* (Ор., Ят., Лип., Гр., ВТ, Г., Т., Тауж., Бер., Ух., Пол., Тер., Сум., Тр., Прм., Дуб., Кам'ян., Ос., ББер., Мих., Мит., В., ВС, Яг., Одай, Доб., Тал., Ап., Зат., Юрк., Черп.), *~ р'із'инові* (Гайс., Сав., Гран., Кал.), *~ р'ізин'ан'і* (Пуж.), *~ р'ізин'ані* (Красн., Коч.), *~ р'із'инові* (Семир.), *~ р'изинові* (Важ., Дол., Тек.), мн. Гумові чоботи || гімняки, резиняки 1, резиняники, резовики, чоботи резові.

ЧОБОТИ РЕЗОВІ *чоботи р'із'ові* (ББ, Одай, СБ, Доб.), *~ ру¹зові* (Зв.), мн. Гумові чоботи; чоботи резинові.

ЧОБОТИ РИБАЛЬСЬКІ *чоботи ри¹бал'с'к'і* (Св., Ул., Вільш.), *чобати ~* (Горш., Пол., Кривч., Доб., Вишн., Кал.), мн. Гумові чоботи вище колін, призначені для риболовлі; чоботи рибацькі.

ЧОБОТИ РИБАЦЬКІ *чоботи ри¹бац'к'і* (Соф., Нов., Тиш., Бес., Меч., Ш., КК, С., Піщ., Пер., Гер., Леух., Сем., Мел., Мар., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Вікн., Рос., Кам., Дж., П'ят., Степ., Кіб., Мит., Ц., Чп., Тарн., Розс., Осіт., Сок., Кон., ЗР, Хиж., Вікт., Зел., Гус., СБ, Кол., Віл., Лук., Гл., Ват.), *чобати ~* (Ор., Ят., СТ, Лип., Кап., Гр., Г., Т., Тауж., Бер., Бок., Ух., Пуж., Чеч., Ман., ММ, Гайс., Крут., Горд., Прм., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Тар., ББер., Нос., Ч., Рах., Мих., Гран., В., ВС, Пуг., Хар., Красн., Мол., Тал., Дол., Ап., Коч., Черп., Род.), мн. Гумові чоботи вище колін,

ЧОБОТИ ЯЛОВІ

призначені для риболовлі || сапоги рибоцькі, чоботи бродні, чоботи рибальські, чоботи риболовські, чоботи спецовочні.

ЧОБОТИ РИБОЛОВСЬКІ *'чоботи риболовські*, *мн.* Гумові чоботи вище колін, призначені для риболовлі; **чоботи рибоцькі** (Соф., Тер., Баб.).

ЧОБОТИ СПЕЦОВОЧНІ *'чоботи спецовочні*, *мн.* Гумові чоботи вище колін, призначені для риболовлі; **чоботи рибоцькі** (Л.).

ЧОБОТИ ХРОМОВІ *'чоботи хромові* (Соф., Нов., Пал., Тиш., Св., ББ, Бес., Крас., Меч., Ш., Ул., С., Піщ., Пер., Бен., Гер., Куял., Вільш., Бор., Леух., Сем., Дах., Ол., Тер., Сум., Мар., Тр., Оз., Кат., Трид., ВМеч., Дуб., Вікн., Л., Рос., Кам., Дж., П'ят., Степ., Ц., Чп., Поп., Хр., Осіт., КГ, Ск., ЗР, Крив., Ром., Зел., Тан., СБ, Кол.), *'чобати* ~ (Горш., Ор., Ят., Лип., Кап., Гр., ВТ, Й., Г., Т., Тауж., Бок., Зап., Ух., Пуж., Пол., Шар., Чеч., Ман., ММ, Важ., Гайс., Карб., Крут., Горд., Ант., Прм., Сав., Кам'ян., Ос., Тар., ББер., Міт., Нос., Ч., Кіб., Мих., Мит., В., Розс., ВС, Яг., Тал., Дол., Ап., Тек., Зат., Коч., Черп., Род., Мак.), *мн.* Чоботи з хрому: *хромові чоботи ўзували на с'вато* (Соф.) || **хромаки**.

ЧОБОТИ ЮХТОВІ *'чоботи йухтові* (Нов., Пал., ББ, Бес., Меч., Ш., Гер., Сем., Ол., Сум., Тиш., Мел., Кат., Тр., Трид., Рос., Дж., Степ., Кіб., Тан.), *'чобати* ~ (Ор., ВТ, Бок., Гайс., Кам'ян., ББер., Доб., Тал., Ап., Тек., Черп.), ~ *йухтові* (Ят., Гр., Дах., Дуб., Л., Тар.), *мн.* Чоботи з кінської шкіри.

ЧОБОТИ ЯЛОВИЧІ *'чоботи йаловичі*, *мн.* Чоботи з телячої шкіри; **чоботи ялові** (Леух., Дуб., Вікн., Сум., Мих., КГ, Крас., Мит.).

ЧОБОТИ ЯЛОВИЧИНІ *'чоботи йаловичині*, *мн.* Чоботи з телячої шкіри; **чоботи ялові** (Мол.).

ЧОБОТИ ЯЛОВІ *'чоботи йалові* (Соф., Нов., Пал., Тиш., Св., ББ, Бес., Меч., Ш., Ул., С., Піщ., Бен., Гер., Куял., Вільш., Сем., Дах., Ол., Тер., Мел., Мар., Кат., Трид., ММеч., ВМеч., Рос., Дж., П'ят., Степ., Кіб., Ц., Чп., Поп., Осіт., Ск., ЗР, Крив., Ром., Зел., Тан., СБ, Кол.), *'чобати* ~ (Горш., Ор., Ят., Лип., Кап., Гр., ВТ, Й., Г., Т., Тауж., Бок., Зап., Ух., Пуж., Пер., Пол., Чеч., Ман., Сум., ММ, Важ., Гайс., Карб., Крут., Горд., Тр., Ант., Прм., Сав., Кам'ян., Ос., Тар., ББер., Міт., Нос., Ч., Гран., В., Розс., ВС, Яг.,

ЧОКАЛКИ

Одай, Тал., Дол., Ап., Зат., Коч., Черп., Мак.), *мн.* Чоботи з телячої шкіри || **чоботи яловичі, чоботи яловичині, яловики.**

ЧОКАЛКИ ¹*чокалки*, перев. *мн.*, в одн. *ж. р.* ¹*чокалка*. Відкрите літнє жіноче взуття з дерев'яними каблуками; **стукалки** (Ят.).

ЧОПИКИ ¹*чопики* (Горш., Пал., Нов., Ят., Люш., Лип., Кап., Крас., Лоз., Гр., Ш., Г., Лен., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., МФ, Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Чеч., ММ, Гайс., Мел., Мар., Кат., Трид., ММеч., Дуб., Кам'ян., Ос., Л., Кам., Тар., Ус., П'ят., Губ., Кіб., Гран., Ц., Чп., Поп., В., Розс., КГ, Тин., ЗР, Нес., Мол., Вишн., Тан., Тек., Юрк., Гл.), ¹*чоп'іки* (Чап., Ост., Дол., Коч., Мик.), ¹*чапики* (Степ.), перев. *мн.*, в одн. *ч. р.* ¹*чо(а)пи(і)к*.

1. В'язане дитяче взуття (Горш., Пал., Ят., СТ, Тиш., Р., Од., Лоз., Піщ., Бен., Чап., Пол., Вільш., Леух., Сем., Чеч., ММ, Мел., Мар., Кат., Тар., Кіб., Ц., Чп., Лен., Сок., КГ, Тин., Нес., Кривч., Гус., Коч., Вікн., Мик.): *чопики плі'тут' іс ше"рс'ц'і / шоб були те"п'лен'к'і* (Кривч.) || **капчики, чопчики 1.**

2. Дитяче взуття з тонкої штучної шкіри (Горш., Нов., Ят., Тиш., Крас., Ш., Г., Пуж., Гер., Мел., Кат., Тар., ЗР, Мол., Юрк., Гл.): *чопики м'д'кен'к'і / с тон'коїі 'кож'і / бе"з п'ідборчик'іу / п'іддошва р'імнесе"н'ка* (ЗР); *чопики із зам'ін'ім'іл'а / дл'а д'ітеї / шо ше ни 'ход'ат* (Одай) || **вивирнички, гусарики, капочки, пінетки, топики, чопчики 2.**

3. Дитяче взуття з тканини (Кап., Гр., МФ, Куял., Пол., Кам'ян., Л., Тар., П'ят., Кіб., Гран., В., Тин., Нес., Мол., Чп., Тан., Коч., Юрк., Гл.): *чопики виготоу'л'айут із матир'йалу* (Чп.) || **чопчики 3.**

ЧОПЧИКИ ¹*чопчики* (Ор., Ул., Т., С., Тауж., Бер., Бок., Шар., Горд., Тр., Дж., ББер., Ч., Семир., Мих., Гун., Пуг., Дз., Вікт., Красн., Зат., Род., Гл.), ¹*чапчики* (Соф., Нов., ББ, ВТ, Й., Гер., Ол., Чеч., Сум., Гайс., Тр., Рос., Губ., Мит., Ц., Поп., Тарн., Кон., Іван., Ром., Зел., Гор., Черп., Лук.), перев. *мн.*, в одн. *ч. р.* ¹*чо(а)пчик*.

1. В'язане дитяче взуття; **чопики 1** (Бер., Бок., Шар., Горд., Дж., Губ., Семир., Ол., Іван., Гл.).

2. Дитяче взуття з тонкої штучної шкіри; **чопики 2** (Й., Гер., Чеч., Горд., Мих., Ц.).

3. Дитяче взуття з тканини; **чопики 3** (Рос., Дж., Мих., Гун., Кон., Зат., Гор., Черп., Лук.): *чачики пошиті с тканини тил'ен'койі / шоб ни босоюу н'іж^укойу ставало ма'ле* (Черп.).

ЧОРНОБУРКА *чорно'бурка*, ж. р. Шапка з хутра чорно-бурої лисиці (Кам'ян., Ос., П., Сав., Гор.).

ЧОТИРИПАЛЬКА *чо'тири'пал'ка*, ж. р. Виріб з будь-якого матеріалу з відділенням для великого пальця, який надівають на кисть руки в холод або для роботи; **рукавиця 1** (Уд.).

ЧОТИРНАДЦЯТКА *чотир'нац'атка*, ж. р. Спідниця з домотканого полотна в чотирнадцять пасом (Мит.).

ЧОТИРЬОХКЛИНКА *чотир'охк'лінка* (Кат., ММеч., Ват., Зв.), *чотирыхк'лінка* (Соф., Пал., Ор., Ят., ББ, Крас., Меч., Ул., Г., Ух., Піщ., Пуж., Леух., Сем., Дах., Тер., Ман., Сум., Важ., Мел., Крут., Горд., Ант., Прм., Дуб., Сав., Дж., ББер., Семир., Гран., Ц., Поп., Тарн., Розс., ВС, Осіт., КГ, Кон., Ост., Одай, Крив., Дз., Красн., Іван., Лег., Вишн., Ап., СБ, Ів., Черп., Мак.), *чотирук'лінка* (Вільш., ММ, В., ЗР, Став.), *штирыхк'лінка* (Горш., Кап., Х., Мих., Чп., Греб., Род.), *читир'охк'лінка* (ВМеч., Гус.), *читирыхк'лінка* (Нов., Тиш., Св., Гр., Ш., ВТ, Й., С., Бер., Бок., Боб., Бен., Пол., Шар., Ол., Чеч., Ос., Л., Рос., Тар., Кіб., Хиж.), *читирук'лінка* (Яг.), *чотирик'лінка* (Кам., Степ., Мит., Гор.), *читирыхк'л'інка* (Куял., Гайс., Дол.), *чотирыхк'л'інка* (Т., П'ят., Губ., Коч.), *чотирик'л'інка* (Тр.), ж. р. Спідниця, пошита з чотирьох клинів || **спідниця чотирьохклинна**.

ЧОХЛА *чохла*, ж. р. Кінцева частина рукава сорочки, **манжет 1** (Соф., Горш., ББ, Тауж., Н., Лен., ММ, Мел., ММеч., Губ., Рах., Семир., Степ., Мих., Гун., Тарн., Олек., Пуг., Кон., Одай, Ром., Тан., Ап., Род., ВК, Бор., Вес., Важ., Крут., Л., Мит., Кіб., Мит., Греб., ВС, Ост., Хар., Под., Яр., Черп.).

ЧОХЛО *чохло*, с. р. Кінцева частина рукава сорочки, **манжет 1** (Гайс., Одай).

ЧОХОЛ¹ *чо'хол*, ч. р. Кінцева частина рукава сорочки, **манжет 1** (Ц., Чп., Поп., Дз., Нес.).

ЧОХОЛ² *чо'хол* (Гор.), *чи'хол* (Ос., Семир.), ч. р.

1. Жіночий одяг у вигляді сорочки з непрозорої тканини, який одягають під прозору сукню (Ос., Гор.).

ЧУВЕКИ

2. Спідниця з непрозорої тканини, яку одягають під прозору спідницю або для того, щоб надати верхній спідниці пишної форми (Семир.).

ЧУВЕКИ *чувеки*, перев. *мн.*, в одн. *ч. р.* *чувек*. Валянки, пошиті з тканини і вати; **валянки шиті** (Сав.).

ЧУГАЇНА *чугаїна* (МФ, Мог., Крин., Дах.), *чугуїна* (Чеч.), *чуваїна* (Прм.), *ж. р.*, *заст.*

1. Довгий верхній одяг із домотканого грубого сукна; **свита 1** (Дах., Мог., Крин.).

2. Довгий верхній чоловічий одяг із домотканого грубого сукна з відлогою; **бурка 1** (Прм.).

3. Широке пальто (Чеч.).

4. Довгий плащ (МФ).

ЧУЛЕНІ *чулен'і*, перев. *мн.*, в одн. *ч. р.* *чулен'*. Валянки, пошиті з тканини і вати; **валянки шиті** (Гр.).

ЧУЛКИ *чулки* (Р., Од., Меч., КК, Т., С., Тауж., Х., Н., Лен., Бок., Боб., Об., Пл., Гол., Гер., Куял., Вільш., Дах., Криж., Тер., ММ, Уд., Крут., Коб., Трид., Кам'ян., Кам., ББер., Рах., Гран., ЗР, Рус., Ап., Баб., СБ, Черп.), *чулки* (Кап., ББ, Бес., ВК, Лоз., Ул., ВТ, З., ДП, Пер., Пол., Карб., Лад., Коб., Кат., ВМеч., Сав., Ос., Тар., Ф., Міт., Степ., Мих., Ц., КГ, Пав., Сок., Хиж., Хар., Вікт., Доб., Тал., Ром., Зел., Гус., Став., Дол., Крс., Юрк., Пік., Гром., Том., Яр., Нов., Ор., Ят., Ж., СТ, Тиш., Люш., Лип., Роз., Й., Наг., Ск.), перев. *мн.*, в одн. *ж. р.* *чулка*. Жіночий одяг, що одягається на ноги до рівня стегон; **панчохи**.

ЧУЛКИ БЕЗРОЗМЕРНІ *чулки бизрозмерні* (Ят., Дах., Ос., Рос., П'ят., Ц., Ап.), ~ *безрозмерні* (Трид., ВМеч., Кам'ян., Ос., Кам., ББер.), ~ *бизрозмірні* (Чеч.), *мн.* Панчохи з синтетичного еластичного волокна.

ЧУЛКИ ДИДИРОНОВІ *чулки дидионові*, *мн.* Панчохи, плетені з синтетичного волокна (Ос., Ол.): *дидионові чулки / та'к'і йак кап'ронові / ст'р'елки ни пус'кайут* (Ол.).

ЧУЛКИ КАПРОНОВІ *чулки капронові*, *мн.* Панчохи з капрону (Меч., Пуж., Дах., Чеч., Гайс., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Кам'ян., Ос., Дуб., Вільш., Степ., Ц., Кон., Иван., Зел., Дол., Ап.): *капронові чулки дуже р'вуц'а* (Ос.) || **капронки 2**.

ЧУЛКИ ПРОСТІ *чулки прос'ц'і* (Ят., Ул., Бок., Пуж., Мел., Тр., Ос., ББер., Степ., Яг., Кон., Зел., Дол.), ~ *прос'ц'і* (Іван.), *мн.* Панчохи з бавовни || **чулки хлопчатобумажні.**

ЧУЛКИ ТЕПЛІ *чулки тепл'і*, *мн.* Панчохи з шерсті; **чулки шерстяні** (Меч.).

ЧУЛКИ ХЛОПЧАТОБУМАЖНІ *чулки хлопчатобумажн'і*, *мн.* Панчохи з бавовни; **чулки прості** (Трид.).

ЧУЛКИ ШЕРСТЯНІ *чулки ширс'ц'ан'і* (Пуж., Рос., Тар., Степ., Яг., Кон., Ос., Дол., Ап.), ~ *ширс'ц'ан'і* (Дуб.), *мн.* Панчохи з шерсті || **чулки теплі.**

ЧУНДРА *чундра*, *ж. р.* Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Став.).

ЧУНІ *чун'і*, *перев. мн.*, в *одн. ч. р. чун'.*

1. Саморобне взуття з гуми у вигляді калош (Соф., Тиш., Св., ММ, Вікн., Степ., Кіб., Мих., Чп., Тарн., ВС, Рус., Вікт., Тауж., Мол., СБ, Зат., З., Мак.).

2. Саморобне взуття із сукна (Горш., ББ, ВТ, Пер., Ант., Л., Рос., Тар., Мит., В., Красн., Черп.).

3. Валянки, пошиті з тканини і вати; **валянки шиті** (Крас., Бер., Дуб., Іван., Тан., Ап., Баб., Тек., Кол., Коч., Том., Род.).

4. Глибокі калоші (Ор., Г., Пуж., Бен., Гер., Куял., Чеч., Ман., Гайс., Мел., Крут., Кат., Семир., КГ, Тал.).

5. Гумові чоботи з обрізаними халявами, в яких виконували роботу по господарству; **опорки 1** (Ул., Ух., Сем., Сум., Губ., Хар., Гл.).

6. Саморобне коротке шкіряне взуття (Т., Піщ., Юр., Шар.).

7. Саморобні калоші з автомобільного ската (Чап., Пог., Тер.): *чун'і робили іс камури / з р'ізиновойй / іс старих уже в'ітход'аних ма'шин / йїх уд'івали на поўс'ц'а'ки* (Тер.); *чун'і кл'ейали с камори / на вал'анки накладалис'а / йак га'лош'і* (Пог.).

8. М'яке селянське взуття, виплетене з лика; **личаки** (Й., Сав.).

9. Обрізані биті валянки (Нов., Осіт.).

10. Коротке шкіряне взуття (Ят., Ос.).

11. Широкі тапки (Бес.).

ЧУРЕКИ

12. Чоботи з відрізними халявами (Бок., Леух.): *од'р'ізати гол'єн'ішче са'пошка / та_ї 'чун'і* (Бок.).

13. Мілкі калоші (Лен.).

14. Черевики на будень день (Бор.).

15. Саморобне коротке взуття із тканини, на яке взували мілкі калоші (Дах.): *'чун'і / йак 'шит'і 'вал'анки ко'ротк'і / ў м'іл'к'і га'лош'і 'можна ўстро'мити та_ї хо'дити* (Дах.).

16. Валянки, обшиті зверху шкірою (Карб.).

17. Коротке взуття, виплетене з ниток (Зел., Горд.): *'чун'і / 'наче га'лош'і / а'ли сп'лет'ано з ни'ток* (Горд.).

18. Короткі валянки (Прм.).

19. Саморобне шерстяне взуття (Гран.): *'чун'і ро'били зі шерс'ц'і / та'к'і йак 'тапочок дл'а ста'рих л'у'деї* (Гран.).

20. Саморобне взуття зі шкіри, всередині з хутром (Кон.).

21. Суконні чоботи із застібною-блискавкою (Мик.).

ЧУРЕКИ *чу'реки*, перев. мн., в одн. ч. р. *чу'рек*. Валянки, пошиті з тканини і вати; **валянки шиті** (З.).

ЧУШКА *'чушка*, ж. р., заст. Давній головний убір заміжньої жінки у формі шапочки; **очіпок** (ББ, Бес., Тин.): *'чушка / ж'і'ноча 'шапочка / в'і'ровочкоу за'т'агнуто / а з'верха 'хустка* (ББ).

ЧУЯКИ *чуй'аки*, перев. мн., в одн. ч. р. *чу'йак*, заст. Легкі туфлі без підборів (Дах.).

Ш

ШАЛІК *'шал'ік*, ч. р.

1. Довга смужка тканини, якою замотують шию; **шарф** (Ят., ББ, Бес., Крас., Ул., ВТ, Й., Т., Гер., Дах., Чеч., Гайс., Род., П., Крут., ММеч., Кам., Тар., Губ., Степ., Кіб., Мит., КГ, Гран., Ц., Поп., Красн., Вишн., ВС, Зел., Дол., Гл., Кал., Тр.).

2. Виложистий комір шалеподібної форми (Меч., Уд., Дуб.) || **комір шальовий**.

3. Хустка, яку накидають на плечі; **шаль 1** (Соф.).

ШАЛЯ *'шал'а*, ж. р.

1. Велика тепла сукняна хустка; **шаль 6** (Ж.).

2. Широкий шарф; **шаль 5** (Дах.).

ШАЛЬ *шал'*, ж. р.

ШАПКА З ВУХАМИ

1. Хустка, яку накидають на плечі (Меч., Бок., Пер., Горд., Прм., Ус., ББер., Осіт., Ск., Мол., Став., Кол., Віл.) || **шалік 3**.

2. Жіночий шарф з тонкої тканини (Горш., Нов., Пал., Крас., Куял., Гайс., Дуб., Сав., Міт., В., Нес.).

3. Велика в'язана чи ткана хустка; **накидка**¹ **2** (СТ, ББ, Меч., Лен., Боб., Чап., Сем., Ол., Мар., Доб., Одай): *шал'* / *однім кінцем напирет / а другим на спину* (Доб.).

4. Жіночий довгий шарф (Св., Бес., Кат., Рос., Кам., Семир.).

5. Широкий шарф (Пуж., Бен., Трид., Дж.) || **шалья 2**.

6. Велика тепла сукняна хустка (Ш., Н., Зап.) || **шалья 1**.

7. Широкий шарф, виплетений з будь-яких ниток (Ор., Г., ВС).

8. Шарф з китичками (Род.).

ШАПКА ¹*шапка* (внп), *ж. р.*

1. Зимовий головний убір із хутра (внп).

2. Висока хутряна чоловіча шапка з суконним верхом; **папах** **1** (Куял., Бер.).

ШАПКА-ВУШАНКА ¹*шапка* _в¹*ушанка* (Соф., Нов., Ят., Ж., Св., Кр., Од., Бес., Гр., Меч., КК, С., З., Н., Крим., Бер., Зап., Об., Ух., Піщ., Пуж., Пер., МФ, Бор., Сем., Дах., ММ, Вес., Важ., Мел., Мар., Крут., НО, Коб., Зал., Оз., Кат., Тр., Прм., Вікн., Л., Дж., П'ят., Міт., Нос., Ч., Рах., Чп., Поп., В., Розс., КГ, Олек., Пав., Ск., Кривч., Хиж., Кут., Крив., Хар., Дз., Тал., Ап., Баб., СБ, Зат., Кол., Ок., Том., Черп., Род., Віл.), ¹*шапка* _у¹*шанка* (Горш., Пал., Тиш., Люш., Лип., Лоз., Ш., Ул., Бок., Боб., Пл., Леух., Шар., Трид., ММеч., ВМеч., Кам., Св., Красн., Став., П., Гл.), *ж. р.* Чоловіча хутряна шапка з вухами || **вушанка, вуханка, капуза, шапка з вухами**.

ШАПКА-СТОЯНКА ¹*шапка* _{сто}¹*йанка*, *ж. р.* Висока хутряна чоловіча шапка з суконним верхом; **папах** **1** (Ман.).

ШАПКА БАРАШКОВА ¹*шапка* *ба*¹*рашкова*, *ж. р.* Шапка з овчини (Кон., Мик.).

ШАПКА БОБРИКОВА ¹*шапка* ¹*бобрикова*, *ж. р.* Шапка з вичиненої шкіри ягняти (Нос., Рах.).

ШАПКА ГОСТРОВЕРХА ¹*шапка* *гостро*¹*верха*, *ж. р.* Чоловіча сукняна шапка з гострим верхом; **будьонівка** (ББ).

ШАПКА З ВУХАМИ ¹*шапка* *з* *вухами*, *ж. р.* Чоловіча хутряна шапка з вухами; **шапка-вушанка** (Ор.).

ШАПКА З НУТРІЇ

ШАПКА З НУТРІЇ *'шапка з 'нутр'ійі*, ж. р. Шапка з вичиненої шкіри нутрії (Міт., Ск., Ост., Іван., Тал.).

ШАПКА ЗАЯЧА *'шапка 'зайача*, ж. р. Шапка з вичиненої шкіри зайця (Ск.).

ШАПКА ЗИМНЯ *'шапка 'зимн'а* (Ор., Т., Пуж., Ос., ББер., Яг., Рус., Дол.), ~ *'з'імна* (Соф.), ~ *'з'імн'а* (Кат., Сав., Гус., Юрк.), ж. р. Чоловічий зимовий головний убір з будь-якого хутра; **шапка зимова**.

ШАПКА ЗИМОВА *'шапка зимо'ва* (Горш., Бес., Семир., Хиж., Черп., Віл., Тр., Мик.), ~ *зи'мова* (Нов., Крас., Трид., ММеч., Степ., Баб., Коч.), ~ *з'імо'ва* (Карб., Красн.), ж. р. Чоловічий зимовий головний убір з будь-якого хутра || **шапка зимня**.

ШАПКА КАРАКУЛЕВА *'шапка каракул'ова*, ж. р. Шапка з каракуля (Соф., Тиш., Г., Пуж., Пер., Пол., Вільш., Тер., Тр., ВМеч., Прм., Дуб., Тар., Ус., Гун., ВС, Хиж., Одай, Красн., Гун., Дол., Кол., Коч., Черп., П., Мик.).

ШАПКА КОТИКОВА *'шапка 'кот'ікова*, ж. р. Шапка з вичиненої шкіри котика (Ул., Ос.).

ШАПКА КРОЛЯЧА *'шапка к'рол'ача* (Ц., Дол.), ~ *ко'рол'ача* (Ск., Кривч., Тал., Лег., Коч., Юрк., Мик.), ж. р. Шапка з вичиненої шкіри кроля.

ШАПКА ЛИСЯЧА *'шапка 'лис'ача*, ж. р. Шапка з вичиненої шкіри лисиці (Сав., Ос., Рос., Кам., Тар., Міт., Нос., Ск., Тал.).

ШАПКА НОРКОВА *'шапка 'норкова*, ж. р. Шапка з вичиненої шкіри норки (Дуб., Сав., Ос., Рос., Кам., Тар., Міт., Кривч., Кон., Іван., Тал., Дол., Віл., Мик.).

ШАПКА ОВЕЧА *'шапка о'веча* (Ор., Бес., Гр., Ул., Ух., Пер., Чеч., Кат., Рос., Кам.), ~ *го'веча* (Карб., Л.), ж. р. Шапка з овчини || **шапка овчана, шапка шпанкова**.

ШАПКА ОВЧАНА *'шапка оу'чана* (ББ), ~ *оу'чин.а* (Крас., С., Бок.), ж. р. Шапка з овчини, **шапка овеча**.

ШАПКА ОНДАТРОВА *'шапка он'датрова* (Рос., Кам.), ~ *ан'датрова* (Сав., Ос., Тар., Кам'ян., Вільш., Кон., Дол., Віл.), ж. р. Шапки з вичиненої шкіри ондатри.

ШАПКА ПЕСЦЕВА *'шапка пис'ц'ова*, ж. р. Шапка з вичиненої шкіри песця (Сав., Ос., Рос., Тар., Міт., Кривч., Дол.).

ШАПОЧКА БАЙОВА

ШАПКА ПИЖИКОВА *ˈшaпкa ˈпижикoвa*, ж. р. Шапка з вичиненої шкіри пижика (Кон., Иван., Тал., Коч., П.).

ШАПКА СМУШЕВА *ˈшaпкa ˈсмушeвa* (Крас., Ул., Бок., Куял., Дах., Дуб., Сав., Мит., Зел., Дол., Гл.), ~ *ˈсмушoвa* (ББ, Гр., ВТ, Г., Т., Пер., Пол., Ман., Важ., Гайс., Мел., Карб., Трид., Ос., Вікн., Л., Тар., Дж., Доб., Зат., Коч., Черп., П., Віл.), ж. р.

1. Шапка з вичиненої шкіри новонародженого ягняти (Крас., Гр., ВТ, Ул., Г., Пер., Пол., Дах., Ман., Важ., Гайс., Мел., Карб., Трид., Ос., Вікн., Дж., ББер., Доб., Зел., Дол., Зат., Коч., Черп., Гл., Т., Куял., Сав., Л., Мит.) || **шапка смушкова**.

2. Висока шапка без вух із каракуля (ББ, Бок., Дуб., Тар., П.).

3. Замшева шапка (Хиж.).

ШАПКА СМУШКОВА *ˈшaпкa ˈсмушˈкoвa* (Тиш., Вікт.), ~ *ˈсмушкoвa* (Семир., Род., Хар.), ж. р. Шапка з вичиненої шкіри новонародженого ягняти; **шапка смушева**: *ˈсмушкoвa ˈшaпкa пoˈшита іс шˈкˈіри мoлoˈдeнˈких йaгˈнˈaт / ˈсмушок / вoˈно тaˈкe кучeˈрˈaвe / вoˈна бyлa цилˈіндрична / бeˈз вух / іˈнодˈі зaˈкˈінчуваўсˈa вeрх ˈкoнyсoм / a іˈнодˈі пpaмoˈкyтний вeрх бyў / шe ˈі киˈтaйoчки чˈіпˈлˈaли* (Род.).

ШАПКА ЦИГЕЙКОВА *ˈшaпкa циˈгeйкoвa*, ж. р. Шапка з цигейки (Ос., Сав., Дуб., Вільш.).

ШАПКА ШПАНКОВА *ˈшaпкa шˈпaнкoвa*, ж. р. Шапка з овчини; **шапка овеча** (Мак.): *шˈпaнкoвa ˈшaпкa / кучeˈрˈaвa / ˈбˈіла* (Мак.).

ШАПОЧКА *ˈшaпoчкa*, ж. р., змени. до **шапка**.

1. Дитячий головний убір (внп).

2. Легкий головний убір циліндричної форми медичних працівників (Нов., Ос., Сав., Вільш., Черп., Коч., СБ, Род., Ул., Чеч., Дж., Ол., Гайс.).

3. Жіноча плетена шапка (Пер.).

4. Гумова шапочка для купання (внп).

ШАПОЧКА БАЙКОВА *ˈшaпoчкa ˈбайкoвa*, ж. р. Дитяча шапочка з байки; **шапочка тепленька 2** (Нов., Пал., Ор., Ят., Бес., Крас., Меч., Ш., Ул., Г., Т., Тауж., Бер., Піщ., Ол., Тер., Ман., Карб., Тр., Ос., Кам., Тар., Кон., Красн., Иван., Вишн., Гус.).

ШАПОЧКА БАЙОВА *ˈшaпoчкa ˈбайoвa* (Горш., ББ, Пуж., Бен., Пол., Вільш., Сем., Чеч., Мел., Дуб., Сав., Вікн., С., Рос.,

ШАПОЧКА В'ЯЗАНА

Зел.), ~ *'байева* (Гайс., Кат.), *ж. р.* Дитяча шапочка з байки; шапочка тепленька 2.

ШАПОЧКА В'ЯЗАНА *'шапочка у'язана, ж. р.* Плетена шапочка (Лип., Бес., Ул., Г., С., Куял., Пол., Вільш., Сем., Ол., Чеч., Тер., Гайс., Мел., Карб., КГ, Кат., Вікн., Тар.) || **в'язанка 2, панчоха, плетьонка, плетьоночка, шапка плетена.**

ШАПОЧКА З ОБОРКАМИ *'шапочка з о'борками, ж. р.* Легка дитяча шапочка з оборками (Ор., Г.) || **шапочка з рюшами, шапочка з рюшиками, шапочка з рюшичками.**

ШАПОЧКА З РЮШАМИ *'шапочка з 'рюшами, ж. р.* Легка дитяча шапочка з оборками; шапочка з оборками (Чеч.).

ШАПОЧКА З РЮШИКАМИ *'шапочка з 'р'ушиками* (Тиш.), ~ *'рюшиками* (Вільш.), *ж. р.* Легка дитяча шапочка з оборками; шапочка з оборками.

ШАПОЧКА З РЮШИЧКАМИ *'шапочка з 'рюшичками, ж. р.* Легка дитяча шапочка з оборками; шапочка з оборками (Соф., Горш., Ят., Ул.).

ШАПОЧКА ЗИМНЯ *'шапочка 'зимн'а* (Нов., Ор., Лип., Г., Ул., Тауж., Ц.), ~ *'з'імн'а* (Бер., Сем., Сав., Л., Гус.), ~ *'з'імна* (Карб., Ост.), *ж. р.*

1. Дитячий головний убір із хутра; шапочка зимова 1 (Нов., Бер., Ор., Тауж., Карб., Ц., Гус., Сав., Л.).

2. Утеплена дитяча шапочка; шапочка тепла 1 (Лип., Ул., Г., Сем., Ост.).

ШАПОЧКА ЗИМОВА *'шапочка зимо'ва, ж. р.*

1. Дитячий головний убір із хутра (Ух., Ос.) || **шапочка зимня 1, шапочка мехова, шапочка тепла 2, шапочка тепленька 3, шапочка хутрова, шапочка хутряна.**

2. Утеплена дитяча шапочка; шапочка тепла 1 (Гор., Ман., Степ.).

ШАПОЧКА ЛЕГЕНЬКА *'шапочка ли'ген'ка, ж. р.* Дитяча шапочка з ситцю; шапочка літня (Вільш., Л., Сем.).

ШАПОЧКА ЛІТНЯ *'шапочка 'л'ітн'а, ж. р.* Дитяча шапочка з ситцю (Леух.) || **шапочка легенька, шапочка простенька, шапочка ситцева, шапочка тоненька.**

ШАПОЧКА МЕХОВА *'шапочка 'мехова* (Ор., Ят., Піщ., Тер., ББер., С., Черп.), ~ *'м'ехова* (Тиш., Меч., Ш., Й., Бер., Бок.,

ШАПОЧКА УТЕПЛЕНА

Красн., Тр., Дж., Кон., Вишн.), *ж. р.* Дитячий головний убір із хутра; **шапочка зимова 1**.

ШАПОЧКА МОХЕРОВА *'шапочка ма'херова, ж. р.* В'язана шапка з мохерових ниток (Ос., Кам'ян., Сав.).

ШАПОЧКА ПЛЕТЕНА *'шапка п'лете"на* (Горд., Трид., Дуб., Рос.), ~ *п'лет'ана* (Соф., Ят., В., Тауж., Гер., Важ., Ос., Міт., Гран., Кон.), *ж. р.* Плетена шапочка; **шапочка в'язана**.

ШАПОЧКА ПРОСТЕНЬКА *'шапочка простен'ка, ж. р.* Дитяча шапочка з ситцю; **шапочка літня** (Лип., Крас., Ос., Кам.).

ШАПОЧКА СИТЦЕВА *'шапочка 'сиц.ева* (Горш., Пал., Тиш., Ш., Карб., Сав.), ~ *'сиц'ова* (Нов., Ор., Ят., ББ, Меч., Ул., Г., Т., С., Тауж., Пуж., Куял., Пол., Ол., Тер., Гайс., Кат., Дуб.), ~ *'с'иц.ова* (Дол.), *ж. р.* Дитяча шапочка з ситцю; **шапочка літня**.

ШАПОЧКА СПОРТИВНА *'шапочка спор'тиўна* (Нов., Тиш., ББ, Бес., Крас., Ул., Г., Тер., Ман., Гайс., Мел., Крут., Дуб., Л., ББер., Осіт., Яг.), ~ *спор'т'ўна* (Соф., Ят., ВТ, Й., Т., Пер., Сем., Ол., Кат., Трид., ММеч., Сав., Рос., Ц., Ос.), *ж. р.* Трикотажна шапочка.

ШАПОЧКА ТЕПЛА *'шапочка 'тепла, ж. р.*

1. Утеплена дитяча шапочка (Нов., Пал., Тиш., Ят., Бес., Меч., С., Піщ., Леух., Тер., Трид., ММеч., Вікн., Дж., Кон.) || **шапочка зимня 2, шапочка зимова 2, шапочка тепленька 1, шапочка утеплена**.

2. Дитячий головний убір із хутра; **шапочка зимова 1** (Пер., Бен., ММ, Вільш.).

3. Дитяча шапочка з байки; **шапочка тепленька 2** (Св., Гер.).

ШАПОЧКА ТЕПЛЕНЬКА *'шапочка тил'пен'ка, ж. р.*

1. Утеплена дитяча шапочка; **шапочка тепла 1** (Ш., ВТ, Вільш., Пол., Ол.).

2. Дитяча шапочка з байки (Лип., Й.) || **шапочка байкова, шапочка байова, шапочка тепла 3**.

3. Дитячий головний убір із хутра; **шапочка зимова 1** (Кап.).

ШАПОЧКА ТОНЕНЬКА *'шапочка то'нен'ка, ж. р.* Дитяча шапочка з ситцю; **шапочка літня** (Тауж., Піщ.).

ШАПОЧКА УТЕПЛЕНА *'шапочка утил'он.а* (Ух.), ~ *ут'ил'он.а* (Кап., Гайс., Ят., Дуб., Яр.), *ж. р.* Утеплена дитяча шапочка; **шапочка тепла 1**.

ШАПОЧКА ХЛОПЧАТОБУМАЖНА

ШАПОЧКА ХЛОПЧАТОБУМАЖНА ¹*шапочка хлопчатобумажна*, ж. р. Дитяча бавовняна шапочка (Тиш.).

ШАПОЧКА ХУТРОВА ¹*шапочка хутрова*, ж. р. Дитячий головний убір із хутра; **шапочка зимова 1** (Пол., Мел., Кат., Иван.).

ШАПОЧКА ХУТРЯНА ¹*шапочка хутр'а'на* (Род.), ~ *хутр'а'на* (Крас., Рос.), ж. р. Дитячий головний убір із хутра; **шапочка зимова 1**.

ШАРОВАРИ *шаро'вари* (Соф., Гор., СТ, Р., ББ, Крас., Пал., Ор., Ят., Тиш., Ш., С., Бок., Бен., Сем., Ман., Мел., Кат., Дж., ВК, Н., Бок., Гол., Чап., Юр., Чеч., Тер., Оз., Трид., Степ., Поп., Кон., ЗР, Баб., Кол., Суш., Гл., Ват.), *шара'вари* (Люш., Лип., Бес., Лоз., Меч., ВТ, ДП, Лен., Боб., Гер., Бор., Ол., Гайс., Крут., Ант., Тр., Дуб., Кам'ян., Ос., Л., Губ., Рах., Гун., Ц., Греб., Сок., Буз., Кривч., Ост., Иван., Вишн., Став., Ів., Черп., Лук., Св., Л., ББер., Віл.), *мн.* Широкі чоловічі штани, зі штанинами внизу на резинці.

ШАРФ *шарф* (внп), *шархв* (Горш.), ч. р. Довга смужка тканини, якою замотують шию || **шалік 1**, **шарфик**.

ШАРФ ГАЗОВИЙ *шарф газовий*, ч. р. Шарф із дуже тонкої прозорої тканини; **газик 2** (Соф., Ц., Ос.).

ШАРФ МОХЕРОВИЙ *шарф ма'херовий* (Нов., Ят., ББ, Бес., Крас., Меч., Ул., Г., Т., Гер., Гайс., КГ, Тр., Трид., ММеч., Дуб., Сав., Ос., Рос., Кам., Тар., Степ., Кіб., Мит., Яг., Кон.), *шархв ма'херовий* (Горд.), ч. р. Шарф з мохеру.

ШАРФИК ¹*шарфик* (Пал., Ор., Ят., Тиш., Лип., СВ., С., Зап., Піщ., Пер., Вільш., Сем., Важ., Мел., ВМеч.), ¹*шарф'ік* (Горш., Леух., Кат., Черп.), ч. р., *змениш.* до **шарф**. Довга смужка тканини, якою замотують шию; **шарф**.

ШАФКА ¹*шафка*, ж. р. Вузькі смужки тканини на поясі штанів, в які затягують ремінь; **планочки** (Дах.).

ШВА *шва*, ж. р. Місце з'єднання зшитих кусків тканини; **шов** (Губ., ВТ, Віл., Ул.): *ўп'іред нажси'л'айиц'а* ¹*ниткойу* / *а то'д'і* ¹*робиц'а шва* (Губ.).

ШВАЧ *швач*, ч. р.

1. Чоловік, який шиє верхній одяг; **кравець 1** (Пер., Мит., Тарн.).

2. Майстер, який шиє взуття; **чоботар 1** (Мит.).

ШВАЧКА *ш'вачка* (Соф., Пал., Ор., Тиш., Лип., Кап., ББ, Бес., ВК, Лоз., Ш., КК, Г., Т., Тауж., Х., Бер., Зап., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., Пол., Вільш., Пх., Дах., Чеч., Тер., Ман., ММ, Уд., Мел., Мар., Крут., Тр., Прм., Дуб., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Рос., Ус., Дж., ББер., Нос., Семир., Степ., Кіб., Мих., Мит., Гун., Ц., Поп., Тарн., В., Розс., ВС, Осіт., Крут., Сок., Буз., Ск., Пуг., Кон., Ост., ЗР, Хиж., Одай, Рус., Кут., Крив., Хар., Красн., Мол., Іван., Тал., Лег., Зел., Гус., Дол., Тан., Ап., Баб., Тек., Зат., Кол., Суш., Юрк., Ів., Гор., Род., Мак., Гл.), *ш'вачка* (Тин.), *ж. р.* Жінка, яка шиє легкий одяг || **кравчиня, кравчиха, модистка, портна, портниха, швеїха, швея, шевкиня.**

ШВАЧКА-МОТОРИСТКА *ш'вачка мотористка, ж. р.* Жінка, яка шиє одяг електричною машинкою на виробництві (Чеч., Мит.).

ШВЕЙХА *шви'йіха, ж. р.* Жінка, яка шиє легкий одяг; **швачка** (Доб.).

ШВЕЦЬ *швец', ч. р.*

1. Чоловік, який шиє верхній одяг; **кравець 1** (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Лип., ББ, Бес., Крас., ВК, Гр., Меч., ВТ, Г., Т., Тауж., Бер., Зап., Боб., Ух., Піщ., Чап., Сем., Св., Мел., Крут., Кат., Тр., Л., Рос., Кам., Дж., ББер., П'ят., Міт., Нос., Ч., Семир., Степ., Мих., Мит., Гун., Осіт., Крут., Тин., Ск., Кривч., Пуг., Кон., ЗР, Хиж., Рус., Ут., Крив., Хар., Дз., Нес., Вікт., Доб., Мол., Іван., Тал., Лег., Дол., Ап., Баб., Ят., Тек., Зат., Кол., Ів., Гор., Род., П., Яр., Кал., Карб.).

2. Майстер, який шиє взуття; **чоботар 1** (Бес., Крас., ВК, Леух., Крут., Дуб., ББер., Нос., Ч., Рах., Семир., Гран., Греб., ВС, Тин., Пуг., Кон., ЗР, Одай, Рус., Вікт., Іван., Баб., Зат., Гор., Мак., Віл., Гл.).

3. Майстер, який ремонтує взуття; **чоботар 2** (Горш., Нов., Пал., Ор., ББ, Мел., П'ят., Нос., Ч., Ч., Греб., Тал., Гор., Віл.).

ШВЕЯ *ш'вейя* (Нов., Крас., ДП, Бер., Лен., Куял., Св., Уд., Вікн., Мит., Тарн., Кривч., Дз., П., Яр.), *шве''йя* (Р., Св., Меч., Боб., Чап., Мар., Кат., Ч., Ц., Нес.), *шви'йя* (Горд.), *ж. р.* Жінка, яка шиє легкий одяг; **швачка.**

ШВОРКА

ШВОРКА *ш'ворка*, ж. р.

1. Мотузка, на яку вішають одяг; **мотузка 3** (Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., Лип., Кап., ББ, Крас., Меч., ВТ, Т., Х., Бер., Бок., Ух., Піщ., Пер., Бен., Ол., Мел., Ант., ММеч., VMеч., Прм., Дуб., П'ят., Тарн., Кон., Став., Ап., Гор., Род., П., Гл., Мик., Новос., Бес., Пер., Пол., Вільш., Ман., Горд., Л., Тар., ББер., Кіб., ВС, КГ, Нес., Красн., Іван., СБ, Пуг., Віл., Вишн.): *у хат'і ч'іп'л'айут ш'ворку / шоб^н шос' сушити / шос' по'в'ісити* (Пуг.); *на т'агнута ш'ворка / шоб' в'ішати в'ешч'і сушити* (Новос.).

2. Мотузка, якою стягують штани в поясі для їх підтримування; **очкур** (ББ, Крас., Гр., ВТ, Й., Юр., Чеч., Тр., Сав., Губ., Міт., Нос., Чп., Буз., Вікт., Доб., Ром., Дол., Тан., СБ, Зат., Кол., Коч., Іван.): *ш'ворку за т'агували у спорт'іун'і шта'ни* (Доб.).

3. Зашморг, призначений для стягування чого-небудь (Пуж., Гер., Куял., Г., Карб., Кам., П'ят., Хар.): *тор'бинку с'ц'агуйут ш'воркойу* (Кам.).

4. Тонка мотузка (Ул., Пуг.): *ш'ворка / це в'іроўка / йа'ку зашнуровуйут у занав'еску* (Ул.); *ш'ворку ч'іп'л'айут на в'ікна / д'вер'і / шоп ч'іп'л'ати ш'тори* (Пуг.).

5. Груба мотузка, зсукана з прядива (Степ., Тауж.): *ш'ворка / це мотузок с'п'рад'іва // ко'рову / тил'ата у'йазували тойу ш'воркойу* (Тауж.).

6. Ремінець, яким зав'язують постолі та обв'язують онучі на нозі; **волока** (КК, Зел.): *ў постолі за т'агували ш'ворку і об'йазували ноги* (Зел.).

7. Зшитий із будь-якої тканини вузький пояс (Рус.).

ШЕВЙОТ *шиўйот* (Нов., Пал., Ор., Ят., Тиш., Св., ББ, Бес., Крас., Гр., Меч., Ул., Й., Г., Т., С., Бок., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Пол., Вільш., Леух., Дах., Ол., Чеч., ММ, Важ., Гайс., Мел., Карб., Крут., Ант., Кат., Тр., Трид., ММеч., VMеч., Дуб., Сав., Ос., Л., ББер., П'ят., Рах., Степ., Мих., Мит., Гран., Чп., Поп., В., ВС, КГ, Кривч., Кон., ЗР, Красн., Доб., Іван., Вишн., Зел., Гус., Тан., Тек., Кол., Коч., Черп., Род., Лук., Гл.), *шаўйот* (Тар., Міт., Нос., Яг., П.), *ш'іўйот* (Кал.), ч. р. Шерстяна або напівшерстяна, трохи ворсиста тканина, з якої шують костюми: *шиўйот з'рубий / кос'ц'уми / сп'ідни'ц'і шиўйотов'і шили* (ВС).

ШЕВКИНЯ *ши^еўкин'а*, ж. р. Жінка, яка шиє легкий одяг; швачка (П'ят., Кал.).

ШЕРСТЬ *шерст'* (Од., Лен., МФ, Чап.), *шерс'ц'* (Мар., Оз., Кат., Рус., Горш., Пал., Ор., Тиш., Люш., Лип., Св., Бес., ВК, Лоз., Гр., Меч., Ш., Ул., КК, Г., ДП, Бер., Бок., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Ол., Ман., Сум., ММ, Важ., Уд., Мел., Карб., Крут., Трид., ММеч., ВМеч., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Кіб., В., Красн., Юрк.), ж. р.

1. Волокно із зістриженого вичесаного волосяного покриву тварин (Од., Лен., МФ, Чап., Мар., Оз., Кат., Рус., Горш., Пал., Ор., Тиш., Люш., Лип., Св., Бес., ВК, Лоз., Гр., Меч., Ш., Ул., КК, Г., ДП, Бер., Бок., Ух., Піщ., Пуж., Куял., Пол., Вільш., Леух., Сем., Ол., Ман., Сум., ММ, Важ., Уд., Мел., Карб., Крут., Трид., ММеч., ВМеч., Ос., Вікн., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Кіб., В., Красн., Юрк.).

2. Тканина з вовняної пряжі (ББ, Бес., Й., Г., Ол., Трид., ММеч., Кам'ян., Рос., Кон., Ос., Красн., Иван.).

3. Волосяний покрив, зістрижений або вичесаний із тварин (Нов., Ят., ББ, Бес., Крас., Меч., Г., Т., С., Боб., Куял., Ол., Чеч., Крут., Горд., Дуб., Ос., Рос., Осіт., Яг., Тал., Мик.).

4. Волосяний покрив тварин (внп).

ШЕСТИКЛИНКА *ше^нстиклінка* (Нов., Пал., Ух., Кат., Степ., В., Розс., ЗР, Дз., Лег.), *шистиклінка* (Ор., Тиш., Кап., Св., Крас., Гр., Меч., Ш., ВТ, С., Бер., Пуж., Вільш., Шар., Ман., Сум., Важ., Мел., Ант., ММеч., ВМеч., Сав., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., Поп., Греб., Хиж., Ап., СБ, Ів., Гор., Черп., Мак.), *ш'істиклінка* (Соф., Горш., Ят., Бес., Ул., Й., Г., Бен., Гер., Леух., Дах., Ол., Тер., ММ, Крут., Горд., Прм., Дуб., Дж., ББер., Семир., Мит., Ц., Тарн., ВС, Осіт., Яг., КГ, Кон., Ост., Одай, Крив., Красн., Вишн., Юрк., Род.), *шистикл'інка* (Т., Куял., Гун., Дол.), *ш'іс'ц'ікл'інка* (Губ., Коч.), *ш'істикл'інка* (Гайс., П'ят.), *шистоклінка* (Пол.), *шист'ікл'інка* (Тр.), *шис'ц'іклінка* (Сем.), ж. р. Спідниця, пошита з шести клинів || **спідниця шестиклинна**.

ШЕСТИРИК *ш'істирик*, ч. р. Хустка розміром 60 на 60 сантиметрів (Леух., Міт., Нос., Род.) || **шістьорка**, хустка шостий номер.

ШИВОРОТ

ШИВОРОТ *шіворот*, ч. р.

1. Лицьовим боком усередину, а внутрішнім назовні; **навиворіт** (ББ, Бес., Ул., ВТ, Г., Дах., Горд., Сав., Яг., Меч., ВТ, Чеч., Горд., ММеч., КГ, Тр., Ап., П., Т., Ят., Гайс., Дуб., Рос., Степ., Иван., Губ., Кам.): *шіворот на виворот* (Чеч.).

2. Задня частина коміра (Т., Ят., Гайс., Дуб., Рос., Степ., Иван.): *ўз'ати за шіворот / за шк'і'берку* (Мит.).

3. Розстебнуті на сорочці два верхні гудзики (комір на розпашку) (Кам.).

ШИНЕЛЬ *шінел'* (Нов., Ят., Лип., Кап., ББ, Гр., Меч., Ш., С., Бер., Бок., Зап., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., Куял., Вільш., Сем., Ол., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Гайс., Карб., Крут., Кат., ММеч., ВМеч., Прм., Тр., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Рос., Кам., Тар., ББер., Семир., Кіб., Мих., Мит., Ц., Розс., Осіт., Яг., Ск., Пуг., Кон., Ост., Одай, Крив., Дз., Нес., Красн., Тал., Лег., Вишн., Гус., Став., Тан., Ап., СБ, Тек., Кол., Коч., Ів., Черп., Род., Мак., П., Віл., Яр., Мик.), *шінел'а* (Соф., Горш., Пал., Ор., Тиш., Бес., Ул., Й., Г., Т., Леух., Шар., Важ., Мел., Горд., Л., Дж., П'ят., Губ., Мит., Рах., Степ., Гун., Гран., Чп., Поп., Тарн., Греб., КГ, Кут., Иван., Ром., Дол., Лук.), *шінел'а* (В., Мол.), *ж. р.* Верхній формений одяг зі складкою на спині і хлястиком.

ШИПОВКИ *шип'оўки*, перев. *мн.*, в одн. ч. *р. шип'овок*. Чоловічі черевики з шипами (Бок.).

ШИРІНКА *шир'інка* (Од., Тет., Роз., Меч., Ш., КК, Об., МФ, Куял., Леух., Крут., Лад., Ант., Трид., Рос., Кам., Мит., Поп., Ск., Нес., Доб., Иван., Лег., Гус., Став., Суш., Крс., Пік., Бор., Мик.), *шир'інка* (Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Ж., СТ, Тиш., Р., Лип., Кап., Св., Кр., ББ, ВК, Гр., Ул., ВТ, Й., Г., Б., З., Х., Н., Крим., ДП, Бер., Лен., Бок., Зап., Боб., Об., Пл., Гол., Піщ., Пуж., Пер., Гер., Пол., Юр., Сем., Шар., Ол., Чеч., Тер., Сум., ММ, Вес., Важ., Уд., Гайс., Мел., Мар., Карб., НО, Горд., Зал., Оз., Кат., Тр., ММеч., ВМеч., Прм., Дуб., Сав., Кам'ян., Вікн., Л., Тар., Ус., Дж., ББер., П'ят., Губ., Нос., Ч., Рах., Семир., Степ., Кіб., Мих., Гун., Гран., Ц., Чп., Кор., Сат., Тарн., Син., В., Розс., ВС, Осіт., Яг., КГ, Олек., Пав., Наг., Сок., Тин., Кривч., Ост., Хиж., Одай, Рус., Кут., Под., Красн., Мол., Ром., Вишн., Дол., Тан., Ап., Баб., СБ, Кол., Коч., Юрк., Ів., Ок., Гром., Том., Гор., Род., П.), *ше^шр'інка* (Коб.),

ш'ір'ін'ка (Люш., Лоз., Ух., Вільш., Криж., Ман., Ос., Кам'ян., Соб., Ф., Хр., Зат.), *ж. р.*

1. Розпірка спереду чоловічих штанів (Од., Тет., Роз., Меч., Ш., КК, Об., МФ, Куял., Леух., Крут., Лад., Ант., Трид., Рос., Кам., Мит., Поп., Ск., Нес., Доб., Іван., Лег., Гус., Став., Суш., Крс., Пік., Мик., Соф., Горш., Нов., Пал., Ор., Ят., Ж., СТ, Тиш., Р., Лип., Кап., Св., Кр., ББ, ВК, Гр., Ул., ВТ, Й., Г., Б., З., Х., Н., Крим., ДП, Бер., Лен., Бок., Зап., Боб., Об., Пл., Гол., Піщ., Пуж., Пер., Гер., Пол., Юр., Сем., Шар., Ол., Чеч., Тер., Сум., ММ, Вес., Важ., Уд., Гайс., Мел., Мар., Карб., НО, Горд., Зал., Оз., Кат., Тр., ММеч., ВМеч., Прм., Дуб., Сав., Кам'ян., Вікн., Л., Тар., Ус., Дж., ББер., П'ят., Губ., Нос., Ч., Рах., Семир., Степ., Кіб., Мих., Гун., Гран., Ц., Чп., Кор., Сат., Тарн., Син., В., Розс., ВС, Осіт., Яг., КГ, Олек., Пав., Наг., Сок., Тин., Кривч., Ост., Хиж., Одай, Рус., Кут., Под., Красн., Мол., Ром., Вишн., Дол., Тан., Ап., Баб., СБ, Кол., Коч., Юрк., Ів., Ок., Гром., Том., Гор., Род., П., Бор., Коб., Люш., Лоз., Ух., Вільш., Криж., Ман., Ос., Соб., Ф., Хр., Зат.) || **виймачка, гульфик, застібка 3, матня 1.**

2. Розріз на поясі спідниці; **застібка 1** (Гор., Бес., Г., Тауж., Піщ., Пуж., Бен., Вільш., Юр., Сем., Ол., Чеч., Тер., Мел., Карб., Зал., Л., Губ., Нос., Рах., Семир., Кіб., Мих., Мит., Гран., Тарн., Греб., ВС, Яг., Тан., Коч., Мак., Віл., МФ, Прм., Вікн., Доб., Лег., Новос.).

ШИТИ *шити*, *недок.*

1. З'єднувати ниткою за допомогою голки частини тканини (внп).

2. Виготовляти одяг, з'єднуючи його частини нитками (внп).

ШИФОН *шифон* (Нов., Ор., Ят., Тиш., Люш., Лип., Кап., Св., Меч., Ш., Ул., Й., Г., Т., Бер., Бок., Піщ., Пуж., Пер., Куял., Пол., Вільш., Сем., Дах., Ол., Чеч., Ман., Сум., ММ, Гайс., Мел., Карб., Крут., Кат., Тр., Трид., ММеч., ВМеч., Дуб., Сав., Ос., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Степ., Мих., Чп., КГ, Рус., Красн., Тал., Тан., Кол., Коч., Черп.), *ших'вон* (Пал., Бес., Крас., Семир., Кривч., ЗР, Хиж., Доб., ББ, Іван., Род., Віл.), *ч. р.* Легка, тонка шовкова тканина.

ШІСТНАДЦЯТКА¹ *ш'існац'атка*, *ж. р.* Домоткане полотно в шістнадцять пасом (Род.): *полот'но ў ш'існац'іт' /пасом /*

ШІСТНАДЦЯТКА²

¹саме тон'ке / іс ш'іс'нац'атки ¹шили дл'а ж'інок і д'ітеї (Род.).

ШІСТНАДЦЯТКА² ш'іс'нац'атка, ж. р. Хустка розміром 160 на 160 сантиметрів (Кис.): ш'іс'нац'атка / це ¹велика ¹хустка / дв'інац'атка / ¹менша / а ди'с'атка і вос'м'орка / ше ¹менш'і (Кис.).

ШІСТЬОРКА ш'іс'ц'орка, ж. р. Хустка розміром 60 на 60 сантиметрів; **шестирик** (Харп.): ш'ій'іс'ат санти'метр'іу була хустинка / то це ш'іс'ц'орка (Харп.).

ШКАРБАНИ шкарба'ни (Соф., Мел., ВМеч., Кам'ян., Ск., Кон., Одай, Хар., Тал.), шкарбу'ни (Ром., Род.), перев. мн., в одн. ч. р. шкар'ба(у)н. Старе стоптане взуття; **взуття поношене**.

ШКАРПЕТКИ шкар'петки, перев. мн., в одн. ж. р. шкар'петка. Короткі панчохи (Крим.) || **носки**.

ШКІРА ш'к'іра (Соф., Ят., Бес., Ш., Пуж., Сем., Ман., Уд., Кат., Тр.), ш'кура (Горш., Нов., Люш., Лип., ВК, Меч., Т., Бер., Бок., Пер., Гер., МФ, Пол., Леух., Дах., Ол., ММ, Важ., Карб., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Кам., Тар., Ус., П'ят., Мих., Мит., Греб., Красн., Ром., Вишн., СБ, Черп., Мик.), ж. р. Матеріал, одержаний шляхом хімічної та механічної обробки шкіри вбитої тварини || **кожа**.

ШКІРА ХРОМОВА ш'к'іра х'ромова (МФ, Чап., Суш., Мар.), ш'кура ~ (Люш.), ж. р. М'яка тонка шкіра.

ШКІРА ЯЛОВА ш'к'іра й'алова (Соф., МФ, Чап., Мар.), ш'кура ~ (Ос., Вікн., Суш., Вільш., Дуб., Люш.), ж. р. Шкіра з теляти.

ШЛЕЙКА ш'лейка, ж. р. Стрічка тканини, що утримує на плечах жіночу сорочку; **бретелька 1** (Соф., Ор., Ят., Лип., Св., Бес., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Тауж., Бен., Гер., Пол., Вільш., Сем., Дах., Тер., Сум., Мел., Тр., ММеч., Дуб., Сав., Л., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Ч., Рах., Степ., Кіб., Мит., Гран., Поп., Тарн., Греб., В., Розс., ВС, Яг., КГ, Кон., ЗР, Одай, Кут., Хар., Тал., Вишн., Зел., Став., Дол., Тан., Ап., Зат., Кол., Коч., Черп., Род., Віл., Лук., Пал., Ор., Гр., Бок., Пер., Леух., Сум., Кат., Ос., ББер.).

ШЛЕМ шл'ом, ч. р.

1. Спеціальний головний убір для захисту голови й шиї від пошкоджень (Ос., Сав., Гор.).

2. Дитяча тепла в'язана шапочка, яка закриває лоб і шию (Пер.).

ШЛЕЯ *ш'лейя*, ж. р. Стрічка тканини, що утримує на плечах жіночу сорочку; **бретелька 1** (Кат., Міт.).

ШЛЦА *ш'л'їца* (Пал., Ор., Ул., Г., Бер., Бок., Пуж., Гер., Чеч., Тер., Гайс., Мел., VMеч., Прм., Ос., Тар., Дж., ББер., Губ., Кіб., Ц., Доб., Степ., Осіт., Тр., Поп.), *ш'лиц'а* (Хар.), ж. р.

1. Складка на розрізі внизу спідниці (Пал., Ор., Ул., Г., Бер., Бок., Пуж., Гер., Чеч., Мел., VMеч., Прм., Ос., Тар., Дж., ББер., Губ., Поп., Доб.).

2. Розріз внизу спідниці; **розпірка 1** (Гайс., Тер., Степ., Ц., Осіт.).

3. Складка внизу спідниці (Кіб., Доб., Лук.).

4. Вузька складка на одязі (Хар.): *ш'лиц'а на п'їжа'ку / на рука'в'і / де приши'вайуц'а 'ту* *Вики* (Хар.).

ШЛЬОБОЧКИ *ш'л'обочки*, мн. Вузькі смужки тканини на поясі штанів, в які затягують ремінь; **планочки** (Ул.).

ШЛЬОВКА *ш'л'оўка* (Ул., Ват.), *ш'л'омка* (Ап.), ж. р.

1. Розріз на поясі спідниці; **застібка 1** (Ул.).

2. Вишита стрічка, якою обшивали низ жіночої сорочки; (Ват.).

3. Вузька міцна стрічка, пришита з вивороту внизу штанини; **стрічка 3** (Ап.).

ШЛЬОВКИ *ш'л'оўки* (Ап.), *ш'л'омки* (Ол., Тр., Мит.), мн. Вузькі смужки тканини на поясі штанів, в які затягують ремінь; **планочки** (Ол., Тр., Мит.).

ШЛЬОПАНЦІ *ш'л'опанц'і* (Соф., Горш., Нов., Пал., Ят., СТ, Тиш., Р., Люш., Св., Од., ББ, ВК, Меч., ВТ, КК, Г., Т., С., ДП, Бер., Лен., Бок., Боб., Піщ., Пуж., Гер., Чап., Куял., Сем., Дах., Ол., Чеч., Сум., ММ, Гайс., Мел., Мар., Карб., Крут., Кат., Тр., VMеч., Прм., Дуб., Сав., Кам'ян., Вікн., Рос., Кам., Тар., Ус., Дж., ББер., П'ят., Ч., Рах., Степ., Кіб., Мих., Мит., Ц., Поп., Тарн., Греб., Розс., ВС, Осіт., Яг., КГ, Сок., Буз., Ск., Кривч., Пуг., Кон., ЗР, Хиж., Рус., Хар., Вікт., Красн., Іван., Тал., Ром., Зел., Гус., ЧО, Став., Тан., Ап., Баб., Тек., Кол., Суш., Юрк., Гор., Черп., Мак., П., Віл., Яр., Гл., Мик.), *ш'л'опан'ц'і* (Бен., Тер., Ман., Ос., Міт., Тин.,

ШЛЬОПИ

Под., Дол., СБ), перев. *мн.*, в одн. ч. *р.* *шл'опанец'*. Легкі домашні туфлі без закаблуків || **шльопи, шльопки, хлапанці**.

ШЛЬОПИ *шл'опи*, перев. *мн.*, в одн. ч. *р.* *шл'оп*. Легкі домашні туфлі без закаблуків; **шльопанці** (Буз.).

ШЛЬОПКИ *шл'опки*, перев. *мн.*, в одн. ч. *р.* *шл'опок*. Легкі домашні туфлі без закаблуків; **шльопанці** (Лип., Ш., Лен., Уд., Кам'ян., Ос., Гран., Сок., Тал.).

ШЛЯПА *шл'ана*, *ж. р.*

1. Чоловічий фетровий головний убір з широкими крисами; **капелюх** (Нов., Ор., Тиш., Лип., Кап., Кр., Тет., Лоз., Меч., ВТ, Г., С., З., Х., Бер., Бок., Бен., Чап., Куял., Бор., Сем., Криж., Ол., Гайс., Мел., Мар., Карб., НО, Лад., Коб., Горд., Трид., ММеч., ВМеч., Дуб., Кам'ян., Ос., Степ., Кіб., ВС, Осіт., Олек., Буз., Ск., Кон., Одай, Вікт., Под., Іван., Гус., Ап., Гром., Род., Яр., Лук., Мик., Новос., Зв.).

2. Чоловічий солом'яний капелюх із широкими крисами; **капелюх солом'яний** (Гол., Чап., Мар.).

3. Літній капелюх із широкими крисами, плетений або пошитий із тканини; **капелюх 3** (Карб., Ол., Тарн., Осіт., Гус., Новос.).

4. Жіночий капелюх (Т., Ос.).

ШЛЯПА СОЛОМ'ЯНА *шл'ана солом'ана*, *ж. р.* Чоловічий солом'яний капелюх із широкими крисами; **капелюх солом'яний** (Бер., Бок., Мик., Новос.).

ШЛЯПКА *шл'анка*, *ж. р.*, *змениш.* до **шляпа**. Літній капелюх із широкими крисами, плетений або пошитий із тканини; **капелюх 3** (Зв.).

ШЛЯРКА *шл'арка*, *ж. р.* Смужка тканини, зібрана в складки чи зборки і пришита для оздоблення виробу (Соф., Горш., Пал., Ор., Ят., Лип., Кап., ББ, Бес., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., Т., С., Зап., Бен., Гер., Сем., Леух., Сем., Дах., Ол., Чеч., Тер., Ман., ММ, Гайс., Горд., Кат., Тр., ВМеч., Дуб., Ча., Ос., Рос., Кам., Тар., Дж., Степ., Мих., Мит., Гран., Тарн., Греб., Поп., Ц., Кор., Хр., В., Розс., ВС, Осіт., Вишн., Тан., КГ, Буз., Іван., Род., Віл., СБ, Ів.): *шл'арка до'точуйиц'а до сп'ід'ниці'і / а'бо уве"р'ху приши'вайут'* (Соф.) || **оборка, оборочка**.

ШМАНТЯ *шман'т'а*, с. р. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Лип.).

ШМАТОК *шма'ток*, ч. р. Відрізана або відірвана частина тканини (Род.) || **кусок**.

ШМАТТЯ *ш'мат'а* (Н., Крим., Бор., Леух., Юр., Коб., Зал., Оз., Наг., Ск., Зел., Гус., Ок., Гор., Лук.), *ш'мат'а* (Кап., Св., Кр., Гр., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Соф., Нов., Пал., Ж., Тиш., Р., Люш., Крас., ВК, Тет., Лоз., Х., Горш., Ят., СТ, ББ, Роз., Ул., Тауж., Од., Т., Меч., З., ДП, Бер., Лен., Бок., Зап., Боб., Пл., Гол., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Бен., Гер., МФ, Чап., Куял., Пол., Вільш., Сем., Дах., Шар., Криж., Ол., Чеч., Тер., Ман., ММ, Вес., Важ., Уд., Мел., Мар., Карб., Крут., НО, Лад., Горд., Тр., М,Меч., ВМеч., Прм., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Вікн., Л., Соб., Рос., Кам., Тар., Ус., Ф., Дж., ББер., П'ят., Губ., Міт., Рах., Семир., Степ., Кіб., Мих., Мит., Гун., Гран., Чп., Поп., Тарн., Син., Греб., Хр., В., Розс., ВС, Осіт., Яг., КГ, Буз., Кон., Ост., ЗР, Хиж., Дз., Нес., Вікт., Красн., Доб., Мол., Ром., Лег., Дол., Тек., Зат., Коч., Ів., Гром., Черп., Род., П.), *ш'мот'а* (Бес.), с. р.

1. Старий одяг, непридатний для носіння; **одяг зношений** (Соф., Нов., Бес., Пал., Ж., Тиш., Р., Люш., Крас., ВК, Тет., Лоз., Х., Н., Крим., ДП, Бер., Боб., Пол., Ух., Вільш., Криж., Лад., Коб., Горд., Оз., Трид., Олек., Наг., Кон., ЗР, Хиж., Хар., Вікт., Гус., Ів., Гром., П., Ск., Яр., Лук., Гл., Мик.).

2. Натільний одяг; **білизна** (Кап., Св., Кр., Гр., Ш., Ул., ВТ, Й., Г., Пуж., Пер., Гер., МФ, Куял., Пол., Бор., Леух., Юр., Ол., Чеч., ММ, Гайс., Мел., Карб., КГ, НО, Трид., ММеч., ВМеч., Прм., Дуб., Сав., Кам'ян., Л., Рос., Тар., Міт., Семир., Кіб., Гран., Тарн., Син., Хр., В., Розс., ВС, Осіт., Нес., Мол., Лег., ЧО, Тек., Зат., Суш.).

3. Брудний одяг, який треба прати (Горш., Ят., СТ, ББ, Роз., Ул., Тауж., Зал., Гер., Бор., Леух., Юр., Дах., Шар., Од., Т., Пер., Крут., Чеч., Тер., Ман., Мел., Тр., ВМеч., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Соб., Юр., Дж., ББер., П'ят., Рах., Мих., Мит., Гун., Чп., Поп., Яг., КГ, Ост., Красн., Доб., Ром., Зел., Став., Дол., Тан., Зат., Коч., Юрк., Ок., Том., Черп., Род.): *зби'райши до с'ц'ірки / назби'рала / того ш'мат'а / та ї п'ішла до /р'ічки п'рати* (Тан.).

ШМАТТЯ СПІДНЄ *ш'мат'а с'п'ідн'є*, с. р. Натільний одяг; **білизна** (Кол.).

ШМОТКИ

ШМОТКИ *шмотки* (Горд., Ос.), *шмутки* (Зел.), *мн.* Багато будь-якого одягу; **манаття**.

ШНУР *шнур*, *ч. р.*

1. Мотузка, якою стягують штани в поясі для їх підтримання; **очкур** (Кап., ВК, Роз., З., Н., ДП, Ос., Хр., КГ, Нес.).

2. Мотузка, на яку вішають одяг; **мотузка 3** (Ос., Сав.).

ШНУРОК *шнурок*, *ч. р.*

1. Тонкий мотузок, яким зашнуровують взуття (внп).

2. Ремінець, яким зав'язують постели та обв'язують онучі на нозі; **волока** (Соф., Ор., Бес., Крас., ВТ, Леух., Гран., В., Розс., Ром., З., Юр., Шар., Сум., Вес., Трид.).

3. Мотузка, якою стягують штани в поясі для їх підтримування; **очкур** (Ят., СТ, Р., КК, Н., Бор., Чеч., Трид., Рос., Кам., Тар., Ф., Рах., Кор.).

ШОВ *шоў*, *ч. р.* Місце з'єднання зшитих кусків тканини (Рос., Вес., Міт., Ос., Тауж., Ят., Шар., Чеч., Сав., Г., Кол., Дуб., Дж., Осіт., Гайс., Дол., Чеч.) || **шва**.

ШОВ ПРОКЛАДНИЙ *шоў прокладний*, *ч. р.* Шов, прошитий великими стібками (ВМеч.): *йакшо т'реба позначити л'ін'ійу / то 'робл'ат' прокладний шоў* (ВМеч.).

ШОВК *шоўк* (внп), *шолк* (Боб., Крут., НО, Лад.), *ч. р.* Тканина, виготовлена із волокна, що виділяється гусеницями шовковицевого шовкопряда.

ШОВКОВИЙ *шоўковий* (Соф., Горш., Нов., Пал., Ят., Тиш., Р., Лип., Кап., Св., Кр., Бес., Крас., ВК, Роз., Лоз., Гр., Ш., Ул., ВТ, КК, Г., Т., Тауж., Х., ДП, Бер., Бок., Зап., Об., Пл., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Гер., МФ, Чап., Куял., Пол., Вільш., Бор., Леух., Юр., Сем., Дах., Шар., Криж., Чеч., Тер., Ман., Сум., ММ, Вес., Важ., Уд., Гайс., Мел., Мар., Карб., Коб., Зал., Оз., Кат., Трид., ВМеч., Прм., Дуб., Сав., Ос., Вікн., Л., Соб., Рос., Тар., Ус., Ф., Дж., ББер., П'ят., Міт., Рах., Сар., Кіб., Мих., Мит., Гун., Ц., Чп., Кор., Поп., В., Розс., ВС, Осіт., КГ, Наг., Іван., Зел., Дол., Кол., Коч., Черп.), *'шоўковий* (Й., Тет., З., Н., Лен., Гол., Ол., НО, Лад., Гус., Том.), *'шолковий* (СТ, Меч., Боб., Крут., Лад., ММеч.), *прикм.* до **шовк**. Зроблений, пошитий з шовку.

ШОРТИ *'шорти*, *мн.* Літні короткі штани довжиною до колін (внп).

ШОТЛАНДКА *шот'ланка* (Соф., Горш., Нов., Ор., Ят., Тиш., ББ, Крас., Т., Леух., Дах., Ол., Чеч., Мел., Трид., ММеч., Дуб., Кам., Поп., Одай, Іван., Тан., Черп., Род., П.), *шат'ланка* (Пал., Лип., Кап., Св., Бес., Меч., Ш., Ул., Й., Г., С., Бок., Ух., Піщ., Пуж., Пер., Гер., Пол., Вільш., Сем., Ман., ММ, Важ., Гайс., Карб., Крут., Горд., Кат., Тр., Сав., Ос., Л., Тар., Дж., ББер., П'ят., Рах., Степ., Мих., Мит., Ц., Греб., ВС, КГ, Кон., ЗР, Хиж., Рус., Дз., Нес., Тал., Ром., Вишн., Зел., Гус., СБ, Тек., Зат., Кол., Коч., Лук.), *ж. р.* Напівбавовняна тканина в клітинку: *шат'ланка п'іт'хожа до ш'тапил'у / т'іки шо во'на ў кл'і'тинку* (ЗР).

ШПИЛЬКА¹ *ш'пил'ка*, *ж. р.*

1. Металева голка з голівкою на тупому кінці, яку використовують для приколювання одягу (ББ, Бес., Меч., Ул., ВТ, Г., Дах., Гайс., Дуб., Сав., Ос., Рос., Кам., Мит., Осіт., Кон., Іван.): *шоб^н ниросх'р'істалос'а ўбра'н'а / т'реба зашпи'лити ш'пил'койу* (Рос.) || **булавка**.

2. Предмет для заколювання волосся в зачісці у вигляді зігнутого навпіл дроту (Т., Ол., Дуб., Рос., Осіт., П., Кон., Новос.): *йак 'робл'ат' ви'соку пр'і'чоску / ш'пил'койу за'кол'уйут'* (Кон.).

ШПИЛЬКА² *ш'пил'ка*, *ж. р.* Високий тонкий каблук жіночого взуття (Гайс., Степ., Сав., Кам'ян., Дуб., Кривч., Вільш., Чеч., Ват., Баб., Буз., Гран., Дж., Віл., Тек., Коч., Черп., Кон., СБ, Бер., Ос., Доб., Бен.).

ШПОНКА *ш'понка* (Ж., С., Н., НО, СТ), *ш'пон'ка* (Оз.), *ш'п'інка* (Коб.), *ж. р.*

1. Металева застібка, що складається з двох частин, одна з яких входить в іншу; **кнопка** (Ж., С., Коб., Н., НО, СТ).

2. Металева застібка у вигляді гачка, що пришивається проти петлі на одязі; **гаплик 1** (Оз.).

ШТАНИ *шта'ни* (внп), *ш'тан'і* (Пав., Гром.), *мн.* Нижня частина верхнього вбрання з довгими холошами || **брюки**.

ШТАНИ БАМБАКОВІ *шта'ни бамба'ков'і*, *мн., заст.* Чоловічі штани з домотканого полотна в десять пасом; **штани десятчані** (Тар.).

ШТАНИ БУДЕННІ *шта'ни буден'і*, *мн., заст.* Чоловічі штани з домотканого полотна в десять пасом; **штани десятчані** (Мел., Кіб.).

ШТАНИ ВАТНІ

ШТАНИ ВАТНІ *штани* ¹*ватн'і* (Крас., Меч., Ул., ВТ, Г., Ух., Пер., Куял., Леух., Сем., Дах., Тер., Ман., Крут., Горд., Л., Кам., Греб., Осіт., Яг., Крив., Дз., Красн., Іван., Ром., Гор., Мак., П., Яр., Гл.), ~ ¹*ват'н'і* (Тиш., Кап., Гр., Ш., Т., Бок., Бен., Пол., Вільш., Шар., Ол., Чеч., Важ., Тр., ММеч., VMеч., Прм., Дуб., Ос., Тар., Дж., П'ят., Ч., Степ., Став., Дол.), ~ ¹*ватні* (Соф., Горш., Нов., Пал., ББ, Бес., ММ, Мел., Ант., Рос., Губ., Міт., Нос., Рах., Мих., Мит., Гран., Ц., Чп., Тарн., В., ВС, КГ, Кон., Хиж., Одай, Вікт., Лег., Вишн., Гус., Тан., Ап., СБ, Коч., Ів., Черп., Лук.), *штани* ¹*ватн'і* (Кат.), *мн.* Зимові чоловічі штани з ватною підкладкою || **ватник 5, ватники 1, ватняки, ватняники, ватянки 1, штани ватняні, штани ватові, штани ватяні, штани зимові.**

ШТАНИ ВАТНЯНІ *штани* *ват'н'ан'і* (Ят.), ~ *ват'н'атн'і* (Піщ.), *мн.* Зимові чоловічі штани з ватною підкладкою; **штани ватні.**

ШТАНИ ВАТОВІ *штани* *ватов'і*, *мн.* Зимові чоловічі штани з ватною підкладкою; **штани ватні** (Гун.).

ШТАНИ ВАТЯНІ *штани* *ват'ан'і* (Св., Тауж., Зап., Пуж., Гер., Розс., Хар., Мол., Род.), ~ ¹*ват'ан'і* (Тр., ББер., Ос., Новос.), *мн.* Зимові чоловічі штани з ватною підкладкою; **штани ватні:** *колис' були так'і крпк'і зими / шо гет' і жінки у ват'аних штанах ходили* (Ос.).

ШТАНИ ВЕЛЬВЕТОВІ *штани* *в'іл'ветов'і* (Соф., Пал., Ор., Ят., Тиш., Кап., Св., Бес., Крас., ВТ, Г., Бер., Ух., Піщ., Пер., Гер., Куял., Пол., Вільш., Леух., Шар., ММ, Важ., Мел., Крут., Кат., Тр., ММеч., Сав., Л., Рос., Кам., Тар., ББер., П'ят., Губ., Міт., Нос., Ч., Рах., Степ., Кіб., Мит., Гун., Гран., Ц., Чп., Тарн., Греб., В., Яг., КГ, Ск., Кривч., Кон., Хиж., Одай, Красн., Іван., Лег., Зел., Гус., Дол., Тан., Ап., Коч., Ів., Яр., Гл.), ~ *в'іл'ветов'і* (Бен., Дах.), ~ *вил'ветов'і* (ББ, Тер., Горд.), *мн.* Штани з вельвету || **вельвети, вельветки.**

ШТАНИ ВОСННІ *штани* *во'йен.і*, *мн.* Чоловічі штани, обтягнуті на литках та колінах і розширені на стегнах; **галіфе** (Ант.).

ШТАНИ ВУЗЬКІ *шта'ни вус'к'і* (Горш., Св., Крас., Тауж., Піщ., Пер., Вільш., Тер., Ман., Сум., ММ, Мел., Оз., Кіб., Рус., Тан.), *мн.* Вузькі чоловічі штани; дудки.

ШТАНИ ГАБАРДИНОВІ *шта'ни габар'д'інов'і*, *мн.* Чоловічі штани з габардину (Крив.).

ШТАНИ ГАТНІ *шта'ни гат'ні*, *мн.* Широкі чоловічі штани, внизу на резинці (Осіт.).

ШТАНИ ГРЕБІННІ *шта'ни гри'б'ін'і* (Ух., Пуж., Гер., Дуб., Ф., Степ.), ~ *гр'і'б'ін'і* (Ос.), *мн.*, *заст.* Чоловічі штани з домотканого полотна в десять пасом; **штани десятчані**.

ШТАНИ ГРУБІ *шта'ни г'руб'і*, *мн.*, *заст.* Чоловічі штани з домотканого полотна в десять пасом; **штани десятчані** (Крас., Вільш., Рус., Ром.).

ШТАНИ ДЕСЯТИПАСИМКОВІ *шта'ни ди'с'атипасим'ков'і*, *мн.*, *заст.* Чоловічі штани з домотканого полотна в десять пасом; **штани десятчані** (Рос.).

ШТАНИ ДЕСЯТЧАНІ *шта'ни ди'с'а'чан'і* (Пал., Ор., Гр., Г., Тер., Мит., ВС, Кривч., Хар., Тал., Лег., Дол., СБ, Черп., Лук.), ~ *ди'с'а'чан'і* (Зв.), ~ *дис'а'чані* (Зат.), *мн.*, *заст.* Чоловічі штани з домотканого полотна в десять пасом || **десятина 3**, **десятипасимки**, **десятка¹ 4**, **десятки**, **десячанки**, **полотнянки 2**, **штани бамбакові**, **штани буденні**, **штани гребінні**, **штани грубі**, **штани десятипасимкові**.

ШТАНИ ДЖИНСОВІ *шта'ни 'Уинсов'і* (Горш., Бок., Леух., Дах., Важ., Рах., Степ., Мих., Чп., В., Розс., КГ, Кон., Красн., Доб., Ап., Юрк.), ~ *'U-інсов'і* (Крас., Пал., Ят., Кап., Г., Ух., Пол., Шар., Ман., Тр., Рос., Тар., П'ят., Міт., Нос., Ч., Кіб., Осіт., Хиж., Гус., Коч., Ів.), ~ *'ж'інсов'і* (Од., Піщ., Пуж., Карб.), ~ *д'ж'інсов'і* (Вільш., Прм., Сав., ВС, Іван.), *мн.* Штани з джинсової тканини; **джинси**.

ШТАНИ ДОМОТКАНІ *шта'ни домот'кан'і* (Леух.), ~ *домот'кан'і* (Кат.), *мн.*, *заст.* Чоловічі штани з домотканого полотна.

ШТАНИ ДУДОЧКОЮ *шта'ни 'дудочкойу*, *мн.* Вузькі чоловічі штани; дудки (Г.).

ШТАНИ ЗАВУЖЕНІ *шта'ни за'вуужин'і* (ВМеч., Вишн.), ~ *за'вуужан'і* (Соф., Степ.), *мн.* Вузькі чоловічі штани; дудки.

ШТАНИ ЗИМОВІ

ШТАНИ ЗИМОВІ *шта'ни з'імо'в'і*, *мн.* Зимові чоловічі штани з ватною підкладкою; **штани ватні** (Ск.).

ШТАНИ КАВАЛЕРІЙСЬКІ *шта'ни кавал'ер'їйс'к'і*, *мн.* Чоловічі штани, обтягнуті на литках та колінах і розширені на стегнах; **галіфе** (Пол.).

ШТАНИ КАМУФЛЯЖНІ *шта'ни камуф'л'ажн'і*, *мн.* Чоловічі штани з цупкої зеленої з жовтими плямами тканини (Сав.).

ШТАНИ КЛЬОШНІ *шта'ни кл'ошн'і* (Г., Т., Карб., Тар., Міт., Гун., Кривч., Ром., Дол., Й., Вільш., Тан., Зв.), ~ *кл'ошні* (Гран., Ск., Хиж.), *мн.* Чоловічі штани, розширені від колін донизу || **колокола**, **кльош 1**, **кльоші**, **штани кльошові**, **штани матроські**, **штани моряцькі**, **штани розкльошонні**, **штани флотські**.

ШТАНИ КЛЬШОВІ *шта'ни кл'ошов'і* (ВТ), ~ *кл'о'шов'і* (Бок.), *мн.* Чоловічі штани, розширені від колін донизу; **штани кльошні**.

ШТАНИ ЛЯНІ *шта'ни л'я'н'і*, *мн.* Штани, пошиті з лляного полотна (Нов.).

ШТАНИ МАТРОСЬКІ *шта'ни мат'рос'к'і*, *мн.* Чоловічі штани, розширені від колін донизу; **штани кльошні** (Одай, Красн.).

ШТАНИ МОРЯЦЬКІ *шта'ни мор'яц'к'і* (Лип.), ~ *мор'яц'к'і* (Ул., Степ., Хар., Ром., Ап., Дуб., Черп.), *мн.* Чоловічі штани, розширені від колін донизу; **штани кльошні**: *шта'ни мор'яц'к'і широк'і / аж зам'ітайут 'земл'у 'ними* (Лип.).

ШТАНИ НАТІЛЬНІ *шта'ни нат'іл'н'і* (Г.), ~ *нат'ел'н'і* (Пер.), *мн.* Спідні чоловічі штани; **кальсони**.

ШТАНИ ПЛЮШЕВІ *шта'ни пл'ушов'і*, *мн.* Штани з плюшу (Тауж., Гер., ВТ, Й., Ман., Дж., КГ, П., Сум.).

ШТАНИ ПОЛОТНЯНІ *шта'ни полот'н'ан'і*, *мн.*, *заст.* Чоловічі штани з домотканого полотна (Кап., Юр., Тер., Рах., В., Кривч.).

ШТАНИ РАДОВЛЯНІ *шта'ни радоу'л'ан'і*, *мн.*, *заст.* Чоловічі штани з грубого домотканого полотна (Ос., Л., Тарн.).

ШТАНИ РИБАЦЬКІ *шта'ни ри'бац'к'і*, *мн.* Штани з непромокальної тканини (Тр.).

ШТАНИ ТРИНАДЦЯТИПАСИМКОВІ

ШТАНИ РОЗКЛЬОШОННІ *штани розкл'юшон'і* (Бес., ВМеч., Крив.), ~ *розкл'юшон.і* (Тер., Кат., Гран., Рус., Коч.), *мн.* Чоловічі штани, розширені від колін донизу; **штани кльошні**.

ШТАНИ СВЯТОШНІ *штани с'ва'тошні*, *мн.*, *заст.* Чоловічі штани з домотканого полотна в тринадцять пасом; **штани тринадцятні** (Ол., Кіб.).

ШТАНИ СПІДНІ *штани сп'ідн'і*, *мн.* Спідні чоловічі штани; **кальсони** (Пал., Нов., Лип., ББ, Бес., Бер., Гер., Пол., Дах., Тер., Рос.).

ШТАНИ СПОРТИВНІ *штани спор'тиўн'і* (Соф., Горш., Тиш., Бес., Крас., ВТ, Ух., Леух., Ол., Ман., Мел., Дуб., Тр., Тар., Нос., Степ., Мит., Чп., Поп., Тарн., Греб., В., Розс., ВС, Осіт., Яг., КГ, Сок., Хиж., Іван., Ап.), ~ *спор'тиўні* (Губ.), ~ *спор'т'іўн'і* (Люш., Лип., Кап., Св., Од., ББ, Лоз., Ул., КК, ДП, Боб., Бен., Гер., Чап., Куял., Чеч., Важ., Карб., ВМеч., Прм., Кам'ян., Ос., Л., Рос., Кам., Гун., Ц., Кон., Гус., Дол., Коч., Ів., Черп., Род., Гл.), *ш'тан'і спор'т'іўн'і* (Кат.), *мн.* Штани для занять спортом || **спортивки, спортивне 1, спортивні**.

ШТАНИ СТИЛЬНІ *штани стил'н'і* (Хиж.), ~ *сц'іл'н'і* (Дж., Одай, Поп., Гор.), *мн.* Вузькі чоловічі штани; **дудки**.

ШТАНИ СУКНЯНІ *штани сук'н'ан'і*, *мн.* Чоловічі штани із сукна (Ят., Тиш., Леух., Вікт., Гл., Мик.).

ШТАНИ СУКОННІ *штани сукон'і* (Нов., Пал., Ор., Лип., Кап., Св., ББ, Бес., Крас., Гр., Ш., ВТ, Й., Г., Т., Тауж., Бер., Зап., Піщ., Бен., Гер., Пол., Вільш., Сем., Дах., Ол., Чеч., Тер., Ман., ММ, Важ., Мел., Крут., Кат., Тр., ММеч., Дуб., Сав., Л., Рос., Кам., Тар., ББер., П'ят., Степ., Кіб., Мих., В., Рус., Іван., Дол., Кол., Гор.), ~ *сукон.і* (Губ., Міт., Ч., Рах., Мит., Гран., Ц., Тарн., ВС, Осіт., КГ, Ск., Кривч., Кон., Хиж., Кут., Дз., Нес., Мол., Тал., Лег., Вишн., Зел., Зат., Коч., Ів., Черп., Род., Лук.), *мн.* Чоловічі штани із сукна.

ШТАНИ ТЕПЛІ *штани 'тепл'і*, *мн.* Чоловічі штани із сукна (Ух.).

ШТАНИ ТЄЛЬНІ *штани 'т'ел'н'і*, *мн.* Спідні чоловічі штани; **кальсони** (Яг.).

ШТАНИ ТРИНАДЦЯТИПАСИМКОВІ *штани тринац'атипасим'ков'і*, *мн.*, *заст.* Чоловічі штани з

ШТАНИ ТРИНАДЦЯТНІ

домотканого полотна в тринадцять пасом; **штани тринадцятні** (Рос.).

ШТАНИ ТРИНАДЦЯТНІ *шта'ни три'нац'атн'і*, *мн.*, *заст.* Чоловічі штани з домотканого полотна в тринадцять пасом (Степ., Г., Гер., Ол., Тар., Мит., Мол., Черп.) || **полотнянки 1, тринадцятипасимки, тринадцятка 3, тринадцятки, штани святошні, штани тринадцятипасимкові.**

ШТАНИ ТРУБОЧКОЮ *шта'ни т'рубочкоу*, *мн.* Вузькі чоловічі штани; **дудки** (Г.).

ШТАНИ ФЛОТСЬКІ *шта'ни флоц'к'і*, *мн.* Чоловічі штани, розширені від колін донизу; **штани кльошні** (Г.).

ШТАНИ ШЕРСТЯНІ *шта'ни ширс'ц'ан'і*, *мн.* Чоловічі шерстяні штани (Ос., Ц., Крив.).

ШТАНИНА *штани'на* (Соф., Горш., Ор., Ят., СТ, Р., Люш., Лип., Кап., Св., Кр., Од., ББ, Тет., Роз., Лоз., Меч., Ш., Ул., ВТ, Й., КК, Г., Т., Тауж., З., ДП, Боб., Об., Пл., Ух., Піщ., Пуж., Бен., Гер., Чап., Куял., Пол., Вільш., Бор., Леух., Юр., Сем., Дах., Криж., Ол., Чеч., Тер., Ман., ММ, Важ., Уд., Гайс., Мел., Мар., Карб., Крут., НО, Лад., Ант., Зал., ММеч., Прм., Дуб., Сав., Кам'ян., Ос., Л., Соб., Рос., Кам., Тар., Ус., Ф., Дж., ББер., П'ят., Губ., Ч., Рах., Семир., Степ., Кіб., Мит., Гун., Гран., Ц., Чп., Сат., Поп., Греб., Хр., В., Осіт., КГ, Олек., Наг., Кривч., Одай, Красн., Мол., Іван., Ром., Лег., Вишн., Зел., Гус., ЧО, Став., Дол., Тан., Ап., Баб., Коч., Крс., Юрк., Ів., Пік., Ок., Гром., Гор., Черп., Род., Гл.), *шта'нина* (Нов., Крим., Бер., Кат., Тр., Нес.), *ж. р.* Частина штанів, яка надягається на одну ногу || **голениця, ногавиця¹, холоша 1, холошва, холошня, штанка.**

ШТАНІШКИ *штан'ішки*, *мн.* Дитячі штани (Ос.).

ШТАНКА *ш'танка* (Лад., ВМеч., Л., Нос., Мих., Н., Пуг.), *ш'тан'ка* (Бок., Гол., Юр., Кат., Поп.), *ж. р.* Частина штанів, яка надягається на одну ногу; **штанина.**

ШТАНЦІ *штан'ц'і*, *мн.* Штанці із ступнями для немовляти; **повзунки** (Буз.).

ШТАНЧИКИ *ш'танчики* (Ол.), *ш'тан'чики* (П'ят.), *мн.* Штанці із ступнями для немовляти; **повзунки.**

ШТАПЕЛЬ *ш'тапел'л'* (Нов., Бок., Гайс., Трид., ММеч.), *ш'тапил'* (Соф., Горш., Пал., Ор., Ят., Тиш., Лип., Кап., Св., ББ,

Бес., Крас., Меч., Ш., Й., Г., С., Бер., Піщ., Пуж., Пер., Гер., Пол., Вільш., Леух., Сем., Дах., Ол., Чеч., Ман., Сум., ММ, Важ., Мел., Карб., Крут., Кат., Тр., VMеч., Прм., Сав., Ос., Вікн., Рос., Кам., Тар., Дж., ББер., Рах., Семир., Степ., Кіб., Мих., Мит., Ц., Чп., Поп., Греб., В., ВС, Яг., КГ, Кривч., ЗР, Хиж., Рус., Дз., Нес., Красн., Іван., Тал., Ром., Зел., Гус., Став., СБ, Тек., Кол., Коч., Черп., Род., Мак., П., Віл.), *ш'тан'іл'* (Ул., Дуб., Л., Сум., Тан.), ч. р. Тканина зі штапельної пряжі.

ШТОПАТИ *ш'топати*, недок. Зашивати діру в одязі (внп): *ш'топати так / щоб 'д'ірка була ни с'ц'агнута / а заш'топана / так йак п'їа'та* (Св.); *нос'ки ш'топали на 'лошц'і* (Горд.).

ШТОПКА *ш'топка*, ж. р. Процес зашивання дірки в одязі; **штоповка** (Мел.).

ШТОПОВКА *ш'топоўка*, ж. р. Процес зашивання дірки в одязі (VMеч.) || **штопка**.

ШТОРА *ш'тора*, ж. р. Шматок щільної тканини, яким завішують вікно (внп): *ш'тори 'доўг'і / аж в'ід^м с'тел'і і до с'а'мого 'полу / на ўс'у висо'ту 'комнати* (Ос.) || **гардина**.

ШТОРМІВКА *ш'тур'моўка*, ж. р. Чоловіча куртка з цупкої зеленої з жовтими плямами тканини (С.).

ШУБА *'шуба*, ж. р. Довгий зимовий жіночий одяг із хутра (внп) || **доха 1, хутро 2**.

ШУБКА *'шуб'ка* (Од., Бер., ММеч., VMеч., Прм., Дуб., Сав., Ос., Рос., Гл.), *'шупка* (Соф., Горш., Ят., Кап., Г., Т., С., Тауж., Пер., Бен., Куял., Пол., Вільш., Сем., Дах., Карб., Меч., Ш., Ул., Бок., Ч., Степ.), ж. р., змени. до **шуба**.

1. Верхній дитячий одяг із хутра (внп).

2. Короткий верхній одяг із хутра; **полушубок** (Горш., Лип., Бер., Куял., Сем., Карб., Крут., Дуб., Рос., Ят., ББер., Степ., Мих., Гран., Ц., Гус., Меч., Ш., Ул., Бок., Ч., Черп.).

3. Жіноча плюшева куртка з ватною підкладкою; **плюшка 1** (Соф., Од., Кап., КК, Г., Т., Пер., Бен., Пол., Дах., ММеч., VMеч., Прм., Сав., Дол., Ос., Гл., Тауж.).

Ю

ЮБКА *'йуб'ка* (Об., Олек.), *'йупка* (Соф., Нов., Ор., Ят., Ж., СТ, Р., Лип., Св., ВК, Т., Лоз., Меч., Ш., Ул., ВТ, Бер., Й., Т., З., Х.,

ЮБКА ГРАФІРОВАНА

ДП, Лен., Бок., Зап., Боб., Пер., Бен., Чап., Вільш., Сем., Криж., Ол., Чеч., Гайс., Карб., Лад., Кат., Трид., Ф., П'ят., Губ., Степ., Мит., Ц., Син., Хр., Осіт., Кон., Хиж., Рус., Кут., Дз., Ром., ЧО, Дол., Баб., Юрк., Ів., Пік., Род., Мик.), *ж. р.* Жіночий одяг, що покриває фігуру від талії донизу; **спідниця**.

ЮБКА ГРАФІРОВАНА *'йупка граф'ірована, ж. р.* Спідниця з паралельними хвилястими складками; **графіровка** (Зап.).

ЮБКА ГРУБА *'йупка згруба, ж. р.* Спідниця з грубої тканини; **спідниця тепла** (ВК, Ш., Бер., Бок., Криж., Ор., Ят., Й., Тауж.).

ЮБКА ДЕСЯТЧАНА *'йупка дис'а'чана, ж. р.* Спідниця з домотканого полотна в десять пасом; **спідниця десятчана** (Ор., Кат.).

ЮБКА ЗИМНЯ *'йупка з'імн'а, ж. р.* Спідниця з грубої тканини; **спідниця тепла** (Ул.).

ЮБКА ЛІТНЯ *'йупка л'етн'а, ж. р.* Спідниця з тонкої тканини; **спідниця літня** (Ят., Ул., Бок., Зап.).

ЮБКА СКЛАДКАМИ *'йупка склад'ками, ж. р.* Спідниця зі складками; **фалдовка** (К., Оз.).

ЮБКА ТЕПЛА *'йупка тепла, ж. р.* Спідниця з грубої тканини; **спідниця тепла** (Ор.).

Я

ЯЗИЧОК *йази'чок, ч. р.*

1. Шкіряна підкладка під шнурівкою взуття (Бер., Ос., Вільш., ВМеч., Кам'ян., Сав.).

2. Нашитий шматок тканини певної форми, що закриває отвір кишені; **клапан** (Мит.).

ЯЛОВИКИ *йалови'ки, перев. мн., в одн. ч. р. йало'вик.* Чоботи з телячої шкіри; **чоботи ялові** (Соф.).

ЯПОНКА *йа'понка, ж. р.*

1. Легке плаття без рукавів із приспущеними плечима (Соф., Ят., Лип., Кап., Бес., ББ, Тар., Кон., Т., Зап., Одай, П., Бен., Вільш., Сем., Ол., Гайс., Мел., Горд., Тр., Кат., Семир., Степ., Гран., Ц., Ост., ЗР, Красн., Гор., Віл., Гл., Мик.) || **японша**.

2. Блузка без рукавів із приспущеними плечима (Пер., Ман., ММ, Губ., Ром., Вишн., Ул., Мак., Ор., ВК, ММеч., Ус., ВС, Дз., ББ, Тар., Кон., Т., Зап., Одай, П., Лук.).

3. Приспущений рукав, який становить одне ціле з плечем одягу; **рукав спускний** (Тиш., Крут., ВМеч., Прм., Дж., ББер., Кіб., Поп., Род., Г., Бок., Тер., Дуб., Й., Сок., ВТ., Зв., Став.): *рукава ни/маіе / т'іл'ки чут' чут' на/пушчино с плі'ча до руки / це йа'понка* (Род.); *йа'понка при'ховує пл'чо'ву к'істочку* (ВМеч.); *йа'понка / це коли рукаў 'вир'ізаний 'разом із 'тесточкойу / чут' чут' спус'каўс'а* (Дах.).

4. Блузка без рукавів (Піщ., Вільш., Ол., Тер., ММ, Важ., Тар., Гран., Розс., Кон., Ост., Хар., Красн., Й., Т., Іван., Баб., Черп., Мик.).

5. Приспущений короткий рукав, зібраний зверху (С.).

6. Блузка на бретельках (Важ.).

7. Широка спідниця на резинці (Пуж.).

ЯПОНША йа'понша, ж. р. Легке плаття без рукавів із приспущеними плечима; **японка 1** (В.).

Ганна Березовська

СЛОВНИК НАЗВ ОДЯГУ ТА ВЗУТТЯ
У СХІДНОПОДІЛЬСЬКИХ ГОВІРКАХ

Відповідальний редактор:
кандидат філологічних наук, доцент Т.М. Тищенко

Коректор:
Березовська Г.Г.

Здано до набору 17.02.2010 р. Підписано до друку 15.03.2010 р. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Гарн. Times. Офс. друк. Умовн. друк арк. 20.2.
Наклад 300. Зам. № 273.

Виконавець та виготовлювач:
Уманське комунальне видавничо-поліграфічне підприємство
Черкаської обласної ради
20300, м. Умань, вул. Шевченка, 26

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта видавничої справи
ДК №1137 від 02.12.2002 р.